Genesis
Toegelicht & toegepast 01

Ger de Koning

Het Begin

Genesis

Toegelicht & toegepast

GENESIS

Toegelicht & toegepast

Het Begin

Ger de Koning

Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl
Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

Omslagontwerp: Theis-Jan Goudswaard
Lay-out: Jan Noordhoek

Inhoud

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
Hs	Hosea
Jl	Joël
Am	Amos
Ob	Obadja
Jn	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggaï
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippenzen
Ko	Kolossenzen
1Th	1 Thessalonicenzen
2Th	2 Thessalonicenzen
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV).
De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *Genesis* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt. De woorden tussen ronde haakjes behoren tot de grondtekst.

Vierkante haakjes [ ]

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele bijbeltekst cursief wordt weergegeven, wordt van deze haakjes gebruikgemaakt om woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het Nieuwe Testament, die uit de TELOS-vertaling worden genomen, worden drie soorten haakjes gebruikt. Over het gebruik hiervan wordt in het ‘Voorwoord’ van de TELOS-vertaling het volgende gezegd:

‘In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ( )

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes [ ]

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

S*cherpe haakjes* < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.´

Vooraf

Deze toelichting op *Genesis* is bedoeld als hulp bij persoonlijke studie van dit bijbelboek. Ieder die er gebruik van maakt, wordt aangeraden dat te doen op dezelfde wijze als de Joden in Beréa naar de uitleg van het Woord luisterden: *"Zij ontvingen het Woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten of deze dingen zo waren" (Hd 17:11)*.

Het is mijn verlangen en gebed dat het lezen van deze toelichting de liefde voor Gods Woord groter maakt. Het gevolg zal zijn: meer trouw en toewijding in het navolgen van de Heer Jezus. Dat zal zijn tot verheerlijking van de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, *"aan Wie de heerlijkheid en de kracht is tot in alle eeuwigheid! Amen" (1Pt 4:11b)*.

Ger de Koning
Middelburg, herzien mei 2022

Het boek Genesis

Inleiding

Genesis is rond 1450 v.Chr. geschreven door Mozes, in de Sinaï woestijn.

In het Hebreeuws heet dit boek 'Bereshith', dat betekent 'in het begin', naar de eerste woorden waarmee dit boek begint. In het Grieks heet het *Genesis*, dat 'geboorte', of 'ontstaan', of 'wording' betekent.

Het is terecht het boek van het begin. We vinden er de oorsprong van alle dingen in. Dit boek vertelt ons onder andere over het ontstaan van de hemel en de aarde, de instelling van huwelijk en gezin, de eerste zonde en als gevolg daarvan de dood, het eerste offer, het oordeel, het ontstaan van volken, de oorsprong van het volk Israël, het verbond en de besnijdenis.

Het ontstaan van God zullen we er tevergeefs zoeken. God heeft geen begin. Hij is de eeuwige God Die *"in [het] begin was" (Jh 1:1; Ps 90:2)*.

Alle waarheden die in de volgende boeken van de Bijbel naar voren komen, worden in dit boek al aangegeven. Een waarheid kan rechtstreeks worden meegedeeld, een waarheid kan ook in beelden worden voorgesteld. Enkele voorbeelden van het eerste: de schepping, de mens en zijn val in de zonde, de macht van de satan. Enkele voorbeelden van het tweede: de verlossing – God bekleedde de mens na zijn val in de zonde met vellen van een dier, wat verwijst naar het plaatsvervangend sterven van de Heer Jezus; de opstanding – in de geschiedenis van Abraham en Izak; de regering van een verworpen Heer op de troon van de wereld – in de geschiedenis van Jozef.

Treffend mooi is de wijze waarop God Zich *persoonlijk* in dit boek aan de mens bekendmaakt. Zo komt Hij bij Adam in de koelte van de avond *(Gn 3:8a)*, maakt Hij Noach Zijn voornemen over de zondvloed bekend *(Gn 6:13)* en bezoekt Hij Abraham en spreekt met hem *(Gn 18:1,10-14)*. Hij gebruikt hier geen profeten of priesters, maar Hij komt *Zelf* in de vertrouwelijkheid waarmee een man met zijn vriend omgaat. We beleven in dit boek de levende, tastbare nabijheid van God tegenover Zijn schepsel.

Indeling van het boek

Genesis is in zeven delen te verdelen, naar de zeven aartsvaders die erin voorkomen (er zijn ook andere indelingen mogelijk):

1. *Genesis 1-4* Adam
2. *Genesis 5 (:21)* Henoch
3. *Genesis 6-11* Noach
4. *Genesis 12-23* Abraham
5. *Genesis 24-26* Izak
6. *Genesis 27-36* Jakob
7. *Genesis 37-50* Jozef

Genesis 1

De Schepper van hemel en aarde | *verzen 1-2*

> *1 In het begin schiep God de hemel en de aarde. 2 De aarde nu was woest en leeg, en duisternis lag over de watervloed; en de Geest van God zweefde boven het water.*

God heeft alles geschapen *(Js 45:12; Zc 12:1; Ef 3:9)*. Als mensen iets maken, hebben ze daarvoor materiaal nodig. God niet. Hij heeft niet iets nodig buiten Zichzelf. Hij maakt geen deel uit van Zijn schepping. Hij schept vanuit Zijn eigen almacht *(Rm 4:17b)*. Door de schepping weten we dat God er is: *"Want van [de] schepping van [de] wereld af worden, wat van Hem niet gezien kan worden, Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, uit Zijn werken met inzicht doorzien" (Rm 1:20; Ps 19:2)*.

Ik heb de aarde gemaakt
en Ik heb de mens daarop geschapen.
Ik ben het, Mijn handen hebben de hemel uitgespannen
en aan heel zijn [sterren]leger geef Ik Mijn bevelen.
(Js 45:12)

... de dingen die niet zijn, roept alsof zij zijn -, ...
(Rm 4:17b)

De hemel vertelt Gods eer,
het gewelf verkondigt het werk van Zijn handen.
(Ps 19:2)

God is de drie-enige God: Vader, Zoon en Heilige Geest. Niet de Vader verricht het scheppingswerk, maar de Zoon *(Jh 1:3; Ko 1:16; Hb 1:1-2)*. Niemand is bij de schepping van de hemel en de aarde aanwezig geweest *(Jb 38:4)*. Er was immers nog niets. Wat we in dit hoofdstuk lezen, kan dan ook alleen door geloof worden begrepen: *"Door [het] geloof begrijpen wij dat de werelden door Gods Woord bereid zijn, zodat wat men ziet, niet ontstaan is uit wat zichtbaar is" (Hb 11:3)*.

Alle dingen zijn door Hem geworden, en zonder Hem is niet één ding geworden dat geworden is. (Jh 1:3)

Waar was u toen Ik de aarde grondvestte?
Maak het bekend, als u echt inzicht hebt.
(Jb 38:4)

Sommige uitleggers veronderstellen dat er een zekere tijd is verstreken tussen *vers 1* en *vers 2*. In die tussentijd zou dan de val van de satan hebben plaatsgevonden. Voor anderen is er geen sprake van een tijd tussen beide verzen, maar loopt het verhaal van de schepping gewoon door. De scheppingshandelingen als doorlopend verhaal te zien is voor mij enige tijd een probleem geweest vanwege het woord *"woest"*. Het kon m.i. niet zo zijn,

dat God de aarde *"woest en leeg"* geschapen had *(Js 45:18)*. Een aannemelijke verklaring voor mij was dan ook, dat er enige tijd moest liggen tussen *vers 1* en *vers 2* met als gebeurtenis de val van de satan, waardoor deze woestheid en ledigheid zou zijn veroorzaakt.

Naar aanleiding van de inbreng in een bijbelstudie ben ik er weer eens over gaan nadenken. In het Nederlands heeft dat woord *"woest"* een negatieve betekenis. In het Hebreeuws betekent het echter letterlijk 'vormeloos'. God kan iets scheppen wat 'vormeloos en leeg' is en daarmee verder aan het werk gaan. In dit verband schoot mij een vers uit *Psalm 139* te binnen, waar staat: *"Uw ogen hebben mijn ongevormd begin gezien, en zij allen werden in Uw boek beschreven, de dagen dat zij gevormd werden, toen er nog niet één van hen bestond" (Ps 139:16)*. Er is sprake van een *"ongevormd begin"* van het leven dat God in de moederschoot geeft en verder laat groeien. Dit probleem is daarmee voor mij opgelost.

Het is wel eens ongeveer zo geformuleerd: 'God deelt ons in *vers 1* eerst mee *wat* Hij doet, om vanaf *vers 2* te vertellen *hoe* Hij het doet.' Dat lijkt mij goed weer te geven waar het in *Genesis 1* om gaat.

Dan zien we dat God verder aan het werk gaat. Zijn Geest *"zweefde"* boven het water. Dit 'zweven' heeft de betekenis van 'broeden' en dan denken we aan nieuw leven dat straks tevoorschijn komt. Zoals gezegd, is de Heer Jezus, God de Zoon, de Schepper. Er is *"één Heer, Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn" (1Ko 8:6b*). En Hij doet alles door de Heilige Geest.

De eerste dag | *verzen 3-5*

> *3 En God zei: Laat er licht zijn! En er was licht. 4 En God zag het licht, dat het goed was; en God maakte scheiding tussen het licht en de duisternis. 5 En God noemde het licht dag en de duisternis noemde Hij nacht. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de eerste dag.*

Midden in de duisternis klinkt een machtige stem. God spreekt. Zijn eerste woord is: *"Laat er licht zijn!"* Het resultaat is er onmiddellijk: *"En er was licht" (vgl. Ps 33:6,9)*. Als God spreekt, worden Zijn macht en kracht openbaar.

Door het Woord van de HEERE is de hemel gemaakt,
door de Geest van Zijn mond heel hun legermacht.
(Ps 33:6)
Want Híj spreekt en het is er,
Híj gebiedt en het staat er.
(Ps 33:9)

God beziet Zijn werk en concludeert dat het goed is. Deze mededeling laat Gods betrokkenheid bij Zijn werk zien. Hij kijkt er niet naar om te zien of er oneffenheden aanwezig zijn. Hij is volmaakt en alles wat Hij doet, is volmaakt. Het werkstuk is niet alleen goed in zichzelf, maar dient ook een goed doel.

God geeft alles een naam. In die naam brengt Hij het karakter, de aard ervan tot uitdrukking. Zo kunnen we zaken herkennen. De mens doet er verstandig aan de dingen te noemen zoals God ze noemt *(vgl. Js 5:20)*. De eerste dag wordt afgegrensd door avond en morgen. Hierdoor weten we dat de scheppingsdagen gewone dagen van vierentwintig uur zijn, zoals we die nog steeds kennen.

> *Wee hun die het kwade goed noemen*
> *en het goede kwaad;*
> *die duisternis voorstellen als licht,*
> *en licht als duisternis;*
> *die bitter voorstellen als zoet*
> *en zoet als bitter.* (Js 5:20)

Als we onbevooroordeeld *Genesis 1* lezen, kunnen we niet anders dan concluderen dat God de hemel en de aarde in zes letterlijke dagen heeft geschapen *(Ex 20:11)*. Er wordt gesproken over dag en nacht en over *"en het was avond geweest en het was morgen geweest"*. Het Hebreeuwse woord voor dag (*yom*) als losstaand woord, is in alle gevallen 'dag' in de gewone betekenis van het woord (*Gn 8:22; 29:7*, als tegenstelling van 'nacht'). Het kennen van de waarheid ontmaskert de leugen. Elke ontstaanstheorie die afwijkt van het verslag in *Genesis 1*, kunnen we naar het rijk der fabelen verwijzen.

> *Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee, en al wat erin is, en Hij rustte op de zevende dag. Daarom zegende de HEERE de sabbatdag, en heiligde die.* (Ex 20:11)

Vers 3 wordt door Paulus toegepast op het werk van God in het verduisterde hart van een zondaar: *"Want de God Die gezegd heeft: 'Uit duisternis zal licht schijnen', Die heeft geschenen in onze harten tot [de] lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in [het] aangezicht van <Jezus> Christus" (2Ko 4:6)*. Hieruit leren we dat wat er letterlijk en historisch is gebeurd, ook een geestelijke toepassing bevat. Zo gezien ontdekken we in de scheppingsdagen een proces dat zich voltrekt in iemand die tot bekering komt.

Dat proces begint in de zondaar, die in de duisternis is: *"Want vroeger was u duisternis" (Ef 5:8)*. De Geest begint aan het hart van zo iemand te werken, te 'broeden'. Dan komt het moment dat de zondaar ontdekt dat hij in de

duisternis is en licht nodig heeft. Vervolgens laat God Zijn licht in het hart schijnen. Hierdoor wordt alle boosheid en vuiligheid openbaar. Door berouw en bekering komt er nieuw leven.

De tweede dag | *verzen 6-8*

> *6 En God zei: Laat er een gewelf zijn in het midden van het water, en laat dat scheiding maken tussen water en water! 7 En God maakte dat gewelf en maakte scheiding tussen het water dat onder het gewelf is, en het water dat boven het gewelf is. En het was zo. 8 En God noemde het gewelf hemel. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de tweede dag.*

In het licht dat geschapen is, wordt de heersende ordeloosheid of vormeloosheid gezien. In de ordeloze watermassa van *vers 2* gaat God door middel van een scheiding orde aanbrengen. Hij spreekt voor de tweede keer Zijn bevelend *"laat er"*. Op Zijn bevel ontstaat de dampkring met de constatering *"en het was zo"*. Hierdoor bevindt zich water onder het gewelf en water boven het gewelf. Het valt op dat hier niet bij staat: 'En God zag dat het goed was.' Bij de andere dagen staat dat er wel bij. Wel staat er aan het einde van alle scheppingsdagen, dus inclusief deze tweede dag: *"En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed" (vers 31a)*.

Deze tweede dag heeft ook zijn betekenis in de geestelijke ontwikkeling van iemand die bekeerd is. Bij zijn bekering krijgt iemand een nieuwe natuur. Hij heeft vanaf dat moment een oude en een nieuwe natuur. Die oude natuur raakt iemand pas kwijt bij de komst van de Heer of bij zijn sterven.

Door onderwijs uit de Bijbel, vooral door de *brief aan de Romeinen*, leert de bekeerde mens te leven naar zijn nieuwe natuur. Hij leert daar ook wat God met de oude natuur heeft gedaan. Hij leert daardoor dat er een scheiding tussen die twee naturen bestaat. In de praktijk van het geloofsleven kan dit leerproces heel wat conflicten geven *(Rm 7:15-19,24)*. Maar het is niet Gods uiteindelijk doel met het leven van de gelovige dat hij blijft worstelen en tobben met de oude natuur. Dat blijkt uit de volgende dagen.

De derde dag | *verzen 9-13*

> *9 En God zei: Laat het water dat onder de hemel is, in één plaats samenvloeien en laat het droge zichtbaar worden! En het was zo. 10 En God noemde het*

> *droge aarde en het samengevloeide water noemde Hij zeeën; en God zag dat het goed was. 11 En God zei: Laat de aarde groen doen opkomen, zaaddragend gewas, vruchtbomen, die naar hun soort vrucht dragen, waarin hun zaad is op de aarde! En het was zo. 12 En de aarde bracht groen voort, zaaddragend gewas naar zijn soort en bomen die vrucht dragen waarin hun zaad is, naar hun soort. En God zag dat het goed was. 13 Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de derde dag.*

Weer brengt God een scheiding aan. Hij laat het droge uit het water tevoorschijn komen. Weer geeft Hij de namen aan Zijn werk: Hij noemt het droge *"aarde"* en het samengevloeide water noemt Hij *"zeeën"*. Hierdoor grenst Hij ook de wateren af *(Sp 8:29; Jr 5:22)*.

...,
toen Hij voor de zee zijn plaats bepaalde,
zodat het water Zijn bevel niet zou overtreden,
toen Hij de fundamenten van de aarde verordende,
... (Sp 8:29)

Zou u voor Mij niet bevreesd zijn, spreekt de HEERE,
of zou u voor Mijn aangezicht niet beven?
Ik, Die het zand gemaakt heb tot een grens voor de zee,
een eeuwige verordening, die zij niet zal overschrijden.
Al kolken haar golven, zij zullen niets kunnen [uitrichten],
al bruisen zij, zij zullen hem niet overschrijden. (Jr 5:22)

Daarmee is de derde dag niet afgelopen. God spreekt op deze dag twee keer. Hij wil dat er vrucht op aarde verschijnt. Daarvan zal de mens mogen genieten. In de vrucht zelf legt Hij zaad, waardoor er nieuwe vrucht komt. De vrucht zal zich vermenigvuldigen. God is een God van vermenigvuldiging, van overvloed.

De derde dag in het leven van de gelovige wordt gekenmerkt door vrucht dragen. Hij heeft Gods onderwijs over de oude en de nieuwe natuur aangenomen. Het conflict van de tweede dag is voorbij. Hij staat op vaste grond, op het droge. De derde dag spreekt in de Bijbel van de opstanding van de Heer Jezus. Wie ziet dat de Heer Jezus niet alleen voor zijn zonden is gestorven en begraven, maar dat Hij ook op de derde dag is opgewekt *(1Ko 15:3-4)*, heeft vrede met God: *"Ons die geloven in Hem Die Jezus onze Heer uit [de] doden heeft opgewekt, Die overgegeven is om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging. Wij dan, gerechtvaardigd op grond van geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus" (Rm 4:24b-25; 5:1)*. Er ontstaat rust in zijn hart. Hij weet zich geborgen in de Heer Jezus en aanvaard door God. Het nieuwe leven gaat vrucht dragen *(Jh 15:5)*, vrucht die is tot verheerlijking van God *(Jh 15:8)*.

De vierde dag | *verzen 14-19*

> *14 En God zei: Laten er lichten zijn aan het hemelgewelf om scheiding te maken tussen de dag en de nacht; en laten zij zijn tot aanduiding van vaste tijden en van dagen en jaren! 15 En laten zij tot lichten zijn aan het hemelgewelf om licht te geven op de aarde! En het was zo. 16 En God maakte de twee grote lichten: het grote licht om de dag te beheersen en het kleine licht om de nacht te beheersen; [en] ook de sterren. 17 En God plaatste ze aan het hemelgewelf om licht te geven op de aarde, 18 om de dag en de nacht te beheersen en om scheiding te maken tussen het licht en de duisternis. En God zag dat het goed was. 19 Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de vierde dag.*

De vierde dag kunnen we verbinden met de eerste dag. Op de eerste dag is het licht tot stand gebracht; op de vierde dag maakt God de hemellichamen of lichtdragers. Daarbij geeft de zon niet alleen licht, maar ook warmte. De hemellichamen zijn aan God onderworpen en worden door Hem bij name gekend *(Js 40:26)*. Ze mogen nooit worden aanbeden *(Dt 4:19; Dt 17:3)*.

Sla uw ogen op naar omhoog,
en zie Wie deze dingen geschapen heeft;
Hij is het Die hun leger voltallig tevoorschijn brengt,
ze alle bij name roept
door [Zijn] grote vermogen en [Zijn] sterke kracht;
er ontbreekt er niet één. (Js 40:26)

[Pas er ook voor op] dat u uw ogen niet opslaat naar de hemel, en de zon, de maan en de sterren ziet, heel het leger aan de hemel, en u laat verleiden om u voor hen neer te buigen en hen te dienen. De HEERE, uw God, heeft hen aan al de volken onder de hele hemel toebedeeld, ... (Dt 4:19)

Ook hier is weer sprake van een scheiding die God aanbrengt. Ook zijn de lichten tot tekenen van Gods grootheid. Hij stelt ze tot bepaling van de tijdrekening in dagen en jaren en regelmatig terugkerende perioden in de natuur en de cyclus van feesten in Israël.

In de geestelijke ontwikkeling van de bekeerde is de vierde dag het stadium van licht dragen in de wereld. De *zon* stelt de Heer Jezus voor *(Ml 4:2a)*. Hij is *"het licht van de wereld" (Jh 8:12)*. De gelovige is *"licht in [de] Heer" (Ef 5:8)* en *"het licht van de wereld" (Mt 5:14)*. De *maan* schijnt in de nacht. Hij krijgt zijn licht van de zon. Zo is het met de gelovige. Het is nacht in de wereld. Daarin mag de gelovige het licht van de zon, de Heer Jezus, doorgeven. *Sterren* schijnen ook in de nacht. Gods kinderen schijnen als lichtdragers in de wereld, *"te midden van een krom en verdraaid geslacht" (Fp 2:15)*.

Zien de mensen bij ons het onderscheid tussen dag en nacht en kunnen ze in ons iets waarnemen van Gods grootheid en hoe Hij de dingen in het wereldgebeuren bestuurt?

De vijfde dag | *verzen 20-23*

> *20 En God zei: Laat het water wemelen van wemelende levende wezens; en laten er vogels boven de aarde vliegen, langs het hemelgewelf! 21 En God schiep de grote zeedieren en alle krioelende levende wezens waarvan het water wemelt, naar hun soort, en alle gevleugelde vogels naar hun soort. En God zag dat het goed was. 22 En God zegende ze en zei: Wees vruchtbaar, word talrijk, en vervul het water van de zeeën; en laten de vogels talrijk worden op de aarde! 23 Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de vijfde dag.*

De vijfde dag kunnen we verbinden met de tweede dag. Op Gods bevel komt er leven in het water en in de lucht. Vissen en wat kan vliegen worden geschapen. God schept in een grote verscheidenheid, zowel in grootte als in soort. De eerste vorm van bezield leven ontstaat. De eerste vier dagen geven de voorwaarden voor het leven; op de vijfde en zesde dag komt het leven zelf.

Een tweede bevel van God houdt in dat het leven zich zal vermenigvuldigen. Vissen en gevogelte moeten veel nakomelingen krijgen. Waterdieren moeten de wateren vervullen, gevogelte moet talrijk worden op de aarde.

Met de vijfde dag zijn we bij een volgend aspect in de geestelijke ontwikkeling aangekomen. Wateren zijn een symbool voor de beproevingen in het geloofsleven. De wateren van de tweede dag symboliseren innerlijke strijd en twijfel, wanhoop soms. Het zijn om zo te zeggen de wateren in ons. Aan de innerlijke strijd komt een einde zodra het geloof op de Heer Jezus ziet. De wateren van de vijfde dag symboliseren strijd van buitenaf *(1Pt 1:6)*. Het zijn om zo te zeggen de wateren om ons heen, de omstandigheden waarin we ons bevinden. Innerlijk kan er rust zijn, maar dan komen van buitenaf de beproevingen *(Rm 5:3-4)*. De vijand zal alles in het werk stellen het geloof aan het wankelen te brengen.

Daarin verheugt u zich, zo nodig nu een korte tijd bedroefd door allerlei verzoekingen, ... (1Pt 1:6)

En [dat] niet alleen, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, daar wij weten dat de verdrukking volharding werkt, en de volharding beproefdheid en de beproefdheid hoop; ... (Rm 5:3-4)

Het resultaat dat God daarmee wil bereiken, is een geloofsleven dat 'wemelt' van geloofsactiviteiten. Die geloofsactiviteiten brengen op hun beurt nieuwe geloofsdaden voort, bij de persoon zelf of bij anderen die dit zien en erdoor bemoedigd worden.

We zien dit bijvoorbeeld bij Paulus. Zijn gevangenschap bemoedigt de Filippenzen: *"En ik wil dat u weet, broeders, dat mijn omstandigheden veeleer tot bevordering van het evangelie hebben gediend, zodat in het hele pretorium en aan alle overigen duidelijk is geworden dat ik in gevangenschap ben om Christus' wil; en dat de meesten van de broeders in [de] Heer vertrouwen hebben gekregen door mijn gevangenschap, om des te overvloediger het woord <van God> zonder vrees te durven spreken" (Fp 1:12-14).*

De zesde dag: de dieren | *verzen 24-25*

> *24 En God zei: Laat de aarde levende wezens naar hun soort voortbrengen: vee, kruipende dieren en wilde dieren van de aarde, naar zijn soort! En het was zo. 25 En God maakte de wilde dieren van de aarde naar hun soort, het vee naar hun soort, en alle kruipende dieren van de aardbodem naar hun soort. En God zag dat het goed was.*

Net als op de derde dag gaat het op de zesde dag om de aarde. Op de slotdag van Gods werken worden de landdieren en ten slotte de mens geschapen. Met het maken van de dieren is alle voorbereidende werk voor de introductie van de mens afgesloten. In Zijn scheppingswerk werkt Hij daarnaartoe. Hij creëert een terrein waarop de mens – man en vrouw – zich optimaal 'thuis' kan voelen. Voor hen doet Hij dat allemaal.

De zesde dag: de mens | *verzen 26-28*

> *26 En God zei: Laten Wij mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en laten zij heersen over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht, over het vee, over heel de aarde en over al de kruipende dieren die over de aarde kruipen! 27 En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. 28 En God zegende hen en God zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen!*

Ook op de zesde dag spreekt God twee keer. De schepping van de mens wordt op een speciale manier ingeleid en op een speciale manier toegelicht. De speciale inleiding horen we in de woorden *"laten Wij mensen maken"*. Het wil zeggen dat er in de Godheid overleg heeft plaatsgevonden. Het woord *"Wij"* wijst erop dat God drie-enig is.

De speciale toelichting is dat God de mens schept *"naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis"*. Het *beeld* van God zien we in de *positie* die de mens als hoofd van de schepping inneemt: hij is daarin Gods vertegenwoordiger. De *gelijkenis* van God komt tot uiting in het *handelen* van de mens: hij handelt met inzicht in de schepping. Vanwege deze hoge plaats van de mens worden we opgeroepen alle mensen te eren *(1Pt 2:17; Jk 3:9)*, ook al is de mens door de zonde nog zo in verval geraakt en wordt hij soms vergeleken met een redeloos dier *(Jd 1:10; 2Pt 2:12)*.

Eert allen, hebt de broederschap lief, vreest God, eert de koning. (1Pt 2:17)

Met haar zegenen wij de Heer en Vader, en met haar vervloeken wij de mensen die naar Gods gelijkenis gemaakt zijn. (Jk 3:9)

Maar dezen, alles wat zij niet kennen, lasteren zij, en in alles wat zij van nature weten, zoals de redeloze levende wezens, daarin verderven zij zich. (Jd 1:10)

God schept de mens *"mannelijk en vrouwelijk"* *(vers 27b; Gn 5:2; Mt 19:4; Mk 10:6)*. Er is, om zo te zeggen, een mannelijke en een vrouwelijke variant van de mens. God heeft één mens geschapen, waarbij die mens als het ware een twee-eenheid is. De moderne mens doet wel verwoede pogingen om het onderscheid uit te wissen is, maar dat is ronduit dwaasheid.*

"En God zegende hen" door de mens toe te zeggen dat hij de aarde mag vervullen en onderwerpen. Deze zegen is meer dan het verlenen van de kracht om vruchtbaar te zijn en talrijk te worden, zoals dat van de zeedieren en de vogels ook is gezegd *(vers 22)*. Het is ook de macht over de aarde en alle dieren.

De zesde dag: voedsel | *verzen 29-30*

> *29 En God zei: Zie Ik geef u al het zaaddragende gewas dat op heel de aarde is, en alle bomen waaraan zaaddragende boomvruchten zijn; dat zal u tot voedsel dienen. 30 Maar aan al de dieren van de aarde, aan alle vogels in de lucht en*

* Zie ook de publicaties 'Het Huwelijk in Ere', 'Die Twee = M+V', 'Die Twee = M+V' en 'Seksualiteit, een gave van God' op www.oudesporen.nl.

> *aan al wat over de aarde kruipt, waarin leven is, [heb Ik] al het groene gewas tot voedsel [gegeven]. En het was zo.*

Nadat God Zijn handelen op de zesde dag heeft afgesloten, zegt Hij tegen de mens wat zijn voedsel en dat van de dieren zal zijn. Dit voedsel is voor de mens alles wat zaad draagt van het gewas en wat vrucht draagt van het geboomte. Dat betekent dat de mens zich voedt met wat in zichzelf de kracht van het leven heeft. Dat is voor het lichaam. Het voedsel voor de ziel is het Woord van God *(Mt 4:4)*, dat ook met zaad wordt vergeleken, maar dan wel onvergankelijk zaad *(1Pt 1:23)*. De dieren en vogels krijgen het groene kruid tot voedsel.

Hij antwoordde echter en zei: Er staat geschreven: 'Niet van brood alleen zal de mens leven, maar van alle woord dat door [de] mond van God uitgaat'. (Mt 4:4)

..., u die wedergeboren bent, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door Gods levend en blijvend Woord. (1Pt 1:23)

Tot het voedsel van de mens behoort in oorsprong niet het vlees van dieren en ook de dieren eten niet elkaar op. Gewelddadig doden van dieren is niet aan de orde. Dat zal pas gebeuren als de zondeval en de zondvloed hebben plaatsgevonden *(Gn 9:3)*. Dat er van oorsprong geen vleesetende en verscheurende dieren zijn, wordt ook bewezen door de toestand in het vrederijk.

Wanneer Gods rijk is gevestigd en de zonde zijn verwoestende werk niet meer kan doen, zal het doden in het dierenrijk ophouden: *"Een wolf zal bij een lam verblijven, een luipaard bij een geitenbok neerliggen, een kalf, een jonge leeuw en gemest [vee] zullen bij elkaar zijn, een kleine jongen zal ze drijven. Koe en berin zullen [samen] weiden, hun jongen zullen bij elkaar neerliggen. Een leeuw zal stro eten als het rund. Een zuigeling zal zich vermaken bij het hol van een adder, en in het nest van een gifslang zal een peuter zijn hand steken" (Js 11:6-8)*.

De zesde dag: alles was zeer goed | *vers 31*

> *31 En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed. Toen was het avond geweest en het was morgen geweest: de zesde dag.*

Na elke scheppingsdag heeft God van het resultaat gezegd: *"Het was goed."* De zesde dag is een unieke dag. Als God op deze dag het resultaat van al Zijn werk ziet, kan Hij als een conclusie van het hele scheppingswerk laten

optekenen: *"En zie, het was zeer goed."* Dat betekent dat alles volmaakt is, waardoor elk schepsel het doel dient waartoe God het geschapen heeft.

In al het handelen van God in dit hoofdstuk zien we een beeld van Zijn plan met de wereld waarin wij nu leven. God heeft de aarde aan Adam en Eva gegeven om daarover te heersen. Zo zal Hij binnenkort Christus, *"de laatste Adam" (1Ko 15:45)*, samen met de gemeente, waarvan Eva een beeld is *(2Ko 11:2-3)*, de regering in handen geven over alle dingen in de hemel en op de aarde, zodat *"alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder één Hoofd ... in Christus"* is samengebracht *(Ef 1:10)*. En zo, *"als Hoofd over alles"*, heeft Hij Hem *"gegeven aan de gemeente" (Ef 1:22)*.

Christus zal dan het centrum van het heelal zijn. Alles zal aan Zijn voeten onderworpen zijn *(Ps 8:4-10)* en Hem eren: *"En elk schepsel dat in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee is, en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: Hem Die op de troon zit, en het Lam, zij de lof en de eer en de heerlijkheid en de macht tot in alle eeuwigheid" (Op 5:13)*.

In de geestelijke ontwikkeling van de gelovige is dat ook het doel waar God naartoe werkt. Hij wil dat Christus in iedere gelovige gestalte krijgt *(Gl 4:19)*, dat hij in zijn doen en laten Christus vertoont *(2Ko 3:3)* Als in iemands leven het alleen nog maar draait om Christus, is in de geestelijke groei het 'vader'-stadium bereikt *(1Jh 2:13-14)*.

..., mijn kinderen, van wie ik opnieuw in barensweeën ben, totdat Christus gestalte in u krijgt. (Gl 4:19)

...; u, van wie blijkt dat u een brief van Christus bent, door onze bediening opgesteld, geschreven niet met inkt, maar met [de] Geest van [de] levende God, niet op stenen tafelen, maar op vlezen tafelen van de harten. (2Ko 3:3)

Genesis 2

De zevende dag | *verzen 1-3*

> *1 Zo zijn de hemel en de aarde voltooid, en heel hun legermacht. 2 Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had. 3 En God zegende de zevende dag en heiligde die, want daarop rustte Hij van al Zijn werk, dat God schiep door het te maken.*

De *verzen 1-3* horen nog bij *Genesis 1*. Op de zevende dag rust God van al Zijn werk, dat wordt samengevat in *"de hemel en de aarde ... en heel hun legermacht"*. *"Hun legermacht"* zijn alle levende wezens die de hemel en de aarde vullen. God is tot Zijn doel gekomen. Daarom zegent en heiligt Hij die dag.

Aan die rust van God is door de zonde een einde gekomen. In *Johannes 5* zegt de Heer Jezus dan ook: *"Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook" (Jh 5:17; vgl. Js 43:24b)*. Zij die in Christus en Zijn werk aan het kruis geloven, gaan de sabbatsrust op een geestelijke wijze binnen *(Mt 11:28)*.

Integendeel, u bent Mij tot last geweest met uw zonden, u hebt Mij vermoeid met uw ongerechtigheden. (Js 43:24b)

Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven. (Mt 11:28)

Toch zal God Zijn doel met de schepping ook in letterlijke zin bereiken. In het duizendjarig vrederijk, wanneer de Heer Jezus regeert, zal de sabbatsrust *(Hb 4:9)* voor de schepping, voor de mens en voor God duizend jaar lang een feit zijn.

Er blijft dus een sabbatsrust over voor het volk van God. (Hb 4:9)

De schepping voordat de mens er was | *verzen 4-6*

> *4 Dit is wat uit de hemel en de aarde voortkwam, toen zij geschapen werden. Op de dag dat de HEERE God aarde en hemel maakte – 5 er was nog geen enkele veldstruik op de aarde en er was nog geen enkel veldgewas opgekomen, want de HEERE God had het niet laten regenen op de aarde; en er was geen mens om de aardbodem te bewerken, 6 maar een damp steeg uit de aarde op en bevochtigde heel de aardbodem –*

In *vers 4* begint opnieuw een verslag van wat er bij de schepping is gebeurd, met toevoeging van enkele nieuwe details. Dat gebeurt beknopt. Het is als het ware een snelle aanloop naar het eigenlijke onderwerp: de mens. Nadrukkelijk wordt vermeld dat de mens er nog niet is. Dat het de schrijver om de mens gaat, blijkt ook uit de naam die vanaf *vers 4* voor God wordt gebruikt, *"HEERE God"*, *Jahweh Elohim,* dat is de naam die Zijn betrekking met de mens aangeeft.

De mens wordt tot een levend wezen | *vers 7*

> *7 toen vormde de HEERE God de mens [uit] het stof van de aardbodem en blies de levensadem in zijn neusgaten; zo werd de mens tot een levend wezen.*

Dit vers beschrijft de speciale manier waarop God de mens heeft gevormd en tot *"een levend wezen"* of een levende ziel heeft gemaakt. Het woord 'vormen' beschrijft het werk van een kunstenaar. God vormt de mens uit de aarde *(1Ko 15:47a)*, omdat het hele bestaan van de mens met de aarde verbonden is. Hij hoort er thuis *(Ps 115:16b)*. Maar God verbindt hem ook met Zichzelf door Zelf de levensadem in hem te blazen. Daardoor staat hij boven de dieren. Ook heeft de mens daardoor een onsterfelijke ziel gekregen.

De eerste mens is uit [de] aarde, stoffelijk, ... (1Ko 15:47a)

..., maar de aarde heeft Hij de mensenkinderen gegeven. (Ps 115:16b)

Door het inblazen van de levensadem verandert de mens van een uiterlijke gestalte in een *levend* wezen. Dat maakt hem tegelijk ook tot een *geestelijk* wezen met de bekwaamheden om God te dienen en te volgen.

Het paradijs met de mens | *verzen 8-9*

> *8 Ook plantte de HEERE God een hof in Eden, in het oosten, en Hij plaatste daar de mens, die Hij gevormd had. 9 En de HEERE God liet allerlei bomen uit de aardbodem opkomen, begerenswaardig om te zien en goed om van te eten; ook de boom des levens, in het midden van de hof, en de boom van de kennis van goed en kwaad.*

Te midden van de hele schepping die God al ten behoeve van de mens heeft gemaakt, maakt Hij een uitzonderlijk mooi gedeelte waar Hij de mens plaatst. 'Hof' is letterlijk een 'met een omheining beschermde tuin'.

De Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament, gebruikt op drie plaatsen hiervoor het woord ‘paradijs’ als een aanduiding voor kunstzinnig aangelegde parken *(Hl 4:13; Pr 2:5 [boomgaarden=paradijs]; Ne 2:8 [domein=paradijs])*.

“Eden” betekent ‘genot’ of ‘hoogste genot’. Dat is een passende naam voor dit allermooiste plekje op aarde, waar de HEERE God de mens in plaatst. Het spreekt van de overvloeiende goedheid van God voor de mens. In zeker opzicht is Eden een beeld van Israël, als we bedenken dat uit dat volk de Heer Jezus is voortgekomen waardoor de zegen naar de hele wereld stroomt. Hij is *“de Heiland van de wereld” (Jh 4:42)*.

Het paradijs is een lusthof, waar de mens uitbundig mag genieten, hoewel met een bepaalde beperking, die in *vers 17* wordt gegeven. Die beperking maakt het paradijs tegelijk tot een proeftuin voor geloofsgehoorzaamheid.

Van de boom van het leven wordt uitdrukkelijk gezegd dat deze *“in het midden van de hof”* staat, terwijl van de boom van de kennis van goed en kwaad wordt gezegd dat deze ook in het paradijs staat. De boom van het leven laat de mens zien dat hij geen leven heeft in zichzelf, maar afhankelijk is van *“de boom des levens”*. Dat geldt ook voor de gelovige, die ook geen leven heeft in zichzelf, maar het heeft in de Zoon, de ware boom van het leven. *“Wie de Zoon heeft, heeft het leven” (1Jh 5:12)*.

De *“boom van de kennis van goed en kwaad”* leert de mens dat hij gehoorzaam moet zijn aan Wie boven hem staat om het leven te kunnen genieten.

Een rivier stroomt uit het paradijs | *verzen 10-14*

> *10 Een rivier kwam voort uit Eden om de hof te bevochtigen. En vandaar splitste hij zich en vormde vier hoofd[stromen]. 11 De naam van de eerste [rivier] is Pison; die is het die rond heel het land van Havila stroomt, waar het goud is. 12 En het goud van dit land is goed; [ook] is er balsemhars en de [edel]steen onyx. 13 En de naam van de tweede rivier is Gihon; die is het die rond heel het land Cusj stroomt. 14 En de naam van de derde rivier is Tigris; die loopt ten oosten van Assur. En de vierde rivier is de Eufraat.*

In de hof ontspringt een rivier. Deze bevochtigt eerst het paradijs. Vanuit de hof verdeelt de rivier zich in vier stromen. Het getal vier is het getal van

de aarde *(Op 7:1a; 20:8)*. De rivier is een kanaal van zegen. Hier zien we dat vanuit de hof de zegen over de hele aarde stroomt. In de toekomst, in het duizendjarig vrederijk, zal er uit de directe tegenwoordigheid van God, uit de nieuwe tempel, een stroom van levenswater vloeien *(Ez 47:1)*. Deze stroom zal leven en genezing geven *(Ez 47:9; Op 22:1-2)*.

Hierna zag ik vier engelen staan op de vier hoeken van de aarde, die de vier winden van de aarde vasthielden, ... (Op 7:1a)

In deze stromen kunnen we een beeld zien van de verfrissende en rijke werking van Gods Geest, Die met stromen van levend water wordt vergeleken *(Jh 7:38-39)*. Daardoor kan de gelovige nu al geestelijk genieten van wat straks op aarde algemeen wordt genoten.

Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit nu zei Hij van de Geest, die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; want [de] Geest was [er] nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt. (Jh 7:38-39)

Eden is de oorsprong van zegen voor de hele aarde die deze zegen door de rivier die uit Eden stroomt op een viervoudige wijze ontvangt. Dat het een overvloedige zegen is, blijkt al uit de naam van de eerste zijrivier. *"Pison"* betekent 'vrij stromende', 'rijkelijk stromende', 'overstromende'. Dat kan ook worden gezegd van de zegen van God voor de gelovige, want Hij heeft hem gezegend met *"alle geestelijke zegening in de hemelse [gewesten] in Christus" (Ef 1:3)*. Er staat *"alle"* en dat is ook echt alle. Het is alles wat God heeft kunnen bedenken om Zijn zonen te geven. Dat kan niet anders dan rijk en overvloedig zijn.

De Pison stroomt *"rond heel het land van Havila"*. 'Havila' betekent 'zandland'. Dat wijst op het aardse bestaan van de mens. Maar in dat 'zandland' is *"goud"* aanwezig, waaraan nog wordt toegevoegd dat dit goud *"goed"* is. Verbonden met de rivier die eromheen stroomt, doet het denken aan het werk van Gods Geest, waardoor de gelovige, die leeft in 'zandland', Gods Woord als *"een grote buit vindt" (Ps 119:162)*. Gods Woord is kostbaarder dan goud *(Ps 19:11; Ps 119:72,127)*. Goud spreekt ook van de heerlijkheid van God en van Christus. Door de Geest wordt die heerlijkheid door middel van Gods Woord aan ons voorgesteld. Dat is het 'goede goud'.

Zij zijn begerenswaardiger dan goud,
ja, dan veel zuiver goud;
en zoeter dan honing
en honingzeem uit de raat.
(Ps 19:11)

In het land Havila is ook *"balsemhars en de [edel]steen onyx"*. Balsemhars doet denken aan het manna *(Nm 11:7)* en daardoor aan de Heer Jezus als het brood van het

Het manna leek op korianderzaad en de kleur ervan leek op de kleur van balsemhars. (Nm 11:7)

leven *(Jh 6:31-33)*. De edelsteen onyx komt voor op het borstschild van de hogepriester *(Ex 28:20)* en bepaalt ons bij de Heer Jezus als onze Hogepriester in de hemel.

De naam van de tweede rivier is *"Gihon"*, wat 'doorbraak' betekent. Deze rivier stroomt door *"heel het land Cusj"*. 'Cusj' betekent 'donkerkleurig' of 'zwart'. Dat doet denken aan de mens in de zwartheid van zijn zonden aan wie de Geest van God werkt om hem te zegenen. Van deze werkzaamheid van Gods Geest is geen mens uitgezonderd.

De derde rivier heet *"Tigris"*, wat 'pijl' of 'pijlsnelle' betekent. Deze rivier loopt ten oosten van Assur. Assur – later Assyrië genoemd – openbaart zich in de Schrift als een opstandeling tegen God en de vijand van Gods volk *(Js 10:5; 10:12)*. Maar ook tot dit vijandige volk komt de genade van God op ingrijpend snelle wijze *(Js 19:23-25)*.

Wee Assyrië, de roede van Mijn toorn;
en Mijn gramschap is een stok in hun hand.
(Js 10:5)

De vierde rivier heet *"Eufraat"*, wat 'lieflijke' of 'zoet water' betekent. Waar deze stroomt, wordt hier niet vermeld. De Eufraat zal in het vrederijk de noordoostelijke grens van Israël zijn *(Gn 15:18)*. Dit bepaalt ons opnieuw bij de algemene zegen die God voor ieder mens en voor de hele aarde heeft. Om er deel aan te krijgen zijn bekering en geloof nodig, maar de oproep daartoe mag dan ook aan alle mensen, zonder uitzondering, worden gedaan.

Opdracht en gebod | *verzen 15-17*

> *15 De HEERE God nam de mens, en zette hem in de hof van Eden om die te bewerken en te onderhouden. 16 En de HEERE God gebood de mens: Van alle bomen van de hof mag u vrij eten, 17 maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mag u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven.*

De HEERE God plaatst de mens in de hof om alles te genieten wat Hij voor hem heeft gemaakt. Het woord voor *"zette"* heeft met rust te maken. God zet de mens in de rust van het paradijs. Ook krijgt hij de opdracht om de hof te bewerken en te onderhouden.

God geeft de mens slechts één gebod: van slechts één boom mag hij niet eten. Door dit gebod te bewaren kan hij tonen dat hij aan God gehoorzaam

is. Daardoor erkent hij God als zijn Meerdere. Het is tevens de voorwaarde om de zegen te blijven genieten. Gehoorzaamheid is voor de mens in alle tijden, ook nu, de voorwaarde om gezegend te worden.

Adam krijgt zijn vrouw | *verzen 18-22*

> *18 Ook zei de HEERE God: Het is niet goed dat de mens alleen is; Ik zal een hulp voor hem maken als [iemand] tegenover hem. 19 De HEERE God vormde uit de aardbodem alle dieren van het veld en alle vogels in de lucht, en bracht die bij Adam, om te zien hoe hij ze noemen zou; en zoals Adam elk levend wezen noemen zou, zo zou zijn naam zijn. 20 Zo gaf Adam namen aan al het vee en aan de vogels in de lucht en aan alle dieren van het veld; maar voor de mens vond hij geen hulp als [iemand] tegenover hem. 21 Toen liet de HEERE God een diepe slaap op Adam vallen, zodat hij in slaap viel; en Hij nam een van zijn ribben en sloot de plaats ervan toe met vlees. 22 En de HEERE God bouwde de rib die Hij uit Adam genomen had, tot een vrouw en Hij bracht haar bij Adam.*

Voordat Adam het gemis aan zijn vrouw voelt *(vers 20b)*, heeft God al het voornemen uitgesproken hem die te geven *(vers 18)*. Adam geeft de dieren namen. Een naam geeft uiting aan het karakter van het dier. Hier blijkt het diepe inzicht dat Adam in Gods werken heeft.

Het woord *"hulp"* is niet een geringschattende uitdrukking voor de vrouw, zoals wij soms spreken over een 'hulpje'. God Zelf wordt ook *"Hulp"* genoemd *(Ps 33:20; 70:6; 115:9)*. Dat zij is *"als [iemand] tegenover hem"*, wil zeggen dat ook zij naar Gods beeld is geschapen *(Gn 1:27)*.

Onze ziel verwacht de HEERE,
Hij is onze hulp en ons schild.
(Ps 33:20)

Dan gaat God Adam zijn vrouw geven. Dat doet God niet door Eva net als Adam uit het stof van de aarde te formeren. Dan zou zij onafhankelijk van Adam zijn. Hij vormt Eva uit Adam. Dat doet Hij niet uit zijn hoofd, want zij is niet zijn meerdere. Hij maakt haar ook niet uit zijn voeten, want zij is niet zijn slavin. Hij vormt haar uit zijn zijde. Daardoor is zij iemand die gelijkwaardig is en naast hem staat. Ze is zijn *"tegenover"*, zoals er letterlijk staat.

Om Adam zijn vrouw te kunnen geven legt God hem in een diepe slaap, een doodsslaap. We hebben hier een prachtig beeld van de wijze waarop

de Heer Jezus de gemeente als Zijn vrouw heeft gekregen. Dat is door Zijn dood aan het kruis *(Ef 5:25)*.

Mannen, hebt uw vrouwen lief, evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, ... (Ef 5:25)

Door Adam eerst te vormen en daarna Eva stelt God de rangorde vast die Hij in de schepping gehandhaafd wil zien. Hiermee bepaalt Hij dat de man het hoofd van de schepping is en ook van de vrouw. Paulus trekt die conclusie ondubbelzinnig in zijn *eerste brief aan de Korinthiërs* en in zijn *eerste brief aan Timotheus*, terwijl hij ook aangeeft met welk doel de vrouw is geschapen *(1Ko 11:8-9; 1Tm 2:11-13)*.

Want [de] man is niet uit [de] vrouw, maar [de] vrouw uit [de] man; want [de] man is ook niet geschapen om de vrouw, maar [de] vrouw om de man. (1Ko 11:8-9)

De eenheid van man en vrouw | *verzen 23-25*

23 Toen zei Adam:
Deze is ditmaal
been van mijn beenderen,
en vlees van mijn vlees!
Deze zal mannin genoemd worden,
want uit de man
is zij genomen.

24 Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zich aan zijn vrouw hechten; en zij zullen tot één vlees zijn. 25 En zij waren beiden naakt, Adam en zijn vrouw, maar zij schaamden zich niet.

Adam herkent zijn vrouw als uit hem genomen en hem gegeven. De conclusie van dit handelen van God wordt in *vers 24* gegeven, wat we zien aan het woord *"daarom"* aan het begin van dat vers. De woorden van de Schrift zijn niet voor een andere uitleg vatbaar. God stelt het monogame huwelijk in tussen een man en een vrouw. Het is de enige door God ingestelde en te erkennen samenlevingsvorm tussen mensen.

De Heer Jezus verwijst daarnaar als Hij een strikvraag over het huwelijk krijgt: *"Hij antwoordde echter en zei: Hebt u niet gelezen dat Hij Die hen heeft geschapen, hen van [het] begin af als man en vrouw heeft gemaakt en gezegd heeft: 'Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn'? Dus zijn zij niet meer twee maar één vlees. Wat dan God heeft samengevoegd, laat een mens dat niet scheiden" (Mt*

19:4-6). Ook Paulus verwijst naar dit begin om te bewijzen dat hoererij onder geen enkele voorwaarde geoorloofd is *(1Ko 6:16)*. Zoals het verslag van de schepping elke afwijkende ontstaanstheorie ontmaskert, zo ontmaskert de instelling van het huwelijk elke andere samenlevingsvorm als vals en verwerpelijk.

Het huwelijk is een afbeelding van de verbinding tussen Christus en de gemeente. Het bewijs daarvoor vinden we in de derde keer dat *vers 24* in het Nieuwe Testament wordt aangehaald *(Ef 5:31-32)*. Daarom is elke andere samenlevingsvorm niet alleen ongehoorzaamheid aan het Woord van God, maar ook een naar beneden halen van de heerlijkheid van Christus. Om dit laatste gaat het de vijand, de satan, altijd. Omdat voor de christen de heerlijkheid van Christus boven alles gaat, zal hij het huwelijk in ere houden *(Hb 13:4)*.

'Daarom zal een man <zijn> vader en <zijn> moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn'. Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente. (Ef 5:31-32)

Laat het huwelijk bij allen in ere zijn en het huwelijksleven onbezoedeld, want hoereerders en overspelers zal God oordelen. (Hb 13:4)

Dat zij *"beiden naakt"* zijn en zich niet schamen, geeft aan dat er geen enkele schaduw over hun verbintenis ligt. Ze gaan in alle openheid met elkaar en met de HEERE God om. Het gaat daarbij om meer dan alleen dat hier twee ongeklede mensen samen zijn. Het laat tevens twee mensen zien tussen wie niets is wat er niet hoort te zijn. Ze hebben niets voor elkaar te verbergen. Ze zien de ander zoals die helemaal is en laten zichzelf helemaal zien zoals ze zelf zijn.

In dit verband enkele praktische opmerkingen. Ik las eens in de krant dat een terroriste was opgepakt die al de tijd dat ze getrouwd was, voor haar man en haar kind had kunnen verbergen dat ze terroriste was. Zij leidde een dubbelleven. Het is helaas zo, dat in sommige huwelijken ook een soort dubbelleven wordt geleid. Dat hoeft niet zo extreem te zijn als bij deze terroriste, maar wat wordt er soms langs elkaar heen geleefd! Wat verbergen sommigen veel voor elkaar.

Als dat bij jou zo is, laat jezelf dan eens 'naakt' aan je partner zien, dat wil zeggen: zeg de ander eens alles wat je bezighoudt, waar je je voor wilt inzetten. Ga dat delen met elkaar, wees daarin open naar elkaar toe. Het zou niet zo moeten zijn dat een vrouw moet raden waarmee haar man zich

bezighoudt, wat er in hem omgaat. Omgekeerd geldt hetzelfde. Anders kan het zijn dat na verloop van tijd, als het voor elkaar verstoppertje spelen lang genoeg heeft geduurd, men op een schokkende manier met de harde werkelijkheid wordt geconfronteerd: de ander gaat er vandoor.

Daarom nog eens: open jezelf naar de ander toe en luister als de ander zich voor jou opent. Je zult versteld staan van de resultaten. Nooit heeft iemand spijt gehad van een zich openstellen voor de ander. Integendeel, de verzuchting is: 'Had ik het maar eerder gedaan.'

Genesis 3

Inleiding

De ongereptheid van de natuur en de staat van onschuld waarin de mens heeft geleefd, zijn van korte duur geweest. Zodra God klaar is met Zijn werk tot zegen van de mens, verschijnt de satan in de gedaante van een slang op het toneel. Het is zijn natuur om te verderven wat God heeft gemaakt. De Heer Jezus noemt hem *"een mensenmoordenaar van het begin af"* en *"een leugenaar ... en de vader ervan"* *(Jh 8:44; Op 12:9)*.

Door de ontrouw van de mens is de satan erin geslaagd in te breken in de verhouding tussen God en de mens. Zo is het met alles gegaan wat God in genade en tot zegen aan de mens heeft toevertrouwd. De gelegenheid daartoe ligt steeds in de zwakke schakel in die verhouding: de mens. Als een mens niet volkomen op God vertrouwt, valt hij ten prooi aan de verleiding van de satan.

Er is echter een Mens geweest op Wie satan geen vat heeft gekregen: de Mens Christus Jezus. Deze Mens is de garantie dat alles wat God heeft gemaakt, zal worden hersteld en zal worden zoals Hij het heeft bedoeld.

De slang | *vers 1*

> *1 De slang nu was de listigste onder alle dieren van het veld die de HEERE God gemaakt had; en hij zei tegen de vrouw: Is het echt zo dat God gezegd heeft: U mag niet eten van alle bomen in de hof?*

De verzoeker komt in de gedaante van een slang tot Eva. Adam heeft de dieren namen gegeven en daarmee zijn soevereiniteit over en zijn inzicht in de dieren getoond. Adam is samen met Eva gebieder van de dieren en hoofd van de hele schepping.

Het feit dat dieren niet kunnen spreken en hier een dier spreekt, had voor Eva een duidelijk signaal moeten zijn dat dit niet de stem van God is. De satan gebruikt de slang als een medium om zelf verborgen te blijven. Dit is het eerste medium in de geschiedenis van de mensheid. Hier neemt de wereld van het occultisme zijn aanvang.

Een belangrijk punt is de *aard* van de slang. Moeten we de slang letterlijk of figuurlijk zien? Een 'figuurlijke' slang voert tot een gekunstelde uitleg van de tekst:

1. De kwalificatie dat de slang *"het listigste onder alle dieren van het veld"* was, blijft dan in de lucht hangen.
2. Het oordeel over het dier slaat dan nergens op. Kijk maar eens naar de onderdelen ervan:
   a. hij is vervloekt onder al het vee en onder al het gedierte van het veld,
   b. op zijn buik zal hij gaan,
   c. stof zal hij eten,
   d. er zal constante vijandschap zijn tussen de slang en de mens.
3. Het spraakgebruik in andere passages dat bij dit hoofdstuk aansluit, moet geweld worden aangedaan *(Js 65:25; Mi 7:17)*. Als de Heer Jezus tegen Zijn discipelen zegt: *"Weest dan voorzichtig* [of: *wijs*] *als de slangen" (Mt 10:16)*, roept Hij ons zeker niet ertoe op de 'oude slang', dat is de satan, te imiteren!

   Een wolf en een lammetje zullen gezamenlijk weiden,
   een leeuw zal stro eten als een rund,
   een slang -- zijn voedsel zal stof zijn.
   Zij zullen geen kwaad doen en geen verderf aanrichten
   op heel Mijn heilige berg, zegt de HEERE. (Js 65:25)

4. Je kunt in het geval van een 'figuurlijke slang' niet meer zeggen dat de (letterlijke) slang Eva verleid heeft door haar sluwheid, zoals Paulus stelt *(2Ko 11:3)*.

Kortom, we lezen de Schrift dan niet zoals de onbevangen lezer dat doet, die de mededelingen over het letterlijke spreken van het letterlijke dier terecht neemt *zoals* ze er staan.

Een andere vraag die we in dit verband kunnen stellen, is of Paulus zich dan vergist, als hij de sluwheid van het instrument dat de satan benutte in de hof van Eden – de letterlijke slang *(2Ko 11:3)* – vergelijkt met die van menselijke werktuigen van de satan *(2Ko 11:14-15)*. Van een dergelijke vergissing is echter geen sprake.

Maar ik vrees dat wellicht, zoals de slang Eva verleidde door haar sluwheid, uw gedachten bedorven [en afgeweken] zijn van de eenvoudigheid <en de reinheid> jegens Christus. (2Ko 11:3)

En geen wonder, want de satan zelf doet zich voor als een engel van het licht. Het is dus niets bijzonders als ook zijn dienaars zich voordoen als dienaars van [de] gerechtigheid; hun einde zal zijn naar hun werken. (2Ko 11:14-15)

Dat wordt duidelijk als we goed lezen. Hij spreekt over de sluwheid van dit *werktuig* van de boze als tegenpool van valse apostelen, die *dienaren* van de satan zijn. We zien ook een duidelijk onderscheid tussen de letterlijke slang en de satan zelf. Er staat niet dat de *slang* zelf zich als een engel van het licht voordoet, maar *"de satan zelf doet zich voor als een engel van het licht" (2Ko 11:14)*!

Als we zeggen dat in *Genesis 3* de manifestatie van de satan een soort luchtspiegeling zou zijn, iets wat zich heeft afgespeeld in het brein van Eva, ondermijnt dat de historische zondeval. In dat geval heeft dit hoofdstuk slechts een voorbeeldkarakter, in de trant van: we worden allemaal verzocht door de satan en dan staan we voor belangrijke keuzes. Maar dan is de mens geen gevallen schepsel meer!

De satan kiest Eva als gesprekspartner en niet Adam. Hij weet dat zij de zwakke schakel in het geheel is. In zijn onderwijs over het gedrag van mannen en vrouwen in het huis van God verwijst Paulus naar wat hier gebeurt *(1Tm 2:11-14)*. Met een listige vraag opent de satan het gesprek. Met zijn vraag probeert hij twijfel en wantrouwen te zaaien aan wat God heeft gezegd. Zijn list slaagt. Talloze malen is sindsdien door de satan de vraag gesteld: 'Is het echt zo dat God gezegd heeft ...?' Hij heeft daarmee ontelbare mensen verslagen.

Een vrouw moet zich stil, in alle onderdanigheid laten leren; maar ik sta aan een vrouw niet toe dat zij leert of over een man heerst, maar zij moet stil zijn. Want Adam is eerst geformeerd, daarna Eva; en Adam werd niet verleid, maar de vrouw werd verleid en viel in overtreding. (1Tm 2:11-14)

De satan suggereert dat God de zegen die de mens mag genieten in de hof bewust heeft beperkt door de formulering *"niet eten van alle bomen in de hof"*. Rekenkundig klopt deze opmerking met dat wat God tegen de mens heeft gezegd *(Gn 2:16-17)*. God heeft inderdaad verboden om van één bepaalde boom, namelijk die van de kennis van goed en kwaad, te eten. De sluwe wijze waarop de slang het gebod van God voorstelt, komt erop neer dat de mens mag eten van alle bomen minus één. Zo suggereert hij een beperking van de vrijheid van de mens.

Maar wat heeft God precies gezegd? God heeft gesproken over 'vrij eten van alle bomen van de hof' *(Gn 2:16)*. In het Hebreeuws staat 'etende eten'. We kunnen dit opvatten als mogen eten van de overvloed van boomvruch-

ten. De slang gebruikt echter een totaal andere, misleidende formulering. Hij spreekt niet over de vrijheid en de zegen van de mens, maar verlegt de nadruk naar de beperking. En zo heeft God het *niet* gezegd.

De zondeval | *verzen 2-6*

> *2 En de vrouw zei tegen de slang: Van de vrucht van de bomen in de hof mogen wij eten, 3 maar van de vrucht van de boom die in het midden van de hof staat, heeft God gezegd: U mag daarvan niet eten en hem niet aanraken, anders sterft u. 4 Toen zei de slang tegen de vrouw: U zult zeker niet sterven. 5 Maar God weet dat, op de dag dat u daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden en [dat] u als God zult zijn, goed en kwaad kennend. 6 En de vrouw zag dat die boom goed was om ervan te eten en dat hij een lust was voor het oog, ja, een boom die begerenswaardig was om er verstandig door te worden; en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook [wat] aan haar man, die bij haar was, en hij at [ervan].*

De slang slaagt erin door zijn sluwheid de vrouw te misleiden *(2Ko 11:3)*. Eva ziet de dingen niet meer zoals God ze heeft gezegd, maar zoals de slang haar voorspiegelt. Horen we niet vaak in verbinding met duidelijke uitspraken uit het Woord van God: 'Je moet de dingen anders zien'? Wie zich daaraan overgeeft, verliest Gods zicht op de dingen en wordt de prooi van een ander. In plaats van de slang naar Adam te verwijzen gaat ze zelf met hem in gesprek. Ze stelt zich open voor zijn suggestie. Haar antwoord verraadt dat het suggestieve spreken van de slang effect heeft.

Uit haar antwoord blijkt dat in haar denken de boom van de kennis van goed en kwaad in het midden van de hof staat *(vers 3)*, terwijl God de boom van het leven in het midden van de hof heeft geplaatst *(Gn 2:9)*. Als de mens een ander middelpunt heeft dan God, gaat het altijd fout. Haar antwoord verraadt nog iets: ze voegt toe aan het gebod van God. God heeft gezegd, dat ze er niet van mag eten; zij maakt ervan dat ze daarvan niet mag eten *en hem ook niet mag aanraken*. Ze maakt het gebod van God zwaarder dan Hij het heeft gegeven.

Samengevat zien we dat de vrouw een zestal dingen zegt die wezenlijk afwijken van wat God heeft gezegd en bedoeld *(Gn 2:16-17)*:

1. Ze verzwijgt het ‘vrij eten’ (etende eten), en spreekt slechts van ‘eten’.
2. Ze spreekt niet van ‘alle bomen’, maar van ‘de bomen’.
3. Ze spreekt van ‘de vrucht van de bomen’ in plaats van ‘bomen’.
4. Ze plaatst in haar optiek de boom van kennis van goed en kwaad ‘in het midden van de hof’, terwijl er uitdrukkelijk wordt vermeld dat de boom des levens daar staat *(Gn 2:9)*.
5. Ze zegt ook: ‘en hem niet aanraken’, maar daarover heeft God met geen woord gesproken.
6. Ze zegt: ‘anders sterft u,’ terwijl God heeft gezegd: ‘zeker sterven’ (of ‘stervende sterven’), wat een veel krachtiger uitdrukking is.

Wij kunnen hiervan leren dat wij het voorbeeld van de Heer Jezus moeten volgen en de vijand van repliek dienen op de manier waarop Hij dat heeft gedaan. We moeten geestelijk alert reageren en doorzien waar de verdraaiingen en eenzijdigheden zitten; waar de vijand ‘toevoegt’ of ‘afneemt’ *(Op 22:18-19)*. Daarbij mogen we ons bewust zijn van de kracht en de tegenwoordigheid van Hem Die heeft gezegd: *“De overste van de wereld komt en heeft in Mij helemaal niets” (Jh 14:30)*.

De slang heeft door de reactie van de vrouw een ruime opening gekregen om zijn dodelijke gif in haar te spuiten. Hij loochent openlijk de goedheid van God en stelt Hem voor als iemand die de mens het goede onthoudt. In feite zegt hij: ‘God heeft jullie niet werkelijk lief.’ Dit is de grootst denkbare ontering van God, Die liefde is: *“God is liefde” (1Jh 4:8,16)*. Met deze voorstelling van God heeft de satan ook talloze malen succes geboekt.

De vrouw is nu zo gehersenspoeld, dat ze het ’inzicht’ van de satan overneemt. Ze vertrouwt zich meer toe aan de satan, alsof deze het beste met haar voorheeft, dan aan God. Ze beoordeelt God naar de leugen van de satan. Ze kijkt naar de boom en ziet wat de satan heeft laten zien. Het is inderdaad een prachtige vrucht. En zou je daarvan niet mogen eten? Dat kan God nooit bedoeld hebben. De begeerte, om van de vrucht te nemen, is geboren.

Door de begeerte meegesleept en verlokt neemt het verlangen naar wat de satan haar heeft voorgesteld, bezit van haar: verstandig te worden en daardoor te zijn als God. De begeerte baart de zonde en de zonde brengt

de dood voort *(Jk 1:14-15)*. Ze neemt en eet en geeft ook haar man en hij eet ook. Hier voltrekt zich een drama met onherroepelijke, diep tragische gevolgen. Met hun handeling geven ze te kennen dat ze God verwerpen voor het genot van een vrucht.

Maar ieder wordt verzocht als hij door zijn eigen begeerte meegesleept en verlokt wordt. Daarna, als de begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volwassen geworden is, brengt zij [de] dood voort. (Jk 1:14-15)

Bang voor de HEERE God | *verzen 7-8*

> *7 Toen werden de ogen van beiden geopend en zij merkten dat zij naakt waren. Zij vlochten vijgenbladeren samen en maakten voor zichzelf schorten. 8 En zij hoorden de stem van de HEERE God, Die in de hof wandelde, bij de wind in de namiddag. Toen verborgen Adam en zijn vrouw zich voor het aangezicht van de HEERE God te midden van de bomen in de hof.*

Het resultaat van hun daad is dat ze nu inderdaad goed en kwaad kennen, zoals de satan had gezegd. Alleen zijn ze vanaf dit ogenblik niet meer in staat het goede te doen, maar slechts het kwade. Hun ogen zijn geopend, maar ze zien alleen hun naaktheid, hun eigen zondigheid. Ze beseffen dat ze God niet meer onder ogen kunnen komen op dezelfde manier als vóór hun daad. De bedekking die ze daarvoor zoeken, vinden ze in zelfgemaakte schorten van vijgenbladeren.

Deze schorten van vijgenbladeren worden vandaag nog door allen gemaakt die wel een besef van God hebben, maar menen dat ze voor Hem kunnen bestaan op grond van het waarnemen van godsdienstige verplichtingen. Maar dat is geen bedekking voor God. In *vers 10* zegt Adam, ondanks zijn schort: *"Ik ben naakt."* Ook durven Adam en Eva, ondanks hun schorten, God niet onder ogen te komen. Uit angst voor Hem verbergen zij zich als zij aan de wind horen dat Hij komt. God komt om gemeenschap met de mens te zoeken, maar de zonde heeft dit onmogelijk gemaakt.

Ter verantwoording geroepen | *verzen 9-13*

> *9 En de HEERE God riep Adam en zei tegen hem: Waar bent u? 10 En hij zei: Ik hoorde Uw stem in de hof en ik werd bevreesd, want ik ben naakt; daarom verborg ik mij. 11 En Hij zei: Wie heeft u verteld dat u naakt bent? Hebt u van die boom gegeten waarvan Ik u geboden had daar niet van te eten? 12 Toen zei Adam: De vrouw die U gaf om bij mij te zijn, die heeft mij van die boom*

> *gegeven en ik heb [ervan] gegeten. 13 En de HEERE God zei tegen de vrouw: Wat hebt u daar gedaan! En de vrouw zei: De slang heeft mij bedrogen en ik heb [ervan] gegeten.*

Terwijl Adam en Eva zich hebben verborgen, klinkt de stem van God tot Adam: *"Waar bent u?"* Zo zoekt God vandaag nog steeds de zondaar en roept ieder bij de naam om tevoorschijn te komen. Verandering begint bij het komen in het licht van God. Adam weet dat God hem ziet en geeft antwoord. Het is echter geen rechtstreeks antwoord, maar meer ontwijkend. Hij spreekt over zijn angst en naaktheid als de aanleiding om zich voor God te verbergen. Over de oorzaak spreekt hij niet.

Hij en Eva buigen zich niet direct onder Gods oordeel. Daarom gaat God door met het stellen van vragen. Hij weet volmaakt wat er is gebeurd, maar Hij wil dat uit de mond van Adam en Eva horen. In de vragen die Hij stelt, legt Hij hun als het ware in de mond wat ze moeten zeggen, want Hij wil dat zij tot belijdenis van hun zonde komen. Door vragen te stellen dwingt God hen om na te denken over wat ze hebben gedaan.

Zijn vragen openbaren in plaats van een eerlijke belijdenis hun zelfzuchtigheid en hun zoeken naar rechtvaardiging van hun daad. Adam geeft Eva de schuld. Door te spreken over *"de vrouw die U gaf om bij mij te zijn"*, geeft hij indirect ook God de schuld. Ook Eva schuift de schuld van zich af en legt die bij de slang.

De HEERE God velt vonnis | *verzen 14-19*

> *14 Toen zei de HEERE God tegen de slang:*
> *Omdat u dit gedaan hebt, bent u vervloekt*
> *onder al het vee en onder alle dieren van het veld!*
> *Op uw buik zult u gaan en stof zult u eten, al de dagen van uw leven.*
> *15 En Ik zal vijandschap teweegbrengen tussen u en de vrouw,*
> *en tussen uw nageslacht en haar Nageslacht;*
> *Dat zal u de kop vermorzelen,*
> *en u zult Het de hiel vermorzelen.*
>
> *16 Tegen de vrouw zei Hij:*
> *Ik zal uw moeite in uw zwangerschap zeer groot maken;*
> *met pijn zult u kinderen baren.*

Naar uw man zal uw begeerte uitgaan,
maar hij zal over u heersen.

17 En tegen Adam zei Hij: Omdat u geluisterd hebt naar de stem van uw vrouw en van die boom gegeten hebt waarvan Ik u geboden had: U mag daarvan niet eten,

is de aardbodem omwille van u vervloekt;
met zwoegen zult u daarvan eten,
al de dagen van uw leven;
18 *dorens en distels zal hij voor u laten opkomen*
en u zult het gewas van het veld eten.
19 *In het zweet van uw gezicht zult u brood eten,*
totdat u tot de aardbodem terugkeert, omdat u daaruit genomen bent;
want stof bent u
en u zult tot stof terugkeren.

In Zijn antwoord op het verweer van Adam en Eva richt God Zich eerst tot hem die het instrument is geweest voor de verleiding tot zonde. Zonder de slang te verhoren vervloekt God hem. De slang hoort een direct vonnis, zonder de mogelijkheid tot een weerwoord. Het gaan op de buik duidt een uiterst grote vernedering en ellende aan *(vgl. Mi 7:17a; Ps 44:26)*.

Zij zullen stof likken als de slang,
als kruipende [dieren] van de aarde,
zullen zij sidderend uit hun burchten komen,
... (Mi 7:17a)

In de vervloeking spreekt God ook over *"het Nageslacht* [of: *Zaad*] *van de vrouw"*. Dat is een duidelijke verwijzing naar de Heer Jezus *(Gl 4:4)*. Hij zal bij de satan de kop vermorzelen, terwijl de satan Hem de hiel zal vermorzelen. Als de hiel vermorzeld is, is het onmogelijk om te lopen. Bij de Heer Jezus gebeurt dat, wanneer mensen onder aanvoering van de satan Hem aan het kruis de voeten doorboren en Hem ter dood brengen. Maar juist door het kruis behaalt Hij de overwinning en vermorzelt Hij bij de satan de kop *(Ko 2:15)*.

...; maar toen de volheid van de tijd gekomen was, zond God Zijn Zoon, geboren uit een vrouw, geboren onder [de] wet, ... (Gl 4:4)

En Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en door het [kruis] over hen getriomfeerd. (Ko 2:15)

Na de vervloeking van de slang én het vooruitzicht op de overwinning over de verleider spreekt God ook Zijn oordeel uit over de zonde van de

mens. Hij noemt de gevolgen van de zonde eerst voor de vrouw en dan voor de man. Zij worden niet vervloekt. De gevolgen voor hen zijn een verzwaring van de taak die God aan ieder van hen heeft gegeven.

Het is Gods bedoeling dat de vrouw kinderen baart *(Gn 1:28)*. Blijkbaar zijn tot dat ogenblik zwangerschap en baren in oorsprong pijnloos. Dat zal niet meer zo zijn. De zwangerschap zal veel ongemakken met zich meebrengen en aan het baren van kinderen wordt smart verbonden. De zonde heeft de vrouw lichamelijk verzwakt, waardoor zwangerschap en baren met moeite gepaard zullen gaan.

Aan dit oordeel wordt nog toegevoegd dat haar begeerte naar haar man zal uitgaan en dat hij over haar zal heersen. Dat is het gevolg van haar eigenmachtige optreden door zelfstandig in gesprek met de slang te gaan zonder Adam daarin te betrekken. Ook heeft ze Adam in haar zonde meegetrokken door hem van de vrucht te geven. In plaats van een hulp voor hem te zijn heeft ze hem tot het begaan van een zonde gebracht. In dit oordeel spreekt God uit dat zij werkelijk afhankelijk van haar man zal zijn en dat hij haar zal zeggen wat ze moet doen. Daarin ligt tegelijk haar zegen.

Het oordeel over Adam is tweeledig. Om hem is de aardbodem vervloekt en hij zal tot stof wederkeren, dat wil zeggen de lichamelijke dood sterven. Adam heeft door naar zijn vrouw te luisteren zijn hoofdschap over de schepping verloochend. Als straf daarvoor zal de natuur voortaan tegen hem in opstand zijn. Ook de schepping deelt in de gevolgen van de zondeval, want die is daardoor *"aan de vruchteloosheid onderworpen" (Rm 8:20)*. Zij brengt vanaf dat moment ook dorens en distels voort. Adam zal niet meer in staat zijn de natuur te beheren.

Voor zijn levensonderhoud zal hij de aardbodem met grote inspanning moeten bewerken. *"Uit de aarde komt het brood voort" (Jb 28:5a)*, dat zo noodzakelijk voor zijn levensonderhoud is *(Ps 104:14)*. Dat zal zijn deel zijn, zolang hij leeft. Maar het ogenblik van de lichamelijke dood komt. Door overtreding van het Goddelijk gebod heeft hij God aan de kant geschoven. Door het oordeel van het terugkeren tot stof moet hij zich de nietigheid van zijn wezen bewust worden *(Ps 104:29; 103:14; Pr 3:19-20; 12:7)*.

Verbergt U Uw aangezicht, zij worden door schrik overmand,
neemt U hun adem weg, zij geven de geest
en keren terug tot hun stof. (Ps 104:29)

De opdracht om te werken geldt nog steeds. Wie niet werkt, terwijl hij het wel kan, is ongehoorzaam aan God en verdient het niet dat hij te eten krijgt: *"Immers, toen wij bij u waren, hebben wij u dit bevolen: Als iemand niet wil werken, zal hij ook niet eten"* *(2Th 3:10)*. De Heer Jezus heeft gewerkt *(Jh 5:17)*. Hij heeft profetisch zelfs gezegd dat Hij tevergeefs gewerkt heeft: *"Ik, Ik zei: Voor niets heb Ik Mij vermoeid, nutteloos en tevergeefs heb Ik Mijn kracht verbruikt"* *(Js 49:4)*.

Maar <Jezus> antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk [ook]. (Jh 5:17)

Het geloof van Adam | *vers 20*

> *20 En Adam gaf zijn vrouw de naam Eva, omdat zíj moeder van alle levenden is.*

Adam noemt zijn vrouw *"Eva"*, dat betekent 'leven'. Hier blijkt het geloof van Adam. Hij aanvaardt Gods oordeel, maar legt tegelijk in geloof de hand op wat God heeft gezegd over het Nageslacht van de vrouw. Hij richt zijn oog op de toekomst als hij zegt dat Eva de moeder van alle levenden is. *"Alle levenden"* zijn allen die door het geloof verbonden zijn met het Nageslacht – of: het Zaad – van de vrouw: de Heer Jezus. Dat heeft Adam niet zo beseft, maar wij mogen dat weten door wat we in het Nieuwe Testament lezen *(Gl 3:16; 4:4)*.

Aan Abraham nu werden de beloften gedaan en aan zijn zaad; Hij zegt niet: 'En aan de zaden', als van velen, maar als van één: 'En aan uw Zaad', dat is Christus. (Gl 3:16)

God bekleedt de mens | *vers 21*

> *21 En de HEERE God maakte voor Adam en voor zijn vrouw kleren van huiden en kleedde hen [daarmee].*

Dat Adam en Eva hun zonde tegenover God hebben ingezien, blijkt uit het feit dat God hen bekleedt met kleren van een huid. Er staat niet 'huiden', maar 'huid'; er staat oorspronkelijk een enkelvoudig woord. De eigengemaakte schorten verdwijnen. Kleren van een huid kunnen alleen komen van een dier dat daarvoor is gedood. Er heeft bloed gevloeid.

Het zijn kleren die uit de huid van één dier zijn gemaakt. Hierin zien we de waarheid dat er alleen door het bloed van één Onschuldige redding is voor de schuldige mens. Het verwijst naar het ene offer van Christus, naar Zijn bloed en Zijn dood en dat dit offer door God Zelf wordt gegeven *(Jh 3:16)*.

Alleen door het bloed van de Heer Jezus is er vergeving van zonden mogelijk *(Hb 9:22)*, alleen door de dood van de Heer Jezus wordt een mens verzoend met God *(Rm 5:10)*.

Als gevolg van het geloof in Hem en Zijn werk wordt de gelovige bekleed met Christus, waardoor hij aangenaam is voor God *(Ef 1:6-7)*. Hij is bekleed met *"het beste kleed" (Lk 15:22)*, *"met de klederen van het heil" (Js 61:10)*. Dat moet ook in onze praktijk zichtbaar worden, wat blijkt uit de vermaning om de Heer Jezus Christus aan te doen *(Rm 13:14; Gl 3:27)*. Kleding spreekt van ons gedrag, wat de mensen van ons zien. Herkennen zij in ons gedrag en in ons spreken de Heer Jezus? Gedragen wij ons, zoals Hij wil en spreken wij wat Hij wil?

..., tot lof van [de] heerlijkheid van Zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde, in Wie wij de verlossing hebben door Zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom van Zijn genade, ... (Ef 1:6-7)

..., maar doet de Heer Jezus Christus aan, en wijdt geen zorg aan het vlees om [aan] begeerten [te voldoen]. (Rm 13:14)

Verdreven uit de hof van Eden | *verzen 22-24*

> *22 Toen zei de HEERE God: Zie, de mens is geworden als één van Ons, doordat hij goed en kwaad kent. Nu dan, laat hij zijn hand niet uitsteken en ook van de boom des levens nemen en eten, zodat hij eeuwig zou leven! 23 Daarom zond de HEERE God hem weg uit de hof van Eden, om de aardbodem te bewerken, waaruit hij genomen was. 24 Hij verdreef de mens, en plaatste ten oosten van de hof van Eden de cherubs met een vlammend zwaard, dat heen en weer bewoog, om de weg naar de boom des levens te bewaken.*

De HEERE God bevestigt wat de satan tegen Eva heeft gezegd over het gelijk worden aan God *(vers 22; vers 5)*. Zoals gezegd, betreft de gelijkenis slechts de kennis van goed en kwaad, terwijl tegelijk de mogelijkheid om van die kennis op een Goddelijke wijze gebruik te maken ontbreekt. De mens is bedrogen uitgekomen met het ingaan op de suggestie van de satan.

Na Gods genadige voorziening van de kleren van een huid moeten ze weg uit het paradijs. Dat is wat de mens betreft voorgoed verloren. Een terugkeer naar de boom des leven is niet mogelijk. De toegang wordt afgesloten. Dat is tegelijk een bewijs van Gods genade, want hiermee voorkomt God dat de mens tot in eeuwigheid in deze toestand van ellende zal moeten blijven.

De geschiedenis van de mens laat zien dat hij onvermoeibaar is in zijn pogingen om de weg naar het paradijs weer te openen. Hij wil zich niet buigen onder Gods oordeel. Maar alle inspanningen zijn tevergeefs en zullen dat altijd zijn. Het zwaard van de cherubs bewaakt op bevel van God de weg naar de boom des leven.

De mens wordt weggezonden om de aardbodem te bewerken, want de grond is niet meer zuiver en brengt niet meer alleen goede vrucht voort. Hoezeer God ook voorziet in een mogelijkheid om met Hem te leven, de gevolgen van de zonde worden niet allemaal weggenomen. Een volledig herstel in de oude situatie kan niet plaatsvinden. Later zullen we zien dat God plannen heeft die ver uitgaan boven een herstel van het paradijs: de gemeente zal eeuwig verbonden zijn aan de Heer Jezus en eeuwig met Hem in het Vaderhuis zijn.

Toch zullen ook Gods plannen met de aarde eenmaal in vervulling gaan. Eerst moet de mens echter op alle mogelijke manieren beproefd worden om te zien of er nog iets goeds van hem te verwachten is. De uitkomst daarvan zien we in de rest van *Genesis* en de boeken die volgen.

Genesis 4

Inleiding

In *Genesis 3* brengt de zonde scheiding tussen God en de mens *(Js 59:2a)*. *Genesis 4* laat zien dat de breuk met God door de zonde ook gevolgen heeft voor de verhouding tussen mensen.

Kaïn en Abel | *verzen 1-2*

> *1 En Adam had gemeenschap met Eva, zijn vrouw, en zij werd zwanger en baarde Kaïn, en zei: Ik heb een man van de HEERE gekregen! 2 En zij baarde opnieuw: zijn broer Abel. Abel werd herder van kleinvee en Kaïn werd bewerker van de aardbodem.*

Zondige mensen krijgen zondige kinderen *(Jh 3:6a; Ps 51:7b; Jb 14:4)*. De Heer Jezus is de enige uitzondering. Hij is wel uit Maria, een zondige vrouw, geboren, maar niet door een zondige man verwekt. Hij is verwekt door God de Heilige Geest *(Lk 1:35)*. Daarom staat van Hem dat Hij *"geen zonde gekend heeft" (2Ko 5:21)* en dat Hij *"geen zonde heeft gedaan" (1Pt 2:22)*. Hij is de Zoon van God Die geen zondige natuur heeft: *"In Hem is geen zonde" (1Jh 3:5)*.

Wat uit het vlees geboren is, is vlees; ... (Jh 3:6a)

En de engel antwoordde en zei tot haar: [De] Heilige Geest zal over u komen en [de] kracht van [de] Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook zal dat Heilige Dat geboren zal worden, Gods Zoon worden genoemd. (Lk 1:35)

Eva geeft haar eerstgeboren zoon de naam *"Kaïn"*. Die naam betekent 'verkregen' of 'winst'. Mogelijk noemt ze hem zo, omdat ze meent dat hij het beloofde Zaad of Nageslacht is *(Gn 3:15)*. Spoedig zal ze leren dat hij het niet is. Op soortgelijke manier vergist later ook Samuel zich, als hij meent dat Eliab, de oudste broer van David, wel Gods uitverkoren koning zal zijn omdat deze man zo groot is *(1Sm 16:6-7)*. Kaïn krijgt ook een broer: Abel.

Beide jongens ontwikkelen zich verschillend. Daar is niets mis mee. Wel zien we in het verschil in hun bezigheden een aanwijzing van de gerichtheid van hun hart. Abel wordt een herder van kleinvee. Dat lijkt een gemakkelijk werk, terwijl Kaïn een harde werker lijkt te zijn.

Dat Abel herder van kleinvee wordt, maakt duidelijk dat zijn hart naar God uitgaat. Hij heeft het kleinvee namelijk niet om er zelf van te eten. Dat is dan nog niet aan de orde, want het vlees wordt pas in *Genesis 9* door God aan de mens tot voedsel gegeven *(Gn 9:3)*. Abel houdt schapen om ze aan God te offeren, zoals we in *vers 4* lezen. Hij is diep doordrongen van het feit dat een mens alleen voor God kan bestaan op de grondslag van een offer.

Kaïn en zijn offer – Abel en zijn offer | *verzen 3-5*

> *3 En het gebeurde na verloop van dagen dat Kaïn van de opbrengst van de aardbodem aan de HEERE een offer bracht. 4 Ook Abel bracht [een offer], van de eerstgeborenen van zijn kleinvee en van hun vet. De HEERE nu sloeg acht op Abel en op zijn offer, 5 maar op Kaïn en op zijn offer sloeg Hij geen acht. Toen ontstak Kaïn in grote [woede] en liet hij zijn hoofd zakken.*

Hoewel we er niet over lezen, zullen Adam en Eva hun kinderen hebben verteld over wat er is gebeurd in het paradijs. Zij zullen hebben verteld over hun zonde en van hun vervreemding van God. Vervolgens zullen ze hebben verteld dat God heeft voorzien in een mogelijkheid om hen weer bij Zich te kunnen hebben door hen te bekleden met het vel van een dier dat daarvoor is gedood. Ze hebben beseft dat ze alleen voor God kunnen bestaan op de grondslag van een dier dat door God is geslacht om hen met het vel van dat dier te kunnen bekleden.

Kaïn is de eerste die een offer brengt. Ook Abel brengt een offer. We lezen over *"Abel en ... zijn offer"* en over *"Kain en ... zijn offer" (verzen 4-5)*. De persoon en zijn offer horen bij elkaar. Abel en zijn offer worden aangenomen, Kaïn en zijn offer niet. Hier begint de scheiding die door de hele Bijbel heen loopt: de scheiding tussen de familie van God en de familie van de duivel *(1Jh 3:10-12)*.

Hierin zijn de kinderen van God en de kinderen van de duivel openbaar: ieder die [de] gerechtigheid niet doet, is niet uit God, en wie zijn broeder niet liefheeft. Want dit is de boodschap die u van [het] begin af hebt gehoord, dat wij elkaar zouden liefhebben; niet zoals Kaïn uit de boze was en zijn broer doodsloeg. En waarom sloeg hij hem dood? Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broer rechtvaardig. (1Jh 3:10-12)

Als mens zijn ze beiden zondaren. Daarin is geen onderscheid *(Rm 3:23)*. De afwijzing van Kaïn en de aanvaarding van Abel moet

Want allen hebben gezondigd en komen te kort aan de heerlijkheid van God, ... (Rm 3:23)

daarom in het offer liggen. Dat is precies wat in *Hebreeën 11* staat: *"Door het geloof offerde Abel aan God een beter slachtoffer dan Kaïn" (Hb 11:4)*. Abel is niet beter dan Kaïn, maar hij heeft de les van zijn ouders werkelijk ter harte genomen en komt tot God met een stuk kleinvee. Hij begrijpt dat het bloed van een onschuldige nodig is om door God aanvaard te kunnen worden. Dat offer kan God aannemen en Hij neemt de offeraar in het offer aan.

Kaïn komt met een heel ander soort offer. Hij komt met de vrucht van het land, met de vrucht van zijn eigen eerlijke, harde werken. Maar het is een *onbloedig* offer. Het is ermee als met de vijgenbladeren *(Gn 3:7)*. Eigen inspanning kan nooit verzoening bewerken en de kloof overbruggen die er is tussen de zondaar en God. Het ziet op de eigen gerechtigheid die een mens probeert op te bouwen en waarvan hij meent dat God daar maar tevreden mee moet zijn. Dit is wat Judas in zijn brief *"de weg van Kaïn"* noemt *(Jd 1:11)*, de eigenwillige weg om daarop tot God te naderen. Het vervolgen van die weg brengt iemand ertoe God de rug toe te keren en zijn eigen leven te gaan leiden, zonder rekening te houden met Hem, zoals we verderop in dit hoofdstuk zien *(verzen 16-22)*.

Door de afwijzing van hem en zijn offer komt de ware aard van Kaïn naar boven. Hij is *"uit de boze" (1Jh 3:12a)*. Hij wordt kwaad over zijn afwijzing in plaats van zich te verootmoedigen voor God. Dat is van zijn gezicht af te lezen.*

De HEERE biedt Kaïn uitkomst | *verzen 6-7*

> *6 En de HEERE zei tegen Kaïn: Waarom bent u [in woede] ontstoken en waarom heeft u uw hoofd [laten] zakken? 7 Is het niet zo dat u, als u het goede doet, [uw hoofd] kunt opheffen? Maar als u niet het goede doet, ligt de zonde aan de deur. Naar u gaat zijn begeerte uit, maar ú moet over hem heersen.*

De HEERE spreekt Kaïn over zijn woede aan. Hij geeft hem de kans zich te bekeren van zijn dwaling en *"het goede"* te doen, dat is het goede offer te brengen en daardoor de juiste plaats voor God in te nemen.

* 'Zijn gezicht betrok' of 'zijn gezicht werd somber' is een betere vertaling dan 'hij liet zijn hoofd zakken'.

De HEERE waarschuwt hem ook voor de gevolgen als hij dat niet doet. Dan zal de zonde helemaal bezit van hem nemen. Als hij luistert, zal hij ook de plaats van de eerstgeborene mogen innemen en de zegen genieten die daaraan verbonden is.

Kaïn doodt Abel | *vers 8*

> *8 En Kaïn sprak met zijn broer Abel. En het gebeurde toen zij op het veld waren, dat Kaïn zijn broer Abel aanviel en hem doodde.*

En waarom sloeg hij hem dood? Omdat zijn werken boos waren en die van zijn broer rechtvaardig. (1Jh 3:12b)

Op de *weg* van Kaïn gebeuren de *werken* van Kaïn: moord *(1Jh 3:12b)*. In plaats van gehoor te geven aan de oproep van God keert Kaïn zich tegen zijn broer. De eerste zonde – die van Adam en Eva – is er een tegen God, de tweede is er een tegen de naaste. De tweede zonde is het gevolg van de eerste.

Maar zoals destijds hij die naar [het] vlees geboren was, hem vervolgde die naar [de] Geest was, zo ook nu. (Gl 4:29)

Wat heeft Abel Kaïn gedaan? Abel heeft niets tegen Kaïn gedaan, maar Kaïn misgunt Abel de genade die hij van God heeft gekregen. Zo is het altijd gegaan. Zij die in eigen gerechtigheid menen God te kunnen dienen, hebben altijd hen vervolgd die uit genade willen leven *(Gl 4:29)*. Godsdienstige leiders hebben de Heer Jezus gedood omdat Hij de genade predikte. Later hebben ze Paulus gevangengenomen en met hem hetzelfde willen doen omdat hij naar de volken is gegaan om hun het evangelie te prediken *(Hd 22:19-22)*.

De HEERE velt vonnis over Kaïn | *verzen 9-12*

> *9 En de HEERE zei tegen Kaïn: Waar is Abel, uw broer? En hij zei: Ik weet [het] niet; ben ik de hoeder van mijn broer? 10 En Hij zei: Wat hebt u gedaan! Er is een stem van het bloed van uw broer, dat van de aardbodem tot Mij roept. 11 Nu dan, u bent vervloekt, weg van de aardbodem, die zijn mond heeft opengedaan om het bloed van uw broer uit uw hand op te nemen. 12 Als u de aardbodem bewerkt, zal die u zijn volle opbrengst niet meer geven; u zult dolend en dwalend over de aarde [gaan].*

Evenals na de zonde van Adam komt God na de zonde van Kaïn met een vraag tot de zondaar. Met het stellen van vragen dwingt God de mens

na te denken over zijn daden en een doordacht antwoord te geven. Kaïn antwoordt niet ontwijkend, zoals Adam en Eva, maar met een pertinente leugen. In Kaïn komen de twee hoofdkenmerken van de zonde tot uiting waar alle zonden toe zijn te herleiden: geweld en leugen of verdorvenheid.

God wijst hem erop dat Hij de stem van Abel hoort in diens bloed. Ontkennen heeft geen zin. God vervloekt Kaïn vanwege zijn halsstarrige weigering zijn zonde te erkennen. Deze vloek zal doorwerken in de resultaten van zijn bewerken van de aardbodem. De aardbodem zal hem niet meer opleveren wat die hem eerder opleverde. Al zijn inzet zal slechts een matig resultaat te zien geven.

Kaïn gaat weg van de HEERE | *verzen 13-16*

> *13 En Kaïn zei tegen de HEERE: Mijn misdaad is te groot om vergeven te worden. 14 Zie, U verdrijft mij heden van het aangezicht van de aardbodem en ik zal voor Uw aangezicht verborgen zijn en dolend en dwalend over de aarde [gaan]; en het zal zo zijn dat al wie mij tegenkomt, mij zal doden. 15 Maar de HEERE zei tegen hem: Daarom zal al wie Kaïn doodt zevenvoudig gewroken worden! En de HEERE merkte Kaïn met een teken, zodat niemand die hem tegenkwam, hem zou doden. 16 Toen ging Kaïn weg van het aangezicht van de HEERE; en hij woonde in het land Nod, ten oosten van Eden.*

Als God als Rechter Kaïn met zijn zonde confronteert, kan hij er niet meer onderuit. Dan gooit Kaïn het over een andere boeg. Hij meent dat zijn zonde te groot is om te kunnen worden vergeven. Hier zien we de twee uitersten. Eerst heeft Kaïn zijn zonde ontkend. Nu hij daar niet meer onderuit kan, stelt hij dat zijn zonde onvergeeflijk is. In beide gevallen wordt duidelijk dat hij zich niet voor God wil buigen.

Beide uitvluchten zijn een leugen van de satan, waardoor hij mensen ervan weerhoudt zich te bekeren tot God en het aanbod van genade te aanvaarden om behouden te worden. Het eerste is een rechtvaardiging van zichzelf, het tweede is een kleineren van God, alsof er een zonde is waarmee Hij geen raad zou weten, waarvoor de Heer Jezus niet heeft kunnen sterven.

Schuld die niet vergeven is, vervult de mens met voortdurende angst *(Sp 28:1a; Jb 15:20-21; Ps 53:6)*. Waar Kaïn ook ronddwaalt, overal denkt hij in levensgevaar te zijn. In ieder die hij ontmoet, meent hij een gerechtsdienaar te zien. De mensen die op aarde leven, zijn zijn broers en zussen, maar zelfs voor hen is hij terecht bevreesd dat hij door hun hand zal sterven.

Goddelozen vluchten terwijl er geen vervolger is,
... (Sp 28:1a)

Alle dagen doet de goddeloze zichzelf verdriet aan;
en voor de geweldpleger is een [klein] aantal jaren weggelegd.
Het geluid van angstaanjagende dingen [klinkt] in zijn oren;
[zelfs] tijdens de vrede komt de verwoester naar hem toe.
(Jb 15:20-21)

Daar zijn zij door angst bevangen,
[maar] er was niets angst[wekkends];
want God heeft de beenderen van uw belagers verstrooid.
U hebt hen te schande gemaakt,
omdat God hen heeft verworpen. (Ps 53:6)

Toch komt God Kaïn in Zijn goedheid nog tegemoet voor wat betreft zijn leven op aarde. Door Kaïn met een teken te merken zullen anderen kunnen zien dat God Zich als Enige het recht voorbehoudt met hem, de zondaar, te handelen. Na deze toezegging draait Kaïn de HEERE de rug toe. Hij vertrekt naar het oosten, de richting waarheen God Adam en Eva heeft verdreven *(Gn 3:24)* en gaat daar wonen.

Het nageslacht van Kaïn | *verzen 17-24*

> *17 En Kaïn had gemeenschap met zijn vrouw, en zij werd zwanger en baarde Henoch. [Kaïn] was een stad aan het bouwen, en hij noemde de naam van die stad naar de naam van zijn zoon, Henoch. 18 En bij Henoch werd Hirad geboren; en Hirad verwekte Mechujaël; en Mechujaël verwekte Methusaël; en Methusaël verwekte Lamech. 19 Lamech nam voor zichzelf twee vrouwen; de naam van de ene was Ada, en de naam van de andere Zilla. 20 Ada baarde Jabal; die werd de vader van wie tenten bewonen en vee houden. 21 En de naam van zijn broer was Jubal. Deze werd de vader van allen die harp en fluit kunnen bespelen. 22 Ook Zilla baarde: Tubal Kaïn, een smid, [vader van] alle koper- en ijzerbewerkers; en de zuster van Tubal Kaïn was Naëma. 23 En Lamech zei tegen zijn vrouwen:*
>
> *Ada en Zilla, luister naar mijn stem,*
> *vrouwen van Lamech, hoor mijn woorden aan:*
> *Voorzeker! Ik doodde een man om mijn wond*
> *en een jongen om mijn striem!*

> *24 Want Kaïn wordt zevenvoudig gewroken,*
> *maar Lamech zeventig maal zevenmaal.*

Het eerste geslachtsregister in de Bijbel is dat van Kaïn, het geslachtsregister van de lijn van het ongeloof, van het vlees. In *Genesis 5* komt het geslachtsregister van het geloof *(Gn 5:1)*. Hier zien we het beginsel: *"Niet het geestelijke is eerst, maar het natuurlijke; daarna het geestelijke" (1Ko 15:46)*. Dat hebben we ook in het offer gezien: eerst offert Kaïn, daarna Abel. Dat het in dit geslachtsregister gaat om mensen die in ongeloof leven, blijkt uit het feit dat Kaïn een stad bouwt en die noemt naar de naam van zijn zoon. Hij schrijft zijn eigen heerlijkheid op zijn bouwwerk.

Zijn nakomeling Lamech vertrapt de instelling van God ten aanzien van het huwelijk door twee vrouwen te nemen. De kinderen die hij bij die vrouwen verwekt, hebben kwaliteiten van God gekregen, maar gebruiken die voor zichzelf.

1. Jabal is *"de vader van wie tenten bewonen en vee houden"*, wat we kunnen toepassen op economische welvaart, bezit en gemak.
2. Jubal is *"de vader van allen die harp en fluit kunnen bespelen"*, wat we kunnen toepassen op het brengen van amusement door kunst en cultuur en andere vormen van verstrooiing.
3. Tubal-Kaïn is *"een smid, [vader van] alle koper- en ijzerbewerkers"*, wat staat voor wetenschap en techniek.

Deze dingen kenmerken de wereld vandaag. Naar God hoeft niet gevraagd te worden. De mens regelt alles zelf.

Verder vernemen we de brallende stem van Lamech die zich beroemt op zijn kracht. Hij is de man die voor zichzelf kan opkomen. Hij vindt zichzelf met kop en schouders boven zijn voorvader Kaïn uitsteken. Niemand zal hem, Lamech, iets kunnen doen, of die persoon zal veel zwaarder worden gestraft dan degene die Kaïn zou doden. Zo belangrijk vindt hij zichzelf.

Seth, de plaatsvervanger van Abel | *verzen 25-26*

> *25 En Adam had opnieuw gemeenschap met zijn vrouw en zij baarde een zoon, en zij gaf hem de naam Seth. Want, [zei ze,] God heeft mij ander nageslacht gegeven in de plaats van Abel; Kaïn heeft hem immers gedood. 26 En ook bij*

> *Seth werd een zoon geboren, en hij gaf hem de naam Enos. Toen begon men de Naam van de HEERE aan te roepen.*

Na de donkere schildering van ‘de weg van Kaïn’, licht er een straal van hoop op. We gaan terug in de tijd en horen over de geboorte van *“Seth”*. Hij vervangt Abel. Seth betekent ‘vergoed’ of ‘plaatsvervanger’. Hierin kunnen we een algemeen beginsel zien: wat aan God is afgestaan of door Hem is (terug)genomen, zal door Hem altijd vergoed of vervangen worden.

Seth krijgt ook een zoon, *“Enos”*, dat ‘mens’ betekent in de zin van ‘zwakke mens’ of ‘sterfelijke mens’. Uit die naam blijkt het geloof van Seth. In tegenstelling tot Kaïn en zijn nageslacht verwacht Seth niets van de mens, maar alles van God. Het is dan ook opmerkelijk dat juist in de dagen van Enos *“men de Naam van de HEERE”* begint aan te roepen. Terwijl er zijn die zichzelf een naam maken op aarde *(vers 17)*, zijn er anderen die in het besef van eigen zwakheid een beroep doen op de Naam van de HEERE *(vgl. Sp 18:10)*.

De Naam van de HEERE is een sterke toren,
een rechtvaardige snelt daarheen en wordt in een veilige vesting gezet.
(Sp 18:10)

Genesis 5

Begin van het geslachtsregister van Adam | *verzen 1-2*

> *1 Dit is het boek van de afstammelingen van Adam. Op de dag dat God Adam schiep, maakte Hij hem naar de gelijkenis van God. 2 Mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen, en Hij zegende hen en gaf hun de naam mens, op de dag dat ze geschapen werden.*

Na het failliet van het menselijk geslacht via de lijn van Kaïn is het alsof God de geschiedenis met de mens opnieuw begint. Kaïn en zijn nageslacht stellen de mensen voor die niets met God te maken willen hebben. Zij bouwen hun eigen wereld op waar God bewust buiten wordt gesloten.

"Het boek van de afstammelingen van Adam" geeft een verslag van allen die uit hem via de lijn van Seth geboren zijn. De beschrijving gaat van Adam tot Noach, dat zijn tien generaties. Eerst wordt er herinnerd aan oorsprong van de mens: hij is niet verwekt door iemand anders (geen evolutie), maar direct door God geschapen *(Gn 1:27a)*. Tegelijk wordt verwezen naar zijn hoge afkomst: hij is *"naar de gelijkenis van God"* gemaakt. Dat houdt kennis van en heerschappij over de schepping in en vrij zijn van het kwaad.

God heeft de mens in een mannelijke en vrouwelijke vorm geschapen *(Gn 1:27b; Mt 19:4; Mk10:6)*. Hiermee bevestigt Hij het huwelijk als de enige vorm van samenleving om nageslacht voort te brengen. Hij zegent hen met alle goede dingen van de schepping, waaronder het krijgen van nageslacht. Dat Hij hun de naam *"mens"* geeft, is om hen eraan te herinneren dat God hen uit het stof van de aarde heeft gemaakt. Dit is vanaf hun schepping hun naam. Mens is in het Hebreeuws *adam* en betekent 'van aarde'. Paulus verwijst daarnaar als hij zegt dat de mens *"uit [de] aarde, stoffelijk"*, is *(1Ko 15:47)*.

Adam | *verzen 3-5*

> *3 Adam leefde honderddertig jaar, en verwekte [een zoon] naar zijn gelijkenis, naar zijn beeld; en hij gaf hem de naam Seth. 4 Adams dagen waren, nadat hij Seth verwekt had, achthonderd jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 5 Al de dagen die Adam leefde, waren negenhonderddertig jaar; en hij stierf.*

Het geslachtsregister van Adam dat God hier geeft, loopt niet via Kaïn, maar via Seth, die in de plaats van Abel is gekomen *(Gn 4:25)*. Het is een compleet ander geslachtsregister dan dat van Kaïn *(Gn 4:17-24)*. Hierin worden mensen vermeld die in geloof hebben geleefd. Er worden geen bijzondere inspanningen van hen vermeld, zoals bij de nakomelingen van Kaïn. Het lijkt er niet op dat zij in de wereld in aanzien zijn geweest.

Maar ondanks de kenmerken van het geloof merken we ook in dit geslachtsregister de gevolgen van de zonde. Adam kan niet anders dan een zoon verwekken *"naar zijn gelijkenis"*. Het gevolg daar weer van kan niet anders zijn dan dat hij zijn zoon zijn eigen zondige natuur meegeeft. Het bewijs van de zonde en tevens het loon ervan is de dood *(Rm 6:23)*, die is doorgegaan tot alle mensen *(Rm 5:12)*. Het vervolg van dit hoofdstuk en de hele geschiedenis van de mensheid laten dat zien. Adam kan nog zo oud worden, liefst negenhonderddertig jaar, hij ontkomt niet aan het oordeel dat God heeft uitgesproken: *"Op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven" (Gn 2:17)*.

Want het loon van de zonde is [de] dood; maar de genadegave van God is [het] eeuwige leven in Christus Jezus onze Heer. (Rm 6:23)

Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen en door de zonde de dood, en zo de dood tot alle mensen is doorgegaan, doordat allen gezondigd hebben ... (Rm 5:12)

En hij stierf | *verzen 6-20*

> *6 Seth leefde honderdvijf jaar, en verwekte Enos. 7 En Seth leefde, nadat hij*
> *Enos verwekt had, achthonderdzeven jaar; en hij verwekte zonen en dochters.*
> *8 Al de dagen van Seth waren negenhonderdtwaalf jaar; en hij stierf. 9 Enos*
> *leefde negentig jaar, en verwekte Kenan. 10 En Enos leefde, nadat hij Kenan*
> *verwekt had, achthonderdvijftien jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 11 Al*
> *de dagen van Enos waren negenhonderdvijf jaar; en hij stierf. 12 Kenan leefde*
> *zeventig jaar, en verwekte Mahalaleël. 13 En Kenan leefde, nadat hij Mahalal-*
> *eël verwekt had, achthonderdveertig jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 14*
> *Al de dagen van Kenan waren negenhonderdtien jaar; en hij stierf. 15 Maha-*
> *laleël leefde vijfenzestig jaar, en verwekte Jered. 16 En Mahalaleël leefde, nadat*
> *hij Jered verwekt had, achthonderddertig jaar; en hij verwekte zonen en doch-*
> *ters. 17 Al de dagen van Mahalaleël waren achthonderdvijfennegentig jaar; en*
> *hij stierf. 18 Jered leefde honderdtweeënzestig jaar, en verwekte Henoch. 19 En*
> *Jered leefde, nadat hij Henoch verwekt had, achthonderd jaar; en hij verwekte*

> *zonen en dochters. 20 Al de dagen van Jered waren negenhonderdtweeënzestig jaar; en hij stierf.*

Niet alleen over Adam, maar over allen die in dit geslachtsregister worden genoemd, horen we de doodsklok luiden als we, als in een refrein, de woorden *"en hij stierf"* horen klinken.

Een belangrijke bijkomstigheid is dat door de hoge leeftijden de waarheid van God door zo min mogelijk tussenpersonen kon worden doorgegeven. Zo zijn er tussen Adam en Mozes, dat wil zeggen over een periode van ongeveer vijfentwintighonderd jaar, niet meer dan zeven tussenschakels geweest.

Henoch wordt door God weggenomen | *verzen 21-24*

> *21 Henoch leefde vijfenzestig jaar, en verwekte Methusalach. 22 En Henoch wandelde met God, nadat hij Methusalach verwekt had, driehonderd jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 23 Al de dagen van Henoch waren driehonderdvijfenzestig jaar. 24 Henoch wandelde met God, en hij was niet [meer], want God nam hem weg.*

Henoch verwekte Methusalach en zonen en dochters, werd driehonderdvijfenzestig jaar, en hij stierf *niet*, *"want God nam hem weg"*. Henoch vormt daarmee een prachtige uitzondering op de wetmatigheid *"en hij stierf"* die in de vorige verzen klonk en die voor alle mensen door de eeuwen heen geldt. De enige andere nakomeling van Adam die zonder te sterven naar de hemel is gegaan, is Elia *(2Kn 2:11)*. De enige mens die zonder te sterven naar de hemel had kunnen gaan, is de Heer Jezus. Maar Hij stierf vrijwillig de dood van de zondaar om hem te kunnen verlossen.

Het gebeurde, terwijl zij al sprekend verdergingen, zie, dat er een vurige wagen met vurige paarden kwam, die tussen hen beiden scheiding maakte. Zo voer Elia in een storm naar de hemel. (2Kn 2:11)

Henoch heeft *"getuigenis verkregen dat hij God behaagd had" (Hb 11:5)*. De reden daarvan is dat hij met Hem wandelt. Henoch wandelt met God, omdat hij het eens is met God *(Am 3:3)*. God heeft met Adam willen wandelen in de hof *(Gn 3:8)*, maar door de zonde is dat onmogelijk geworden. Henoch gelooft in God, hij houdt in alles rekening met Hem.

Gaan er twee samen
zonder elkaar ontmoet te hebben?
(Am 3:3)

Hij waarschuwt zijn tijdgenoten voor het komende oordeel: *"En ook Henoch, [de] zevende van Adam af, heeft van dezen geprofeteerd door te zeggen: Zie, [de] Heer is gekomen te midden van Zijn heilige tienduizenden, om oordeel uit te oefenen tegen allen en elke ziel te bestraffen om al hun werken van goddeloosheid die zij goddeloos bedreven hebben, en om alle harde [woorden] die goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben" (Jd 1:14-15)*. God heeft Henoch hierover verteld, omdat Hij altijd Zijn gedachten bekendmaakt aan hen die met Hem wandelen en Hem behagen.

Dat Henoch echt met God heeft gewandeld, blijkt wel uit het feit dat Hij Gods mededeling niet voor zichzelf heeft gehouden, maar die heeft doorgegeven aan de mensen om hem heen. *"Henoch"* betekent 'onderwezen'. Wij zijn ook door God onderwezen over wat Hij gaat doen met de wereld. Brengt ons dat ook tot een wandel met God en een prediking van het oordeel aan de mensen om ons heen om hen te waarschuwen?

Henoch is ook een beeld van de leden van de gemeente die bij de komst van de Heer Jezus op aarde leven en zonder te sterven door Hem zullen worden opgenomen *(1Th 4:15-18)*. Henoch wordt weggenomen voordat het oordeel van de zondvloed over de wereld komt. Net zo zal de gemeente worden opgenomen, voordat Gods oordelen over de wereld komen als inleiding op de wederkomst van de Heer Jezus naar de aarde.

De oudste mens | *verzen 25-27*

> *25 Methusalach leefde honderdzevenentachtig jaar, en verwekte Lamech. 26 En Methusalach leefde, nadat hij Lamech verwekt had, zevenhonderdtweeëntachtig jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 27 Al de dagen van Methusalach waren negenhonderdnegenenzestig jaar; en hij stierf.*

Methusalach verwekte Lamech – niet te verwarren met de nakomeling van Kaïn (*Gn 4:19-24*) – en zonen en dochters, werd negenhonderdnegenenzestig jaar, *"en hij stierf"*. Hij is de oudste mens ter wereld tot nu toe. In het duizendjarig vrederijk zullen de mensen nog ouder worden *(Js 65:20,22)*.

Daar zal niet meer zijn
een zuigeling die [maar enkele] dagen [leeft]
of een oude man
die zijn dagen niet zal volmaken,
want een jonge man zal sterven als een honderdjarige,
maar een zondaar, al is hij honderd jaar, zal vervloekt worden.
(Js 65:20)

Noach | *verzen 28-32*

> *28 Lamech leefde honderdtweeëntachtig jaar, en verwekte een zoon. 29 En hij gaf hem de naam Noach, en zei: Deze zal ons troosten over ons werk en over het zwoegen van onze handen, vanwege de aardbodem, die door de HEERE vervloekt is. 30 En Lamech leefde, nadat hij Noach verwekt had, vijfhonderdvijfennegentig jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 31 Al de dagen van Lamech waren zevenhonderdzevenenzeventig jaar; en hij stierf. 32 Toen Noach vijfhonderd jaar oud was, verwekte Noach Sem, Cham en Jafeth.*

Lamech verwekt Noach en zonen en dochters, wordt zevenhonderdzevenenzeventig jaar, *"en hij stierf"*. Evenals bij Henoch wordt bij Lamech de herhaalde loop van de gebeurtenissen van geboorte, leven, kinderen krijgen en sterven onderbroken. Dat gebeurt hier om het motief van de naamgeving van zijn zoon mee te delen. Lamech leeft in een wereld waar de geweldenarij en het verderf steeds meer toenemen *(Gn 6:12-13)*. Dat neemt hij waar. Hij beseft en erkent dat de aardbodem vervloekt is. Te midden van die situatie zoekt hij rust. De zoon die geboren wordt, noemt hij dan ook in het geloof *"Noach"*, dat 'rust' betekent.

Met deze rust hangt ook de vertroosting samen waarover Lamech bij de naamgeving spreekt. Dat geeft een verband aan tussen rust en vertroosting. In het Nederlands is het niet te zien, maar er is een woordspeling tussen de naam Noach ('rust') en het Hebreeuwse woord voor 'troosten'. Zijn verlangen naar die rust is het verlangen van een Godvrezende ziel. Alleen kan die rust pas komen na het oordeel. Ook kan Noach die rust niet geven en vergist Lamech zich als hij zegt dat *"deze"* hem en anderen zal troosten. Het is de vergissing die ook Eva maakt als ze Kaïn krijgt *(Gn 4:1)* en in hem de beloofde Nakomeling ziet *(Gn 3:15)*.

Terwijl Henoch vóór het oordeel wordt weggenomen *(vers 24)*, wordt Noach dóór de oordelen heen bewaard, veilig in de ark. Noach is een beeld van het gelovig overblijfsel van Israël dat door God bewaard wordt tijdens de grote verdrukking die over het hele aardrijk zal komen.

Met het noemen van de zonen van Noach eindigt het geslachtsregister van het geloof. Er wordt hier niet vermeld hoe oud Noach uiteindelijk is geworden. Van Noach worden de namen van zijn drie zonen vermeld en niet van slechts één door wie de geslachtslijn wordt voortgezet, zoals in

alle vorige gevallen. Dit wijst ook vooruit naar het verdere verloop dat duidelijk zal maken dat er een nieuw begin wordt gemaakt door deze drie zonen.

Hoewel Jafeth de oudste is *(Gn 10:21)*, wordt Sem eerst genoemd. Dat zal zijn, omdat via hem de geslachtslijn verder gaat naar Abraham, de stamvader van Gods aardse volk Israël. God wordt dan ook *"de God van Sem" (Gn 9:26)* genoemd. Via hem zal ten slotte de Christus geboren worden *(Lk 3:23,36)*.

En Hij, Jezus, ... was, ... een zoon ..., van Kaïnan, van Arfachsad, van Sem, van Noach, van Lamech, ... (Lk 3:23,36)

Naam	Geboorte jaar	Leeftijd tot verwekking	Jaren daarna	Totale leeftijd
Adam	0	130	800	930
Seth	130	105	807	912
Enos	235	90	815	905
Kenan	325	70	840	910
Mahalaleël	395	65	830	895
Jered	460	162	800	962
Henoch	622	65	300	365
Methusalach	687	187	782	969
Lamech	874	182	555	777
Noach	1056	500	450	950

Tabel 1: *Chronologie van de vroegste aartsvaders*

De zondvloed is in het zeshonderdste jaar van Noach *(Gn 7:6)* over de aarde gekomen, dat wil zeggen in 1056 + 600 = 1656 jaar na de schepping van Adam.

Genesis 6

Inleiding

De mensen uit de geslachtslijn van het geloof hebben de ontwikkeling van het verderf van de toenmalige wereld niet kunnen stuiten. Het is niet in overeenstemming met Gods gedachten dat het evangelie of politieke inspanningen ooit de wereld voor Hem zullen winnen. Het kwaad woekert voort en openbaart zich in steeds andere vormen.

Zonen van God en dochters van de mensen | *verzen 1-4*

> *1 En het gebeurde, toen de mensen zich op de aardbodem begonnen te vermenigvuldigen en er dochters bij hen geboren werden, 2 dat Gods zonen de dochters van de mensen zagen, dat zij mooi waren, en zij namen zich vrouwen uit allen die zij uitgekozen hadden. 3 Toen zei de HEERE: Mijn Geest zal niet voor eeuwig met de mens twisten, omdat ook hij vlees is, maar zijn dagen zullen honderdtwintig jaar zijn. 4 In die dagen, en ook daarna, waren er reuzen op de aarde, toen Gods zonen bij de dochters van de mensen waren gekomen en die [kinderen] voor hen baarden; dit zijn de geweldenaars vanuit vroeger tijd, mannen van naam.*

Als goddelozen talrijk worden,
worden de overtredingen talrijk,
... (Sp 29:16a)

In die dagen nu, toen de discipelen talrijker werden, ontstond er gemopper van de Griekssprekende [Joden] tegen de Hebreeën, omdat in de dagelijkse bediening hun weduwen over het hoofd werden gezien. (Hd 6:1)

Met het toenemen van de goddeloze mensen neemt ook de zonde toe *(Sp 29:16a; vgl. Hd 6:1)*. Het kwaad neemt zulke gruwelijke vormen aan, dat *"de dochters van de mensen"* zich verbinden met *"Gods zonen"*. De zonen van God die hier genoemd worden, zijn gevallen engelen *"die hun oorsprong niet bewaard, maar hun eigen woonplaats verlaten hebben" (Jd 1:6)* en een menselijke gestalte hebben aangenomen. De resultaten zijn er ook naar. Het levert *"reuzen"* op, *"geweldenaars"*, *"mannen van naam"*, indrukwekkende verschijningen.

Dat met zonen van God engelen bedoeld zijn, blijkt uit het boek *Job (Jb 1:6; 2:1)*. De tegenstelling *"Gods zonen"* en *"dochters van de mensen"* ondersteunt die gedachte. Wat voor zin zou die tegenstelling hebben als met Gods zonen ook mensen zouden zijn bedoeld? Ook de gedachte dat het om een

verbinding tussen gelovigen en ongelovigen zou gaan, is niet juist. De uitdrukking 'zonen van God' voor gelovigen wordt alleen in het Nieuwe Testament gebruikt *(Gl 3:26; Rm 8:14,19)* en is daar van toepassing op mannen én vrouwen.

...; want u bent allen zonen van God door het geloof in Christus Jezus. (Gl 3:26)

Dat het oordeel niet direct komt, ziet de mens als een aanleiding om door te gaan met zondigen *(Pr 8:11)*. Maar Gods oordeel sluimert niet. Er komt een einde aan het geduld van God. Zijn Geest blijft niet eindeloos proberen om mensen te overtuigen van hun zonden en hen tot bekering te bewegen. God stelt van de mens vast dat *"ook hij vlees is"*, waarmee de onverbeterlijke zondigheid van de mensheid wordt aangegeven. Daarom stelt Hij een grens aan het goddeloze handelen van de mens: nog honderdtwintig jaar en dan komt het oordeel.

Omdat het vonnis over een slechte daad niet snel geveld wordt, daarom blijft het hart van de mensenkinderen in hen vervuld van kwaaddoen. (Pr 8:11)

De aanleiding voor de zondvloed | *verzen 5-7*

> *5 En de HEERE zag dat de slechtheid van de mens op de aarde groot was, en [dat] al de gedachtespinsels van zijn hart elke dag alleen maar slecht waren. 6 Toen kreeg de HEERE er berouw over dat Hij de mens op de aarde gemaakt had, en het bedroefde Hem in Zijn hart. 7 En de HEERE zei: Ik zal de mens, die Ik geschapen heb, van de aardbodem verdelgen, van de mens tot het vee, tot de kruipende dieren en tot de vogels in de lucht toe, want Ik heb er berouw over dat Ik hen gemaakt heb.*

De HEERE heeft altijd een reden voor alles wat Hij doet. Hij doet nooit iets zonder oorzaak. De reden of aanleiding van Zijn handelen maakt Hij niet altijd bekend, maar soms ook wel, zoals hier. Van al Zijn goede werk op aarde is niets overgebleven. Elke hoop op verbetering is vervlogen. Als Hij nu naar de aarde kijkt, is er pijn in Zijn hart *(vgl. Ps 95:10; Js 43:24)*. Is dat de mens die Hij zo goed heeft geschapen? Is dat de mens aan wie Hij, ook na de zondeval, Zijn gunstbewijzen niet heeft onthouden?

Veertig jaar heb Ik gewalgd van [dit] geslacht;
Ik heb gezegd: Zij zijn een volk met een dwalend hart,
en zíj kennen Mijn wegen niet. (Ps 95:10)

De grote slechtheid van de mensen blijkt niet alleen uit de gruwelijke zonde van de vermenging van hun dochters met gevallen engelen, maar blijkt ook uit het leven van de nette mensen. De Heer Jezus spreekt over het leven *"in de dagen van Noach"* en zegt van het leven van de mensen in die dagen: *"Zij aten, zij dronken, zij trouwden, zij huwelijkten uit" (Lk 17:26-27)*. Dat zijn de gewone dingen van het leven. Maar in de dagen van Noach bestond het leven daaruit. Aan God werd niet gedacht. Ook dat soort leven maakt de slechtheid van de mensen groot en is de aanleiding voor de zondvloed.

Als de HEERE dat ziet, berouwt het Hem dat Hij de mens heeft gemaakt. Het berouw van God heeft nooit te maken met het erkennen van een verkeerde daad. God doet nooit iets verkeerd. Zijn berouw geeft Zijn gevoelen aan als Hij ziet wat de mens doet met alles wat Hij hem heeft gegeven. Hij rouwt erover. Het element van spijt over een verkeerd handelen is hier niet aanwezig. Als God ergens berouw over heeft, wil dat zeggen dat Hij in Zijn regering terugkomt op iets wat Hij van plan is, maar waarin Hij verandering aanbrengt, als Hij ziet dat mensen zich anders gedragen dan Hij mag verwachten.

Hetzelfde zien we bij Saul, van wie God ook zegt dat het Hem berouwt dat Hij hem tot koning heeft aangesteld *(1Sm 15:11a,35)*. De andere zin van berouw, dat het fout zou zijn geweest van God om hem koning te maken, dat Hij Zich heeft vergist, is bij God niet mogelijk. Van Hem geldt: *"Ook liegt de Onveranderlijke van Israël niet en Hij heeft er geen berouw over; want Hij is geen mens, dat Hij ergens berouw over hebben zou" (1Sm 15:29; vgl. Rm 11:29; Nm 23:19; Ml 3:6)*. God kan berouw hebben in de zin dat Hij terugkomt op een voornemen om de mens te zegenen of te straffen als de wegen van de mens daartoe aanleiding geven.

Ik heb er berouw over dat Ik Saul tot koning aangesteld heb, omdat hij zich van achter Mij afgekeerd heeft en Mijn woorden niet uitgevoerd heeft. (1Sm 15:11a)

Want de genadegaven en de roeping van God zijn onberouwelijk. (Rm 11:29)

Een duidelijk voorbeeld hiervan staat in *Jeremia 18*: *"Het [ene] ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het weg zal rukken, af zal breken en zal doen ondergaan. Bekeert zich dat volk waarover Ik die uitspraak heb gedaan echter van zijn kwaad, dan zal Ik berouw hebben over het kwade dat Ik het dacht aan te doen. Het [andere] ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het zal bouwen en planten. Doet het echter wat kwaad is in*

Mijn ogen door niet te luisteren naar Mijn stem, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik zei het goed te doen" (Jr 18:7-10).

Berouw op grond van een gemaakte fout is onmogelijk, want God maakt geen fouten. Het berouw van God dat hier wordt bedoeld, toont aan dat de mens geen marionet en God geen onvermurwbare God is. Dit doet niets af aan het feit dat God alwetend en soeverein is. Dat is Hij óók. Het laat wel zien hoezeer God bij de mens betrokken is. Zelfs zo, dat Hij op een gegeven moment zegt: *"Ik ben het berouw hebben moe" (Jr 15:6)*. God geeft mensen zoveel kansen, telkens stelt Hij het oordeel uit als ze zich bekeren, maar telkens weer verderven zij het.

Ten slotte kan Hij het oordeel niet meer uitstellen. Dat blijkt hier bij Noach, hoewel Hij ook dan nog de mens een zekere tijd geeft om alsnog tot inkeer te komen. De prediking van Noach, die *"een prediker van [de] gerechtigheid"* wordt genoemd *(2Pt 2:5)*, heeft Hij daartoe gebruikt.

Zelfs de redeloze dieren zijn begrepen in het aangekondigde oordeel. Ze zijn gemaakt voor de mens om samen met hem God te dienen en te eren, maar door de zonde van de mens beantwoorden ook zij niet meer aan het doel van hun schepping.

Noach, de uitzondering | *verzen 8-12*

> *8 Maar Noach vond genade in de ogen van de HEERE. 9 Dit zijn de afstammelingen van Noach. Noach was een rechtvaardig, oprecht man onder zijn tijdgenoten. Noach wandelde met God. 10 En Noach verwekte drie zonen: Sem, Cham en Jafeth. 11 Maar de aarde was verdorven voor Gods aangezicht en de aarde was vol met geweld. 12 Toen zag God de aarde, en zie, zij was verdorven; want alle vlees had een verdorven levenswandel op de aarde.*

Noach vindt genade in de ogen van de HEERE. Wat kan dat anders betekenen dan dat hij daar ook naar heeft gezocht? Wie genade zoekt, is zich bewust van het oordeel. Noach is geen uitzondering op alle mensen als zondaar. Ook hij verdient het oordeel. Hij is wel de uitzondering te midden van alle verderf, omdat hij *erkent* dat Gods toorn op hem rust. Het gevolg is dat van hem kan worden gezegd dat hij *"rechtvaardig"* is. Dit blijkt ook uit zijn wandel, want hij *"wandelde met God"*. Het moet voor God

een grote vreugde zijn geweest dat deze man te midden van verderf en geweld met Hem wandelt.

God deelt Noach mee wat Hij gaat doen | *vers 13*

> *13 Daarom zei God tegen Noach: Het einde van alle vlees is voor Mijn aangezicht gekomen; want de aarde is door hen vervuld met geweld; en zie, Ik ga hen met de aarde te gronde richten.*

Net als aan Henoch vertelt God aan Noach wat Hij gaat doen. *"Vertrouwelijk gaat de HEERE om met wie Hem vrezen, Zijn verbond maakt Hij hun bekend" (Ps 25:14)*. De aarde wordt met de mens verdelgd. De mens heeft alles wat met hem in verbinding staat, verdorven. Door zijn schuld ligt er een vloek over de schepping *(Rm 8:20,22)*.

Want de schepping is aan de vruchteloosheid onderworpen (niet vrijwillig, maar om wille van hem die [haar] onderworpen heeft), ... Want wij weten, dat de hele schepping tezamen zucht en tezamen in barensnood is tot nu toe. (Rm 8:20,22)

De ark | *verzen 14-16*

> *14 Maak voor uzelf een ark van goferhout. In vakken [ingedeeld] moet u deze ark maken en hem van binnen en van buiten met pek bestrijken. 15 Zo moet u hem maken: driehonderd el moet de lengte van de ark zijn, vijftig el zijn breedte en dertig el zijn hoogte. 16 U moet een lichtopening in de ark maken, en [de ark] afwerken tot op een el van boven; en de deur van de ark moet u aan de zijkant plaatsen. U moet er een onderste, een tweede en een derde [verdieping] in maken.*

Net als bij Henoch is er ook voor Noach redding van het oordeel, maar op een andere manier dan bij Henoch. God maakt Noach niet alleen bekend met het oordeel, maar ook met de redding. Hij laat het niet aan Noach over om een manier te bedenken waarop hij zichzelf in veiligheid kan brengen. Zo is het ook vandaag nog. Er is maar één Naam onder de hemel gegeven, waardoor mensen gered kunnen worden *(Hd 4:12)* en dat is *"de Naam van Jezus Christus de Nazoreeer" (Hd 4:10)*.

En in niemand anders is de behoudenis; want er is ook onder de hemel geen andere naam onder de mensen gegeven waardoor wij behouden moeten worden. (Hd 4:12)

God geeft, net als later bij de tabernakel, een nauwkeurige beschrijving van de te bouwen ark. De ark is een beeld van de Heer Jezus. Het hout van

de ark spreekt van Zijn Mensheid. De Mens Christus Jezus is de *"Middelaar tussen God en mensen" (1Tm 2:5)*. Het woord *"pek"* is hetzelfde woord dat wordt gebruikt voor 'verzoenen'.

Alles op aarde zal omkomen | *vers 17*

> *17 En Ik, zie, Ik ga een watervloed over de aarde brengen, om alle vlees waarin een levensgeest is, van onder de hemel te gronde te richten; alles wat op de aarde is, zal de geest geven.*

Tot nu toe heeft God nog niet gezegd op welke wijze Hij de aarde zal verdelgen. Hier zegt Hij dat Hij het zal doen door *"een watervloed"*. Nu begrijpt Noach waarom hij een groot schip moet bouwen.

Wie in de ark moeten gaan | *verzen 18-21*

> *18 Maar met u zal Ik Mijn verbond maken; en u moet in de ark gaan, u, uw zonen, uw vrouw en de vrouwen van uw zonen met u. 19 En u moet van al wat leeft, van alle vlees, twee van elk in de ark laten komen om [ze] met u in leven te houden: een mannetje en een vrouwtje moeten het zijn. 20 Van de vogels naar hun soort, van het vee naar zijn soort, [en] van de dieren die over de aardbodem kruipen naar hun soort, zullen er twee naar u toe komen, om [ze] in leven te houden. 21 En u, neem voor uzelf van al het voedsel dat gegeten wordt, en verzamel dat bij u, zodat het voor u en voor hen tot voedsel zal zijn.*

De ark dient in de eerste plaats tot redding van Noach en zijn gezin. Verder moet ook alles wat waarde heeft voor God, alles wat leeft, mee in de ark. Gods plan is een door het oordeel gereinigde aarde weer te bevolken met alles wat leeft. De grote zorg van God blijkt behalve uit de ark zelf ook uit de vakken die in de ark moeten worden gemaakt. De ark is niet één grote ruimte, maar elk levend wezen krijgt er zijn eigen vertrek. Ook het voedsel spreekt van Gods zorg.

Noach gehoorzaamt | *vers 22*

> *22 En Noach deed het; overeenkomstig alles wat God hem geboden had, zo deed hij.*

Het geloof van Noach blijkt uit zijn gehoorzaamheid. Hij handelt precies naar de instructies van God. Op gelijke wijze handelt later Mozes bij de

bouw van de tabernakel *(Hb 8:5; Ex 40:16)*. Zo blijkt ook ons geloof uit onze gehoorzaamheid aan alles wat God heeft gezegd in Zijn Woord. Als God waarschuwt voor komende oordelen, dan is het wijsheid om overeenkomstig daarmee voorzieningen te treffen *(Ex 9:20-21; Ez 3:18)*.

Dezen dienen een zinnebeeld en schaduw van de hemelse dingen, zoals Mozes een Goddelijke aanwijzing ontving toen hij de tabernakel zou vervaardigen; want: 'Zie erop toe', zegt Hij, 'dat u alles maakt naar het voorbeeld dat u op de berg getoond is'. (Hb 8:5)

Mozes deed overeenkomstig alles wat de HEERE hem geboden had, zo deed hij. (Ex 40:16)

Genesis 7

Noach moet allen in de ark brengen | *verzen 1-3*

> *1 Daarna zei de HEERE tegen Noach: Ga in de ark, u en heel uw gezin, want Ik heb gezien dat u te midden van uw tijdgenoten voor Mijn aangezicht rechtvaardig bent. 2 U moet voor uzelf van alle reine dieren er zeven paar nemen, een mannetje en zijn vrouwtje; maar van de dieren die niet rein zijn, [één] paar, een mannetje en zijn vrouwtje; 3 ook van de vogels in de lucht zeven paar, mannelijk en vrouwelijk, om de soort op heel de aarde in leven te houden.*

Noach heeft de ark gereedgemaakt. In *Hebreeën 11* staat dat hij dat doet *"door [het] geloof ..., toen hij een Goddelijke aanwijzing ontvangen had over de dingen die nog niet gezien werden" (Hb 11:7)*. Hij doet het *"eerbiedig"*, uit eerbied voor wat God heeft gezegd. En hij doet het *"tot behoudenis van zijn huis"*. God wil gezinnen redden.

Wat is de verantwoordelijkheid van het hoofd van het gezin groot om met de Heer te leven, zodat hij 'Goddelijke aanwijzingen' kan ontvangen om de ark te bouwen. Waar bouw ik als gezinshoofd aan? Waar ben ik als gezinshoofd mee bezig?

Het moet voor de mensen van zijn tijd een dwaze bezigheid zijn geweest. Daar zien ze een man een enorm schip bouwen, midden op het land, zonder water in de buurt. Ze zien hem echter niet alleen, ze horen hem ook. Noach is *"een prediker van [de] gerechtigheid" (2Pt 2:5)*, zo wordt hij genoemd. Terwijl hij aan de ark timmert, waarschuwt hij de mensen voor het komende oordeel en nodigt hen uit om in de ark te komen. Daarmee is hij honderdtwintig jaar bezig *(Gn 6:3)*.

Maar ze geloven niet. Ze gaan door met het alledaagse leven. Naarmate de tijd verstrijkt, zijn ze harder gaan lachen en bespotten ze Noach. Zo is het ook nu: *"Weet dit eerst, dat er in [het] laatst van de dagen spotters met spotternij zullen komen, die naar hun eigen begeerten wandelen en zeggen: Waar is de belofte van Zijn komst? Want sinds de vaderen zijn ontslapen, blijft alles zó [als] van [het] begin van [de] schepping. Want moedwillig is hun dit onbekend, dat door het*

Woord van God [de] hemelen van oudsher waren en een aarde bestaande uit water en door water, waardoor de toenmalige wereld, door water overstroomd, vergaan is" (2Pt 3:3-6).

De mensen spotten ook vandaag als ze over het komende oordeel horen. Ben ik als Noach ook een prediker van de gerechtigheid, ofwel van het rechtvaardig oordeel van God? Het oordeel staat opnieuw op het punt los te barsten. God zal daarbij de wereld niet meer door water doen vergaan, maar door vuur *(2Pt 3:7)*.

Maar de tegenwoordige hemelen en de aarde zijn door hetzelfde Woord opgespaard voor [het] vuur en worden bewaard tot [de] dag van [het] oordeel en van [de] ondergang van de goddeloze mensen. (2Pt 3:7)

Als de ark klaar is, gebiedt de HEERE Noach en zijn huis in de ark te gaan en ook van de dieren mee te nemen. Het valt op dat er bij de dieren een verschil wordt gemaakt tussen reine en onreine dieren. Het is de eerste keer dat dit verschil wordt genoemd. Van de reine dieren neemt hij er meer mee. Dat is om daarvan te kunnen offeren *(Gn 8:20)*.

Nog zeven dagen | *vers 4*

> *4 Want over nog zeven dagen zal Ik het op de aarde veertig dagen en veertig nachten laten regenen; en Ik zal al wat bestaat, wat Ik gemaakt heb, van de aardbodem verdelgen.*

Na het bevel aan Noach om in de ark te gaan laat God de deur van de ark als het ware nog zeven dagen open. Aan Gods lankmoedigheid die *"bleef afwachten in [de] dagen van Noach, terwijl [de] ark gereedgemaakt werd" (1Pt 3:20a)*, worden nog zeven dagen toegevoegd.

Noach gehoorzaamt de HEERE in alles | *verzen 5-9*

> *5 En Noach deed overeenkomstig alles wat de HEERE hem geboden had. 6 Noach was zeshonderd jaar oud toen de watervloed over de aarde kwam. 7 Toen ging Noach met zijn zonen, zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen met hem in de ark, vanwege het water van de vloed. 8 Van de reine dieren, van de dieren die niet rein waren, van de vogels en [van] alles wat over de aardbodem kruipt, 9 kwamen er twee [aan] twee naar Noach in de ark, mannelijk en vrouwelijk, zoals God aan Noach geboden had.*

Als Noach klaar is met het bouwen van de ark, is zijn gezindheid nog steeds zoals bij het begin van het maken van de ark *(Gn 6:22)*. Hij doet *"overeenkomstig alles wat de HEERE hem geboden had"*. Wanneer de zondvloed begint, is hij zeshonderd jaar oud. Hij gaat in de ark. God stuurt de dieren die mee moeten naar de ark. Dezelfde hand die de dieren eerst tot Adam heeft gebracht om van hem hun namen te ontvangen *(Gn 2:19)*, brengt ze nu *"naar Noach in de ark"* om door hem in leven gehouden te worden. *"Een rund kent zijn bezitter en een ezel de kribbe van zijn eigenaar"*, maar de mens heeft geen begrip en kennis *(Js 1:3)*. De dieren zijn gehoorzamer dan de mensen. Noach geeft alle dieren hun plaats.

God doet wat Hij heeft gezegd | *vers 10*

> *10 En het gebeurde na die zeven dagen dat het water van de vloed over de aarde kwam.*

Dan is de lankmoedigheid van God ten einde. God doet wat Hij heeft gezegd. Alle spotters wordt de mond gesnoerd wanneer ze zullen zien dat elk woord dat God heeft gesproken, door Hem zal worden waargemaakt.

Allen gaan in de ark – De HEERE sluit de deur | *verzen 11-16*

> *11 In het zeshonderdste levensjaar van Noach, in de tweede maand, op de zeventiende dag van de maand, op die dag zijn alle bronnen van de grote watervloed opengebarsten en de sluizen van de hemel opengezet. 12 En er was regen op de aarde, veertig dagen en veertig nachten. 13 Op diezelfde dag gingen Noach en Sem, Cham en Jafeth, de zonen van Noach, en [ook] Noachs vrouw en de drie vrouwen van zijn zonen met hen in de ark, 14 zij, en al de [wilde] dieren naar hun soort, al het vee naar zijn soort, alle kruipende dieren, die over de aarde kruipen, naar hun soort en alle vogels naar hun soort, al wat gevleugeld is. 15 En van alle vlees waar een levensgeest in was, kwamen ze naar Noach in de ark, twee [aan] twee. 16 En die kwamen, kwamen [als] mannelijk en vrouwelijk, van alle vlees, zoals God hem geboden had. En de HEERE sloot [de deur] achter hem toe.*

Op dezelfde dag dat de watervloed begint, gaan Noach met zijn huis en de dieren in de ark. Alleen Noach en zijn huis, dat zijn *"weinigen, dat is acht zielen"*, gaan in de ark *(1Pt 3:20b)*, verder niemand. De HEERE sluit de deur

achter hem. Iedereen die op dat moment buiten staat, is reddeloos verloren *(vgl. Mt 25:10-13)*.

De verwoestende oordelen van de toekomst komen niet voordat God in de veiligheid van Zijn volk heeft voorzien *(Op 7:3; Gn 19:22)*. Als de Godvrezende mensen worden weggenomen, zijn de oordelen niet ver meer, want zij worden weggenomen vóór het kwaad *(Js 57:1)*. Dat geldt ook voor de gemeente, die zal worden opgenomen, voordat de grote verdrukking over het hele aardrijk komt *(Op 3:10)*. Dit hebben we gezien in het beeld van Henoch, die is weggenomen vóór het oordeel van de zondvloed *(Gn 5:24)*.

..., en hij zei: Brengt geen schade toe aan de aarde, noch aan de zee, noch aan de bomen, voordat wij de slaven van onze God aan hun voorhoofden hebben verzegeld. (Op 7:3)

De rechtvaardige komt om,
en er is niemand die het ter harte neemt.
De goedertieren mensen worden weggenomen,
zonder dat er iemand op let
dat de rechtvaardige weggenomen wordt vóór het onheil.
(Js 57:1)

Op het water en onder het water | *verzen 17-20*

> *17 En de vloed was veertig dagen op de aarde, en het water nam toe en hief de ark omhoog, zodat hij van de aarde oprees. 18 En het water steeg en nam sterk toe op de aarde; en de ark dreef op het water. 19 Het water steeg meer en meer op de aarde, zodat alle hoge bergen die onder heel de hemel zijn, bedekt werden. 20 [Nog] vijftien el daarboven steeg het water, en de bergen werden bedekt.*

Veertig dagen lang stijgt het water – en de ark met zijn inhoud stijgt mee –, totdat de hoogste bergen door het water bedekt zijn. Er is geen fantasie voor nodig om ons in te denken welke vreselijke taferelen zich in die dagen hebben afgespeeld. In het begin zal men misschien wel verbaasd zijn geweest over de hevige regenval, maar daar zal ook wel een verklaring voor zijn gezocht en gevonden.

Toen het maar is blijven regenen, zullen er zijn die eerst nog naar de ark zijn gegaan. Ze zullen op de deur hebben gebonsd en hebben gesmeekt alsnog naar binnen te mogen, maar het is te laat *(vgl. Lk 13:25)*. Daarna zijn ze naar de heuvels gevlucht, maar het water heeft hen achtervolgd hen en steeds hogerop gejaagd. Er is steeds minder

Vanaf dat de heer des huizes is opgestaan en de deur heeft gesloten, zult u beginnen buiten te staan en op de deur te kloppen en te zeggen: Heer, doe ons open; en Hij zal antwoorden en tot u zeggen: Ik weet niet vanwaar u bent. (Lk 13:25)

plek gekomen. De gevechten om te overleven zullen talrijk zijn geweest, zowel tussen mensen onderling als tussen mens en dier en dieren onderling. Totdat de hoogste berg ten slotte door het water is bedekt.

Het is duidelijk dat deze vloed wereldomvattend is geweest en niet slechts een plaatselijke overstroming. Er staat dat *"alle hoge bergen die onder heel de hemel zijn, bedekt werden"*. Dat het water tot vijftien el boven de hoogste bergen stijgt, heeft mogelijk te maken met de diepgang van de ark.

Alles komt om, behalve wat in de ark is | *verzen 21-23*

> *21 En alle vlees dat zich op de aarde bewoog, gaf de geest: de vogels, het vee, de wilde dieren en alle kruipende dieren, die over de aarde kropen, en alle mensen. 22 Alles met levensadem in zijn neusgaten van alles wat op het droge [leefde], stierf. 23 Zo verdelgde Hij alles wat bestond, wat op de aardbodem was, van mens tot dier, tot kruipende dieren en vogels in de lucht; verdelgd werden zij van de aarde; alleen Noach bleef over, en wat met hem in de ark was.*

Zo komt er een einde aan *"alles wat bestond, wat op de aardbodem was"*. Alleen Noach en wat met hem in de ark is, blijven gespaard. Wat oordeel voor de wereld betekent, betekent voor hen redding. De wateren die de wereld verdelgen, tillen de ark op om die straks neer te zetten op een door het oordeel gereinigde aarde. De ark ondergaat de oordelen van God, terwijl zij die erin zitten, gespaard blijven.

Dit is een indrukwekkend beeld van de Heer Jezus tijdens de drie uren van duisternis aan het kruis, over Wie God in die uren de wateren van Zijn oordeel uitstort *(Ps 42:8)*. Alle zondaren die tot Hem de toevlucht nemen, worden daardoor gespaard en niet door het oordeel getroffen, want Hij heeft het in hun plaats gedragen.

Watervloed roept tot watervloed,
terwijl Uw waterkolken bruisen;
al Uw baren en Uw golven
zijn over mij heen gegaan.
(Ps 42:8)

In *1 Petrus 3* worden de zondvloed en de ark gebruikt als een beeld van de doop: *"Die destijds ongehoorzaam waren toen de lankmoedigheid van God bleef afwachten in [de] dagen van Noach, terwijl [de] ark gereedgemaakt werd waarin weinigen, dat is acht zielen, gered werden door water. Dit behoudt nu ook u: [het] tegenbeeld [de] doop, die niet is een afleggen van onreinheid van [het] vlees, maar een vraag voor God van een goed geweten, door [de] opstanding van Jezus Chris-*

tus" (1Pt 3:20-21). Wie zich laat onderdompelen in het doopwater, ondergaat in beeld het oordeel van God. Maar net zoals Noach veilig is in de ark, is zo iemand veilig in Christus. In het geval van Noach treft het oordeel de ark; wie zich laat dopen, weet dat het oordeel Christus heeft getroffen.

Alleen door de zondvloed heeft Noach een nieuwe wereld kunnen binnenstappen; alleen door de dood van Christus kan de gelovige bij Hem zijn op aarde. Het gaat in *1 Petrus 3:21* bij het behouden worden door de doop niet om *in de hemel* bij Christus te zijn, maar om *op aarde* bij Christus te zijn. Zolang een gelovige niet gedoopt is, heeft hij nog niet openlijk laten zien dat hij op aarde bij Hem hoort.*

De aarde onder water | *vers 24*

> *24 En het water had honderdvijftig dagen [lang] de overhand op de aarde.*

Nadat het veertig dagen uit de sluizen van de hemel heeft geregend en uit waterbronnen onder de aarde grote watervloeden omhoog zijn gestuwd, bereikt het water zijn uiteindelijke hoogte. Op dit peil blijft het water honderdvijftig dagen lang staan.

* Zie uitvoeriger het boekje 'Bekering en doop' op www.oudesporen.nl.

Genesis 8

Het water zakt – De ark op de Ararat | *verzen 1-5*

> *1 En God dacht aan Noach en aan al de [wilde] dieren en al het vee dat bij hem in de ark was; en God liet wind over de aarde gaan, zodat het water bedaarde. 2 Ook werden de bronnen van de watervloed en de sluizen van de hemel gesloten, en de regen uit de hemel werd gestopt. 3 Vervolgens vloeide het water van boven de aarde terug, gaandeweg vloeide het terug. Na verloop van honderdvijftig dagen werd het water minder. 4 En de ark bleef in de zevende maand, op de zeventiende dag van de maand, vastzitten op het gebergte van Ararat. 5 En gaandeweg werd het water minder, tot aan de tiende maand. In de [tiende] maand, op de eerste [dag] van de maand, werden de toppen van de bergen zichtbaar.*

> *HEERE, [toen] ik Uw tijding hoorde,*
> *heb ik gevreesd. HEERE, Uw werk,*
> *behoud het in het leven in het midden van de jaren,*
> *maak [het] bekend in het midden van de jaren;*
> *denk in [Uw] toorn aan ontferming! (Hk 3:2)*

God denkt aan Noach en daardoor aan alles wat met hem in de ark is. In Zijn toorn denkt Hij aan ontferming *(Hk 3:2)*. Hier is Noach een beeld van de Heer Jezus. Zoals God hier aan Noach denkt, zal God ter wille van de Heer Jezus eenmaal een einde maken aan de grote verdrukking waarin het trouwe overblijfsel van Zijn volk zich zal bevinden. God denkt altijd aan Hem en in verbinding met Hem.

Persoonlijke toepassing: God denkt aan ieder van de Zijnen die in moeite en beproevingen is. Hij laat niet toe dat iemand boven vermogen wordt verzocht, *"maar met de verzoeking zal Hij ook de uitkomst geven, zodat u ze kunt verdragen" (1Ko 10:13)*.

De wateren van het oordeel beginnen langzaam te zakken. God laat het water niet in één keer verdwijnen. Eerst komt de ark vast te zitten *"op het gebergte van Ararat"*. In de Statenvertaling staat *"rustte"*. Ararat betekent 'heilige grond'. Daar is iemand door zijn bekering op terechtgekomen. In

het leven van een mens die zich bekeert, is het eerste gevolg rust voor zijn geweten. Hij mag rusten in de wetenschap dat zijn zonden zijn vergeven. Dat wil niet zeggen dat alle gevolgen van zijn leven in de zonde direct weg zijn. Daar gaat vaak nog een zekere tijd overheen. Soms zijn bepaalde gevolgen zelfs blijvend.

Noach laat een raaf los | *verzen 6-7*

> *6 En het gebeurde na verloop van veertig dagen dat Noach het venster van de ark, dat hij gemaakt had, opendeed. 7 En hij liet een raaf los, die heen en weer bleef vliegen totdat het water van boven de aarde opgedroogd was.*

Noach opent het venster in de ark en laat een raaf los. Het venster boven in de ark is de enige opening *(Gn 6:16)* die geopend kan worden; de deur is gesloten en blijft nog gesloten. De opening boven in de ark stelt de verbinding met de hemel, met God, voor. Alleen door in verbinding met God te zijn kan duidelijk worden of de aarde droog is, of het water weg is, of het oordeel helemaal is uitgewoed.

Het lijkt erop dat de raaf tussen de ark en het water heen en weer is gevlogen, zonder weer echt in de ark te komen. Als het water eenmaal van de aarde is opgedroogd, komt de raaf niet meer naar de ark. De raaf is een onrein dier *(Lv 11:13,15)*. Het is een roofvogel die leeft van de dood. De raaf is een beeld van het vlees, de rusteloze, oude natuur van de gelovige.

Noach laat driemaal een duif los | *verzen 8-12*

> *8 Daarna liet hij een duif van bij zich los, om te zien of het water op de aardbodem afgenomen was. 9 Maar de duif vond geen rustplaats voor de holte van haar voet; daarom keerde zij naar hem terug in de ark, want het water stond [nog] boven heel de aarde. Hij stak zijn hand uit, pakte haar en bracht haar bij zich in de ark. 10 En hij wachtte nog eens zeven dagen; toen liet hij de duif weer los uit de ark. 11 En de duif kwam naar hem toe tegen de avond; en zie, er was een afgebroken olijfblad in haar snavel; daaraan merkte Noach dat het water op de aarde afgenomen was. 12 Toen wachtte hij nog eens zeven dagen. Hij liet de duif los, maar zij keerde niet meer naar hem terug.*

Noach laat driemaal een duif los. De duif is een rein dier en is een beeld van de Heilige Geest, Die alleen rust kan vinden bij Christus *(Mt 3:16)* en bij de gelovige, omdat die Christus als zijn leven heeft *(1Ko 6:19)*.

Nadat nu Jezus was gedoopt, steeg Hij terstond op uit het water; en zie, de hemelen werden <Hem> geopend, en Hij zag <de> Geest van God neerdalen als een duif <en> op Zich komen; ... (Mt 3:16)

Of weet u niet, dat uw lichaam [de] tempel is van [de] Heilige Geest Die in u is, Die u van God hebt, en dat u niet van uzelf bent? (1Ko 6:19)

Als Noach haar de eerste keer loslaat, hoogstwaarschijnlijk zeven dagen na het uitzenden van de raaf – omdat er bij de tweede keer staat dat hij *"nog eens zeven dagen"* wacht *(vers 10)* –, komt ze terug, omdat ze nergens rust kan vinden. De tweede keer, zeven dagen later, laat Noach de duif weer los. Dan komt zij terug met een afgebroken olijfblad. Dat wijst op nieuw leven.

In het leven van de gelovige zal geestelijke vrucht waarneembaar zijn. Gods doel is dat de nieuwe aarde, het nieuwe leven, vrucht voortbrengt, vrucht die is gewerkt door de Heilige Geest, de vrucht van de Geest *(Gl 5:22)*. Deze vrucht zien we hier in het beeld van het afgebroken olijfblad van de olijfboom. De olijfboom brengt olie voort. Olie wordt later gebruikt voor de zalving van priesters, koningen en een enkele keer van een profeet. Zo wordt de gelovige gezalfd met de Heilige Geest, hij heeft de *"zalving vanwege de Heilige" (1Jh 2:20,27; 2Ko 1:21)*, waardoor hij de vrucht van de Geest kan voortbrengen.

Maar de vrucht van de Geest is: liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. (Gl 5:22)

Als Noach de duif voor de derde keer loslaat, komt ze niet terug. Nu weet hij dat de aarde droog is.

De aarde is weer droog | *verzen 13-14*

> *13 En het was in het zeshonderdeerste jaar, in de eerste [maand], op de eerste [dag] van die maand, dat het water van boven de aarde opgedroogd was. Toen nam Noach het luik van de ark weg en keek [naar buiten], en zie, de aardbodem was opgedroogd. 14 In de tweede maand, op de zevenentwintigste dag van de maand, was de aarde droog geworden.*

De aarde is weer droog. Deze toestand is bereikt na een proces. Zo gaat het ook in het leven van een gelovige. Zie ook de geestelijke toepassing van *Genesis 1*.

Uit de ark | *verzen 15-19*

> *15 Toen sprak God tot Noach: 16 Ga de ark uit, u, uw vrouw, uw zonen en de vrouwen van uw zonen met u. 17 Laat al de dieren die bij u zijn van alle vlees, de vogels, het vee en alle kruipende dieren, die over de aarde kruipen, met u naar buiten gaan, zodat zij zich overvloedig uitbreiden op de aarde en vruchtbaar zijn en talrijk worden op de aarde. 18 Toen ging Noach naar buiten, en zijn zonen, zijn vrouw en de vrouwen van zijn zonen met hem. 19 Alle dieren, alle kruipende dieren en alle vogels, alles wat zich op de aarde beweegt, overeenkomstig hun soorten, gingen de ark uit.*

Noach is op bevel van God in de ark gegaan *(Gn 7:1)*. Nu gaat hij, samen met alles wat met hem in de ark is, op bevel van God uit de ark. Ze betreden een vernieuwde aarde *(Ps 104:30b)*, om daar alle zegeningen die God er heeft klaarliggen in bezit te gaan nemen en te gaan genieten. De aarde wordt bevolkt met alles wat uit de ark komt.

…,
en vernieuwt U het gelaat van de aardbodem. (Ps 104:30b)

Het leven van de gelovige die 'op het droge' is gekomen, ziet er ook zo uit. Hij gaat in nieuwheid van leven wandelen *(Rm 6:4)*. Hij beziet nu alle dingen op een nieuwe, een geestelijke manier, zoals God het ziet. Dat is totaal anders dan vóór zijn bekering.

Wij zijn dan met Hem begraven door de doop tot de dood, opdat, zoals Christus uit [de] doden is opgewekt door de heerlijkheid van de Vader, zo ook wij in nieuwheid van leven zouden wandelen. (Rm 6:4)

Een altaar en een offer | *vers 20*

> *20 En Noach bouwde een altaar voor de HEERE; en hij nam van al het reine vee en van alle reine vogels, en bracht brandoffers op dat altaar.*

Het eerste wat Noach doet als hij de nieuwe aarde heeft betreden, is een altaar voor de HEERE bouwen en Hem offers brengen. Hiermee erkent hij dat God alle recht op de nieuwe aarde toekomt. Hij brengt brandoffers van alle reine dieren, dat zijn dieren die de mens later als voedsel worden gegeven.

Dit is de derde keer dat we over een voor God welgevallig offer lezen. De eerste keer is het een offer dat God brengt om de mens te bekleden, opdat

deze voor Hem kan bestaan *(Gn 3:21)*. De tweede keer is het Abel die een offer brengt *(Gn 4:4)*. Hij is zich bewust dat hij alleen op grond van het bloed van een onschuldige door God kan worden aangenomen. Hier is het een brandoffer op een nieuwe aarde, gebracht op een altaar.

Een brandoffer is een offer dat uitsluitend voor God is *(Lv 1:9,13)*. Het gaat helemaal in vuur en rook op, terwijl de geur ervan tot God opstijgt. Een altaar spreekt van aanbieden en aanbidding. De reine offers spreken van de Heer Jezus. Wij brengen een brandoffer als we aan God vertellen Wie de Heer Jezus voor Hem is, wat Zijn werk voor Hem betekent *(Hb 13:15)*. Het brengen van een brandoffer vraagt van ons een begrip van de vreugde die God in de Heer Jezus heeft gevonden, van de eer die God door de Heer Jezus in Zijn werk op het kruis is gebracht.

Laten wij <dan> door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is [de] vrucht van [de] lippen die zijn naam belijden. (Hb 13:15)

Het brengen van een dergelijk offer is een uiting van het nieuwe leven bij iemand die tot bekering is gekomen en in nieuwheid van leven wandelt. Zijn hart gaat uit naar de Behouder. Zo iemand kan niet anders doen dan God op deze wijze eren. Dat wil hij in zijn persoonlijk leven doen en dat wil hij ook doen met andere gelovigen, als gemeente. Zulke aanbidders zoekt de Vader *(Jh 4:23-24)*.

Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke [personen] die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:23-24)

Het offer van Noach bestaat uit rein vee en rein gevogelte. Het reine vee spreekt van de Heer Jezus als Mens op aarde, het reine gevogelte spreekt ervan dat Hij de Mens is Die uit de hemel is gekomen.

Gods antwoord op het offer | *verzen 21-22*

> *21 En de HEERE rook die aangename geur, en de HEERE zei in Zijn hart: Ik zal de aardbodem voortaan niet meer vervloeken vanwege de mens; de gedachtespinsels van het hart van de mens zijn immers slecht, van zijn jeugd af; en Ik zal voortaan niet al het levende meer doden, zoals Ik gedaan heb.*
>
> *22 Voortaan, al de dagen van de aarde,*
> *zullen zaaitijd en oogsttijd, koude en hitte,*
> *zomer en winter, dag en nacht niet ophouden.*

Het is indrukwekkend om te zien wat de aangename geur van het brandoffer bij de HEERE doet. Er komen daardoor gedachten bij Hem op die Hij ons ook nog eens bekendmaakt, zodat Hij ons laat delen in wat Hem op grond van het offer bezighoudt.

Hij zegt bij Zichzelf dat Hij de aardbodem niet meer zal vervloeken vanwege de mens. De reden die Hij daarvoor geeft, is bijna dezelfde als die Hij in *Genesis 6* heeft gegeven *(Gn 6:5-7)*. Daar zegt Hij dat Hij de aarde zal verdelgen omdat de overleggingen van het hart van de mens alleen maar slecht zijn. En nu zegt Hij dat Hij vanwege precies dezelfde reden de aarde juist niet meer zal verdelgen. De oplossing zien we als we op de samenhang letten.

Het eerste wordt gezegd vóór de zondvloed, het tweede erna. Eerst komt het oordeel over de mens vanwege zijn boosheid. Na de zondvloed komt daarbij dat de HEERE in aanmerking neemt dat het hart van de mens slecht is *"van zijn jeugd af"*. Het slechte is de mens aangeboren en daardoor is hij des te meer afhankelijk van de genade van God. Daarom neemt God na de zondvloed een andere grond voor Zijn betrekking met de mens. Het oordeel heeft het hart van de mens niet veranderd, maar God ziet de aarde nu aan op grond van de aangename geur van het brandoffer.

De HEERE ruikt de aangename geur van het offer. *"Aangename geur"* is letterlijk 'de geur die rust geeft'. God heeft Zijn vreugde en rust gevonden in het offer van de Heer Jezus, Zijn Zoon *(Ef 5:2)*. Dat vindt Hij nog steeds, ondanks de onveranderlijkheid van de mens. Op grond van het offer zal Hij de aarde niet meer door water laten vergaan.

... wandelt in liefde, zoals ook Christus ons heeft liefgehad en Zichzelf voor ons heeft overgegeven als een offerande en een slachtoffer voor God tot een welriekende reuk. (Ef 5:2).

Door het werk van de Heer Jezus aan het kruis, dat altijd voor Gods aandacht staat, houdt God de kringloop van *vers 22* in stand. Op grond van dat werk laat God nog steeds *"Zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen"* (Mt 5:45).

Gebeurtenis	Tijdstip	Tekst
Noach gaat in de ark	2e maand, 10e dag	*Gn 7:7-9*
7 dagen later: De regen begint	2e maand, 17e dag	*Gn 7: 10-11*
40 dagen later: De regen stopt	3e maand, 27e dag	*Gn 7:12*
150 dagen later: Het water zakt, de ark op de Ararat	7e maand, 17e dag	*Gn 7:24* *Gn 8:4*
74 dagen later: De toppen van de bergen zichtbaar	10e maand, 1e dag	*Gn 8:5*
40 dagen later: Raaf en duif los	11e maand, 11e dag	*Gn 8:6-9*
7 dagen later: Duif los; komt met olijfblad	11e maand, 18e dag	*Gn 8:10-11*
7 dagen later: Duif los, komt niet meer terug	11e maand, 25e dag	*Gn 8:12*
Noach ziet dat land droog is	1e maand, 1e dag	*Gn 8:13*
70 dagen later: Noach uit de ark	2e maand, 27e dag	*Gn 8:16-19*
Totaal: 377 dagen	**1 jaar + 17 dagen in de ark**	

Tabel 2: *Chronologie van de zondvloed*

Genesis 9

God zegent Noach | *verzen 1-3*

> *1 Toen zegende God Noach en zijn zonen en Hij zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk en vervul de aarde! 2 Vrees en schrik voor u zal er zijn bij alle dieren van de aarde en bij alle vogels in de lucht, bij alles wat over de aardbodem kruipt en bij alle vissen in de zee; zij zijn in uw hand gegeven. 3 Alles wat zich beweegt, waarin leven is, zal u tot voedsel dienen; Ik heb het u allemaal gegeven, evenals het groene gewas.*

Noach bevindt zich op een gereinigde, vernieuwde aarde *(Ps 104:30b)*. Hij heeft een offer gebracht. Op grond van dit offer zegent God Noach en zijn zonen. Zegenen is goed van iemand spreken, iemand het goede toewensen. God verzekert hun van Zijn welwillendheid voor hen en van Zijn genadevolle bedoelingen met hen. Alle beloften van God om het goede te geven vloeien voort uit Zijn voornemens van liefde en de raad van Zijn wil *(Ef 1:11; Jr 29:11)*.

...; in Hem, in Wie wij ook erfgenamen zijn geworden, waartoe wij tevoren bestemd waren naar [het] voornemen van Hem Die alles werkt naar de raad van Zijn wil, ... (Ef 1:11)

Noach krijgt dezelfde opdracht als Adam om vruchtbaar te zijn en de aarde te vervullen *(Gn 1:28)*. Net als Adam krijgt hij ook de heerschappij over de dieren *(Gn 1:26,28)*. Maar er komt een element bij dat er in het geval van Adam niet was en dat is *"vrees en schrik"* voor de mens *"bij alle dieren van de aarde en bij alle vogels in de lucht, bij alles wat over de aardbodem kruipt en bij alle vissen in de zee"*. Dit is het gevolg van de zonde.

Een ander nieuw element is dat aan de mens de dieren tot voedsel worden gegeven. Dat houdt een geestelijke les in: Het leven van de mens is gegrond op het zich voeden met de dood van een Ander *(Jh 6:51b)*. Wie dit gelooft, heeft eeuwig leven *(Jh 6:54)*.

En het brood dat Ik zal geven, is Mijn vlees <dat Ik zal geven> voor het leven van de wereld. (Jh 6:51b)
Wie Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven, en Ik zal hem opwekken op de laatste dag. (Jh 6:54)

Wie uit overtuiging vegetariër is, dat wil zeggen bewust geen vlees eet om geen dier te hoeven doden, hangt (onbewust?) een leer van demonen aan: *"De Geest nu zegt uitdrukkelijk, dat in [de] latere tijden sommigen van het geloof*

zullen afvallen, terwijl zij zich zullen bezighouden met verleidende geesten en leringen van demonen die in huichelarij leugen spreken en hun eigen geweten hebben dichtgeschroeid. Zij verbieden te trouwen [en gebieden] zich van voedsel te onthouden, dat God geschapen heeft om met dankzegging te worden genuttigd door hen die geloven en de waarheid kennen" (1Tm 4:1-3). Alles is goed en niets is verwerpelijk van wat uit de hand van God komt en ons wordt gegeven om ons mee te voeden *(1Tm 4:4)*.

Want al [het] door God geschapene is goed en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, ... (1Tm 4:4)

Het bloed | *verzen 4-7*

4 Maar vlees met zijn leven, zijn bloed, [er nog in] mag u niet eten. 5 Voorzeker, Ik zal vergelding eisen voor uw bloed, voor uw levens. Van de hand van alle dieren zal Ik vergelding eisen; ook van de hand van de mens, van de hand van ieders broeder, zal Ik vergelding eisen voor het leven van de mens.

6 Vergiet iemand het bloed van de mens,
door de mens zal diens bloed vergoten worden;
want naar het beeld van God
heeft Hij de mens gemaakt.
7 Wat u betreft, wees vruchtbaar en word talrijk;
breid u overvloedig uit op de aarde, en word talrijk daarop.

God weidt uit over het bloed. Hij stelt hier duidelijk dat het bloed het leven voorstelt: *"Het leven van het vlees is in het bloed" (Lv 17:11)* en daarop heeft Hij alleen het recht. Dat recht geeft Hij nooit op. Daarom geldt het verbod om bloed te eten – bloedworst valt ook onder dit verbod! – nog steeds *(Hd 15:29)*.

...: u te onthouden van wat aan de afgoden is geofferd, van [het] bloed, van [het] verstikte en van [de] hoererij. Als u zich daarvoor in acht neemt, zult u wèl doen. Vaarwel! (Hd 15:29)

Ook geeft God de opdracht aan de mens om iemand die een ander doodt zelf ook te doden. God voorzegt hiermee dat er opnieuw geweld zal worden gepleegd. Hij weet dat het hart van de mens niet veranderd is en ziet tot welke daden de mens weer zal vervallen. Met het oog op het bloedvergieten zegt God dat wie dat doet, diens bloed ook moet vloeien door de hand van een mens. Dit geldt ook voor het geval dat een dier een mens doodt, wat later ook in de wet wordt vastgelegd *(Ex 21:28)*.

Met de opdracht en het recht om bloedvergieten te vergelden legt God iets van Zichzelf *(Ps 9:13a; 2Kr 24:22)* in handen van – daartoe bevoegde – mensen *(Rm 13:1)*. Hij doet dat omdat wie zich aan een mens vergrijpt, zich vergrijpt aan Zijn beelddrager. Hij doet dat tevens om het kwaad te beteugelen, zodat zich geen toestanden meer ontwikkelen als die waardoor de zondvloed noodzakelijk werd: een aarde vol met geweld *(Gn 6:11)*. Hier vinden we de instelling van de overheid, die de zwaardmacht krijgt *(Rm 13:4)*. Het meest kenmerkende van de overheid is het oordelen van het kwaad.

Elke ziel zij aan [de] over haar gestelde overheden onderdanig; want er is geen overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld. (Rm 13:1)

Maar als u het kwade doet, vrees dan; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; want zij is Gods dienares, een wreekster tot straf voor hem die het kwade bedrijft. (Rm 13:4)

Als moord als een krenking en schending van het beeld van God in de mens met de dood moet worden bestraft, is het duidelijk dat deze straf niet door iedere willekeurige mens kan worden uitgeoefend. Het is alleen toegestaan aan hen die Gods recht en majesteit op aarde vertegenwoordigen, dat zijn de door Hem ingestelde overheden. Deze vertegenwoordigers worden veelzeggend ook *"goden"* genoemd *(Ps 82:1-2,6)*.

Nu God vanwege de aangeboren zondigheid van de mens niet meer dreigt met een verdelgingsoordeel, moet er op een andere manier een dam worden opgeworpen tegen het kwaad. Dat gebeurt door het instellen van regels en geboden, waarop de overheid moet toezien dat ze worden gehandhaafd en waar de overheid bij overtreding moet straffen.

Gods verbond met Noach | *verzen 8-11*

> *8 En God zei tegen Noach en zijn zonen met hem: 9 En Ik, zie, Ik maak Mijn verbond met u, met uw nageslacht na u, 10 en met alle levende wezens die bij u zijn: de vogels, het vee en alle dieren van de aarde met u; van alles wat uit de ark is gegaan, tot alle dieren van de aarde toe. 11 Ik maak Mijn verbond met u, dat niet meer alle vlees door het water van een vloed zal worden uitgeroeid, en dat er geen vloed meer zal zijn om de aarde te gronde te richten.*

God sluit een verbond, niet alleen met Noach, maar ook met heel diens nageslacht en met heel de schepping. Dit verbond maakt duidelijk hoe groot voor God de waarde van het leven van de mens is. Het leven is heilig en

behoort God toe. Het is ook een algemeen verbond, want het betreft heel het nageslacht van Noach en alle levende wezens.

Bij dit verbond is er geen sprake van verplichtingen voor Noach en zijn nageslacht. God neemt alle verplichtingen op Zich om dit verbond te houden. Het is een eenzijdig verbond. De grondslag is het offer. Wanneer er weer wolken verschijnen, hoeft de mens niet bang te zijn voor een nieuwe zondvloed *(Js 54:9)*.

Want dit zal voor Mij zijn [als bij] de wateren van Noach,
toen Ik zwoer
dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden komen;
zo heb Ik gezworen
dat Ik niet meer op u toornen zal en u niet meer bestraffen zal.
(Js 54:9).

Het teken van het verbond | *verzen 12-17*

> *12 En God zei: Dit is het teken van het verbond dat Ik geef tussen Mij en u, en alle levende wezens die bij u zijn, [alle] generaties door [tot] in eeuwigheid: 13 Mijn boog heb Ik in de wolken gegeven; die zal dienen als teken van het verbond tussen Mij en de aarde. 14 Het zal gebeuren, als Ik wolken boven de aarde breng en de boog in de wolken gezien wordt, 15 dat Ik aan Mijn verbond zal denken, dat er is tussen Mij en u en alle levende wezens van alle vlees. Het water zal niet meer tot een vloed worden om alle vlees te gronde te richten. 16 Als deze boog in de wolken is, zal Ik hem zien, en aan het eeuwig verbond denken tussen God en alle levende wezens van alle vlees dat op de aarde is. 17 God zei dus tegen Noach: Dit is het teken van het verbond dat Ik gemaakt heb tussen Mij en alle vlees dat op de aarde is.*

De (regen)boog in de wolken is het voor de hele schepping zichtbare bewijs van Gods trouw aan Zijn verbond. Niet alleen de mens ziet de boog, ook God ziet hem. Hij denkt dan aan Zijn verbond. De boog houdt ook de belofte in dat God na de oordelen zegent.

Daarom zien we in *Openbaring 4* de boog terug *(Op 4:2-3)*. In het boek *Openbaring* barsten vanaf *Openbaring 6* de oordelen over de wereld, Israël en de christenheid los. Maar voor de getrouwen geeft het zien van de boog al aan het begin de belofte van zegen na de oordelen. Dat vervult hen met hoop. Daarom

Terstond kwam ik in [de] Geest; en zie een troon stond in de hemel en er zat Iemand op de troon; en Die daarop zat, was van aanzien een jaspissteen en sardiussteen gelijk; en rondom de troon was een regenboog, van aanzien een smaragd gelijk; ... (Op 4:2-3)

doen ze een beroep op God en roepen tot Hem: *"Denk in [Uw] toorn aan ontferming!" (Hk 3:2b)*.

De boog is een beeld van de Heer Jezus. Alleen door Hem is er zegen mogelijk. Alleen door Hem zegent God waar en wanneer dan ook. Die zegen is alleen voor hen die door het geloof met Hem verbonden zijn. De mens ziet de boog, God ziet de boog. God wenst dat de mens dezelfde gedachten krijgt bij het zien van de boog als die Hij heeft. De boog bewerkt dan gemeenschap tussen de mens en God.

Noach bedrinkt zich – De reactie van zijn zonen | *verzen 18-23*

> *18 En de zonen van Noach, die uit de ark gingen, waren Sem, Cham en Jafeth; Cham is de vader van Kanaän. 19 Deze drie waren de zonen van Noach; en uit hen is heel de aarde bevolkt. 20 En Noach werd landbouwer en plantte een wijngaard. 21 Hij dronk van de wijn en werd dronken; en hij ontkleedde zich midden in zijn tent. 22 En Cham, de vader van Kanaän, zag de naaktheid van zijn vader en vertelde het aan zijn beide broers buiten. 23 Toen namen Sem en Jafeth een kleed, legden het op hun beider schouders, liepen achteruit en bedekten de naaktheid van hun vader, met het gezicht afgewend, zodat zij de naaktheid van hun vader niet zagen.*

De zonen van Noach worden genoemd omdat zij de kiem zijn van de nieuwe aarde. Uit hen ontwikkelt het mensengeslacht zich in drie richtingen. Van hen stammen alle toekomstige geslachten en volken af. Eén volk wordt bij name genoemd: de Kanaänieten, van wie Cham de vader is.

De aarde is wel gereinigd, maar de mens is niet veranderd. Na de zegen is er het falen van Noach. Zo is het altijd gegaan in de geschiedenis van de mens. We zien het bij Adam in het begin en hier bij Noach. Later zien we dat na het instellen van het priesterschap de zonen van Aäron falen *(Lv 10:1-3)* en na het aanstellen van een koning, koning Saul, faalt deze *(1 Samuel 9-31)*. Met de gemeente is het niet anders gegaan *(Openbaring 2-3)*.

Noach, die het gezag over de schepping heeft gekregen, heeft geen gezag over zichzelf. Hij gebruikt de zegen van de aarde voor eigen genot, de zegen neemt bezit van hem. Is dat niet wat vaak gebeurt, ook bij ons, christenen? Liefde voor de drank sleept de voormalige prediker van de gerechtigheid *(2Pt 2:5)* in het slijk. Noach kan de weelde van de nieuwe

aarde niet aan. Hij gaat zich eraan te buiten en zo wordt zijn naaktheid openbaar.

Het is ermee als met de gemeente te Laodicéa. Die vindt zichzelf ook zo geweldig goed en gezegend. Maar zegen los van God, zegen die misbruikt wordt tot eigen genot, heeft naaktheid tot gevolg. Daarom zegt de Heer Jezus tegen die gemeente: 'Jullie zijn naakt!' *(Op 3:17)*.

Omdat u zegt: Ik ben rijk en verrijkt en heb aan niets gebrek, en u weet niet dat u de ellendige, jammerlijke, arme, blinde en naakte bent, ... (Op 3:17)

De zonde van Noach is de aanleiding tot het falen van Cham. Dat is een ernstige les voor iedere vader. Cham komt ertoe zijn vader bespottelijk te maken bij zijn broers. Dat blijkt uit het verband. Het gaat er niet om de zonde van Noach goed te praten – die is niet goed te praten –, maar voor de zoon mag het falen van zijn vader geen reden zijn hem te bespotten. Dit is een belangrijk beginsel in een tijd waarin het ouderlijk gezag vaak wordt ondermijnd. Ouders zijn niet volmaakt, ze maken fouten. Toch zegt de Schrift: *"Eer uw vader en uw moeder" (Ef 6:2)*.

De twee andere zonen behandelen hun falende, naakte vader met het nodige respect. Niet alleen willen zij zelf die naaktheid niet zien, maar zij zorgen er ook voor dat niemand anders haar ziet. Zij gebruiken de mantel als het ware als een mantel van de liefde die zij over het gebrek van hun vader heen werpen, iets wat een voorbeeld voor ons is in ons omgaan met het kwaad van anderen *(1Pt 4:8)*.

Vóór alles, hebt vurige liefde tot elkaar, want liefde bedekt een menigte van zonden. (1Pt 4:8)

Vervloeking en zegen | *verzen 24-27*

> *24 Toen ontwaakte Noach uit zijn roes en kwam hij te weten wat zijn jongste zoon hem aangedaan had.*
> *25 Hij zei:*
> *Vervloekt is Kanaän!*
> *Laat hij voor zijn broers een dienaar van dienaren zijn!*
> *26 Ook zei hij:*
> *Gezegend is de HEERE, de God van Sem!*
> *Laat Kanaän een dienaar voor hem zijn!*
> *27 Laat God Jafeth uitbreiden en laat hij in de tenten van Sem wonen!*
> *En laat Kanaän voor hem een dienaar zijn!*

Noach vervloekt Cham in diens zoon Kanaän *(Gn 10:6*) en zegent Sem en Jafeth. De bijzondere vloek is dat Kanaän *"een dienaar van dienaren"* voor zijn broers zal zijn, dat is de allerlaagste dienaar. We zien dit in vervulling gaan onder andere bij de overwinningen die Israël over hen behaalt, wanneer zij het land Kanaän veroveren *(Ri 1:28,30,33,35)*, ongeveer achthonderd jaar hierna.

Niet Cham zelf wordt vervloekt. Cham is samen met zijn broers door God gezegend *(vers 1)* en Noach zal dat niet ongedaan maken. Hier wordt de zonde van de vader bezocht aan de kinderen *(Ex 20:5-6)*, hoewel de straf op de zonde door de kinderen tegelijk ook zelf wordt verdiend.

De immoraliteit van Cham komt in zijn nakomelingen, de Kanaänieten, tot uiting. Israël wordt er later voor gewaarschuwd zich niet op die wijze te gedragen: *"U mag de gebruiken van het land Egypte waarin u gewoond hebt, niet navolgen, en [ook] de gebruiken van het land Kanaän, waar Ik u naar toe breng, mag u niet navolgen. U mag niet in hun verordeningen gaan" (Lv 18:3)*. In het vrederijk zal de vloek over Kanaän zijn volle vervulling vinden *(Zc 14:21b)*.

Op die dag zal er geen Kanaäniet meer zijn in het huis van de HEERE van de legermachten. (Zc 14:21b)

De profetie van Noach bevat in enkele woorden de loop van de wereldgeschiedenis. In *Genesis 10* zien we er een nadere invulling van. Daar hebben we de geslachtsregisters van de zonen van Noach uit wie de hele wereldbevolking is voortgekomen *(vers 19)*.

God wordt hier *"de God van Sem"* genoemd. Niet eerder is God op die manier met een mens verbonden. Later wordt Hij ook genoemd 'de God van Abraham, Izak en Jakob'. Dat betekent dat Jafeth en Cham hun zegen zullen moeten zoeken bij Sem, want bij hem is God *(Zc 8:23)*.

Zo zegt de HEERE van de legermachten: In die dagen [zal het gebeuren] dat tien mannen uit alle talen van de heidenvolken, vastgrijpen, ja, de punt [van de mantel] van een Joodse man zullen zij vastgrijpen, [en] zeggen: Wij gaan met u mee, want wij hebben gehoord [dat] God met u is. (Zc 8:23)

En hij stierf | *verzen 28-29*

> *28 En Noach leefde na de vloed driehonderdvijftig jaar. 29 Zo waren al de dagen van Noach negenhonderdvijftig jaar; en hij stierf.*

De geschiedenis van Noach eindigt met de vermelding van de leeftijd die hij heeft bereikt en de mededeling van zijn dood. Noach heeft in zijn leven twee werelden gezien: een oude wereld vóór de zondvloed en een nieuwe wereld erna. Omdat hij *"door [het] geloof ... de wereld veroordeelde en een erfgenaam werd van de gerechtigheid die naar [het] geloof is" (Hb 11:7)*, is hij gestorven in het geloof dat hij in de opstanding deel zal hebben aan een wereld die beter is dan die beide.

Genesis 10

De nakomelingen van Noach | *vers 1*

> *1 Dit zijn de afstammelingen van de zonen van Noach, Sem, Cham en Jafeth. Bij hen werden na de vloed zonen geboren.*

In dit hoofdstuk laat God ons de oorsprong van de volken van de wereld zien. De zonen van Noach worden in *vers 1* in volgorde van belangrijkheid genoemd, niet naar geboorte. Jafeth is de oudste *(vers 21)*. Daarna komen Sem en Cham.

De nakomelingen van Jafeth | *verzen 2-5*

> *2 De zonen van Jafeth zijn: Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Mesech en Tiras. 3 De zonen van Gomer zijn: Askenaz, Rifath en Togarma. 4 De zonen van Javan zijn: Elisa en Tarsis, de Kittiërs en de Dodanieten. 5 Van hen [stammen de mensen af die] zich over de kustlanden van de volken verspreid hebben, in hun landen, elk overeenkomstig zijn taal, overeenkomstig hun geslachten, onder hun volken.*

De nakomelingen van Jafeth komen het eerst aan bod. Er worden slechts vier verzen aan hem gewijd. Van de voorspelde uitbreiding *(Gn 9:27)* lijkt vooralsnog niet veel terecht te komen. Toch zal dat later wel zo zijn, vooral tijdens het vierde wereldrijk, dat is het Romeinse rijk.

De volken worden verdeeld over de aarde, gerekend vanuit Israël als middelpunt van de volken en rekening houdend met het aantal Israëlieten *(Dt 32:8; Ez 5:5)*. De zonen van Jafeth vestigen zich ten noorden van Israël, er ver van verwijderd.

Toen de Allerhoogste aan de volken het erfbezit uitdeelde,
toen Hij Adams kinderen van elkaar scheidde,
heeft Hij het grondgebied van de volken vastgesteld
overeenkomstig het aantal Israëlieten. (Dt 32:8)

Zo zegt de Heere HEERE: Dit is Jeruzalem: Ik heb het te midden van de heidenvolken gezet met landen eromheen. (Ez 5:5)

De nakomelingen van Cham | *verzen 6-20*

> *6 De zonen van Cham zijn: Cusj, Mitsraïm, Put en Kanaän. 7 De zonen van Cusj zijn: Seba, Havila, Sabta, Raëma en Sabtecha. De zonen van Raëma zijn:*

> *Sjeba en Dedan. 8 En Cusj verwekte Nimrod; die begon een geweldenaar op de aarde te worden. 9 Hij was een geweldig jager voor het aangezicht van de HEERE; daarom wordt gezegd: Als Nimrod, een geweldig jager voor het aangezicht van de HEERE. 10 Het begin van zijn koninkrijk bestond uit Babel, Erech, Akkad en Kalne in het land Sinear. 11 Uit dit land is Assur weggegaan en hij bouwde Ninevé, Rehoboth-Ir, Kalach 12 en Resen, tussen Ninevé en Kalach; dat is de grote stad. 13 Mitsraïm verwekte de Ludieten, de Anamieten, de Lehabieten, de Naftuchieten, 14 de Pathrusieten, de Kasluchieten – uit wie de Filistijnen voortgekomen zijn – en de Kaftorieten. 15 Kanaän verwekte Sidon, zijn eerstgeborene, Heth, 16 en de Jebusiet, de Amoriet, de Girgasiet, 17 de Heviet, de Arkiet, de Siniet, 18 de Arvadiet, de Zemariet en de Hamathiet; daarna zijn de geslachten van de Kanaänieten verspreid. 19 En de grens van de Kanaänieten reikte van Sidon in de richting van Gerar tot aan Gaza, [en] in de richting van Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm, tot aan Lasa. 20 Dit waren de zonen van Cham, [ingedeeld] naar hun geslachten [en] naar hun talen, met hun landen en hun volken.*

De nakomelingen van Cham vestigen zich ten oosten en ten zuiden van Israël. Ook bij de nakomelingen van Cham lijkt de profetie van Noach niet vervuld te worden. Van het dienen van zijn broers *(Gn 9:25-27)* is nog geen sprake. Zijn nageslacht levert indrukwekkende personen. Zo is Nebukadnezar, de heerser van het eerste wereldrijk, het Babylonische, een nakomeling van Cham.

De opsomming van de namen van de volken wordt onderbroken door het invoegen van de geschiedenis van Nimrod. Hij is de oorsprong van het Babylonische rijk en is *"een geweldig jager voor het aangezicht van de HEERE"*. Dit is tot een spreekwoord geworden voor mensen die in zijn voetstappen koninkrijken hebben gevestigd ten koste van het bloed van vele mensen.

"Voor het aangezicht van de HEERE" wil in dit verband zeggen dat hij met zijn gedrag en daden de HEERE in het aangezicht tart. Hij stoort zich niet aan Hem en onderwerpt zich niet aan Hem, maar onderwerpt anderen aan zich. Hij is de stichter van de vroegste macht van een wereldrijk. Hij sticht het koninkrijk Babel *(vers 10)*.

Nimrod is een jager. Een jager vergiet bloed. Nimrod, de geweldenaar, vergiet eerst bloed van dieren. Hij zal voor de vestiging van zijn rijk ook over lijken van mensen gaan.

Mensen die Gods koninkrijk willen bouwen, zijn altijd schaapherders. Zij geven hun eigen leven voor dat van hen die aan hun zorg zijn toevertrouwd. Voorbeelden van schaapherders zijn: Abel, Jakob, Mozes, David. Het grootste voorbeeld is de Heer Jezus, *"de goede Herder" (Jh 10:11,14)*.

De nakomelingen van Sem | *verzen 21-31*

> *21 Ook bij Sem zijn zonen geboren; hij is de voorvader van alle zonen van Heber, [en] de broer van Jafeth, de oudste. 22 Sems zonen waren: Elam, Assur, Arfachsad, Lud en Aram. 23 De zonen van Aram waren: Uz, Hul, Gether en Mas. 24 Arfachsad verwekte Selah, en Selah verwekte Heber. 25 Bij Heber werden twee zonen geboren; de naam van de ene was Peleg, omdat in zijn dagen de aarde verdeeld is, en de naam van zijn broer was Joktan. 26 Joktan verwekte Almodad, Selef, Hazarmavet, Jerah, 27 Hadoram, Uzal, Dikla, 28 Obal, Abimaël, Sjeba, 29 Ofir, Havila en Jobab. Zij allen waren zonen van Joktan. 30 Hun woongebied reikte van Mesja tot in de richting van Sefar, het bergland in het oosten. 31 Dit waren de zonen van Sem, [ingedeeld] naar hun geslachten [en] naar hun talen, met hun landen en hun volken.*

Als bijzonder kenmerk van Sem wordt genoemd dat hij de *"voorvader van alle zonen van Heber"* is. Heber – in andere vertalingen Eber – betekent zoiets als 'het gebied aan de overzijde, gelegen aan de andere kant van een stroom, of de zee'. Over het algemeen wordt uitgelegd dat Hebreeër zoiets betekent als 'iemand die tegenover staat' en/of 'iemand die is overgestoken'. Abraham is in de Schrift de eerste die *"Hebreeër"*, dat is een zoon van Heber, wordt genoemd *(Gn 14:13)*. Hij onderscheidt zich door afstand te nemen van Babel en een rivier 'over te steken'. Hij maakt de 'oversteek' vanuit zijn thuisland naar een nieuw gebied dat God hem aanwijst *(Jz 24:2-3)*.

In de dagen van *"Peleg"*, een van de zonen van Heber, wordt de aarde, dat wil zeggen de aardbevolking, verdeeld. Deze verdeling is het gevolg van Gods oordeel over de torenbouw van Babel, waarover het volgende hoofdstuk ons bericht. Heber, de pelgrim, zal het eenheidsstreven hebben veroordeeld. In de naam van zijn zoon komt het gebeuren tot uiting. *"Peleg"* betekent 'verdeling'.

Samenvatting | *vers 32*

> *32 Dit waren de geslachten van de zonen van Noach, [ingedeeld] naar hun afstamming, met hun volken; van hen [stammen] de volken [af die] zich na de vloed over de aarde hebben verspreid.*

De opsomming van de volken eindigt met de herinnering dat alle geslachten van Noach afstammen en dat de geslachten zich tot volken hebben gevormd. Na de zondvloed hebben de volken die uit de zonen van Noach zijn voortgekomen zich over de aarde verspreid.

De verdeling in de dagen van Peleg is het gevolg van de torenbouw van Babel die in het volgende hoofdstuk wordt beschreven. Met dit streven naar eenheid keren de mensen zich tegen de eerdere opdracht van God om zich over de aarde te verspreiden en die te bevolken.

Genesis 11

De torenbouw van Babel | *verzen 1-4*

> *1 Heel de aarde had één taal en eendere woorden. 2 En het gebeurde toen zij naar het oosten trokken, dat zij een vlakte in het land Sinear vonden. Daar gingen zij wonen. 3 En zij zeiden allen tegen elkaar: Kom, laten wij kleiblokken maken en die goed bakken! En de kleiblokken dienden hun tot steen en het asfalt diende hun tot leem. 4 En zij zeiden: Kom, laten wij voor ons een stad bouwen en een toren waarvan de top in de hemel reikt, en laten we voor ons een naam maken, anders worden wij over heel de aarde verspreid!*

In deze tijd zijn er volgens sommigen ongeveer dertigduizend mensen op aarde. Ze zijn nog allemaal bij elkaar. Samen trekken ze op naar het oosten. Het is de richting waarin Kaïn vertrok *(Gn 4:16; vgl. Gn 3:23-24)*. Het is de richting die hier spreekt van het verlaten van God. In het oosten vinden ze een laagte, dat spreekt hier van gemakzucht. Abraham zoekt later het gebergte *(Gn 12:8)*, dat spreekt ervan dicht bij God te willen zijn.

De laagte ligt in het land Sinear. Daar ligt de oorsprong van Babel *(Gn 10:8-10)* en de afgoderij *(Zc 5:5-11)*. Hier willen de mensen een gezamenlijke krachtsinspanning leveren: ze willen een stad bouwen met een toren die als brug dient om daarmee de hemel te bereiken. Er lijkt belangstelling te zijn voor God.

Het is opmerkelijk dat de eerste bouwers van steden, zowel in de oude wereld *(Gn 4:17)* als hier in de nieuwe wereld, geen mannen zijn van het beste karakter of de beste naam. Tenten zijn de woning van hen die God vrezen, terwijl de eerste steden worden gebouwd door hen die tegen Hem rebelleren en van Hem afvallen. We zien dat ook hier. De mensen willen die stad met de toren bouwen tot hun eigen eer en naam. Ze willen zich een naam maken op aarde. Ze bouwen ook met zelfgemaakte stenen. Dit staat tegenover Gods handelen. God doet alles tot eer van Zijn eigen Naam *(Js 63:12,14; Jr 32:20)*.

Die Zijn luisterrijke arm heeft doen gaan
aan de rechterhand van Mozes,
Die het water voor hun [ogen] doormidden spleet
om Zich een eeuwige Naam te maken, ...
als een dier [dat] in de vallei afdaalt,
heeft de Geest van de HEERE hun rust gegeven.
Zo hebt U Uw volk geleid
om U een luisterrijke Naam te maken. (Js 63:12,14)

Het materiaal dat zij gebruiken, kleiblokken, is uit klei van de aarde vervaardigd en daarom broos en kwetsbaar. Het past bij de mens in zijn aardse, broze bestaan *(Jb 33:6)*. Omdat de mens zich dat niet bewust is, waagt hij het een dergelijk bouwwerk neer te zetten. God bouwt Zijn stad met heel ander materiaal: edelstenen *(Js 54:11-12; Op 21:18-21)*. Zijn geestelijk huis bouwt Hij met levende stenen *(1Pt 2:5)*.

Zie, ik ben voor God net als jij;
ook ik ben [maar] uit leem gevormd.
(Jb 33:6)

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

Wat hier gebeurt, is de hedendaagse christenheid ten voeten uit. De naamchristenen willen meegeteld worden, ze willen dat er met hun mening rekening wordt gehouden in politieke vraagstukken en besluitvorming. En hebben ze niet geweldige namen in hun geschiedenis om zich op te beroemen, theologen van naam? Maar een grote naam hebben op aarde betekent niet automatisch dat die naam ook in de hemel staat opgeschreven. Bij de bouw van de stad en de toren van Babel is het in elk geval een streven naar eenheid en macht. Dit is wat we in de oecumenische beweging, het eenheidsstreven van de kerken onder aanvoering van de rooms-katholieke kerk, het geestelijke Babylon, werkelijkheid zien worden.

De spraakverwarring | *verzen 5-9*

> *5 Toen daalde de HEERE neer om de stad en de toren te zien die de mensenkinderen aan het bouwen waren, 6 en de HEERE zei: Zie, zij vormen één volk en hebben allen één taal. Dit is het begin van wat zij gaan doen, en nu zal niets van wat zij zich voornemen te doen, voor hen onmogelijk zijn. 7 Kom, laten Wij neerdalen en laten Wij hun taal daar verwarren, zodat zij geen van allen elkaars taal zullen begrijpen. 8 Zo verspreidde de HEERE hen vandaar over heel de aarde, en zij hielden op met het bouwen van de stad. 9 Daarom gaf men haar de naam Babel; want daar verwarde de HEERE de taal van heel de aarde, en vandaar verspreidde de HEERE hen over heel de aarde.*

Het antwoord van God op dit streven laat niet lang op zich wachten. De mensen hebben tegen elkaar gezegd: *"Kom, laten wij ..." (verzen 3-4)*. In *vers 7* zegt de HEERE: *"Kom, laten Wij ..."* – *"Wij"* is de drie-enige God: Vader, Zoon en Heilige Geest. Om de mens als het ware in Zijn overwegingen

te betrekken komt de HEERE naar beneden om kennis te nemen van hun werken. Het is om de mens te overtuigen van wat Hij als de Alwetende weet. Na Zijn conclusie spreekt God recht. Hij velt het vonnis en voltrekt het ook. Hij doet dat niet door een nieuwe zondvloed of het openen van de aarde, maar door een spraakverwarring.

Door het oordeel van de spraakverwarring veroorzaakt God een breuk in het gezamenlijke streven van de mens. Een groot en machtig bolwerk wordt geslecht. De spraakverwarring wordt opgeheven op de Pinksterdag *(Hd 2:1-11)*, als de Heilige Geest wordt uitgestort. Door de doop met de Geest ontstaat er een eenheid die naar Gods gedachten is. Deze eenheid, de eenheid van Gods gemeente, is gebaseerd op het werk van Christus als het Lam. Christus zal daarvoor de eer ontvangen uit de mond van hen die Hij voor God met Zijn bloed heeft gekocht *"uit elk geslacht en taal en volk en natie" (Op 5:9; Rm 15:6)*. In het vrederijk zal er ook weer een eenheid onder de volken op aarde zijn in het dienen van God *(Zf 3:9-10)*.

Voorzeker, dan zal Ik bij de volken
[de lippen] veranderen in reine lippen,
zodat zij allen de Naam van de HEERE zullen aanroepen,
om Hem schouder aan schouder te dienen.
Van over de rivieren van Cusj
zullen zij die vurig tot Mij bidden,
het volk, overal door Mij verspreid,
Mijn offer brengen. (Zf 3:9-10)

De niet afgebouwde stad krijgt de naam *"Babel"*, dat betekent 'verwarring'. Deze stad wordt de leidende macht in de wereld. Het is een concentratie van goddeloze machten. Tegelijk wordt duidelijk dat de eenheid die is nagestreefd en die door de mens als macht is gezien, door God met een spraakverwarring wordt geoordeeld. Wat zij met hun streven hebben willen voorkomen, verstrooiing *(vers 4)*, is precies wat door Gods oordeel gebeurt.

Hiermee is de vertelling van de vroege geschiedenis van de mens op aarde tot een passend slot gekomen. Ze beschrijft hoe de geslachten van de aarde hopeloos verstrooid zijn geworden en ronddolen op aarde, zonder uitzicht. De oplossing komt in het volgende gedeelte. Uit de verstrooide volken vormt God een volk dat het kanaal van Zijn genade zal worden. God rekent nog niet af met het menselijk geslacht. Het volgende gedeelte bereidt ons voor op Gods werk voor en met Zijn volk.

Nakomelingen van Sem tot Terah | *verzen 10-26*

> *10 Dit zijn de afstammelingen van Sem: Sem was honderd jaar oud, toen hij Arfachsad verwekte, twee jaar na de vloed. 11 Sem leefde, nadat hij Arfachsad verwekt had, vijfhonderd jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 12 Arfachsad had vijfendertig jaar geleefd, toen hij Selah verwekte. 13 Arfachsad leefde, nadat hij Selah verwekt had, vierhonderddrie jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 14 Selah had dertig jaar geleefd, toen hij Heber verwekte. 15 Selah leefde, nadat hij Heber verwekt had, vierhonderddrie jaar, en hij verwekte zonen en dochters. 16 Heber had vierendertig jaar geleefd, toen hij Peleg verwekte. 17 Heber leefde, nadat hij Peleg verwekt had, vierhonderddertig jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 18 Peleg had dertig jaar geleefd, toen hij Rehu verwekte. 19 Peleg leefde, nadat hij Rehu verwekt had, tweehonderdnegen jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 20 Rehu had tweeëndertig jaar geleefd, toen hij Serug verwekte. 21 Rehu leefde, nadat hij Serug verwekt had, tweehonderdzeven jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 22 Serug had dertig jaar geleefd, toen hij Nahor verwekte. 23 Serug leefde, nadat hij Nahor verwekt had, tweehonderd jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 24 Nahor had negenentwintig jaar geleefd, toen hij Terah verwekte. 25 Nahor leefde, nadat hij Terah verwekt had, honderdnegentien jaar; en hij verwekte zonen en dochters. 26 Terah had zeventig jaar geleefd, toen hij Abram, Nahor en Haran verwekte.*

Het geslachtsregister van Sem wordt gegeven. Hieruit blijkt dat de nakomelingen van Sem ten slotte ook in afgoderij zijn verzonken *(Jz 24:2)*. Dan roept de HEERE Abram. Om zijn roeping en zijn persoon gaat het in dit geslachtsregister en de volgende hoofdstukken. Gods antwoord op de bouw van de stad en de toren van Babel is het oordeel van de spraakverwarring. Vervolgens gaat God nu een man, Abram, roepen die als een hemelsgezinde man door Hem naar een land wordt gebracht waar hij voor Gods aangezicht mag wonen.

Als alles in afgoderij is verzonken, maakt God naar Zijn belofte daaraan niet een einde door een nieuw oordeel. Hij laat de volken op hun eigen wegen gaan *(Hd 14:16)* en begint met Abram iets nieuws. God gaat met de roeping van Abram ons een beginsel bijbrengen dat van grote betekenis is: afzondering van het kwaad. God gaat dat aan Abram leren, stap voor stap. Dat wil Hij ook ons leren, stap voor stap.

Hij heeft in de voorbije geslachten alle volken op hun eigen wegen laten gaan, ... (Hd 14:16)

Terah en Abram | *verzen 27-32*

> *27 Dit zijn de afstammelingen van Terah: Terah verwekte Abram, Nahor en Haran; en Haran verwekte Lot. 28 Haran stierf tijdens [het leven] van zijn vader Terah, in zijn geboorteland, in Ur van de Chaldeeën. 29 En Abram en Nahor namen zich vrouwen; de naam van Abrams vrouw was Sarai, en de naam van Nahors vrouw was Milka, een dochter van Haran, de vader van Milka en Jiska. 30 Sarai nu was onvruchtbaar; zij had geen kind. 31 En Terah nam Abram, zijn zoon, en Lot, zijn kleinzoon, de zoon van Haran, en Sarai, zijn schoondochter, de vrouw van zijn zoon Abram, en zij trokken met hen uit Ur van de Chaldeeën om naar het land Kanaän te gaan; en zij kwamen tot Haran en bleven daar wonen. 32 De dagen nu van Terah waren tweehonderdvijf jaar, en Terah stierf in Haran.*

Uit *vers 31* blijkt dat Terah, de vader van Abram, het initiatief neemt om naar Kanaän te vertrekken. God is echter niet aan Terah, maar aan Abram verschenen in Ur van de Chaldeeën: *"De God der heerlijkheid verscheen aan onze vader Abraham, toen hij in Mesopotamië was, voordat hij woonde in Haran, en zei tot hem: 'Ga uit uw land en <uit> uw familie en kom in het land dat Ik u zal wijzen'. Toen vertrok hij uit [het] land van [de] Chaldeeën en ging in Haran wonen. En nadat zijn vader was gestorven, bracht Hij hem vandaar over in dit land waarin u nu woont" (Hd 7:2-4).*

God heeft Abram de opdracht gegeven zijn familie te verlaten en naar Kanaän te gaan. Het lijkt erop dat de familiebinding nog te groot is om volledig gehoor te geven aan de roep van God. Dit lijkt te worden bevestigd door het verblijf of beter oponthoud van Abram in Haran. Dat is nog steeds niet Kanaän. Abram gaat naar Kanaän, wanneer zijn vader Terah in Haran is gestorven. Dan pas is hij vrij om te gaan.

Deze les moeten wij allemaal leren. Als het gaat om de stem van de Heer in ons leven, mogen familiebanden geen belemmering vormen om aan die stem gehoorzaam te zijn. Dan moeten wij daar los van komen, 'eraan sterven', de dood daarop leren toepassen, zodat die banden geen verhindering zijn voor het gaan van de weg die de Heer wil dat we gaan. De Heer Jezus zegt: *"Als iemand tot Mij komt en niet haat zijn vader, zijn moeder, zijn vrouw, zijn kinderen, zijn broers en zijn zusters, ja, zelfs ook zijn eigen leven, kan hij Mijn discipel niet zijn" (Lk 14:26).*

Genesis 12

De roeping van Abram | *verzen 1-6*

> *1 De HEERE nu zei tegen Abram: Gaat u uit uw land, uit uw familiekring en uit het huis van uw vader, naar het land dat Ik u wijzen zal. 2 Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn. 3 Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden. 4 Toen ging Abram [op weg], zoals de HEERE tot hem gesproken had, en Lot ging met hem mee. Abram was vijfenzeventig jaar oud, toen hij uit Haran vertrok. 5 Abram nu nam Sarai, zijn vrouw, en Lot, de zoon van zijn broer, en al hun bezittingen die ze verworven hadden en de mensen die zij in Haran verkregen hadden; en zij gingen weg om naar het land Kanaän te gaan; en zij kwamen in het land Kanaän. 6 En Abram trok door dat land heen tot aan de [heilige] plaats [bij] Sichem, tot de eik van More. De Kanaänieten woonden toen in dat land.*

De Statenvertaling vertaalt *vers 1* als volgt: *"De HEERE nu had tot Abram gezegd."* Die vertaling heeft de voorkeur, want de HEERE spreekt tot Abram als hij nog in Ur van de Chaldeeën is *(Hd 7:2-4a)*. Daar zegt God tegen hem dat hij uit zijn land moet gaan, naar het land dat Hij hem zal wijzen. Hij moet uit zijn familie gaan, om een nieuwe familie te vormen. Hij moet zelfs uit het huis van zijn vader gaan, waarvan hij nog deel uitmaakt, om zelf tot een vader van veel volken te worden. Gods roeping is altijd persoonlijk. Gods weg is altijd met de enkeling. God roept Abram als eenling *(Js 51:2)*.

> *Aanschouw Abraham, uw vader,*
> *en Sara, [die] u gebaard heeft.*
> *Want toen hij [nog] alleen was, riep Ik hem,*
> *Ik zegende hem en maakte hem talrijk.*
> *(Js 51:2)*

Deze roeping van Abram moet later aan Israël duidelijk maken dat hun bestaan als volk helemaal alleen Gods werk is en is begonnen met een man die in geloof gehoorzaam heeft gedaan wat God tegen hem heeft gezegd. Hierdoor moet Israël overtuigd worden van Abrams Goddelijke roeping en van de noodzaak van het geloof, wanneer het volk uit Egypte uittrekt om naar Kanaän te gaan.

Als God roept, verbindt Hij daaraan altijd beloften. Abram krijgt een zevenvoudige belofte *(verzen 2-3)*. Dat is genoeg om hem op weg te laten gaan. Hij gaat, zonder te weten waar hij terecht zal komen. Dat wil zeggen dat hij in geloof gaat. Zoals we aan het eind van het vorige hoofdstuk hebben gezien, kostte het Abram moeite en tijd om los te komen van het huis van zijn vader. Toch gaat hij. In *Hebreeën 11* lezen we over zijn gehoorzaamheid *(Hb 11:8)*. God ziet de bereidwilligheid in zijn hart en heeft geduld met het overwinnen van de hindernissen.

Abram gehoorzaamt, in vertrouwen op het woord van de HEERE. Dit gehoorzamen in geloof maakt Abraham in de Schrift tot het grote voorbeeld van geloof: *"Zoals Abraham God geloofde en het werd hem tot gerechtigheid gerekend. Erkent dan, dat zij die op grond van geloof zijn, zonen van Abraham zijn. De Schrift nu, die voorzag dat God de volken op grond van geloof zou rechtvaardigen, verkondigde tevoren aan Abraham de blijde boodschap: 'In u zullen alle volken gezegend worden'. Zij die op grond van geloof zijn, worden dus met de gelovige Abraham gezegend" (Gl 3:6-9)*. Het kenmerk daarvan is het opgeven van de zichtbare dingen voor een onzichtbaar doel *(2Ko 4:18)*.

Wanneer Abram in het land komt, bevinden zich daar de Kanaänieten en zij zijn er de baas. Het land Kanaän is voor Israël letterlijk het beloofde land, waarin God volop zegen voor hen heeft klaarliggen. Voorwaarde is dat Israël trouw blijft aan de HEERE en in Zijn kracht strijd levert om de Kanaänieten eruit te verdrijven.

Voor de christen stelt het land Kanaän geestelijk de hemelse gewesten voor, waarin hij gezegend is met alle geestelijke zegen in Christus *(Ef 1:3)*. Maar ook voor de christen is die zegen alleen te genieten als hij bereid is daarvoor strijd te leveren. Daarover lezen we in *Efeziërs 6*. Gelukkig hoeven we niet in eigen kracht te strijden *(Ef 6:10)*. God stelt Zijn eigen wapenrusting ter beschikking *(Ef 6:11-18)*.

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse [gewesten] in Christus, ... (Ef 1:3)

Overigens, sterkt u in [de] Heer en in de kracht van Zijn sterkte. (Ef 6:10)

De HEERE verschijnt aan Abram | *vers 7*

> *7 Toen verscheen de HEERE aan Abram en zei: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven. Toen bouwde hij daar een altaar voor de HEERE, Die hem verschenen was.*

Wanneer Abram eenmaal in Kanaän is aangekomen, verschijnt de HEERE aan hem. Dat heeft Hij niet in Haran kunnen doen. Abram krijgt, na zijn roeping en de belofte van zegen voor hem en zijn nageslacht, hier de belofte dat zijn nageslacht het land zal krijgen waarin hij nu is aangekomen. Naar aanleiding van deze mededeling bouwt Abram een altaar voor de HEERE. Zijn hart is zo vol dank, dat hij niet anders kan dan Hem aanbidden voor Zijn toezeggingen.

De HEERE is hem verschenen, hij heeft Hem gezien. De HEERE heeft tot hem gesproken, hij heeft Hem gehoord. Abram gelooft in Wie aan hem is verschenen en hij gelooft in wat de HEERE hem heeft beloofd. Dit is levend geloof.

Zo verschijnt de Heer ook aan ons als wij Zijn Woord lezen. Dan zien we Hem. En we horen Hem spreken. We mogen erop vertrouwen dat Hij doet wat Hij zegt. Als dat voor ons leeft, zullen we Hem aanbidden.

Abram: tent en altaar | *vers 8*

> *8 Vandaar brak hij op naar het bergland ten oosten van Bethel en zette zijn tent op tussen Bethel in het westen en Ai in het oosten. Daar bouwde hij voor de HEERE een altaar en riep de Naam van de HEERE aan.*

Het leven van Abram wordt gekenmerkt door een tent en een altaar. Hij gaat naar het gebergte, hij zoekt het dicht bij God. Hij slaat zijn tent op tussen Bethel en Ai. Zijn tent staat symbool voor zijn pelgrimschap. Hij is onderweg, iemand die geen vaste woon- en verblijfplaats heeft. Hij zoekt geen plaats op aarde. Hij verwacht de stad van God *(Hb 11:8-10)*.

...; want hij verwachtte de stad die de fundamenten heeft, waarvan God Ontwerper en Bouwmeester is. (Hb 11:10)

Zijn altaar staat symbool voor aanbidding. Een aanbidder is een pelgrim en een pelgrim is een aanbidder. Het altaar is voor de HEERE en daar roept hij Zijn Naam aan *(vgl. Gn 21:33; 26:23-25)*. De Naam van de HEERE aanroepen wil zeggen Hem bij Zijn naam *Jahweh* noemen en op grond daarvan tot Hem naderen in gebed en in aanbidding. Abram eert God voor Wie Hij is. Hij zal Hem aanbeden hebben voor de beloften die hij van Hem heeft gekregen en waarvan hij weet dat ze door Hem worden vervuld. Hierdoor heeft God te midden van de Kanaänieten, die in het land wonen, een getuige voor Zijn Naam.

"Bethel" betekent 'huis van God'. Zo wordt in onze tijd, de tijd van het Nieuwe Testament, de gemeente genoemd *(1Tm 3:15)*. *"Ai"* betekent 'puinhoop'. Dat is de actuele situatie van het huis van God, de gemeente. De christen die een pelgrim is, leeft te midden van de puinhopen van het christelijk getuigenis van God op aarde, terwijl hij aan de andere kant Gods gedachten over Zijn gemeente probeert te verwerkelijken.

Maar als ik uitblijf, [schrijf ik] opdat je weet hoe men zich moet gedragen in [het] huis van God, dat is [de] gemeente van [de] levende God, [de] pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)

Abram in Egypte | *verzen 9-20*

> *9 Daarna trok Abram gaandeweg verder naar het Zuiderland. 10 Er kwam hongersnood in dat land. Daarom trok Abram naar Egypte om daar als vreemdeling te verblijven, omdat de hongersnood in het land zwaar was. 11 En het gebeurde, toen hij op het punt stond om Egypte binnen te gaan, dat hij tegen zijn vrouw Sarai zei: Zie toch, ik weet dat je een vrouw bent [die] knap is om te zien. 12 Als de Egyptenaren je zien, dan zullen ze zeggen: Dat is zijn vrouw! Dan zullen ze mij doden en jou in leven laten. 13 Zeg toch dat je mijn zuster bent, zodat het mij omwille van jou goed zal gaan en ik omwille van jou blijf leven. 14 En het gebeurde, zodra Abram in Egypte kwam, dat de Egyptenaren de vrouw zagen, dat ze bijzonder knap was. 15 Ook de vorsten van de farao zagen haar en zij prezen haar aan bij de farao. Daarom werd de vrouw meegenomen naar het huis van de farao. 16 Omwille van haar deed hij goed aan Abram, zodat hij kleinvee, runderen, ezels, slaven en slavinnen, ezelinnen en kamelen kreeg. 17 Maar de HEERE trof de farao en zijn huis met zware slagen, vanwege Sarai, de vrouw van Abram. 18 Toen riep de farao Abram en zei: Wat hebt u mij aangedaan? Waarom hebt u mij niet verteld dat zij uw vrouw is? 19 Waarom hebt u gezegd: Zij is mijn zuster, zodat ik haar tot vrouw genomen heb? Nu, hier is uw vrouw; neem [haar] mee en ga! 20 En de farao gaf [enige] mannen opdracht met betrekking tot hem en zij begeleidden hem en zijn vrouw en alles wat hij had [het land] uit.*

Met het vertrek uit Bethel begint voor Abram de afwijking. Hij zoekt een grensgebied op. Het is altijd gevaarlijk als een gelovige in een grensgebied gaat leven. Dat is het terrein waar het gevaar van een geestelijke val wordt getrotseerd. In dat gebied komt honger. In Bethel heeft Abram geen honger gehad.

Abram trekt nog verder weg. Hij gaat de grens over en trekt Egypte binnen. Daarvoor heeft hij geen opdracht van God ontvangen. Hij is overigens niet van plan er te gaan wonen, maar er als vreemdeling te verblijven, voor zolang hij dat nodig acht. Egypte is een beeld van de wereld. Als we dat gebied weer opzoeken, verliezen we God steeds meer uit het oog.

Het resultaat is dat Abram bang wordt dat hem iets zal gebeuren. Zijn vertrouwen op God is weg. Hij bedenkt een smoes om zichzelf veilig te stellen ten koste van zijn vrouw. Hier zien we waartoe de meest Godvrezende gelovige kan komen als hij de plaats verlaat die God hem heeft gegeven. Zijn egoïsme leidt hem ertoe dat hij zijn vrouw Sarai haar ware verhouding tot hem laat loochenen. Hij zet zijn vrouw aan tot leugen. Wat hij zegt, is gedeeltelijk waar *(Gn 20:12)*, maar hij zegt het met het doel om te misleiden.

Het pakt anders uit dan hij heeft gedacht. Hij wil door zijn leugen voorkomen dat hij Sarai kwijtraakt, maar daardoor raakt hij haar juist kwijt. Ironisch genoeg wordt hem omwille van Sarai inderdaad goed gedaan, wat hij als motief voor zijn misleidende voorstel met betrekking tot hun verhouding heeft opgegeven *(verzen 13,16)*. Alle cadeaus die hij krijgt, vergoeden echter niet dat hij Sarai kwijt is. Tevens is hij zijn altaar kwijt, evenals zijn plaats in het land waarheen God hem heeft laten optrekken. Hij is ook de zegen kwijt die aan zijn verblijf in het land voor hem is verbonden.

Wie eenmaal van de weg afdwaalt die God heeft getoond, verliest veel. Ook voor de wereld is iemand die afdwaalt geen zegen. Dat zien we hier ook. Door het gedrag van Abram moet God plagen brengen over de farao en zijn huis. Ten slotte wordt Abram door de farao, we kunnen zeggen de wereld, vermaand. Iets dergelijks zien we in de geschiedenis van Jona *(Jn 1:6)*.

De kapitein kwam bij hem en zei tegen hem: Hoe kunt u zo diep in slaap zijn! Sta op, roep uw God aan! Misschien zal die God aan ons denken, zodat wij niet vergaan! (Jn 1:6)

Al met al is de situatie waarin Abram terecht is gekomen een zeer treurige. Het is een grote genade van God dat Hij Abram uit deze situatie redt. Dat is geen eer voor Abram, maar alle eer is aan God.

Genesis 13

Abram terug bij Bethel | *verzen 1-4*

> *1 Zo trok Abram weg uit Egypte naar het Zuiderland, hij en zijn vrouw en alles wat hij had, en Lot met hem. 2 En Abram was zeer rijk, aan vee, aan zilver en aan goud. 3 En hij reisde van rustplaats tot rustplaats, vanuit het Zuiderland tot aan Bethel, naar de plaats waar zijn tent eerst gestaan had, tussen Bethel en Ai, 4 naar de plaats van het altaar dat hij daar vroeger gemaakt had; en Abram riep daar de Naam van de HEERE aan.*

Na zijn afwijking en verootmoedigende lessen keert Abram terug naar Bethel. Het staat er zo opmerkelijk bij: *"De plaats waar zijn tent eerst gestaan had ... de plaats van het altaar, dat hij daar vroeger gemaakt had."* Als wij afwijken en de Heer maakt ons dat duidelijk, moeten we altijd terug naar de plaats waar we het laatst bij de Heer waren.

Opnieuw roept Abram daar *"de Naam van de HEERE aan"*. Hij zal dat gedaan hebben met een dieper inzicht in de genade van God. Elke val in ons leven die gevolgd wordt door een herstel, maakt onze bewondering voor God groter. Niet dat het daarom niet erg is als we afwijken. Afwijking heeft ook nog andere gevolgen, ook voor anderen. Dat zien we in het geval van Lot in de volgende verzen.

Ruzie | *verzen 5-7*

> *5 Lot, die met Abram meeging, had ook kleinvee en runderen en tenten. 6 En dat land liet het niet toe dat zij bij elkaar woonden, want zij hadden veel bezittingen, zodat zij niet bij elkaar konden wonen. 7 Er ontstond [dan ook] onenigheid tussen de herders van het vee van Abram en de herders van het vee van Lot. Bovendien woonden in die tijd de Kanaänieten en de Ferezieten in dat land.*

Bij zijn vertrek uit Egypte heeft de farao aan Abram veel vee meegegeven *(Gn 12:16)*. Ook zijn neef Lot trekt met hem op. Lot is geen man met eigen geloofskracht. Hij volgt het geloof van zijn oom. Ook hij is zeer welgesteld. Hun rijkdom wordt de oorzaak van ruzie tussen de herders van het vee

van Abram en de herders van het vee van Lot. Dat is geen goede zaak. Veelzeggend staat er in *vers 7* bij dat de Kanaänieten en Ferezieten in die tijd in het land wonen. Het wil als het ware zeggen dat de wereld toekijkt hoe daar tussen die vreemdelingen ruzie uitbreekt.

De duivel en de wereld zien met leedvermaak de ruzies tussen mensen die belijden op aarde vreemdelingen te zijn. Zeker als het ook nog eens een ruzie is over aardse dingen. Paulus wijst de Korinthiërs erop dat ze in zulke zaken niet op hun rechten moeten gaan staan *(1Ko 6:7b)*. De Heer kan broedertwisten toelaten om te zien in welke gezindheid ze worden opgelost.

Waarom lijdt u niet liever onrecht? Waarom laat u zich niet liever te kort doen? (1Ko 6:7b)

De keus van Lot | *verzen 8-13*

> *8 En Abram zei tegen Lot: Laat er toch geen onenigheid zijn tussen mij en jou, en tussen mijn herders en jouw herders. Wij zijn immers mannen [die] broeders zijn! 9 Ligt heel het land niet voor je open? Scheid je toch van mij af: als jij naar links [gaat], dan zal ik naar rechts gaan, en als jij naar rechts [gaat], dan zal ik naar links gaan. 10 En Lot sloeg de ogen op en zag dat heel de Jordaanvlakte rijk aan water was; voordat de HEERE Sodom en Gomorra te gronde gericht had, was zij in de richting van Zoar als de hof van de HEERE, als het land Egypte. 11 Daarom koos Lot voor zichzelf heel de Jordaanvlakte en Lot trok naar het oosten; en zij werden van elkaar gescheiden. 12 Abram woonde in het land Kanaän; en Lot woonde in de steden in de vlakte en zette zijn tenten op tot bij Sodom. 13 De mannen van Sodom waren echter slecht en grote zondaars tegenover de HEERE.*

Abram, de oudste van de twee en tevens de oom van Lot, geeft Lot de eerste keus. Abram staat niet op zijn recht. Lot neemt niet de nederigste plaats in, maar accepteert dit aanbod met beide handen. Zijn overwegingen worden ons meegedeeld. Hij bekijkt alles naar eigen voordeel, welke keus hem het meeste voordeel oplevert. Het gaat wel om een direct genot. Bij Lot is er geen toekomstgericht denken. Hij is de man die leeft voor hier-en-nu. Zijn hart volgt zijn ogen, net als bij Eva.

Lot ziet de vlakte van de Jordaan alsof het een paradijs is. Maar, staat erbij, het lijkt ook op het land Egypte. Lot is meegegaan in Abrams afwijking

naar Egypte. Wie steunt op het geloof van een ander, zal ook in de fouten van die ander vallen. Abram heeft lessen geleerd uit zijn afwijking naar Egypte. Lot geeft er geen blijk van uit zijn afwijking lessen te hebben geleerd. De vlakte doet hem denken aan Egypte. Het lijkt erop dat hij daar zijn ogen heeft uitgekeken. Daarom kiest hij voor de Jordaanvlakte.

Een zijdelingse les is wel dat de afwijking van Abram ervoor heeft gezorgd dat Lot de smaak van Egypte te pakken heeft gekregen. Die les moeten ouders ter harte nemen. Als zij afwijken en de wereld enige tijd lief krijgen, maar daarna door Gods genade worden hersteld en de wereld weer opgeven, kan het zijn dat hun kinderen de smaak van de wereld te pakken hebben gekregen en daarin blijven.

Lot gaat vervolgens ook nog vlak bij Sodom wonen, als het ware onder de rook van de stad, een stinkende rook. De goddeloosheid van die stad wordt aangegeven als een voorbereiding op de geschiedenis in *Genesis 19*. Alle mensen zijn zondaars. Maar er is verschil in slechtheid *(vgl. Op 20:12)*. Van de mensen in Sodom zegt God dat zij *"slecht en grote zondaars"* zijn. Zij zijn het spreekwoordelijk *(Js 3:9; Ez 16:49)*, maar Lot lijkt er ongevoelig voor te zijn. De weg naar beneden is door hem ingeslagen. Later woont hij in Sodom, in een huis – de tent is verdwenen – en maakt zelfs deel uit van het stadsbestuur – hij zit in de poort.

Hun gelaatsuitdrukking getuigt tegen hen.
Zoals Sodom maken zij hun zonden [openlijk] bekend,
zij verbergen [ze] niet.
Wee hun ziel,
want zij doen zichzelf kwaad aan. (Js 3:9)

Zie, dit was de ongerechtigheid van uw zuster Sodom: trots, overvloed van voedsel en zorgeloze rust had zij met haar dochters. De hand van de arme en de behoeftige ondersteunde zij echter niet. (Ez 16:49)

Hij vestigt zich in de stad waar Gods oordeel over komt. Hij helpt die mee opbouwen, want hij ziet er toekomst voor. Maar hij verliest alles, het komt allemaal om in het oordeel. Wel redt hij nog het vege lijf, maar hij eindigt zijn leven in de donkerheid van een spelonk en in daden die weerzin wekken. Hij laat zich dronken voeren en wordt de verwekker bij zijn eigen dochters van de gedurige vijanden van Israël.

Een praktische toepassing kunnen we maken als we voor de keus komen te staan om van baan te veranderen, of te verhuizen, of naar welke school we de kinderen moeten laten gaan. Wat zijn dan onze afwegingen, de criteria van beoordeling? Hebben we oog voor de morele en godsdienstige atmosfeer die ergens heerst? Denken we toekomstgericht, dat wil zeggen

verder dan het leven op aarde? Hebben we het geestelijk welzijn van ons gezin op het oog, of alleen het maatschappelijk welzijn?

Het deel van Abram | *verzen 14-18*

> *14 En de HEERE zei tegen Abram, nadat Lot zich van hem afgescheiden had: Sla toch uw ogen op en kijk vanaf de plaats waar u bent, naar het noorden, het zuiden, het oosten en het westen. 15 Want al het land dat u ziet, zal Ik voor eeuwig aan u en uw nageslacht geven. 16 En Ik zal uw nageslacht maken als het stof van de aarde; als iemand het stof van de aarde zou kunnen tellen, dan zou ook uw nageslacht geteld kunnen worden. 17 Sta op, ga het land door in zijn lengte en in zijn breedte, want Ik zal het u geven. 18 En Abram zette zijn tenten op en ging bij de eiken van Mamre wonen, die bij Hebron zijn, en hij bouwde daar een altaar voor de HEERE.*

Abram heeft Lot de keus gelaten. Is hij nu het slechtst af? Nee. Nu hij vrij is van Lot, komt de HEERE tot hem. En Die laat hem wat zien! Lot heeft zelf zijn ogen opgeslagen *(vers 10)*, maar de HEERE zegt tegen Abram dat hij zijn ogen op moet slaan. Dan ziet hij niet een klein stukje van het land, maar het hele land. Hij ziet het niet alleen nu, maar krijgt ook een blik in de toekomst: ook zijn nageslacht, dat niet te tellen is, zal er wonen.

Hij krijgt eerst alles te zien en dan mag hij het gaan genieten. Hij mag het land in al zijn uitgebreidheid gaan doorwandelen. Door het te gaan doorwandelen neemt hij het als het ware in bezit. Zo is het ook voor ons met betrekking tot onze geestelijke zegeningen. We mogen weten dat we ze bezitten, maar door ons ermee bezig te houden, ze onder gebed te onderzoeken in de Schrift, zullen we ze ook praktisch met ons hart in bezit nemen en ervan genieten.

> *Hij kiest voor ons ons erfelijk bezit uit:*
> *de trots van Jakob, die Hij heeft liefgehad.*
> *(Ps 47:5)*

Abram wordt niet voor de keus gesteld – hij mag zien wat de HEERE voor hem heeft uitgekozen *(Ps 47:5)*. Dan ben je goed af! Dat is de beloning voor het afhankelijk zijn van God. Lot wil alles hebben en verliest alles, Abram verlaat alles en krijgt alles. Wie aan God de keus laat, komt nooit beschaamd uit *(Ps 22:6b)*.

> *...,*
> *op U hebben zij vertrouwd en zij zijn niet beschaamd.*
> *(Ps 22:6b)*

Abram vestigt zich niet bij Sodom, maar bij Hebron. *"Hebron"* betekent 'gemeenschap'. Abram leeft in gemeenschap met God. Ook hier bouwt hij een altaar om de HEERE te aanbidden. Alles wat wij hebben genoten van de geestelijke zegeningen die God ons heeft gegeven, zal ons tot aanbidding brengen van de Gever ervan.

Genesis 14

Inleiding

In dit hoofdstuk zien we de gevolgen van de posities die Abram en Lot in het vorige hoofdstuk hebben ingenomen. Bij Lot is er strijd, bij Abram rust.

Oorlog tussen vijf en vier koningen | *verzen 1-11*

> *1 In de dagen van Amrafel, de koning van Sinear, Arioch, de koning van Ellasar, Kedor-Laomer, de koning van Elam, en Tideal, de koning van de heidenvolken, gebeurde het 2 dat ze oorlog voerden tegen Bera, de koning van Sodom, tegen Birsa, de koning van Gomorra, [tegen] Sinab, de koning van Adama, [tegen] Semeber, de koning van Zeboïm en [tegen] de koning van Bela, het [tegenwoordige] Zoar. 3 Deze allen waren een verbintenis aangegaan en [trokken] op naar het Siddimdal, dat is [tegenwoordig] de Zoutzee. 4 Twaalf jaar hadden zij Kedor-Laomer gediend, maar in het dertiende jaar kwamen zij in opstand. 5 Daarom kwam Kedor-Laomer in het veertiende jaar met de koningen die bij hem waren; en zij versloegen de Refaïeten in Asteroth-Karnaïm, de Zuzieten in Ham, de Emieten in Sjave-Kiriathaïm, 6 en de Horieten in hun bergland Seïr tot aan El-Paran, dat aan de woestijn grenst. 7 Daarna keerden zij terug en kwamen in En-Mispat – het [tegenwoordige] Kades – en zij versloegen [allen in] heel het gebied van de Amalekieten, en ook de Amorieten die in Hazezon-Thamar woonden. 8 Toen trok de koning van Sodom [ten strijde] met de koning van Gomorra, de koning van Adama, de koning van Zeboïm en de koning van Bela – het [tegenwoordige] Zoar – en zij stelden zich op [voor de] strijd tegen hen in het Siddimdal, 9 tegen Kedor-Laomer, de koning van Elam, Tideal, de koning van de volken, Amrafel, de koning van Sinear, en Arioch, de koning van Ellasar; vier koningen tegen vijf. 10 Het Siddimdal nu was vol asfaltputten; de koningen van Sodom en Gomorra vluchtten en vielen daar[in]; en de overgeblevenen vluchtten naar het bergland. 11 Zij namen al de bezittingen van Sodom en Gomorra en al hun voedsel mee en trokken weg.*

Dit is de eerste oorlog waarvan in de Bijbel melding wordt gemaakt. Misschien zijn er wel meer geweest, maar deze wordt genoemd omdat Lot en Abram daarbij betrokken zijn, hoewel om heel verschillende redenen.

De oorlog gaat tussen vier koningen enerzijds en vijf koningen anderzijds. De vier koningen vallen de vijf koningen aan. Onder de vier koningen bevinden zich de koning van Sinear, dat is Babel, en die van Elam, dat is Perzië. De vijf aangevallen koningen zijn dat van steden die dicht bij elkaar liggen, in de Jordaanvallei. De aanleiding van de oorlog is de opstand van de vijf koningen tegen Kedor-Laomer die zij twaalf jaar hebben gediend.

Kedor-Laomer voorziet zich van machtige bondgenoten en verslaat diverse tegenstanders voordat hij de opstandige koningen aan zich onderwerpt. De vijf opstandige koningen verzamelen ook hun legers en stellen zich in slagorde op. Maar ze vormen geen partij voor Kedor-Laomer en zijn bondgenoten. Het leger van de koning van Sodom en zijn bondgenoten wordt verslagen. Velen van hen die aan het zwaard ontkomen, komen om in asfaltputten. De steden worden geplunderd en *"al de bezittingen van Sodom en Gomorra en al hun voedsel"* worden door de overwinnaars weggevoerd.

Lot gevangengenomen | *vers 12*

> *12 Ook namen zij Lot, de zoon van Abrams broer, en zijn bezittingen mee, en trokken weg; hij woonde namelijk in Sodom.*

Lot wordt na zijn innerlijke conflicten als gevolg van zijn wonen in Sodom *(2Pt 2:8)* ook een prooi van uiterlijke conflicten. Hij heeft zijn deel gekozen op aarde en dat wordt hem afgenomen. Ook zijn vrijheid raakt hij kwijt. Lot woont *in* Sodom, terwijl hij eerder nog *bij* Sodom woont *(Gn 13:12)*. Hij heeft zich er gevestigd, al zijn belangen zijn met het leven in Sodom verstrengeld.

Als wij een keus maken om in de wereld te wonen en ons leven daarnaar richten, omdat de genoegens ervan ons aantrekken, moeten we niet verwachten aan de bitterheid ervan te ontsnappen. Die zullen we ook ervaren.

Abram bevrijdt Lot | *verzen 13-16*

> *13 Toen kwam er iemand die ontkomen was en vertelde het aan Abram, de Hebreeër; die woonde bij de eiken van de Amoriet Mamre, de broer van Eskol en Aner. Zij waren bondgenoten van Abram. 14 Toen Abram hoorde dat zijn broeder als gevangene weggevoerd was, bewapende hij zijn geoefende [mannen], die in zijn huis geboren waren, driehonderd achttien [man], en hij*

> *achtervolgde hen tot aan Dan. 15 Hij verdeelde zich 's nachts tegen hen [in groepen], hij en zijn manschappen, en versloeg hen; en hij achtervolgde hen tot aan Hoba, dat links van Damascus ligt. 16 En hij bracht alle bezittingen terug, en ook zijn broeder Lot en zijn bezittingen bracht hij terug, evenals de vrouwen en het volk.*

Abram heeft geen strijd. Hij houdt zich afzijdig van conflicten die hem niets aangaan *(Sp 26:17).* Hij heeft ook niets te verliezen, want hij heeft de beloften van God, die zijn niet af te nemen. Ook heeft hij als vreemdeling en pelgrim, iemand die van de overzijde komt – hij wordt hier met nadruk *"Abram, de Hebreeër"* genoemd – niets te maken met de politieke toestanden om zich heen. Hij woont *"bij de eiken van de Amoriet Mamre"*, wat spreekt van duurzaamheid, waarvan de eik het symbool is, en van levenskracht of vettigheid, wat de betekenis van het woord 'Mamre' is. Abram woont op de plaats waar kracht wordt verkregen voor de strijd.

[Zoals] iemand die een voorbijlopende hond bij de oren grijpt, [zo] is hij die zich mengt in onenigheid die hem niet aangaat. (Sp 26:17)

Als hij verneemt van het lot van Lot, die veelzeggend *"zijn broeder"* wordt genoemd, komt hij in actie en mengt zich in de strijd. Het enige wat hem daarbij voor ogen staat, is de bevrijding van zijn broeder Lot. Een broeder kan nog zo ver zijn afgedwaald, maar de liefde zal in actie komen bij broeders die als Abram leven in gemeenschap met God en horen van de ellendige situatie van die broeder. Lot is een gelovige, hoewel daar in *Genesis* niets van blijkt. In *2 Petrus 2* wordt driemaal van hem gezegd dat hij een rechtvaardige is *(2Pt 2:7-8)*. Maar hoe droevig is zijn leven. Zulke gelovigen zijn er vandaag ook. Wat is mijn reactie als ik hoor dat zij in omstandigheden verkeren die hulp nodig maken?

...; en als Hij [de] rechtvaardige Lot gered heeft die zwaar te lijden had door de wandel in losbandigheid van de zedelozen; (want deze rechtvaardige heeft, toen hij in hun midden woonde, dag aan dag [zijn] rechtvaardige ziel door [het] zien en horen gekweld met [hun] wetteloze werken) ... (2Pt 2:7-8)

Abram is niet alleen zelf een afgezonderde, ook allen die bij zijn huis horen, zijn dat. Zij zijn de *"geoefende [mannen]"* (of *"onderwezenen"*, Statenvertaling) en zijn in zijn huis geboren. Deze geoefenden, dat wil zeggen geoefend in het gebruik van wapens, zijn niet alleen onderwezen in de oorlogsvoering, maar ook in de beginselen van de godsdienst, want Abram heeft zijn huis bevolen de weg van de HEERE te houden *(Gn 18:19)*. Zoals verderop blijkt

(vers 24), heeft Abram ook zijn buren, die zijn bondgenoten zijn *(vers 13)*, gevraagd mee te gaan in de strijd.

In deze strijd gaat Abram met wijsheid te werk. Hij is op de hoogte van oorlogsvoering. Hij verdeelt zijn manschappen, om de vijand van verschillende zijden tegelijk aan te vallen. Later doet Gideon met zijn kleine bende hetzelfde *(Ri 7:16)*. Daardoor geeft Abram de indruk dat zijn kleine leger een groot leger is. Om hen te verrassen valt hij hen in de nacht aan.

De werkelijke kracht zit in zijn geloof. Omdat hij zich niet met de wereld heeft verbonden, kan hij de wereld overwinnen *(1Jh 5:4)*. Dan is er geestelijke kracht om een broeder te bevrijden van de invloed van Sodom en Sinear. Abram is een voorbeeld van mannen van geloof *"die door middel van [het] geloof koninkrijken onderwierpen" (Hb 11:33a)*.

Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning die de wereld overwonnen heeft: ons geloof. (1Jh 5:4)

Dat Lot uiteindelijk van zijn gevangenneming en bevrijding niets heeft geleerd, maar terugkeert naar Sodom, maakt de actie van Abram niet van minder betekenis. Elke verstrikking waarin een broeder terechtkomt, moet ons tot actie brengen om hem te bevrijden, los van de vraag hoe hij verder leeft. Dat is zijn verantwoordelijkheid. Wij kunnen anderen niet aan ons verplichten. We moeten de bevrijde aan de Heer toevertrouwen.

Twee ontmoetingen | *verzen 17-24*

> *17 Toen trok de koning van Sodom hem tegemoet, nadat hij teruggekeerd was van het verslaan van Kedor-Laomer en de koningen die bij hem waren, naar het dal Sjave, dat is het [tegenwoordige] Koningsdal. 18 En Melchizedek, de koning van Salem, bracht brood en wijn; hij was een priester van God, de Allerhoogste. 19 En hij zegende hem en zei:*
>
> *Gezegend zij Abram*
> *door God, de Allerhoogste,*
> *Die hemel en aarde bezit!*
> *20 En geloofd zij God, de Allerhoogste,*
> *Die overgeleverd heeft*
> *uw tegenstanders in uw hand!*
>
> *En [Abram] gaf hem van alles een tiende deel.*

> *21 De koning van Sodom zei tegen Abram: Geef mij de mensen, maar houd de bezittingen voor uzelf. 22 Maar Abram zei tegen de koning van Sodom: Ik zweer bij de HEERE, God, de Allerhoogste, Die hemel en aarde bezit, 23 dat ik niets, van draad tot schoenriem toe, ja, niets van alles wat van u is, zal nemen, zodat u niet kunt zeggen: Ik heb Abram rijk gemaakt. 24 Verre daarvan! Alleen wat de knechten gegeten hebben, en het deel van de mannen die met mij meegegaan zijn, Aner, Eskol en Mamre; laten die hun deel nemen!*

Het moment van succes is altijd het moment van gevaar. De koning van Sodom wil onderhandelen. In hem zien we een beeld van de satan, die komt *"als een engel van het licht" (2Ko 11:14)*. Maar voordat die ontmoeting plaatsvindt, komt eerst Melchizedek Abram tegemoet. Melchizedek is een beeld van de Heer Jezus, zo blijkt duidelijk uit de *brief aan de Hebreeën*, waar deze priester vaak wordt genoemd *(Hb 7:1-2)*. Deze priester wordt *"een priester van God, de Allerhoogste"* genoemd. Dat is de naam van God die doet denken aan het duizendjarig vrederijk, wanneer alles aan Hem onderworpen zal zijn.

Melchizedek komt met brood en wijn tot Abram. Dat heeft niets te maken met het avondmaal. Het avondmaal is de gedenkmaaltijd naar aanleiding van de dood van de Heer Jezus. Hier komt (in beeld) de Heer Jezus met wat kracht (brood) en vreugde (wijn) geeft. Hij deelt zegen uit.

Abraham, zo lezen we in de *brief aan de Hebreeën*, geeft Melchizedek een tiende van de buit, waardoor hij hem als zijn meerdere erkent *(Hb 7:4)*. Het recht op de tienden is dan nog niet door een gebod van God geregeld. Melchizedek behoort helemaal niet tot het geslacht van Levi voor wie God later dat recht bij wet regelt en ook niet tot een ander geslacht voor wie iets geregeld zou zijn. Hij neemt tienden van Abraham op grond van zijn eigen persoon en ambt. Dus is hij groter dan Abraham *(Hb 7:6-7)*.

...; maar hij die zich niet tot hun geslacht kon rekenen, heeft tienden genomen van Abraham en hem die de beloften had gezegend. Zonder enige tegenspraak nu wordt het mindere gezegend door het meerdere. (Hb 7:6-7)

Na de ontvangst van de tienden zegent hij Abram als degene aan wie God Zijn beloften heeft gedaan. Abram is de bezitter en bewaarder van Goddelijke beloften. Hij zal de vader van een menigte van volken worden, in wie door God alle volken van de aarde gezegend zullen worden. De per-

soon door wie Abraham gezegend wordt, is iemand die werkelijk groot genoemd kan worden. Alle ware zegen is ook voor de christen verbonden met de Persoon en het ambt van Christus in de hemel.

Hij die zegent, is 'zonder enige tegenspraak' meer dan hij die gezegend wordt *(Hb 7:7)*. Dat het meerdere het mindere zegent, is in de christenheid vergeten. Dat zien we bijvoorbeeld in de predikant die de gemeente zegent, alsof hij meer is dan degenen die hij dient. In het christendom is de ene gelovige echter niet meer dan de andere gelovige *(Mt 23:8)*.

...; want Eén is uw Meester, en u bent allen broeders. (Mt 23:8)

Na deze ontmoeting komt de ontmoeting met de koning van Sodom die al naar hem onderweg is. Het voorstel dat de koning van Sodom doet en waarin een grote list schuilgaat, wordt door Abram van de hand gewezen. Hij doorziet de list. Hij wil niets hebben, zelfs het geringste niet, van wat de wereld hem aanbiedt, waardoor de wereld een claim op hem zou kunnen leggen.

Zijn weigering is des te gemakkelijker omdat hij zojuist gezegend is namens God Zelf, van Wie Melchizedek heeft gezegd: *"Die hemel en aarde bezit" (vers 19)*. Wat zou een gelovige willen ontvangen uit handen van de duivel van de aardse zegeningen als hij zich bewust is dat hij verbonden is met de Heer Jezus, aan Wie *"is gegeven alle macht in hemel en op <de> aarde" (Mt 28:18)* en aan Wie de Vader alle dingen in handen heeft gegeven *(Jh 3:35; 13:3)*?

De Vader heeft de Zoon lief en heeft alles in Zijn hand gegeven. (Jh 3:35)
..., terwijl Hij wist dat de Vader Hem alles in de handen had gegeven en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging, ... (Jh 13:3)

Wat Abram zelf weigert omdat hij de rijkdom van de Heer Jezus heeft gezien, weigert hij niet voor zijn metgezellen. De beperkingen die we onszelf opleggen in het gebruikmaken van bepaalde vrijheden, moeten we niet aan anderen opleggen. De keus die we maken, is een persoonlijke keus, die we niet voor anderen kunnen maken.

Genesis 15

Inleiding

Hier begint een nieuw gedeelte in de geschiedenis van Abram. Zijn geschiedenis is in drie gedeelten onder te verdelen met daarin

1. in *Genesis 12-14:* Gods openbare handelingen met Abram,
2. in *Genesis 15-21:* Gods 'privégesprekken' met Abraham en
3. in *Genesis 22-24:* Abraham als een beeld van God de Vader.

Wie de HEERE voor Abram is | *vers 1*

> *1 Na deze dingen kwam het woord van de HEERE tot Abram in een visioen: Wees niet bevreesd, Abram, Ik ben voor u een schild, uw loon zeer groot.*

Na zijn weigering iets van de koning van Sodom aan te nemen, spreekt de HEERE in een visioen tot Abram. Uit wat Hij zegt, kunnen we opmaken dat Abram vertroosting, bemoediging nodig heeft. De HEERE bemoedigt hem door te zeggen Wie Hij voor hem is. Is Abram bang, misschien voor vergelding van zijn overwonnen vijanden? De HEERE zegt tegen hem dat Hij Zelf zijn Schild, zijn Beschermer is. Heeft Abram goederen geweigerd? De HEERE zegt tegen hem dat Hij Zelf zijn Loon is.

Dit is een grote bemoediging voor ieder die weigert iets met de wereld te doen te hebben. Voor alles wat we weigeren ter wille van de Heer Jezus, is de beloning niet zozeer *iets* wat de Heer ons geeft, maar wat *Hij Zelf* voor ons is. Voor wat we weigeren voor Hem, komt Hij Zelf in de plaats met al Zijn rijkdom. De Gever te bezitten is veel meer dan te bezitten wat Hij geeft. De Heer wil graag alles zijn voor het hart van ieder die de rijkdom van de wereld afslaat.

Twee beloften | *verzen 2-5*

> *2 Toen zei Abram: Heere, HEERE, wat zult U mij [dan] geven, aangezien ik kinderloos heenga en de bezitter van mijn huis deze Eliëzer uit Damascus zal zijn? 3 Verder zei Abram: Zie, mij hebt U geen nageslacht gegeven, en zie, iemand die in mijn huis geboren is, zal mijn erfgenaam zijn. 4 Maar zie, het*

> *woord van de HEERE [kwam] tot hem: Deze [man] zal uw erfgenaam niet zijn, maar [iemand] die uit uw [eigen] lichaam voortkomt, die zal uw erfgenaam zijn. 5 Toen leidde Hij hem naar buiten en zei: Kijk toch naar de hemel en tel de sterren, als u ze kunt tellen. En Hij zei tegen hem: Zo [talrijk] zal uw nageslacht zijn.*

Abram zit nog met een vraag. De HEERE kan hem dan wel veel willen geven, maar aan wie zal hij het nalaten? Abram kan niet verder zien dan zijn directe omgeving. De enige die in aanmerking komt als zijn opvolger, is zijn huisbediende. Zal die zijn erfgenaam zijn?

Dan krijgt Abram de schitterende belofte dat hij zelf een zoon zal krijgen. In die zoon, de zoon van de belofte, zal God Zijn beloften vervullen. Dat spreekt voor ons van de Heer Jezus, dé Zoon, in Wie alle beloften van God ja en amen zijn *(2Ko 1:20)*.

Want hoeveel beloften van God er ook zijn, in Hem is het ja; daarom is ook door Hem het amen, tot heerlijkheid van God door ons. (2Ko 1:20)

Om een indruk te geven van de omvang én de aard van zijn nageslacht neemt de HEERE Abram mee naar buiten. Hij nodigt hem uit de sterren te tellen. Die zijn ontelbaar. Zo zal zijn nageslacht zijn. Tevens spreken de sterren ervan dat Abram ook een hemels volk als nageslacht zal hebben.

Abram gelooft de HEERE | *vers 6*

> *6 En hij geloofde in de HEERE, en Die rekende hem dat [tot] gerechtigheid.*

Abram gelooft dat de HEERE in staat is uit zijn al afgestorven lichaam en uit de onvruchtbare en nu ook afgestorven moederschoot van Sara leven te verwekken *(Rm 4:19-20; Hb 11:11)*. Dat geloof wordt hem tot gerechtigheid gerekend. Deze waarheid, dat gerechtigheid voor God door geloof wordt verkregen, wordt driemaal in het Nieuwe Testament herhaald *(Rm 4:3; Gl 3:6; Jk 2:23)*.

En niet zwak in het geloof lette hij <niet> op zijn eigen <al> afgestorven lichaam, daar hij ongeveer honderd jaar oud was, en <niet> op het afgestorven zijn van de moederschoot van Sara; en hij twijfelde niet aan de belofte van God door het ongeloof, maar werd gesterkt in het geloof, terwijl hij God heerlijkheid gaf ... (Rm 4:19-20)

Door [het] geloof ontving hij, hoewel Sara zelf onvruchtbaar was, kracht om te verwekken, en [dat] boven [de] bepaalde leeftijd, omdat hij Hem trouw achtte Die het beloofd had. (Hb 11:11)

Abram wordt rechtvaardig verklaard. Zijn vertrouwen op God, dat is geloof, wordt door God beantwoord met het bewustzijn dat hij in Gods tegenwoordigheid mag en kan zijn. Het geloof van Abram spreekt recht van

God, het doet recht aan Wie God is. Het gaat er niet zozeer om dat hij in God gelooft, dat hij gelooft dat Hij bestaat. Het gaat er veelmeer om dat hij God gelooft, dat hij gelooft in wat God zegt, dat Hij zal doen wat Hij zegt. Op grond daarvan spreekt God recht van Abram en overtuigt hem in zijn hart en geweten dat er niets in de weg is om bij God te zijn. Abram vertrouwt God op Zijn woord, terwijl de uiterlijke omstandigheden het tegendeel laten zien.

In *Romeinen 4* wordt dit verder doorgetrokken naar allen die geloven: *"Het is echter niet alleen ter wille van hem geschreven dat het hem werd toegerekend, maar ook ter wille van ons, wie het zal worden toegerekend, ons die geloven in Hem Die Jezus onze Heer uit [de] doden heeft opgewekt, Die overgegeven is om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging" (Rm 4:23-25)*. We lezen hier dat ieder die gelooft in God Die de Heer Jezus uit de doden heeft opgewekt, Die overgegeven is om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging, door God wordt gerechtvaardigd, dat is: rechtvaardig verklaard. Rechtvaardig verklaren wil zeggen dat er geen enkele aanklacht is, dat iemand volkomen vrij is en in overeenstemming met het recht in Gods tegenwoordigheid kan zijn, zonder enige angst voor veroordeling.

De HEERE belooft Abram het land | *vers 7*

> *7 Verder zei Hij tegen hem: Ik ben de HEERE, Die u uit Ur van de Chaldeeën geleid heb, om u dit land te geven om het in bezit te hebben.*

Na de belofte van een erfgenaam belooft de HEERE Abram ook een erfenis: het land. Erfgenaam en erfenis horen bij elkaar. De HEERE belooft niet slechts dat Abram het land zal bezitten, maar dat hij het als erfenis zal bezitten. Dat betekent dat hij van de HEERE er het onvervreemdbare recht op krijgt.

De belofte is gegrond op een offer | *verzen 8-17*

> *8 Hij zei: Heere HEERE, waardoor zal ik weten dat ik het in bezit zal krijgen? 9 Hij zei tegen hem: Haal voor Mij een driejarige jonge koe, een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge duif. 10 Hij haalde al deze [dieren] voor Hem, deelde ze doormidden en legde de stukken tegenover elkaar; de vogels deelde hij echter niet. 11 Er kwamen roofvogels op de kadavers af, maar*

> *Abram joeg die weg. 12 En het gebeurde, toen de zon bijna onderging, dat er een diepe slaap op Abram viel. En zie, een grote, schrikwekkende duisternis viel op hem. 13 Toen zei [God] tegen Abram: Weet wel dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land dat niet van hen is; zij zullen hen dienen en men zal hen vierhonderd jaar onderdrukken. 14 Maar ook zal Ik over het volk dat zij zullen dienen, rechtspreken en daarna zullen zij met veel bezittingen wegtrekken. 15 Maar ú zult in vrede tot uw vaderen heengaan; u zult in goede ouderdom begraven worden. 16 De vierde generatie zal hier terugkeren, want [de maat] van de ongerechtigheid van de Amorieten is tot nu toe niet vol. 17 En het gebeurde dat de zon onderging en het donker werd; en zie, er was een rokende oven en een brandende fakkel, die tussen de stukken van de dieren doorging.*

Net als bij de belofte van een erfgenaam heeft Abram bij de belofte van de erfenis de vraag hoe dit zal gebeuren. Dan krijgt hij van de HEERE onderwijs over het offer. In beeld wil dit zeggen dat God Zijn beloften vervult op grond van het offer van Zijn Zoon, dat wil zeggen op grond van Zijn dood.

De verschillende dieren stellen verschillende aspecten van de Heer Jezus en Zijn werk voor. De driejarige jonge koe stelt de kracht en volharding voor waarmee de Heer Jezus Zijn werk aan het kruis heeft volbracht. De geit wordt voornamelijk gebruikt als zondoffer, ook een belangrijk aspect van het werk van de Heer Jezus, want dat spreekt van Hem als Degene Die tot zonde is gemaakt. De ram spreekt van toewijding en wordt gebruikt bij de wijding van de priesters. De beide duiven spreken van Hem als de hemelse Mens.

Het middendoor delen spreekt ervan dat God wenst dat we alle delen van het offer overdenken. Het wegjagen van de roofvogels wil zeggen dat we geen dingen of gedachten toelaten die verhinderen dat we ons met de Heer Jezus bezighouden. De diepe slaap die op Abram valt, ziet op de vereenzelviging van Abram met het offer.

God wil dat wij zien hoezeer we met de Heer Jezus verbonden zijn, zodat we persoonlijk kunnen zeggen: *"Ik ben met Christus gekruisigd en ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij" (Gl 2:20a)*. Dan zal God ons duidelijk kunnen maken welke toekomst Zijn volk tegemoet gaat, zoals Hij hier doet.

Voordat het volk het heerlijke land zal bereiken, zal het eerst verdrukt worden. Daarvan spreekt de *"rokende oven" (vers 17; Dt 4:20)*. Het volk zal in

Egypte worden verdrukt *(Ex 1:13)*. Die situatie zal vierhonderd jaar duren. Maar direct daarmee verbonden is de *"vurige fakkel"*, die spreekt van de hoop van de verlossing *(Js 62:1; Zc 12:6)*. Dat de vurige fakkel tussen de stukken doorgaat, is tevens de bevestiging van de toezegging *(vgl. Jr 34:18-19)*. Dit is altijd de weg die Gods kinderen moeten gaan en die ook de Heer Jezus is gegaan: eerst lijden in deze wereld, daarna heerlijkheid bij Hem *(Lk 24:26)*.

De Egyptenaren lieten de Israëlieten met harde [hand voor zich] werken. (Ex 1:13)

Omwille van Sion zal ik niet zwijgen,
omwille van Jeruzalem zal ik niet stil zijn,
totdat haar gerechtigheid opkomt als een lichtglans,
en haar heil als een brandende fakkel. (Js 62:1)

Moest de Christus dit niet lijden, en zo in Zijn heerlijkheid binnengaan? (Lk 24:26)

Abram zal niet beleven dat het goede land in het bezit is van zijn nageslacht. Hij heeft er als vreemdeling in geleefd en zal er ook als vreemdeling in sterven. Maar evenmin zal hij het ongeluk beleven dat over zijn zaad komen zal en nog veel minder zal hij erin delen *(vgl. 2Kn 22:20; Js 57:1)*. Hij zal in vrede en in hoge ouderdom tot zijn vaderen gaan *(vers 15)*.

Als God Zijn volk zal bevrijden, zal dat het oordeel van de onderdrukkers betekenen. God zal echter pas oordelen als de maat van de zonde vol is. Hij is lankmoedig, *"daar Hij niet wil dat iemand verloren gaat, maar dat allen tot bekering komen" (2Pt 3:9)*.

Het verbond met Abram | *verzen 18-21*

> *18 Op die dag sloot de HEERE een verbond met Abram, en zei: Aan uw nageslacht heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af tot aan de grote rivier, de rivier de Eufraat: 19 de Kenieten, de Kenizieten, de Kadmonieten, 20 de Hethieten, de Ferezieten, de Refaïeten, 21 de Amorieten, de Kanaänieten, de Girgasieten en de Jebusieten.*

Gods verbond met Abram is zonder voorwaarden. God beschrijft hier het land in een uitgestrektheid die het tot nu toe nog niet heeft bezeten, maar die het in het vrederijk zal bezitten.

Het land van ons, christenen, is de hemelse gewesten. Dat heeft God ons in al de uitgestrektheid ervan al gegeven omdat we verbonden zijn met de Heer Jezus. God heeft alles aan Hem gegeven en wij mogen dat met Hem delen.

Genesis 16

Abram, Sarai en Hagar | *verzen 1-6*

> *1 Maar Sarai, de vrouw van Abram, had hem geen kinderen geschonken. Nu had zij een Egyptische slavin, van wie de naam Hagar was. 2 Daarom zei Sarai tegen Abram: Zie toch, de HEERE heeft [mijn baarmoeder] gesloten, zodat ik geen kinderen kan krijgen. Kom toch bij mijn slavin; misschien zal ik uit haar nageslacht krijgen. En Abram luisterde naar de stem van Sarai. 3 Toen nam Sarai, de vrouw van Abram, Hagar, de Egyptische, haar slavin, nadat Abram tien jaar in het land Kanaän gewoond had, en gaf haar aan Abram, haar man, als vrouw voor hem. 4 Hij kwam bij Hagar en zij werd zwanger. Toen zij nu zag dat zij zwanger geworden was, was haar meesteres in haar ogen verachtelijk. 5 Toen zei Sarai tegen Abram: [De verantwoordelijkheid voor] het onrecht dat mij [wordt aangedaan, ligt] bij jou. Ik heb jou zelf mijn slavin in je schoot gegeven, [maar] nu zij ziet dat zij zwanger is geworden, ben ik in haar ogen verachtelijk. Laat de HEERE oordelen tussen mij en jou. 6 En Abram zei tegen Sarai: Zie, jouw slavin is in jouw macht. Doe met haar wat goed is in jouw ogen. Toen vernederde Sarai haar, zodat zij bij haar wegvluchtte.*

Het verblijf van Abram in Egypte *(Gn 12:10-20)* heeft hem nogal wat opgeleverd: veel schaamte, veel goederen, en ook Hagar. Hier blijkt dat zijn verblijf in Egypte een nare en lange nasleep zal hebben. Een gelovige kan hersteld worden van een verblijf in de wereld, maar zijn verblijf kan langdurige gevolgen hebben. Uit Hagar wordt Ismaël geboren en zijn nakomelingen zullen de bitterste vijanden van Israël zijn – en dat zijn ze tot vandaag toe.

Er zitten meer lessen in deze geschiedenis. God had Abram een talrijk nageslacht beloofd. Dat lijkt te mislukken, want Sarai kan geen kinderen krijgen. Sarai erkent dat haar onvruchtbaarheid van de HEERE is, omdat Hij haar baarmoeder heeft gesloten. Ze kan die beproeving echter niet langer verdragen en komt met een idee om via een andere weg, een eigen weg, kinderen te krijgen. Ze stelt voor dat Abram tot Hagar ingaat. Misschien dat er via Hagar een erfgenaam zal komen uit wie haar nageslacht zal worden gebouwd.

Abram luistert. Hij is hier net zo schuldig als Sarai of in feite nog schuldiger. Ook hij zwicht voor de verleiding zelf maar iets te doen omdat het zo lang duurt voordat God Zijn belofte waarmaakt. En de opzet slaagt. Maar dit is niet de manier waarop God Zijn belofte waarmaakt.

Gebrek aan geduld en aan vertrouwen dat God werkelijk Zijn beloften zal waarmaken, heeft menigeen tot een voortijdig, eigenmachtig handelen gebracht, waarvan de gevolgen soms het hele verdere leven moeten worden gedragen. In *Genesis* wordt het telkens duidelijker dat ieder mens en elk volk dat zijn bestaan dankt aan de verkiezing van God, in het geloof moet leven. Menselijke inspanningen zullen geen hulp bieden.

In de *brief aan de Galaten* wordt uitvoerig door Paulus onderwezen dat Hagar en Sarai twee beginselen voorstellen *(Gl 4:21-31)*. Hagar is de wet en Sarai is de genade. God wil Abram en Sarai op grond van genade de erfgenaam geven. Maar de mens van nature is niet geneigd om van genade te leven. Het leveren van een eigen bijdrage, een eigen inspanning om te verdienen wat God belooft, is veel meer naar zijn natuur. Daarom stelt Hagar de wet voor.

De wet is gegeven om de mens te vertellen wat hij moet doen om leven te krijgen: 'Doe dit en u zult leven' *(Lv 18:5)*. Ieder mens faalt echter in het houden van de wet en komt zo onder de vloek van de wet. Via het houden van de wet, op eigen kracht, is de belofte van God niet te verkrijgen. Gods beloften zijn alleen voor hen die leven uit genade. Dat is de les die Abram te leren krijgt en die wij door hem moeten leren.

Mijn verordeningen en Mijn bepalingen moet u in acht nemen. De mens die ze houdt, zal erdoor leven. Ik ben de HEERE. (Lv 18:5)

Eerst lijkt het erop dat hun methode succes heeft. Mensen kunnen het een heel eind schoppen. Kijk maar naar eens Paulus, die kan zeggen dat hij wat de gerechtigheid van de wet betreft, onberispelijk is *(Fp 3:6)*. Maar hij is wel een vervolger van de gemeente. De wet doet een beroep op het vlees, maar daaruit kan niets voortkomen wat voor God aangenaam is. Dat moet Abram leren, dat moeten wij leren.

..., een Hebreeër uit [de] Hebreeën; wat [de] wet betreft een farizeeër; wat [de] ijver betreft een vervolger van de gemeente; wat [de] gerechtigheid betreft die in [de] wet is, onberispelijk. (Fp 3:6)

Als het iemand lukt een eigen gerechtigheid op te bouwen, zal hij altijd neerzien op anderen die geen hoge dunk hebben van zichzelf en alleen uit genade willen leven. Zo wordt Hagar hoogmoedig en kijkt verachtelijk neer op Sarai *(vgl. Lk 18:11)*.

De farizeeër ging [daar] staan en bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U, dat ik niet ben zoals de overige mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook als deze tollenaar. (Lk 18:11)

Als dan Sarai de zaken weer voorstelt zoals ze voor God zijn – Hagar is immers slavin –, slaat Hagar op de vlucht.

Hagar en Ismaël | *verzen 7-14*

> *7 De Engel van de HEERE vond haar bij een waterbron in de woestijn, bij de bron aan de weg naar Sur. 8 En Hij zei: Hagar, slavin van Sarai! Waar komt u vandaan en waar gaat u heen? Zij zei: Ik ben op de vlucht voor mijn meesteres Sarai. 9 Toen zei de Engel van de HEERE tegen haar: Keer terug naar uw meesteres, en onderwerp u aan haar gezag. 10 Verder zei de Engel van de HEERE tegen haar: Ik zal uw nageslacht zeer talrijk maken, zodat het vanwege de menigte niet geteld kan worden. 11 Ook zei de Engel van de HEERE tegen haar:*
>
> *Zie, u bent zwanger;*
> *u zult een zoon baren*
> *en u moet hem de naam Ismaël geven,*
> *omdat de HEERE uw verdrukking gehoord heeft.*
> *12 En hij zal zijn*
> *een wilde ezel [van een] mens;*
> *zijn hand zal tegen allen zijn,*
> *en de hand van allen tegen hem;*
> *en hij zal wonen tegenover al zijn broeders.*
>
> *13 En zij gaf de HEERE, Die tot haar sprak, de naam: U bent de God Die naar mij omziet! Want zij zei: Heb ik hier dan Hem gezien Die naar mij omgezien heeft? 14 Daarom gaf men die put de naam: de put Lachai-Roï; zie, hij ligt tussen Kades en Bered.*

"De Engel van de HEERE" is de gedaante waarin de Heer Jezus in het Oude Testament, dat wil zeggen vóór Zijn komst als Mens op aarde, verschijnt. Hij is *Jahweh*, de HEERE. Dat blijkt uit *vers 10* en *vers 13*. Hij gaat Hagar na en treft haar aan op de weg naar Sur, dat is de weg naar Egypte, het land

waar zij vandaan komt. Hij roept haar bij haar ware naam: *"Hagar, slavin van Sarai."*

De vragen die Hij stelt, zijn voor haar bedoeld. Hij kent haar wel en weet alles van haar *(vgl. Jh 4:29)*. Door Zijn vragen wil Hij haar in herinnering brengen waar ze vandaan komt en haar onder ogen doen zien waarheen ze op weg is. Ze komt van een plaats van zegen en is op weg naar het verderf. Het zal een grote vernedering betekenen, terug te keren naar Sarai, maar het zal de beste keus zijn.

Komt, ziet een Mens Die mij alles heeft gezegd wat ik heb gedaan. Is Deze niet de Christus? (Jh 4:29)

Wat betreft het kind dat ze zal baren, over hem doet de HEERE ook mededelingen. Ze moet hem de naam *"Ismaël"* geven, wat betekent 'God hoort'. In zijn naam zal hij de voortdurende herinnering aan God met zich meedragen. Zal hij daarnaar leven? Ook daarover doet de HEERE een mededeling. Hij zal *"een wilde ezel [van een] mens"* zijn *(vers 12)*. Zijn karakter zal niet overeenstemmen met zijn naam. Ongebonden, vrij, zonder met iemand rekening te houden, zal de jongen zich ontwikkelen. Hij zal in zijn leven tonen dat hij een zoon van Hagar is.

In zinnebeeldige zin wil dit zeggen dat hij een lastdier, dat is een ezel, zal zijn dat zijn last van zich zal werpen. Hij is een beeld van Israël onder de wet, dat met die wet geen enkele rekening houdt. Het resultaat is dat allen Israël verjagen en verdrukken *(Dt 28:25,33)*.

Dankbaar voor Zijn omzien naar haar – zij heeft Hem niet gezocht, maar Hij haar – noemt ze Hem *"God Die naar mij omziet"*. Ze erkent de genade die Hij haar heeft betoond. De plek waar ze met de HEERE heeft gesproken, krijgt de naam *"de put Lachai-Roï"*, wat betekent 'de put (of: bron) van de Levende Die naar mij omziet' of 'de put (of bron) van de Levende Die Zich openbaart'. Hier hebben we een beeld van het Woord van God, want daarin openbaart God Zich, daarin laat Hij Zich zien. Deze put wordt nog twee keer genoemd *(Gn 24:62; 25:11)*. Later openbaart God Zich in de Heer Jezus ook bij een bron aan een vrouw die feitelijk op de vlucht is *(Jh 4:6-7,25-26)*.

Jezus dan was vermoeid van de reis en ging zo bij de bron zitten. Het was ongeveer [het] zesde uur. Er kwam een vrouw uit Samaria water putten. Jezus zei tot haar: Geef Mij te drinken. (Jh 4:6-7)

De vrouw zei tot Hem: Ik weet dat [de] Messias komt, Die Christus wordt genoemd; wanneer Die is gekomen, zal Hij ons alles verkondigen. Jezus zei tot haar: Ik ben het, Die tot u spreek. (Jh 4:25-26)

Hagar heeft God leren kennen als de God Die hoort – zo moest ze haar zoon noemen – en de God Die ziet. God te kennen als de God Die hoort en ziet, is een grote bemoediging voor het geloof dat op de proef wordt gesteld.

Abram krijgt Ismaël | *verzen 15-16*

> *15 Hagar baarde een zoon bij Abram, en Abram gaf zijn zoon, die Hagar gebaard had, de naam Ismaël. 16 Abram was zesentachtig jaar oud, toen Hagar Ismaël bij Abram baarde.*

Abram krijgt Ismaël als hij zesentachtig jaar oud is. Hij geeft hem de naam die de Engel van de HEERE Hagar heeft genoemd. Misschien heeft hij hem voor het beloofde zaad aangezien, tot het moment dat Gods raad tot hem is doorgedrongen. Het zal nog veertien jaar duren, voordat de ware erfgenaam geboren wordt.

Genesis 17

Gods verbond met Abraham | *verzen 1-8*

> *1 Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen de HEERE aan Abram en zei tegen hem: Ik ben God, de Almachtige! Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht. 2 Ik zal Mijn verbond sluiten tussen Mij en u, en u uitermate talrijk maken. 3 Toen wierp Abram zich met het gezicht [ter aarde] en God sprak met hem: 4 Wat Mijzelf betreft, zie, Mijn verbond is met u! U zult vader worden van een menigte volken. 5 U zult niet meer Abram heten, [maar] uw naam zal Abraham zijn, want Ik zal u vader van een menigte van volken maken. 6 Ik zal u uitermate vruchtbaar maken: Ik zal u tot volken maken en er zullen koningen uit u voortkomen. 7 Ik zal Mijn verbond maken tussen Mij, u en uw nageslacht na u, [al] hun generaties door, tot een eeuwig verbond, om voor u tot een God te zijn, en voor uw nageslacht na u. 8 Ik zal aan u en uw nageslacht na u het land waar u vreemdeling bent, het hele land Kanaän, als eeuwig bezit geven. Ik zal hun tot een God zijn.*

De HEERE verschijnt voor de tweede keer aan Abram. Hij stelt Zich voor als *El Sjaddaj*, dat is *"God, de Almachtige"*. Hier niet 'HEERE God', omdat het dit keer niet gaat om Wie Hij voor Abram is, maar om Wie Hij in Zichzelf is. Dit mag voor de gelovige Abram een enorme bemoediging betekenen om in het land te leven waar hij nog niets bezit, maar wat zijn nageslacht zal erven. God zó te mogen kennen is ook voor ons, die evenzeer leven door geloof, een grote bemoediging. Het is een groot voorrecht voor het aangezicht van God, de Almachtige, te mogen wandelen en je steeds bewust te zijn dat Hij met je is.

Tegelijk kan God van die wandel niet anders verwachten dan dat die oprecht, volmaakt, onberispelijk zal zijn. Daarom voegt Hij dat eraan toe. Die wandel kunnen we niet naar eigen believen invullen. We weten dat Abram niet volmaakt is en dat wij het ook niet zijn. Maar God kan Zijn maatstaf nooit aanpassen aan wie de mens is *(vgl. Mt 5:48)*.

Weest u dan volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is. (Mt 5:48)

In de zojuist gestelde verhouding gaat God Zijn verbond met Abram maken. Hij gaat nader invullen wat Hij in *Genesis 15* heeft gezegd *(Gn 15:18)*. In dit verbond ontvouwt Hij Zijn raadsbesluit ten aanzien van Abram, die Hij ook een andere naam geeft: Abraham. *"Abram"* betekent 'verheven vader'; *"Abraham"* betekent 'vader van een menigte'. In de betekenis van de naam 'Abraham' komt de inhoud van Gods verbond met hem naar voren. Het is een verbond met Abraham *en zijn nageslacht*. Zijn nakomelingschap zal zó groot zijn, dat hij een vader van een menigte van volken zal worden.

Het betreft hier zijn *lichamelijk* nageslacht, zoals dat in de volgende verzen door de besnijdenis, die alleen aan allen uit Israël wordt verricht, duidelijk wordt. Ook de andere volken zullen op grond van dit verbond worden gezegend, want door Israël zal de zegen overal komen. Verder is hij 'vader van een menigte' in *geestelijke* zin, want hij is ook de vader van allen die wandelen in de voetstappen van zijn geloof: *"En hij ontving [het] teken van [de] besnijdenis als zegel van de gerechtigheid van het geloof, dat [hij had] in de onbesneden staat, opdat hij vader zou zijn van allen die in onbesneden staat geloven, opdat <ook> hun <de> gerechtigheid zou worden toegerekend; en opdat hij vader van [de] besnedenen zou zijn, niet alleen voor hen die besneden zijn, maar ook voor hen die wandelen in de voetstappen van het geloof dat onze vader Abraham in [zijn] onbesneden staat [had]" (Rm 4:11-12)*.

De besnijdenis | *verzen 9-14*

> *9 Verder zei God tegen Abraham: En wat uzelf betreft, u moet Mijn verbond in acht nemen, u en uw nageslacht na u, [al] hun generaties door. 10 Dit is Mijn verbond dat u moet houden tussen Mij en u en uw nageslacht na u: al wie mannelijk is bij u moet besneden worden. 11 U moet het vlees van uw voorhuid laten besnijden en [dat] zal een teken zijn van het verbond tussen Mij en u. 12 Elk kind bij u van acht dagen [oud], al wie mannelijk is, moet besneden worden, [al] uw generaties door: degene die in [uw] huis geboren is én degene die van enige vreemdeling voor geld gekocht is, die niet tot uw nageslacht behoort. 13 Degene die in uw huis geboren is én degene die met uw geld gekocht is, moeten zeker besneden worden. Zo zal mijn verbond in uw vlees tot een eeuwig verbond zijn. 14 Maar hij die mannelijk [en] onbesneden is, van wie het vlees van zijn voorhuid niet besneden wordt, die persoon zal uitgeroeid worden uit zijn volk; hij heeft Mijn verbond verbroken.*

Als zegel of teken van het verbond geeft God Abraham bevel alles wat mannelijk is te besnijden. Stéfanus spreekt over *"[het] verbond van [de] besnijdenis" (Hd 7:8)*, wat aangeeft hoezeer dit verbond en de besnijdenis met elkaar verbonden zijn. Abraham moet de voorhuid van het mannelijk geslachtsorgaan wegsnijden. Via dit orgaan vindt de voortplanting plaats, waardoor ook de zonde voortgeplant wordt. Praktisch is dat een pijnlijke aangelegenheid *(vgl. Gn 34:24-25)*.

God beoordeelt het nalaten van de besnijdenis als een doodzonde. Dat ondervindt zelfs Mozes, wanneer hij nalaat zijn zoon te besnijden *(Ex 4:24-25)*.

Wat voor Israël een letterlijke zaak is, een uiterlijk teken dat ze het verbondsvolk van God vormen, heeft voor de christen een geestelijke en verstrekkende betekenis. Het houdt in dat de gelovige leeft vanuit het bewustzijn dat Gods oordeel over het vlees is voltrokken in het oordeel dat over Christus is gekomen. Daardoor leeft hij niet meer naar het eigen 'ik' *(Rm 2:28-29; Ko 2:11; Rm 8:3; Gl 2:20)*.

En het gebeurde onderweg, in de herberg, dat de HEERE hem tegenkwam en hem wilde doden. Toen nam Zippora een vuurstenen [mes] en besneed de voorhuid van haar zoon. Zij wierp die voor [Mozes'] voeten en zei: Werkelijk, je bent voor mij een bloedbruidegom. (Ex 4:24-25)

Want niet hij is een Jood die het uiterlijk is, en niet dat is de besnijdenis die iets uiterlijks is, in [het] vlees, maar hij is een Jood die het in het verborgen is, en [dat is] besnijdenis: [die] van [het] hart, naar [de] geest, niet naar [de] letter; zijn lof is niet van mensen, maar van God. (Rm 2:28-29)

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ... (Ko 2:11)

De erfgenaam beloofd | *verzen 15-22*

15 Verder zei God tegen Abraham: U moet uw vrouw Sarai niet [meer] Sarai noemen, maar haar naam zal Sara zijn. 16 Want Ik zal haar zegenen, en u ook uit háár een zoon geven; ja, Ik zal haar zo zegenen dat zij tot volken zal worden; uit haar zullen koningen van volken voortkomen. 17 Toen wierp Abraham zich met het gezicht [ter aarde] en lachte. Hij zei in zijn hart: Zal bij een honderdjarige een kind geboren worden en zal Sara, die negentig jaar oud is, baren? 18 En Abraham zei tegen God: Och, zou Ismaël voor Uw aangezicht mogen leven! 19 God zei: Integendeel, uw vrouw Sara zal u een zoon baren en u moet hem de naam Izak geven. Ik zal Mijn verbond met hem maken, tot een eeuwig verbond voor zijn nageslacht na hem. 20 Wat Ismaël betreft, Ik heb u verhoord. Zie, Ik heb hem gezegend en zal hem vruchtbaar maken en hem uitermate talrijk maken: twaalf vorsten zal hij verwekken en Ik zal hem tot een

> *groot volk maken. 21 Maar Mijn verbond zal Ik met Izak maken, [de zoon] die Sara u volgend jaar op deze vastgestelde tijd zal baren. 22 Toen Hij geëindigd had met hem te spreken, voer God van Abraham op.*

Als door God alles met betrekking tot het verbond en de besnijdenis naar voren is gebracht, vertelt Hij wie de moeder van de erfgenaam is. Daaraan verbindt God tevens een naamsverandering voor Sarai. De erfgenaam zal uit *"Sara"* worden geboren. *"Sarai"* betekent 'mijn vorstin'; *"Sara"* betekent 'vorstin'. Bij 'mijn vorstin' kunnen we denken aan een bepaalde familie of een bepaald geslacht waartoe zij behoort. Die naam houdt een zekere beperking in. Bij 'vorstin' denken we niet aan beperkingen, maar aan haar waardigheid. Zij is een beeld van Israël dat nog onvruchtbaar is, maar dat vrucht zal voortbrengen die tot zegen voor de hele aarde zal zijn.

Na deze mededeling werpt Abraham zich in aanbidding neer voor God en lacht. Dit is geen lachen van ongeloof, zoals later bij Sara *(Gn 18:12)*. Het is een lachen van blijdschap en geloof om de toezegging van God *(Rm 4:19)*. Dat het een lachen van blijdschap en geloof is, komt ook tot uiting in de naam die hij zijn zoon moet geven. *"Izak"* betekent namelijk 'lachen'.

En niet zwak in het geloof lette hij <niet> op zijn eigen <al> afgestorven lichaam, daar hij ongeveer honderd jaar oud was, en <niet> op het afgestorven zijn van de moederschoot van Sara; ... (Rm 4:19)

Abraham heeft nog wel een speciaal verzoek voor Ismaël. Die is immers ook zijn zoon? Op dit verzoek van Abraham gaat God alleen in door voor Ismaël zegen op de aarde in het vooruitzicht te stellen, zonder dat hij door een speciale band met God in verbinding zal staan. Ismaël is het resultaat van een werk van ongeloof. Daarmee kan God nooit in een verbondsrelatie staan.

Dan spreekt God verder over Izak. De zegen voor Abraham en zijn nageslacht is uitsluitend verbonden met Izak. Met hem zal God ook Zijn verbond oprichten. Hij voorzegt dat de geboorte van Izak in de nabije toekomst zal plaatsvinden. De vervulling van de belofte zal niet lang meer op zich laten wachten.

Abraham besnijdt de leden van zijn huis | *verzen 23-27*

> *23 Toen nam Abraham zijn zoon Ismaël, allen die in zijn huis geboren waren en allen die hij met zijn geld gekocht had, al wie mannelijk was onder de leden van het huis van Abraham, en hij besneed het vlees van hun voorhuid op diezelfde*

dag, zoals God tegen hem gezegd had. 24 Abraham was negenennegentig jaar oud toen het vlees van zijn voorhuid bij hem besneden werd, 25 en Ismaël, zijn zoon, was dertien jaar oud toen het vlees van zijn voorhuid bij hem besneden werd. 26 Op dezelfde dag werd Abraham besneden, en [ook] Ismaël, zijn zoon. 27 Ook werden alle mannen van zijn huis gelijk met hem besneden, zowel zij die in [zijn] huis geboren waren als zij die voor geld van vreemdelingen gekocht waren.

Abraham gehoorzaamt God en besnijdt al wie mannelijk is onder de leden van zijn huis. Hij wacht daar niet mee, maar doet het nog *"op diezelfde dag" (vgl. Ps 119:60)*. Hij brengt, geestelijk gesproken, zijn hele huis op de grondslag van de dood. Dat is de enige manier om de door God beloofde zegen te ontvangen. Later is er sprake van de besnijdenis van heel Israël *(Jz 5:2)*. Dat is net zo noodzakelijk, wil Israël de zegen van het beloofde land kunnen beërven.

Ik heb mij gehaast en niet geaarzeld Uw geboden in acht te nemen. (Ps 119:60)

In die tijd zei de HEERE tegen Jozua: Maak u stenen messen en besnijd de Israëlieten opnieuw, voor de tweede keer. (Jz 5:2)

Het is in dit verband goed nog aandacht te besteden aan de lering dat 'de doop in de plaats van de besnijdenis' is gekomen. Zo staat het in de Heidelbergse Catechismus, bij zondag 27, vraag 74. Nu is dat niet de Bijbel en daarom is het belangrijk dat we nagaan of wat daar wordt gezegd wel in overeenstemming met de Bijbel is. Van de verwijsteksten die bij zondag 27, vraag 74* worden aangehaald, is alleen in *Kolossenzen 2* iets te ontdekken over een verband tussen 'besnijdenis' en 'doop' *(Ko 2:11-12)*.

We moeten die tekst daarom goed lezen en niet met een 'verbondsbril' op, want dan gaan we 'erin lezen' wat er niet staat. Lezen met een 'verbondsbril' op wil zeggen dat men de Bijbel leest vanuit de gedachte dat de kerk

* Vraag 74: Moeten ook de kleine kinderen gedoopt worden?
Antwoord: Ja, want de kinderen horen evengoed als de volwassenen bij Gods verbond en bij zijn gemeente *(Gn 17:7)*. Ook worden aan hen evenals aan de volwassenen, door het bloed van Christus, de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, die het geloof werkt, beloofd *(Ps 22:11; Js 44:1-3; Mt 19:14; Hd 2:39)*. Daarom moeten zij door de doop, als teken van het verbond, bij de christelijke kerk ingelijfd en van de kinderen van de ongelovigen onderscheiden worden *(Hd 10:47)*. In het oude verbond gebeurde dat door de besnijdenis *(Gn 17:14)*; in het nieuwe verbond is in plaats daarvan de doop ingesteld *(Ko 2:11-12)*.

in de plaats van Israël is gekomen. Als gevolg daarvan zegt men dat God in plaats van met Israël nu met de kerk Zijn verbond heeft gesloten.

In het verlengde daarvan geeft men de besnijdenis een betekenis die vreemd is aan wat God ermee bedoelt, wanneer Hij de besnijdenis instelt. Deze instelling vinden we hier in *Genesis 17*. Hier wordt duidelijk dat de besnijdenis het teken is van het verbond van God met Abraham en zijn nageslacht. Het nageslacht van Abraham is het volk Israël. Ieder Israëlitisch jongetje moet op de achtste dag na zijn geboorte worden besneden.

Zij die geloven dat God in deze tijd een verbond heeft met de kerk, zeggen dat het teken daarvan niet meer de besnijdenis is, maar de doop. Daarom, zo zegt men, moeten kinderen van ouders die naar de kerk gaan, gedoopt worden. Die kinderen moeten immers opgenomen worden in Gods verbond met de kerk. Om deze redenering te bewijzen beroept men zich onder andere op *Kolossenzen 2:11-12*.

Nu moeten we maar eens naar die tekst kijken. De bijbeltekst luidt: *"In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, met Hem begraven in de doop"* *(Ko 2:11-12a)*. In de eerste plaats valt op dat er gesproken wordt over *"een besnijdenis, niet met handen verricht"*. Het gaat dus niet om eenzelfde handeling als bij Israël. Dat zou ruimte geven aan de doop, want dat is echt wat anders dan de besnijdenis. Maar we lezen verder: *"In het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus."* Hier vinden we de verklaring van de besnijdenis.

Het gaat om *"het uittrekken van het lichaam van het vlees"*. Hiermee wordt bedoeld dat het zondige vlees geoordeeld is. Dat is gebeurd toen Christus op het kruis het oordeel erover heeft ontvangen *(Rm 8:3)*. De gelovige is ontdaan van wat hem vroeger heeft gekenmerkt: het vlees. Het is 'uitgetrokken', het mag geen rol meer spelen. En hoe is dat gebeurd? *"In de besnijdenis van Christus."* Dat kan natuurlijk nooit slaan op wat op de achtste dag letterlijk met Hem is gebeurd *(Lk 2:21)*. Waarop moet dat dan

Want wat voor de wet onmogelijk was, doordat zij door het vlees krachteloos was - God heeft, doordat Hij Zijn eigen Zoon in een [gedaante] gelijk aan [het] vlees van [de] zonde en voor [de] zonde heeft gezonden, de zonde in het vlees veroordeeld; ... (Rm 8:3)

En toen acht dagen waren vervuld om Hem te besnijden, ontving Hij de naam Jezus, die door de engel was genoemd voordat Hij in de moederschoot was ontvangen. (Lk 2:21)

slaan? Zoals gezegd: op het oordeel dat Hij op het kruis heeft ontvangen. Hier wordt duidelijk dat de besnijdenis niet alleen een letterlijke, maar ook een geestelijke betekenis heeft *(Rm 2:28-29)*.

Als we nu verder lezen in *Kolossenzen 2*, dan zien we dat op *"de besnijdenis van Christus"* volgt *"met Hem begraven in de doop"* *(Ko 2:12a)*. Dat is ook duidelijk: Na het oordeel van de dood over het vlees volgt de begrafenis in de doop.

Als we goed lezen, is de conclusie eenvoudig: de besnijdenis is niet de begrafenis, maar het oordeel. De besnijdenis wordt dan ook niet vervangen door de doop, maar de doop als een beeld van de begrafenis vólgt op de besnijdenis.

Genesis 18

Inleiding

Abraham wordt in *Jakobus 2 "een vriend van God"* genoemd *(Jk 2:23)*. Twee keer staat van hem geschreven dat hij God liefhad *(2Kr 20:7; Js 41:8)*. Daar kan het ook vertaald worden als 'een vriend van God'. Een vriend is iemand aan wie je geheimen en overwegingen toevertrouwt die je niet aan iedereen bekendmaakt *(Jh 15:15)*. In dit hoofdstuk deelt de HEERE aan Abraham mee wat Zijn voornemens zijn met betrekking tot hem *(verzen 9-15)* en met betrekking tot de wereld *(verzen 20-21)*.

Ik noem u niet meer slaven, want de slaaf weet niet wat zijn heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd, omdat Ik u alles wat Ik van Mijn Vader heb gehoord, bekend gemaakt heb. (Jh 15:15)

De HEERE verschijnt aan Abraham | *verzen 1-8*

> *1 Daarna verscheen de HEERE aan hem bij de eiken van Mamre, toen hij in de ingang van de tent zat en de dag heet werd. 2 Hij sloeg zijn ogen op, en keek, en zie, er stonden drie mannen voor hem. Toen hij hen zag, liep hij hun snel uit de ingang van de tent tegemoet en boog zich ter aarde. 3 En hij zei: Mijn heer, als ik nu genade gevonden heb in uw ogen, ga dan uw dienaar toch niet voorbij. 4 Laat er toch wat water gebracht worden; was dan uw voeten, en rust wat uit onder de boom. 5 Dan zal ik een stuk brood halen, zodat u op krachten kunt komen; daarna kunt u verdergaan. Daarom bent U immers bij Uw dienaar langsgekomen. En zij zeiden: Doe zoals u gesproken hebt. 6 Abraham haastte zich naar de tent, naar Sara, en zei: Haast je! Kneed drie maten meelbloem en maak [er] koeken [van]. 7 Abraham liep snel naar de runderen en nam een kalf [dat er] mals en goed [uitzag]. Hij gaf het aan de knecht, die zich haastte om het te bereiden. 8 Toen nam hij boter en melk, en het kalf dat hij bereid had, en zette het hun voor en terwijl hij bij hen onder de boom stond, aten zij.*

De plaats waar Abraham zich bevindt als de HEERE aan hem verschijnt, is *"bij de eiken van Mamre"*, terwijl hij zit *"in de ingang van de tent"*. Het woord voor 'eik' is afgeleid van een woord dat 'sterk' of 'hard' betekent. De eik staat bekend om zijn lange levensduur en ook om de schaduw die hij geeft tegen de hitte van de zon. *"Mamre"* betekent 'vettigheid' of 'levenskracht'.

Abraham verblijft op een plaats die van levenskracht spreekt waaraan een lange levensduur is verbonden.

Zijn plaats in de ingang van de tent maakt dat hij direct waarneemt dat hij bezoek krijgt. Zo heeft hij controle over wat er op hem afkomt en kan hij zien of hij gastvrij moet zijn of het bezoek als gevaarlijk moet beschouwen en niet moet toelaten. Deze plaats in de ingang van de tent geeft de plaats aan die elke vader in zijn gezin moet innemen. Elke vader is verantwoordelijk voor wat hij wel en wat hij niet in zijn huis toelaat. Het heetst van de dag is het moment dat men zich het liefst zo ver mogelijk verstopt, maar Abraham is op zijn post.

De HEERE verschijnt aan Abraham, samen met twee engelen. Abraham kent de HEERE en herkent Hem dan ook. In plaats van te schrikken haast hij zich om Hem gastvrij te ontvangen. Hij wenst dat de HEERE Zich verkwikt, waarvan het wassen van de voeten spreekt, en biedt Hem een maaltijd aan, wat een teken is van gemeenschap en rust. Hij onderkent en waardeert het enorme voorrecht van dit bezoek.

We zien hoe Abraham met vertrouwelijke vrijheid en tegelijk met grote eerbied op dit bezoek uit de hemel reageert. Hij buigt zich ter aarde en vraagt de HEERE – Abraham spreekt alleen Hem aan – niet aan hem voorbij te gaan *(vgl. Lk 24:28-29)*. Hij neemt tegenover Hem de plaats van een knecht in. De HEERE en de engelen nemen de uitnodiging aan.

En zij naderden het dorp waar zij heengingen; en Hij deed alsof Hij verder wilde gaan. En zij drongen bij Hem aan en zeiden: Blijf bij ons, want het is tegen de avond en de dag is al gedaald. En Hij ging naar binnen om bij hen te verblijven. (Lk 24:28-29)

Zo wil de Heer Jezus graag in elk gezin uitgenodigd worden. Alleen zij die als Abraham leven in afzondering van de wereld en in gehoorzaamheid aan Gods Woord, zullen dit voorrecht genieten *(Jh 14:23)*.

Jezus antwoordde en zei tot hem: Als iemand Mij liefheeft, zal hij Mijn Woord bewaren, en Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. (Jh 14:23)

Behalve een voorbeeld van intieme gemeenschap met God is Abraham ook een voorbeeld van gastvrijheid. Ook wij worden opgeroepen gastvrij te zijn en dat zonder mopperen *(1Pt 4:9; Rm 12:13; Hb 13:2)*.

Weest gastvrij voor elkaar, zonder mopperen. (1Pt 4:9)

Aankondiging geboorte Izak | *verzen 9-15*

> *9 Toen zeiden zij tegen hem: Waar is Sara, uw vrouw? Hij zei: Zie, [zij is] in de tent. 10 En Hij zei: Ik zal over een jaar zeker bij u terugkomen; en zie, [dan] zal Sara, uw vrouw, een zoon hebben! Sara hoorde dat bij de ingang van de tent, die achter Hem was. 11 Nu waren Abraham en Sara oud [en] op dagen gekomen; het ging Sara niet meer naar de wijze van de vrouwen. 12 Daarom lachte Sara in zichzelf: Zal ik nog liefdesgenot hebben, nu ik oud geworden ben en [ook] mijn heer oud is? 13 En de HEERE zei tegen Abraham: Waarom heeft Sara toch gelachen en gezegd: Zou ik ook werkelijk baren, nu ik oud geworden ben? 14 Zou er iets voor de HEERE te wonderlijk zijn? Op de vastgestelde tijd, over een jaar, zal Ik bij u terugkomen, en Sara zal een zoon hebben! 15 Maar Sara ontkende het en zei: Ik heb niet gelachen; want zij was bevreesd. Maar Hij zei: Nee, u hebt wél gelachen.*

De HEERE en de engelen vragen naar Sara. Er is niet alleen belangstelling voor Abraham, maar ook voor Sara. Zij zal namelijk de moeder van de beloofde zoon en erfgenaam zijn. Ze is niet ver weg, ze is in de tent. Het wijst op de gebruikelijke plaats die de vrouw in het gezin inneemt. Daarmee is niet gezegd dat de vrouw niet buitenshuis zou mogen werken. Bij de aankondiging van de geboorte van Simson is zijn moeder op het veld en krijgt daar bezoek van de HEERE *(Ri 13:9)*. Het gaat om het motief, wat de reden is dat de vrouw buitenshuis werkt.

Hoewel Sara niet aanwezig is bij het gesprek, is ze wel toehoorster. Ze luistert mee. Door de vraag die over haar verblijfplaats wordt gesteld en het antwoord van Abraham weet zij dat de anderen ervan op de hoogte zijn dat zij hen kan horen. Haar verblijfplaats bevindt zich achter de HEERE. Ze heeft als het ware geen contact met Hem van aangezicht tot aangezicht, zoals Abraham dat wel heeft.

Terwijl zij eten, doet de HEERE de mededeling dat de beloofde zoon en erfgenaam nu spoedig geboren zal worden. Als er bij ons gemeenschap is met God, zal Hij ook ons Zijn gedachten over Zijn Zoon en de komst van Zijn Zoon bekendmaken, want *"vertrouwelijk gaat de HEERE om met wie Hem vrezen, Zijn verbond maakt Hij hun bekend" (Ps 25:14)*.

Wat al eerder in algemene zin bekend is, wordt nu als een gebeurtenis aangekondigd die dichtbij is. Wij kunnen ook uit de Schrift weten dat de Heer

Jezus komt, zelfs dat Hij spoedig komt, maar het is nog iets anders dat in gemeenschap met Hem uit Zijn mond te horen.

Sara hoort de mededeling ook, maar gelooft het niet. Zij leeft niet in die nauwe gemeenschap met God die haar man heeft. Ze beoordeelt de omstandigheden en meet die af naar wat bij mensen mogelijk of onmogelijk is *(vgl. Lk 1:18)*. Haar waarnemingen zijn juist, maar haar conclusie is dat niet, omdat ze geen rekening houdt met Gods almacht.

En Zacharia zei tot de engel: Waaraan zal ik dit weten? Want ik ben oud en mijn vrouw is op hoge leeftijd gekomen. (Lk 1:18)

Tegelijk noemt ze haar man *"mijn heer"*. Dat strekt haar tot eer en daarin wordt ze als een voorbeeld gesteld voor alle gelovige vrouwen *(1Pt 3:6)*. Petrus haalt dit voorbeeld niet aan om duidelijk te maken dat een vrouw haar man met 'heer' moet aanspreken. Het gaat erom dat Sara het geen schande heeft gevonden haar man 'heer' te noemen. Het is de bedoeling te laten zien dat de vrouw ten opzichte van haar man een houding van verschuldigd respect moet laten zien *(Ef 5:33)*.

...; zoals Sara Abraham gehoorzaamde en hem 'heer' noemde; en haar kinderen bent u geworden, als u goed doet en geen enkele verschrikking vreest. (1Pt 3:6)

In elk geval, ook u, laat ieder van u zijn eigen vrouw zó liefhebben als zichzelf; en de vrouw moet ontzag hebben voor haar man. (Ef 5:33)

Het feit dat zij hem gehoorzaamt, wil ook niet zeggen dat zij zijn slaaf is. De onderdanigheid of gehoorzaamheid van de vrouw betekent niet dat een man niet naar zijn vrouw hoeft te luisteren. Vrouwen zijn hun man tot hulp gegeven, om hen van dwaasheden af te houden. Daarvan hebben we ook een voorbeeld uit het leven van Abraham. Sara zegt later een keer tegen hem dat hij iets moet doen. Als hij niet naar haar wil luisteren, zegt God tegen hem dat hij wel naar haar moet luisteren *(Gn 21:12)*.

Dit voorbeeld is een illustratie van de verhoudingen in het huwelijk van de christen en hier in het bijzonder over de houding van de christin. Als gelovige vrouwen de houding tegenover hun man aannemen die Sara tegenover Abraham aanneemt, lijken ze in geestelijk opzicht op Sara en kunnen daarom *"haar kinderen"* worden genoemd. Zij vertonen dan haar natuur en instelling. Vrouwen die Sara hierin navolgen, zullen dat ook laten zien door goed te doen. Daarbij hoeven ze geen enkele verschrikking

van wie dan ook te vrezen, want wie goed doet en daarin de wil van de Heer doet, mag zich beschermd weten door God.

Het is belangrijk dat een vrouw zelf ook in een nauwe gemeenschap met de Heer leeft. Soms zijn het juist vrouwen die een diepere gemeenschap met de Heer beleven dan mannen. Maria van Bethanië *(Lk 10:39)* en Maria Magdalena *(Jh 20:16)* zijn daarvan sprekende voorbeelden.

En deze had een zuster, Maria geheten, die ook aan de voeten van de Heer zat en naar Zijn Woord luisterde. (Lk 10:39)

Jezus zei tot haar: Maria! Zij keerde zich om en zei tot Hem in het Hebreeuws: Rabboeni! - dat wil zeggen: Meester! (Jh 20:16)

De HEERE, voor Wie niets en niemand verborgen is, weet wat Sara bij zichzelf denkt. Hij bestraft haar om haar ongelovige redeneringen. Sara ontkent dat ze heeft gelachen. Tegelijk lezen we dat ze 'vreest'. Daarin ligt indirect haar geloof opgesloten *(Hb 11:11)*, want de vrees voor de HEERE is het beginsel van kennis en wijsheid *(Sp 1:7; 9:10; Ps 111:10)*.

De HEERE stijgt in Zijn genade ver boven het gedrag van Sara uit door met het schitterende, altijd weer bemoedigende woord te antwoorden: *"Zou er iets voor de HEERE te wonderlijk zijn?"* Het antwoord op deze vraag horen we uit de mond van Jeremia: *"Ach, Heere HEERE! Zie, Ú hebt de hemel en de aarde gemaakt door Uw grote kracht en door Uw uitgestrekte arm. Niets is voor U te wonderlijk" (Jr 32:17)*. De HEERE herhaalt de belofte dat Sara over een jaar een zoon zal hebben.

Overleggingen van de HEERE | *verzen 16-22*

> *16 Toen stonden de mannen vandaar op en keken in de richting van Sodom; en Abraham ging met hen mee om hen uitgeleide te doen. 17 De HEERE zei: Zal Ik voor Abraham verbergen wat Ik ga doen? 18 Immers, Abraham zal zeker tot een groot en machtig volk worden, en alle volken van de aarde zullen in hem gezegend worden. 19 Want Ik heb hem uitgekozen, opdat hij aan zijn kinderen en zijn huis na hem bevel zou geven om de weg van de HEERE in acht te nemen, door gerechtigheid en recht te doen, opdat de HEERE over Abraham zal brengen wat Hij over hem gesproken heeft. 20 Verder zei de HEERE: De roep van Sodom en Gomorra is groot en hun zonde heel zwaar. 21 Ik zal nu afdalen en zien of zij [werkelijk] alles gedaan hebben zoals de roep luidt die over haar tot Mij gekomen is. En zo niet, Ik zal het weten. 22 Toen keerden die mannen*

> *vandaar om en gingen naar Sodom, maar Abraham bleef nog staan voor het aangezicht van de HEERE.*

Deze verzen beginnen en besluiten met een mededeling over het vertrek van de twee engelen naar Sodom. Ze *"keken in de richting van Sodom" (vers 16)* en ze *"gingen naar Sodom" (vers 22)*. In de verzen daartussen worden we deelgenoot gemaakt van de overleggingen van de HEERE. Hij overlegt bij Zichzelf of Hij Abraham bekend zal maken wat Hij gaat doen met Sodom en Gomorra. Hij noemt de voorwaarden waaraan Abraham voldoet om hem te betrekken in Zijn plannen. Alles in zijn huis wordt door Gods Woord geregeerd. Als de zaken zo liggen, kan God Zijn gedachten bekendmaken. Zulke mededelingen kan God niet doen aan mensen als Lot.

Om ons te overtuigen van Zijn absolute rechtvaardigheid deelt de HEERE ons mee dat Hij zal neerdalen om bevestigd te krijgen wat Hem ter ore is gekomen. Natuurlijk weet Hij alles wat er op aarde gebeurt. Maar ook hier betrekt Hij ons in Zijn wijze van te werk gaan en beschrijft dit op een manier die wij kunnen begrijpen en moeten navolgen. Hij oordeelt niet zonder de zaak grondig te hebben onderzocht.

Als het moment van vertrek is aangebroken, doet Abraham zijn gasten uitgeleide. Hij helpt hen voort *"op een wijze God waardig" (3Jh 1:6)*. Hij wil tegelijk zolang mogelijk van hun gezelschap genieten. Dat geeft de HEERE gelegenheid Abraham Zijn gedachten mee te delen *(Sp 3:32b)*.

> *…, maar met de oprechten gaat Hij vertrouwelijk om. (Sp 3:32b)*

Voorbede van Abraham | *verzen 23-33*

> *23 En Abraham kwam dichterbij en zei: Zult U ook de rechtvaardige [tegelijk] met de goddeloze wegvagen? 24 Misschien zijn er vijftig rechtvaardigen binnen de stad; wilt U hen ook wegvagen en de plaats niet sparen omwille van de vijftig rechtvaardigen die daarin zijn? 25 Er kan toch geen sprake van zijn dat U zoiets doet, dat [U] de rechtvaardige [samen] met de goddeloze doodt? Dan zal het zijn: zo de rechtvaardige zo de goddeloze. [Daar] kan bij U toch geen sprake van zijn! Zou de Rechter van de hele aarde geen recht doen? 26 Toen zei de HEERE: Als Ik in Sodom vijftig rechtvaardigen binnen de stad vind, dan zal Ik de hele plaats omwille van hen sparen. 27 Abraham antwoordde en zei:*

> *Zie toch, ik heb het aangedurfd om tot de Heere te spreken, hoewel ik stof en as ben! 28 Misschien zullen er aan de vijftig rechtvaardigen vijf ontbreken; zult U dan om vijf [mensen] de hele stad te gronde richten? En Hij zei: Ik zal haar niet te gronde richten, als Ik er vijfenveertig vind. 29 Hij sprak opnieuw tot Hem: Misschien zullen er daar veertig gevonden worden! En Hij zei: Ik zal het niet doen omwille van die veertig. 30 Verder zei hij: Laat de Heere toch niet [in toorn] ontbranden, omdat ik spreek; misschien zullen er daar dertig gevonden worden! En Hij zei: Ik zal het niet doen, als Ik er daar dertig vind. 31 Hij zei: Zie toch, ik heb het aangedurfd om tot de Heere te spreken; misschien zullen er daar twintig gevonden worden! En Hij zei: Ik zal haar niet te gronde richten omwille van die twintig. 32 Verder zei hij: Laat de Heere toch niet [in toorn] ontbranden, omdat ik nog eenmaal spreek: Misschien zullen er tien gevonden worden. En Hij zei: Ik zal haar niet te gronde richten omwille van die tien. 33 Toen ging de HEERE weg, nadat Hij geëindigd had met Abraham te spreken, en Abraham keerde terug naar zijn [woon]plaats.*

De mededelingen van God ten aanzien van Sodom en Gomorra hebben op Abraham een navolgenswaardige uitwerking. In plaats van zich in zelfgenoegzaamheid terug te trekken omdat het oordeel hem niet treft, wordt hij een voorbidder voor anderen. Daarvoor komt hij *"dichterbij" (vers 23)*, hij komt dicht bij de HEERE. Dat moet ook de uitwerking bij ons zijn bij alles wat de Heer ons bekendmaakt over het oordeel dat over de wereld komt.

Dit gebed van Abraham is het eerste gebed dat wij in de Bijbel vermeld vinden en het is een gebed om Sodom te sparen. Abraham is al eerder ten gunste van de stad opgetreden en heeft haar inwoners bevrijd uit de hand van haar vijanden ter wille van Lot *(Gn 14:11-16)*. Nu treedt hij op andere wijze voor haar tussenbeide en wel als voorbidder, weer ter wille van Lot.

Abraham heeft de goddeloosheid van Sodom ongetwijfeld verafschuwd. Hij heeft er nooit, zoals Lot, willen wonen. Toch heeft hij vurig en dringend voor haar gebeden. Wij moeten de zonde haten, maar medelijden hebben met de zondaren en voor hen bidden. God vindt *"geen vreugde in de dood van de goddeloze, maar daarin dat de goddeloze zich bekeert van zijn weg en leeft!" (Ez 33:11)*.

Gods verlangen behoort ook ons verlangen te zijn. Dat verlangen komt in de eerste plaats in onze voorbede tot uiting *(1Tm 2:1-4)*. Voor het doen van

voorbede is geen gave nodig, maar een hart dat deelt in Gods gevoelens. Of moet Hij ook over ons ontzet zijn, omdat Hij in ons geen geest van voorbede aantreft *(Js 59:16a; Ez 22:30; 13:5)*?

Omdat Hij zag dat er niemand was,
ontzette Hij Zich, want er was geen voorbidder. (Js 59:16a)

Ik zocht naar iemand onder hen die een muur kon optrekken en voor Mijn aangezicht in de bres kon staan voor het land, zodat Ik het niet te gronde hoefde te richten, maar Ik vond niemand. (Ez 22:30)

Het geloof van Abraham groeit bij elk antwoord op zijn gebeden. Telkens krijgt hij waar hij om vraagt. We zien bij hem 'de heilige onbeschaamdheid' van het gebed *(Lk 11:8)* die de oneindige afstand tussen schepsel en Schepper overbrugt. Dit is het soort bidden dat onophoudelijk bij God aandringt en niet aflaat, tot Hij Zich gewonnen geeft. Telkens bevestigt de HEERE dat Hij de stad zal sparen ter wille van de rechtvaardigen indien die er gevonden zouden worden. Het is een bemoediging voor ons dat we moeten doorgaan met vragen, want God verhoort het gebed van de rechtvaardige.

Ik zeg u, al zou hij niet opstaan en hem geven omdat hij zijn vriend is, toch zal hij om zijn onbeschaamdheid overeind komen en hem geven zoveel hij nodig heeft. (Lk 11:8)

Abraham bidt met kennis van God. Hij kent Hem als *"de Rechter van de hele aarde"* Die recht doet *(Jb 34:10-11)*. Dat is het uitgangspunt en de grond van zijn voorbede. Hij weet dat God nooit de rechtvaardige met de onrechtvaardigen zal ombrengen. Hij nadert God ook in het diepe besef van zijn eigen geringheid tegenover Hem in de erkenning dat hij stof en as is *(vgl. 2Sm 7:18; Jb 42:5-6)*. Als we in die houding naderen, mogen we weten dat ons gebed Hem welgevallig is *(Sp 15:8b)*.

Daarom, verstandige mensen, luister naar mij:
Er is bij God geen sprake van goddeloosheid,
of [bij] de Almachtige van onrecht!
Want het werk van een mens vergeldt Hij hem,
en overeenkomstig iemands weg doet Hij hem ondervinden.
(Jb 34:10-11)

Toen ging koning David [de heilige tent] binnen en nam plaats voor het aangezicht van de HEERE. Hij zei: Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis dat U mij tot hiertoe gebracht hebt? (2Sm 7:18)

...,
maar het gebed van oprechten is Hem welgevallig. (Sp 15:8b)

Zolang Abraham vraagt, geeft de HEERE. We hebben hier een overvloedig bewijs van gebedsverhoring. Als de HEERE uitgesproken is, omdat Abraham niet verder vraagt, gaat Hij weg. Het lijkt alsof Abraham uiteindelijk niet krijgt waar hij om heeft gevraagd, maar in het volgende hoofdstuk zien we dat zijn gebed wel is verhoord *(Gn 19:29)*.

Genesis 19

De engelen bij Lot | *verzen 1-3*

> *1 De twee engelen kwamen 's avonds in Sodom aan, terwijl Lot in de poort van Sodom zat. Toen Lot [hen] zag, stond hij op om hun tegemoet te gaan, en boog hij zich met [zijn] gezicht ter aarde. 2 Hij zei: Zie toch, mijne heren, wijk toch af [van uw weg en kom] naar het huis van uw dienaar en overnacht [daar] en was uw voeten; [morgen]vroeg kunt u opstaan en uw reis vervolgen. Maar zij zeiden: Nee, wij zullen wel op het plein overnachten. 3 Hij drong echter sterk bij hen aan, zodat zij [van hun weg] afweken, naar hem toe, en zijn huis binnengingen. Hij richtte een maaltijd voor hen aan. Hij bakte ongezuurde [broden] en zij aten.*

Er is welhaast geen groter verschil denkbaar tussen twee gelovigen dan het verschil tussen Abraham en Lot. Lot was een gelovige, hij wordt een rechtvaardige genoemd *(2Pt 2:7)*, maar daar is in zijn geschiedenis nauwelijks iets van te zien. De HEERE komt ook niet mee naar Lot zoals Hij bij Abraham heeft gedaan. Ook daaruit blijkt het enorme verschil. Met Abraham kon Hij tijdens een maaltijd Zijn gedachten delen, met Lot niet.

...; en als Hij [de] rechtvaardige Lot gered heeft die zwaar te lijden had door de wandel in losbandigheid van de zedelozen; ... (2Pt 2:7)

Lot woonde eerst *bij* Sodom, later *in* Sodom en zit nu zelfs *in de poort van* Sodom. Zitten in de poort betekent deel uitmaken van het stadsbestuur. Hij was, om zo te zeggen, misschien wel voorzitter van politieke partij LS (Leefbaar Sodom) en zette hij zich in voor een herstel van waarden en normen. Zijn hele getuigenis is echter verbonden met het leefklimaat van Sodom en betekent een wangetuigenis voor de HEERE.

Met zulke gelovigen verbindt de HEERE Zich niet, Hij erkent hen niet. Hij erkent alleen hen die zich afgezonderd houden van het wereldse denken en handelen omdat zij zich richten naar Hem en Zijn Woord. Hij erkent alleen als Zijn zonen en dochters gelovigen die niet met ongelovigen onder één juk gaan, zoals het duidelijk in *2 Korinthiërs 6* staat: *"Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk. Want welk deelgenootschap hebben gerechtig-*

heid en wetteloosheid? Of welke gemeenschap heeft licht met duisternis? En welke overeenstemming heeft Christus met Belial? en welk deel heeft een gelovige met een ongelovige? En welke overeenkomst heeft Gods tempel met afgoden? Want wij zijn [de] tempel van [de] levende God, zoals God gezegd heeft; 'Ik zal onder hen wonen en wandelen, en Ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn'. Daarom, 'gaat weg uit hun midden en scheidt u af, zegt [de] Heer, en raakt niet aan wat onrein is, en Ik zal u aannemen; en Ik zal u tot Vader zijn, en u zult Mij tot zonen en dochters zijn, zegt [de] Heer, [de] Almachtige'" (2Ko 6:14-18).

Het wil zeggen dat gelovigen niet samen met ongelovigen een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid op zich mogen nemen in het nastreven van een bepaald doel. Dat kunnen we toepassen bijvoorbeeld op een huwelijk, een zakelijk streven en politieke belangenbehartiging.

De engelen willen eigenlijk niet eens bij Lot in huis komen. Na lang aandringen van Lot doen ze het toch. De maaltijd die hij voor zijn bezoek klaarmaakt, is ook van veel geringere kwaliteit dan die van Abraham in het vorige hoofdstuk *(vers 3b; Gn 18:6-8)*. Alles spreekt van gedwongenheid en gebrek aan inzicht om op te merken dat hij bezoek uit de hemel heeft, boodschappers van God.

De mannen van Sodom en Lot | *verzen 4-11*

> *4 Nog voor zij zich te slapen legden, omsingelden de mannen van die stad, de mannen van Sodom, van jong tot oud, het huis; heel het volk, niemand uitgezonderd. 5 Zij riepen naar Lot en zeiden tegen hem: Waar zijn die mannen die vannacht bij u gekomen zijn? Breng hen naar buiten, naar ons toe, zodat wij gemeenschap met hen kunnen hebben. 6 Toen ging Lot naar buiten, naar hen toe, bij de deuropening, en sloot de deur achter zich, 7 en hij zei: Mijn broeders, doe toch geen kwaad! 8 Zie toch, ik heb twee dochters, die met geen man gemeenschap gehad hebben; laat mij die toch bij u brengen en doe met hen wat goed is in uw ogen. Alleen, deze mannen moet u niets aandoen, want om die reden zijn ze onder de bescherming van mijn dak gekomen. 9 Toen zeiden zij: Ga opzij! Ook zeiden ze: Deze ene is gekomen om [hier] als vreemdeling te verblijven en [nu] wil hij zeker rechter [over ons] zijn! Nu zullen we u meer kwaad aandoen dan hun. Zij drongen erg op de man, op Lot, aan en kwamen dichterbij om de deur open te breken. 10 Maar die mannen staken hun hand uit, trokken Lot naar zich toe het huis in en sloten de deur. 11 Zij sloegen de*

> *mannen die bij de deuropening van het huis waren, van klein tot groot, met blindheid, zodat zij tevergeefs moeite deden om de deuropening te vinden.*

Het bezoek is in Sodom niet onopgemerkt gebleven. De volkomen verdorvenheid van de inwoners, die in elke leeftijdscategorie huist, komt in al zijn gruwelijkheid tot uiting. Zij roepen Lot op zijn bezoek naar buiten te brengen, opdat zij op hen hun onterende hartstochten uitleven en als *"mannen met mannen schandelijkheid bedrijven" (Rm 1:27)*. Hun leefwijze wordt spreekwoordelijk, zodat van vermetele, onbeschaamde zondaars gezegd wordt: *"Zoals Sodom maken zij hun zonden [openlijk] bekend, zij verbergen [ze] niet" (Js 3:9; vgl. Jr 6:15a)*.

> *Staan zij beschaamd, omdat zij een gruweldaad gedaan hebben?*
> *Ze schamen zich niet in het minst,*
> *ja, zij weten van geen blozen. (Jr 6:15a)*

> *Zoals Sodom en Gomorra en de steden daaromheen, die op dezelfde wijze als dezen hoereerden en ander vlees achterna gingen, daar liggen als een voorbeeld, doordat zij een straf van eeuwig vuur ondergaan. (Jd 1:7)*

Deze schandelijkheid is zelfs kenmerkend voor de hele streek *(Jd 1:7)*. Wat in Sodom en Gomorra en de steden daaromheen gebeurt, voert de afval tot een hoogtepunt. Het gaat om de grofste schaamteloosheid die gericht is tegen al het natuurlijke dat door God is gegeven. Zij hebben hun oorspronkelijke natuur verlaten. Dat is opstand en afval. Het is hoererij en daarbij het achternagaan van *"ander vlees"*, dat is het volledig ingaan tegen de natuurlijke orde van God.

De in onze dagen door liberalen gepropageerde ongebonden, vrije leefwijze en het wettig verklaren van homoseksuele praxis, is gelijk aan de praktijken van Sodom en Gomorra en de hele streek eromheen. Wat God met die steden heeft gedaan, laat zien hoe Hij hierover oordeelt. Dit moet een waarschuwing zijn voor ieder die zo leeft of dat als normaal accepteert en mogelijk zich zelfs voor algemene acceptatie van deze leefwijze inzet. *"De straf van eeuwig vuur" (Jd 1:7)* laat zien dat er aan Gods oordeel daarover nooit een einde komt. Alle afvalligen zullen door dit oordeel worden getroffen.

De onreine geest die zich manifesteert, gaat Lot te ver. Zijn naam als gastheer staat op het spel. Hij kan niet toelaten dat dit met zijn bezoek gebeurt en probeert hen van hun wandaad af te houden. In zijn benadering van hen noemt hij hen *"mijn broeders"*. Hij is zozeer tot hun lage morele toestand

afgezakt, dat hij zichzelf als hun familie beschouwt. In die positie bevindt hij zich werkelijk, zoals we zien uit het alternatief dat hij hun aanbiedt. Het is werkelijk niet te geloven – maar het staat in de Bijbel, daarom is het waar –, maar Lot vindt zijn naam als gastheer belangrijker dan zijn naam als vader. Hij biedt als een soort compensatie zijn beide dochters aan het gespuis aan, met wie ze mogen doen wat ze willen.

De mannen van Sodom willen echter van geen gelijkstelling van Lot met henzelf weten. Lot mag nog zo geïntegreerd zijn in hun samenleving en zich nog zo voor een 'Leefbaar Sodom' hebben ingezet, hij is en blijft voor hen een vreemdeling. Dat is te midden van de geestelijke duisternis toch een lichtpuntje, al is het nog zo klein.

Laten we ook niet te snel een hard oordeel over Lot vellen. Hoeveel gelovigen die al hun belangen in de wereld hebben, offeren hun kinderen op tot behoud van hun zogenaamd goede naam? Druk als ze zijn met hun eigen wereldse belangen, zal de manier waarop hun kinderen hun tijd besteden hun een zorg zijn. En zonder dat ze het weten, raken die kinderen verslaafd aan internet, surfen ze op de vuilste sites rond en raken verstrikt in een web dat hen geestelijk en lichamelijk volledig kapotmaakt.

De engelen gebruiken hun macht om Lot van deze dwaasheid terug te houden. Ze trekken hem naar binnen en slaan de mannen van Sodom met blindheid *(Jb 5:14-15)*. Zij hebben niet willen horen, nu wordt hun ook het gezichtsvermogen ontnomen. Het is een voorbode van de duisternis waarin ze eeuwig zullen zijn.

> *Overdag ontmoeten zij duisternis,*
> *op de middag tasten zij rond zoals in de nacht.*
> *Maar de arme verlost Hij van het zwaard [dat] uit hun mond [gaat],*
> *en van de hand van de sterke. (Jb 5:14-15)*

Lot moet vluchten | *verzen 12-15*

> *12 Toen zeiden die mannen tegen Lot: Wie hebt u hier verder nog? Een schoonzoon, uw zonen, of uw dochters: breng allen die u in de stad hebt uit deze plaats naar buiten. 13 Want wij gaan deze plaats te gronde richten, omdat de roep [van haar zonden] groot geworden is voor het aangezicht van de HEERE. Daarom heeft de HEERE ons gezonden om haar te gronde te richten. 14 Toen ging Lot naar buiten en sprak tot zijn schoonzonen, die zijn dochters*

> *[tot vrouw] zouden nemen en zei: Sta op! Ga naar buiten, uit deze plaats! Want de HEERE gaat deze stad te gronde richten. Maar hij was in de ogen van zijn schoonzonen als iemand die grappen maakte. 15 Toen de dageraad aangebroken was, drongen de engelen bij Lot aan. Zij zeiden: Sta op! Neem uw vrouw en uw twee dochters, die zich [hier] bevinden, anders wordt u om de ongerechtigheid van de stad weggevaagd.*

De engelen vertellen Lot waarom ze gekomen zijn. Lot hecht, misschien wel door wat hij zojuist heeft gezien, zoveel waarde aan die boodschap, dat hij zijn aanstaande schoonzonen gaat waarschuwen. Die beschouwen zijn waarschuwing echter als een grap. Ze nemen Lot niet serieus. Ze kennen Lot ook niet als een serieuze vent. Het is niet erg een keer een grap te vertellen, maar wie altijd de grapjas uithangt, moet niet verwachten dat hij serieus wordt genomen als het erop aankomt.

Het is natuurlijk ook niet te geloven als iemand vertelt dat de wereld geoordeeld gaat worden, terwijl hij er alles aan doet om zich het leven in de wereld zo aangenaam mogelijk te maken. Wie zich politiek verantwoordelijk voelt en zijn uiterste best doet zoveel mogelijk van de wereld te genieten, moet niet menen geloofwaardig te zijn als hij met een boodschap van oordeel over dit alles komt. Lot is iemand uit wiens hele houding blijkt dat het leven in de wereld zijn hele horizon vult, terwijl nergens in zijn leven blijkt dat geloof ook een aanwezige factor is.

Het lijkt er trouwens ook niet op dat Lot zelf veel haast maakt om weg te komen. De engelen moeten er bij hem op aandringen zich te haasten. Wat is het ook moeilijk om de spulletjes waar je mogelijk zo hard voor hebt gewerkt en die zoveel voor je betekenen, los te laten. Zijn spulletjes zijn niet een deel van zijn leven, ze zíjn zijn leven.

De vlucht van Lot | *verzen 16-23*

> *16 [Lot] aarzelde echter; daarom grepen die mannen zijn hand, de hand van zijn vrouw en de hand van zijn twee dochters, omdat de HEERE hem wilde sparen. Zij brachten hem naar buiten en leidden hem buiten de stad. 17 En het gebeurde, toen zij hen buiten [de stad] gebracht hadden, dat Hij zei: Vlucht voor uw leven, kijk niet achter u en blijf nergens op heel deze vlakte staan; vlucht naar het bergland, anders wordt u weggevaagd. 18 Maar Lot zei tegen*

> *hen: Nee toch, Heere. 19 Zie toch, Uw dienaar heeft genade gevonden in Uw ogen, en U hebt Uw grote goedertierenheid aan mij bewezen door mijn ziel in leven te houden. Ik kan echter niet naar het bergland vluchten, anders haalt het onheil mij in en sterf ik. 20 Zie toch, deze stad is dichtbij [genoeg] om erheen te vluchten en zij is klein; laat me daar toch heen vluchten (zij is immers klein!), zodat mijn ziel in leven zal blijven. 21 Toen zei Hij tegen hem: Zie, Ik ben u ook in dit opzicht ter wille en zal deze stad, waarover u gesproken hebt, niet ondersteboven keren. 22 Haast u! Vlucht daarheen! Want Ik kan niets doen, totdat u daar bent aangekomen. Daarom gaf men deze stad de naam Zoar. 23 De zon kwam op boven de aarde, toen Lot in Zoar aankwam.*

Lot en zijn vrouw en zijn dochters worden door de engelen bij de hand genomen en meegetrokken. Vrouw en dochters krijgen ook de kans om aan het oordeel te ontkomen omdat de HEERE Lot wil redden. Dat laat de enorme genade van God zien. Die genade blijkt ook overvloedig als Lot smeekt om niet naar het gebergte te moeten. Dat is zo dicht bij de hemel. Daar leven alleen mensen als Abraham. Een man als Lot voelt zich daar niet thuis.

Hij wil graag in een stad wonen. Het hoeft maar een kleine stad te zijn – *"Zoar"* betekent 'klein' of 'gering' – als het maar op een stad lijkt. De gedachte aan een tent, om een pelgrim te zijn, staat hem niet aan. Hij heeft de stadslucht ingeademd en die zit hem tot in het diepst van zijn longen. En weer blijkt die enorme genade. Zijn verzoek wordt ingewilligd: hij mag naar de stad van zijn wens.

Sodom en Gomorra omgekeerd | *verzen 24-26*

> *24 Toen liet de HEERE zwavel en vuur over Sodom en Gomorra regenen. [Het kwam] van de HEERE uit de hemel. 25 Hij keerde deze steden en heel de vlakte ondersteboven, met alle inwoners van de steden en het gewas op het land. 26 Zijn vrouw, [die] achter hem [liep], keek achter zich en werd een zoutpilaar.*

Als Lot in Zoar is aangekomen, laat de HEERE *"zwavel en vuur over Sodom en Gomorra regenen"* en keert Hij *"deze steden en heel de vlakte ondersteboven"*. De vrouw van Lot is wel meegegaan met Lot, maar ze stoort zich niet aan het bevel dat gegeven is om niet achter zich te kijken *(vers 17)*. Ze kijkt wel achter zich en wordt een zoutpilaar, een gedurig gedenkteken, een baken dat tot bezinning oproept.

Zo past de Heer Jezus het toe: *"Denkt aan de vrouw van Lot" (Lk 17:32)*. Hij zegt dat als waarschuwing om het hart niet te zetten op de dingen van de wereld en onze tijd en aandacht en energie niet te verkwisten door ons leven te vullen met eten en drinken en kopen en verkopen, met planten en bouwen. We kunnen er niets van meenemen in de dag van het oordeel. Het komt allemaal om.

Zo zegt de Heer het in de verzen die in *Lukas 17* aan het waarschuwende voorbeeld van de vrouw van Lot voorafgaan: *"Evenzo, zoals het gebeurde in de dagen van Lot: zij aten, zij dronken, zij kochten, zij verkochten, zij plantten, zij bouwden; op de dag echter dat Lot uit Sodom ging, regende het vuur en zwavel van [de] hemel en verdelgde hen allen. Op dezelfde wijze zal het zijn op de dag dat de Zoon des mensen wordt geopenbaard. Wie op die dag op het dak zal zijn en zijn huisraad in huis, laat hij niet naar beneden gaan om het op te halen; laat hij die op het veld is, evenmin terugkeren naar wat achter hem ligt" (Lk 17:28-31)*.

De Heer Jezus heeft ook gezegd dat Sodom zich zou hebben bekeerd als de wonderen die Hij in Kapernaüm gedaan heeft, in Sodom gebeurd zouden zijn, en dat *"het tot op heden zou zijn gebleven" (Mt 11:23)*. Waarom, zo zouden we ons kunnen afvragen, heeft Hij dat dan niet gedaan? Omdat Sodom en Gomorra naar de wijsheid van God een volmaakt bij hen passend getuigenis van Gods openbaring hebben gehad.

Zij hebben Gods getuigenis in de schepping gehad *(Rm 1:19-20)*. Maar zij hebben zich niet voor God gebogen. Zij hebben naar hun verdorven aard gehandeld en zich niets van Gods openbaring in de schepping aangetrokken. Op grond van die verwerping van Gods getuigenis zullen ze geoordeeld worden. Zo wordt elk volk onderworpen aan een test van hun gehoorzaamheid aan God op een wijze die volkomen aansluit bij hun verantwoordelijkheid.

...; omdat wat van God gekend kan worden, onder hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard – want van [de] schepping van [de] wereld af worden wat van Hem niet gezien kan worden, Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, uit Zijn werken met inzicht doorzien –, opdat zij niet te verontschuldigen zijn, ... (Rm 1:19-20)

Abraham en het oordeel | *verzen 27-29*

> *27 En Abraham stond 's morgens vroeg op en [ging] naar de plaats waar hij voor het aangezicht van de HEERE had gestaan. 28 Hij keek uit over Sodom en*

Gomorra en over heel het gebied van de vlakte. En zie, hij zag dat er rook van dat land opsteeg, zoals de rook van een oven. 29 En het gebeurde, toen God de steden van deze vlakte te gronde richtte, dat God aan Abraham dacht. Daarom leidde Hij Lot uit het midden van de verwoesting, toen Hij de steden waarin Lot gewoond had, ondersteboven keerde.

Terwijl de vreselijkste taferelen zich in de vlakte afspelen, bevindt Abraham zich in de rust. Dat hij rust heeft, wil niet zeggen dat hij onbewogen is bij wat er beneden hem gebeurt. Daarvoor heeft hij te intensief gebeden. En dit gebed is niet tevergeefs. Hij begeeft zich naar de plaats waar hij voor het aangezicht van de HEERE heeft gestaan en stelt zich daar op zijn wachtpost *(Hk 2:1)*. Als wij gebeden hebben, moeten wij uitzien naar het resultaat. We moeten ons gebed adresseren, zoals een brief, en dan een antwoord erop verwachten *(Ps 5:4)*.

Ik ging op mijn wachtpost staan,
nam mijn plaats in op de vesting[wal],
en keek uit om te zien wat Hij in mij spreken zou
en wat ik antwoorden zou op mijn aanklacht.
(Hk 2:1)

's Morgens hoort U mijn stem, HEERE;
's morgens leg ik [mijn gebed] voor U neer
en zie ik [naar U] uit. (Ps 5:4)

Hier lezen we dat Lot het aan het gebed van zijn oom Abraham te danken heeft dat hij niet in het oordeel is omgekomen. Lot zal het niet geweten hebben. Hij komt het eens te weten, wanneer ook zijn leven voor de rechterstoel van Christus geopenbaard zal worden.

Het einde van Lot | *verzen 30-38*

30 En Lot vertrok uit Zoar en ging met zijn twee dochters in het bergland wonen, want hij was bevreesd om in Zoar te [blijven] wonen. Hij woonde in een grot, samen met zijn twee dochters. 31 Toen zei de eerstgeborene tegen de jongste: Onze vader is oud en er is geen man in dit land om bij ons te komen op de manier die op de hele aarde gebruikelijk is. 32 Kom, laten we onze vader wijn te drinken geven en met hem slapen, zodat wij door onze vader het leven geven aan nageslacht. 33 Zij gaven die nacht hun vader wijn te drinken. De eerstgeborene kwam en sliep met haar vader. Hij merkte niet dat zij kwam liggen en evenmin dat zij [weer] opstond. 34 En het gebeurde de volgende dag dat de eerstgeborene tegen de jongste zei: Zie, ik heb de afgelopen nacht met mijn vader geslapen; laten we hem ook vannacht wijn te drinken geven. Kom, slaap met hem, zodat wij door onze vader het leven geven aan nageslacht. 35

> *Zij gaven hun vader ook die nacht wijn te drinken en de jongste stond op en sliep met hem. Hij merkte niet dat zij kwam liggen en evenmin dat zij [weer] opstond. 36 Zo werden de twee dochters van Lot zwanger van hun vader. 37 De eerstgeborene baarde een zoon en gaf hem de naam Moab. Hij is de vader van de Moabieten, tot op deze dag. 38 De jongste, ook zij, baarde een zoon en gaf hem de naam Ben-Ammi. Hij is de vader van de Ammonieten, tot op deze dag.*

De geschiedenis van Lot eindigt even treurig als zijn leven altijd is geweest. Over zijn dood horen we niets. De man is allang dood, dat wil zeggen geestelijk. Het laatste wat we van hem horen, is omgeven door de duisternis van een grot. Zijn geest is verduisterd, niet in de eerste plaats door de wijn, maar al doordat hij zich dronken laat voeren door zijn dochters, en dat niet slechts één keer, maar tot twee keer toe.

Lot en zijn dochters zijn wel uit Sodom, maar (de geest van) Sodom is niet uit Lot en zijn dochters. De dochters van Lot zijn in hun geestelijke ontwikkeling zó door Sodom verdorven, dat zij tot het walgelijke voorstel komen hun vader dronken te voeren en dan gemeenschap met hem te hebben. Ze handelen weloverwogen. Ze kennen hun vader als een karakterloze man die zich volkomen argeloos, zonder tegenstribbelen aan hun plan zal onderwerpen.

Het verloopt zoals ze hebben afgesproken. Vanuit de stikdonkere geestelijke atmosfeer van Sodom die in Lot huist, verricht hij tot twee keer toe een daad die geen nadere toelichting behoeft. De morele duisternis is compleet. In dit volslagen duistere tafereel wordt hij in bloedschande de verwekker van twee kinderen uit wie de bitterste vijanden van het volk Israël zijn voortgekomen.

Over Lot wordt verder niet meer gesproken. Uiterlijk en innerlijk van Abraham gescheiden, heeft hij voor de heilsgeschiedenis geen betekenis meer. Zelfs zijn dood wordt niet vermeld. Zo verdwijnt Lot uit de geschiedenis.

Genesis 20

Abraham komt in Gerar | *vers 1*

> *1 Abraham trok vandaar naar het Zuiderland en woonde tussen Kades en Sur, en hij verbleef als vreemdeling in Gerar.*

Zonder dat verteld wordt waarom Abraham Mamre verlaat, waar hij bijna twintig jaar is geweest, wordt ons gezegd dat hij vandaar vertrekt. Hij gaat weer naar het Zuiderland. Wat Abraham nu onderneemt, herinnert aan *Genesis 12*, waar hij ook naar het zuiden trekt en in Egypte terechtkomt *(Gn 12:10-20)*. Hier komt hij niet zover. Hij komt in Gerar, het grensgebied. Het is destijds geen weg van geloof geweest, het is ook nu geen weg van geloof. Destijds heeft hij een verootmoedigende les moeten leren. Die moet hij ook nu weer leren.

Ook wij moeten wel eens eenzelfde les enkele keren leren. Daardoor leren we hoe hardleers we zijn. God laat deze geschiedenissen van grote geloofsmannen optekenen om te laten zien dat ook zij gewone, feilbare mensen zijn.

Abraham komt in Gerar, dat is in het land van de Filistijnen. Egypte is een beeld van de wereld. De Filistijnen zijn een beeld van naamchristenen, dat zijn mensen die belijden dat zij christenen zijn, maar geen rekening houden met God *(2Tm 3:5a)*. Zij wonen wel in het land dat God aan Zijn volk heeft beloofd en maken er zelfs aanspraak op – wat te zien is aan de naam Palestina die is afgeleid van Filistéa –, maar ze hebben er geen recht op. Naamchristenen claimen dat ze Gods wil kennen en doen, maar verdraaien de Schrift en geven er hun eigen invulling aan. Geestelijk gesproken komt Abraham bij hen terecht.

Abraham raakt Sara kwijt | *vers 2*

> *2 Abraham zei van zijn vrouw Sara: Zij is mijn zuster. Toen stuurde Abimelech, de koning van Gerar, [een bode] en haalde Sara weg.*

Het gevolg van zijn verblijf daar is dat hij zijn ware verhouding tot Sara loochent en haar kwijtraakt. Uit *Galaten 4* weten we dat Sara een beeld is van de genade *(Gl 4:23-24a)*. Abraham stelt hier een gelovige voor die door zijn omgang met naamchristenen het besef van genade kwijtraakt. De naamchristen weet hiervan niets. Hij misbruikt de genade voor zijn eigen plezier en verandert die in losbandigheid *(Jd 1:4)*. Het falen van Abraham is hier erger dan in *Genesis 12*. Hier loochent hij zijn verhouding tot de moeder van de erfgenaam. Het is een dieptepunt in het leven van de gelovige Abraham.

Maar die van de slavin was naar [het] vlees geboren en die van de vrije door [de] belofte. Deze dingen hebben een zinnebeeldige betekenis. (Gl 4:23-24a)

Want bepaalde mensen zijn binnengeslopen, die van ouds tot dit oordeel tevoren opgeschreven zijn, goddelozen, die de genade van onze God veranderen in losbandigheid en onze enige Meester en Heer Jezus Christus verloochenen. (Jd 1:4)

God spreekt tot Abimelech | *verzen 3-7*

> *3 Maar God kwam in een nachtelijke droom bij Abimelech en zei tegen hem: Zie, u gaat sterven vanwege de vrouw die u genomen hebt, want zij is met een man getrouwd! 4 Abimelech was echter [nog] niet tot haar genaderd. Daarom zei hij: Heere, wilt U dan echt een onschuldig volk doden? 5 Heeft hij mij zelf niet gezegd: Zij is mijn zuster. En zij, ook zijzelf heeft gezegd: Hij is mijn broer. Met een oprecht hart en zuivere handen heb ik dit gedaan. 6 God zei tegen hem in de droom: Ik weet ook dat u dit met een oprecht hart gedaan hebt. Ik heb u ook ervan weerhouden tegen Mij te zondigen en daarom heb Ik u niet toegelaten haar aan te raken. 7 Nu dan, geef de vrouw van die man terug, want hij is een profeet! Hij zal voor u bidden, zodat u in leven blijft. Als u haar echter niet teruggeeft, weet [dan] dat u zeker zult sterven, u en al wat van u is.*

God komt in genade voor Zijn falende dienaar tussenbeide en verschijnt in een droom aan Abimelech. God zal het altijd voor de Zijnen opnemen tegenover hun vijanden *(Zc 2:8)* en hen handhaven tegenover de wereld *(Nm 23:7-10,18-23; 24:2-9)*. In de droom bestraft Hij Abimelech voor zijn handelwijze *(1Kr 16:22; Ps 105:15)*. Dat neemt niet weg dat

Want zo zegt de HEERE van de legermachten:
Nadat [Hij] heerlijkheid [heeft beloofd], heeft Hij mij gezonden
tot die heidenvolken die u beroven,
want wie u aanraakt,
raakt Zijn oogappel aan. (Zc 2:8)

Raak Mijn gezalfden niet aan,
doe Mijn profeten geen kwaad.
(1Kr 16:22; Ps 105:15)

de hele geschiedenis voor Abraham verootmoedigend is, zoals het vervolg laat zien.

Er is bij Abimelech een zeker respect voor wat God zegt, maar in elk geval geen belijdenis van schuld. Hij rechtvaardigt zichzelf. Zeker, Abraham is veel meer verantwoordelijk dan Abimelech, maar dat spreekt Abimelech niet vrij. Zijn praten over onschuld en reinheid van handen wordt in dit geval door God erkend. Maar hoewel hij tegenover God staat, brengt hem dat niet tot erkenning van andere zonden, die hij overvloedig in zijn leven heeft.

God zegt tegen hem dat Hij hem heeft verhinderd in dit geval te zondigen. Het zou ook een zware zonde zijn geweest, want de vrouw die hij heeft genomen, is getrouwd. Zij behoort een man toe. Haar tot vrouw nemen betekent echtbreuk, maar God voorkomt dit. Er wordt wel eens zonde beraamd en in het hart voorgenomen die nooit ten uitvoer wordt gebracht omdat God mensen ervan weerhoudt die zonde te begaan.

Dat geldt ook voor hen die Hem toebehoren, zoals we zien in de geschiedenis van David, als hij Nabal wil straffen voor de behandeling die hij van deze man heeft gekregen. Om dit te verhinderen gebruikt God Abigaïl, maar Hem komt daarvoor de eer toe: *"Toen zei David tegen Abigaïl: Gezegend zij de HEERE, de God van Israël, Die u op deze dag mij tegemoet gezonden heeft! Gezegend is uw raad en gezegend bent u, dat u mij op deze dag verhinderd hebt tot bloedschuld te komen, en [dat] mijn [eigen] hand mij verlossing geschonken zou hebben! (1Sm 25:32-33)*.

Dat Abimelech verkeerd bezig is, blijkt ook uit de straf die God het volk van Abimelech oplegt *(vers 18)*. Ook kan er alleen bevrijding van die straf komen als Abraham voor hem bidt. Zo'n brave jongen is Abimelech niet. Dat is nu de naamchristen, die altijd zichzelf zal handhaven tegenover God en mensen. Van buigen weet hij niet. De fouten van anderen worden door hem uitvergroot, die van zichzelf worden door hem weggeredeneerd. Zo kunnen wij ook zijn.

Het woord *"profeet"* komt hier voor de eerste keer in het Oude Testament voor. Bij 'profeet' moeten we niet alleen denken aan het voorzeggen van de toekomst. Het is zelfs niet de hoofdgedachte. Een profeet geeft de woorden van een ander door *(Ex 7:1)*, hier van God. God gebruikt een profeet om Zijn volk, of ook hen die niet tot

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Zie, Ik heb u voor de farao [tot] een god gemaakt en uw broer Aäron zal uw profeet zijn. (Ex 7:1)

Zijn volk behoren, iets mee te delen waarvan Hij het nodig vindt dat de aangesprokene dat weet.

Abimelech en Abraham | *verzen 8-16*

> *8 Toen stond Abimelech 's morgens vroeg op, riep al zijn dienaren en sprak ten aanhoren van hen al deze woorden, en die mannen werden zeer bevreesd. 9 Abimelech riep Abraham en zei tegen hem: Wat hebt u ons aangedaan! Waarin heb ik tegen u gezondigd, dat u zo'n grote zonde over mij en mijn koninkrijk gebracht hebt? U hebt dingen met mij gedaan die niet gedaan mogen worden. 10 Ook vroeg Abimelech aan Abraham: Wat hebt u beoogd, dat u dit gedaan hebt? 11 Daarop zei Abraham: Omdat ik dacht: Er is vast geen vreze Gods in deze plaats, daarom zullen zij mij omwille van mijn vrouw doden. 12 Zij is ook echt mijn zuster. Zij is de dochter van mijn vader, maar niet de dochter van mijn moeder, en zij is mij tot vrouw geworden. 13 En het gebeurde, toen God mij vanuit het huis van mijn vader liet rondzwerven, dat ik tegen haar zei: Dit is de goedertierenheid die je mij moet bewijzen: in elke plaats waar wij komen, zeg [daar] van mij: Hij is mijn broer. 14 Toen nam Abimelech kleinvee, runderen, slaven en slavinnen, en gaf die aan Abraham. Ook gaf hij hem zijn vrouw Sara terug. 15 Abimelech zei: Zie, mijn land ligt voor u open; ga [maar] wonen waar het in uw ogen goed is. 16 En tegen Sara zei hij: Zie, ik heb uw broer duizend zilverstukken gegeven. Zie, laat dat mogen dienen als sluier voor de ogen, voor u én voor allen die bij u zijn. U bent vrijgepleit.*

Abimelech laat Abraham bij zich komen. Dat geeft al aan in wat voor afhankelijke positie de grote Godsman tegenover deze man van de wereld is gekomen. De verwijten die Abimelech Abraham maakt, zijn terecht. Het verweer van Abraham is zwak. Hij heeft overlegd bij zichzelf, niet met God. Hij heeft opgemerkt dat er geen vreze Gods in die plaats is, en uit puur lijfsbehoud, egoïsme dus, heeft hij zijn verhouding tot Sara verloochend.

Daarbij heeft hij zijn toevlucht genomen tot een halve waarheid, die vaak erger is dan een hele leugen. Hij geeft hier een excuus voor zijn onoprechtheid. Die onoprechtheid schuilt ook in wat hij zegt over God, dat Hij hem *"vanuit het huis van mijn vader liet rondzwerven" (vers 13)*. Niet God heeft hem doen rondzwerven, hij is zelf aan het zwerven geslagen. Hier ontbreekt de geloofstaal geheel en al.

Abimelech heeft hem de les gelezen en beëindigt het onderhoud met woorden die aangeven dat Abraham vrij is om te vertrekken. In een andere vertaling luidt het slot van *vers 16*: *"En wees geleerd."* Laten wij er ook van leren.

Abraham bidt voor Abimelech | *verzen 17-18*

> *17 Abraham bad tot God en God genas Abimelech, zijn vrouw en zijn slavinnen, zodat zij [weer] kinderen konden krijgen. 18 Want de HEERE had alle baarmoeders in het huis van Abimelech helemaal gesloten vanwege Sara, de vrouw van Abraham.*

Abraham bidt voor Abimelech, waarna de plaag die God op het huis van Abimelech had gelegd, wordt weggenomen. Zo heeft God Mirjam genezen als Mozes voor haar heeft gebeden, nadat God haar met melaatsheid heeft gestraft voor kwaadspreken van Mozes *(Nm 12:13)*. Hetzelfde zien we bij Job die voor zijn vrienden moet bidden omdat zij niet juist over God hebben gesproken *(Jb 42:8b-9)*.

Toen riep Mozes tot de HEERE: O God, genees haar toch! (Nm 12:13)

Breng brandoffers voor u en laat Mijn dienaar Job voor u bidden. Want alleen zijn gebed zal Ik aannemen, zodat Ik met u niet doe naar uw dwaasheid; want u hebt niet juist over Mij gesproken, zoals Mijn dienaar Job. Toen gingen Elifaz, de Temaniet, en Bildad, de Suhiet [en] Zofar, de Naämathiet, heen, en deden zoals de HEERE tot hen gesproken had; en de HEERE nam het gebed van Job aan. (Jb 42:8b-9)

Nadat Abraham weer in de rechte verhouding tot God is gebracht en het verkeerde dat door zijn schuld tussen hem en Abimelech is gekomen, is opgeruimd, kan hij weer gebruikt worden tot zegen voor anderen. In zekere zin is hij er de oorzaak van geweest dat het volk van Abimelech deze plaag heeft opgelegd gekregen. Als gelovigen ontrouw worden aan de Heer, zijn ze niet meer tot zegen voor hun omgeving, maar veeleer tot een vloek. Als ze het verkeerde opruimen, kunnen ze weer tot zegen voor hun omgeving gebruikt worden.

Genesis 21

Izak wordt geboren | *verzen 1-7*

> *1 De HEERE nu zag om naar Sara, zoals Hij gezegd had; de HEERE deed bij Sara zoals Hij gesproken had. 2 Sara werd zwanger en baarde Abraham een zoon in zijn ouderdom, op de vastgestelde tijd die God hem genoemd had. 3 Abraham gaf zijn zoon die hem geboren was, die Sara hem gebaard had, de naam Izak. 4 En Abraham besneed zijn zoon Izak, toen die acht dagen oud was, zoals God hem geboden had. 5 Abraham was honderd jaar oud, toen zijn zoon Izak hem geboren werd. 6 Sara zei: God heeft mij doen lachen; ieder die het hoort, zal met mij [mee]lachen. 7 Verder zei zij: Wie zou Abraham hebben [durven] zeggen: Sara heeft zonen de borst gegeven? Voorzeker, ik heb een zoon gebaard in zijn ouderdom.*

De zoon van de belofte, de erfgenaam, wordt *"op de vastgestelde tijd" (vers 2)* geboren. God heeft voor alles de juiste tijd *(Pr 3:1)*. Izak is een beeld van de Heer Jezus, zoals Abraham dat is van God de Vader. De geboorte van Izak is een beeld van de invoering van de Eerstgeborene, de Heer Jezus, door God in de wereld *(Hb 1:6)*. God heeft alles *"onder Zijn voeten onderworpen" (Hb 2:8)*, Hij is de ware Erfgenaam.

Voor alles is er een vastgestelde tijd,
en een tijd voor elk voornemen onder de hemel.
Pr 3:1

En opnieuw, wanneer Hij de Eerstgeborene inbrengt in de wereld, zegt Hij: 'En laten alle engelen van God Hem aanbidden'. (Hb 1:6)

Een toepassing voor ons persoonlijk leven is dat de Heer Jezus pas in ons leven 'geboren kan worden', dat is zichtbaar kan worden, als de Filistijnse invloeden, die we in het vorige hoofdstuk hebben gezien, zijn weggedaan.

Abraham noemt zijn zoon *"Izak"*, zoals God tegen hem heeft gezegd *(Gn 17:19)*. *"Izak"* betekent 'lachen' *(vgl. Ps 126:2)*. Izak zorgt voor vreugde in het gezin van Abraham. Zo zal de Heer Jezus ons altijd Zijn blijdschap geven als Hij centraal staat in ons leven.

Door zijn zoon te besnijden plaatst Abraham hem onder het verbond dat God met hem en zijn lichamelijk nageslacht gesloten heeft *(Gn 17:1-14)*.

Voor ons, christenen, is de besnijdenis een beeld van wat er met Christus is gebeurd op het kruis *(Ko 2:11)*. Ons leven als christen heeft voor God alleen waarde als we leven vanuit de betekenis van het kruis. Daar is de oude mens met Christus gekruisigd *(Rm 6:6)*. Daardoor kunnen we onszelf voor de zonde dood houden en voor God levend in Christus Jezus *(Rm 6:11)*.

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, met Hem begraven in de doop. (Ko 2:11)

...; daar wij dit weten, dat onze oude mens met [Hem] gekruisigd is, opdat het lichaam van de zonde te niet gedaan zou zijn, opdat wij niet meer de zonde dienen. (Rm 6:6)

Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus. (Rm 6:11)

Sara erkent de goede hand van God over haar leven. Hij heeft gemaakt dat de naam van haar zoon – Izak beteket 'lachen' – voor haar werkelijkheid wordt. Tevens spreekt ze erover dat haar vreugde wordt gedeeld door allen die ervan zullen horen *(vgl. Lk 1:58)*. Anderen zullen zich verheugen in dit voorbeeld van Gods macht en goedheid en erdoor aangemoedigd worden om op Hem te vertrouwen *(Ps 119:74)*.

En haar buren en bloedverwanten hoorden dat [de] Heer Zijn barmhartigheid aan haar had grootgemaakt en zij waren met haar verblijd. (Lk 1:58)

Wie U vrezen, zien mij en verblijden zich,
omdat ik op Uw woord gehoopt heb.
(Ps 119:74)

Tegelijk spreekt ze haar verbazing erover uit dat God zo goed voor haar is. Wie heeft dat ooit kunnen denken. Deze verwondering over verleende genade moet ook ons leven kenmerken. Waarom zijn wij door Hem uitverkoren om Zijn kinderen te zijn en ons te verheugen in de Zoon van Zijn liefde? Het kan alleen worden toegeschreven aan Gods oneindige liefde.

Abraham verdrijft Hagar en Ismaël | *verzen 8-21*

> *8 Het kind werd groot en werd van de borst genomen. Op de dag dat Izak van de borst af was, richtte Abraham een grote maaltijd aan. 9 En Sara zag dat de zoon die Hagar, de Egyptische, Abraham gebaard had, aan het spotlachen was. 10 Toen zei zij tegen Abraham: Jaag deze slavin en haar zoon weg, want de zoon van deze slavin zal niet met mijn zoon, met Izak, erven. 11 Deze woorden waren volstrekt kwalijk in de ogen van Abraham, vanwege zijn zoon. 12 Maar God zei tegen Abraham: Laat [deze zaak] met betrekking tot de jongen en uw slavin niet kwalijk zijn in uw ogen. Bij alles wat Sara u zegt, luister naar haar stem, want [alleen het nageslacht] van Izak zal uw nageslacht genoemd wor-*

> *den. 13 Maar ik zal ook de zoon van deze slavin tot een volk maken, omdat hij uw nageslacht is. 14 Toen stond Abraham 's morgens vroeg op, nam brood en een zak met water, gaf die aan Hagar en legde het op haar schouder. [Hij gaf haar] ook het kind en stuurde haar weg. Zij ging op weg en dwaalde rond in de woestijn van Berseba. 15 Toen het water uit de zak op was, wierp zij het kind onder een van de struiken. 16 Zij ging op een afstand zitten, zo ver als men met een boog kan schieten, want zij zei: Laat ik het kind niet zien sterven. Terwijl zij op een afstand zat, begon ze luid te huilen. 17 Toen hoorde God de stem van de jongen en de Engel van God riep tot Hagar vanuit de hemel en zei tegen haar: Wat is er met u, Hagar? Wees niet bevreesd, want God heeft naar de stem van de jongen, die daar ligt, geluisterd. 18 Sta op, til de jongen overeind en houd hem met uw hand [goed] vast, want Ik zal hem tot een groot volk maken. 19 God opende toen haar ogen, zodat zij een waterput zag. Zij liep [ernaartoe], vulde de zak met water en gaf de jongen te drinken. 20 God was met de jongen en hij werd groot. Hij woonde in de woestijn en werd boogschutter. 21 Hij woonde in de woestijn Paran en zijn moeder nam een vrouw voor hem uit het land Egypte.*

Na de besnijdenis komt de fase die begint met het niet meer aan de borst zijn. Dat wijst op het zelfstandig worden van Izak. Hij is niet meer afhankelijk van het voedsel via zijn moeder, maar is in staat nu zelf voedsel tot zich te nemen. Hierin is hij ook een beeld van de gelovige die groeit naar geestelijke zelfstandigheid om vervolgens als een zelfstandige gelovige verder te groeien.

Dit betekent niet dat de groei los van anderen plaatsvindt, maar dat die plaatsvindt vanuit een eigen relatie met de Heer. In die groei zal de hulp van anderen juist zeer worden gewaardeerd. Daarom wordt de gemeente ook vergeleken met een lichaam dat God zó heeft samengesteld, dat *"de leden voor elkaar gelijke zorg dragen" (1Ko 12:25b)*.

Voor het geloof is die groei een aanleiding voor een feest. Voor de wet, waarvan Ismaël een beeld is, is dat niet zo. Die drijft daar de spot mee. Dat Ismaël een beeld van de wet is en van mensen die zich onder de wet plaatsen en daarnaar willen leven, zien we in *Galaten 4*, waar Paulus zegt: *"Zegt mij, u die onder [de] wet wilt zijn, luistert u niet naar de wet? Want er staat geschreven dat Abraham twee zonen had, één van de slavin en één van de vrije. Maar die van de slavin was naar [het] vlees geboren en die van de vrije door*

[de] belofte. Deze dingen hebben een zinnebeeldige betekenis. Want dit zijn twee verbonden: het één van de berg Sinaï die tot slavernij baart, dat is Hagar. Hagar nu is de berg Sinaï in Arabië en komt overeen met het tegenwoordige Jeruzalem, want dit is in slavernij met haar kinderen; maar het Jeruzalem dat boven is, is vrij, en dat is onze moeder. Want er staat geschreven: 'Wees vrolijk, onvruchtbare die niet baart, barst los en juich, u die geen barensweeën hebt, want de kinderen van de eenzame zijn talrijker dan van haar die een man heeft'. U echter, broeders, bent kinderen van [de] belofte naar [het voorbeeld van] Izaäk. Maar zoals destijds hij die naar [het] vlees geboren was, hem vervolgde die naar [de] Geest was, zo ook nu. Maar wat zegt de Schrift? 'Drijf de slavin en haar zoon uit; want de zoon van de slavin zal geenszins erven met de zoon van de vrije'. Daarom, broeders, zijn wij geen kinderen van een slavin, maar van de vrije" (Gl 4:21-31).

Paulus verwijst in dit gedeelte naar Izak en Ismaël en hun moeders. Hij noemt hun namen niet. Het gaat namelijk niet om hun namen, maar om hun posities, want die dragen de moeders over op hun kinderen. Na de positie te hebben belicht, wijst hij op de oorsprong van beide zonen. Ismaël wordt door eigenwillig handelen van Abraham geboren, maar Izak ontvangt hij door een belofte van God. Welke geestelijke lessen hieruit door de Galaten en door ons moeten worden getrokken, komt in dat gedeelte duidelijk naar voren.

Aan het slot van dat gedeelte zien we de betekenis van het uitdrijven van Ismaël. Die betekenis is dat wat naar het vlees geboren is, altijd vervolgt wat naar de Geest geboren is *(Gl 4:29)*. Wie naar de Geest is en daar ook consequent naar wil leven, zal vervolging ondervinden van de kant van mensen die God willen dienen in eigen kracht. Vervolging is onvermijdelijk omdat leven uit geloof één grote aanklacht is van elke vorm van godsdienst die het eigen presteren op de voorgrond stelt.

Wie naar de wet wil leven, bedenkt de dingen van het vlees, en *"wat het vlees bedenkt, is vijandschap tegen God" (Rm 8:7)*. Er bestaat geen verbinding tussen het vlees en de wet enerzijds en de Geest anderzijds. Uit het vlees komt niets voort wat door God kan worden erkend en aangenomen en gezegend. Voor Abraham is alle zegen verbonden met de zoon van de belofte. In hem wordt het nageslacht beloofd en alleen dat nageslacht krijgt de beloofde zegen *(Rm 9:7; Hb*

...; evenmin, omdat zij Abrahams nageslacht zijn, zijn zij allen kinderen; maar 'in Izaäk zal uw nageslacht worden genoemd'; ... (Rm 9:7)

11:18). Zo is voor de mens de zegen van God verbonden met het geloof in Christus, dé Zoon van de belofte. Het ongeloof, het vlees, heeft daaraan geen deel.

Daarom besluit Paulus de verklaring van deze geschiedenis als volgt: *"Maar wat zegt de Schrift? 'Drijf de slavin en haar zoon uit; want de zoon van de slavin zal geenszins erven met de zoon van de vrije'" (Gl 4:30)*. De zegen van God is nooit te verkrijgen door een soort samenwerking van wet met genade. Alles wat met de wet te maken heeft, moet verdwijnen uit het leven en het denken van de christen.

Het is een harde les, te erkennen dat er voor het vlees geen plaats is. Dat vindt Abraham ook. Hij heeft er geen zin in Hagar en Ismaël te verdrijven. God moet er Zelf aan te pas komen om hem van de juistheid van de beslissing van Sara te overtuigen. Dan is er geen uitstel meer en zendt Abraham Hagar en Ismaël weg, na hen van het nodige voor onderweg te hebben voorzien.

Hagar stelt de wet voor *(Gl 4:24-25)*. Haar zoon Ismaël is een beeld van Israël onder de wet. Dit volk, dat geen verbinding heeft met de Zoon van de belofte en Hem zelfs heeft bespot en verworpen, is dwalende, zoals Hagar en Ismaël dwalen. Maar God gaat Zijn weg met dat volk.

God hoort de stem van de jongen. Wij lezen niet dat Ismaël een woord tot God gesproken heeft, maar hij zal met zijn moeder hebben meegehuild en God heeft dat luide roepen gehoord. De plaats waar hij huilt, is bij een put in de woestijn *"Berseba"*. 'Berseba' betekent 'put van de eed'. Zo zal God ook naar Zijn volk luisteren als zij zullen rouwklagen over de Eerstgeborene, wanneer zij zien op Hem Die zij doorstoken hebben *(Zc 12:10b)*.

Zij zullen Mij aanschouwen, Die zij doorstoken hebben. Zij zullen over Hem rouw bedrijven, als [met] de rouwklacht over een enig [kind]; en zij zullen over Hem bitter klagen, zoals men bitter klaagt over een eerstgeborene. (Zc 12:10)

Hagar krijgt de opdracht haar zoon overeind te tillen en met haar hand goed vast te houden. Gods genadige tussenkomst betekent niet dat de mens niets meer hoeft te doen. Ze krijgt er ook de belofte bij dat haar zoon tot een groot volk zal worden. Na deze woorden opent God bronnen van voorzieningen die ze eerst niet heeft gezien.

Abraham en Abimelech | *verzen 22-34*

> *22 En het gebeurde in die tijd dat Abimelech, met Pichol, zijn legerbevelhebber,
> tegen Abraham zei: God is met u bij alles wat u doet. 23 Nu dan, zweer mij hier
> bij God, dat u mij, mijn zoon, of mijn kleinzoon niet bedriegen zult. In
> overeenstemming met de goedertierenheid die ik u bewezen hebt, moet u mij en
> het land, waarin u als vreemdeling verblijft, [goedertierenheid] bewijzen. 24
> Abraham zei: Ik zweer [het]. 25 Maar Abraham wees Abimelech [eerst] terecht
> over een waterput die de dienaren van Abimelech [hem] met geweld afgenomen
> hadden. 26 Abimelech zei daarop: Ik weet niet wie dit gedaan heeft; bovendien
> hebt u het ook zelf niet [eerder] aan mij verteld, en heb ik er ook zelf niet [eerder]
> van gehoord dan vandaag. 27 Toen nam Abraham kleinvee en runderen en gaf
> die aan Abimelech en zij beiden sloten een verbond. 28 Maar Abraham zette
> zeven ooilammeren van het kleinvee apart. 29 Toen zei Abimelech tegen
> Abraham: Wat betekenen die zeven ooilammeren [hier], die u apart gezet hebt?
> 30 Hij zei: U moet die zeven ooilammeren uit mijn hand aannemen, zodat het
> voor mij als bewijs zal dienen dat ik deze put gegraven heb. 31 Daarom noemde
> men die plaats Berseba, want zij beiden hebben daar [een eed] gezworen. 32 Zo
> sloten zij een verbond in Berseba. Daarna stond Abimelech op, met Pichol, zijn
> legerbevelhebber, en keerden zij terug naar het land van de Filistijnen. 33 En
> [Abraham] plantte een tamarisk in Berseba, en hij riep daar de Naam van de
> HEERE, de eeuwige God, aan. 34 Abraham verbleef vele dagen als vreemdeling
> in het land van de Filistijnen.*

Hier is de verhouding tussen Abraham en Abimelech volledig omgekeerd in vergelijking met het vorige hoofdstuk. Abimelech erkent dat God met Abraham is. Dit is een beeld van wat in de toekomst de volken zullen zeggen, wanneer Israël tot het hoofd van de volken is geworden *(Zc 8:23)*.

Zo zegt de HEERE van de legermachten: In die dagen [zal het gebeuren] dat tien mannen uit alle talen van de heidenvolken, vastgrijpen, ja, de punt [van de mantel] van een Joodse man zullen zij vastgrijpen, [en] zeggen: Wij gaan met u mee, want wij hebben gehoord [dat] God met u is. (Zc 8:23)

Een christen kan deze erkenning nu al ten deel vallen. Als hij trouw wandelt met God, zal dat opgemerkt worden. Dat is het gevolg van het ‘wegzenden’ van het vlees, van het niet wandelen zoals de volken doen. Als Izak – in ons leven: de Heer Jezus – zijn ware plaats krijgt, komt deze erkenning van Abimelech – voor ons: van de wereld. Abraham wordt wel pijnlijk herinnerd aan zijn falen *(vers 23)*.

Toch is, zoals gezegd, de verhouding volledig anders. Nu berispt Abraham Abimelech vanwege een waterput en geeft hij geschenken aan Abimelech. De put krijgt de naam van de woestijn Berseba. Het verbond dat ze met elkaar sluiten, wordt bekrachtigd door een geschenk van de hand van Abraham. Hierna gaat Abimelech terug naar zijn land.

Abraham roept *"de Naam van de HEERE, de eeuwige God, aan"*. Hij brengt het besef tot uiting dat God boven de tijd staat en dat al Zijn beloften waargemaakt zullen worden, ook al is daar nog niets van te zien. Daarom ook plant hij in dit geloof een tamarisk bij Berseba ('put van de eed'). Hiermee geeft hij als het ware de grens aan tussen zichzelf en de Filistijnen.

Genesis 22

Inleiding

In dit hoofdstuk toont God dat Zijn beloften gegrond zijn op de gestorven en opgestane Christus van Wie Izak hier een beeld is. Het is het vierde offer dat in *Genesis* wordt gebracht. God heeft het eerste offer gebracht. Daar is de vraag beantwoord hoe Hij een zondaar in Zijn tegenwoordigheid kan aanvaarden. Abel heeft het tweede offer gebracht. Hij laat het antwoord zien op de vraag: Hoe kan de mens die een zondaar is, voor God bestaan? Het derde offer is dat van Noach. Dat geeft antwoord op de vraag: Hoe kan de schepping waar zondige mensen wonen, voor God bestaan?

Zoals we vaker in de Schrift zien, kan een geschiedenis van meerdere kanten worden belicht:

1. Eerst is er de letterlijke betekenis. We zien in dit hoofdstuk een vader die een zware beproeving van zijn geloof krijgt en hoe hij daarmee omgaat. Daar kunnen wij onze lessen uit leren.
2. Dan kunnen we deze geschiedenis ook bekijken als een illustratie van de wijze waarop God de Vader Zijn Zoon offert.
3. Ook is er een profetische toepassing te maken. Dat zien we in de zegen die het gevolg is van het offer van de Zoon.

God zegt Abraham Izak te offeren | *verzen 1-2*

> *1 En het gebeurde na deze dingen dat God Abraham op de proef stelde. Hij zei tegen hem: Abraham! Hij zei: Zie, hier ben ik. 2 Hij zei: Neem toch uw zoon, uw enige, die u liefhebt, Izak, ga naar het land Moria, en offer hem daar als brandoffer op een van de bergen die Ik u zal noemen.*

Na de geloofs*ervaringen* in de vorige hoofdstukken krijgt Abraham nu een geloofs*beproeving*. Het is een enorme geloofsbeproeving. Het is een grote beproeving als je lang moet wachten om te krijgen wat je is beloofd en daarin gehoorzaam te zijn aan Gods Woord en Hem te blijven vertrouwen. Het is een nog grotere beproeving Gods Woord te gehoorzamen en Hem te vertrouwen als Hij het beloofde dat je hebt ontvangen van je terugvraagt.

De vraag is dan of je werkelijk gelooft dat God zal doen wat Hij heeft beloofd.

God roept Abraham bij zijn naam en Abraham stelt zich direct ter beschikking om te horen wat God te zeggen heeft. Wat God vraagt, is diep aangrijpend en diepingrijpend. Aangrijpend is de wijze waarop God zegt wie hij moet offeren. Het is *"uw zoon"*. Maar dat niet alleen. Het is *"uw enige"*. Maar ook dat is het niet alleen. Nog is de omschrijving van wie Izak voor Abraham is, niet af. Het is *"die u liefhebt"*. Ten slotte noemt God de naam van zijn zoon. Het is *"Izak"*, zijn lachen.

Dit is de eerste keer dat het woord 'liefde' in de Bijbel staat. Het is opmerkelijk dat dit gebeurt om de verhouding te beschrijven tussen een vader en zijn zoon, wat wijst op de verhouding tussen dé Vader en dé Zoon.

Elk misverstand om welke zoon het zou gaan, is uitgesloten. Het is de zoon die hij samen met Sara als een wonder van God heeft gekregen. Andere kinderen hebben ze samen niet gekregen. Het is de zoon die zijn vreugde is, van wie hij zielsveel houdt. God heeft hem beloofd dat hij in deze zoon een groot nageslacht zal krijgen. Nu vraagt God hem dat allemaal op het altaar te offeren. De praktische les die hij en ook wij moeten leren, is: Geloof je meer in wat Ik je heb gegeven of geloof je meer in Mij Zelf?

Wanneer Abraham Ismaël moet verdrijven, heeft hij daarvoor de reden gekregen. Nu hij Izak moet offeren, horen we daarvoor geen reden. Ook is Izak geen misdadiger die als een weerspannige zoon op grond van gerechtigheid door zijn ouders bij de oudsten van zijn stad moet worden gebracht en door hun hand moet sterven *(Dt 21:18-21)*. De enige reden om het te doen is omdat God het zegt. Het enige waar het in dit geval op aankomt, is gehoorzaamheid aan en vertrouwen in God.

Abraham moet naar het land Moria gaan. Op een van de bergen daar, die God hem zal noemen, moet hij zijn zoon als brandoffer offeren. Het ligt voor de hand te denken dat die berg de berg Moria is. Daar zal David later ook een offer brengen en zal Salomo de tempel bouwen *(2Kr 3:1)*. De gemeente, gezien als tempel, dat is als huis van God, is gebouwd op de grondslag van het offer van de Heer Jezus.

Toen begon Salomo het huis van de HEERE te bouwen, in Jeruzalem, op de berg Moria, waar [de HEERE] aan zijn vader David verschenen was, op de plaats die David bepaald had, op de dorsvloer van Ornan, de Jebusiet. (2Kr 3:1)

Abraham en Izak op weg naar de offerplaats | *verzen 3-8*

> *3 Toen stond Abraham 's morgens vroeg op, zadelde zijn ezel, nam twee van zijn knechten met zich mee, en Izak, zijn zoon. Hij kloofde hout voor het brandoffer, stond op en ging naar de plaats die God hem genoemd had. 4 Op de derde dag sloeg Abraham zijn ogen op, en hij zag die plaats in de verte. 5 Abraham zei tegen zijn knechten: Blijven jullie hier met de ezel, dan zullen ik en de jongen daarheen gaan. Als wij ons neergebogen hebben, zullen wij bij jullie terugkeren. 6 Daarop nam Abraham het hout voor het brandoffer en legde dat op zijn zoon Izak. Hijzelf nam het vuur en het mes in zijn hand. Zo gingen zij beiden samen verder. 7 Toen sprak Izak tot zijn vader Abraham en zei: Mijn vader! Hij zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon. Hij zei: Zie, hier is het vuur en het hout, maar waar is het lam voor het brandoffer? 8 Abraham zei: God zal Zichzelf voorzien van het lam voor het brandoffer, mijn zoon. Zo gingen zij beiden samen verder.*

Abraham begeeft zich op weg naar de plaats die God hem heeft genoemd, nadat hij alle voorbereiding heeft getroffen. Op de derde dag ziet hij die plaats *"in de verte"*. Dat doet denken aan Gods raadsbesluit waarin is opgenomen dat de Heer Jezus eenmaal zou komen om geofferd te worden. God heeft die plaats altijd al vooruitgezien *(1Pt 1:20)*. Maar het is verbonden met *"de derde dag"*, dat is de dag die spreekt van de opstanding. God heeft Hem op de derde dag ook opgewekt uit de doden *(1Pt 1:21; Mt 16:21; Lk 24:46; 1Ko 15:3-4)*.

Hij is wel voorgekend vóór [de] grondlegging van [de] wereld, maar in [het] laatst van de tijden geopenbaard ter wille van u, ... (1Pt 1:20)

In deze drie dagen heeft Abraham nagedacht over wat God hem heeft gevraagd. In *Hebreeën 11* staan *daden* vermeld die gelovigen in het Oude Testament in het geloof hebben verricht. Alleen van Abraham staat ook vermeld wat hij *dacht*: *"Hij heeft overwogen, dat God machtig was hem zelfs uit [de] doden op te wekken" (Hb 11:18b)*. Dit bewijst het enorme geloof van Abraham. Hij heeft geen voorbeeld daarvan in zijn omgeving gehad, waaruit hij heeft kunnen zien dat God doden opwekt.

Hij kent God en door die kennis en door na te denken over alles wat God hem heeft beloofd, kan hij maar tot één conclusie komen: 'Als ik mijn zoon, aan wie God al Zijn beloften heeft verbonden, moet offeren, zal God hem uit de doden opwekken.' Dit is groot. Dit is het bewijs hoe echt het geloof

van Abraham is. Daarom staat er geschreven dat Abraham *"op grond van werken gerechtvaardigd"* is, *"toen hij zijn zoon Izaäk op het altaar geofferd had" (Jk 2:21)*. De conclusie die daar direct door Jakobus aan wordt verbonden, is: *"U ziet dat het geloof samenwerkte met zijn werken en het geloof uit de werken volmaakt werd" (Jk 2:22)*. Zijn geloof is uit zijn werken gebleken.

In dit geloof heeft hij alle voorbereidingen getroffen. Alle initiatief gaat van Abraham uit. Hij handelt. In beeld zien we hoe alle initiatief van God uitgaat om Zijn Zoon als offer te geven *(Jh 3:16; Rm 8:3)*. We lezen op andere plaatsen ook dat de Zoon Zichzelf heeft gegeven *(Gl 2:20)*, maar het gaat even om het beeld dat hier wordt voorgesteld.

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. (Jh 3:16)

De overwegingen van het geloof van Abraham komen tot uiting in wat hij tegen de knechten zegt: *"Als wij ons neergebogen hebben, zullen wij bij jullie terugkeren."* Ook in wat hij tegen Izak zegt, horen wij zijn vertrouwen op God: *"God zal Zichzelf voorzien van het lam voor het brandoffer, mijn zoon."*

In *vers 6* en *vers 8*, en ook later in *vers 19*, staat: *"Zo gingen zij beiden samen verder."* Dit is ook een prachtige verwijzing is naar het samengaan van de Vader en de Zoon *(Jh 8:29a)*.

En Hij die Mij heeft gezonden, is met Mij; ... (Jh 8:29a)

Abraham offert Izak | *verzen 9-10*

> *9 En zij kwamen op de plaats die God hem genoemd had. Abraham bouwde daar het altaar, schikte het hout erop, bond zijn zoon Izak en legde hem op het altaar, boven op het hout. 10 Toen strekte Abraham zijn hand uit en nam het mes om zijn zoon te slachten.*

Nergens staat dat Abraham 'zogenaamd' zijn zoon heeft geofferd. Steeds lezen we dat hij Izak heeft geofferd. De gedetailleerde beschrijving van de handelingen van Abraham maken indruk. Niets gebeurt overhaast, maar weloverwogen, doelbewust, kalm. We horen geen woord meer uit de mond van Izak.

Wij kennen de uitkomst, dat neemt veel van de spanning weg. Maar we kunnen ons enigszins indenken wat er door Abraham is heengegaan. Zeker, hij vertrouwde er vast op dat God hem uit de doden zou opwekken.

Maar je zoon te moeten doden, die zich als een willig slachtoffer heeft laten binden; de zoon die zijn vader het mes ziet opheffen om hem te slachten ...

Abraham krijgt Izak terug | *verzen 11-12*

> *11 Maar de Engel van de HEERE riep tot hem vanuit de hemel en zei: Abraham, Abraham! Hij zei: Zie, hier ben ik. 12 Toen zei Hij: Steek uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets, want nu weet Ik dat u godvrezend bent en uw zoon, uw enige, Mij niet onthouden hebt.*

Dan klinkt de stem van de Engel van de HEERE, dat is de Heer Jezus, Die Zelf later het ware offer zal zijn en voor Wie er geen stem zal komen. Integendeel, toen Hij riep, zweeg de hemel. Hier roept Hij, als het ware in verrukking, tweemaal de naam van Abraham, vanwege diens geloof in Hem. Hij deelt ons dat mee omdat Hij dat met ons wil delen.

Deze beproeving is niet nodig om aan de HEERE te laten zien of Abraham wel gelooft, maar om het geloof in Abrahams hart aan ons te laten zien. Als wij zeggen te geloven in de Heer Jezus, zal ons geloof ook worden beproefd. God ziet ons geloof wel, maar Hij wil dat ook voor anderen in onze daden zichtbaar wordt wat wij met onze mond belijden.

Weer is Abraham direct ter beschikking. Dan komt het bevrijdende woord: *"Steek uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets."* Het bewijs is geleverd dat Abraham alles voor de HEERE overhad. De HEERE is voor hem groter dan alle beloften en alle bezittingen die verankerd zijn in Izak. Hier krijgt Abraham alles terug. En wat is hij er een ervaring rijker door geworden! God is door alles heen en tegen alles in te geloven.

Wij moeten leren alles op het altaar te leggen, echt alles wat God van ons vraagt. En vraagt Hij minder dan alles? Dan zullen we ook de ervaring opdoen die Abraham opdeed: dat God de God van de opstanding is.

Het plaatsvervangend offer | *verzen 13-14*

> *13 Toen sloeg Abraham zijn ogen op en keek om, en zie, achter hem zat een ram met zijn horens verstrikt in het struikgewas. Abraham ging erheen, nam die ram en offerde hem als brandoffer in de plaats van zijn zoon. 14 En Abraham gaf die plaats de naam: De HEERE zal erin voorzien. Daarom wordt heden ten dage gezegd: Op de berg van de HEERE zal erin voorzien worden.*

Het geloof van Abraham, dat hij heeft uitgesproken in *vers 8*, wordt hier beantwoord. Izak hoeft niet letterlijk geofferd te worden. Abraham ziet een ram achter zich. De ram was daar al. Hij moest omkijken om die te zien. Zo is de Heer Jezus al door God in een ver verleden als Offer bestemd *(1Pt 1:20a)*. Om dat Offer te kunnen zijn moest Hij Mens worden. Daarvan spreekt het struikgewas, dat uit de aarde groeit *(vgl. Js 53:2a)*.

Dat de ram daar met zijn horens in verstrikt zat, wil zeggen dat de Heer Jezus de verplichting op Zich had genomen om als Mens de hele wil van God te volbrengen *(Hb 10:5-7; Zc 13:5)*. Toen Hij eenmaal als Mens op aarde was gekomen, was er geen andere weg dan de weg van het kruis om het plaatsvervangende Offer te zijn. De Zoon des mensen moest worden verhoogd *(Jh 3:14)*. Hij heeft Zijn werk met volhardende kracht volbracht. Daarvan spreken de horens.

Abraham geeft de berg de prachtige naam *"de HEERE zal erin voorzien"*. Alles wat de HEERE Zich heeft voorgenomen, daarin zal Hij voorzien. Het bewijs daarvoor is geleverd; de grondslag ervoor is gelegd in de dood en de opstanding van de Heer Jezus.

Zegen op grond van het offer | *verzen 15-19*

> *15 Daarna riep de Engel van de HEERE tot Abraham voor de tweede keer vanuit de hemel. 16 Hij zei: Ik zweer bij Mijzelf, spreekt de HEERE: Omdat u dit gedaan hebt en Mij uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt, 17 zal Ik u zeker rijk zegenen en uw nageslacht zeer talrijk maken, als de sterren aan de hemel en als het zand dat aan de oever van de zee is. Uw nageslacht zal de poort van zijn vijanden in bezit hebben. 18 En in uw Nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, omdat u Mijn stem gehoorzaam geweest bent. 19 Daarna keerde Abraham terug naar zijn knechten. Zij stonden op en gingen samen naar Berseba. En Abraham bleef in Berseba wonen.*

Nu – in beeld – de zoon van de belofte in de dood is geweest en is opgestaan, zweert God bij Zichzelf *(Hb 6:13-14)* dat de zegen zal komen, zowel *voor* Abraham en zijn nageslacht *(vers 17)* als *door* Abraham en zijn nageslacht *(vers 18)*. Zowel Israël, zijn lichamelijk nageslacht – dat *"als het zand dat aan*

> *Want toen God aan Abraham de belofte deed, zwoer Hij, omdat Hij bij geen meerdere kon zweren, bij Zichzelf en zei: Zeker zal Ik u rijk zegenen en zeer zal Ik u vermenigvuldigen. (Hb 6:13-14)*

de oever van de zee is" –, als de gelovigen van de gemeente, zijn geestelijk nageslacht – dat is *"als de sterren aan de hemel"* –, zullen door Christus, de gestorven en opgestane Zoon van God, gezegend worden.

De poort van de vijanden zal door het nageslacht van Abraham in bezit worden genomen wanneer Israël onder Jozua Kanaän binnentrekt en de steden in dat land verovert. Ook voor alle volken van de aarde zal er zegen zijn. Dat zal zijn in het duizendjarig vrederijk. De volken zullen dan door middel van Israël gezegend worden.

Abraham gaat wonen bij Berseba, dat betekent 'put van de eed', om als het ware voortdurend herinnerd te worden aan wat God heeft gezworen. Zo mogen wij ook leven in het bewustzijn van alle beloften van God, die in Christus ja en amen zijn *(2Ko 1:20)*. Doen we dat ook?

Want hoeveel beloften van God er ook zijn, in Hem is het ja; daarom is ook door Hem het amen, tot heerlijkheid van God door ons. (2Ko 1:20)

Rebekka geboren | *verzen 20-24*

> *20 En het gebeurde na deze dingen dat Abraham de boodschap gebracht werd: Zie, ook Milka heeft Nahor, uw broer, zonen gebaard: 21 Uz, zijn eerstgeborene, Buz, zijn broer, en Kemuel, de vader van Aram, 22 Chesed, Hazo, Pildas, Jidlaf en Bethuel. 23 Bethuel verwekte Rebekka. Deze acht baarde Milka aan Nahor, de broer van Abraham. 24 Ook zijn bijvrouw, van wie de naam Reüma was, baarde zonen: Tebah, Gaham, Tahas en Maächa.*

Het hoofdstuk besluit met de vermelding van de zonen van Nahor, de broer van Abraham. De reden daarvoor is dat uit Bethuel, de zoon van Nahor, Rebekka geboren is, de toekomstige vrouw van Izak. Hoewel het huwelijk pas in *Genesis 24* plaatsvindt, wordt Rebekka hier toch al genoemd omdat we hier zien op grond waarvan dat huwelijk gesloten kan worden. Die grond is de dood en de opstanding van Izak. Zo is de gemeente, de bruid van het Lam, ontstaan op grond van de dood en de opstanding van de Heer Jezus.

Genesis 23

De dood van Sara | *verzen 1-2*

> *1 Sara leefde honderdzevenentwintig jaar; dat waren de levensjaren van Sara. 2 En Sara stierf in Kirjath-Arba – het tegenwoordige Hebron – in het land Kanaän. Abraham ging de tent in om rouw te bedrijven over Sara en haar te bewenen.*

Voordat in het volgende hoofdstuk Izak zijn vrouw Rebekka krijgt, wordt eerst de dood van Sara vermeld. In de typologie is dit een belangrijke gebeurtenis. We zien hier namelijk in beeld dat eerst Israël – waarvan Sara een beeld is – terzijde wordt gesteld, en dat daarna de Heer Jezus – van Wie Izak een beeld is – Zijn bruid krijgt, de gemeente – waarvan Rebekka een beeld is.

Sara is de enige vrouw van wie in Gods Woord wordt vermeld hoe oud ze is geworden. Haar dagen zijn geteld door God. God kent ook haar geloof. Het lijkt alsof ze in de schaduw van Abraham heeft gestaan, maar in *Hebreeën 11* wordt ook over haar geloof gesproken *(Hb 11:11)*. Ze heeft niet op het geloof van Abraham gesteund, zoals een Lot. Zij heeft de hele pelgrimstocht met Abraham gemaakt en is tweeënzestig jaar lang een vreemdelinge en bijwoonster geweest. Samen hebben ze het einddoel bereikt, ook in trouw aan elkaar. Zij is in dit alles de gelovige vrouw van nu tot voorbeeld *(1Pt 3:5-6)*.

Door [het] geloof ontving hij, hoewel Sara zelf onvruchtbaar was, kracht om te verwekken, en [dat] boven [de] bepaalde leeftijd, omdat hij Hem trouw achtte Die het beloofd had. (Hb 11:11)

Wat ze voor Abraham heeft betekend, blijkt uit zijn reactie bij haar dood. Hij bedrijft rouw over haar en huilt over haar. In het volgende gedeelte zien we dat hij kosten noch moeite spaart om haar een waardige begrafenis en een waardig graf te geven. Hier vinden we voor het eerst sprake van tranen bij Abraham. Daarover lezen we niet wanneer hij uit Ur van de Chaldeeën vertrekt.

De natuurlijke gevoelens worden door het geloof niet opzijgezet. Rouw en verdriet zijn niet verkeerd, ze hebben hun plaats. Er is wel een groot

onderscheid met hen die geen hoop hebben *(1Th 4:13)*. De gelovige heeft verdriet als een geliefde medegelovige ontslaapt, maar is niet wanhopig. Hij zal zijn geliefde terugzien.

Maar wij willen niet dat u onwetend bent, broeders, wat betreft hen die ontslapen, opdat u niet bedroefd bent, zoals ook de overigen die geen hoop hebben. (1Th 4:13)

Een graf en een begrafenis | *verzen 3-20*

3 Daarna stond Abraham op, ging weg van zijn dode en sprak tot de Hethieten:
4 Ik ben slechts een vreemdeling en bijwoner bij u, maar geef mij toch bij u
een eigen graf zodat ik mijn dode kan uitdragen en begraven. 5 De Hethieten
antwoordden Abraham en zeiden: 6 Luister naar ons, mijn heer, u bent een
vorst van God in ons midden. Begraaf uw dode in het beste graf dat wij hebben.
Niemand van ons zal u zijn graf weigeren om uw dode te begraven. 7 Toen
stond Abraham op, boog zich voor de bevolking van dat land, de Hethieten, 8
en sprak tot hen: Als het met uw goedkeuring is dat ik mijn dode uitdraag en
begraaf, luister dan naar mij en pleit voor mij bij Efron, de zoon van Zohar,
9 zodat hij mij de grot van Machpela, die hij bezit en die aan de rand van zijn
akker ligt, zal geven. Laat hij mij die voor de volle prijs geven, zodat ik een
eigen graf heb te midden van u. 10 Efron nu zat te midden van de Hethieten.
Efron de Hethiet antwoordde Abraham ten aanhoren van de Hethieten, allen
die naar de poort van zijn stad gekomen waren: 11 Nee, mijn heer! Luister naar
mij: De akker geef ik u, en de grot die erop ligt, geef ik u ook. Voor de ogen van
mijn volksgenoten geef ik u die; begraaf uw dode. 12 Toen boog Abraham zich
voor de bevolking van dat land, 13 en hij sprak tot Efron ten aanhoren van de
bevolking van het land: Als u werkelijk Efron bent, luister dan toch naar mij. Ik
zal u geld voor de akker geven. Neem het van mij aan, zodat ik mijn dode daar
kan begraven. 14 Efron antwoordde Abraham en zei: 15 Mijn heer, luister naar
mij: een stuk land van vierhonderd sikkel zilver, wat maakt dat voor verschil
tussen mij en u? Begraaf uw dode! 16 Abraham luisterde naar Efron; en Abra-
ham woog voor Efron het geld af waarover hij ten aanhoren van de Hethieten
gesproken had: vierhonderd sikkel zilver, naar de gangbare waarde voor de
koopman. 17 Zo ging de akker van Efron in Machpela, die tegenover Mamre
lag, de akker en de grot die daarop gelegen is, en al de bomen op de akker, op
heel het gebied rondom de grot, 18 over op Abraham als zijn eigendom, voor
de ogen van de Hethieten, in het bijzijn van allen die naar de poort van zijn
stad gekomen waren. 19 Daarna begroef Abraham zijn vrouw Sara in de grot
op de akker van Machpela, tegenover Mamre – het tegenwoordige Hebron – in

> *het land Kanaän. 20 Zo ging de akker met de grot die daarop gelegen is als een eigen graf over van de Hethieten op Abraham.*

Na het rouw bedrijven en bewenen *"stond Abraham op"*. Hij blijft niet treuren. Het is belangrijk niet in verdriet te verzinken, maar na het rouwbedrijven en bewenen te zien wat dan nodig is. Er komt een tijd dat er weer moet worden opgestaan. Men kan niet bij het verdriet blijven stilstaan. Dit kan alleen als er geloof in de opstanding is, een geloof dat is gebaseerd op het werk van Christus aan het kruis en Zijn opstanding. Er is een opstanding van de gelovigen omdat Hij is opgestaan *(1Ko 15:20-21)*.

Maar nu, Christus is opgewekt uit [de] doden, als Eersteling van hen die ontslapen zijn. Want waar [de] dood is door een mens, is ook [de] opstanding van [de] doden door een Mens. (1Ko 15:20-21)

Abraham weet wat hij moet doen. Hij wil een graf kopen. Daarvoor gaat hij naar de eigenaars van het land. Hij koopt het graf voor vierhonderd zilverstukken, dat is een enorm bedrag. De prijs van een slaaf is twintig zilverstukken. In de tijd van Jeremia wordt een hele akker gekocht voor zeventien sikkel zilver. Zoveel is het hem waard dat Sara daar begraven wordt. Hij betaalt die prijs zonder erover te onderhandelen.

Tegenover hen belijdt hij vrijmoedig dat hij bij hen als vreemdeling verblijft *(Hb 11:13)* en daarom geen recht op iets van het land heeft. De reactie van de Hethieten toont het grote respect dat zij voor hem hebben en dat hij tijdens zijn verblijf onder hen door zijn gedrag heeft afgedwongen. Een consequente houding als gelovige dwingt respect af, in tegenstelling tot Lot, die veracht werd *(vgl. Gn 23:6; Gn 19:9)*.

De beschrijving van de koop van het graf voor Sara laat zien hoezeer de plaats van de begrafenis ertoe doet. Abraham begraaft haar met het oog op de opstanding. Met de koop van het graf is Abraham in het bezit gekomen van het enige stuk Kanaän dat hij zijn eigendom kan noemen. Met deze koop bevestigt hij zijn geloof in de opstanding. Hij weet dat Sara leven uit God heeft gekregen. Daarom verzekert hij zich van de rechten op de plaats waar het lichaam van zijn geliefde wordt gelegd tot zij zal opstaan om de beloofde zegen in ontvangst te nemen.

Abraham begraaft niet 'slechts een stoffelijk overschot', maar begraaft *"mijn dode" (vers 13)*, *"zijn vrouw Sara" (vers 19)*. Wanneer de Heer Jezus begraven wordt, staat er niet dat Zijn 'stoffelijk overschot' wordt begra-

ven, maar dat *"Jezus"* in het graf wordt gelegd *(Jh 19:40,42)*. Het lichaam is de Persoon.

Zij namen dan het lichaam van Jezus en bonden het in linnen doeken met de specerijen, zoals de Joden de gewoonte van begraven hebben. ... Daar legden zij dan Jezus wegens de voorbereiding van de Joden, omdat het graf dichtbij was. (Jh 19:40,42)

Israël is nu een dood volk *(Ez 37:1-11)*. Maar God heeft het volk met zorg begraven. Hij weet precies waar het zich bevindt. Hij heeft de akker, dat is de wereld, gekocht. Abraham betaalde de volle prijs. God betaalde ook de volle prijs: het bloed van Zijn Zoon.

Het is de eerste keer dat er in de Schrift over een begrafenis wordt gesproken. Nergens vinden we een gebod om te begraven, evenmin vinden we een verbod om te verbranden. Door wat we uit de Schrift weten, is het duidelijk dat begraven naar Gods gedachten is. We moeten ons afvragen wat de zin ervan is. Jakob en Jozef willen begraven worden in het beloofde land. God heeft Mozes Zelf begraven. De Heer Jezus is begraven in een nieuw graf.

Begraven houdt verband met de opstanding. Dat blijkt uit het lange hoofdstuk over de opstanding in de Bijbel, *1 Korinthiërs 15*. Paulus begint dat hoofdstuk met de Korinthiërs nog een keer bekend te maken met wat het evangelie inhoudt. Dat heeft hij al een keer mondeling gedaan, wanneer hij bij de Korinthiërs is gekomen. Ze hebben het toen aangenomen en ze zijn daardoor behouden geworden. Nu hij hun zijn brief schrijft, vertelt hij hun nog een keer, waar het in het evangelie om gaat: *"Want ik heb u in de eerste plaats overgegeven wat ik ook ontvangen heb: dat Christus voor onze zonden gestorven is, naar de Schriften; en dat Hij is begraven, en dat Hij op de derde dag is opgewekt, naar de Schriften" (1Ko 15:3-4)*.

Hier staat twee keer de uitdrukking *"naar de Schriften"*. Daardoor wordt de zin in twee delen verdeeld. We zien dan dat in het tweede deel van de zin 'begraven' en 'opgewekt' bij elkaar horen. Dit is van grote betekenis. Paulus komt daar later in dat hoofdstuk nader op terug.

Het is duidelijk dat niet sterven en begraven bij elkaar horen, maar dat begraven en opstanding bij elkaar horen. Begraven is zaaien, en zaaien gebeurt met het oog op een oogst. Verbranding heeft altijd te maken met oordeel *(Jz 7:25; Lv 21:9)*.*

* Zie verder het boekje 'Begraven of cremeren' op www.oudesporen.nl.

Abraham betaalt een hoge prijs. Hij wil niets van de inwoners van het land krijgen. Eerder heeft hij een aanbod om iets te krijgen geweigerd *(Gn 14:23)*. In de onderhandelingen over de prijs gaat hij correct te werk. Abraham is geloofwaardig, ook in zijn zakendoen. Hij betaalt de prijs onder getuigen. Mensen beoordelen onze godsdienst in verbinding met onze nauwgezetheid in aardse zaken *(2Ko 8:21; 1Th 4:12)*.

...; want wij behartigen wat eerlijk is, niet alleen voor [de] Heer, maar ook voor [de] mensen. (2Ko 8:21)

..., opdat u betamelijk wandelt tegenover hen die buiten zijn en van niemand [iets] nodig hebt. (1Th 4:12)

De koop van de akker van Machpela met daarop de grot als begraafplaats voor Sara getuigt van zijn onwankelbare geloof dat Kanaän zijn bezit zal worden, naar de belofte van God. Gods beloften eindigen niet met de dood. Met deze koop neemt hij als het ware een voorschot op het bezit van het geheel. Later worden ook hijzelf *(Gn 25:10)*, Izak en Rebekka en Jakob en Lea daar begraven *(Gn 49:29-31; 50:13)*. Zij en alle andere oudtestamentische gelovigen zijn gestorven, zonder de belofte te hebben ontvangen, omdat God heeft gewild dat zij niet zonder de nieuwtestamentische gelovigen tot volmaaktheid zouden komen *(Hb 11:39-40)*.

En deze allen die door hun geloof getuigenis hebben verkregen, hebben de belofte niet ontvangen, daar God voor ons iets beters had voorzien, opdat zij niet zonder ons tot volmaaktheid zouden komen. (Hb 11:39-40)

Genesis 24

Inleiding

In dit hoofdstuk hebben we een prachtig beeld van het werk van de drie-enige God voor het verkrijgen van een bruid voor de Zoon. Het initiatief gaat van de Vader uit *(verzen 1-9)*, de dienaar is een beeld van de Heilige Geest *(verzen 10-61)*, de bruid ziet op de gemeente die verbonden wordt met de Heer Jezus *(verzen 62-67).*

Ook praktisch is er veel in dit hoofdstuk dat ons kan helpen en bemoedigen in ons leven met de Heer. Evenals in het vorige hoofdstuk horen we geen stem van God met een opdracht. We zien er ook geen wonderen. We worden deelgenoot van overleggingen van gelovigen die de weg van de Heer zoeken en we zien hoe de Heer leidt.

De les is niet dat wij op onze gebeden net zo snel antwoord krijgen als de dienaar en dan ook nog het antwoord dat wij wensen. De les is dat wij mogen overleggen en in vertrouwen op de Heer om Zijn leiding mogen vragen en dat Hij die geeft.

Een vrouw voor Izak | *verzen 1-9*

> *1 Abraham nu was oud en op dagen gekomen en de HEERE had Abraham in alles gezegend. 2 Toen zei Abraham tegen zijn dienaar, de oudste van zijn huis, die alles wat hij had, beheerde: Leg toch uw hand onder mijn heup. 3 Ik wil u laten zweren bij de HEERE, de God van de hemel en de God van de aarde, dat u voor mijn zoon geen vrouw zult nemen uit de dochters van de Kanaänieten te midden van wie ik woon, 4 maar dat u naar mijn vaderland en mijn familiekring gaat om voor mijn zoon Izak een vrouw te nemen. 5 En de dienaar zei tegen hem: Misschien zal die vrouw mij niet willen volgen naar dit land. Zal ik dan uw zoon terug moeten brengen naar het land waaruit u vertrokken bent? 6 Abraham zei tegen hem: Wees op uw hoede, dat u mijn zoon daar niet terugbrengt! 7 De HEERE, de God van de hemel, Die mij uit mijn familie en uit mijn geboorteland weggehaald heeft, Die tot mij gesproken heeft en Die mij gezworen heeft: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven – die God zal Zijn engel voor u uit sturen, opdat u voor mijn zoon daarvandaan een vrouw zult*

> *nemen. 8 Maar als die vrouw u niet wil volgen, dan bent u vrij van deze eed aan mij; breng mijn zoon echter niet daarheen terug. 9 Toen legde de dienaar zijn hand onder de heup van Abraham, zijn heer, en hij zwoer hem dat.*

Abraham stelt dat de vrouw die zijn zoon moet krijgen, niet uit de volken mag komen, maar uit zijn eigen familie. Het moet iemand zijn die bij hem past. De toepassing voor vandaag is dat een gelovige geen relatie mag aangaan met een ongelovige *(2Ko 6:14)*. Hij mag alleen trouwen 'in de Heer' *(1Ko 7:39)*, dat wil zeggen met iemand die ook de Heer Jezus toebehoort.

Gaat niet met ongelovigen onder een ongelijk juk. Want welk deelgenootschap hebben gerechtigheid en wetteloosheid? Of welke gemeenschap heeft licht met duisternis? (2Ko 6:14)

Een vrouw is verbonden zolang haar man leeft; maar als haar man ontslapen is, is zij vrij om te trouwen met wie zij wil, mits in [de] Heer. (1Ko 7:39)

De bruid moet gehaald worden uit het land waar Abraham vandaan komt. Izak blijft in het land van de belofte. Zo blijft ook de Heer Jezus in de hemel, terwijl de Heilige Geest de gemeente klaarmaakt om haar Bruidegom te ontmoeten.

Voor het vinden van een dergelijke vrouw moet moeite worden gedaan. Er zijn veel factoren waarmee rekening moet worden gehouden. Als we die factoren menselijk gaan bezien, is het een onmogelijke opgave. Als we echter rekenen op de leiding van de Heer, is het een weg van geloof die we in vertrouwen op een goede afloop mogen gaan.

Het gebed van de dienaar | *verzen 10-14*

> *10 Daarop nam de dienaar tien kamelen van de kamelen van zijn heer en ging op weg met allerlei kostbaarheden van zijn heer bij zich. Zo stond hij op en ging hij op weg naar Mesopotamië, naar de stad van Nahor. 11 Buiten die stad liet hij de kamelen neerknielen bij een waterput, tegen de avond, de tijd waarop de vrouwen water komen putten. 12 Toen zei hij: HEERE, God van mijn heer Abraham, laat het mij vandaag toch gebeuren en bewijs Abraham, mijn heer, Uw goedertierenheid. 13 Zie, ik sta bij deze waterbron en de dochters van de mannen van de stad komen om water te putten. 14 Laat het zo zijn dat het meisje tegen wie ik zeg: Laat toch de kruik van uw schouder zakken, zodat ik kan drinken, en dat zal zeggen: Drink, en ik zal ook uw kamelen te drinken geven, dat zij het meisje is dat U voor Uw dienaar Izak bestemd hebt. Daaraan zal ik dan weten dat U mijn heer goedertierenheid bewezen hebt.*

De dienaar gaat op weg *"met allerlei kostbaarheden van zijn heer bij zich" (vgl. vers 36)*. Voor al die kostbaarheden zijn tien kamelen nodig, zodat het niet gering is wat hij meeneemt. Zo wil ook vandaag de Heilige Geest alle heerlijkheden van de Vader en de Zoon aan de gemeente, ons, tonen om ons ertoe te bewegen mee te trekken met Hem door de woestijn, op weg naar de Heer Jezus. Die heerlijkheden zijn niet gering.

Bij alles wat de dienaar doet, zien we volle afhankelijkheid van God. Het is een voorbeeld voor ons, om ons hele leven over te geven aan Zijn leiding *(Sp 3:6)*. Het is belangrijk – en daar moeten wij ook om bidden – dat God ons Zijn wil en leiding laat zien en dat wij daar ook oog voor hebben *(Ps 32:8; 27:11)*.

Ken Hem in al je wegen,
dan zal Híj je paden rechtmaken.
(Sp 3:6)

Ik onderwijs u en leer u de weg die u moet gaan;
Ik geef raad; mijn oog is op u. (Ps 32:8)

HEERE, leer mij Uw weg,
leid mij op een geëffend pad
omwille van mijn belagers.
(Ps 27:11)

De plaats waar de dienaar bidt, is bij een waterput, een bron. Daar verwacht hij de verhoring van zijn gebed. Water is een beeld van het Woord van God *(Ef 5:26)*. De Heilige Geest zal nooit iets doen buiten het Woord van God om. De dienaar vraagt aan de HEERE of hij aan het meisje de kenmerken mag zien dat ze bij de familie van Abraham hoort, dat wil zeggen dat hij aan haar gedrag de kenmerken van het Goddelijke leven, de kenmerken van een gelovige, mag waarnemen. *"Een verstandige vrouw is van de HEERE" (Sp 19:14b)*.

..., opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door [het] woord, ... (Ef 5:26)

De dienaar vraagt van de HEERE dat hij aan het meisje mag zien dat ze meer doet dan hij vraagt. Hij zal haar vragen of zij water voor hem heeft. Als ze daarin toestemt en daarbij nog aanbiedt ook voor de kamelen water te putten, is dat het meisje dat de HEERE voor de zoon van zijn heer heeft bestemd. De ware gelovige wordt erdoor gekenmerkt dat hij, zonder enig verzoek daartoe, meer doet dan van hem wordt gevraagd.

De dienaar ontmoet Rebekka | *verzen 15-20*

> *15 En het gebeurde, voordat hij uitgesproken was, dat, zie, Rebekka de stad uit kwam, die bij Bethuel geboren was, de zoon van Milka, de vrouw van Nahor, de broer van Abraham; zij had haar kruik op haar schouder. 16 Het meisje was erg knap om te zien, een maagd: geen man had gemeenschap met haar gehad.*

> *Zij daalde af naar de bron, vulde haar kruik en klom weer naar boven. 17 Toen liep de dienaar snel naar haar toe en vroeg: Laat mij toch wat water uit uw kruik drinken. 18 Zij zei: Drink, mijn heer; en zij haastte zich en liet haar kruik op haar hand glijden en gaf hem te drinken. 19 Toen zij hem genoeg had laten drinken, zei zij: Ik zal ook voor uw kamelen water putten, totdat ze genoeg gedronken hebben. 20 Zij haastte zich en goot haar kruik leeg in de drinkbak en liep snel weer terug naar de put om water te putten. Zij putte voor al zijn kamelen.*

De HEERE verhoort het gebed van de dienaar. Er geschiedt hem naar zijn geloof. De verhoring van zijn gebed gebeurt snel, zelfs voordat hij klaar is met spreken. De eerste die komt om water te putten, is het meisje waarom hij heeft gebeden. Zij beantwoordt aan zijn gebed. Dat ze ook aan de kamelen denkt, bewijst eens te meer dat ze een rechtvaardige is *(Sp 12:10a)*.

De rechtvaardige kent het leven van zijn vee, ... (Sp 12:10a)

Rebekka is niet alleen knap en zuiver, ze is ook dienstbaar en ijverig. Ze toont haar verlangen om anderen van een verkwikking te voorzien als ze daarom vragen. Zoals gezegd, doet ze meer dan haar is gevraagd. De dienaar heeft gevraagd om *"wat water"*, maar ze laat hem drinken tot hij genoeg heeft. Daarna put ze ook nog voor *"al zijn kamelen"*. Dat is een enorm werk, want kamelen drinken enorme hoeveelheden water en het gaat om tien kamelen *(vers 10)*. Ze weet wat ze vraagt en doet wat ze wil doen. Zo ziet de Heer Jezus Zijn gemeente. Hoe goed is het als wij, als leden van Zijn gemeente, ons inzetten voor wat tot verkwikking van anderen dient.

De nadere kennismaking | *verzen 21-25*

> *21 De man sloeg haar zwijgend gade om te weten te komen of de HEERE zijn weg voorspoedig gemaakt had, of niet. 22 En het gebeurde, toen de kamelen genoeg gedronken hadden, dat de man een gouden ring pakte, waarvan het gewicht een halve sikkel was, en twee armbanden voor haar armen, waarvan het gewicht tien sikkel goud was, 23 en hij vroeg: Van wie bent u een dochter? Vertel het mij toch. Is er in het huis van uw vader plaats voor ons om te overnachten? 24 Zij zei tegen hem: Ik ben de dochter van Bethuel, de zoon van Milka, die zij Nahor gebaard heeft. 25 Verder zei ze tegen hem: Er is bij ons zowel stro als voer in overvloed, en ook plaats om te overnachten.*

Voordat hij tot de overtuiging komt dat zij de vrouw is om wie hij heeft gebeden, slaat hij haar zwijgend gade. Hij gaat niet overhaast te werk, maar zoekt de bevestiging van wat hij aan de HEERE heeft gevraagd *(vgl. Hk 2:1)*. Hij stoort haar niet in haar werk, maar laat haar ook de kamelen verzorgen. Als de kamelen genoeg hebben gedronken, versiert hij Rebekka met de versierselen die hij van Abraham heeft meegekregen *(vers 47)*.

Ik ging op mijn wachtpost staan,
nam mijn plaats in op de vesting[wal],
en keek uit om te zien wat Hij in mij spreken zou
en wat ik antwoorden zou op mijn aanklacht.
(Hk 2:1)

Rebekka heeft haar dienstbaarheid laten zien. Dat is een versiering. Onze praktijk als christen is een sieraad van de leer van Christus *(Tt 2:10)*. In alles waarin de gelovige het nieuwe leven laat werken, wordt hij versierd, waardoor zijn schoonheid nog groter wordt.

..., niet te ontvreemden, maar alle goede trouw te bewijzen, opdat zij de leer van God, onze Heiland, in alles versieren. (Tt 2:10)

Om zich er helemaal van te overtuigen dat zij de vrouw is om wie hij de HEERE heeft gebeden, vraagt hij wie zij is. Tegelijk vraagt hij of hij in het huis van haar vader kan overnachten. Rebekka vertelt dat zij de dochter van Bethuel is, de zoon van Nahor, de broer van Abraham *(Gn 11:27)*. Ze behoort dus tot de familie van Abraham en voldoet daarmee aan de noodzakelijke voorwaarde om de vrouw van Izak te kunnen zijn. De tweede vraag van de dienaar, naar de mogelijkheid om te overnachten, wordt door haar met een gastvrij aanbod beantwoord.

De dienaar looft de HEERE | *verzen 26-27*

> *26 Toen knielde die man en boog zich voor de HEERE neer. 27 Hij zei: Geloofd zij de HEERE, de God van mijn heer Abraham, Die mijn heer Zijn goedertierenheid en Zijn trouw niet onthouden heeft. Wat mij aangaat, de HEERE heeft mij op deze weg geleid naar het huis van de broeders van mijn heer.*

Nadat hij de verzekering heeft gekregen dat Rebekka de vrouw is die aan zijn opdracht beantwoordt, looft hij de HEERE voor Zijn grote trouw aan Abraham en de leiding die hij zelf heeft mogen ervaren. Hij heeft gebeden om voorspoed en nu hij die verkregen heeft, dankt hij God daarvoor. Wat

wij ontvangen als antwoord op ons gebed, behoort bij ons als een eerste reactie dankzegging te bewerken *(Dn 2:16-19)*.

Toen trad Daniël binnen en verzocht de koning of hij hem een [bepaalde] tijd wilde gunnen om aan de koning de uitleg te kennen te geven. Daarop vertrok Daniël naar zijn huis en liet hij de zaak aan zijn vrienden Hananja, Misaël en Azarja weten, opdat zij het aangezicht van de God van de hemel zouden zoeken om barmhartigheid [te verkrijgen] met betrekking tot deze verborgenheid, zodat men Daniël en zijn vrienden niet met de rest van de wijzen van Babel zou doen omkomen. Toen werd aan Daniël in een nachtvisioen de verborgenheid geopenbaard. Daarop loofde Daniël de God van de hemel. (Dn 2:16-19)

Laban | *verzen 28-31*

> *28 Het meisje liep snel weg en vertelde in het huis van haar moeder wat er gebeurd was. 29 Nu had Rebekka een broer, en zijn naam was Laban. Laban liep snel naar die man toe, de stad uit, naar de bron. 30 En het gebeurde, toen hij de ring gezien had, en de armbanden aan de armen van zijn zuster, en toen hij de woorden van zijn zuster Rebekka gehoord had, die zei: Zo en zo heeft die man tot mij gesproken, dat hij naar die man toe ging; en zie, hij stond bij de kamelen bij de bron. 31 Hij zei: Kom binnen, u die door de HEERE gezegend bent. Waarom zou u buiten blijven staan, terwijl ik het huis in gereedheid heb gebracht, evenals een plaats voor de kamelen?*

De broer van Rebekka, Laban, is een man die alleen belangstelling heeft voor de versiering. Hij is een beeld van een aards- en wereldsgezinde christen. Schijnbaar hoort zo'n christen bij de familie van God, maar het gaat zo iemand, net als Laban, alleen om geldelijk gewin *(vgl. Hd 8:13-24)*.

Het verslag van de dienaar en zijn vraag | *verzen 32-49*

> *32 Toen ging die man mee naar het huis. Men zadelde de kamelen af, gaf de kamelen stro en voer, en bracht water om zijn voeten en de voeten van de mannen die bij hem waren te wassen. 33 Daarna werd hem te eten voorgezet, maar hij zei: Ik zal niet eten voordat ik mijn woorden gesproken heb. Laban zei: Spreek. 34 Toen zei hij: Ik ben een dienaar van Abraham. 35 De HEERE heeft mijn heer rijk gezegend, zodat hij een aanzienlijk man geworden is; Hij gaf hem kleinvee en runderen, zilver en goud, slaven en slavinnen, kamelen en ezels. 36 Sara, de vrouw van mijn heer, heeft mijn heer een zoon gebaard toen zij oud was, en alles wat hij heeft, heeft hij hem gegeven. 37 Mijn heer heeft mij laten zweren: U mag voor mijn zoon geen vrouw nemen uit de dochters van de Kanaänieten, in wier land ik woon, 38 maar u moet naar mijn familie en naar mijn geslacht gaan en daar een vrouw nemen voor mijn zoon. 39 Toen zei ik*

tegen mijn heer: Misschien wil die vrouw mij niet volgen. 40 Hij zei toen tegen mij: De HEERE, voor Wiens aangezicht ik gewandeld heb, zal Zijn engel met u meesturen en Hij zal uw weg voorspoedig maken, zodat u voor mijn zoon een vrouw kunt nemen uit mijn geslacht en uit mijn familie. 41 Slechts dan zult u vrij zijn van uw eed aan mij, als u naar mijn familie bent gegaan en als zij haar niet met u meegeven. Dan bent u vrij van mijn eed. 42 Toen ik vandaag bij de bron aankwam, zei ik: HEERE, God van mijn heer Abraham, als U de weg die ik ga voorspoedig wilt maken – 43 zie, ik sta bij de waterbron – laat het dan zo gebeuren dat het meisje dat naar buiten komt om te putten, tegen wie ik zal zeggen: Geef mij toch wat water uit uw kruik te drinken, 44 en dat tegen mij zal zeggen: Drinkt u maar en ik zal ook water putten voor uw kamelen, dat zij de vrouw zal zijn die de HEERE bestemd heeft voor de zoon van mijn heer. 45 Nog voordat ik geëindigd had dit in mijn hart te spreken, zie, Rebekka kwam de stad uit, met haar kruik op haar schouder, en daalde af naar de bron en putte water. Ik zei tegen haar: Geef mij toch wat te drinken. 46 Zij haastte zich, liet haar kruik van haar schouder glijden en zei: Drinkt u maar, ik zal ook uw kamelen te drinken geven. Ik dronk en zij gaf ook de kamelen te drinken. 47 Toen vroeg ik haar en zei: Van wie bent u een dochter? Zij antwoordde: Ik ben de dochter van Bethuel, de zoon van Nahor, die Milka hem gebaard heeft. Toen deed ik een ring in haar neus en de armbanden aan haar armen. 48 Ik knielde en boog mij neer voor de HEERE; ik loofde de HEERE, de God van mijn heer Abraham, Die mij op de goede weg geleid had om voor zijn zoon de dochter van de broeder van mijn heer tot vrouw te nemen. 49 Welnu, als u mijn heer goedertierenheid en trouw wilt bewijzen, vertel het mij; en zo niet, vertel het mij ook, dan kan ik mij naar rechts of links wenden.

Als de dienaar eten wordt voorgezet, wil hij niet eten, voordat hij zijn boodschap heeft gebracht. Wat hem innerlijk bezighoudt – de opdracht van zijn heer – is voor hem belangrijker dan de behoeften van zijn lichaam *(verzen 32-33)*. We zien bij de Heer Jezus in Zijn leven op aarde hetzelfde *(Jh 4:34)*.

Jezus zei tot hen: Mijn voedsel is, dat Ik de wil doe van Hem Die Mij heeft gezonden en Zijn werk volbreng. (Jh 4:34)

De dienaar vertelt hun tot in bijzonderheden de wonderlijke samenloop van omstandigheden, waarin hij duidelijk de leiding van God beschrijft. Eerst stelt hij zichzelf voor. Hij is de dienaar van Abraham. Dan vertelt hij over zijn opdrachtgever en hoe die door de HEERE gezegend is en dat er een zoon is aan wie Abraham alles heeft gegeven wat hij bezit *(verzen 34-36)*.

Vervolgens maakt hij bekend met welke opdracht zijn heer hem op weg heeft gestuurd, hoe hij daarop heeft gereageerd en wat Abraham daarop heeft gezegd *(verzen 37-41)*. Hij vertelt hun, hoe hij heeft gebeden om leiding door een teken te vragen *(verzen 42-44)*. Dan verhaalt hij hoe God zijn gebed – dat hij in zijn hart heeft gesproken – tot in de kleinste bijzonderheden heeft verhoord *(verzen 45-47)*. Tot slot vermeldt hij hoe hij zijn knieën voor de HEERE heeft gebogen en Hem heeft aanbeden voor de aan hem betoonde goedheid *(vers 48)*.

Het verslag van de dienaar bevat een rijkdom aan gegevens over de grootheid van zijn heer en diens zoon. Ook spreekt hij erover wat het plan van zijn heer is met betrekking tot de bruid. Tevens vermeldt hij de weg die hij is gegaan.

In dit alles is een beeld te zien van het werk van de Heilige Geest Die ons over de heerlijkheid van de Heer Jezus en Gods plannen met de gemeente wil vertellen: *"Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal uit het Mijne nemen en het u verkondigen. Alles wat de Vader heeft, is het Mijne; daarom heb Ik gezegd dat Hij uit het Mijne neemt en het u zal verkondigen" (Jh 16:13-15)*.

Als de dienaar zijn verslag heeft gedaan, vraagt hij hun naar hun reactie. Zo verwacht de Heilige Geest van ons ook een reactie als Hij ons heeft verteld over de Vader en de Zoon. Zijn wij dan ook bereid alles achter te laten om bij de Bruidegom te zijn?

Reacties van Laban, Bethuel en Rebekka | *verzen 50-58*

> *50 Laban en Bethuel antwoordden: Dit komt bij de HEERE vandaan. Wij kunnen tegen u niets meer ten kwade of ten goede zeggen. 51 Zie, Rebekka staat voor u. Neem haar mee en ga heen: laat zij de vrouw van de zoon van uw heer worden, zoals de HEERE gesproken heeft. 52 En het gebeurde, toen de dienaar van Abraham hun woorden hoorde, dat hij zich ter aarde neerboog voor de HEERE. 53 Daarna haalde de dienaar zilveren en gouden sieraden tevoorschijn en kledingstukken, en gaf die aan Rebekka. Ook haar broer en haar moeder gaf hij kostbaarheden. 54 Toen aten en dronken zij, hij en de mannen die bij hem waren, en overnachtten daar. Zij stonden 's morgens op en hij zei:*

> *Laat mij gaan, terug naar mijn heer. 55 Haar broer en haar moeder zeiden daarop: Laat het meisje nog een dag of tien bij ons blijven, daarna kunt u gaan. 56 Maar hij zei tegen hen: Houd mij niet op; de HEERE heeft immers mijn weg voorspoedig gemaakt. Laat mij gaan, dan ga ik terug naar mijn heer. 57 Toen zeiden zij: Laten we het meisje roepen en haar mening vragen. 58 Zij riepen Rebekka en vroegen haar: Wil je met deze man meegaan? Zij antwoordde: Ik zal meegaan.*

Broer Laban en vader Bethuel erkennen dat de HEERE aan het werk is. Ze kunnen er niets *"ten kwade of ten goede"* van zeggen, dat wil zeggen dat ze er niets aan kunnen toevoegen of vanaf kunnen doen. Ze kunnen er niets aan veranderen *(vgl. Nm 24:13)*. Daarom geven ze toestemming aan de dienaar om Rebekka mee te nemen. Hun instemming lijkt overigens meer gedwongen dan van harte te zijn. Dat blijkt ook verderop, als er wordt getracht het vertrek van Rebekka te vertragen. De dienaar neemt de instemming aan uit de hand van de HEERE en eert Hem ervoor.

Al zou Balak mij zijn huis vol zilver en goud geven, ik zal het bevel van de HEERE niet kunnen overtreden door uit eigen hart goed of kwaad te doen; wat de HEERE spreken zal, dat zal ik spreken. (Nm 24:13)

Bij de voorbereidingen van de reis van Rebekka naar Izak hoort een nieuwe serie geschenken. Voor Rebekka haalt hij zilveren en gouden sieraden en kledingstukken tevoorschijn. Laban en haar moeder krijgen kostbare geschenken. Als de zaak zover klaar is, kunnen de dienaar en zij die bij hem zijn, eten en drinken en rustig gaan slapen.

De volgende dag wil de dienaar terug naar zijn heer. Er is geen enkele reden langer te blijven. Hij weet hoe Abraham en ook Izak vol verlangen uitzien naar het resultaat van zijn missie. De broer en de moeder van Rebekka delen echter niet in dat verlangen. Zij willen graag dat Rebekka toch zeker nog een dag of tien bij hen blijft. De dienaar laat zich echter niet ophouden. Dan wordt aan Rebekka gevraagd of zij *"met deze man"* wil meegaan. Haar antwoord is kort en krachtig: *"Ik zal meegaan."*

Als we zijn opgegroeid in een christelijk gezin en al veel hebben gehoord over alle schatten van de Vader en de Zoon, komt ook tot ons de vraag of we onder de leiding van Gods Geest ons willen toewijden aan de Heer Jezus op onze reis naar Hem. Het antwoord zal blijken uit ons leven.

Rebekka gaat met de dienaar mee | *verzen 59-61*

> *59 Toen lieten zij Rebekka, hun zuster, en haar voedster en de dienaar van Abraham en zijn mannen vertrekken. 60 Zij zegenden Rebekka en zeiden tegen haar:*
>
> *Zuster van ons, word*
> *tot duizenden van tienduizenden*
> *en laat jouw nageslacht in bezit krijgen*
> *de poort van zijn vijanden.*
>
> *61 Rebekka en haar dienaressen stonden op, bestegen de kamelen en volgden de man. Zo nam die dienaar Rebekka mee en vertrok.*

Als Rebekka zonder enige bedenking haar beslissing heeft bekendgemaakt, mag zij gaan. Haar familie wenst haar een talrijk nageslacht en de overwinning over haar vijanden. Dan maakt ze zich gereed en volgt de man, dat is de dienaar, die haar meeneemt en vertrekt naar zijn heer en de zoon van zijn heer.

Izak en Rebekka | *verzen 62-67*

> *62 Izak kwam inmiddels uit de richting van de put Lachai-Roï; hij woonde namelijk in het Zuiderland. 63 Izak ging tegen het vallen van de avond naar buiten om te bidden in het veld. Hij sloeg zijn ogen op, en zag, en zie, er kwamen kamelen aan. 64 Ook Rebekka sloeg haar ogen op en zag Izak; zij liet zich snel van de kameel glijden. 65 Zij zei tegen de dienaar: Wie is die man die ons in het veld tegemoet komt lopen? De dienaar antwoordde: Dat is mijn heer. Toen pakte zij haar sluier en bedekte zich. 66 De dienaar vertelde Izak al de dingen die hij gedaan had. 67 Toen bracht Izak haar in de tent van zijn moeder Sara. En hij nam Rebekka en zij werd hem tot vrouw en hij had haar lief. Zo vond Izak troost na de dood van zijn moeder.*

Van de eigenlijke reis wordt niets vermeld. Het hart van Rebekka is vol van haar bruidegom. Het hart van Izak is vol van zijn bruid. Izak is bij de put Lachai-Roï, daar woont hij. Als Rebekka hoort wie hij is, bedekt ze zich met een sluier. Dat is niet om niet door andere mannen gezien te worden, maar om alleen voor hem te zijn. Het lange haar van de vrouw, dat een sluier wordt genoemd *(1Ko 11:15)*, is een treffende uitdrukking van de toewijding van de gemeente, de bruid, aan de Heer Jezus, de Bruidegom.

Maar als een vrouw lang haar draagt, is het een eer voor haar, omdat haar het lange haar tot een sluier gegeven is. (1Ko 11:15)

Dan brengt Izak haar in de tent van zijn moeder Sara en trouwt met haar. Hier is voor de tweede keer sprake van 'liefde' in de Bijbel. De eerste keer betreft het de liefde tussen Abraham en Izak, een beeld van de Vader en de Zoon *(Gn 22:2)*. Hier betreft het de liefde tussen Izak en Rebekka, een beeld van de liefde tussen de Heer Jezus en de gemeente. Sara wordt vervangen door Rebekka; zo is de gemeente in de plaats gekomen voor Israël.

Het gaat hier niet om de opname van de gemeente om bij de Heer Jezus te zijn. De plaats van vereniging is hier een tent. Dat spreekt van vreemdelingschap. Het beeld dat we voor ons hebben, is het verlangen van de Vader en de Heilige Geest om op aarde al te bewerken dat de gemeente haar een en al vindt in de Zoon en dat zij nu al gemeenschap met Hem wil hebben, tot een vreugde voor Zijn hart.

Genesis 25

Nakomelingen van Abraham en Ketura | *verzen 1-6*

> *1 Abraham nam weer een vrouw, van wie de naam Ketura was. 2 En zij baarde hem Zimran, Joksan, Medan, Midian, Jisbak en Suah. 3 Joksan verwekte Sjeba en Dedan. De zonen van Dedan waren de Assurieten, de Letusieten en de Leümmieten. 4 De zonen van Midian waren Efa, Efer, Henoch, Abida en Eldaä. Zij allen waren zonen van Ketura. 5 Abraham gaf alles wat hij had aan Izak, 6 maar aan de zonen van de bijvrouwen die Abraham had, gaf Abraham geschenken. Hij stuurde hen, toen hij nog leefde, bij zijn zoon Izak vandaan in oostelijke richting, naar het Oosterland.*

Abraham heeft naast Hagar een tweede extra vrouw genomen. De Schrift zwijgt erover wanneer dat is gebeurd. Wel vermeldt de Heilige Geest deze verbintenis en wie daaruit zijn voortgekomen pas nu, na de verbinding tussen Izak en Rebekka. In Abraham zullen alle volken van de aarde gezegend worden *(Gn 12:2-3)*. Enkele keren is gezegd dat zijn nageslacht zal zijn als het zand aan de oever van de zee en als de sterren aan de hemel, wat spreekt van een aards volk (zand) en een hemels volk (sterren).

Naast Izak en Ismaël vinden we nu nog meer zonen. Zij stellen de volken van de aarde voor, die ook allemaal gezegend zullen worden door wat de HEERE aan Abraham heeft beloofd. De zegen voor de hele aarde zal in het duizendjarig vrederijk worden genoten. Die zegen zal komen via de zoon van de belofte.

Alles wat Abraham heeft, geeft hij aan Izak, terwijl er voor de anderen geschenken zijn. Zo heeft God de Heer Jezus, als Erfgenaam van alle dingen, alle dingen in handen gegeven. En Hij deelt daarvan uit aan anderen.

De zonen van de bijvrouwen worden weggezonden *"in oostelijke richting"*, wat in *Genesis* wijst op terzijde gezet worden. Ze worden hier weggezonden van Izak, net zoals eerder Ismaël, maar met geschenken, net zoals Ismaël ook beloften kreeg. Ook voor hen is er zegen. Volken die met vleselijke banden aan Israël zijn verbonden, zullen in het vrederijk door middel van Israël gezegend worden.

Dood en begrafenis van Abraham | *verzen 7-11*

> *7 Dit nu is het aantal jaren van het leven van Abraham dat hij geleefd heeft: honderdvijfenzeventig jaar. 8 Toen gaf Abraham de geest en stierf in goede ouderdom, oud en [van het leven] verzadigd, en hij werd met zijn voorgeslacht verenigd. 9 Izak en Ismaël, zijn zonen, begroeven hem in de grot van Machpela, [die] tegenover Mamre [ligt], op de akker van Efron, de zoon van Zohar, de Hethiet, 10 op het land dat Abraham van de Hethieten gekocht had. Daar werd Abraham begraven, en zijn vrouw Sara. 11 Het gebeurde na de dood van Abraham dat God Izak, zijn zoon, zegende. En Izak ging bij de put Lachai-Roï wonen.*

Wanneer Abraham sterft, wordt hij door zijn beide zonen, Izak en Ismaël, begraven, naast Sara. Zij wachten beiden, nog steeds, in het land van de belofte in het graf op de vervulling van de belofte.

Gods zegen is voor Izak, die woont bij de put Lachai-Roï, de put die spreekt van Gods Woord en Zijn openbaring daarin.

Nageslacht van Ismaël | *verzen 12-18*

> *12 Dit zijn de afstammelingen van Ismaël, de zoon van Abraham, die Hagar, de Egyptische, de slavin van Sara, Abraham gebaard heeft. 13 Dit zijn de namen van de zonen van Ismaël, met hun namen [ingedeeld] naar hun afstamming. De eerstgeborene van Ismaël was Nebajoth, en [vervolgens] Kedar, Adbeël en Mibsam; 14 Misma, Duma, en Massa; 15 Hadar, Tema, Jetur, Nafis en Kedma. 16 Dit zijn de zonen van Ismaël en dit zijn hun namen, in hun dorpen en tentenkampen: twaalf vorsten, ingedeeld naar hun stammen. 17 Dit zijn de levensjaren van Ismaël: honderdzevenendertig jaar. Toen gaf hij de geest en stierf, en hij werd met zijn voorgeslacht verenigd. 18 [Zijn nakomelingen] woonden vanaf Havila tot Sur, dat ten oosten van Egypte ligt, in de richting van Assur. Zij vestigden zich tegenover al hun verwanten.*

Voordat de geschiedenis van Izak begint, wordt eerst het nageslacht van Ismaël vermeld. Het natuurlijke komt eerst, daarna het geestelijke *(1Ko 15:46)*. Altijd lijkt eerst het vlees, de natuur, het te winnen en lijkt wat naar de Geest is het onderspit te delven. Maar uiteindelijk zal alles wat God heeft beloofd, in vervulling gaan. Dat is waar het geloof op vertrouwt.

Maar niet het geestelijke is eerst, maar het natuurlijke; daarna het geestelijke. (1Ko 15:46)

De nakomelingen van Ismaël wonen *"vanaf Havila tot Sur"* dat is tussen Egypte en Assur of Assyrië. Dat zijn de grootste vijanden van Israël, maar uiteindelijk ontfermt God Zich ook over hen net als over Israël *(Js 19:23)*.

Op die dag zal er een gebaande weg zijn van Egypte naar Assyrië. De Assyriërs zullen in Egypte komen en de Egyptenaren in Assyrië. De Egyptenaren zullen [samen] met de Assyriërs [de HEERE] dienen. (Js 19:23)

Voor de goede orde aan het einde van dit gedeelte nog eens de typen, wat de verschillende personen voorstellen:

1. Abraham stelt het beginsel van het geloof voor;
2. Sara het beginsel van de genade;
3. Hagar het beginsel van de wet;
4. Izak is de Zoon, gestorven en opgestaan;
5. Ismaël is Israël naar het vlees;
6. Rebekka de gemeente;
7. Ketura de volken.

Geboorte van Ezau en Jakob | *verzen 19-26*

> *19 Dit zijn de afstammelingen van Izak, de zoon van Abraham; Abraham verwekte Izak. 20 Izak was veertig jaar oud, toen hij Rebekka, de dochter van Bethuel, de Syriër, uit Paddan-Aram, [en] de zuster van Laban, de Arameeër, voor zich tot vrouw nam. 21 Izak bad vurig tot de HEERE in het bijzijn van zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar. En de HEERE liet Zich door hem verbidden, zodat Rebekka, zijn vrouw, zwanger werd. 22 De kinderen stootten in haar lichaam tegen elkaar. Toen zei zij: Als dit zo is, waarom [overkomt] mij dit? En zij ging de HEERE raadplegen. 23 De HEERE zei toen tegen haar:*
>
> *Er zijn twee volken in uw schoot,*
> *en twee naties zullen zich uit uw lichaam vaneenscheiden.*
> *Het ene volk zal sterker zijn dan het andere*
> *en de meerdere zal de mindere dienen.*
>
> *24 Toen nu de tijd om te baren voor haar aangebroken was, zie, er was een tweeling in haar schoot. 25 De eerste kwam tevoorschijn, rossig en helemaal [behaard] als een haren mantel; daarom gaf men hem de naam Ezau. 26 Daarna kwam zijn broer tevoorschijn, terwijl zijn hand de hiel van Ezau vasthield; daarom gaf men hem de naam Jakob. Izak was zestig jaar oud bij hun geboorte.*

Wanneer bij Abraham de geboorte van een zoon uitblijft, probeert hij die in de kracht van het vlees te verwekken. Wat verwekt is, Ismaël, is niet de zoon van de belofte. Wanneer bij Izak de geboorte van een zoon uitblijft, brengt hem dat tot gebed, ondanks het feit dat hij de belofte van God kent. Onvruchtbaarheid moet het geloof in werking brengen. De verhoring van zijn gebed laat nog twintig jaar op zich wachten. Maar God laat Zich verbidden. Dat God Zich laat verbidden, vinden we meerdere keren in het Oude Testament *(Gn 25:21; 2Sm 24:25; 1Kr 5:20; 2Kr 33:13,19; Ea 8:22-23; Js 19:22)*.

Izak heeft de HEERE gebeden voor zijn vrouw. Hoewel God heeft beloofd zijn geslacht te vermenigvuldigen, bidt hij er toch om. Dit is een belangrijke aanwijzing dat Gods beloften ons aanmoedigen om te bidden. Gods beloften vormen de grondslag van ons gebed *(Dn 9:2-3)*. Hoewel Izak gedurende vele jaren om die zegen gebeden heeft en de verhoring niet is gekomen, is hij toch niet met bidden opgehouden. De Heer Jezus spoort ons ertoe aan altijd te bidden en niet moedeloos te worden *(Lk 18:1)*. Als we dat doen, zullen we ervaren dat we niet tevergeefs Gods aangezicht zoeken *(Js 45:19)*.

Hij nu sprak ook een gelijkenis tot hen, met het oog daarop dat zij altijd moesten bidden en niet moedeloos worden, ... (Lk 18:1)

Ik heb niet in het verborgene gesproken,
in een duistere plaats op aarde.
Ik heb tegen het nageslacht van Jakob niet gezegd:
Zoek Mij tevergeefs.
Ik ben de HEERE, Die gerechtigheid spreekt,
Die bekendmaakt wat billijk is. (Js 45:19)

Rebekka heeft haar eigen omgang met de HEERE en vraagt Hem waarom zij in verwachting is van een tweeling. Zij krijgt antwoord van de HEERE. De twee jongens zijn twee volken, met ieder een eigen plaats op aarde, door Hem bepaald.

Hier staat niet dat God Ezau heeft gehaat. Dat staat in *Maleachi 1*, dat wil zeggen pas veertienhonderd jaar later, nadat Ezau in zijn nageslacht zijn ware aard van goddeloosheid en opstand heeft getoond *(Ml 1:2-3)*. Als Ezau zich zou hebben geschikt in de plaats die God hem hier, nog voor zijn geboorte geeft, zou hij daar de volle zegen van hebben gekregen.

Ik heb u liefgehad, zegt de HEERE,
maar u zegt: Waarin hebt U ons liefgehad?
Was Ezau niet de broer van Jakob?
spreekt de HEERE.
Toch heb Ik Jakob liefgehad,
en Ezau heb Ik gehaat.
Ik heb zijn bergen gemaakt [tot] een woestenij,
en zijn erfelijk bezit [prijsgegeven] aan de jakhalzen van de woestijn.
(Ml 1:2-3)

Jakob openbaart al bij zijn geboorte dat hij op zijn eigen manier Ezau de baas wil worden, dat hij in eigen kracht de zegen van God wil krijgen *(Hs 12:4a)*. Ezau, de sterkere, komt het eerst tevoorschijn, maar Jakobs hand houdt de hiel van Ezau vast. Hij wil als het ware Ezau vóór zijn. Hij geeft daarmee te kennen dat hij het eerstgeboorterecht en de daarmee verbonden zegen wil grijpen.

In de [moeder]schoot pakte hij zijn broer bij de hielen; ... (Hs 12:4a)

De naam die hij krijgt, zinspeelt daarop. *"Jakob"* betekent 'hielenvasthouder', met de bijgedachte door het vasthouden van de hiel iemand ten val te brengen *(vgl. Gn 27:36)*. Deze naam zal hij door zijn handelwijze in zijn leven vele keren waarmaken. Jakob heeft wel belangstelling voor de zegen van God, in tegenstelling tot Ezau, maar hij wil die zeker stellen door trucs en listen.

Izak heeft Ezau lief; Rebekka heeft Jakob lief | *verzen 27-28*

> *27 Toen die jongens groot werden, werd Ezau een man ervaren in de jacht, een man van het veld. Jakob echter was een oprecht man, die in tenten woonde. 28 Izak had Ezau lief, omdat hij graag wildbraad at; Rebekka daarentegen had Jakob lief.*

Izak en Rebekka geven als ouders geen goed voorbeeld. Ieder heeft een eigen lieveling. Die wordt gekozen op grond van eigen smaak. Dat is fout. Kinderen zijn er niet voor de ouders, om aan hun smaak te beantwoorden, maar ouders zijn er voor de kinderen, om ze op te voeden voor de Heer.

We kunnen wel meer respect hebben voor Rebekka dan voor Izak. Izak laat zich leiden door zijn lusten. Rebekka kiest voor Jakob en heeft hem lief, die toch ook door God is gekozen in de lijn van Zijn beloften. Ezau is een jager, een doder als Nimrod *(Gn 10:8-9)*; Jakob is iemand die in tenten woont, een pelgrim, een herder.

Ezau veracht het eerstgeboorterecht | *verzen 29-34*

> *29 [Eens] had Jakob iets gekookt, toen Ezau uit het veld kwam en moe was. 30 Toen zei Ezau tegen Jakob: Laat mij toch slurpen van dat rode, dat rode daar, want ik ben moe. Daarom gaf men hem de naam Edom. 31 Toen zei Jakob: Verkoop mij [dan] eerst je eerstgeboorterecht. 32 Ezau zei: Zie, ik ga [toch] sterven; wat*

> *[moet] ik dan [met] het eerstgeboorterecht? 33 Toen zei Jakob: Zweer het mij eerst. En hij zwoer het hem. Zo verkocht hij zijn eerstgeboorterecht aan Jakob. 34 Toen gaf Jakob Ezau brood, met de linzensoep. Hij at, dronk, stond op en ging weg. Zo verachtte Ezau het eerstgeboorterecht.*

Het eerste bewijs dat Ezau een ongoddelijke is en dat Jakob zich eigenhandig van de zegen wil verzekeren, wordt geleverd in deze geschiedenis met de linzensoep. Het verschil in karakter dat hier blijkt, zal in hun verdere leven steeds weer tot uitdrukking komen. Ezau heeft alleen belangstelling voor het hier-en-nu. Hij geeft niets om wat hem door God is beloofd. Hij wil een ogenblikkelijke bevrediging van zijn behoeften. Om later geeft hij niet.

Ezau is als al die mensen die hun buik dienen en niet God. Zijn ogen volgen zijn hart. Hij heeft zin in eten en als hij *"dat rode daar"* ziet, wil hij het onmiddellijk hebben. Het linzengerecht is als de wijn die *"roodachtig fonkelt"* en vlot naar binnen glijdt, maar *"ten slotte bijt hij als een slang, spuwt hij gif als een adder"* *(Sp 23:31-32)*.

Om geen prooi te worden van de lusten van het vlees is het noodzakelijk dat we leren in zelfoordeel te leven. Dat kan alleen door te zien op Christus en Zijn werk voor ons aan het kruis. Alleen dan kunnen we ons voor de zonde dood houden *(Rm 6:10-12)*.

Want wat Hij is gestorven, is Hij eens voor altijd ten opzichte van de zonde gestorven, maar wat Hij leeft, leeft Hij voor God. Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus.
Laat dan de zonde niet regeren in uw sterfelijk lichaam om aan zijn begeerten te gehoorzamen. (Rm 6:10-12)

Voor Ezau is het leven maar kort, het kan hem niet schelen wat zijn kinderen zullen krijgen. Hij denkt alleen aan zichzelf. De zegeningen hebben voor hem geen waarde, en zijn ouders ook niet. Hij verkwanselt zijn eerstgeboorterecht voor direct genot, waarom hij ook een *"ongoddelijke"* wordt genoemd *(Hb 12:16)*.

...; dat niet iemand een hoereerder is of een ongoddelijke zoals Ezau, die voor één gerecht zijn eerstgeboorterecht verkocht, ... (Hb 12:16-17)

Ezau heeft van deze ongoddelijke versmading van het eerstgeboorterecht nooit berouw gehad. Daarvoor is bij hem geen plaats *(Hb 12:17)*. Hij heeft ook geen berouw gezocht, maar de zegen. Ieder die met berouw over

..., want u weet dat hij ook daarna, toen hij de zegen wilde erven, verworpen werd, want hij vond geen plaats voor berouw, hoewel hij die met tranen zocht. (Hb 12:17)

zijn zonden tot God gaat, zal zeker vergeving ontvangen. Ezau heeft echter later niet gehuild omdat hij er berouw van heeft gekregen dat hij zijn eerstgeboorterecht heeft verkocht, maar omdat hij de bijbehorende zegeningen heeft verspeeld. Hij heeft gehuild, niet omdat hij een zondaar is, maar omdat hij een verliezer is. Zulke tranen zullen er in de hel zijn.

In korte trekken wordt in *vers 34* zijn houding beschreven: *"Hij at, dronk, stond op en ging weg."* Dat is zijn leven, zoals dat van steeds meer mensen vandaag *(1Ko 15:32)*. Er is geen enkele ruimte voor God. Zijn leven is afgesloten naar boven en gericht op beneden. Dat is de tragiek van veel mensen, vooral van mensen die zijn opgegroeid in een gezin waar ze over God en de Heer Jezus hebben gehoord, maar dat bewust van zich af hebben geworpen. Zij hebben de wereld gekozen en dat is hun leven *(Ps 17:14a)*.

Als ik, naar [de] mens [gesproken], in Efeze tegen wilde dieren heb gevochten, wat baat het mij? Als er geen doden worden opgewekt, laten wij eten en drinken, want morgen sterven wij. (1Ko 15:32)

...,
[bevrijd mij] met Uw hand van de mannen, HEERE,
van de mannen van de wereld,
die hun deel hebben in dít leven. (Ps 17:14a)

Genesis 26

De HEERE verschijnt aan Izak | *verzen 1-6*

> *1 Er kwam hongersnood in het land, een andere dan de eerste hongersnood, die er in de dagen van Abraham geweest was. Daarom ging Izak naar Abimelech, de koning van de Filistijnen, naar Gerar. 2 Toen verscheen de HEERE hem en zei: Trek niet naar Egypte, [maar] woon in het land dat Ik u noemen zal. 3 Verblijf als vreemdeling in dit land. Ik zal dan met u zijn en u zegenen, want aan u en uw nageslacht zal Ik al deze landen geven. Ik zal de eed gestand doen die Ik Abraham, uw vader, gezworen heb. 4 Ik zal uw nageslacht zo talrijk maken als de sterren aan de hemel en uw nageslacht al deze landen geven. In uw nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, 5 omdat Abraham Mijn stem gehoorzaamd heeft en Mijn voorschriften, Mijn geboden, Mijn verordeningen en Mijn wetten in acht genomen heeft. 6 Zo bleef Izak in Gerar wonen.*

Izak heeft het land nooit verlaten zoals Abraham, hij is nooit naar Egypte gegaan. Hij is er wel vlakbij geweest, in Gerar, dat is het deel van het land waar de Filistijnen het te zeggen hebben. Hij gaat naar Gerar omdat er honger is in het land. Honger is vaak een beproeving van God om te zien hoe we reageren *(vgl. Gn 12:10; Ru 1:1)*, om te zien waar ons hart is. Zegeningen bergen het gevaar in zich dat we de bron ervan, dat is God, vergeten.

In de dagen dat de richters leiding gaven [aan het volk], gebeurde het dat er hongersnood was in het land. Daarom ging een man uit Bethlehem [in] Juda op weg om als vreemdeling in de vlakten van Moab te verblijven, hij, zijn vrouw en zijn twee zonen. (Ru 1:1)

Izak begeeft zich in de invloedsfeer van de Filistijnen, die een beeld zijn van de naamchristenen. Hij herhaalt daarmee de fout van zijn vader Abraham *(Gn 20:1)*. Als zijn vertrouwen op de HEERE zou zijn geweest, zou hij niet daarheen zijn gegaan. Izak verblijft in het grensgebied. Daar verschijnt de HEERE aan hem en vertelt hem wat Hij hem zal geven. Hij hoeft niet naar de Filistijnen te gaan. De HEERE herinnert hem aan de zegen die Hij in het land heeft dat Hij aan Abraham gezworen heeft hem te zullen geven.

Ook bevestigt Hij de belofte, en nu aan Izak persoonlijk, dat zijn nageslacht zal zijn als de sterren aan de hemel. De belofte is gegrond op

de gehoorzaamheid van Abraham aan Gods bevelen, bovenal dat hij zijn zoon heeft geofferd, een beeld van het offer van Christus. Ondanks alles wat de HEERE zegt, blijft hij in Gerar wonen.

Leugen van Izak | *verzen 7-11*

> *7 Toen de mannen van die plaats hem naar zijn vrouw vroegen, zei hij: Zij is mijn zuster, want hij was bevreesd om te zeggen: [Zij is] mijn vrouw. [Hij dacht:] Anders zullen de mannen van deze plaats mij doden om Rebekka. Zij was namelijk knap om te zien. 8 Toen hij daar al lange tijd geweest was, gebeurde het dat Abimelech, de koning van de Filistijnen, uit het venster keek en zag, en zie, Izak was zijn vrouw Rebekka aan het liefkozen. 9 Toen riep Abimelech Izak en zei: Nee maar, zie, zij is uw vrouw! Hoe kunt u dan zeggen: Zij is mijn zuster? Izak antwoordde hem: Omdat ik dacht dat ik anders om haar zou moeten sterven. 10 Abimelech zei daarop: Wat hebt u ons aangedaan? Hoe gemakkelijk had er één van het volk met uw vrouw kunnen slapen, en [dan] zou u een schuld over ons gebracht hebben! 11 Toen gebood Abimelech het hele volk: Wie deze man of zijn vrouw aanraakt, zal zeker gedood worden.*

Dat Izak zich niet in de juiste positie bevindt, blijkt wel uit zijn loochening van zijn verhouding tot Rebekka. Dat is ook het gevolg bij Abraham, als hij niet daar is waar God hem heen heeft gestuurd. Het beeld van Abraham die zijn verhouding tot Sara loochent is het beeld van iemand die het leven uit genade prijsgeeft. De loochening van Izak van zijn verhouding met Rebekka geeft het beeld van iemand die de beginselen van de gemeente prijsgeeft.

Izak die zich aanpast aan het leven van Gerar, de Filistijnen, is het beeld van iemand die zich aan het leven van de naamchristenen aanpast. Het leven op aarde neemt een grote plaats in, terwijl het hemelse leven van de gemeente niet wordt geleefd.

Toch wordt hij 'betrapt' op zijn ware verhouding tot Rebekka. In zijn hart heeft hij die verbinding niet prijsgegeven. Een 'geheime' belijdenis is niet passend voor een christen, net zomin als voor Izak. Innerlijke verlangens en uiterlijk gedrag horen met elkaar overeen te stemmen. Wat de mond belijdt, behoort weer te geven wat er in het hart aanwezig is. Izak wordt erom berispt, wat een smaad voor hem betekent.

Waterputten | *verzen 12-22*

> *12 Izak zaaide in dat land en oogstte in dat jaar het honderdvoudige, want de HEERE zegende hem. 13 De man kreeg aanzien, ja, gaandeweg meer aanzien, totdat hij zeer aanzienlijk geworden was. 14 Hij had kudden kleinvee en kudden runderen, en een groot aantal slaven, zodat de Filistijnen jaloers op hem werden. 15 Al de putten die de dienaren van zijn vader in de dagen van zijn vader Abraham gegraven hadden, stopten de Filistijnen dicht en vulden ze met aarde. 16 Toen zei Abimelech tegen Izak: Ga van ons weg, want u bent veel machtiger geworden dan wij. 17 Toen ging Izak vandaar weg en hij sloeg zijn kamp op in het dal van Gerar; daar bleef hij wonen. 18 En Izak keerde terug en groef de waterputten weer op die zij in de tijd van zijn vader Abraham gegraven hadden en die de Filistijnen na de dood van Abraham dichtgestopt hadden. Hij gaf ze dezelfde namen als zijn vader ze gegeven had. 19 De dienaren van Izak groeven eens in het dal en vonden daar een put met opborrelend water. 20 De herders van Gerar kregen daarop onenigheid met de herders van Izak en zeiden: Dit water is van ons. Hij gaf die put de naam Esek, omdat zij ruzie met hem gemaakt hadden. 21 Vervolgens groeven ze een andere put, maar zij kregen ook daar onenigheid over; daarom gaf hij hem de naam Sitna. 22 Toen trok hij vandaar verder en groef een andere put en daarover kregen zij geen onenigheid. Daarom gaf hij hem de naam Rehoboth, want, zei hij, nu heeft de HEERE ruimte voor ons gemaakt en zullen wij vruchtbaar zijn in dit land.*

Het is merkwaardig dat de HEERE Izak in Gerar zegent. Daar heeft Hij Zijn bedoeling mee. Het is Zijn manier om Izak uit Gerar weg te laten trekken.

Door zijn vele bezittingen komt er jaloersheid bij de Filistijnen en strijd om waterputten. De putten die zijn vader Abraham heeft gegraven, zijn door de Filistijnen dichtgestopt. Waterputten, waarin we een beeld kunnen zien van het veelzijdige Woord van God, waaruit geloofsmannen in het verleden hebben geput, worden met aarde, dat een beeld is van de dingen van het leven, dichtgegooid. Als het leven vol is van alles wat de wereld heeft te bieden, is er geen verlangen meer naar het lezen van de Bijbel, de put zit dicht. Ook wat gelovigen vóór ons hebben opgegraven uit Gods Woord en in commentaren hebben opgeschreven, blijft dan voor ons afgesloten. Er is geen belangstelling voor Gods Woord en voor boeken die Gods Woord uitleggen en toepassen.

Izak graaft de dichtgestopte putten weer op. Zo is het ook voor ons mogelijk dichtgegooide putten in persoonlijk geloof weer te openen. Dan moeten we eerst 'de aarde', waarmee de putten zijn dichtgegooid, uit ons leven verwijderen. Dat wil zeggen dat de aardse dingen die ons leven vullen niet meer die overheersende plaats hebben.

Dit opent de weg om gebruik te maken van wat anderen uit het Woord hebben ontdekt en opgegraven *(Jb 8:8,10)*. Hoewel wij van het licht van vorige tijden gebruik moeten maken, wil dat niet zeggen dat we daarbij stil moeten blijven staan.

Want doe toch navraag bij de vorige generatie,
bereid je voor op een onderzoek naar hun vaderen. (Jb 8:8)
Zullen die je niet onderwijzen, tot je spreken,
en uit hun hart woorden voortbrengen? (Jb 8:10)

We zullen zelf moeten onderzoeken, zodat de kennis zal toenemen *(Dn 12:4)*. De ontdekkingen die we dan doen, zijn voor ons nieuw, maar het zijn dezelfde dingen die gelovigen in vroeger tijden ook hebben ontdekt. De waarheden die we uit Gods Woord leren, moeten we altijd met dezelfde namen blijven noemen – *"hij gaf ze dezelfde namen als zijn vader ze gegeven had"* – en er ook geen andere betekenis aan geven.

Maar u, Daniël, houd deze woorden geheim en verzegel dit boek tot de tijd van het einde. Velen zullen het onderzoeken en de kennis zal toenemen. (Dn 12:4)

Als het opengraven van waterputten gebeurt in het land van de Filistijnen, de christenheid, waar naamchristenen het voor het zeggen hebben, is onenigheid het gevolg. Naamchristenen claimen de waarheid, maar dan wel hun *eigen idee* over de waarheid, terwijl ze de waarheid van Gods Woord verwerpen. Als we met de waarheid van Gods Woord komen, zullen ze daar ruzie over maken.

Om die onenigheid niet meer te hebben is afzondering noodzakelijk. Izak breekt dan ook op en gaat ergens anders heen. Het gevolg daarvan is dat hij een put graaft waarover geen onenigheid ontstaat. Hij erkent hierin de goede hand van de HEERE en geeft de put een naam die spreekt van de ruimte die hem door de HEERE is gegeven. Afzondering van het kwaad betekent loskomen van menselijke bindingen om in vrijheid de HEERE te kunnen dienen door de kracht die we op telkens nieuwe wijze uit Zijn Woord mogen putten.

Verbond van Izak met Abimelech | *verzen 23-33*

> *23 Hij vertrok vandaar naar Berseba. 24 De HEERE verscheen hem in die nacht en zei: Ik ben de God van Abraham, uw vader. Wees niet bevreesd, want Ik ben met u; Ik zal u zegenen en uw nageslacht talrijk maken omwille van Abraham, Mijn dienaar. 25 Toen bouwde hij daar een altaar en riep de Naam van de HEERE aan. Hij zette daar zijn tent op en de dienaren van Izak groeven daar een put. 26 Toen kwam Abimelech vanuit Gerar naar hem toe, [samen] met zijn vriend Ahuzzath en zijn legerbevelhebber Pichol. 27 Izak vroeg hun: Waarom komt u naar mij toe, terwijl u mij haat en mij bij u weggestuurd hebt? 28 Zij antwoordden: Wij hebben duidelijk gezien dat de HEERE met u is. Daarom hebben we gezegd: Laat er toch een [overeenkomst onder] ede tussen ons zijn, tussen ons en u; laten we een verbond met u sluiten: 29 dat u ons geen kwaad zult doen, zoals wij u niet aangeraakt hebben, en zoals wij u alleen maar goed behandeld hebben en u in vrede hebben laten vertrekken. Nu bent u [immers] de gezegende van de HEERE! 30 Toen richtte hij voor hen een maaltijd aan en zij aten en dronken. 31 Zij stonden 's morgens vroeg op en zwoeren elkaar [een eed]. Daarna liet Izak hen gaan en zij gingen in vrede bij hem weg. 32 Het gebeurde [nog] op diezelfde dag dat de dienaren van Izak hem kwamen vertellen over de put die zij gegraven hadden; zij zeiden tegen hem: Wij hebben water gevonden! 33 Hij noemde hem Seba [en] daarom is de naam van die stad Berseba, tot op deze dag.*

Als Izak zich heeft losgemaakt van de Filistijnen, vertrekt hij uit hun land en gaat in Berseba wonen, net over de grens in het uiterste zuiden van het beloofde land. Daar verschijnt de HEERE aan hem, daar wordt hij door de HEERE bemoedigd, daar bouwt hij een altaar, daar slaat hij zijn tent op en daar graven zijn dienaren een put. De verschijning van de HEERE en wat Hij tegen Izak zegt, maakt van Izak een aanbidder (altaar), een bewuste pelgrim (tent) en een zoeker naar meer van de waarheid (put graven). Wat een bijzonder herstel na zijn afwijken!

Als Izak bij de Filistijnen woont, zijn er verwijten aan zijn adres. Zijn leven getuigt er daar niet van dat de HEERE met hem is. Nadat hij zich van de Filistijnen heeft afgezonderd, komt er erkenning van de kant van de Filistijnen dat de HEERE met hem is *(vgl. Sp 16:7)*.

> *Als de HEERE behagen schept in iemands wegen,*
> *zal Hij zelfs zijn vijanden vrede met hem doen sluiten.*
> *(Sp 16:7)*

Ezau en zijn vrouwen | *verzen 34-35*

> *34 Toen Ezau veertig jaar oud was, nam hij Judith, de dochter van Beëri, de Hethiet, en Basmath, de dochter van Elon, de Hethiet tot vrouw. 35 Zij waren een bittere kwelling voor Izak en Rebekka.*

Ezau lijkt op Kaïn. Van allebeide staat dat zij zelf een vrouw nemen. Zowel Adam als Izak krijgt zijn vrouw van de HEERE. Ezau kiest zijn vrouw uit een van de volken van het land van wie de HEERE later zegt dat Hij ze zal uitroeien en verdrijven *(Ex 23:23,28; 32:2; 34:11)*. Hieruit blijkt dat het eerstgeboorterecht voor hem geen enkele rol speelt, hij houdt er geen rekening mee.

De eigen wil van Ezau in de keus van zijn vrouw(en) is een groot verdriet voor zijn ouders. Vandaag is het ook voor veel ouders een groot verdriet als hun kinderen zich in de keus van hun partner niets aantrekken van alles wat ze daarover thuis uit Gods Woord hebben gehoord.

Genesis 27

Inleiding

Izak is in dit hoofdstuk een beeld van een gelovige die in het land woont, dat is de gelovige die gezegend is met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten, maar die de dingen van de aarde zoekt en zich daardoor laat leiden. In praktisch opzicht zien we daarvan in dit hoofdstuk de gevolgen. We zien een gezin dat God kent, maar waar van deze kennis en het vertrouwen op Hem niets gevonden wordt. Integendeel, we zien hoe begeerten, bedrog en leugen een rol spelen. Ieder lid van het gezin handelt zonder aan God te vragen wat er moet gebeuren.

Het is een waarschuwend voorbeeld voor ons dat we ons altijd bewust zullen blijven dat de zegeningen die we hebben ontvangen ons uit genade geschonken zijn. Zodra we dat vergeten, gaan we onze eigen belangen zoeken met alle droevige gevolgen daarvan.

Izak wil Ezau zegenen | *verzen 1-4*

> *1 Het gebeurde, toen Izak oud geworden was en zijn ogen dof geworden waren zodat hij niet [meer] kon zien, dat hij zijn oudste zoon Ezau riep, en tegen hem zei: Mijn zoon! Hij zei: Zie, [hier] ben ik! 2 Hij zei: Zie toch, ik ben oud geworden [en] ik weet de dag van mijn dood niet. 3 Nu dan, pak je jachtgerei, je pijlkoker en je boog, trek het veld in en jaag voor mij een stuk wild. 4 Maak dan een smakelijk gerecht voor me klaar, zoals ik het graag heb, en breng het me om te eten. Dan zal mijn ziel je zegenen voordat ik sterf.*

Izak is blind geworden. In de toepassing betekent dit, dat zijn inzicht in geestelijke dingen is verdwenen. De zegeningen van het land ziet hij niet meer. Dat was bij Mozes anders *(Dt 34:7)*.

Mozes nu was honderdtwintig jaar oud toen hij stierf; zijn oog was niet dof geworden en zijn kracht was niet vervlogen. (Dt 34:7)

Hij wil Ezau zegenen, terwijl hij weet dat de HEERE aan Jakob het eerstgeboorterecht heeft gegeven. Dit is het resultaat van zijn voorliefde voor het *"smakelijk gerecht"*. Dat maakt blind om de dingen te zien zoals de Heer ze ziet. Izak, die zo goed is begonnen, faalt als hij oud geworden is.

Hij spreekt over de dag van zijn dood, maar dat zal nog drieënveertig jaar duren. Hij zal honderdtachtig jaar worden *(Gn 35:28)*. Hier is hij honderdzevenendertig jaar*.

Samenzwering | *verzen 5-17*

> *5 Nu luisterde Rebekka mee, toen Izak tot zijn zoon Ezau sprak. Ezau ging het veld in om een stuk wild te jagen en dat mee te brengen. 6 Toen zei Rebekka tegen Jakob, haar zoon: Zie, ik heb je vader tegen Ezau, je broer, horen zeggen: 7 Breng me een stuk wild en maak een smakelijk gerecht voor me klaar om op te eten; dan zal ik je voor het aangezicht van de HEERE zegenen, vóór mijn dood. 8 Nu dan, mijn zoon, luister naar mijn stem, naar wat ik je gebied. 9 Ga toch naar de kudde en haal daar voor mij twee goede geitenbokjes. Dan zal ik daarvan een smakelijk gerecht voor je vader klaarmaken, zoals hij het graag heeft. 10 Dat moet je naar je vader brengen en hij zal [het] eten. Dan zal hij je zegenen, vóór zijn dood. 11 Toen zei Jakob tegen Rebekka, zijn moeder: Zie, mijn broer Ezau is een behaarde man en ik heb een gladde huid. 12 Misschien betast mijn vader mij; dan zal ik in zijn ogen als een bedrieger zijn en zal ik een vloek over mij brengen en geen zegen. 13 Maar zijn moeder zei tegen hem: [Laat] je vloek mij [dan maar treffen], mijn zoon. Luister nu maar naar mijn stem en ga ze voor mij halen. 14 Toen ging hij ze halen en bracht ze bij zijn moeder. En zijn moeder maakte een smakelijk gerecht klaar, zoals zijn vader het graag had. 15 Daarop nam Rebekka de kostbare kleren van Ezau, haar oudste zoon, die ze bij zich in huis had, en trok ze Jakob, haar jongste zoon, aan. 16 Het vel van de geitenbokjes trok ze over zijn handen en over zijn gladde hals. 17 Zij gaf haar zoon Jakob het smakelijke gerecht in handen, met het brood dat zij klaargemaakt had.*

Rebekka hoort van het voornemen van Izak. Dat maakt haar ongerust. Ze denkt dat de Goddelijke zegen Jakob zal ontgaan. In plaats van naar Izak te gaan en hem te herinneren aan het voornemen van God om de jongste te zegenen voor de oudste neemt ze haar toevlucht tot list. Het is één ding om de gedachten van God te kennen, het is een ander ding hoe ze gerealiseerd worden. Het is vreselijk om door bedrog God te helpen.

---

* zie https://evangelisatie-zeeuwsvlaanderen.nl/wp-content/uploads/2021/01/2021-01-21-Tijdslijn-van-Terah-tot-Mozes.pdf

Zou God haar geen antwoord hebben gegeven als ze met dit probleem naar Hem zou zijn gegaan? Vroeger heeft ze dat gedaan *(Gn 25:22)*. Ze is zo eensgezind met Izak begonnen. Ze hebben elkaar van de HEERE gekregen *(Gn 24:1-4,12-15,57-67)*. Samen hebben ze Hem gezocht voor het krijgen van kinderen *(Gn 25:21)*. Nu gaat ze haar man bedriegen. Ze meent Jakob en de zegen voor hem daardoor veilig te stellen, maar ze raakt Jakob erdoor kwijt.

Het bedrog vindt plaats door twee geitenbokjes en hun vellen. Later zal Jakob op dezelfde manier bedrogen worden *(Gn 37:31-34)*. Jakob maakt eerst nog bezwaar. Hij denkt mee, maar alleen in negatieve zin. Hij denkt alleen aan wat de gevolgen zijn als het bedrog ontdekt zou worden. Er is geen schuldgevoel, maar slechts angst voor de vloek bij ontdekking.

Rebekka verklaart zich bereid de vloek op zich te nemen. Ze ziet wel een oplossing. De vellen brengen uitkomst. Dan maakt ze het smakelijk gerecht klaar *"zoals zijn vader het graag had"* *(vers 14b)*. Ze maakt de geitenbokjes zó klaar, dat het op wildbraad lijkt, waardoor het *"bedrieglijk voedsel"* wordt *(Sp 23:3)*.

Het is heel kwalijk om in een huwelijk de kennis die man en vrouw van elkaar hebben verkregen, te misbruiken voor de eigen plannen. Hier ondermijnt de kennis hun eenheid, terwijl wat echtgenoten van elkaar weten, zou moeten dienen tot versteviging van hun huwelijk. Er is geen openheid meer. Ze spelen verstoppertje voor elkaar.

Jakob steelt de zegen | *verzen 18-29*

> *18 Hij kwam bij zijn vader en zei: Mijn vader! En hij zei: Zie, [hier] ben ik; wie ben je, mijn zoon? 19 Jakob zei tegen zijn vader: Ik ben Ezau, uw eerstgeborene. Ik heb gedaan wat u mij gezegd hebt. Richt u toch op, ga zitten en eet van mijn wildbraad, zodat uw ziel mij kan zegenen. 20 Izak zei daarop tegen zijn zoon: Hoe is het [mogelijk] dat je dat zo snel gevonden hebt, mijn zoon? Hij zei: Omdat de HEERE, uw God, het mij heeft laten tegenkomen. 21 Izak zei tegen Jakob: Kom toch wat dichterbij zodat ik je kan betasten, mijn zoon, of je werkelijk mijn zoon Ezau bent of niet. 22 Toen kwam Jakob dichter bij zijn vader Izak en die betastte hem. Hij zei: De stem is Jakobs stem, maar de handen zijn Ezaus handen. 23 Hij herkende hem dus niet, omdat zijn handen, net als de handen van zijn broer Ezau, behaard waren. En hij zegende hem. 24 Hij zei:*

> *Ben je echt mijn zoon Ezau? Hij antwoordde: Dat ben ik. 25 Toen zei [Izak]: Zet het wat dichter bij me. Dan kan ik van het wildbraad van mijn zoon eten, zodat mijn ziel je kan zegenen. Hij zette het dicht bij hem en hij at. Hij bracht hem ook wijn en hij dronk [ervan]. 26 Zijn vader Izak zei tegen hem: Kom toch dichterbij en kus mij, mijn zoon! 27 Hij kwam dichterbij en kuste hem. Toen rook hij de geur van zijn kleren en zegende hem. Hij zei:*
>
> *Zie, de geur van mijn zoon*
> *is als de geur van het veld,*
> *dat de HEERE gezegend heeft.*
> *28 Moge God je geven*
> *van de dauw van de hemel,*
> *van de vruchtbare streken van de aarde:*
> *overvloed van koren en nieuwe wijn.*
> *29 Volken zullen je dienen,*
> *naties zullen zich voor je buigen.*
> *Wees heerser over je broers,*
> *de zonen van je moeder zullen zich voor je buigen.*
> *Vervloekt [moet zijn] wie jou vervloekt,*
> *en gezegend wie jou zegent!*

Jakob, verkleed als Ezau, komt bij zijn vader. Izak betast hem en zegt: *"De stem is Jakobs stem, maar de handen zijn Ezaus handen."* Als we dit toepassen op een gelovige, kunnen we zeggen: 'Hij praat als een gelovige, maar zijn daden zijn die van de wereld.' Wat we zeggen, behoort overeen te komen met wat we doen.

Als Izak Jakob kust, ruikt hij de geur van het veld. Wat is het droevig, als om een gelovige de 'geur' van de wereld hangt. Wat we eten, is bepalend voor hoe we ruiken. Eten we het voedsel van de wereld of het voedsel van de Heer Jezus?

Tot driemaal toe spreekt Izak zijn argwaan uit, zijn onzekerheid, of hij werkelijk met Ezau te doen heeft *(verzen 20,22,24)*. Omdat hij afhankelijk is van zijn tast- en reukzin, komt hij niet achter de waarheid en gelooft hij de leugen. Als hij op God zou hebben vertrouwd, zou hij ondanks zijn blindheid zich nooit hebben laten bedriegen *(vgl. 1Kn 14:4-5)*.

Jakob speelt de rol van Ezau goed. Dat blijkt uit wat hij zegt als Izak opmerkt dat hij zo snel van de jacht terug is. Jakob spreekt dan over *"de HEERE, uw God"*. Dat zou Ezau ook zeggen. Ezau heeft geen verbinding met de HEERE en zal daarom nooit over 'de HEERE, *mijn* God' spreken, terwijl Jakob dat wel zou zeggen.

De zegen die Izak over Jakob uitspreekt, is een zegen zoals die voor Ezau bedoeld zou zijn. Izak zegent Jakob met de overvloed van de hemel en van de aarde, met de heerschappij over andere volken en zijn broers, en met vervloeking over allen die hem vervloeken en zegen voor ieder die hem zegent. Het is niet de zegen zoals God die in zijn volheid voor Jakob heeft bedoeld. Dat maakt Izak enigszins goed in *Genesis 28* *(Gn 28:4)*, terwijl God Zelf in *Genesis 35* de volle zegen beschrijft *(Gn 35:11-12)*.

De geschiedenis zoals die hier wordt vermeld, geeft weinig blijk van geloof. Toch is Izak geen man die zonder God leeft. In de zegen die hij doorgeeft, is geloof aanwezig *(Hb 11:20)*.

Door [het] geloof zegende Izaäk Jakob en Ezau ook aangaande toekomstige dingen. (Hb 11:20)

Izak zegent Ezau | *verzen 30-40*

> *30 En het gebeurde, toen Izak gereed was met het zegenen van Jakob, en Jakob nog maar net bij Izak weggegaan was, toen gebeurde het dat Ezau, zijn broer, van zijn jacht [terug]kwam. 31 Ook hij maakte een smakelijk gerecht klaar en bracht dat bij zijn vader. Hij zei tegen zijn vader: Mijn vader, richt u op en eet van het wildbraad van uw zoon, zodat uw ziel mij kan zegenen. 32 Izak, zijn vader, zei tegen hem: Wie ben je? Hij zei: Ik ben uw zoon, uw eerstgeborene, Ezau. 33 Toen beefde Izak van grote en hevige schrik en zei: Wie was het dan die een stuk wild gejaagd en het mij gebracht heeft? Ik heb overal van gegeten voordat jij kwam en ik heb hem gezegend, en gezegend zal hij zijn. 34 Toen Ezau de woorden van zijn vader hoorde, gaf hij een zeer luide en bittere schreeuw, en zei tegen zijn vader: Zegen mij, ook mij, mijn vader! 35 Hij antwoordde echter: Je broer is met bedrog gekomen en heeft [je] je zegen afgenomen. 36 Hij zei daarop: Wordt hij niet terecht Jakob genoemd, omdat hij mij nu twee keer bedrogen heeft? Mijn eerstgeboorterecht heeft hij [mij] afgenomen, en zie, nu heeft hij mij mijn zegen afgenomen. Verder zei hij: Hebt u dan geen zegen voor mij overgehouden? 37 Izak antwoordde en zei tegen Ezau: Zie, ik heb hem heerser over jou gemaakt en al zijn broers heb ik hem als dienaar gegeven. Ik*

heb hem van koren en nieuwe wijn voorzien. Wat kan ik dan [nog] voor je doen, mijn zoon? 38 Daarop zei Ezau tegen zijn vader: Hebt u [alleen maar] deze ene zegen, mijn vader? Zegen mij, ook mij, mijn vader! En Ezau begon luid te huilen. 39 Toen antwoordde zijn vader Izak en zei tegen hem:

Zie, van de vruchtbare streken van de aarde
zal je woongebied zijn,
en van de dauw van de hemel van boven.
40 Van je zwaard zul je leven
en je broer zul je dienen.
Maar als je tot macht komt,
zul je zijn juk van je nek afrukken.

Als Ezau komt, schrikt Izak geweldig. Hij is niet verontwaardigd over Jakob, maar zijn geweten spreekt. Plotseling komt hij in het licht van God. Hij ziet dat God tussenbeide is gekomen. Hij draait de zegen niet terug, maar bevestigt de aan Jakob gegeven zegen. Daarmee onderwerpt hij zich aan de wil van God. Daarom kan de zegen die hij Jakob heeft gegeven toch als een daad van geloof worden gezien *(Hb 11:20)*.

Ezau zoekt met tranen de zegen waarmee Jakob is gezegend, maar wordt verworpen *(Hb 12:16-17)*. De zegen wordt niet van Jakob afgenomen en aan Ezau gegeven. Ezau geeft in *vers 36* een verkeerde voorstelling van zaken. Hij zoekt de schuld bij de ander. Dat doen wij ook wel eens. Dat gebeurt al bij de zondeval. Wat nodig is, is een erkenning zonder omwegen.

...; dat niet iemand een hoereerder is of een ongoddelijke zoals Ezau, die voor één gerecht zijn eerstgeboorterecht verkocht, want u weet dat hij ook daarna, toen hij de zegen wilde erven, verworpen werd, want hij vond geen plaats voor berouw, hoewel hij die met tranen zocht. (Hb 12:16-17)

Ezau krijgt ook een zegen, maar een veel mindere dan die Jakob heeft gekregen. De eerste zegen die Jakob krijgt, is die van de dauw van de hemel. Ezau krijgt de vettigheid van de aarde, want dat is voor hem het voornaamste, terwijl hij wordt buitengesloten van de dauw van de hemel.

Rebekka wil dat Jakob vlucht | *verzen 41-46*

41 Ezau haatte Jakob om de zegen waarmee zijn vader hem gezegend had, en Ezau zei in zijn hart: De dagen van rouw over mijn vader naderen; dan zal ik mijn broer Jakob doden. 42 Toen aan Rebekka deze woorden van haar oudste

> *zoon Ezau verteld werden, stuurde zij [een bode] en [liet] Jakob, haar jongste zoon, roepen en zei tegen hem: Zie, je broer Ezau troost zich over jou [met de gedachte] dat hij je zal doden. 43 Nu dan, mijn zoon, luister naar mijn stem: Sta op, vlucht naar Haran, naar mijn broer Laban, 44 en blijf enige tijd bij hem, totdat de woede van je broer bedaard is. 45 Als de boosheid van je broer bedaard is en hij vergeten is wat je hem hebt aangedaan, zal ik [een bode] sturen en je vandaar [terug laten] halen. Waarom zou ik me op één dag van jullie beiden laten beroven? 46 Rebekka zei tegen Izak: Ik heb een afkeer van mijn leven vanwege de dochters van de Hethieten. Als Jakob een vrouw neemt uit de dochters van de Hethieten zoals deze [twee], uit de dochters van dit land, wat heeft mijn leven dan nog voor zin?*

Dat Ezau een ongoddelijke is, blijkt ook uit wat hij in zijn hart zegt. Hij spreekt over het doden van zijn *"broer Jakob"*. Hierin openbaart zich de geest van Kaïn, die *"uit de boze was en zijn broer doodsloeg" (1Jh 3:12)*.

Rebekka en Jakob hebben allebei gewonnen als het erom gaat dat ze hebben gekregen wat ze hebben gewild, hoewel ze niets meer hebben kregen dan wat God hun heeft willen geven. Ze hebben echter ook veel verloren van wat ze veilig hebben willen stellen. Dat zien we hier.

Rebekka wil dat Jakob vlucht. Het zal volgens haar maar enkele dagen nodig zijn *(vers 44)*. De realiteit is dat ze hem nooit meer zal terugzien. Rebekka ondergaat hierdoor ook de gevolgen van hun gemeenschappelijke bedrog. De gestolen zegen brengt alleen maar verdriet en verwijdering. Jakob zal twintig jaar lang een zwerver worden. Dat heeft hij aan zichzelf te wijten.

Het lijkt erop dat Rebekka in *vers 46* nog een list gebruikt. Ze spreekt met Izak over de vrouwen van Ezau en verzucht dat Jakob toch maar niet *"een vrouw neemt ... uit de dochters van het land"*. Door dit op te merken zegt ze indirect dat Jakob maar weg moet gaan. Wat bedoeld is als een vlucht voor Ezau, wordt op deze wijze een geoorloofd vertrek, met de zegen van Izak. Dat het in werkelijkheid een vlucht is, zegt de profeet Hosea *(Hs 12:13)*.

Jakob vluchtte naar het gebied van Syrië,
Israël diende om een vrouw
en om een vrouw hoedde hij [vee].
(Hs 12:13)

Dat God met Jakob dwars door alle bedrog en list heen toch Zijn eigen plannen met Jakob vervult, is een zaak die grote bewondering oproept.

Zo is God, Die het falen van de mens, ook van de Zijnen, gebruiken kan tot vervulling van Zijn plannen. Dat vermindert in geen enkel geval de verantwoordelijkheid van de mens, het vermeerdert in alle gevallen de aanbidding die God daarvoor toekomt. De geschiedenis van Jakob begint met list en bedrog; de laatste activiteit die we van Jakob lezen, is dat hij aanbidt *(Hb 11:21)*.

Genesis 28

Izak zendt Jakob weg | *verzen 1-5*

> *1 Toen riep Izak Jakob en zegende hem; en hij gebood hem en zei tegen hem: Neem geen vrouw uit de dochters van Kanaän. 2 Sta op, ga naar Paddan-Aram, naar het huis van Bethuel, de vader van je moeder, en neem vandaar een vrouw voor je uit de dochters van Laban, de broer van je moeder. 3 En moge God, de Almachtige, je zegenen, en je vruchtbaar en talrijk maken, zodat je tot een menigte van volken zult worden. 4 Moge Hij je de zegen van Abraham geven, jou en je nageslacht met je, zodat je het land waar je vreemdeling bent, dat God aan Abraham gegeven heeft, in bezit krijgt. 5 Zo stuurde Izak Jakob weg en die ging naar Paddan-Aram, naar Laban, de zoon van Bethuel, de Syriër, [en] de broer van Rebekka, de moeder van Jakob en Ezau.*

Het vertrek van Jakob wordt hier niet zoals in het vorige hoofdstuk als een vlucht voorgesteld *(Gn 27:43)*. Zijn vertrek wordt hier voorgesteld als een opdracht die Izak hem geeft om een vrouw te zoeken. De vrouw van Jakob mag net zomin als die van Izak *(Gn 24:3)* uit de hen omringende volken komen, maar moet komen uit de familie die in verbinding staat met God.

Jakob krijgt bij zijn vertrek een zegen van Izak die groter is dan die hij heeft gekregen door middel van zijn bedrog. Zo verlaat hij het land, waaruit Izak nooit is weggeweest, om te gaan naar de familie van zijn moeder. Rebekka wordt hier *"de moeder van Jakob en Ezau"* genoemd. Jakob wordt het eerst genoemd, nu niet omdat hij de lieveling van zijn moeder is, maar omdat hij de erfgenaam is.

Reactie van Ezau | *verzen 6-9*

> *6 Toen Ezau zag dat Izak Jakob gezegend had, en hem weggestuurd had naar Paddan-Aram om vandaar voor zich een vrouw te nemen, [en dat] hij hem, toen hij hem zegende, geboden had: Neem geen vrouw uit de dochters van Kanaän, 7 en [toen hij zag dat] Jakob naar zijn vader en moeder geluisterd had en naar Paddan-Aram gegaan was, 8 en toen Ezau zag dat de dochters van Kanaän niet deugden in de ogen van zijn vader Izak, 9 ging Ezau naar Ismaël*

> *en nam hij Machalath, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham, de zuster van Nebajoth voor zich tot vrouw, naast zijn [andere] vrouwen.*

Op het eerste gezicht lijkt het alsof Ezau zich toch iets aantrekt van alles wat hij ten aanzien van de keus van een vrouw heeft gehoord. Hij neemt iemand uit de familie van Abraham. Maar in de eerste plaats is het een vrouw erbij. Dat is nooit Gods bedoeling. In de tweede plaats is het een vrouw uit een familie die door Abraham is weggestuurd *(Gn 21:9-14)*. Ismaël stelt de werken van het vlees voor. Daarmee verbindt Ezau zich.

De droom van Jakob | *verzen 10-15*

> *10 Jakob nu vertrok uit Berseba en ging naar Haran. 11 Hij bereikte de plaats waar hij overnachtte, want de zon was ondergegaan. Hij nam [een] van de stenen van die plaats, maakte [daar] zijn hoofdkussen [van], en legde zich op die plaats te slapen. 12 Toen droomde hij, en zie, op de aarde stond een ladder, waarvan de top de hemel raakte, en zie, de engelen van God klommen daarlangs omhoog en omlaag. 13 En zie, de HEERE stond boven aan die [ladder] en zei: Ik ben de HEERE, de God van uw vader Abraham en de God van Izak; dit land waarop u ligt te slapen, zal Ik u en uw nageslacht geven. 14 Uw nageslacht zal [talrijk] zijn als het stof van de aarde en u zult zich uitbreiden naar het westen, het oosten, het noorden en het zuiden. In u en uw nageslacht zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden. 15 En zie, Ik ben met u, Ik zal u beschermen overal waar u heen zult gaan en Ik zal u terugbrengen in dít land, want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik gedaan heb wat Ik tot u gesproken heb!*

Als Jakob op weg is gegaan, krijgt hij zijn eerste ontmoeting met God. Dat gebeurt in een droom. Het is bedoeld als een bemoediging. Terwijl Jakob daar eenzaam ligt, mogelijk met spijt over zijn handelwijze in het verleden, ziet hij hoe de aarde en de hemel door middel van een ladder met elkaar verbonden zijn. Bovenaan de ladder staat de HEERE, Die zegt Wie Hij is en wat Hij voor Jakob zal doen.

Wat Jakob ziet en hoort, maakt hem duidelijk dat de hemel op hem toeziet en met hem meegaat, waar hij ook op aarde heen gaat. Engelen stijgen op om de noden voor het wonen op aarde bij God te brengen, waarna Gods hulp en bescherming voor de mens vanuit de hemel wordt gegeven.

Over de verbinding tussen de hemel en de aarde die Jakob ziet, spreekt de Heer Jezus tot Nathanaël *(Jh 1:52)*. Deze verbinding zal werkelijkheid worden in het duizendjarig vrederijk, wanneer de Zoon des mensen, de Heer Jezus, op aarde is. De Heer Jezus zegt daar ook, zoals Jakob in de droom ziet, dat de engelen van God eerst opstijgen naar de hemel en dan weer vanuit de hemel neerdalen. De aarde zal verenigd zijn met de hemel, de Zoon des mensen zal regeren, en Zijn dienaren, de engelen, zullen de verbinding tussen de aarde en de hemel onderhouden.

En Hij zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg je: Je zult <van nu aan> de hemel geopend zien en de engelen van God opstijgen en neerdalen op de Zoon des mensen. (Jh 1:52)

De HEERE verschijnt aan Jakob en doet hem vier toezeggingen:

1. Hij zal hem en zijn nageslacht het land, waarop hij ligt, geven.
2. Zijn nageslacht zal zijn als het stof van de aarde.
3. In hem en zijn nageslacht zullen alle volken gezegend worden.
4. Hij zal met hem zijn en hem in het land terugbrengen.

God zegt niet dat zijn nageslacht zal zijn als de sterren aan de hemel. Dat heeft Hij tegen Izak gezegd. Tegen Abraham heeft Hij allebei gezegd. Omdat de vervulling van de beloften in de verre toekomst ligt, verzekert de HEERE Jakob ervan dat Hij hem tot die tijd zal behoeden door bij hem te zijn en niet van hem te wijken. De toezegging die Jakob hier krijgt, mogen wij ook op onszelf toepassen, vooral als we in onze levensomstandigheden beproefd worden *(Hb 13:5)*.

Laat uw wandel zonder geldzucht zijn en weest tevreden met wat u hebt; want Hijzelf heeft gezegd: 'Ik zal u geenszins begeven en u geenszins verlaten', ... (Hb 13:5)

Reactie van Jakob op de droom | *verzen 16-19*

> *16 Toen Jakob uit zijn slaap ontwaakte, zei hij: De HEERE is werkelijk op deze plaats, en ik heb het niet geweten. 17 Daarom was hij bevreesd en zei hij: Hoe ontzagwekkend is deze plaats! Dit is niets anders dan het huis van God en de poort van de hemel. 18 Daarna stond Jakob 's morgens vroeg op. Hij nam de steen waar hij zijn hoofdkussen [van] gemaakt had, zette die overeind als een gedenkteken en goot er olie op. 19 Hij gaf die plaats de naam Bethel, hoewel de naam van de stad eerst Luz was.*

Als Jakob wakker wordt, overvalt schrik hem. Dit is de reactie van iemand die niet aan de tegenwoordigheid van God gewend is en die niet recht

staat voor Hem. Hij beseft dat hij in de tegenwoordigheid van God is. Hij zegt zelfs dat hij in Gods huis is. Daarom noemt hij die plaats ook *"Bethel"*, dat *"huis van God"* betekent.

Vandaag is de gemeente het huis van God *(1Tm 3:15)*. In het huis van God is geen plaats voor het vlees. Voor het vlees is de tegenwoordigheid van God een vreselijke plaats. Alleen het geloof voelt zich daar thuis.

Maar als ik uitblijf, [schrijf ik] opdat je weet hoe men zich moet gedragen in [het] huis van God, dat is [de] gemeente van [de] levende God, [de] pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)

Jakob wil deze ontmoeting met de HEERE vasthouden. Op de plaats waar hij heeft gelegen, richt hij de steen op die als kussen heeft gediend. Hij maakt er een gewijde plaats van door er olie op te gieten. Het is goed als ook wij in geestelijk opzicht zulke stenen als een gedenkteken oprichten. Alles wat de Heer tegen ons heeft gezegd, behoort door ons te worden vastgehouden. Dat kan alleen door de kracht van de Heilige Geest, waarvan de olie spreekt.

De gelofte van Jakob | *verzen 20-22*

> *20 Jakob legde een gelofte af en zei: Als God met mij zal zijn en mij zal beschermen op deze weg, waar ik op ga, en mij brood zal geven om te eten en kleren om aan te trekken, 21 en ik in vrede in het huis van mijn vader zal terugkeren, dan zal de HEERE mij tot een God zijn. 22 Deze steen, die ik als gedenkteken overeind gezet heb, zal een huis van God zijn. En van alles wat U mij geven zult, zal ik U zeker het tiende deel geven.*

Nadat God aan Jakob Zijn beloften heeft gedaan, stelt Jakob toch nog zijn voorwaarden. Hij is 'zo goed' om God als zijn God te erkennen indien God Zich zal gedragen op de manier die Jakob voor juist houdt.

Veel christenen gaan op die manier 'in onderhandeling' met God. Ze schromen om in geloof Gods gave in Zijn Zoon aan te nemen en bieden God aan door hun werken Zijn gunst te verdienen. Jakob stelt zichzelf op de grondslag van de wet: als God Zich aan Zijn voorwaarden houdt, zal Jakob ook doen wat hij heeft beloofd.

Genesis 29

Jakob ontmoet Rachel | *verzen 1-12*

> *1 Daarna begaf Jakob zich op weg en ging hij naar het land van de mensen van het oosten. 2 Hij keek [om zich heen] en zie, er was een [water]put in het veld, en zie, er lagen drie kudden kleinvee naast. Uit die put gaf men namelijk de kudden te drinken. Er lag een grote steen op de opening van de put. 3 Als al de kudden daar bij elkaar gedreven waren, rolde men de steen van de opening van de put en gaf men het kleinvee te drinken. Daarna legde men de steen weer op zijn plaats, op de opening van de put. 4 Toen vroeg Jakob hun: Mijn broeders, waar komt u vandaan? Daarop zeiden zij: Wij komen uit Haran. 5 Hij vroeg hun: Kent u Laban, de zoon van Nahor? Zij zeiden: Wij kennen [hem]. 6 Vervolgens vroeg hij hun: Gaat het goed met hem? Zij zeiden: Het gaat goed. En zie, [daar] komt zijn dochter Rachel aan met het kleinvee. 7 Hij zei: Zie, het is nog volop dag! Het is [toch nog] geen tijd om het vee bij elkaar te drijven? Geef het kleinvee te drinken en ga dan [weer] weg om ze te laten grazen. 8 Zij zeiden echter: [Dat] kunnen wij niet [doen] voordat al de kudden bij elkaar gedreven zijn en men de steen van de opening van de put gerold heeft. Pas dan kunnen wij het kleinvee te drinken geven. 9 Terwijl hij nog met hen sprak, kwam Rachel met het kleinvee van haar vader; zij was namelijk herderin. 10 En het gebeurde, toen Jakob Rachel, de dochter van Laban, de broer van zijn moeder, en het kleinvee van Laban, de broer van zijn moeder zag, dat Jakob naar voren liep, de steen van de opening van de put rolde en het kleinvee van Laban, de broer van zijn moeder, te drinken gaf. 11 Jakob kuste Rachel en begon luid te huilen. 12 Jakob vertelde Rachel dat hij een neef van haar vader was en dat hij de zoon van Rebekka was. Toen liep zij snel weg en vertelde [het] aan haar vader.*

Er is een groot verschil tussen het zoeken naar een bruid voor Izak en de manier waarop Jakob dat doet. Bij het zoeken naar Rebekka neemt het gebed een grote plaats in *(Gn 24:12-14,21,26,27,42-48,52,63)*. Daarover lezen we hier niets. De dienaar in *Genesis 24* heeft alle schatten van zijn heer bij zich. Jakob heeft niets. Maar evenals de dienaar vindt de ontmoeting bij een waterput plaats. Hoewel, de put is hier afgesloten en in *Genesis 24* niet. En terwijl de dienaar direct met Rebekka teruggaat, verblijft Jakob in totaal twintig jaar in den vreemde.

Jakob komt op zijn reis naar het land van zijn moeder bij een put. Daarbij zijn drie kudden gelegerd. Op de put ligt een grote steen. Deze is moeilijk alleen te verwijderen, daarvoor zijn meerdere herders nodig. Daarom wachten de herders met hun kudden bij de put tot ze er allemaal zijn om dan samen de steen van de put af te nemen. Als het vee gedronken heeft, wordt de steen weer teruggelegd.

Jakob vraagt de herders of zij Laban kennen. Door het bevestigende antwoord weet Jakob dat hij op de goede weg is. Dan vraagt hij of het met Laban goed gaat. Ook daarop komt een bevestigend antwoord. Tegelijk voegen de herders eraan toe dat ze Rachel, de dochter van Laban aan zien komen, met haar kudde. Rachel is een herderin. Dan stelt Jakob voor dat zij hun vee te drinken geven en dat ze daarna kunnen gaan. Dan kan hij, zo lijkt de achtergrond van zijn voorstel te zijn, alleen met Rachel blijven. De afspraak tussen de herders is echter dat zij op elkaar wachten, om dan samen de steen te verwijderen waarna de kudden kunnen drinken.

Inmiddels is Rachel bij de put gekomen. Als Jakob haar ziet, geeft hem dat zoveel kracht, dat hij in zijn eentje de steen wegneemt. Ook zorgt hij ervoor dat de schapen van Laban kunnen drinken. In Jakob komt de herder naar boven. Dit is een teken dat hij de man is met wie God Zijn weg gaat.

God gaat met hem, hoewel hij nog niet met God gaat. De school die hij moet doorlopen, is een leerschool die ook wij moeten doorlopen. God is niet voor niets de God van *Jakob*. God is bezig deze Jakob te vormen. Jakob is een beeld van een gelovige die door de tucht van God steeds meer gaat beantwoorden aan Gods bedoeling met hem.

Zeven jaar dienst voor Rachel | *verzen 13-20*

> *13 En het gebeurde, zodra Laban het bericht over Jakob, de zoon van zijn zuster, hoorde, dat hij hem snel tegemoet liep, hem omhelsde, hem kuste en hem naar zijn huis bracht. En hij vertelde Laban al deze dingen. 14 Daarop zei Laban: Inderdaad, je bent mijn beenderen en mijn vlees. En hij bleef een volle maand bij hem. 15 Toen zei Laban tegen Jakob: Omdat je familie van mij bent, hoef je toch niet voor niets voor mij te werken? Vertel mij [maar] wat je loon moet zijn. 16 Nu had Laban twee dochters: de naam van de oudste was Lea, en de naam van de jongste was Rachel. 17 Lea had fletse ogen, maar Rachel was*

> *mooi van gestalte en knap om te zien. 18 Jakob had Rachel lief. Daarom zei hij: Ik zal zeven jaar voor u werken om Rachel, uw jongste dochter. 19 Toen zei Laban: Het is beter dat ik haar aan jou geef dan dat ik haar aan een andere man geef. Blijf bij me. 20 Zo werkte Jakob zeven jaar om Rachel, en [de jaren] waren in zijn ogen als dagen, omdat hij haar liefhad.*

Als Laban hoort dat Jakob er is, loopt hij hem snel tegemoet, begroet hem hartelijk en neemt hem mee naar huis. Het lijkt er niet op dat dit gebeurt uit liefde voor een familielid, maar meer uit eigenbelang waarvan hij ook al in *Genesis 24* blijk heeft gegeven. Het verblijf van Jakob bij Laban bevestigt dat. Bij Laban in huis vertelt Jakob *"Laban al deze dingen"*, waarmee hoogstwaarschijnlijk wordt bedoeld dat hij vertelt wat er bij de waterput is gebeurd. Daardoor erkent Laban hem als zijn familie, *"mijn beenderen en mijn vlees"*.

De wijze waarop Jakob door Laban wordt behandeld, zegt veel van Laban. Als Jakob een maand bij hem heeft gediend en hij heeft gezien wat voor een waardevolle kracht Jakob is, doet hij Jakob onder de schijn van recht en billijkheid het voorstel om tegen betaling voor hem te werken. Hij doet hierbij ook een beroep op het familiegevoel. Mogelijk weet hij wel waar het hart van Jakob naar uitgaat en speelt hij daar handig op in.

Jakob vluchtte naar het gebied van Syrië,
Israël diende om een vrouw,
en om een vrouw hoedde hij [vee].
(Hs 12:13)

Jakobs liefde voor Rachel zorgt ervoor dat hij graag zeven jaar voor haar werkt. De profeet Hosea herinnert Gods volk aan deze dienst *(Hs 12:13)*. Eerst zegt Hosea dat *Jakob*, omdat hij als Jakob heeft gehandeld, als Jakob heeft moeten vluchten. Maar dan spreekt Hosea over *Israël* en wel in verbinding met zijn dienen om een vrouw. Daar zien we het geloof en de trouw van Jakob op de voorgrond komen en dan wordt hij 'Israël' genoemd. Israël betekent 'vorst Gods' of 'strijder van God' *(Gn 32:28)*.

De wijze waarop Jakob dient om met Rachel te kunnen trouwen, is een trouwe dienst geweest. Later, wanneer hij voor Laban is gevlucht en door hem is ingehaald, kan hij daarvan getuigen. Daarbij geeft hij God de eer *(Gn 31:41-42)*. Daar handelt en spreekt hij als Israël. Hosea wil met dit voorbeeld Gods volk aanspreken, opdat het tot inkeer komt en weer trouw de HEERE zal gaan dienen. In dit opzicht is de trouwe dienst van Jakob ook voor ons een voorbeeld.

Hierin is hij een zwakke afschaduwing van de Heer Jezus, Die ook heeft gewerkt voor het verkrijgen van Zijn bruid. Als onze liefde voor de Heer Jezus net zo groot is als Jakobs liefde voor Rachel, zal het ons ook niet moeilijk vallen Hem te dienen.

Jakob wordt bedrogen | *verzen 21-26*

> *21 Toen zei Jakob tegen Laban: Geef [mij] mijn vrouw, want mijn dagen zijn om, zodat ik bij haar kan komen. 22 Daarom verzamelde Laban al de mannen van die plaats en hij richtte een maaltijd aan. 23 En het gebeurde 's avonds dat hij zijn dochter Lea nam en haar bij hem bracht; en [Jakob] kwam bij haar. 24 Ook gaf Laban haar zijn slavin Zilpa; aan zijn dochter Lea [gaf hij haar] als slavin. 25 En het gebeurde 's morgens – zie, het was Lea! Daarom zei hij tegen Laban: Wat hebt u me nu aangedaan? Heb ik niet voor u gewerkt om Rachel? Waarom hebt u me dan bedrogen? 26 Laban antwoordde: Zo doet men niet bij ons, dat men de jongste vóór de eerstgeborene [ten huwelijk] geeft.*

Nadat Jakob zeven jaar heeft gediend, vraagt hij om de vrouw voor wie hij al die tijd heeft gewerkt. Laban maakt er een officiële aangelegenheid van. Hij nodigt gasten uit en richt een maaltijd aan. De bruiloft is een openbare aangelegenheid *(vers 22)*. Zo hoort het te zijn. Pas daarna heeft Jakob gemeenschap met zijn bruid. Dat is de juiste volgorde.

Maar Laban bedriegt Jakob. In plaats van Rachel brengt hij Lea bij Jakob. De volgende morgen merkt Jakob het bedrog. Het bedrog van Laban vindt plaats in de duisternis, zoals ook Jakob zijn vader in de duisternis van de tent heeft bedrogen *(Gn 27:19-24)*. We zien hier dat Jakob op zijn weg oogst wat hij heeft gezaaid *(Gl 6:7b)*. Jakob heeft ook met list het eerstgeboorterecht van Ezau afgetroggeld. Hier wordt hij bedrogen in verband met de eerstgeboren Lea.

Want wat een mens zaait, dat zal hij ook oogsten. (Gl 6:7b)

Het verweer van Laban met betrekking tot wat in Haran gebruikelijk is, is onoprecht. Als het inderdaad zo is, zou hij daar Jakob al eerder bekend mee hebben moeten maken. Laban is in het najagen van zijn eigen belang ook bereid zijn beide dochters in te zetten. Hij houdt er helemaal geen rekening mee dat hij daartoe ook nog aanzet tot een overtreding van Gods inzetting dat een man slechts één vrouw mag hebben.

Daarmee houdt Jakob overigens ook geen rekening. Hij gaat voor een tweede vrouw aan het werk. De ellende die daarvan in zijn gezin het gevolg is, blijkt duidelijk uit de beschrijving van zijn verdere leven. Het overtreden van Gods inzettingen geeft altijd ellende. Dat God dit alles gebruikt tot volvoering van Zijn plan, bewijst dat Zijn plan gegrond is op genade en daarom wordt vervuld.

Zeven jaar extra dienst voor Rachel | *verzen 27-30*

> *27 Maak de [bruilofts]week van deze [dochter] vol; daarna zullen wij je ook de andere geven, voor het werk waarmee je mij nog [eens] zeven jaar dienen zult. 28 Dat deed Jakob en hij maakte de [bruilofts]week van deze [dochter] vol. Daarna gaf [Laban] hem zijn dochter Rachel tot vrouw. 29 Laban gaf zijn dochter Rachel zijn slavin Bilha als haar slavin. 30 Hij kwam ook bij Rachel en ook had hij Rachel meer lief dan Lea. Hij werkte nog eens zeven jaar bij hem.*

Laban is bereid ook Rachel aan Jakob te geven, maar dan moet hij hem nog eens zeven jaar dienen. Jakob gaat akkoord. Wat de verantwoordelijkheid van Jakob zelf betreft, is het niet goed om voor Rachel te werken. De opdracht van zijn vader is een vrouw te nemen *(Gn 28:2)* en niet meerdere vrouwen. Dat is ook niet Gods wil. Dat hierin toch Gods raad wordt vervuld, is van een andere orde.

Deze samenloop van het handelen van de mens en het vervullen van de raad van God zien we vaker in de Schrift. Dat de Heer Jezus naar de bepaalde raad en voorkennis van God is overgeleverd *(Hd 2:23)*, maakt de schuld van de mens niet minder. Zo is het ook in het geval van Judas, die de Heer heeft verraden. Zo is het ook bij de zondeval.

De eerste kinderen van Lea | *verzen 31-35*

> *31 Toen de HEERE zag dat Lea minder geliefd was, opende Hij haar baarmoeder; Rachel daarentegen was onvruchtbaar. 32 Lea werd zwanger en baarde een zoon. Zij gaf hem de naam Ruben. Want, zei zij, de HEERE heeft mijn verdrukking gezien. Voorzeker, nu zal mijn man mij liefhebben. 33 [Lea] werd weer zwanger en baarde een zoon. Zij zei: Omdat de HEERE gehoord heeft dat ik minder geliefd ben, heeft Hij mij ook deze [zoon] gegeven. Zij gaf hem de naam Simeon. 34 Nogmaals werd zij zwanger en baarde een zoon. Zij zei:*

> *Nu, ditmaal, zal mijn man zich aan mij hechten; ik heb hem immers drie zonen gebaard. Daarom gaf men hem de naam Levi. 35 Weer werd zij zwanger en baarde een zoon. Zij zei: Ditmaal zal ik de HEERE loven. Daarom gaf zij hem de naam Juda. Toen hield zij op met baren.*

De HEERE vergoedt aan Lea het gebrek aan liefde van Jakob voor haar. God is ook de God van de compensatie. Lea is de eerste die kinderen krijgt. De namen van de kinderen vertellen over haar ervaringen.

De eerste noemt zij *"Ruben"*, dat betekent 'zie, een zoon'. Ze is vol vreugde en dankbaarheid aan de HEERE. Ze ziet in deze jongen een bewijs van de bemoeienis die de HEERE met haar heeft. Dat is goed. Tevens verwacht ze nu de liefde van Jakob. Daarin vergist ze zich.

Het tweede kind dat zij krijgt, noemt ze *"Simeon"*, wat 'verhoord' of 'gehoord' betekent. Ze brengt daarmee tot uiting dat zij met haar nood naar de HEERE is gegaan en dat Hij haar heeft gehoord.

De derde zoon noemt ze *"Levi"*, dat 'verenigd', 'toegevoegd' betekent. Hierin komt haar hoop tot uitdrukking dat zij nu toch wel de genegenheid van Jakob zal hebben gewonnen en dat hij zich met haar zal verenigen. Zij verlangt ernaar – en daarnaar verlangen vrouwen in het algemeen – dat de vereniging niet beperkt blijft tot een lichamelijke, maar dat Jakob zich nu echt aan haar zal hechten, dat hij haar zal laten merken dat ze echt bij hem hoort en er maar niet bij hangt.

In de naam van de vierde zoon die zij baart, die ze *"Juda"* noemt, richt ze zich alleen op de HEERE. Teleurgesteld in mensen, in haar man, weet ze dat haar sterkte in de HEERE is. Hem wil zij loven. Dat is wat 'Juda' betekent: 'Hij zal geprezen zijn'.

Genesis 30

De zonen van Bilha | *verzen 1-8*

> *1 Toen Rachel merkte dat zij Jakob geen kinderen baarde, werd Rachel jaloers op haar zuster en zei tegen Jakob: Geef mij kinderen, en zo niet, dan sterf ik. 2*
> *Toen ontstak Jakob in woede tegen Rachel en hij zei: Neem ik soms de plaats in van God, Die jou de vrucht van de schoot onthouden heeft? 3 Daarop zei ze: Zie, hier is mijn slavin Bilha; kom bij haar, zodat zij op mijn knieën zal baren en ook ik uit haar nageslacht zal krijgen. 4 Zo gaf zij hem haar slavin Bilha tot vrouw, en Jakob kwam bij haar. 5 En Bilha werd zwanger en baarde Jakob een zoon. 6 Toen zei Rachel: God heeft mij recht verschaft. Ook heeft Hij naar mijn stem geluisterd en mij een zoon gegeven. Daarom gaf zij hem de naam Dan. 7*
> *En Bilha, Rachels slavin, werd opnieuw zwanger en baarde Jakob een tweede zoon. 8 Toen zei Rachel: Ik heb een zware strijd met mijn zuster gevoerd, [en] ik heb ook gewonnen. Daarom gaf zij hem de naam Naftali.*

Als Rachel ziet dat zij kinderloos blijft, wordt ze jaloers op Lea. Zij stelt Jakob een onmogelijk ultimatum. Zoiets gebeurt alleen als de Heer geen plaats in de moeilijkheden krijgt. Dan gaan mensen, echtgenoten, onredelijke dingen van elkaar vragen, ze verwachten dingen die buiten het vermogen van de ander liggen. De oorzaak is jaloersheid. Daardoor is al veel kwaad gesticht in de wereldgeschiedenis, in de maatschappij, in de gezinnen en in gemeenten *(Jk 3:16)*. Uit jaloersheid heeft Kaïn Abel gedood, hebben de broers Jozef verkocht, heeft Saul David achtervolgd en hebben de overpriesters de Heer Jezus overgeleverd.

In plaats van het voorbeeld van zijn vader te volgen *(Gn 25:21)* en met Rachel naar de HEERE te gaan – hij was zelf een kind van het gebed –, barst Jakob tegen haar los. Hij neemt niet de plaats van God in *(vgl. 2Kn 5:7)*! Wat hij zegt, is waar, maar waarom hij dit zegt en de manier waarop, maken duidelijk dat hij deze waarheid alleen maar gebruikt om Rachel het zwijgen op te leggen. Hij neemt geen tijd om met haar te bidden, en neemt ook geen tijd om met haar te praten.

> *En het gebeurde, toen de koning van Israël de brief gelezen had, dat hij zijn kleren scheurde en zei: Ben ik dan God, om te doden en om levend te maken, dat deze [man iemand] naar mij toe stuurt om bij een man zijn melaatsheid weg te nemen? Want, voorwaar, besef toch en zie in dat hij een voorwendsel tegen mij zoekt. (2Kn 5:7)*

Jakob lijkt geen sterke persoonlijkheid te zijn. Rachel buit dat uit. Jakob gaat zonder tegenwerping op haar voorstel in dat hij maar tot haar slavin moet ingaan. Ook dit is een herhaling van een niet zo fraaie geschiedenis *(Gn 16:1-4)*. Het voorstel van Rachel heeft succes. Ze geeft het kind de naam *"Dan"*, dat betekent 'rechter'. Ze geeft daarmee aan dat God haar recht heeft verschaft.

Het is de manier van mensen die een eigen weg gaan en de zegen die ze daarop aantreffen, zien als een rechtvaardiging die God geeft voor de eigenzinnige weg die ze gaan. Misschien is het ook wel eens onze manier geweest om iets verkeerds goed te praten.

Bilha krijgt een tweede zoon. Rachel noemt hem *"Naftali"*. Daarmee verwoordt ze de worstelingen – Naftali betekent 'mijn worsteling' – die ze innerlijk heeft met de zegen die haar zuster heeft gehad. Ze vindt ook dat ze daar als overwinnaar uit tevoorschijn is gekomen. Ze heeft gestreefd naar haar recht en meent dat ze dit nu heeft gekregen. Zij wil boven Lea staan en roemt erin dat haar dat nu is gelukt. Later blijkt dat het de holle vreugde van het moment is. In werkelijkheid heeft ze dan ook verloren. In de naam die ze het kind zelf geeft, zal ze er voortdurend aan worden herinnerd.

Het is een belangrijke les dat wij onze kinderen geen 'Naftali' noemen, dat onze kinderen niet worden opgescheept met de worstelingen die wij kunnen hebben met onze man of vrouw, of met onze broeders en zusters.

Bij al het verkeerde zien we bij Lea en Rachel wel het verlangen naar kinderen *(Ps 127:3)*. Dat ligt vandaag bij de moderne vrouw wel eens anders.

Zie, kinderen zijn het eigendom van de HEERE,
de vrucht van de schoot is [Zijn] beloning.
(Ps 127:3)

De zonen van Zilpa | *verzen 9-13*

> *9 Toen Lea merkte dat zij ophield met [kinderen] baren, nam zij haar slavin Zilpa en gaf haar aan Jakob tot vrouw. 10 En Zilpa, de slavin van Lea, baarde Jakob een zoon. 11 Toen zei Lea: Het geluk is gekomen! En zij gaf hem de naam Gad. 12 Vervolgens baarde Zilpa, de slavin van Lea, Jakob een tweede zoon. 13 Toen zei Lea: [Wat] ben ik gelukkig! Want de vrouwen zullen mij gelukkig prijzen. En zij gaf hem de naam Aser.*

De verhouding tussen Rachel en Lea wordt gekenmerkt door rivaliteit. Dat is het resultaat als men ingaat tegen Gods huwelijksinstelling van één man met één vrouw. Dat gevaar van rivaliteit is altijd groot als we gaan vergelijken en menen dat de ander meer heeft dan wij. Dat kan in materieel opzicht zijn, het kan ook zo zijn in geestelijk opzicht.

Lea heeft het allemaal aangezien en neemt haar toevlucht tot dezelfde lage praktijk als Rachel. Het lijkt erop dat ze succes heeft. Ze ervaart in elk geval dat het tij is gekeerd en dat het geluk in haar leven is gekomen. Dat geeft ze aan in de namen die ze de beide kinderen geeft die haar slavin Zilpa baart: *"Gad"* betekent 'geluk' en *"Aser"* betekent 'gelukkige'.

Lea 'huurt' Jakob | *verzen 14-21*

> *14 In de dagen van de tarweoogst ging Ruben eropuit en hij vond liefdesappels in het veld, die hij bij zijn moeder Lea bracht. Toen zei Rachel tegen Lea: Geef mij toch [wat] van de liefdesappels van jouw zoon. 15 En zij zei tegen haar: Is het niet genoeg dat je [me] mijn man afgenomen hebt? Moet je ook nog de liefdesappels van mijn zoon nemen? Toen zei Rachel: Daarvoor mag hij vannacht met jou slapen in ruil voor de liefdesappels van je zoon. 16 Toen Jakob 's avonds van het veld kwam, ging Lea hem tegemoet en zei: Je moet bij mij komen, want ik heb je eerlijk gehuurd voor de liefdesappels van mijn zoon. Daarom sliep hij die nacht met haar. 17 En God verhoorde Lea; zij werd zwanger en baarde Jakob een vijfde zoon. 18 Toen zei Lea: God heeft mij beloond, omdat ik mijn slavin aan mijn man gegeven heb. En zij gaf hem de naam Issaschar. 19 Lea werd opnieuw zwanger en zij baarde Jakob een zesde zoon. 20 Lea zei toen: God heeft mij, [ja] mij, een mooi geschenk gegeven; ditmaal zal mijn man bij míj komen wonen, want ik heb hem zes zonen gebaard. En zij gaf hem de naam Zebulon. 21 Daarna baarde zij een dochter en gaf haar de naam Dina.*

Jakob, die toch wel een slap karakter schijnt te hebben, laat zich gewoon gebruiken als inzet van de ruzie tussen zijn beide vrouwen. Nergens lezen we van een krachtig optreden om hen tot de orde te roepen, hij zegt geen woord. Hij verwaarloost zijn positie als hoofd van het gezin. Hij gaat in deze hele onverkwikkelijke geschiedenis de problemen uit de weg. Wie Gods instelling niet serieus neemt, heeft ook geen oog voor andere verantwoordelijkheden.

De vrouwen en kinderen gaan niet naar Jakob met hun moeilijkheden. Ze doen alles zelf. Rachel past een nieuwe truc toe. Ze meent in haar bijgeloof dat de liefdesappels het door haar begeerde doel, kinderen krijgen, helpen bereiken. Daarmee komt Ruben, de zoon van Lea aanzetten. Mogelijk dat men heeft gemeend dat daardoor bepaalde erotische gevoelens worden opgewekt.

Wie heeft Ruben daarover voorgelicht, wat is hij ermee van plan? Geven wij onze kinderen voorlichting? Of worden ze voorgelicht door klasgenoten en de media? Laten we een open oor hebben voor waar onze kinderen mee thuis komen, met welke praat, en naar aanleiding daarvan hen voorlichten. Uit *Genesis 35* is de voorzichtige conclusie te trekken dat Ruben met zijn seksuele gevoelens niet heeft weten om te gaan zoals God het wil *(Gn 35:22)*. In het huis van zijn vader heeft hij daar ook niet de goede voorbeelden in gehad.

Rachel 'koopt' de liefdesappels van Lea met als 'betaling' dat Lea nog eens van Jakob 'gebruik' mag maken. Ze meent in bijgeloof dat deze liefdesappels haar van haar onvruchtbaarheid zullen verlossen. Lea handelt evengoed uit bijgeloof. Beide vrouwen zijn bezig met kunstgrepen om zegen te verwerven.

Als uit de door Lea 'gehuurde' gemeenschap met Jakob een zoon wordt geboren, redeneert ze krom dat God haar heeft beloond, want *"Issaschar"* betekent 'loon'. Tegelijk staat God boven dit vleselijke handelen en volgt Zijn eigen weg van genade. God verhoort toch, niet vanwege haar handelwijze maar ondanks haar handelwijze. Als Lea nog een zoon krijgt, noemt ze die *"Zebulon"*, dat betekent 'woning', in de verwachting dat Jakob zich nu eindelijk gewonnen zal geven en bij haar zal komen wonen.

Na zes zonen krijgt Lea als zevende kind een dochter. Ze noemt haar *"Dina"*, wat 'recht' betekent. Over Dina horen we niet veel. Ze komt alleen nog voor in *Genesis 34*, waarin zij een hoofdrol speelt *(Gn 34:1-31)*. In de zegen van Jakob komt zij niet voor.

Rachel krijgt Jozef | *verzen 22-24*

> *22 God dacht ook aan Rachel en God verhoorde haar. Hij opende haar baarmoeder 23 en zij werd zwanger en baarde een zoon. Toen zei ze: God heeft mijn*

> *schande weggenomen! 24 Zij gaf hem de naam Jozef en zei: Moge de HEERE mij nog een zoon geven!*

Ook Rachel krijgt uiteindelijk het door haar zo lang verwachte en begeerde kind. Dat is niet het resultaat van de door haar 'gekochte' liefdesappels, maar van een werk van God. Dat beseft Rachel ook en ze geeft daarvoor God dan ook de eer. Ze zegt: *Hij* heeft mijn schande weggenomen, *God* heeft dat gedaan.

De zoon die geboren wordt, noemt zij *"Jozef"*, dat betekent 'Hij zal toevoegen'. Hij is ook een kind van gebed, want God *"verhoorde"* Rachel. Deze zoon neemt een speciale plaats in. In veel opzichten is hij een prachtig beeld van de Heer Jezus. Dat zullen we later zien.

Jakob verwerft zijn kudde | *verzen 25-36*

> *25 En het gebeurde, nadat Rachel Jozef gebaard had, dat Jakob tegen Laban zei: Laat mij vertrekken, dan kan ik naar mijn woonplaats en mijn land gaan. 26 Geef mijn vrouwen en mijn kinderen, voor wie ik u gediend heb, zodat ik kan gaan. U weet immers van het werk waar ik u mee gediend heb. 27 Toen zei Laban tegen hem: Laat mij toch genade vinden in jouw ogen; ik heb waargenomen dat de HEERE mij omwille van jou gezegend heeft. 28 Hij zei: Bepaal wat je loon bij mij moet zijn, dan zal ik het je geven. 29 Toen zei hij tegen hem: Ú weet hoe ik u gediend heb en hoe uw vee onder mijn hoede geweest is. 30 Het weinige dat u voor mijn [komst] had, heeft zich immers tot een menigte uitgebreid. De HEERE heeft u sinds mijn komst gezegend. Nu dan, wanneer zal ik ook voor mijn [eigen] huis kunnen werken? 31 Daarop zei hij: Wat moet ik je geven? Toen zei Jakob: U hoeft mij helemaal niets te geven; als u het volgende voor mij wilt doen, zal ik opnieuw uw kleinvee hoeden en beschermen. 32 Ik zal vandaag al uw kleinvee langsgaan en daaruit elk gespikkeld of gevlekt dier afzonderen, elk zwart dier onder de schapen en [alles] wat gevlekt en gespikkeld is onder de geiten; en dat zal mijn loon zijn. 33 Mijn gerechtigheid zal morgen voor mij getuigen, als u komen zult om mijn loon in ogenschouw te nemen; alles wat niet gespikkeld en gevlekt is onder de geiten en [wat niet] zwart [is] onder de schapen, [mag] als door mij gestolen [beschouwd worden]. 34 Toen zei Laban: Zie, laat het maar overeenkomstig jouw woord gebeuren. 35 Maar op diezelfde dag zonderde hij de gestreepte en gevlekte bokken af en al de gespikkelde en gevlekte geiten, alles waar iets wits aan was en alles wat zwart was onder de*

> *schapen; en hij stelde die onder de hoede van zijn zonen. 36 Hij bepaalde [een afstand van] drie dagreizen tussen hem en Jakob; en Jakob hoedde de rest van het kleinvee van Laban.*

Als Jozef geboren is, wil Jakob terug naar zijn land. Geestelijk is het ook zo in het leven van de gelovige: als de Heer Jezus – van Wie Jozef een prachtig beeld is – in hem gaat leven, wenst hij de zegeningen van het hemelse land te genieten. Jakob ervaart het kind dat Rachel krijgt als een bijzondere zegen.

Laban erkent dat God hem heeft welgedaan ter wille van Jakob. In profetisch opzicht is dat ook zo: wie Israël, Gods volk, goed behandelt, zal daarvan van Godswege de zegen ondervinden.

Als Jakob te kennen heeft gegeven dat hij wil vertrekken, vraagt Laban aan Jakob wat hij als loon wil hebben. Hij doet dit om Jakob nog wat langer aan zich te binden. Iemand die zo'n zegen voor je is, laat je niet zomaar gaan. Jakob wil nog wel een tijd blijven werken. Als loon daarvoor vraagt hij vee. Hij bepaalt welk soort vee van hem zal zijn. Daarmee stemt Laban in.

Laban is echter listig en treft maatregelen om het door Jakob gevraagde vee voor zichzelf veilig te stellen. Hij neemt alle gestreepte en gevlekte bokken en alle gespikkelde en gevlekte geiten en alle zwarte schapen, die Jakob als zijn loon heeft bedongen, en stelt die onder de hoede van zijn zonen.

Ook bouwt hij tussen zich en Jakob een veiligheidszone van drie dagreizen in. Daardoor voorkomt hij dat er een kruising kan zijn tussen het door hem afgezonderde vee en dat wat onder de hoede van Jakob is. Zo zal er geen kans zijn dat er in de kudde van Jakob een gestreepte en gevlekte bok of geit of een zwart schaap geboren wordt, dat hij dan kwijt zou zijn.

De truc van Jakob | *verzen 37-43*

> *37 Toen nam Jakob voor zichzelf jonge takken van populieren, amandelbomen en platanen, en schilde daarin witte strepen door het wit in die takken te ontbloten. 38 Hij legde de takken die hij geschild had in de troggen en waterdrinkbakken waaruit het kleinvee kwam drinken, vlak voor het kleinvee; en ze werden bronstig als zij kwamen om te drinken. 39 En als het kleinvee bronstig werd bij die takken, wierp het kleinvee gestreepte, gespikkelde, en gevlekte [jongen].*

> *40 Toen scheidde Jakob de schapen af en keerde de koppen van het kleinvee naar het gestreepte en naar al het zwarte onder Labans kleinvee, en vormde zo kudden voor zichzelf; hij zette ze niet bij het kleinvee van Laban. 41 En het gebeurde, telkens wanneer het sterkste kleinvee bronstig werd, dat Jakob de takken voor de ogen van het kleinvee in de troggen legde, zodat zij bronstig zouden worden bij de takken. 42 Maar als het zwakke kleinvee bronstig werd, legde hij ze er niet in, zodat de zwakke dieren voor Laban en de sterke dieren voor Jakob waren. 43 Zo breidde [het bezit van] deze man zich zeer sterk uit; hij had veel kleinvee, slavinnen, slaven, kamelen en ezels.*

Als de onderhandelingen zijn afgerond, komt de oude Jakob weer naar boven. Hij gaat met list te werk om toch zoveel mogelijk van het vee van Laban in zijn bezit te krijgen. Jakob is in een bepaalde zin wel eerlijk, want hij steelt niet. In een andere zin is hij niet oprecht. Hij meent dat geschilde takken een middel zijn om zijn kudde uit te breiden.

God laat hem echter in een droom zien op welke manier hij werkelijk aan zijn kudde is gekomen *(Gn 31:10-12)*. Niet de takken, maar de bokken werden door God gebruikt. Het bijgeloof van Jakob heeft zijn kudde geen enkel stuk kleinvee doen groeien. God is met Jakob, maar Jakob is nog niet met God. God is op weg met Jakob om hem naar dat doel te brengen.

Genesis 31

Jakob moet terug naar Kanaän | *verzen 1-13*

> *1 Toen hoorde hij de woorden van de zonen van Laban, die zeiden: Jakob heeft alles genomen wat van onze vader was; uit dat wat van onze vader was, heeft hij al deze rijkdom verworven. 2 Ook lette Jakob op het gezicht van Laban, en zie, het stond ten opzichte van hem niet [meer] als voorheen. 3 Toen zei de HEERE tegen Jakob: Keer terug naar het land van uw vaderen en naar uw familiekring. Ik zal met u zijn. 4 Toen stuurde Jakob [boden] en [liet] Rachel en Lea naar het veld roepen, naar zijn kleinvee, 5 en hij zei tegen hen: Ik zie dat het gezicht van jullie vader ten opzichte van mij niet [meer] staat als voorheen. De God van mijn vader is echter bij mij geweest. 6 Jullie weten zelf dat ik met al mijn kracht voor jullie vader heb gewerkt. 7 Jullie vader heeft mij echter bedrogen en mijn loon [wel] tien keer veranderd, maar God heeft hem niet toegelaten mij kwaad te doen. 8 Wanneer hij dit zei: De gespikkelde [dieren] zullen je loon zijn, dan wierp al het kleinvee gespikkelde [jongen]; en wanneer hij dit zei: De gestreepte [dieren] zullen je loon zijn, dan wierp al het kleinvee gestreepte [jongen]. 9 Zo heeft God het vee aan jullie vader ontrukt en het mij gegeven. 10 Het gebeurde [eens] in de tijd dat het kleinvee bronstig was dat ik mijn ogen opsloeg en in een droom zag dat, zie, de bokken die het kleinvee besprongen, gestreept, gestippeld en gevlekt waren. 11 De Engel van God zei tegen mij in die droom: Jakob! Ik zei: Zie, [hier] ben ik! 12 Hij zei: Sla toch uw ogen op en zie: al de bokken die het kleinvee bespringen, zijn gestreept, gespikkeld en gevlekt. Voorzeker, Ik heb alles gezien wat Laban u aandoet! 13 Ik ben de God van Bethel, waar u een gedenkteken gezalfd hebt, waar u Mij een gelofte gedaan hebt. Welnu, sta op, vertrek uit dit land en keer terug naar het land van uw familiekring.*

De zonen van Laban zijn net zo hebzuchtig als hun vader. Ze zijn jaloers op het bezit van Jakob en zien zijn bezit als verlies voor henzelf. Ze vergeten dat God hun had welgedaan om Jakob *(Gn 30:27b)*. Zo is de voorspoed van het volk Israël altijd een aanleiding geweest voor de haat van broedervolken.

De zonen van Laban voelen het als diefstal. Ze geven uiting aan hun misnoegen, dat ook op het gezicht van hun vader te lezen is. Jakob let op het gezicht van zijn schoonvader. Gezichten geven vaak aan hoe de toestand van de ziel is *(Ne 2:2)*. Hoe staat ons gezicht? De uitdrukking op ons gezicht moet wel echt zijn en geen schijn *(Mt 6:16)*.

Toen zei de koning tegen mij: Waarom staat uw gezicht [zo] verdrietig, terwijl u [toch] niet ziek bent? Dit is niets anders dan hartenpijn. Toen werd ik heel erg bevreesd. (Ne 2:2)

Wanneer u nu vast, toont dan niet een droevig gezicht zoals de huichelaars; want zij maken hun gezichten ontoonbaar om zich aan de mensen te vertonen wanneer zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u: zij hebben hun loon al. (Mt 6:16)

De HEERE spreekt tot Jakob en herinnert hem aan de belofte die hij heeft gedaan *(Gn 28:20-22)*. Eerder is Hij hem verschenen in een droom en heeft in de droom tot hem gesproken *(Gn 28:12-13)*. Hier spreekt Hij voor het eerst rechtstreeks. In totaal spreekt God zevenmaal tot Jakob *(Gn 28:12-13; 31:3,11; 32:24-29; 35:1,9-13; 46:2)*.

Jakob bespreekt de zaak met zijn vrouwen. Dat is een goede zaak. Zo moet een man met zijn vrouw bespreken wat hij van plan is en haar betrekken in zijn overwegingen. Jakob wijst erop hoe God met hem bezig is geweest en voor hem heeft gezorgd. Hij geeft God de eer.

Jakob vlucht | *verzen 14-21*

> *14 Rachel en Lea antwoordden en zeiden tegen hem: Is er voor ons nog een aandeel of erfelijk bezit in het huis van onze vader? 15 Worden wij door hem niet als vreemden beschouwd? Hij heeft ons immers verkocht en ook ons geld geheel en al opgemaakt, 16 Want al de rijkdom die God aan onze vader ontrukt heeft, die behoort ons en onze kinderen toe! Nu dan, doe alles wat God tegen je gezegd heeft. 17 Toen stond Jakob op, zette zijn kinderen en zijn vrouwen op de kamelen, 18 voerde al zijn vee en al zijn bezittingen, die hij verworven had, mee – het vee dat hij bezat, dat hij in Paddan-Aram verworven had – om bij zijn vader Izak te komen, in het land Kanaän. 19 Laban was [op weg] gegaan om zijn schapen te scheren; Rachel stal toen de afgodsbeeldjes die haar vader toebehoorden. 20 Jakob bedroog Laban, de Syriër, door hem niet te vertellen dat hij vluchtte. 21 Zo vluchtte hij, met alles wat van hem was. Hij stond op, stak de Rivier over en ging in de richting van het bergland van Gilead.*

Jakob geeft zijn vrouwen de gelegenheid hun gedachten te uiten over wat hij hun heeft verteld. Hij neemt hen hierin serieus. Dat is een voorbeeld

voor de getrouwde man vandaag. Hij doet er goed aan te luisteren naar de overwegingen van zijn vrouw. Rachel en Lea sporen Jakob aan te doen wat God heeft gezegd. Hierin zijn zij hem tot een werkelijke hulp, hoewel de motieven niet van de edelste soort zijn. Ze kiezen voor hem omdat ze hun vader kennen, terwijl ze in feite de geest van hun vader ademen. Ze kiezen voor wat voor hen het meeste voordeel oplevert.

Als ze vertrekken, zien we de zorg van Jakob voor zijn kinderen en vrouwen, die hij op kamelen zet, terwijl hijzelf voor de kudde zorgt. Tegelijk is Jakob zich niet bewust van wat er in zijn gezin speelt. Hij weet niet dat Rachel de afgodsbeeldjes van haar vader steelt. Dat wijst erop dat Rachel toch nog met haar hart aan de afgoden hangt, iets wat voor Jakob verborgen is. Het contact met Rachel lijkt dan ook niet diepgaand te zijn geweest. Het is sowieso een kwalijke zaak als een vrouw iets doet wat ze voor haar man verborgen houdt. Het zegt iets van de relatie en wel dat man en vrouw langs elkaar heen leven.

Ze vertrekken met stille trom, stiekem, volgens het recept van de 'oude' Jakob. De Schrift noemt het 'bedriegen' *(vers 20)*. Er is steeds die wisseling tussen een erkennen van Gods hand in zijn leven en een handelen naar eigen inzicht. We kunnen iets doen wat naar Gods wil is, terwijl we handelen vanuit zelfzuchtige motieven.

Als we bijvoorbeeld aan anderen lenen omdat ze het nodig hebben, is dat goed. Als we dat echter doen omdat we een tegenprestatie verwachten waar we beter van worden, is dat verkeerd *(Lk 6:35)*. Dit soort handelen wijst op een gebrek aan vertrouwen op God, dat Hij zal voorzien als we Hem gehoorzamen.

Hebt daarentegen uw vijanden lief, en doet goed, en leent zonder iets terug te hopen; en uw loon zal groot zijn, en u zult zonen van [de] Allerhoogste zijn, want Hij is goedertieren over de ondankbaren en bozen. (Lk 6:35)

Laban achtervolgt Jakob | *verzen 22-30*

> *22 Op de derde dag werd Laban verteld dat Jakob gevlucht was. 23 Hij nam toen zijn verwanten met zich mee, achtervolgde hem over een afstand van zeven dagreizen en haalde hem in in het bergland van Gilead. 24 Maar God kwam 's nachts in een droom bij Laban, de Syriër, en zei tegen hem: Wees op uw hoede, dat u met Jakob niet goedwillend of kwaadwillend spreekt. 25 Zo haalde Laban Jakob in. Jakob nu had zijn tent opgezet in het bergland; ook Laban en zijn*

verwanten zetten [de hunne] op in het bergland van Gilead. 26 Toen zei Laban tegen Jakob: Wat heb je gedaan, dat je mij bedrogen hebt en mijn dochters als krijgsgevangenen hebt weggevoerd? 27 Waarom ben je heimelijk gevlucht en heb je mij bedrogen en mij niets verteld? Ik zou je uitgeleide gedaan hebben met blijdschap en liederen, met tamboerijn en harp. 28 Bovendien heb je mij niet toegelaten mijn zonen en dochters te kussen. Welnu, je hebt dwaas gehandeld door zo te doen. 29 Het was in mijn macht je kwaad te doen, maar de God van je vader heeft in de afgelopen nacht tot mij gesproken: Wees op uw hoede, dat u met Jakob niet goedwillend of kwaadwillend spreekt. 30 Maar nu, je bent ongetwijfeld gegaan omdat je hevig naar het huis van je vader verlangde; [maar] waarom heb je [dan] mijn goden gestolen?

God kent het voornemen van Laban en komt in een droom bij hem. Hij waarschuwt hem dat hij met Jakob *"niet goedwillend of kwaadwillend"* zal spreken, wat betekent dat hij niets mag zeggen wat Jakob zou moeten bewegen van plan te veranderen *(vgl. Gn 24:50)*. God staat Laban niet toe dat hij Jakob manipuleert of bedreigt. God doet dat pas wanneer Laban Jakob al heeft ingehaald, zodat het hem nog helder voor de aandacht staat als hij Jakob heeft bereikt.

Uit wat Laban zegt, blijkt dat hij een huichelaar is. Hij verwijt Jakob dat hij is weggegaan, zonder dat hij de gelegenheid heeft gekregen hem op een waardige wijze uitgeleide te doen. Mensen die kwaad in de zin hebben, maar daarin verhinderd worden, draaien de feiten altijd om. Ze beweren van zichzelf dat ze vol goede bedoelingen zijn en insinueren dat de ander kwade bedoelingen heeft. De zogenaamde fouten die ze bij de ander waarnemen, worden uitvergroot en zwaar overtrokken om hun eigen kwade opzet te verdoezelen.

Hij zegt ook nog dat hij niet eens gelegenheid heeft gehad zijn kinderen een afscheidskus te geven. Alsof hij zo´n goede vader was! Hij heeft altijd uit eigen belang gehandeld, zozeer zelfs, dat zijn dochters zich door hem als vreemden behandeld en verkocht voelen *(vers 15)*.

De diepere reden van de achtervolging is dat Laban zijn huisgoden kwijt is. Hij voelt zich daardoor onbeschermd en onzeker *(vgl. Ri 18:24)*. Dat Jakob zijn dochters en vee heeft

Daarop zei hij: U hebt mijn goden, die ik gemaakt heb, meegenomen, evenals de priester, en bent weggegaan. Wat heb ik nu nog? Waarom zegt u dan tegen mij: Wat is er met u? (Ri 18:24)

meegenomen, is één ding. Dat hij ook zijn huisgoden heeft meegenomen, gaat te ver. Misschien zou Jakob op een kwade dag terugkomen en hem al zijn bezit ontroven. Dat zou zomaar kunnen gebeuren, nu hij zonder bescherming is. We zien dat hij later, omdat hij de afgodsbeeldjes niet kan vinden, een verbond met Jakob sluit *(verzen 43-53)* om deze in zijn ogen onaangename man ver van zijn gebied te houden.

Wat een dwaasheid is het trouwens om iets een god te noemen wat gestolen kan worden. Is er bescherming te verwachten van goden die niet eens in staat zijn zichzelf te beschermen? Toch verbinden heel wat mensen hun geluk aan een amulet die ze dragen. Ze voelen zich kwetsbaar als ze die niet bij zich hebben of zelfs kwijt zijn. Het echte geluk is het kennen van de ware God en Zijn bescherming te ervaren, die niet faalt voor ieder die daarop in geloof een beroep doet.

De afgodsbeeldjes bij Rachel | *verzen 31-35*

> *31 Toen antwoordde Jakob en zei tegen Laban: Ik was namelijk bevreesd, want ik dacht dat u mij anders uw dochters met geweld zou afnemen. 32 Degene bij wie u uw goden vindt, zal niet in leven blijven. Onderzoek zelf, ten overstaan van onze familieleden, wat ik bij me heb, en neem wat van u is [terug]. Jakob wist echter niet dat Rachel ze gestolen had. 33 Laban ging de tent van Jakob binnen en de tent van Lea en de tent van de beide slavinnen, maar hij vond niets. Toen hij uit de tent van Lea gegaan was, ging hij de tent van Rachel binnen. 34 Rachel had de afgodsbeeldjes gepakt, ze in een kameelzadel verborgen en was erop gaan zitten. En Laban doorzocht de hele tent, maar hij vond niets. 35 Zij zei tegen haar vader: Laten de ogen van mijn heer niet [in toorn] ontvlammen omdat ik voor u niet kan opstaan, want [het gaat] mij naar de wijze van de vrouwen. Hij zocht, maar vond de afgodsbeeldjes niet.*

Jakob vertelt de ware reden van zijn vlucht. Hij is bang geweest dat Laban hem zijn vrouwen zou afnemen, om hem daardoor te dwingen bij hem te blijven. Zo heeft hij Laban leren kennen. Wat betreft de goden die Laban meent dat hij die heeft meegenomen: Jakob spreekt de vloek uit dat bij wie die worden gevonden niet zal blijven leven. Hier spreekt hij in grote zelfverzekerdheid, maar met onkunde over de werkelijke situatie in zijn gezin. Het is een les voor ons om niet haastig en ondoordacht grote woorden te gebruiken, al zijn we nog zo overtuigd van ons gelijk.

Naast het bedrog van Jakob in zijn stiekeme vlucht *(vers 20)*, is er ook het bedrog van de afgodsbeeldjes die door Rachel zijn gestolen *(vers 19)*. Rachel gedraagt zich als een echte 'Jakob', een bedrieger. En Jakob weet het niet *(vers 32)*. Opnieuw is Jakob het falende gezinshoofd, die niet weet wat er in zijn huis komt, ditmaal door zijn lievelingsvrouw. Weten wij wat er in ons huis komt? Hebben we oog voor occulte zaken die mee naar binnen kunnen komen?

Naast diefstal en afgoderij maakt Rachel zich ook schuldig aan misleiding. Ze zegt dat ze ongesteld is en niet kan opstaan. Zo blijft de diefstal bedekt en het kwaad in huis. De ene zonde komt uit de andere voort als de eerste zonde niet wordt beleden.

Jakob maakt Laban verwijten | *verzen 36-42*

> *36 Toen ontstak Jakob [in woede] en riep Laban ter verantwoording. Jakob nam het woord en zei tegen Laban: Wat is mijn overtreding? Wat is mijn zonde, dat u mij zo verwoed hebt achtervolgd 37 en dat u al mijn huisraad hebt doorzocht? Wat hebt u van al uw eigen huisraad gevonden? Leg het [hier] neer ten overstaan van mijn verwanten en uw verwanten en laten zij tussen ons beiden rechtspreken. 38 Deze twintig jaar dat ik bij u geweest ben, hebben uw ooien en uw geiten geen misdracht gehad en de rammen van uw kleinvee heb ik niet gegeten. 39 Verscheurde dieren heb ik niet naar u toe gebracht, ik moest ze [zelf] vergoeden. [Ook] hebt u van mij [vergoeding] geëist van wat overdag gestolen was en wat 's nachts gestolen was. 40 Het is zo met mij geweest: overdag werd ik gekweld door de hitte, 's nachts door de kou, zodat de slaap van mijn ogen week. 41 Twintig jaar ben ik nu bij u in huis geweest: veertien jaar heb ik u gediend voor uw beide dochters en zes jaar voor uw kleinvee, en u hebt mijn loon tien keer veranderd. 42 Als de God van mijn vader, de God van Abraham en de Gevreesde van Izak niet met mij geweest was, zou u mij nu met lege [handen] weggestuurd hebben. God heeft mijn ellende en de inspanning van mijn handen gezien en heeft u gisternacht bestraft.*

Als de zoektocht van Laban zonder resultaat blijft, wordt Jakob kwaad. Hij verdedigt zich en werpt Laban diens egoïstische gedrag voor de voeten. Dit zou niet nodig geweest zijn als hij alles rustig in Gods hand zou hebben gelegd. De Heer Jezus is ons voorbeeld. Hij heeft Zich [of: het] overgege-

ven aan Hem Die rechtvaardig oordeelt *(1Pt 2:23)*. Als wij niet met de Heer leven, zullen we ons krachtig tegen valse beschuldigingen verweren. We zullen de ander verwijten gaan maken.

..., Die als Hij uitgescholden werd, niet terugschold, als Hij leed, niet dreigde, maar [Zich] overgaf aan Hem Die rechtvaardig oordeelt; ... (1Pt 2:23)

Zulke verwijten kunnen op zichzelf terecht zijn, zoals hier bij Jakob, maar onze boosheid heeft toch vooral te maken met onze eigen gekrenkte trots. We vergeten dan voor het gemak dat we zelf ook niet altijd correct hebben gehandeld en anderen hebben benadeeld. Die benadeling kan materieel, maar ook geestelijk zijn. We kunnen van een ander iets kwaads zeggen om er zelf beter uit te komen.

Uit wat Jakob zegt, en wat door Laban niet wordt tegengesproken, blijkt hij wel een harde werker geweest te zijn, iemand die veel inspanning heeft geleverd ter wille van zijn niet gemakkelijke baas. Hij heeft de kantjes er niet afgelopen of zijn baas bedrogen. Ook blijkt zijn grote geduld uit het verdragen van het vaak onrechtvaardige handelen van zijn baas Laban. Hij is niet in opstand gekomen, maar heeft zich aan het onrecht onderworpen *(vgl. 1Pt 2:18)*. Daarbij heeft hij ook de ervaring opgedaan dat God hem recht heeft verschaft.

Huisknechten, weest aan uw meesters in alle ontzag onderdanig, niet alleen aan de goede en inschikkelijke, maar ook aan de verkeerde. (1Pt 2:18)

Jakob spreekt over God als *"de God van mijn vader, de God van Abraham"*, dat is de God op Wie Abraham heeft vertrouwd. Hij spreekt ook over God als *"de Gevreesde van Izak"*. Op het moment dat Jakob dit zegt, leeft Izak nog en uit zijn leven blijkt eerbied voor God.

Verbond tussen Jakob en Laban | *verzen 43-55*

> *43 Toen antwoordde Laban en zei tegen Jakob: Deze dochters zijn mijn dochters, deze zonen zijn mijn zonen, dit kleinvee is mijn kleinvee. Ja, alles wat je ziet: het is van mij. En mijn [eigen] dochters, wat zou ik hun of de kinderen die zij gebaard hebben, heden kunnen aandoen? 44 Nu dan, kom, laten wij een verbond sluiten, ik en jij. Laat dat een getuige zijn tussen mij en jou. 45 Toen nam Jakob een steen en zette die overeind als gedenkteken. 46 Jakob zei tegen zijn verwanten: Verzamel [nog meer] stenen. En zij haalden stenen en maakten een [steen]hoop en aten daar bij die hoop [stenen]. 47 Laban noemde*

hem Jegar-Sahadutha, maar Jakob noemde hem Gilead. 48 Toen zei Laban: Laat deze [steen]hoop heden getuige zijn tussen mij en jou. Daarom gaf hij hem de naam Gilead, 49 en Mispa, want hij zei: Laat de HEERE de wacht houden tussen mij en jou, als wij voor elkaar verborgen zijn. 50 Als jij mijn dochters vernedert of vrouwen neemt naast mijn dochters, is er niemand bij ons; zie, God zal getuige zijn tussen mij en jou. 51 Verder zei Laban tegen Jakob: Zie deze [steen]hoop, en zie het gedenkteken dat ik overeind gezet heb tussen mij en jou. 52 Deze [steen]hoop is getuige, en dit gedenkteken is getuige dat ik niet voorbij deze [steen]hoop naar jou toe zal trekken, en dat jij niet voorbij deze [steen]hoop en dit gedenkteken naar mij toe zult trekken, met kwade [bedoelingen]. 53 Laten de God van Abraham en de god van Nahor, de god van hun vader, tussen ons oordelen. En Jakob legde een eed af bij de Gevreesde van zijn vader Izak. 54 Jakob bracht vervolgens een offer op de berg en nodigde zijn familieleden uit de maaltijd te [komen] gebruiken; zij gebruikten de maaltijd en overnachtten op de berg. 55 En Laban stond 's morgens vroeg op, kuste zijn zonen en zijn dochters en zegende hen. Daarna ging Laban [op weg] en keerde terug naar zijn [woon]plaats.

Laban wijst op zijn dochters en hun kinderen en het vee en noemt dat allemaal het zijne. Alsof hij er enige liefde of genegenheid voor heeft. Mensen die zonder natuurlijke liefde zijn, zullen nadrukkelijk hun liefde betuigen als dat hun belangen dient. Daarbij is het ook volledig onterecht, want Jakob heeft er hard voor gewerkt en het als loon gekregen. Maar een werelds mens doet niet gemakkelijk afstand van zijn bezittingen, ook al zijn ze aan een ander in eigendom overgegaan. Het hart blijft eraan verbonden.

Laban stelt voor een verbond te maken en Jakob geeft het teken daarvoor aan. Laban is gebaat bij dit verbond, voor Jakob is het niet nodig. Door dit verbond wil Laban zich de zekerheid verschaffen dat Jakob niet meer met kwade bedoelingen naar hem zal terugkeren. Hij verbindt zich ook zelf om nooit dit teken te passeren om naar Jakob te gaan. De vele woorden die Laban gebruikt, zijn een camouflage van zijn eigen onbetrouwbaarheid. Hij vraagt van Jakob dingen die hij zelf niet heeft waargemaakt.

Laban geeft aan het opgerichte teken – dat een grenspaal is – een naam, en ook Jakob geeft er een naam aan, ieder in zijn eigen taal. Laban geeft er in het Aramees de naam *"Jegar-Sahadutha"* aan. Jakob geeft er in het Hebreeuws de naam *"Gilead"* aan. De betekenis is dezelfde, 'hoop van het

getuigenis'. Beiden spreken ze een eigen, van elkaar verschillende, taal. De taal van de man van de wereld is anders dan die van de gelovige. En Jakob is een gelovige. Laban geeft aan de steenhoop nog een extra naam. Dat doet hij in het Hebreeuws, *"Mizpa"*, dat betekent 'wachttoren'. Hier wordt de grens getrokken die zij beiden niet zullen overschrijden.

Op nog een andere manier blijkt het verschil tussen de man van de wereld, Laban, en de gelovige Jakob. Ieder spreekt op zijn eigen manier over God *(vers 53)*. Laban spreekt over God als een god die beantwoordt aan zijn smaak en Jakob belijdt de ware God, Die wil dat hij gaat beantwoorden aan *Zijn* smaak. Dat hij de ware God belijdt, zien we ook in het offer dat hij brengt *(vers 54)*. Hij betrekt God bij deze afspraak, terwijl hij zich ervan bewust is dat deze afspraak alleen kan worden gemaakt op grond van het offer.

Nog eens spreekt hij over God als *"de Gevreesde van zijn vader Izak"*, dat is de God Die zijn vader Izak vreest, die nooit andere goden heeft gediend. Het is een belangrijke zaak om te bedenken dat er slechts één ware God is: dat is de God Die Zich heeft geopenbaard in Zijn Zoon Jezus Christus. Dit is onder andere van belang als we in aanraking komen met de islam, die zich ook beroept op de God van Abraham, maar Gods Zoon verwerpt.

Genesis 32

Een leger van God | *verzen 1-2*

> *1 Ook Jakob ging zijns weegs en engelen van God ontmoetten hem. 2 Toen hij hen zag, zei Jakob: Dit is een leger van God! Daarom gaf hij die plaats de naam Mahanaïm.*

Jakob is op reis terug naar zijn land. Dan komt het verleden voor zijn geest. De angst om Ezau onder ogen te komen komt terug. Voordat hij echter die ontmoeting heeft, heeft hij een andere ontmoeting. Hij ontmoet engelen van God. Deze boodschappers zijn door God gezonden als een bemoediging voor Jakob. Hij mag daardoor weten dat God hem beschermt. Jakob ziet ze in werkelijkheid. Zijn ogen gaan open voor een blik in de onzichtbare wereld *(vgl. 2Kn 6:17)*.

En Elisa bad en zei: HEERE, open toch zijn ogen, zodat hij ziet. En de HEERE opende de ogen van de knecht, zodat hij zag; en zie, de berg was vol paarden en strijdwagens van vuur rondom Elisa. (2Kn 6:17)

God zoekt Jakob steeds weer op, terwijl Jakob maar zo weinig naar Hem vraagt. God heeft Jakob beschermd tegen Laban, toen die met kwade bedoelingen achter hem aan is gekomen. Nu dreigt er nieuw gevaar en weer is daar Gods bescherming. Deze verschijning van engelen bij zijn terugkeer naar het land herinnert aan de ladder met engelen die hij heeft gezien bij het verlaten van het land. Ook toen is het gezicht een bemoediging voor hem geweest. God heeft toen tegen hem gezegd dat Hij hem zou bewaren overal waar hij zou heengaan en dat Hij hem zeker naar het land zou terugbrengen *(Gn 28:15)*.

"Mahanaïm" betekent 'twee legers'. Jakob ziet een afdeling engelen voor zich en een afdeling engelen achter zich of hij ziet een afdeling engelen links naast zich en rechts naast zich. In elk geval is hij omgeven door Gods bescherming en hoeft hij niet bang te zijn.

Boden naar Ezau | *verzen 3-5*

> *3 En Jakob stuurde boden voor zich uit naar zijn broer Ezau, naar het land Seïr, het gebied van Edom. 4 Hij gebood hun: Dit moet u zeggen tegen mijn heer, tegen Ezau: Dit zegt uw dienaar Jakob: Ik heb als vreemdeling bij Laban*

> *gewoond en heb mij daar tot nu toe opgehouden. 5 Ik heb runderen, ezels, kleinvee, slaven en slavinnen, en ik heb [iemand] gestuurd om [dit] aan mijn heer te vertellen, opdat ik genade in uw ogen vind.*

Jakob heeft Laban niet meer achter zich aan, maar hij heeft nog wel Ezau voor zich. Om zich te verantwoorden en de gezindheid van Ezau te testen zendt Jakob boden naar Ezau. Zij moeten tegen hem zeggen dat Jakob geen zwerver is geweest, maar dat hij al de tijd van zijn afwezigheid bij oom Laban heeft gewoond. Ook laat hij zeggen dat hij rijk geworden is, zodat hij niet om een gunst van Ezau hoeft te vragen. Hij komt niet als een 'verloren zoon' naar huis.

Jakobs tactiek | *verzen 6-8*

> *6 De boden kwamen terug bij Jakob en zeiden: Wij zijn bij uw broer, bij Ezau, aangekomen, en nu komt hij u tegemoet, met vierhonderd man bij zich. 7 Toen werd Jakob erg bevreesd en het benauwde hem. Hij verdeelde de mensen die bij hem waren, het kleinvee, de runderen en de kamelen in twee kampen, 8 want hij zei: Als Ezau bij het ene kamp aankomt en het verslaat, dan kan het overgebleven kamp ontkomen.*

Ondanks de bemoediging van God zien we hoe weinig vertrouwen er bij Jakob is. Als de boden terugkomen met het bericht dat Ezau in aantocht is met vierhonderd man bij zich, wordt hij erg bang. Zijn geweten spreekt, want hij heeft zijn broer bedrogen en hij weet dat Ezau hem wil doden. De boodschap van de aantocht van Ezau lijkt te zeggen dat Ezau niet van opvatting over Jakob is veranderd. Jakob neemt weer zijn eigen maatregelen. Hij berekent zijn kansen en stemt daar zijn strategie op af.

Er is niets tegen het nemen van maatregelen, als ze maar genomen worden naar aanleiding van een opdracht van God en niet voortkomen uit angst voor wat misschien gaat gebeuren. In het laatste geval is het eigenzinnig handelen, waarop men meer vertrouwt dan op God. Geloof beraamt geen plannen, maar vertrouwt.

Jakobs gebed | *verzen 9-12*

> *9 Verder zei Jakob: God van mijn vader Abraham, en God van mijn vader Izak, HEERE, Die tegen mij gezegd hebt: Keer terug naar uw land en uw fami-*

> *liekring, en Ik zal u weldoen – 10 ik ben te onbeduidend voor al de blijken van goedertierenheid en al de trouw die U Uw dienaar bewezen hebt. Immers, [slechts] met mijn staf ben ik de Jordaan hier overgestoken en nu ben ik tot twee kampen uitgegroeid! 11 Red mij toch uit de hand van mijn broer, uit de hand van Ezau; want ik ben bevreesd voor hem; anders zal hij komen en mij [en] de moeders [samen] met hun kinderen neerslaan! 12 U hebt immers gezegd: Ik zal u zéker weldoen en Ik zal uw nageslacht maken als het zand van de zee, dat vanwege de menigte niet geteld kan worden!*

Jakob gebruikt God als een soort noodhulp. Hij bidt als de nood hoog is, maar pas na zijn eigen initiatieven om het kwaad af te wenden. In het beroep dat hij op God doet als Degene Die hem de opdracht heeft gegeven terug te gaan naar zijn land en zijn familie, kan iets van een verwijt aan het adres van God liggen. Door Gods schuld, zo kan het lijken, is hij in deze situatie terechtgekomen.

Zijn houding in *vers 10* is trouwens mooi. Daarin erkent hij de gunst en trouw van God in zijn leven tot nu toe. Hij is als een eenzame man weggetrokken en nu is hij zo rijk geworden dat hij tot twee legers is geworden. Hij zinspeelt hiermee op de twee legers van engelen die hij in de *verzen 1-2* heeft gezien. Voor de uitbreiding van zijn gezin en bezit geeft hij God de eer.

In zijn angst voor Ezau roept hij tot God om hem te redden. Hij zegt tegen God wat Ezau allemaal van plan is, dat wil zeggen wat hij meent dat Ezau zal doen. Hij voorziet een meedogenloze slachting onder zijn familie, waarbij de moeders en hun kinderen niet worden ontzien. Het geweten van iemand die niet volledig op God vertrouwt, ziet in dreigingen tegelijk ook het omkomen.

Een geschenk voor Ezau | *verzen 13-21*

> *13 Hij overnachtte daar die nacht; en hij nam een [deel] van wat in zijn bezit gekomen was als geschenk voor zijn broer Ezau: 14 tweehonderd geiten en twintig bokken, tweehonderd ooien en twintig rammen, 15 dertig zogende kamelen met hun veulens, veertig koeien en tien stieren, twintig ezelinnen en tien ezels. 16 Vervolgens gaf hij ze in de hand van zijn dienaren, elke kudde apart; en hij zei tegen zijn dienaren: Steek [de beek] over, voor mij uit, en houd afstand tussen de kudden. 17 En hij gebood de eerste: Als mijn broer*

> *Ezau u tegenkomt en u vraagt: Van wie bent u? En waar gaat u heen? En van wie is deze [kudde] die [u] voor u uit [drijft]? 18 dan moet u zeggen: Dat is een geschenk van uw dienaar Jakob, gestuurd aan mijn heer Ezau; zie, hijzelf komt ook achter ons aan! 19 En hij gebood ook de tweede, de derde en allen die achter de kudden liepen: U moet op dezelfde manier tot Ezau spreken zodra u hem aantreft. 20 En u moet ook zeggen: Zie, uw dienaar Jakob [komt] achter ons aan! Want hij zei: Ik zal hem gunstig stemmen met dit geschenk, dat voor mij uit gaat; daarna zal ik hem onder ogen komen. Misschien zal hij mij ter wille zijn. 21 Zo stak het geschenk [de beek] over, voor hem uit; hijzelf echter overnachtte die nacht in het kamp.*

Ook na zijn gebed blijft Jakob bezig met het nemen van voorzorgsmaatregelen. Dat laat toch wel zien dat hij niet echt vertrouwt dat de HEERE in staat is hem te beschermen. Jakob en ook het volk moeten leren dat redding uit gevaar gebeurt door geloof in God en niet door het geven van een geschenk aan een vijand om hem mild te stemmen.

De houding die hij tegenover Ezau aanneemt, is die van een onderkruiper. Dat is het gevolg van een onzuiver geweten. Hij noemt zichzelf tegenover Ezau *"uw dienaar" (verzen 4,18,20)*. Als er gemeenschap met God zou zijn, zou hij niet bang hoeven te zijn. Maar daarvoor moet er in zijn leven een Pniël komen.

Jakob worstelt met God | *verzen 22-32*

> *22 Diezelfde nacht stond hij op, nam zijn twee vrouwen, zijn twee slavinnen en zijn elf kinderen, en stak de doorwaadbare plaats van de Jabbok over. 23 Hij nam hen mee en liet hen de beek oversteken. [Alles] wat hij had, liet hij oversteken. 24 Maar Jakob bleef alleen achter, en een Man worstelde met hem, totdat de dageraad aanbrak. 25 En toen [de Man] zag dat Hij hem niet kon overwinnen, raakte Hij zijn heupgewricht aan, zodat het heupgewricht van Jakob ontwricht raakte toen Hij met hem worstelde. 26 En Hij zei: Laat Mij gaan, want de dageraad is aangebroken. Maar hij zei: Ik zal U niet laten gaan, tenzij U mij zegent. 27 En Hij zei tegen hem: Wat is uw naam? En hij antwoordde: Jakob. 28 Toen zei Hij: Uw naam zal voortaan niet meer Jakob luiden, maar Israël, want u hebt met God en met mensen gestreden, en hebt overwonnen. 29 Jakob vroeg daarop: Vertel [mij] toch Uw Naam. En Hij zei: Waarom vraagt u naar Mijn Naam? En Hij zegende hem daar. 30 En Jakob gaf die plaats de naam*

Pniël. Want, [zei hij,] ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn leven is gered. 31 En de zon ging over hem op, toen hij door Pniël gegaan was; hij ging echter mank aan zijn heup. 32 Daarom eten de Israëlieten tot op deze dag de heupspier niet, die zich boven het heupgewricht bevindt, omdat Hij het heupgewricht van Jakob bij de heupspier had aangeraakt.

Na al zijn voorbereidingen om aan een (vermeende) ramp te ontsnappen, waarvoor hij vreest bij de ontmoeting met Ezau, blijft Jakob alleen achter. Dat is het moment voor God om met hem persoonlijk te handelen. Jakob moet leren dat niet Ezau, maar God zijn echte tegenstander is. Er ontstaat een worsteling *(vgl. Ps 18:27)*. God – in de gedaante van een engel – kan het niet van hem winnen omdat Jakob zich niet gewonnen geeft. Totdat Hij het heupgewricht van Jakob ontwricht. In het heupgewricht zit de kracht voor de wandel.

Tegenover de reine toont U Zich rein,
maar tegenover de slinkse toont U Zich een Strijder.
(Ps 18:27)

In *Hosea 12* lezen we hoe Jakob heeft gewonnen: door Hem wenend om genade te vragen *(Hs 12:4b-5a)*. Dat doet een mens alleen als hij aan het eind van zijn krachten is. En dat is de wijze waarop God Zich laat overwinnen. Het is ermee als met de mens die we in *Romeinen 7* zien. Die doet ook alles in eigen kracht, totdat hij uitroept: *"Ik ellendig mens" (Rm 7:24)*. Daarna komt de overwinning: *"God zij echter dank door Jezus Christus onze Heer" (Rm 7:25)*. De worsteling is voorbij zodra iemand ziet dat God de bevrijding allang heeft klaarliggen, want die is door Jezus Christus tot stand gebracht. Wie dat ziet, zal God daar direct voor danken.

In de [moeder]schoot pakte hij zijn broer bij de hielen;
in zijn kracht streed hij met God.
Hij streed met de Engel en overwon;
wenend vroeg hij Hem om genade.
In Bethel vond Hij hem,
en daar sprak Hij met ons,
... (Hs 12:4-5)

God ontmoet Jakob in het donker. Wanneer God bij Abraham komt, is dat overdag *(Gn 18:1)*. Dat is ook niet om te worstelen, maar om gemeenschap met hem te hebben. Het is niet de strijd van Jakob met God, maar van God met Jakob. Nadat God het heupgewricht van Jakob bij de heupspier heeft aangeraakt *(vers 32)*, verandert het worstelen van Jakob met God in een zich vastklemmen aan Hem. Jakob wil Hem niet loslaten, maar een zegen van Hem ontvangen. Jakob blijft later de hinkende Jakob. Zo gaat hij Ezau

tegemoet, zo staat hij voor de farao. Het is een voortdurende herinnering aan zijn absolute afhankelijkheid van de zegen van God.

In de vraag om een zegen erkent Jakob in de Worstelaar zijn Meerdere. De worsteling duurt tot de dageraad. Als Gods worsteling met ons haar einde nadert, als we klaar zijn met tegenstribbelen en ons door wenen en smeken gewonnen geven, breekt de dageraad in ons leven aan. Dan hebben we ons *"Pniël"* gevonden, zoals Jakob hier. Pniël betekent 'aangezicht van God'.

Niet alleen is de dageraad aangebroken, maar de zon rijst op over Jakobs leven – vergelijk zijn vertrek uit het land, daar is de zon ondergegaan *(Gn 28:10-11)*. Waar het bewustzijn van eigen zwakheid toeneemt, neemt ook het besef van de grootheid van God toe. Dat is het heerlijke resultaat van Pniël. Het is te wensen dat dit de ervaring is of wordt van ieder kind van God.

Bij Pniël krijgt Jakob een nieuwe naam, *"Israël"*, dat betekent 'vorst van God' of 'strijder van God'. Hierna worden in zijn geschiedenis de namen Jakob en Israël afwisselend gebruikt. Als de naam Jakob wordt gebruikt, ziet dat in het algemeen op de zwakke Jakob die zelf dingen regelt. Als de naam Israël wordt gebruikt, zien we hem in geloofskracht handelen, afhankelijk van God. Dat is bij Abraham niet zo. Nadat Abram zijn nieuwe naam Abraham heeft gekregen, is er daarna geen sprake meer van Abram.

Bij het gebruik van de naam Jakob herinnert God ons eraan dat de gelovige Zijn tucht nodig heeft zolang hij op aarde leeft omdat hij het vlees nog steeds bij zich heeft. Zijn tucht kan correctief zijn, maar ook preventief. In elk geval is Zijn tucht een bewijs van Zijn genade.

De uitwerking van de worsteling van God met Jakob op zijn nageslacht is dat ze onder de indruk zijn van de gebeurtenis bij de Jabbok en daarom de heupspier niet eten. De werkelijke les hebben ze echter niet geleerd. Het volk Israël als geheel rekent nog helemaal op eigen – intellectuele en militaire – kracht. Zo kunnen wij ook onder de indruk komen van een waarheid van God en dat in een uiterlijke houding laten zien, zonder dat het ons werkelijk van binnen heeft geraakt en ons hele leven beïnvloedt.

Genesis 33

Voorbereiding op de ontmoeting | *verzen 1-3*

> *1 Toen sloeg Jakob zijn ogen op en zag, en zie, [daar] kwam Ezau, met vierhonderd man bij zich. Hij verdeelde [zijn] kinderen over Lea, Rachel en [zijn] beide slavinnen. 2 Hij zette de slavinnen en hun kinderen vooraan, Lea en haar kinderen daarachter en Rachel en Jozef daar weer achter, 3 terwijl hij zelf voor hen uit ging en zich zeven keer ter aarde neerboog, totdat hij bij zijn broer gekomen was.*

Is Jakob na zijn ontmoeting met de HEERE en de les die hij heeft geleerd, nu zover dat hij afziet van eigen vindingrijkheid? Zover blijkt hij nog niet te zijn. Als hij hoort dat Ezau komt, verdeelt hij het volk op een wijze dat Rachel en Jozef bij een eventuele wraakactie van Ezau nog zouden kunnen ontkomen.

De manier waarop Jakob zijn broer tegemoet gaat, getuigt ook niet van een rustig geweten. Hij lijkt hier op *"een rechtvaardige die voor [de ogen van] een goddeloze wankelt" (Sp 25:26)*.

Jakob ontmoet Ezau | *verzen 4-11*

> *4 Maar Ezau snelde hem tegemoet, omarmde hem, viel hem om de hals en kuste hem; en zij huilden. 5 Toen sloeg hij zijn ogen op en zag de vrouwen en de kinderen. Hij vroeg: Wie heb je daar bij je? [Jakob] zei: Dat zijn de kinderen die God uw dienaar in Zijn genade geschonken heeft. 6 Toen kwamen de slavinnen naar voren, zij en hun kinderen, en bogen zich neer. 7 Ook Lea en haar kinderen kwamen naar voren en bogen zich neer; daarna kwamen Jozef en Rachel naar voren en zij bogen zich neer. 8 Toen vroeg hij: Wat wil je met heel dat leger [dieren] dat ik ben tegengekomen? Hij zei: [Die zijn bedoeld] om genade in de ogen van mijn heer te vinden. 9 Maar Ezau zei: Ik heb veel, mijn broer. Laat wat je hebt, van jou blijven. 10 Jakob zei daarop: Nee toch, als ik toch genade in uw ogen gevonden heb, neem het geschenk uit mijn hand dan aan, want ik heb uw aangezicht gezien alsof ik het aangezicht van God zag, en u bent mij goedgezind geweest. 11 Aanvaard toch mijn geschenk, dat u gebracht is, omdat God mij dit in Zijn genade geschonken heeft, en omdat ik alles heb. Hij drong zo aan, dat hij het aanvaardde.*

Jakob is nog steeds bang voor Ezau. Hij noemt zichzelf *"uw dienaar" (vers 5)* en Ezau noemt hij *"mijn heer" (vers 8)*. Van enig besef van waardigheid, hem door God verleend, is geen sprake. Hij heeft zich daar ook niet naar gedragen. Door zijn eerdere stiekeme gedrag is hij nu zonder kracht.

Toch schemert in wat hij zegt door, dat hij met God rekent. Zo spreekt hij over zijn kinderen als hem door *"God ... in Zijn genade geschonken" (vgl. Ps 127:3)*. Dat is wel andere taal dan we vandaag horen als gesproken wordt over het 'nemen' van een kind.

Zie, kinderen zijn het eigendom van de HEERE,
de vrucht van de schoot is [Zijn] beloning.
(Ps 127:3)

De hartelijkheid van Ezau *(vers 4)* is een voorbeeld, maar laten we ook niet vergeten dat het de hartelijkheid van de *wereld* is. Ezau heeft nooit naar God gevraagd en de Schrift noemt hem *"een ongoddelijke" (Hb 12:16)*. Ezau zegt dat hij *"veel"* heeft *(vers 9)*. Jakob zegt dat hij door de genade van God *"alles"* heeft *(vers 11)* en dat, terwijl hij er toch hard voor heeft moeten werken. Hij getuigt ervan dat de waarheid van het woord, dat Mozes later tot Israël spreekt, voor hem leeft: *"Maar u moet de HEERE, uw God, in gedachten houden, dat Hij het is Die u kracht geeft om vermogen te verwerven" (Dt 8:18a)*. Jakob spreekt hier de taal van het geloof, dat zegt dat wie God heeft, alles heeft.

Die taal van het geloof horen we niet in *vers 10* als hij het aangezicht van Ezau vergelijkt met het aangezicht van God. En hij heeft zojuist nog, bij de Jabbok, het aangezicht van God gezien (Pniël). Door dit tegen Ezau te zeggen geeft hij als het ware Gods eer aan een mens en nog wel een ongoddelijk mens. Alsof Ezau alles ten goede heeft doen keren. Het kan echter ook zo zijn, dat Jakob in de manier waarop Ezau hem begroet de goede hand van God erkent en Hem de eer geeft voor deze wending in de gezindheid van Ezau.

Jakob wil alleen verdergaan | *verzen 12-16*

> *12 [Ezau] zei: Laten wij opbreken en verdergaan, en ik zal met je meegaan. 13 Hij zei echter tegen hem: Mijn heer weet dat de kinderen zwak zijn, en dat ik zogend kleinvee en [zogende] runderen bij mij heb; als men die maar één dag opjaagt, zal al het kleinvee sterven. 14 Laat mijn heer toch voor zijn dienaar uit gaan; ik wil op mijn gemak verdergaan, naar de gang van het vee dat voor mij is en naar de gang van de kinderen, totdat ik bij mijn heer in Seïr kom. 15*

> *Toen zei Ezau: Laat mij toch [enkelen] uit het volk dat bij mij is, bij je plaatsen. Maar hij zei: Waarom is dat [nodig]? Laat mij genade vinden in de ogen van mijn heer. 16 Zo ging Ezau die dag zijns weegs, terug naar Seïr.*

Jakob blijft heen en weer zweven tussen geloof in God en angst voor mensen. Hij wil niet de bescherming van Ezau die deze hem aanbiedt. In plaats van hem ronduit te zeggen dat hij voor zijn bescherming op God vertrouwt, liegt hij Ezau voor dat hij in zijn eigen tempo zal reizen en dat ze elkaar in Seïr zullen ontmoeten. Als Ezau voorstelt dat dan toch in elk geval enkele mensen van zijn gezelschap mee zullen reizen, doet Jakob een beroep op de genegenheid van Ezau, dat deze hem maar gewoon zijn gang laat gaan.

Jakob gaat in Sukkoth bij Sichem wonen | *verzen 17-20*

> *17 Maar Jakob trok naar Sukkoth. En hij bouwde een huis voor zichzelf en maakte hutten voor zijn vee. Daarom gaf hij die plaats de naam Sukkoth. 18 Jakob kwam veilig aan [bij] de stad Sichem, die in het land Kanaän [ligt], nadat hij uit Paddan-Aram gekomen was; en in het zicht van die stad zette hij zijn tenten op. 19 Hij kocht het stuk land waarop hij zijn tent gezet had voor honderd geldstukken van de zonen van Hemor, de vader van Sichem. 20 Hij richtte daar een altaar op en gaf het [de naam]: De God van Israël [is] God.*

Als ze uit elkaar gaan, verzint Jakob weer een list om aan een nieuwe ontmoeting met Ezau te ontkomen. Hij gaat in Sukkoth, bij Sichem, in een huis wonen. Dat is niet wat de HEERE tegen hem heeft gezegd, het is niet Bethel. En wie heeft tegen hem gezegd dat hij een bezit moet kopen? En heeft God niet tegen hem gezegd in *Bethel* een altaar te bouwen?

Het altaar dat hij hier, bij Sichem, bouwt, zegt meer van Jakob dan van God. Het gaat hem nog niet om God alleen, maar om God als *"de God van Israël"*. Jakob noemt zichzelf hier met zijn nieuwe naam, terwijl zijn handelingen laten zien dat hij Jakob, de bedrieger of hielenlichter, is.

Onze verkeerde weg en daden kunnen ook wij goed camoufleren met vroom taalgebruik. We zeggen iets te doen in de Naam van de Heer, maar het is alleen om onze eigen zin door te zetten.

De gevolgen van Jakobs weg worden in het volgende hoofdstuk openbaar.

Genesis 34

Dina wordt verkracht | *verzen 1-5*

> *1 Dina, de dochter van Lea, die zij Jakob gebaard had, trok eropuit om bij de meisjes van dat land te gaan kijken. 2 En Sichem, de zoon van de Heviet Hemor, de vorst van het land, zag haar; hij greep haar en sliep met haar; hij verkrachtte haar. 3 Maar zijn hart raakte aan Dina, de dochter van Jakob, gehecht; hij had het meisje lief en sprak naar het hart van het meisje. 4 Daarom zei Sichem tegen zijn vader Hemor: Neem dit meisje voor mij tot vrouw. 5 Jakob had gehoord dat [Sichem] zijn dochter Dina onteerd had, maar zijn zonen waren bij het vee in het veld. Daarom zweeg Jakob totdat zij [thuis]kwamen.*

De plaats die Jakob heeft gekozen om te wonen, heeft een rampzalig gevolg voor zijn gezin. Dina, als enig meisje tussen elf broers, wil ook wel eens wat andere meisjes zien en leren kennen. Dat kunnen niet anders dan meisjes van de wereld zijn. Ze zoekt gezelligheid bij *"de meisjes van dat land"*. Maar meisjes in de wereld zijn nooit zonder de aandacht van mannen. Ze trekt de aandacht van Sichem. Hij *"zag haar; hij greep haar en sliep met haar; hij verkrachtte haar"*.

Het feit dat een werelds man als Sichem wil trouwen met een meisje als Dina uit een gelovig gezin, zegt ook heel wat van het meisje. Ze zal zich danig hebben aangepast aan de wereld, waardoor Sichem haar ziet als een van hen. We krijgen ook niet de indruk dat Dina heftig tegenstand heeft geboden. Dina zal niet direct hebben ingestemd met wat Sichem met haar heeft gedaan. Er zal een zekere mate van dwang door Sichem zijn uitgeoefend, maar heeft ze niet de weerstand gehad om nee te zeggen.

We moeten onze kinderen ruimte geven om zich te ontwikkelen, maar dat betekent niet dat we ze de vrijheid moeten geven hun nieuwsgierigheid te bevredigen in het bezoeken van wereldse gelegenheden. Wat staan wij hun toe te bekijken op de televisie en op het internet? Waar nemen wij hen mee naartoe? Waar wennen wij hun ogen en oren aan? Hoe leren wij hen omgaan met de bevrediging van hun behoeften? Als wij hen vrij laten gaan, hoeven we ons er niet over te verbazen dat onze kinderen 'verkracht'

worden. Er wordt bezitgenomen van hun lichaam en/of hun geest door iemand aan wie we ons kind nooit zouden willen geven.

Jakob is hier weer de afwezige vader. Hij hoort van de gebeurtenis, maar er is geen reactie van hem te horen. Voor Sichem is de verkrachting meer dan alleen een daad. Hij houdt van Dina en wil ook met haar trouwen. Dat staat hem in elk geval netjes en daarin is hij een voorbeeld voor de hedendaagse moraal, die helaas ook onder christenen breed gevonden wordt. Geslachtsgemeenschap geeft een verplichting *(vgl. 2Sm 13:14-16)*.

Vraag om de huwelijksvoorwaarden | *verzen 6-12*

> *6 Hemor, de vader van Sichem, ging de stad uit naar Jakob om met hem te spreken. 7 De zonen van Jakob kwamen van het veld zodra ze het hoorden. De mannen voelden zich gekwetst en ontstaken [in] hevige [woede], omdat hij een schandelijke daad in Israël had begaan door met Jakobs dochter te slapen, want zoiets doet men niet. 8 Toen sprak Hemor met hen en zei: Mijn zoon Sichem heeft met heel zijn hart liefde opgevat voor uw dochter. Geef haar toch aan hem tot vrouw. 9 Ga huwelijksbanden met ons aan; [dan] geeft u uw dochters aan ons en kunt u onze dochters voor uzelf nemen. 10 En blijf bij ons wonen. Het land ligt voor u [open]; woon er, trek erin rond en verwerf er bezit. 11 En Sichem zei tegen haar vader en haar broers: Laat mij genade vinden in uw ogen, en ik zal geven wat u maar van mij wenst. 12 Maak de bruidsschat en het [huwelijks]geschenk [gerust] groot voor mij. Ik zal geven wat u van mij wenst; alleen: geef me het meisje tot vrouw.*

Hemor maakt het verzoek van zijn zoon aan Jakob en zijn zonen bekend. Voordat hij de zaak van zijn zoon verdedigt en de voordelen van het zwagers van elkaar worden kan opnoemen, zien we de reactie van de zonen van Jakob als zij van het gebeuren horen. De zonen zijn verbolgen. Terecht stellen ze: *"Zoiets doet men niet" (vgl. 2Sm 13:12)*. Maar dat moet helaas ook worden gezegd van de manier waarop zij hiermee omgaan. Hun gezindheid is ronduit slecht.

Maar zij zei tegen hem: Nee, mijn broer, verkracht mij niet, want zoiets doet men niet in Israël; doe deze schandelijke daad niet. (2Sm 13:12)

In deze gezindheid horen ze Hemor aan. Hemor stelt de voordelen voor die dit huwelijk voor beide families zal hebben. Er zullen meer verbintenissen volgen. Ook biedt hij hun het land aan om zich daar te vestigen. Hij wil hun als bruidsschat en huwelijksgeschenk geven wat ze maar vragen. Op

die manier wordt het land Kanaän een geschenk van de vijand aan Jakob en zijn nageslacht en wordt het niet in bezit genomen als het hun door God beloofde land dat Hij hun schenkt.

De vijand gaat vandaag nog op dezelfde manier te werk. Hij stelt allerlei voordelen voor aan de gelovige om hem ertoe te bewegen een ongeoorloofde verbinding met (iemand van) de wereld aan te gaan.

Dat er van dit aanbod niets terechtkomt, ligt niet aan de geestelijke houding van de zonen van Jakob. God gebruikt hier hun slechte gezindheid om het dwaze voorstel van Hemor teniet te doen.

De voorwaarde | *verzen 13-19*

> *13 Toen antwoordden de zonen van Jakob Sichem en zijn vader Hemor op een*
> *bedrieglijke wijze, en, omdat hij hun zuster Dina onteerd had, spraken zij 14*
> *en zeiden zij tegen hen: Wij kunnen dit niet doen, onze zuster geven aan een*
> *man die zijn voorhuid [nog] heeft, want dat zou een schande voor ons zijn. 15*
> *Slechts op één voorwaarde kunnen wij u ter wille zijn: indien u wordt zoals wij,*
> *doordat al wie mannelijk is onder u besneden wordt. 16 Dan zullen wij onze*
> *dochters aan u geven, en uw dochters zullen wij voor ons nemen; wij zullen dan*
> *bij u wonen en wij zullen één volk worden. 17 Maar als u niet naar ons wilt*
> *luisteren, door u niet te laten besnijden, dan zullen wij onze dochter meenemen*
> *en weggaan. 18 Hun woorden waren goed in de ogen van Hemor en Sichem,*
> *Hemors zoon. 19 En de jongeman aarzelde niet dit te doen, want hij verlangde*
> *naar de dochter van Jakob, en hij was de aanzienlijkste van heel zijn familie.*

Niet Jakob antwoordt op het verzoek van Hemor, maar zijn zonen. Ook hier geeft Jakob het initiatief uit handen. De zonen openbaren de aard van hun vader en spreken *"op een bedrieglijke wijze"* in het voorstel dat ze vervolgens doen. Ze stellen voor dat alle mannen van de stad zich laten besnijden. Dat wil zeggen dat al die mannen uiterlijk het teken aannemen dat zij bij het nageslacht van Abraham horen.

Ze misbruiken iets dat voor hen van bijzondere betekenis zou moeten zijn, iets dat door God is gegeven als een teken van Zijn verbond met Abraham en diens nageslacht. Maar wat hebben ze ervan gezien in het leven van hun vader? Wat zien onze kinderen in ons leven van de waarheden die we hebben leren kennen?

Wat de broers doen, is te vergelijken met het aanleren van een christelijk gedrag om daardoor in een christelijke gemeenschap opgenomen te kunnen worden. Het is voorgekomen dat ouders toestemming voor een huwelijk van hun dochter hebben gegeven op voorwaarde dat de man maar de gemeente zou gaan bezoeken of zich zou laten dopen. Op een verandering in het hart is niet gewezen, daarop is niet de nadruk gelegd. Als hij zich in zijn gedrag maar zou aanpassen. Deze les kunnen we leren van wat hier gebeurt.

Bespreking van de voorwaarde | *verzen 20-24*

> *20 Hemor en zijn zoon Sichem gingen daarom naar de poort van hun stad en spraken tot hun stadgenoten: 21 Deze mannen zijn ons vredelievend gezind; laat hen daarom in dit land wonen en daarin rondtrekken. Zie, het land is naar beide kanten ruim [genoeg]. Wij kunnen hun dochters voor ons tot vrouw nemen en wij kunnen aan hen onze dochters geven. 22 Slechts op één voorwaarde zullen deze mannen ons ter wille zijn om bij ons te wonen [en] één volk te worden: dat al wie mannelijk is bij ons besneden wordt, zoals zij besneden zijn. 23 Hun vee, hun bezit en al hun dieren, zullen die niet van ons zijn? Laten we hun slechts ter wille zijn; dan zullen ze bij ons blijven. 24 Allen die naar de poort van zijn stad waren gegaan, luisterden naar Hemor en naar zijn zoon Sichem; en allen die mannelijk waren, allen die naar de poort van hun stad waren gegaan, werden besneden.*

Hemor en Sichem gaan met de voorwaarde naar hun stad en leggen die aan de mannen van de stad voor. Ze verdedigen de voorwaarde door te wijzen op de voordelen die dit voor de stad zal brengen. Ook spreken ze over de zonen van Jakob als mannen die hun *"vredelievend gezind"* zijn, mannen die geen kwaad in de zin hebben. De mannen van de stad stemmen in met het voorstel en allen laten zij zich besnijden. Ze handelen uit geldzucht en niet vanuit enig verlangen naar de God van Israël, om met Hem te gaan leven.

De wraak van Simeon en Levi | *verzen 25-29*

> *25 Het gebeurde op de derde dag, toen zij pijn leden, dat twee zonen van Jakob, Simeon en Levi, broers van Dina, ieder hun zwaard namen, brutaalweg de stad overvielen en al wie mannelijk was, doodden. 26 Zij doodden ook Hemor*

> *en zijn zoon Sichem met de scherpte van het zwaard, namen Dina uit Sichems huis mee en gingen weg. 27 De zonen van Jakob kwamen op de gesneuvelden af en plunderden de stad, omdat zij hun zuster onteerd hadden. 28 Hun kleinvee, hun runderen en hun ezels, en [alles] wat in de stad en wat op het veld was, namen zij mee. 29 En al hun vermogen [roofden zij], en al hun kleine kinderen en hun vrouwen voerden zij als gevangenen weg. Zij plunderden hen, en al wat in de huizen was[, namen zij mee].*

De besnijdenis is voor volwassen mannen een pijnlijke aangelegenheid. Simeon en Levi misbruiken de weerloosheid van de mannen van de stad om wraak te nemen voor wat hun zuster is aangedaan. Na het bedrog komt het geweld. Nadat ze hun moordpartij hebben voleindigd, gaan ze naar het huis van Sichem om Dina op te halen en mee terug naar huis te nemen. Tevens plunderen ze de stad. Alles wat in hun ogen enige waarde heeft, maken ze buit.

Als Jakob op zijn sterfbed ligt, komt hij hierop terug *(Gn 49:5-7)*. Het gedrag van zijn zonen is enerzijds de schuld van Jakob. Anderzijds zijn deze mannen zelf volledig verantwoordelijk voor wat zij doen.

Reactie van Jakob | *verzen 30-31*

> *30 Toen zei Jakob tegen Simeon en tegen Levi: Jullie hebben mij in het ongeluk gestort door mij in een kwade reuk te brengen bij de inwoners van dit land, bij de Kanaänieten en de Ferezieten, terwijl ik [maar met] weinig mensen ben. Als zij gezamenlijk tegen mij [optrekken], zullen zij mij verslaan en zal ik weggevaagd worden, ik en mijn huis. 31 Maar zij zeiden: Mocht hij dan onze zuster als een hoer behandelen?*

Het verwijt van Jakob heeft te maken met de *"kwade reuk"* waarin hijzelf is komen te staan. Hij maakt zich drukker over wat de mensen wel zullen zeggen dan over de oneer die God is aangedaan.

Op het verweer van de broers heeft Jakob geen antwoord. Het is erg als ouders door kinderen terechtgewezen moeten worden. Naar de orde van God behoort dat andersom te zijn.

Genesis 35

Jakob moet naar Bethel | *verzen 1-5*

> *1 Daarna zei God tegen Jakob: Sta op, ga naar Bethel en ga daar wonen en maak daar een altaar voor de God Die aan u verschenen is, toen u vluchtte voor uw broer Ezau. 2 Toen zei Jakob tegen zijn huis[gezin] en tegen allen die bij hem waren: Doe de vreemde goden die in uw midden zijn, van u weg. Reinig u en verwissel uw kleren. 3 Laten wij opstaan en naar Bethel gaan. Ik zal daar een altaar maken voor de God Die mij antwoordde op de dag toen ik in nood was, en Die met mij geweest is op de weg die ik gegaan ben. 4 Toen gaven zij Jakob al de vreemde goden die ze bij zich hadden, en de ringen die ze in de oren droegen. En Jakob verborg ze onder de eik die bij Sichem staat. 5 Daarop braken zij op. Gods verschrikking lag over de steden die hen omringden, zodat zij de zonen van Jakob niet achtervolgden.*

Na de verootmoedigende gebeurtenissen van *Genesis 34* herinnert God Jakob aan zijn gelofte *(Gn 28:20-22)* en zegt tegen hem dat hij naar Bethel moet gaan. God is van plan Jakob te zegenen. Dat wil Hij doen in Bethel, dat betekent 'huis van God'. Daar is Gods huis, daar woont Hij en wil Hij de Zijnen bij Zich hebben. Vandaag is de gemeente het huis van God *(1Tm 3:15)*.

Als Jakob denkt aan een ontmoeting met God in Zijn huis, realiseert hij zich dat hij zijn eigen huis in overeenstemming met Gods huis moet brengen. In zijn gezin moet een reiniging plaatsvinden, de afgoden moeten worden verwijderd en de kleren – wat spreekt van het gedrag, wat de mensen van ons waarnemen – moeten worden aangepast aan wat passend is voor Gods heiligheid.

Het kan zijn dat Jakob door alles wat zijn gezin is binnengekomen wat niet in overeenstemming is met Gods gedachten, geen oog meer heeft gehad voor wat hij God heeft beloofd. Verkeerde dingen in het leven van een gelovige maken hem blind voor wat God toekomt. *"Het is beter dat u niet belooft, dan dat u belooft maar niet nakomt" (Pr 5:4)*. God kan het echter in herinnering brengen.

Gods huis wil zeggen dat God bij de mensen wil wonen en dat mensen bij Hem mogen wonen. Hij wil hen zegenen. De mens die bij Hem woont,

mag Hem dienen. Maar waar Hij woont, bepaalt Hij de huisregels. In Zijn huis heerst Zijn gezag en moet alles tot Zijn eer zijn *(Ps 29:9b)*. De erkenning daarvan geeft zegen.

*...;
maar in Zijn tempel zegt eenieder: [Hem zij] de eer! (Ps 29:9b)*

God heeft niet tegen Jakob gezegd dat hij zijn eigen huis moet reinigen, maar Jakob voelt het goed aan. Hij geeft de opdracht daartoe aan zijn huis, hij neemt zijn verantwoordelijkheid. Pas dan kan er een optrekken zijn. Er is blijkbaar heel wat meer het gezin van Jakob binnengeslopen dan alleen de afgodsbeeldjes van Rachel *(Gn 31:30-34)*. Al de afgoden en ook de oorringen – dat spreekt in dit geval van een luisteren naar dingen die we graag horen – worden bij Jakob gebracht en hij begraaft ze. Dit is de eerste begrafenis van dit hoofdstuk. Er volgen er nog drie *(verzen 8,19,29)*.

De eik kunnen we hier zien als een beeld van het kruis. Daar moeten we onze afgoden begraven. Dat betekent voor ons dat we belijden voor God wat in ons leven een plaats heeft gekregen naast of in plaats van Hem en zien dat de Heer Jezus daarover het oordeel heeft gedragen. Dan is het weg *(1Jh 1:9)*. Het resultaat voor Jakob is dat God hem beschermt *(vers 5; 2Kr 17:9-10; Jz 2:9)*.

Als wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid. (1Jh 1:9)

Jakob komt in Bethel | *verzen 6-7*

> *6 Zo kwam Jakob in Luz, dat in het land Kanaän ligt – het [tegenwoordige] Bethel – hij en al het volk dat bij hem was. 7 Hij bouwde daar een altaar en noemde die plaats El Bethel, want God had Zich daar aan hem geopenbaard, toen hij voor zijn broer vluchtte.*

Tijdens zijn eerste verblijf in Bethel heeft Jakob Bethel een ‘ontzagwekkende’ plaats genoemd *(Gn 28:17)*. Nu is hij er weer, maar zonder angst. Hij bouwt een altaar, dat wil zeggen dat hij God aanbidt voor Wie Hij is. Jakob heeft een altaar gemaakt bij Sichem *(Gn 33:18-20)*, maar zonder een opdracht van God om *daar* een altaar te bouwen. Daar verschijnt God hem ook niet.

God geeft Zelf aan waar en hoe Hij aanbeden wil worden: *“Jezus zei tot haar: Geloof Mij, vrouw, er komt een uur dat u noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden. U aanbidt wat u niet weet; wij aanbidden wat wij*

weten, want de behoudenis is uit de Joden. Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke [personen] die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid" (Jh 4:21-24). Als Jakob zover is, noemt hij die plaats *"El Bethel" (vers 7)* dat is de 'God van het huis van God' *(vgl. Gn 33:20)*.

Debora sterft | *vers 8*

> *8 Toen stierf Debora, de voedster van Rebekka, en zij werd begraven ten zuiden van Bethel, onder die eik, die hij de naam Eik van geween gaf.*

Dan, zomaar tussendoor lijkt het, lezen we over een tweede begrafenis in dit hoofdstuk, die van Debora. Debora moet een oude vrouw zijn geweest. Voordat God opnieuw aan Jakob kan verschijnen, moet zij eerst sterven. Is de betekenis misschien dat eerst oude tradities moeten verdwijnen, de verhalen van vroeger, alsof God vandaag niet meer kan laten zien Wie Hij is? Pas als er een persoonlijke relatie is, een dagelijkse omgang met de Heer, zal Hij Zichzelf aan ons openbaren. We kunnen niet teren op de verhalen van vader en grootvader, hoe stimulerend deze verhalen op zichzelf ook kunnen zijn.

God verschijnt opnieuw aan Jakob | *verzen 9-15*

> *9 En God verscheen opnieuw aan Jakob, nadat hij uit Paddan-Aram gekomen was, en Hij zegende hem. 10 God zei toen tegen hem: Uw naam is Jakob, [maar] uw naam zal voortaan niet meer Jakob luiden, maar Israël zal uw naam zijn; en Hij gaf hem de naam Israël. 11 Verder zei God tegen hem: Ik ben God, de Almachtige. Wees vruchtbaar en word talrijk. Een volk, ja, een menigte van volken zal uit u ontstaan; koningen zullen uit uw lichaam voortkomen. 12 Dit land, dat Ik Abraham en Izak gegeven heb, dat zal Ik aan u geven; en aan uw nageslacht na u zal Ik dit land geven. 13 Toen voer God op, bij hem vandaan, van de plaats waar Hij met hem gesproken had. 14 Jakob richtte op de plaats waar [God] met hem gesproken had een gedenkteken op, een stenen gedenkteken. Hij goot er een plengoffer over uit en goot er olie over. 15 En Jakob gaf de plaats waar God met hem gesproken had, de naam Bethel.*

Als Jakob zijn persoonlijke relatie met God in orde heeft gebracht, verschijnt God weer aan hem in Bethel. Dat is na Zijn verschijning aan hem

in Bethel dertig jaar eerder, toen hij voor Ezau op de vlucht is gegaan *(vers 1; Gn 28:12-13)*. Hier bevestigt Hij Jakobs nieuwe naam. In verbinding daarmee zegent Hij hem.

Jakob reageert hierop door een teken op te richten. Ook bij de vorige verschijning heeft hij een gedachtenissteen opgericht. Toen heeft hij daar alleen olie op gegoten *(Gn 28:18)*. Nu giet hij er eerst een plengoffer van wijn over uit om daar dan ook olie overheen te gieten. Hij verbindt daardoor, in beeld, aan dit teken zowel vreugde (wijn) als de kracht van de Heilige Geest (olie).

Aan dit spreken van God herinnert de profeet Hosea het volk. Hosea wil hiermee wijzen op de omgang tussen God en Zijn volk. Dit komt tot uiting in de woorden *"daar sprak Hij met ons"*, wat ziet op gemeenschap *(Hs 12:5b)*. Er staat *"met ons"* en niet 'met *hem*'. Jakob vertegenwoordigt het hele volk. Hosea zegt als het ware tegen het volk: 'Daar heeft Hij door Jakob tot ons gesproken; wat Hij daar tot Jakob zei, geldt evenzeer voor ons.'

Hij streed met de Engel en overwon;
wenend vroeg hij Hem om genade.
In Bethel vond Hij hem,
en daar sprak Hij met ons,
... (Hs 12:5)

Hosea houdt hiermee het volk voor dat een volk dat verlangt naar gemeenschap met God, de afgoden moet wegdoen. Dat is bij Bethel gebeurd. Nadat Jakob zijn huis heeft gereinigd, heeft hij God in Bethel ontmoet. Wat Jakob heeft gedaan – de vreemde goden wegdoen – zouden Efraïm en Juda ook hebben moeten doen, maar ze hebben het niet gedaan. Deze gebeurtenis moet ook ons aanspreken als we ernaar verlangen in gemeenschap met God te leven.

Benjamin geboren; Rachel sterft | *verzen 16-20*

> *16 Zij braken op uit Bethel. Toen zij nog maar een kleine afstand af hoefden te leggen om bij Efrath te komen, baarde Rachel, en zij had het zwaar tijdens het baren. 17 En het gebeurde, toen zij het [zo] zwaar had tijdens het baren, dat de vroedvrouw tegen haar zei: Wees niet bevreesd, want ook deze keer hebt u een zoon! 18 En het gebeurde, toen haar ziel [het lichaam] verliet, want zij stierf, dat zij hem de naam Ben-oni gaf. Zijn vader gaf hem echter de naam Benjamin. 19 Zo stierf Rachel en zij werd begraven langs de weg naar Efrath, dat is [het tegenwoordige] Bethlehem. 20 Jakob richtte toen een gedenkteken op boven haar graf. Dat gedenkteken op het graf van Rachel staat [er] tot op deze dag.*

Als het huis van God (Bethel) zijn ware plaats in ons leven heeft gekregen, kan *"Benjamin"* geboren worden. Dat wil zeggen dat dan de Heer Jezus als de Zoon van Gods rechterhand – Benjamin betekent 'zoon van mijn rechterhand' – Zijn ware plaats in ons leven krijgt. Benjamin is een type van de Heer Jezus Die in kracht regeert.

Rachel noemt hem *"Ben-oni"*, dat betekent 'zoon van mijn smart'. De twee namen van deze zoon horen bij elkaar. Ze betreffen dezelfde persoon. Ze herinneren aan het lijden (Ben-oni) en de heerlijkheid (Benjamin) van de Heer Jezus die ook niet van elkaar gescheiden kunnen worden *(1Pt 1:11)*.

..., terwijl zij navorsten welke of wat voor tijd de Geest van Christus Die in hen was, aanduidde, toen Hij tevoren getuigde van het lijden dat over Christus [zou komen] en van de heerlijkheden daarna. (1Pt 1:11)

Rachel sterft in Bethlehem. Ook die naam doet denken aan de Heer Jezus. Het is de plaats waar Hij is geboren *(Mt 2:1)*. Rachel is een beeld van Israël. Zij heeft wel een zoon gebaard, maar er geen verbinding mee gehad, zoals uit Israël als natie de Heer Jezus is geboren, maar zonder dat Israël Hem heeft aangenomen.

Schanddaad van Ruben | *verzen 21-22*

> *21 Toen brak Israël op en hij zette zijn tent op voorbij Migdal-Eder. 22 En het gebeurde, toen Israël in dat land woonde, dat Ruben ging en met Bilha sliep, de bijvrouw van zijn vader; en Israël kwam dat te weten. Jakob had twaalf zonen.*

Israël – niet: Jakob – trekt op. Hij gaat in geloof verder. Ook wordt vermeld dat hij zijn tent opzet. Hij, de vorst Gods, woont in een tent, terwijl de stad voor hem wordt bewaard in de andere wereld, die van het geloof.

Als hij in het land woont, begaat Ruben een vreselijke zonde *(vgl. 1Ko 5:1)*. De gevolgen daarvan werken door tot in verre geslachten *(Gn 49:4; 1Kr 5:1)*. Ruben is de eerstgeborene van Jakob, hij is Jakobs kracht. Hij zal nu ongeveer negentien jaar zijn en naar een vrouw hebben verlangd. Zijn verlangen was niet verkeerd, maar wel de manier waarop hij dat bevredigde.

Men hoort algemeen van hoererij onder u, en zo'n hoererij als zelfs onder de volken niet [bestaat], dat iemand [de] vrouw van zijn vader heeft. (1Ko 5:1)

De zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël -- hij was namelijk de eerstgeborene, maar omdat hij het bed van zijn vader geschonden had, is zijn eerstgeboorterecht aan de zonen van Jozef, de zoon van Israël, gegeven, maar niet zo, dat deze in het geslachtsregister als eerstgeborene werd ingeschreven, ... (1Kr 5:1)

Als Dina verkracht is, lezen we dat *"Jakob"* het hoort en er verder het zwijgen toe doet. Uit het vervolg blijkt dat hij de passieve vader is. Als Ruben zijn zonde heeft begaan, lezen we dat *"Israël"* het te weten komt. Ook hier lezen we niet van een reactie. Omdat er echter sprake is van *"Israël"*, lijkt hij deze zonde op de juiste wijze onder ogen te zien en er niet als een passieve vader kennis van te nemen. Jakob is door zijn omgang met God gegroeid in zijn geestelijk leven en geestelijke aanvoeling.

Nadat Benjamin geboren is – hij is als enige in het beloofde land geboren –, is het gezin van Jakob compleet.

De zonen van Jakob | *verzen 23-26*

> *23 De zonen van Lea: Ruben, de eerstgeborene van Jakob, en [daarna] Simeon, Levi, Juda, Issaschar en Zebulon. 24 De zonen van Rachel: Jozef en Benjamin. 25 Verder de zonen van Bilha, de slavin van Rachel: Dan en Naftali. 26 En de zonen van Zilpa, de slavin van Lea: Gad en Aser. Dit zijn de zonen van Jakob, die hem in Paddan-Aram geboren zijn.*

Jakob is als eenling weggetrokken naar Paddan-Aram en keert nu met een groot gezin terug. Voor de eerste keer wordt de volledige lijst van de zonen van Jakob vermeld. Zij zijn de stamvaders van het volk Israël dat tot een groot volk zal worden.

Dood en begrafenis van Izak | *verzen 27-29*

> *27 Toen kwam Jakob bij Izak, zijn vader, in Mamre bij Kirjath-Arba, het [tegenwoordige] Hebron, waar Abraham en Izak als vreemdelingen gewoond hadden. 28 De dagen van Izak waren honderdtachtig jaar. 29 Toen gaf Izak de geest en stierf en werd met zijn voorgeslacht verenigd, oud en van dagen verzadigd. En zijn zonen Ezau en Jakob begroeven hem.*

Izak sterft. Ezau en Jakob begraven hem. Evenals bij de begrafenis van Abraham staan ook hier bij het graf van hun vader twee kinderen van wie de levensweg en het levensdoel zo totaal verschillend zijn. Het geloof in God maakt het grote verschil. Vanwege het gemis ervan kan de een slechts in het graf kijken, door de aanwezigheid ervan kan de ander eroverheen kijken.

Genesis 36

Ezau trekt van Jakob weg | *verzen 1-8*

> *1 Dit zijn de afstammelingen van Ezau, dat is Edom. 2 Ezau nam zijn vrouwen uit de dochters van Kanaän: Ada, de dochter van Elon, de Hethiet; en Oholibama, de dochter van Ana, de dochter van Zibeon, de Heviet; 3 en Basmath, de dochter van Ismaël, zuster van Nebajoth. 4 Ada baarde Elifaz aan Ezau, en Basmath baarde Rehuel. 5 Oholibama baarde Jeüs, Jaëlam en Korach. Dit waren de zonen van Ezau die hem geboren zijn in het land Kanaän. 6 Ezau nam zijn vrouwen, zijn zonen en zijn dochters, en alle personen [die] tot zijn huis behoorden, zijn vee en al zijn dieren, en al zijn bezit, dat hij in het land Kanaän verworven had, en ging naar een [ander] land, weg van zijn broer Jakob, 7 want hun bezittingen waren te groot dat zij bij elkaar zouden kunnen wonen; het land waar zij vreemdeling waren, kon hen niet onderhouden vanwege hun vee. 8 Daarom ging Ezau in het Seïrgebergte wonen. Ezau, dat is Edom.*

Als Izak is gestorven, gaat de geschiedenis verder met zijn zonen. Eerst komt de oudste aan bod, de zoon die niet de lijn van het geloof volgt. De dood van zijn vader maakt openbaar wat er in het hart van Ezau leeft. Het heeft geen blijvende indruk op hem gemaakt. Zijn hart is niet veranderd: hij trekt van zijn broer weg *(vers 6)*, waarmee hij aangeeft dat hij niets met de lijn van Gods gedachten te maken wil hebben. Hij heeft zijn eigen plannen en volgt zijn eigen weg.

Ezau heeft drie vrouwen. De zonen die zij hem baren, worden allen in Kanaän geboren, terwijl de zonen van Jakob, op Benjamin na, allen buiten het land geboren zijn. En terwijl Jakob het land binnentrekt, trekt Ezau er weg, om op het gebergte Seïr te gaan wonen.

Ezau is Edom, de vader van de Edomieten, zo staat meerdere keren in dit hoofdstuk *(verzen 1,8,9,19,43)*. Dit volk zal zich als de bitterste vijand van Israël openbaren. Het oordeel over hen wordt door de profeet Obadja neergeschreven.

Toch is in dit geslacht van vervloeking ook een voorbeeld van de genade aanwezig. In *vers 15* lezen we van Kenaz. Kaleb, over wie we in *Jozua 14* lezen, wordt daar *"de Keneziet"* genoemd *(Jz 14:6)*. Kaleb is een afstammeling van Kenaz. Het als Edomiet geboren worden is dus niet hopeloos *(Ri 3:9)*.

Toen riepen de Israëlieten tot de HEERE. En de HEERE deed voor de Israëlieten een verlosser opstaan, die hen verloste: Othniël, de zoon van Kenaz, de broer van Kaleb, die jonger was dan hij. (Ri 3:9)

De zonen van Ezau | *verzen 9-14*

> *9 Dit zijn de afstammelingen van Ezau, de vader van Edom, in het Seïrgebergte. 10 Dit zijn de namen van de zonen van Ezau: Elifaz, de zoon van Ada, de vrouw van Ezau; Rehuel, de zoon van Basmath, de vrouw van Ezau. 11 En de zonen van Elifaz waren: Teman, Omar, Zefo, Gaëtam en Kenaz. 12 Timna was een bijvrouw van Elifaz, de zoon van Ezau, en zij baarde Amalek aan Elifaz. Dit waren de zonen van Ada, de vrouw van Ezau. 13 Dit zijn de zonen van Rehuel: Nahath, Zerah, Samma en Mizza. Dat waren de zonen van Basmath, de vrouw van Ezau. 14 Dit waren de zonen van Oholibama, dochter van Ana, dochter van Zibeon, de vrouw van Ezau: zij baarde aan Ezau Jeüs, Jaëlam en Korach.*

Door deze nakomelingen is het Edomietische volk op het gebergte Seïr gebouwd. In de namen die hier worden genoemd, zien we een stukje van Gods boekhouding. Niets ontgaat Hem. Tussen deze bijna allemaal onbekende namen valt een naam als *"Amalek"* *(vers 12)* op. Deze naam komen we in het verloop van de geschiedenis van Israël vaker tegen *(Ex 17:8-16; Dt 25:17-19)*. Het is de verklaarde vijand van Gods volk, een beeld van het vlees van de gelovige. Dat kan ook niet anders als afstammeling van Ezau.

Het gaat bij al deze namen om de personen, niet om hun geschiedenis of hun daden. God noemt hun namen vanwege de verbinding die er bestaat tussen het geslacht van Ezau en Zijn volk. Helaas niet als vrienden, maar als vijanden.

De stamhoofden | *verzen 15-19*

> *15 Dit zijn de stamhoofden van de zonen van Ezau. De zonen van Elifaz, de eerstgeborene van Ezau, waren: het stamhoofd Teman, het stamhoofd Omar, het stamhoofd Zefo, het stamhoofd Kenaz, 16 het stamhoofd Korach, het stam-*

> *hoofd Gaëtam, het stamhoofd Amalek. Dit waren de stamhoofden van Elifaz in het land Edom; dit waren de zonen van Ada. 17 Dit zijn de zonen van Rehuel, de zoon van Ezau: het stamhoofd Nahath, het stamhoofd Zerah, het stamhoofd Samma, het stamhoofd Mizza; dit zijn de stamhoofden van Rehuel in het land Edom; dit zijn de zonen van Basmath, de vrouw van Ezau. 18 Dit zijn de zonen van Oholibama, de vrouw van Ezau: het stamhoofd Jeüs, het stamhoofd Jaëlam, het stamhoofd Korach; dit waren de stamhoofden van Oholibama, de dochter van Ana, de vrouw van Ezau. 19 Dit waren de zonen van Ezau, en dit waren hun stamhoofden; hij is Edom.*

Het lijkt erop dat de Edomieten, net als de Israëlieten, zijn verdeeld in stammen, naar de namen van de zonen.

De zonen van Seïr | *verzen 20-30*

> *20 Dit zijn de zonen van Seïr, de Horiet, de inwoners van dat land: Lotan, Sobal, Zibeon, Ana, 21 Dison, Ezer en Disan; dit waren de stamhoofden van de Horieten, zonen van Seïr, in het land Edom. 22 De zonen van Lotan waren Hori en Hemam, en de zuster van Lotan was Timna. 23 Dit zijn de zonen van Sobal: Alvan, Manahath, Ebal, Sefo en Onam. 24 Dit zijn de zonen van Zibeon: Aja en Ana; hij is die Ana die de warmwaterbronnen in de woestijn gevonden heeft, toen hij de ezels van zijn vader Zibeon hoedde. 25 Dit is de zoon van Ana: Dison; en Oholibama was de dochter van Ana. 26 Dit zijn de zonen van Dison: Hemdan, Esban, Jithran en Cheran. 27 Dit zijn de zonen van Ezer: Bilhan, Zaävan en Akan. 28 Dit zijn de zonen van Disan: Uz en Aran. 29 Dit zijn de stamhoofden van de Horieten: het stamhoofd Lotan, het stamhoofd Sobal, het stamhoofd Zibeon, het stamhoofd Ana, 30 het stamhoofd Dison, het stamhoofd Ezer, het stamhoofd Disan; dit waren de stamhoofden van de Horieten, [ingedeeld] naar hun stamhoofden in het land Seïr.*

Van de zonen van Seïr, de inwoners van het land waarheen Ezau is getrokken, worden de stamhoofden vermeld. Zij wonen er, voordat Ezau er komt *(Dt 2:12,22)*.

En in Seïr woonden vroeger de Horieten, maar de kinderen van Ezau verdreven hen uit hun bezit, vaagden hen van voor hun [ogen] weg en gingen in hun plaats wonen; net zoals Israël gedaan heeft met het land van zijn bezit, dat de HEERE hun gegeven heeft. (Dt 2:12)

Soms wordt tussen de opsomming van de namen een bijzonderheid genoemd. Dat kan te maken hebben met een vondst *(vers 24)* of een militaire

daad *(vers 35)*. Van Ana wordt vermeld dat hij een bijzondere vondst doet: hij vindt hete bronnen in de woestijn. In een hete woestijn belooft de vondst van een bron verkwikking en leven. Als er uit die bron echter heet water komt, verergert het de toestand van de dorstige woestijnreiziger. Het vinden van een warme bron in een woestijn wijst op het ervaren van grote ontgoocheling, terwijl er een groot genot werd verwacht.

Uitvinders en politiek invloedrijke figuren hebben de mensheid zonder God gevormd. Zij beloven altijd weer verbetering van de leefomstandigheden. De mensen geloven daarin en kiezen hen daarom als hun leiders, maar telkens weer draait het uit op een bittere teleurstelling.

Koningen over Edom | *verzen 31-39*

> *31 Dit zijn de koningen die in het land Edom geregeerd hebben, voordat er*
> *een koning over de Israëlieten regeerde: 32 Bela, de zoon van Beor, regeerde in*
> *Edom, en de naam van zijn stad was Dinhaba. 33 Bela stierf, en Jobab regeerde*
> *in zijn plaats, een zoon van Zerah, van Bozra. 34 Jobab stierf, en Husam,*
> *uit het land van de Temanieten, regeerde in zijn plaats. 35 Husam stierf, en*
> *Hadad, de zoon van Bedad, regeerde in zijn plaats, die de Midianieten in de*
> *vlakte van Moab versloeg; en de naam van zijn stad was Avith. 36 Hadad stierf*
> *en Samla, uit Masreka, regeerde in zijn plaats. 37 Samla stierf, en Saul, van*
> *Rehoboth aan de rivier, regeerde in zijn plaats. 38 Saul stierf en Baäl-Hanan,*
> *de zoon van Achbor, regeerde in zijn plaats. 39 Baäl-Hanan, de zoon van*
> *Achbor, stierf, en Hadar regeerde in zijn plaats. De naam van zijn stad was Pahu, en de naam van zijn vrouw was Mehetabeël, een dochter van Matred, dochter van Mezahab.*

Het lijkt alsof Ezau meer succes in het leven heeft dan zijn broer. Er is in zijn nageslacht eerder sprake van mannen van naam dan in het nageslacht van Jakob *(vers 31)*. Bij de Edomieten gaat alles veel sneller. Maar God handelt hun hele geschiedenis in één hoofdstuk af. De geschiedenis van Jakob wordt vanaf *Genesis 37* gezien in verbinding met Jozef. In die geschiedenis zien we hoe het lijden aan de heerlijkheid voorafgaat.

De stamhoofden | *verzen 40-43*

> *40 Dit zijn de namen van de stamhoofden van Ezau, [ingedeeld] naar hun geslachten, [ingedeeld] naar hun [woon]plaatsen, met hun namen: het stam-*

> *hoofd Timna, het stamhoofd Alva, het stamhoofd Jetheth, 41 het stamhoofd Oholibama, het stamhoofd Ela, het stamhoofd Pinon, 42 het stamhoofd Kenaz, het stamhoofd Teman, het stamhoofd Mibzar, 43 het stamhoofd Magdiël, en het stamhoofd Iram. Dit waren de stamhoofden van Edom, volgens hun woongebieden in het land dat zij in bezit hadden. Dit was Ezau, de vader van Edom.*

Hier worden nog een keer dezelfde personen genoemd die we ook in de *verzen 15-19* hebben gezien. Alleen worden daar de namen van de personen genoemd, terwijl hier hun woongebieden worden vermeld.

Genesis 37

Jakob woont in Kanaän | *vers 1*

> *1 Jakob woonde in het land waar zijn vader als vreemdeling gewoond had, in het land Kanaän.*

In tegenstelling tot de machtige Ezau, die zijn bezit heeft veroverd, woont Jakob als gast in Kanaän. Hij heeft nog geen koningen zoals Ezau en geen land om over te heersen en geen grote stammen. Wereldse macht is sneller verworven dan geestelijke grootte. Een beloofde geestelijke zegen vraagt geduld en geloof.

Jakob blijft nog een lange tijd in het land wonen, tot hij naar Egypte gaat. Hij is aan het einde van zijn ervaringen gekomen en tot rust gekomen. Wel moet hij nog leren dat God niet alleen recht heeft op Rachel, maar ook op Jozef en Benjamin. Dat is voor hem opnieuw via een lange weg. Abraham heeft die les sneller geleerd *(Gn 22:1-12)*.

Begin van de geschiedenis van Jozef | *verzen 2-4*

> *2 Dit zijn de afstammelingen van Jakob. Jozef, zeventien jaar oud, hoedde gewoonlijk het kleinvee met zijn broers – hij was een jonge man – met de zonen van Bilha en met de zonen van Zilpa, de vrouwen van zijn vader. En Jozef bracht het kwade gerucht over hen aan zijn vader over. 3 Israël had Jozef meer lief dan al zijn [andere] zonen, want hij was voor hem een zoon van zijn ouderdom. Ook liet hij een veelkleurig gewaad voor hem maken. 4 Toen zijn broers zagen dat hun vader hem meer liefhad dan al zijn broers, haatten zij hem en konden niet vriendelijk [meer] tot hem spreken.*

De geschiedenis van Jozef begint met een merkwaardige opmerking. Er wordt gezegd *"dit zijn de afstammelingen van Jakob"* en vervolgens begint de geschiedenis van Jozef. Hieruit kunnen we opmaken dat de afstammelingen van Jakob worden verweven met de geschiedenis van Jozef. Het voortbestaan van Jakob en zijn nageslacht is afhankelijk van Jozef. Jozef is een prachtig en bijna volmaakt beeld van de Heer Jezus. Van hem wordt geen enkele zonde vermeld. Wel zien we dat hij zich aan

het einde van zijn geschiedenis vergist, wanneer hij meent dat Jakob zich vergist bij het zegenen van zijn zonen *(Gn 48:17-19)*.

Jozef is net als andere Godsmannen, bijvoorbeeld Abel, Mozes en David, een herder. Leiders leren leiderschap achter de schapen. Hij oefent zijn taak uit samen met de zonen van de slavinnen van Jakob. Dat doet denken aan de dagen van de Heer Jezus, wanneer het volk in slavernij is, onderworpen aan Romeinse heerschappij – en nog meer aan de heerschappij van de zonde – en Hij in die situatie Zijn dienst uitoefent.

De Heer Jezus is de Afgezonderde. Daarin lijkt Jozef op Hem. Jozef doet niet mee met het verkeerde van zijn broers. Jakob noemt Jozef ook *"de afgezonderde onder zijn broeders" (Gn 49:26* Statenvertaling*)*. Jozef brengt hun kwaad gerucht over aan zijn vader. Dit is geen klikken. Alles wat we van Jozef weten, wat ons uit zijn geschiedenis bekend is, laat zien dat hij iemand is die het kwaad haat en er niet aan meedoet. Wat zijn broers doen, doet hem pijn. Met wie kan hij er beter over spreken dan met zijn vader? Zo heeft ook de Heer Jezus met Zijn Vader over alle dingen gesproken.

Jakob houdt meer van Jozef dan van zijn andere zonen. Dat is geen voortrekken. Geeft een kind dat met de Heer wandelt ons niet meer vreugde dan een kind dat eigenzinnig is? Jakob houdt ook van zijn andere zonen, maar Jozef schenkt hem een bijzondere vreugde. Met hem kan hij de dingen van zijn hart delen.

Jakob brengt zijn liefde voor Jozef tot uiting door hem een veelkleurig kleed te geven. Dat wekt de jaloersheid en haat van de broers op. Vinden we die haat begrijpelijk? We kunnen hun haat alleen begrijpen als we beseffen dat de broers jongens zijn die niets om hun vader geven. Dat blijkt uit het vervolg van deze geschiedenis. Het verdere verloop van de geschiedenis laat overigens ook zien hoe ook zij uiteindelijk in de juiste verhouding tot hun vader worden gebracht. Maar daar is veel tucht voor nodig.

Wat Jozef hier ten deel valt, laat in beeld zien wat de Heer Jezus als de Geliefde van de Vader ten deel is gevallen. Hoe is Hij gehaat en met jaloersheid gadegeslagen. God heeft Zijn volk lief, maar het volk is Hem ongehoorzaam. De Heer Jezus doet als Enige wat het hele volk moet doen: God eren en Hem dienen. Daarom heeft de Vader Hem lief en klinkt Zijn

getuigenis: *“Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden” (Mt 3:17)*.

Jozefs *broers* haten hem, niet vreemden. De trouwe gelovige wordt altijd gehaat door medechristenen die het met de waarheid niet zo nauw nemen.

De twee dromen van Jozef | *verzen 5-11*

> *5 Ook had Jozef een droom, die hij aan zijn broers vertelde; daarom haatten zij hem nog meer. 6 Hij zei tegen hen: Luister toch naar deze droom die ik gehad heb. 7 Zie, wij waren midden op de akker schoven aan het binden; en zie, mijn schoof stond op en bleef ook overeind staan. En zie, jullie schoven kwamen om hem heen [staan] en bogen zich voor mijn schoof neer. 8 Toen zeiden zijn broers tegen hem: Wil je dan soms over ons regeren? Wil je dan soms over ons heersen? Daarom haatten zij hem nog meer, vanwege zijn dromen en vanwege zijn woorden. 9 Hij kreeg nog een andere droom, en vertelde ook die aan zijn broers. Hij zei: Zie, ik heb weer een droom gehad; en zie, de zon, de maan en elf sterren bogen zich voor mij neer. 10 Toen hij dit aan zijn vader en zijn broers vertelde, bestrafte zijn vader hem en zei tegen hem: Wat is dat voor een droom die je gehad hebt? Moeten wij, [namelijk] ik, je moeder en je broers, soms naar je toe komen om ons voor jou ter aarde neer te buigen? 11 Zijn broers waren jaloers op hem, maar zijn vader hield de zaak [in gedachten].*

Omdat Jozef met God leeft, kan God hem ook bekendmaken wat er in de toekomst gaat gebeuren. In de twee dromen die Jozef heeft, ligt voor hem een bemoediging. Na alle lijden dat hij moet ondergaan, zal er uiteindelijk heerlijkheid voor hem zijn. Het is voor iedere gelovige een bemoediging te weten dat na lijden de heerlijkheid volgt. Laten we kijken naar ons grote Voorbeeld *“Jezus, de overste Leidsman en Voleinder van het geloof, Die om de vreugde die vóór Hem lag, [het] kruis heeft verdragen, terwijl Hij [de] schande heeft veracht” (Hb 12:2)*.

De eerste droom over de schoven op de akker laat een aards tafereel zien, de tweede droom over de hemellichamen toont een hemels tafereel. We zien hier in beeld dat aan de Heer Jezus alle dingen in hemel en op aarde onderworpen zullen zijn. Aan Hem is al *“gegeven alle macht in hemel en op <de> aarde” (Mt 28:18)*. *“Maar nu zien wij nog niet alles aan Hem onderworpen” (Hb 2:8b)*. God heeft Zich echter voorgenomen *“om alles wat in de hemelen en*

op de aarde is onder één Hoofd samen te brengen in Christus", wat zal gebeuren in *"de bedeling van de volheid der tijden" (Ef 1:9-10)*.

Dat de droom een betekenis heeft, blijkt wel uit de reactie van zijn vader en zijn broers. Zij beseffen dat de droom op hen slaat. Zo beseffen ook de tegenstanders van de Heer Jezus dat Hij sommige dingen heeft gesproken met het oog op hen *(Mt 21:45)*.

En toen de overpriesters en de farizeeën Zijn gelijkenissen hoorden, begrepen zij dat Hij van hen sprak. (Mt 21:45)

Wanneer de Heer Jezus voor Zijn aardse rechters staat, getuigt Hij van de waarheid dat zij *"de Zoon des mensen"* zullen *"zien zitten aan [de] rechterhand van de kracht en zien komen op de wolken van de hemel*. Op grond daarvan wordt Hij veroordeeld: *"Toen scheurde de hogepriester zijn kleren en zei: Hij heeft gelasterd; waarom hebben wij nog getuigen nodig? Zie, nu hebt u de lastering gehoord; wat vindt u ervan? Zij nu antwoordden en zeiden: Hij is [de] dood schuldig" (Mt 26:64-66)*. De diepe reden dat Hij wordt overgeleverd, is hun jaloersheid *(Mt 27:18)*, zoals ook de broers jaloers zijn op Jozef *(vers 11)*. Bij Jakob is geen jaloersheid. Hij bewaart al deze dingen in zijn hart *(vgl. Lk 2:51)*.

Want Hij wist dat zij Hem uit afgunst hadden overgeleverd. (Mt 27:18)

En Hij daalde met hen af en kwam in Nazareth en Hij was hun onderdanig. En Zijn moeder bewaarde al deze dingen in haar hart. (Lk 2:51)

Jakob zendt Jozef naar zijn broers | *verzen 12-17*

> *12 Eens gingen zijn broers weg om het kleinvee van hun vader te hoeden bij Sichem. 13 Toen zei Israël tegen Jozef: Weiden je broers [het vee] niet bij Sichem? Ga, ik stuur je naar hen toe. Hij zei tegen hem: Zie, [hier] ben ik. 14 En hij zei tegen hem: Ga toch [en] zie de welstand van je broers en de welstand van de kudde en breng verslag aan mij uit. Zo stuurde hij hem het dal van Hebron uit, en hij kwam naar Sichem. 15 Een man trof hem aan, want zie, hij was aan het ronddwalen op het veld, en de man vroeg hem: Wat zoekt u? 16 Hij zei: Ik ben op zoek naar mijn broers; vertel mij toch waar zij aan het weiden zijn. 17 Toen zei die man: Zij zijn vanhier opgebroken, want ik hoorde hen zeggen: Laten we naar Dothan gaan. Jozef ging zijn broers achterna en trof hen aan bij Dothan.*

Hoewel *"Israël" (vers 13)* zijn zonen kent, zendt hij toch Jozef, de zoon van zijn liefde, naar zijn broers. Dat bewijst dat Jakob zijn andere zonen niet verwaarloost ten gunste van Jozef. Ook hierin zien we een prachtig beeld van de Vader Die Zijn Zoon zendt. Zoals Jozef zegt, als zijn vader hem

wil zenden: *"Zie, hier ben ik"*, zo zegt de Heer Jezus bij Zijn komen in de wereld: *"Zie, Ik kom ... om Uw wil te doen, o God!" (Hb 10:7,9)*. Jakob is begaan met de welstand van zijn zonen en ook met de welstand van de kudde *(Sp 12:10)*. Zo is God begaan met het welzijn van Zijn volk en Zijn schepselen.

Jakob meent dat zijn zonen bij Sichem zijn. Als Jozef daar komt, vindt hij hen niet. Dan komt hij een man tegen die hem vraagt wat hij zoekt. Jozef geeft het prachtige antwoord: *"Ik ben op zoek naar mijn broers."* Jozef weet dat zijn broers hem niet zo beschouwen, maar hij ziet hen wel zo. Zo is de Heer Jezus ook gekomen tot *"het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen" (Jh 1:11)*.

De man vertelt hem waar hij zijn broers kan vinden. Dan gaat Jozef daarheen. Zijn gehoorzaamheid gaat verder dan wat zijn vader hem heeft opgedragen. Hij zou ook hebben kunnen teruggaan met de mededeling dat hij zijn broers niet heeft gevonden op de plaats waar Jakob hem heen heeft gestuurd.

God weet natuurlijk wel in wat voor toestand Zijn volk zich bevindt als Hij Zijn Zoon zendt. De gehoorzaamheid van de Zoon heeft niet verder kunnen gaan dan wat de Vader van Hem heeft gevraagd, want de Zoon heeft in alles uit gehoorzaamheid aan de Vader gehandeld. Tijdens Zijn leven op aarde doet Hij niet meer en niet minder dan volmaakt en volledig gehoorzamen. Hij kan niet anders, want het is Zijn voedsel de wil te doen van Hem Die Hem heeft gezonden *(Jh 4:34)*. In Zijn gehoorzaamheid is geen gradatie.

Jezus zei tot hen: Mijn voedsel is, dat Ik de wil doe van Hem die Mij heeft gezonden en Zijn werk volbreng. (Jh 4:34)

Het plan om Jozef te doden | *verzen 18-22*

> *18 Zij zagen hem [al] van ver; en nog voor hij in hun nabijheid gekomen was, beraamden zij een listig plan tegen hem om hem te doden. 19 Zij zeiden tegen elkaar: Zie, daar komt die meesterdromer aan. 20 Nu dan, kom, laten we hem doodslaan en hem in een van deze putten gooien, en wij zullen zeggen: Een wild dier heeft hem opgegeten. Dan zullen we [eens] zien wat er van zijn dromen terechtkomt. 21 Ruben hoorde dat en wilde hem uit hun hand redden. Hij zei: Laten wij hem niet om het leven brengen. 22 Ruben zei ook tegen hen: Vergiet geen bloed; gooi hem in deze put die in de woestijn is, en sla niet de*

hand aan hem. [Hij zei dit] om hem uit hun hand te redden en hem naar zijn vader terug te brengen.

Als de broers Jozef zien komen, moeten ze meteen aan zijn dromen denken. Die dromen zijn ook de aanleiding voor hun moordplannen. Ze willen er alles aan doen om te voorkomen dat de dromen van hun broer uitkomen. Ze willen hem vooral doden omdat hij heeft gezegd dat zij zich voor hem zullen buigen. En dat willen ze nooit! Zo is ook de Heer Jezus bewust gedood omdat Hij als Erfgenaam zal heersen en dat willen de leidslieden zelf *(Mt 21:38)*. *"Bloeddorstigen haten de vrome"* *(Sp 29:10a)*.

Toen de landlieden echter de zoon zagen, zeiden zij onder elkaar: Deze is de erfgenaam, komt, laten wij hem doden en zijn erfenis in bezit nemen. (Mt 21:38)

In het overleg komt nog wel een protest bij monde van Ruben. Zo is er ook een Nicodémus die bezwaar inbrengt tegen de gang van zaken rond de veroordeling van de Heer Jezus *(Jh 7:50-51)*. Met zijn voorstel voorkomt Ruben dat Jozef wordt vermoord.

Nicodémus, die vroeger <'s nachts> naar Hem toe was gekomen, die een van hen was, zei tot hen: Veroordeelt onze wet soms de mens, tenzij zij eerst van hem hoort en weet wat hij doet? (Jh 7:50-51)

Jozef wordt verworpen en verkocht | *verzen 23-30*

23 En het gebeurde toen Jozef bij zijn broers was gekomen, dat zij Jozef zijn gewaad uittrokken, het veelkleurige gewaad dat hij droeg, 24 en zij namen hem en gooiden hem in de put. De put nu was leeg, er stond geen water in. 25 Vervolgens gingen zij zitten om de maaltijd te gebruiken. Toen ze hun ogen opsloegen, zagen zij, zie, een karavaan van Ismaëlieten uit Gilead aankomen. En hun kamelen droegen specerijen, balsem en mirre, en zij waren op weg om dat naar Egypte te brengen. 26 Toen zei Juda tegen zijn broers: Wat hebben [wij] er voor baat bij, als wij onze broer doden en zijn bloed verbergen? 27 Kom, laten wij hem aan de Ismaëlieten verkopen; laten wij niet onze hand aan hem slaan. Hij is immers onze broer, ons [eigen] vlees. Zijn broers luisterden [naar hem]. 28 Toen er Midianitische kooplieden voorbijkwamen, trokken en tilden zij Jozef uit de put en verkochten zij Jozef voor twintig zilverstukken aan de Ismaëlieten. Die brachten Jozef naar Egypte. 29 Ruben kwam terug bij de put en zie, Jozef was niet in de put! Toen scheurde hij zijn kleren. 30 Hij keerde terug naar zijn broers en zei: De jongen is er niet. En ik, waar moet ik naar toe?

Jozef wordt in de put gegooid. De broers trekken zich niets aan van de zielsbenauwdheid van hun broer en van zijn smeken om genade *(Gn 42:21)*. De koudheid van hun harten wordt duidelijk als ze na deze daad rustig gaan zitten eten. De gedachte dat ze verlost zijn van zijn mogelijke heerschappij, verschaft hun rust en vrolijkheid *(vgl. Op 11:10)*.

En zij die op de aarde wonen, verblijden zich over hen en zijn vrolijk en zullen elkaar geschenken zenden, omdat deze twee profeten hen die op de aarde wonen gepijnigd hadden. (Op 11:10)

De profeet Amos verwijst in zijn profetie ook naar wat de broers hier doen. Hij gebruikt hun voorbeeld om de houding van het volk tegenover God aan de kaak te stellen. Daarbij gebruikt hij geen zachte taal: *"Die wijn uit sprengbekkens drinkt en u zalft met de beste olie, maar om de ondergang van Jozef bekommert u zich niet" (Am 6:6)*.

Amos wijst er met deze woorden op dat, terwijl Israël zucht onder de gevolgen van de zonde, de inwoners ervan zich overgeven aan zorgeloosheid, genotzucht en gemakzucht. Al de gaven die God hun heeft gegeven, gebruiken ze voor zichzelf. Het najagen van eigen plezier laat de toestand onder Gods volk naar de achtergrond verdringen. Israël is in nood, waarbij de grootste nood dan wel is dat het volk zijn nood niet ziet. Het lacht en danst zijn ondergang tegemoet.

Ook vandaag is men er in de christenheid onverschillig voor hoe de hele gemeente in talloze stukjes is verbrokkeld. Het wordt zelfs goedgepraat met termen als 'de veelkleurigheid van God'. Het najagen van eigen gemak maakt ons ongevoelig voor het verval in de gemeente en de scheuringen die er zijn.

Als er Ismaëlieten komen, doet Juda het voorstel Jozef te verkopen. De Ismaëlieten zijn afstammelingen van Abraham via Hagar *(Gn 16:15)*. De Midianieten zijn afstammelingen van Abraham via Ketura *(Gn 25:1-2)*. De broers verkopen Jozef aan verwante kooplieden. Ze verkopen hem voor nog minder geld dan een slaaf waard is *(Ex 21:32)*. Hier komt de Judasgeest naar voren, die de Heer Jezus voor geld heeft overgeleverd *(Mt 26:14-16)*.

Als het rund een slaaf of slavin stoot, moet [de eigenaar] aan zijn meester dertig sikkel zilver geven, en het rund moet gestenigd worden. (Ex 21:32)

Ruben heeft wel bedongen dat Jozef niet wordt gedood, maar in een put wordt gegooid. Daarmee meent hij het leven van Jozef te hebben gespaard,

want hij wil hem er later weer uithalen en naar zijn vader terugbrengen. Hij zal even afwezig zijn geweest, wanneer de andere broers Jozef verkopen. Als hij ontdekt dat Jozef verkocht is, scheurt hij in wanhoop zijn kleren en verwijt zijn broers dat ze hem het leven ondraaglijk hebben gemaakt. Hier zien we dat bedenkers van kwaad onderling hun eigen plannen volgen en geen enkele rekening houden met elkaar.

Jakob wordt bedrogen | *verzen 31-35*

> *31 Toen namen zij het gewaad van Jozef, slachtten een geitenbok en dompelden het gewaad in het bloed. 32 Zij stuurden het veelkleurige gewaad naar hun vader en zeiden: Dit hebben wij gevonden. Kijk toch eens of dit het gewaad van uw zoon is of niet. 33 Hij herkende het en zei: Het is het gewaad van mijn zoon. Een wild dier heeft hem opgegeten. Jozef is ongetwijfeld verscheurd. 34 Toen scheurde Jakob zijn kleren, deed een rouwgewaad om zijn middel en rouwde vele dagen om zijn zoon. 35 Al zijn zonen en al zijn dochters stonden op om hem te troosten, maar hij weigerde zich te laten troosten en zei: Voorzeker, ik zal treurend naar mijn zoon in het graf afdalen. Zo beweende zijn vader hem.*

De broers voegen de zonde van de leugen toe aan hun gewelddadige handelingen die ze Jozef hebben aangedaan. Ze liegen tegen hun vader over de afwezigheid van Jozef. Wat Jakob betreft, hij krijgt opnieuw te maken met de gevolgen van zijn eigen listige handelen. Hij wordt door zijn zonen bedrogen. Hij heeft zijn vader bedrogen met het vel van geitenbokjes *(Gn 27:16)*. Nu wordt hij zelf bedrogen met het bloed van een geitenbok.

De harteloosheid van de broers is stuitend. Zo is de mens, zo ben ik, zonder God. Jaloersheid doet elk menselijk gevoel verdwijnen *(Sp 27:4)*. Dat blijkt des te erger uit hun pogingen om hun vader te troosten, terwijl zij zelf de oorzaak zijn van zijn verdriet. Dit is de huichelarij ten top.

Woede en een overmaat aan toorn zijn wreedheden,
maar wie zal standhouden tegen afgunst?
(Sp 27:4)

Jozef wordt verkocht aan Potifar | *vers 36*

> *36 De Midianieten verkochten hem in Egypte aan Potifar, een hoveling van de farao en het hoofd van de lijfwacht.*

Terwijl Jakob zijn zoon dood waant, is Jozef op weg naar Egypte om daar ten slotte op de troon plaats te nemen. Maar eerst moet hij een weg van lijden gaan. Dat lijden heeft hij al van de kant van zijn broers ondergaan. Nu begint zijn lijden van de kant van de volken. In dit alles vervult zich de raad van God. In Egypte wordt hij eerst vernederd, om daarna tot de grootste heerlijkheid te komen.

In praktisch opzicht is de weg van lijden de weg die God gebruikt om Zijn dienaren te vormen. In profetisch opzicht is de weg van lijden Gods weg om tot heerlijkheid te komen. Zo heeft de Heer Jezus eerst geleden en is daarna verheerlijkt *(Lk 24:26)*. Dit beginsel geldt ook voor de gelovige *(Rm 8:17)*.

Moest de Christus dit niet lijden, en [zo] in Zijn heerlijkheid binnengaan? (Lk 24:26)

En zijn wij kinderen, dan ook erfgenamen: erfgenamen van God en medeërfgenamen van Christus, als wij inderdaad met [Hem] lijden, opdat wij ook met [Hem] verheerlijkt worden. (Rm 8:17)

Genesis 38

Juda trekt weg van zijn broers | *verzen 1-2*

> *1 Het gebeurde in die tijd dat Juda van zijn broers wegtrok en zijn intrek nam bij een man uit Adullam; zijn naam was Hira. 2 Juda zag daar de dochter van een Kanaänitisch man; zijn naam was Sua. Hij nam haar [tot vrouw] en kwam bij haar.*

De geschiedenis van Jozef wordt onderbroken door wat er met Juda gebeurt. Naast veel praktische lessen heeft deze geschiedenis vooral een profetische toepassing. Jozef is een beeld van de Heer Jezus. In het vorige hoofdstuk is hij door zijn broers verworpen en verkocht naar Egypte. In het volgende hoofdstuk gaat zijn geschiedenis in Egypte verder.

Dit hoofdstuk stelt profetisch de tegenwoordige tijd voor, de tijd sinds de verwerping van de Heer Jezus. De Heer Jezus is verworpen door Zijn broers, het volk Israël, dat voornamelijk bestond uit Joden, Judeeërs, namen die zijn afgeleid van Juda. Juda wordt hier gescheiden van zijn broers gezien, de andere stammen. Israël heeft zijn Messias verworpen en daarna gehoereerd met de wereld. Dit zien we in de verbinding van Juda met de dochter van de Kanaänitische Sua. In de geschiedenis hier zien we in Juda een van God afgedwaald volk.

De geschiedenis van Juda vertoont een groot contrast met die van Jozef. Jozef weigert te zondigen en wandelt in reinheid *(Ps 119:9)*. Juda is een man die zijn lusten niet de baas is, maar zich erdoor laat leiden. Het diepe verderf van de menselijke natuur wordt onverbloemd door de Heilige Geest in deze geschiedenis getoond. Het is een hoofdstuk vol van zonden. Het is alsof hier de achtergrond duidelijk wordt gemaakt voor de noodzaak van de dood van de Heer Jezus, waardoor gelukkig vandaag, in de genadetijd, elke zonde kan worden vergeven *(Mt 12:31a)*.

Waarmee houdt een jongeman zijn pad zuiver?
Als hij [dat] bewaart overeenkomstig Uw woord. (Ps 119:9)

Daarom zeg Ik u: elke zonde en lastering zal de mensen worden vergeven; ... (Mt 12:31a)

Als iemand wegtrekt van het gezelschap waar God Zijn tegenwoordigheid en zegen aan verbindt, kan zo iemand niet anders dan een eigenzinnige weg vol ellende volgen. Er is geen kijken meer naar de Heer, maar naar wat voor ogen is. Juda laat zich leiden door zijn ogen. Hij *"zag" (vers 2)* en neemt een Kanaänitische vrouw tot vrouw. Dat heeft Abraham zijn dienaar verboden ten aanzien van zijn zoon *(Gn 24:3)*.

Juda, zijn zonen en Tamar | *verzen 3-11*

> *3 Zij werd zwanger en baarde een zoon, en hij gaf hem de naam Er. 4 Daarna werd zij weer zwanger, baarde een zoon en gaf hem de naam Onan. 5 En zij baarde opnieuw een zoon en gaf hem de naam Sela. Hij was echter in Chezib, toen zij hem baarde. 6 En Juda nam een vrouw voor Er, zijn eerstgeborene; haar naam was Tamar. 7 Maar Er, de eerstgeborene van Juda, was slecht in de ogen van de HEERE; daarom doodde de HEERE hem. 8 Toen zei Juda tegen Onan: Kom bij de vrouw van je broer, vervul je zwagerplicht tegenover haar en verwek nageslacht voor je broer. 9 Onan wist echter dat dit nageslacht niet voor hem zou zijn; daarom gebeurde het, telkens wanneer hij bij de vrouw van zijn broer kwam, dat hij [zijn zaad] op de grond verspilde om zijn broer geen nageslacht te geven. 10 Wat hij deed, was echter slecht in de ogen van de HEERE; daarom doodde Hij ook hem. 11 Toen zei Juda tegen Tamar, zijn schoondochter: Ga [maar zolang] als weduwe in het huis van je vader wonen, totdat mijn zoon Sela groot is. Hij zei namelijk: Anders zal hij ook sterven, net zoals zijn broers! Zo ging Tamar weg en ging in het huis van haar vader wonen.*

Uit de verdorven verbinding die Juda is aangegaan, kan alleen verderf voortkomen. Er, zijn eerstgeboren zoon, wordt door de HEERE gedood. Als reden wordt gegeven dat hij slecht is in de ogen van de HEERE. Waaruit zijn slechtheid precies heeft bestaan, wordt niet vermeld. Het is in elk geval zo erg dat de HEERE hem doodt. God regeert en straft alle kwaad.

Onan wordt ook door de HEERE gedood. Dat doet Hij niet vanwege de vermeende zelfbevrediging van Onan – zelfbevrediging wordt ten onrechte ook wel 'onanie', naar Onan, genoemd.* Het gaat bij Onan niet om zelfbevrediging, maar om de weigering nageslacht voor zijn broer te verwekken, omdat

* Lees meer in 'Seksualiteit, een gave van God' op www.oudesporen.nl.

dit niet aan hemzelf zou worden toegerekend. Deze gewoonte, dat de broer de weduwe huwt om voor zijn gestorven broer nageslacht te verwekken, wordt later tot wet gemaakt *(Dt 25:5)*.

Wanneer broers bij elkaar wonen en een van hen sterft zonder dat hij een zoon heeft, dan mag de vrouw van de gestorvene niet [de vrouw] van een vreemde man buiten [de familie] worden. Haar zwager moet bij haar komen en haar voor zichzelf tot vrouw nemen, en [zo zijn] zwagerplicht tegenover haar vervullen. (Dt 25:5)

Juda belooft aan Tamar dat zij met zijn jongste zoon – wanneer hij op huwbare leeftijd is gekomen – zal mogen trouwen om nageslacht te krijgen. Die belofte maakt hij uit egoïstische overwegingen niet waar *(vers 11)*.

Juda hoereert met Tamar | *verzen 12-19*

> *12 Toen veel dagen verlopen waren, stierf de dochter van Sua, de vrouw van*
> *Juda. Daarna vond Juda troost en ging hij naar zijn schaapscheerders, naar*
> *Timna, hij en zijn vriend Hira uit Adullam. 13 En men vertelde Tamar: Zie,*
> *uw schoonvader gaat naar Timna om zijn schapen te scheren. 14 Toen trok zij*
> *haar weduwkleed uit, bedekte zich met een sluier, omhulde zich en ging zitten*
> *bij de ingang van Enaïm, dat op de weg naar Timna ligt. Zij had namelijk*
> *gezien dat Sela groot geworden was en zij aan hem niet tot vrouw was gegeven.*
> *15 Toen Juda haar zag, hield hij haar voor een hoer, omdat zij haar gezicht*
> *bedekt had. 16 En hij ging naar haar toe langs de weg en zei: Kom toch [mee], ik*
> *wil bij u komen; hij wist immers niet dat het zijn schoondochter was. En zij zei:*
> *Wat zult u mij geven, als u bij mij komt? 17 Hij zei: Ik zal u een geitenbokje*
> *van [mijn] kudde sturen. Zij zei: [Goed], als u een onderpand geeft, totdat u*
> *het [bokje] gestuurd hebt. 18 Toen zei hij: Wat is het onderpand dat ik u zal*
> *geven? Zij zei: Uw zegelring, uw snoer en uw staf, die u in uw hand hebt. Hij*
> *gaf ze haar, kwam bij haar, en zij werd zwanger van hem. 19 Daarna stond zij*
> *op, ging weg, legde haar sluier van zich af en trok haar weduwkleed [weer] aan.*

Als Tamar ziet dat Juda zijn belofte niet nakomt, neemt zij haar toevlucht tot een lage list: ze zal zich als hoer opstellen. Ze ziet in het scheren van de schapen de gelegenheid om Juda te verleiden. Het schaapscheren gaat altijd met feesten en lichtzinnigheid gepaard.

De zonde van Tamar is niet goed te praten. Ze eist haar recht op en ziet daarvoor geen andere weg dan de weg van hoererij. Hoe verwerpelijk de weg ook is die Tamar gaat, Juda is degene die, wat de Schrift noemt, haar een aanleiding tot vallen is, haar tot deze val in de zonde brengt. Tamar

kent Juda. Ze weet dat hij een vrouw die zich aanbiedt niet zal weigeren. Het tekent de lage morele toestand van Juda. Wij mogen onszelf persoonlijk wel de vraag stellen: Hoe sta ik bekend? Juda wordt bedrogen door zijn als hoer verklede schoondochter, zoals hij ook zijn vader had bedrogen met een kleed, het kleed van Jozef *(Gn 37:31-32)*.

De zonde van Juda begint met het oog, hij ziet haar. Hij heeft een hart en ogen vol overspel *(2Pt 2:14)*. Als Juda tot haar wil ingaan, vraagt zij wat hij wil betalen voor haar 'dienst'. Zijn antwoord is dat hij haar een geitenbokje zal sturen. Daarop vraagt ze van hem een onderpand, zodat ze er zeker van kan zijn dat hij zijn belofte zal houden. Op zijn vraag wat zij als onderpand wil, zegt ze dat ze zijn zegelring, zijn snoer en zijn staf wil hebben.

Zij hebben overspelige ogen, die niet ophouden te zondigen; zij verlokken onstandvastige zielen en hebben een hart geoefend in hebzucht, kinderen van [de] vervloeking. (2Pt 2:14)

Deze zaken stellen symbolisch voor wat iemand geestelijk kwijtraakt als hij zich in de zonde begeeft. Zijn zegelring is een beeld van trouw en eigendom (ergens je zegel op drukken): dat gooit hij weg. Zijn snoer staat voor een erfdeel *(Ps 16:6)*: hij raakt het genot van zijn erfdeel kwijt. Zijn staf is een beeld van wat hem steunt: ook die levert hij in bij een onbekende vrouw. Juda geeft alles uit handen: zijn trouw, dat wat hem eigen is, zijn persoonlijkheid, zijn woongebied, zijn leefwereld, en ten slotte dat wat hem kracht geeft om te wandelen.

De meetsnoeren zijn voor mij in lieflijke [plaatsen] gevallen, ja, een prachtig erfelijk bezit heb ik gekregen. (Ps 16:6)

Tamar kent niet alleen de ontrouw van Juda, maar ook zijn onoprechtheid. Hij is niet te vertrouwen op zijn woord. Daarom vraagt ze een onderpand. Ontrouw in het huwelijk en ontrouw in andere relaties (bijvoorbeeld zakelijke) gaan hand in hand.

De 'betaling' van Juda | *verzen 20-23*

> *20 Juda stuurde het geitenbokje door bemiddeling van zijn vriend uit Adullam, om het onderpand uit de hand van de vrouw [terug] te krijgen; hij vond haar echter niet. 21 Toen vroeg hij aan de mensen van haar [woon]plaats: Waar is de hoer die bij Enaïm langs de weg zat? Maar zij zeiden: Er is hier geen hoer geweest. 22 Hij keerde daarop terug naar Juda en zei: Ik heb haar niet gevonden,*

> *en ook de mensen van die plaats zeiden: Er is hier geen hoer geweest. 23 Toen zei Juda: Laat ze het [onderpand] zelf maar houden, anders zullen wij veracht worden. Zie, ik heb dit bokje [willen] sturen, maar u hebt haar niet gevonden.*

Het soort vriendschap dat Juda met de Adullamiet heeft, is dat van zondaren onder elkaar. Deze vriendschap bestaat uit het ondersteunen en bedekken van de zonde. Een echte vriend wijst zijn vriend op het verkeerde en zal proberen het kwaad te voorkomen of, als het kwaad al is geschied, zijn vriend tot belijdenis te brengen.

Als zijn vriend onverrichter zake terugkeert, bekommert Juda zich niet meer om het verlies van zijn spullen. Er verder achteraan trekken betekent dat hij zich belachelijk maakt. Dit gezichtsverlies wil hij niet lijden. Hij heeft trouwens zijn best gedaan om zich aan zijn afspraak te houden. Zo praat hij zijn geweten schoon, maar hij houdt geen rekening met God Die op Zijn tijd hem met zijn zonde zal confronteren.

De zonde van Juda ontdekt | *verzen 24-26*

> *24 Het gebeurde ongeveer drie maanden later dat men Juda vertelde: Tamar, uw schoondochter, heeft hoererij bedreven en zie, ze is ook zwanger door [die] hoererij. Toen zei Juda: Breng haar [de stad] uit en laat haar verbrand worden! 25 Terwijl zij [de stad] uit gebracht werd, stuurde ze [een bode] naar haar schoonvader om te zeggen: Van de man van wie deze voorwerpen zijn, ben ik zwanger. Ze zei: Kijk toch eens van wie deze zegelring, deze snoeren en deze staf zijn. 26 En Juda herkende ze en zei: Zij staat in haar recht, meer dan ik, omdat ik haar niet aan mijn zoon Sela gegeven heb. En hij had voortaan geen gemeenschap meer met haar.*

Wanneer Juda hoort van de zwangerschap van zijn schoondochter, velt hij een hard oordeel over haar. Dat oordeel komt hem ook nog eens goed uit, want dan hoeft hij haar zeker niet meer aan zijn zoon Sela te geven. Mensen die zelf met gemak en zonder spijt een erge zonde begaan, zijn vaak heel streng in het beoordelen van de zonden van anderen. Daardoor veroordelen zij echter zichzelf *(Rm 2:1)*.

Daarom bent u niet te verontschuldigen, mens, wie u ook bent die oordeelt; want waarin u de ander oordeelt, veroordeelt u zichzelf; want u die oordeelt, bedrijft dezelfde dingen. (Rm 2:1)

Alle zonden die in het verborgen zijn gedaan, zullen eens openbaar worden. Er komt een dag dat alles aan het licht zal komen. Dat is wanneer

de Heer Jezus zal regeren. Hier wordt Juda met zijn zonde geconfronteerd op een wijze die het onmogelijk maakt te ontkennen. Hij erkent zijn zonde en stelt dat Tamar in haar recht staat. Ook erkent hij dat zijn zonde is voortgekomen uit een andere zonde, namelijk het aan Tamar onthouden van zijn zoon Sela. Als in een zonde wordt volhard, baant dat de weg voor nog meer zonden. Dat de belijdenis van Juda echt is, laat hij zien doordat hij met Tamar geen gemeenschap meer heeft.

Perez en Zera geboren | *verzen 27-30*

> *27 En het gebeurde tegen de tijd dat zij baren zou, en zie! er bleek een tweeling in haar schoot te zijn. 28 En terwijl zij baarde, gebeurde het dat [de ene] zijn hand naar buiten stak. De vroedvrouw pakte die, bond een scharlakenrode draad om zijn hand en zei: Deze komt er het eerst uit. 29 Maar het gebeurde, toen hij zijn hand weer naar binnen trok, dat, zie, zijn broer tevoorschijn kwam. Daarop zei ze: Wat een bres heb jij voor jezelf geslagen! En men gaf hem de naam Perez. 30 Daarna kwam zijn broer tevoorschijn, die de scharlakenrode [draad] om zijn hand had, en men gaf hém de naam Zera.*

De genade van God triomfeert en stijgt uit boven de zonde van Juda en ook boven de uit het vervloekte ras van de Kanaänieten stammende Tamar die zich ook nog eens aan hoererij schuldig heeft gemaakt. Juda wordt de voorvader van de Messias. Tamar en de zonen Perez en Zera, die geboren zijn uit de hoererij tussen haar en Juda, worden genoemd in het geslachtsregister van de Heer Jezus, waarbij Perez in de geslachtslijn van de Heer Jezus komt *(Mt 1:3)*.

...; en Juda verwekte Perez en Zera bij Thamar; en Perez verwekte Hezron, ... (Mt 1:3)

Genesis 39

Inleiding

Zoals Jozef in *Genesis 37* te midden van zijn broers is, zo is hij in *Genesis 39* te midden van de volken. Ook door hen wordt hij verworpen en komt in de gevangenis te-recht. Zo is de Heer Jezus verworpen door Zijn volk en door de volken *(Hd 4:27)*.

Want in waarheid zijn in deze stad verzameld tegen Uw heilige Knecht Jezus, Die U hebt gezalfd, zowel Herodes als Pontius Pilatus met [de] naties en volken van Israël, ... (Hd 4:27)

Jozef bij Potifar | verzen 1-6

> *1 Jozef was dus naar Egypte gebracht. Potifar, hoveling van de farao, het hoofd van de lijfwacht, een Egyptenaar, kocht hem uit de hand van de Ismaëlieten, die hem daarheen gebracht hadden. 2 De HEERE was met Jozef, zodat hij een voorspoedig man was; en hij bleef in het huis van zijn heer, de Egyptenaar. 3 En toen zijn heer zag dat de HEERE met hem was en dat de HEERE alles wat hij deed door zijn hand voorspoedig deed verlopen, 4 vond Jozef genade in zijn ogen, en mocht hij hem bedienen. [Potifar] stelde hem aan over zijn huis, en alles wat hij had, gaf hij in zijn hand. 5 En het gebeurde vanaf het moment dat hij hem over zijn huis en alles wat hij had, had aangesteld, dat de HEERE het huis van de Egyptenaar omwille van Jozef zegende. Ja, de zegen van de HEERE rustte op alles wat hij bezat, zowel in het huis als op het land. 6 Hij liet alles wat hij bezat in de hand van Jozef, zodat hij, met hem [naast zich], nergens [anders meer] kennis van nam dan van het brood dat hij at. Jozef nu was mooi van gestalte en knap om te zien.*

Terwijl Jozef als slaaf in het huis van Potifar dient, is de HEERE met hem. Meerdere keren lezen we dat van hem. Ook van de Heer Jezus staat dat opgetekend *(Hd 10:38)*. Als God met je is, wat doen de omstandigheden er dan toe? Ons probleem is dat we vaak alleen de omstandigheden zien en ons daardoor laten leiden in onze gevoelens. Maar als we ons bewust zijn dat God voor ons is, wat kan ons dan bang maken ten aanzien van de dingen die tegen ons zijn *(Rm 8:31b)*? Alles wat Jozef doet, alles waarmee hij in aanraking

Als God voor ons is, wie zou tegen ons zijn? (Rm 8:31b)

komt, wordt gezegend. Dat is ook zo bij de Heer Jezus, Die in Zijn omwandeling op aarde alleen maar zegen om Zich heen heeft verspreid. Hoe is dat met ons?

Jozef is *"mooi van gestalte en knap om te zien"*. Zijn hele voorkomen en de uitstraling van zijn gezicht zijn mooi en in harmonie met zijn optreden. Zijn uiterlijk weerspiegelt de geestelijke schoonheid van zijn innerlijk. Dat is ook van toepassing op de Heer Jezus, bij Wie het geloof een heerlijkheid waarneemt die is *"als van een eniggeborene van een vader" (Jh 1:14)*. Die schoonheid van gedaante en van aanzien is voor het geloof ook waarneembaar als er uiterlijk van Hem gezegd moet worden: *"Zo geschonden was Zijn gezicht, meer dan van iemand [anders], en Zijn gestalte, meer dan van [andere] mensenkinderen" (Js 52:14)*, en: *"Gestalte of glorie had Hij niet; als wij Hem aanzagen, was er geen gedaante, dat wij Hem begeerd zouden hebben" (Js 53:2b)*.

En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van een eniggeborene van een vader) vol van genade en waarheid. (Jh 1:14)

De verzoeking weerstaan | *verzen 7-12*

> *7 En het gebeurde na deze dingen dat de vrouw van zijn heer haar oog op Jozef liet vallen en zei: Slaap met mij. 8 Maar hij weigerde en zei tegen de vrouw van zijn heer: Zie, mijn heer neemt, met mij [naast zich], geen kennis [meer] van wat er in dit huis gebeurt, en alles wat hij heeft, heeft hij in mijn hand gegeven. 9 Niemand heeft meer aanzien in dit huis dan ik; en hij heeft mij niets onthouden dan [alleen] u, omdat u zijn vrouw bent. Hoe zou ik dan dit grote kwaad kunnen doen en zondigen tegen God? 10 En het gebeurde, toen zij Jozef dag in dag uit aansprak en hij niet naar haar luisterde om met haar te slapen [en] bij haar te zijn, 11 toen gebeurde het op zekere dag, toen hij het huis binnenkwam om zijn werk te doen en niemand van de mensen van het huis daar in huis was, 12 dat zij hem bij zijn kleed pakte en zei: Slaap met me. Maar hij liet zijn kleed in haar hand achter, vluchtte en ging naar buiten.*

De satan stelt alles in het werk om deze duidelijke vertegenwoordiger van de HEERE ten val te brengen. Hij beschikt in de vrouw van Potifar over een geschikt en willig instrument. Zij laat haar oog op Jozef vallen. Weer begint de zonde met het zien *(Gn 38:2,15-16)*. Zij wil de knappe Jozef wel

verleiden tot hoererij. Maar Jozef weigert op haar aanbiedingen in te gaan. De kracht daarvoor heeft hij door zijn constante omgang met God.

Door zijn omgang met God is hij zich bewust van het grote vertrouwen dat zijn heer in hem heeft en dat wil hij niet beschamen. Hij kent zijn positie dat er niemand groter in het huis is dan hij. Een dergelijke positie is voor veel mensen een aanleiding zichzelf te zoeken, maar voor Jozef niet. Hij kent de verantwoordelijkheid die bij zijn positie hoort en handelt daarnaar. Dan ben je werkelijk groot.

Ook staat hem door zijn omgang met God de door Hem beloofde zegen voor de aandacht. Die zegen – in zijn dromen door God aan hem beloofd – levert hij niet in voor een tijdelijk genot van de zonde met een o zo bittere nasmaak.

Zijn afweer ligt in het besef hoe afschuwelijk de zonde, en vooral deze zonde van hoererij *(1Ko 6:18)*, is voor God: *"Hoe zou ik dan dit grote kwaad kunnen doen en zondigen tegen God?" (vers 9)*. God, Die hem zo helpt en zo zegent, zal hij tegen Hém zondigen? Als de bewijzen van de voortdurende goedheid van God, waarvan het grootste bewijs wel is de gave van Zijn Zoon, ons meer voor ogen staan, zullen wij ook meer kracht hebben om de verzoeking, van welke aard ook, te weerstaan.

Ontvlucht de hoererij! Elke zonde die een mens doet, gaat buiten het lichaam om, maar wie hoereert, zondigt tegen zijn eigen lichaam. (1Ko 6:18)

En denk niet dat de vrouw het slechts één keer probeert. Er staat dat zij *"Jozef dag in dag uit aansprak"*. Steeds weer zei Jozef: 'Nee.' Daar moet je geestelijke kracht voor hebben. Jozef is een gewone jongeman, met gewone, natuurlijke gevoelens, ook in seksueel opzicht. Daarbij is hij ook nog slaaf, iemand die alleen maar heeft te gehoorzamen. Maar hier gaat het om de verleiding tot zonde. Wat een meerdere ook van ons vraagt, zullen we moeten doen, behalve als het om zonde gaat, het verrichten van handelingen die tegen Gods Woord ingaan. In zulke gevallen geldt: *"Men moet God meer gehoorzamen dan mensen" (Hd 5:29)*.

Dan komt er een moment waarop de vrouw haar kans grijpt. Er is niemand in huis, behalve Jozef en zij. Jozef zoekt het gevaar niet op; hij is in huis om zijn werk te doen *(vers 11)*. Als de vrouw hem wil dwingen met haar naar bed te gaan, brengt Jozef de oproep van Paulus in *1 Korinthiërs*

6 in praktijk: *"Ontvlucht de hoererij!" (1Ko 6:18a)*. Hij laat zijn kleed in haar hand achter en vlucht naar buiten. Je kunt beter je kleed verliezen dan een goed geweten.

Het voorbeeld van Jozef kan door alle jonge mensen ter harte worden genomen, vooral door hen die bijvoorbeeld vanwege hun studie niet meer thuis kunnen blijven wonen. Dan komt het erop aan welke keuzes er worden gemaakt. Het moet beginnen met een innerlijke overtuiging: 'Al zondigt de hele wereld, ik in elk geval niet.' Zo zegt Jozef het als het ware.

De daadwerkelijke kracht om 'nee' te zeggen tegen de zonde ligt in de omgang met de Heer Jezus en gehoorzaamheid aan Gods Woord. Als dat wordt gevonden, zal de verzoeking niet worden gezocht, en als ze komt, zal ze op de juiste manier worden afgeweerd. *"Waarmee houdt een jongeling zijn pad zuiver? Als hij [dat] bewaart overeenkomstig Uw woord" (Ps 119:9)*.

De valse beschuldiging | *verzen 13-18*

> *13 En het gebeurde, toen zij zag dat hij zijn kleed in haar hand achtergelaten had en naar buiten gevlucht was, 14 dat zij de mensen van haar huis riep, en tegen hen zei: Zie, hij heeft een Hebreeuwse man bij ons in [huis] gebracht om de spot met ons te drijven. Hij is naar mij toe gekomen om met mij te slapen, maar ik heb met luide stem geroepen. 15 En het gebeurde, toen hij hoorde dat ik luid begon te roepen, dat hij zijn kleed bij mij achterliet, vluchtte en naar buiten ging. 16 Zij liet zijn kleed bij zich liggen, totdat zijn heer thuiskwam, 17 en zij sprak tot hem met dezelfde woorden: De Hebreeuwse slaaf die je bij ons [in huis] gebracht hebt, is bij mij gekomen om de spot met mij te drijven. 18 En het gebeurde, toen ik luid begon te roepen, dat hij zijn kleed bij mij achterliet en naar buiten vluchtte.*

De vrouw is niet te vertrouwen in haar huwelijk. Ze ziet er ook geen been in om de zaken volkomen om te draaien. Ze is afgegaan, maar ze zal haar gram halen. Jozef zal boeten voor zijn weigering om aan haar begeerten te voldoen. Zondige liefde verandert altijd in haat.

De vrouw bewaart het kleed van Jozef bij zich. Het moet dienen als bewijs voor de juistheid van haar verhaal. Het is de tweede keer dat een kleed van Jozef wordt gebruikt als 'bewijsmateriaal' voor het verdraaien van feiten om daardoor een misdaad te bedekken *(Gn 37:31-33)*.

Mensen die op dezelfde wijze als deze vrouw 'liefde' willen bedrijven, zijn in werkelijkheid de meest meedogenloze mensen die er rondlopen. Johannes de doper is ook in de gevangenis geworpen en ten slotte onthoofd omdat een vrouw, Herodias, hem en zijn prediking niet kan uitstaan. Deze Herodias leeft ook in een verhouding die te veroordelen is en dat heeft Johannes dan ook gedaan *(Mk 6:17-18,24,27)*.

In de gevangenis geworpen | *verzen 19-20*

> *19 En het gebeurde, toen zijn heer de woorden hoorde die zijn vrouw tot hem sprak: Zoals ik het zeg, heeft jouw slaaf met mij gedaan, dat hij in woede ontstak. 20 En de heer van Jozef greep hem en leverde hem over in de gevangenis, de plaats waar de gevangenen van de koning gevangenzaten. Zo zat hij daar in de gevangenis.*

Potifar lijkt in zijn reactie op de onverschillige Pilatus. De man gelooft zijn vrouw. Wat kan hij anders doen? Als hij Jozefs verhaal gelooft, gaat dat ten koste van zijn aanzien. Opnieuw is Jozef het voorwerp van verschrikkelijke ongerechtigheid, waartegen hij zich niet kan verweren. Zonder pardon wordt hij in de gevangenis gegooid.

Hij ondergaat wat ook de Heer Jezus heeft ondergaan. *"Zij nu sloegen de handen aan Hem en grepen Hem" (Mk 14:46)*; ze *"zochten een vals getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem konden doden" (Mt 26:59)*. Pilatus getuigt van Hem: *"Ik vind geen schuld in deze Mens!" (Lk 23:4)*, maar toch levert hij *"Hem aan hen over om gekruisigd te worden (Jh 19:16)*.

Jozef in de gevangenis | *verzen 21-23*

> *21 Maar de HEERE was met Jozef en bewees hem [Zijn] goedertierenheid; Hij gaf hem genade in de ogen van het hoofd van de gevangenis. 22 En het hoofd van de gevangenis gaf al de gevangenen die in de gevangenis waren in de hand van Jozef; al [het werk] wat men daar deed, deed hij. 23 Het hoofd van de gevangenis zag naar geen enkel ding [meer] om [van wat] in zijn hand [was], omdat de HEERE met hem was. [Alles] wat hij deed, liet de HEERE voorspoedig verlopen.*

Het lijkt erop alsof trouw alleen maar ellende geeft. Maar de HEERE wil Jozef, en ook ons, leren dat de plaats van de diepste vernedering nodig is

om te komen tot de grootste heerlijkheid. De gevangenis, de plaats van verwerping en vernedering, wordt een plaats waar de zegen van de HEERE ervaren wordt *(Ps 105:17-19)*. Ook daar is de HEERE met Jozef.

Hij zond een man voor hen uit:
Jozef werd als slaaf verkocht.
Men drukte zijn voeten vast in de boeien,
hijzelf kwam [in] de ijzers.
Tot de tijd dat Zijn woord uitkwam,
heeft de belofte van de HEERE hem gelouterd.
(Ps 105:17-19)

Ook in zijn vernedering is Jozef trouw. Daarom geeft de HEERE hem *"genade"* bij het hoofd van de gevangenis *(vgl. Ps106:46)*. Hij krijgt in de gevangenis de zorg voor al de gevangenen. Daardoor wordt hij voor allen die daar zijn een bron van zegen.

Jozef ontvangt kracht om deze nieuwe beproeving te verdragen door te denken aan wat de HEERE hem in zijn dromen heeft laten zien over de toekomst. Ook wij ontvangen kracht als we uitzien naar de komst van de Heer. Zij die *"de HEERE verwachten, zullen [hun] kracht vernieuwen" (Js 40:31)*. Zijn trouw in de gevangenis is een voorbereiding op zijn regering straks. Ook David heeft veel ontbering te doorstaan, voordat hij koning over Israël wordt.

Genesis 40

De schenker en de bakker | *verzen 1-4*

> *1 Na deze dingen gebeurde het dat de schenker van de koning van Egypte en de bakker zondigden tegen hun heer, de koning van Egypte, 2 zodat de farao erg kwaad werd op zijn twee hovelingen, het hoofd van de schenkers en het hoofd van de bakkers. 3 Hij liet hen in hechtenis nemen in het huis van het hoofd van de lijfwacht, in de gevangenis, de plaats waar [ook] Jozef gevangenzat. 4 En het hoofd van de lijfwacht stelde Jozef bij hen aan om hen te dienen; zij zaten geruime tijd in hechtenis.*

De schenker en de bakker zondigen beiden tegen de farao en worden beiden in de gevangenis gezet. Zij komen terecht bij Jozef en worden aan zijn zorg toevertrouwd. Ook in de gevangenis is Jozef bezig met dienen. Jozef gaat niet zitten kniezen, vol zelfbeklag over het hem aangedane onrecht; ook horen we niet van opstandigheid.

Jozef verlicht zijn eigen lot door het lot van anderen te verlichten. In plaats van met zichzelf bezig te zijn is hij bezig voor anderen die in dezelfde omstandigheden als hij verkeren, hoewel hij daar ten onrechte is en die anderen omdat ze straf verdienen.

Dit is de beste manier om niet door leed overmand te worden en verbitterd te raken. Bovendien is hij hierin weer een beeld van de Heer Jezus, Die ook altijd aan anderen heeft gedacht en nooit aan Zichzelf. Dat zien we in Zijn leven en dat zien we op het kruis als Hij tussen twee misdadigers hangt. Het verschil tussen de twee misdadigers aan het kruis zien we terug bij de misdadigers die bij Jozef in de gevangenis zijn.

De schenker en de bakker dromen | *verzen 5-8*

> *5 En in één nacht hadden zij beiden een droom, ieder zijn [eigen] droom met [zijn eigen] betekenis: de schenker en de bakker die aan de koning van Egypte toebehoorden en die in de gevangenis gevangenzaten; 6 Toen Jozef 's morgens bij hen kwam, keek hij hen aan, en zie, zij waren terneergeslagen. 7 Hij vroeg aan de hovelingen van de farao, die met hem in het huis van zijn heer in hech-*

> *tenis zaten: Waarom staan uw gezichten vandaag zo treurig? 8 Ze zeiden tegen hem: We hebben een droom gehad en er is niemand die hem kan uitleggen. Jozef zei tegen hen: Is de uitleg niet aan God? Vertel ze toch aan mij.*

De schenker en de bakker hebben beiden een droom. Ieder heeft een eigen droom met een eigen betekenis. Op deze wijze heeft God hun bekendgemaakt met toekomstige gebeurtenissen *(Dn 2:28; Jb 33:15-16)*. Ze zullen vaker hebben gedroomd, maar ze begrijpen dat deze droom anders is. De droom die ieder heeft gehad, maakt grote indruk op beiden. Ze hebben de droom aan elkaar verteld en begrepen dat er een verband tussen de dromen is en tegelijk een verschil. Ze geven Jozef te kennen dat er niemand is die hem kan uitleggen. Ze zitten immers in de gevangenis en zijn verstoken van de wijsheid van de Egyptische dromenuitleggers.

Maar er is een God in de hemel Die verborgenheden openbaart. Hij heeft koning Nebukadnezar laten weten wat er in later tijd gebeuren zal. Uw droom en de visioenen die u voor ogen kwamen op uw bed, zijn deze: ... (Dn 2:28)

Jozef ziet dat de twee mannen met iets zitten. Hebben wij oog voor de nood die soms op het gezicht van iemand te lezen is? Jozef moet hun vertrouwen al gewonnen hebben, want ze vertellen hem wat hen bezighoudt: hun dromen. Zouden anderen ons ook vertellen waarover ze tobben?

Zijn eerste reactie is een verwijzing naar God *(Dn 2:30)*. Namens Hem zegt hij: *"Vertel ze toch aan mij."* Jozef leeft zo in gemeenschap met God, dat hij weet dat God hem zal antwoorden. Jozef geeft steeds God de eer. Niet hij, maar God kan wat verborgen is duidelijk maken.

Mij nu, aan mij is deze verborgenheid geopenbaard, niet door een wijsheid die in mij is boven alle levenden, maar daarom dat men de koning de uitleg [ervan] zou laten weten en dat u de gedachten van uw hart zou weten. (Dn 2:30)

De droom van de schenker | *verzen 9-13*

> *9 Toen vertelde het hoofd van de schenkers aan Jozef zijn droom en zei tegen hem: Zie, in mijn droom stond er een wijnstok voor me, 10 en aan de wijnstok zaten drie ranken. Hij was aan het uitlopen, zijn bloesem kwam tevoorschijn [en] zijn trossen brachten rijpe druiven voort. 11 De beker van de farao was in mijn hand, en ik nam die druiven, perste ze uit in de beker van de farao en gaf de beker in de hand van de farao. 12 Toen zei Jozef tegen hem: Dit is de uitleg ervan: de drie ranken staan voor drie dagen. 13 Nog binnen drie dagen zal de*

> *farao u een hoge plaats geven, en u in uw ambt herstellen; u zult de beker van de farao in zijn hand geven overeenkomstig [uw] vroegere positie, toen u zijn schenker was.*

Eerst vertelt het hoofd van de schenkers zijn droom. In zijn droom ziet hij een wijnstok met drie ranken die heel snel trossen met rijpe druiven dragen. Aan het rijpen van de druiven heeft de schenker niets kunnen doen. Met brood is dat anders, zoals we dadelijk zullen zien. Hij neemt de druiven en perst ze uit in de beker van de farao, die hij aan de farao geeft.

Jozef legt uit dat de farao de schenker binnen drie dagen *"een hoge plaats"* zal geven of, zoals er letterlijk staat, 'uw hoofd verheffen'. Dit gebeurt door hem uit de diepte van de gevangenis te halen en hem in zijn ambt te herstellen.

Verzoek van Jozef | *verzen 14-15*

> *14 Maar denk aan mij, wanneer het u goed zal gaan; bewijs mij toch goedertierenheid en vertel over mij aan de farao, en maak dat ik uit dit huis kom. 15 Want ik ben met geweld ontvoerd uit het land van de Hebreeën; en ook hier heb ik niets gedaan waarvoor men mij in deze kerker zou moeten zetten.*

De beker met wijn doet denken aan de beker van het avondmaal. Die beker spreekt van het bloed van de Heer Jezus dat Hij heeft vergoten tot vergeving van zonden voor wie in Hem gelooft. Het is treffend dat Jozef de schenker vraagt aan hem te denken en hem zijn dankbaarheid te tonen door over hem te vertellen aan de farao.

Zo vraagt de Heer Jezus in verbinding met het avondmaal aan Zijn discipelen – en Hij stelt via Paulus ons die vraag ook – dat we aan Hem zullen denken: *"Want ik heb van de Heer ontvangen, wat ik u ook heb overgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij overgeleverd werd, brood nam; en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en zei: 'Dit is Mijn lichaam, dat voor u is; doet dit tot Mijn gedachtenis'. Evenzo ook de drinkbeker na de maaltijd, en Hij zei: 'Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in Mijn bloed; doet dit, zo dikwijls u die drinkt, tot Mijn gedachtenis'. Want zo dikwijls u dit brood eet en de drinkbeker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt" (1Ko 11:23-26)*. Hij hoort ook graag hoe wij uit dankbaarheid over Hem aan God, de Vader, vertellen over Zijn werk dat Hij voor ons op het kruis heeft volbracht.

De droom van de bakker | *verzen 16-19*

> *16 Toen het hoofd van de bakkers zag dat hij een gunstige uitleg had gegeven, zei hij tegen Jozef: Ook ik had een droom, en zie, er waren drie manden met wit brood op mijn hoofd. 17 In de bovenste mand zat allerlei voedsel voor de farao, het werk van een bakker, maar de vogels aten ervan uit de mand boven op mijn hoofd. 18 Toen antwoordde Jozef en zei: Dit is de uitleg ervan: de drie manden betekenen drie dagen. 19 Nog binnen drie dagen zal de farao u een hoge plaats geven: hij zal u aan een paal hangen, en de vogels zullen uw vlees van u afeten.*

De bakker is na de uitleg aan de schenker hoopvol gestemd en vertelt ook zijn droom. Hij ziet in zijn droom drie manden met wit brood op zijn hoofd dat door de vogels wordt opgegeten en niet dat de farao het uit zijn hand neemt. Hij heeft niet verhinderd dat door de vogels werd opgegeten wat voor de farao bestemd was. Het stelt zijn ontrouw in zijn dienst voor. Vogels zijn hier een beeld van boze machten *(Op 18:2)*. In dit beeld zien we dat de bakker niet verhindert dat boze machten wegnemen wat voor zijn heer bestemd is *(vgl. Gn 15:11)*.

En hij riep met krachtige stem de woorden: Gevallen, gevallen is het grote Babylon, en het is een woonplaats van demonen en een bewaarplaats van elke onreine geest en een bewaarplaats van elke onreine en gehate vogel geworden. (Op 18:2)

Jozef legt uit dat de farao ook hem *"een hoge plaats"* zal geven of, zoals ook hier letterlijk staat, 'uw hoofd verheffen' zal. Dit gebeurt door hem uit de diepte van de gevangenis te halen en hem aan een paal te hangen. Hij die ontrouw is geweest in zijn dienst voor God – en ieder mens heeft de plicht om Hem te dienen –, zal geoordeeld worden.

Het brood spreekt niet van de dood, zoals de wijn, maar van het leven en dat te leven naar eigen goeddunken. Anders ook dan bij de wijn, moet er, voordat een brood gebakken is, veel werk worden verricht, *"het werk van een bakker" (vers 17)*. Het spreekt van de inspanning van de mens. Dat wordt weggevreten door vogels, die, zoals gezegd, hier een beeld van boze machten zijn. Wat deze geschiedenis leert, is dat mensen die pleiten op grond van genade, gered worden, terwijl mensen die trachten een eigen gerechtigheid op te bouwen, verloren gaan.

De dromen komen uit | *verzen 20-22*

> *20 Op de derde dag, de geboortedag van de farao, gebeurde het dat hij voor al zijn dienaren een maaltijd aanrichtte, en hij gaf het hoofd van de schenkers en*

> *het hoofd van de bakkers een hoge plaats te midden van zijn dienaren. 21 Hij herstelde het hoofd van de schenkers in zijn ambt van schenker, zodat hij de beker [weer] in de hand van de farao mocht geven. 22 Maar het hoofd van de bakkers hing hij op, zoals Jozef hun uitgelegd had.*

Het gebeurt, zoals Jozef heeft uitgelegd. De farao geeft het hoofd van de schenkers en het hoofd van de bakkers beiden *"een hoge plaats"*, van beiden wordt, zoals ook hier letterlijk staat, het hoofd verheven *(verzen 13,19)*. Op de verjaardag van de farao, als hij een maaltijd voor al zijn dienaren laat aanrichten, herstelt hij het hoofd van de schenkers in zijn ambt en hangt hij het hoofd van de bakkers op.

Dan komt de vraag op: waarom wordt de schenker begenadigd en waarom wordt de bakker geoordeeld? Ze hebben allebei gezondigd *(vers 1)*. We hebben al gezien dat alleen zij die de grondslag van genade innemen, gered worden en dat zij die behouden willen worden door eigen werken, geoordeeld worden en verloren gaan.

Dat is echter nog geen antwoord op de vraag waaróm de ene mens inziet dat hij alleen op basis van genade gered kan worden, terwijl de ander stug blijft doorgaan met het opbouwen van een eigen gerechtigheid. Op deze vraag is geen logisch antwoord te geven, een antwoord dat wij kunnen begrijpen met ons menselijke en daarom beperkte verstand. Hier stuiten wij op het voor ons niet te begrijpen soevereine handelen van God. Waarom gelooft van de twee gekruisigde misdadigers de ene wel in de Heer Jezus en de andere niet?

Die vraag loopt vanaf het begin door de hele Bijbel heen. Waarom heeft God twee bomen in het paradijs geplaatst, de ene van het leven en de andere van de kennis van goed en kwaad? Waarom bracht Abel een beter offer dan Kaïn? Waarom verkoos God Jakob en verwierp Hij Ezau? En ga zo maar door. Waarom, zo vraagt iemand die ik ken, zich herhaaldelijk verbaasd af, ik wel en mijn broer niet? Ook deze verbazing is vandaag met talloze voorbeelden aan te vullen.

De enige manier waarop we dit mysterie kunnen bezien, is eraan te denken dat het gaat om twee zijden van de waarheid. De ene kant is de uitverkiezing van God, de andere kant is de verantwoordelijkheid van de mens. Die twee kanten zijn door ons niet bij elkaar te brengen. Dat kan alleen God alleen. Wij moeten die beide kanten naast elkaar laten staan en

niet proberen ze met elkaar te verbinden. Als we dat proberen, komen we tot dwaalleringen. Wij moeten niet zo arrogant zijn, dat we God in alles moeten kunnen begrijpen. Als we God echt vertrouwen, zullen we weten dat Hij geen onrecht doet.

Daar komt nog een gedachte bij. De schenker en de bakker hebben allebei gezondigd. Evenzo hebben alle mensen gezondigd. Allen verdienen het oordeel. Als God in Zijn barmhartigheid sommigen uitverkiest om voor eeuwig behouden te worden en we mogen weten daarbij te behoren, is dat iets om Hem nu en eeuwig voor te danken. Dan blijft wat ons betreft de verbazing, want we zijn in onszelf niets beter dan anderen.

Dit betekent niet dat God die anderen voorbestemd heeft om verloren te gaan. Wie verloren gaat, heeft dat aan zichzelf te wijten, omdat hij of zij zich niet heeft *willen* bekeren *(vgl. Mt 23:37b)* in gehoorzaamheid aan de oproep van God daartoe *(Hd 17:30)*.

..., hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen bijeenverzamelen, zoals een hen haar kuikens bijeenverzamelt onder haar vleugels, en u hebt niet gewild. (Mt 23:37b)

Met voorbijzien dan van de tijden der onwetendheid beveelt God nu aan de mensen, dat zij zich allen overal moeten bekeren, ... (Hd 17:30)

Het hoofd van de schenkers vergeet Jozef | *vers 23*

> *23 Het hoofd van de schenkers dacht echter niet meer aan Jozef, maar vergat hem.*

Jozef heeft het nog zo gevraagd, *"denk aan mij" (vers 14)*, maar de schenker vergeet hem. Is het niet vaak zo in ons leven? Hoe vaak denken wij niet aan de Heer Jezus? En ook: gedenken wij Hem door aan Zijn wens gehoor te geven en Zijn dood te verkondigen? Maar ook: wanneer wij Zijn dood verkondigen in de breking van het brood en het drinken van de wijn, denken we dan echt aan Hem? Zijn we ook dan toch niet wel eens in onze gedachten bezig met andere dingen? Dan vergaat het ons als de discipelen. Wanneer de Heer Jezus het avondmaal instelt, zijn zij ermee bezig wie van hen wel de belangrijkste is *(Lk 22:24)*.

En er ontstond ook strijd onder hen, wie van hen wel [de] grootste mocht zijn. (Lk 22:24)

Genesis 41

De dromen van de farao | *verzen 1-7*

> *1 En het gebeurde, na verloop van twee volle jaren, dat de farao droomde, en*
> *zie, hij stond aan de Nijl. 2 En zie, uit de Nijl kwamen zeven koeien op, mooi*
> *van uiterlijk en vet van vlees, en ze graasden in het rietgras. 3 Maar zie, na*
> *hen kwamen uit de Nijl zeven [andere] koeien op, lelijk van uiterlijk en mager*
> *van vlees, en ze gingen bij de [andere] koeien aan de oever van de Nijl staan. 4*
> *En de koeien [die] lelijk van uiterlijk en mager van vlees [waren], aten de zeven*
> *koeien [die] mooi van uiterlijk en vet [waren] op. Toen werd de farao wakker. 5*
> *Daarna sliep hij [weer] in en droomde voor de tweede maal. En zie, zeven aren*
> *kwamen op in één halm, dik en mooi. 6 En zie, daarna kwamen er zeven dunne*
> *en door de oostenwind verschroeide aren op. 7 De dunne aren verslonden de ze-*
> *ven dikke en volle aren. Toen werd de farao wakker, en zie, het was een droom!*

Dromen spelen in het leven van Jozef een belangrijke rol. Twee volle jaren zijn voorbijgegaan en Jozef zit nog steeds in de gevangenis. Heeft hij wel eens gedacht dat God hem was vergeten? God bepaalt van alles de duur. Hij stelt een grens aan ons leven. Hij stelt ook een grens aan de duur van ons lijden *(vgl. Mt 24:21-22)*. Hij beproeft niet boven vermogen, *"maar met de verzoeking zal Hij ook de uitkomst geven, zodat u ze kunt verdragen" (1Ko 10:13)*. Tijd is een factor die Hij gebruikt om ons geduld te leren, om ons te leren volharden. Die volharding moet een volmaakt werk hebben *(Jk 1:3-4)*.

Want er zal dan een grote verdrukking zijn zoals er niet geweest is van [het] begin van [de] wereld af tot nu toe en er ook geenszins meer zal komen. En als die dagen niet werden verkort, zou geen enkel vlees behouden worden, maar terwille van de uitverkorenen zullen die dagen worden verkort. (Mt 24:21-22)

Als Gods tijd gekomen is, begint Hij te werken. Hij bepaalt de tijdsduur van de vernedering van Jozef. Als die tijd van lijden vol is, gaat Hij aan het werk om Zijn dienaar tot heerlijkheid te brengen *(Ps 105:19-21)*. Hierin zien we weer een prachtig beeld van wat God werkt met het oog op

Tot de tijd dat Zijn woord uitkwam,
heeft de belofte van de HEERE hem gelouterd.
De koning stuurde [boden] en liet hem vrij,
de heerser van de volken liet hem los.
Hij stelde hem aan tot heer over zijn huis,
tot heerser over al zijn bezit,
... (Ps 105:19-21)

de verheerlijking van de Heer Jezus. Daar gaat het altijd en alleen om bij alles wat God doet.

God begint Zijn werk ten gunste van Jozef door de farao dromen te laten dromen die hem verontrusten *(vers 8)*. De farao begrijpt dat dit geen gewone dromen zijn, dromen die mensen van nature hebben *(Pr 5:2a)*. Het zijn twee dromen met eenzelfde strekking. De ene droom gaat over zeven mooie, vette koeien die in het rietgras grazen, en zeven lelijke, magere koeien die de zeven mooie, vette koeien opeten. Na even wakker te zijn geworden valt hij weer in slaap en droomt een andere droom. Die gaat over zeven dikke, mooie aren uit één halm en zeven dunne, verschroeide aren die de zeven dikke en volle aren verslinden.

Want [zoals] de droom komt door veel bezigheid,
[zo] ook het gepraat van de dwaas door veelheid van woorden.
(Pr 5:2)

Het hoofd van de schenkers denkt aan Jozef | *verzen 8-13*

> *8 En het gebeurde de [volgende] morgen dat zijn geest verontrust was. Hij stuurde [boden] en [liet] al de magiërs van Egypte en al zijn wijzen roepen, en de farao vertelde hun zijn droom. Er was echter niemand die hem aan de farao kon uitleggen. 9 Toen zei het hoofd van de schenkers tegen de farao: Vandaag moet ik mijn zonden in herinnering brengen. 10 De farao was indertijd erg kwaad op zijn dienaren en liet mij in hechtenis nemen in het huis van het hoofd van de lijfwacht, mij en het hoofd van de bakkers. 11 In dezelfde nacht hadden wij [allebei] een droom, ik en hij; elk hadden wij onze [eigen] droom met zijn [eigen] betekenis. 12 En er was daar een Hebreeuwse jongen bij ons, een slaaf van het hoofd van de lijfwacht. Wij vertelden ze hem, en hij legde onze dromen aan ons uit; aan ieder [van ons] legde hij zijn [eigen] droom uit. 13 En zoals hij ze ons uitlegde, zo is het gebeurd: mij heeft [de farao] in mijn ambt hersteld en hem heeft hij opgehangen.*

Als de farao wakker is geworden, wil hij weten wat de dromen betekenen. Hij vertelt ze aan *"al de magiërs van Egypte en al zijn wijzen"*, dus niemand uitgezonderd. Niet een van hen kan hem vertellen wat de dromen betekenen. Pas als gebleken is dat alle wijsheid van Egypte, al de wijsheid van de wereld, geen antwoord heeft op het probleem van de farao, wordt er aan Jozef gedacht. Om de gedachten van God te verstaan is iemand als Jozef nodig.

Zo is het ook met de Heer Jezus. Zonder Hem komt een mens geen stap verder met betrekking tot de vragen en problemen van het leven. Eerst moet de wijsheid van de wijzen tenietgedaan zijn, voordat Gods wijsheid in Christus door mensen wordt aanvaard *(1Ko 1:19-20,30)*. Pas als een mens totaal is stukgelopen op alles en iedereen, komt hij ertoe naar de Heer Jezus te gaan vragen *(vgl. Lk 8:43-44)*.

Want er staat geschreven: 'Ik zal de wijsheid van de wijzen doen vergaan, en het inzicht van de verstandigen te niet doen'. Waar is [de] wijze? Waar [de] schriftgeleerde? Waar [de] redetwister van deze eeuw? Heeft God niet de wijsheid van de wereld tot dwaasheid gemaakt? (1Ko 1:19-20)

Uit Hem toch bent u in Christus Jezus, Die ons geworden is: wijsheid van Godswege, gerechtigheid, heiliging en verlossing; ... (1Ko 1:30)

En een vrouw die twaalf jaar lang een bloedvloeiing had gehad, die <heel haar levensonderhoud aan artsen had uitgegeven, maar> door niemand kon worden genezen, kwam van achteren naar Hem toe en raakte de zoom van Zijn kleed aan, en onmiddellijk hield haar bloedvloeiing op. (Lk 8:43-44)

Door de dromen van de farao wordt de schenker herinnerd aan zijn zonden en aan Jozef. We horen van de schenker een erkenning van zijn zonden. De schenker kan niet aan Jozef denken zonder aan zijn verleden te denken, waar hij Jozef heeft ontmoet en aan wat Jozef voor hem heeft gedaan.

Hij verhaalt wat er in de gevangenis is gebeurd, hoe Jozef de dromen heeft uitgelegd en hoe het precies is gegaan zoals Jozef heeft uitgelegd. Zo kunnen wij toch ook nooit aan de Heer Jezus denken, zonder eraan te denken wat en waar wij zijn geweest en wat Hij voor ons heeft gedaan, waardoor we nu in vrijheid leven?

Jozef uit de kerker | *verzen 14-16*

> *14 Toen stuurde de farao [boden] en [liet] Jozef roepen. Zij haalden hem snel*
> *uit de kerker; men schoor hem, verwisselde zijn kleren, en hij kwam bij de farao.*
> *15 De farao zei tegen Jozef: Ik heb een droom gehad, en er is niemand die hem*
> *kan uitleggen, maar ik heb over u horen zeggen dat u, [als] u een droom hoort,*
> *hem kunt uitleggen. 16 Jozef antwoordde de farao: Dat is niet aan mij, [maar]*
> *God zal antwoorden [wat] het welzijn van farao [dient].*

Vers 14 geeft in het kort een schitterend beeld van wat we lezen in *Filippenzen 2* over de verhoging van de Heer Jezus *(Fp 2:9)* na Zijn vernedering in de verzen ervoor *(Fp 2:5-8)*. Er wordt haast gemaakt om Jozef uit de gevangenis te halen. Wat aan de gevangenis herinnert, wordt weggedaan. Hier krijgt Jozef het derde kleed.

Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de Naam geschonken die boven alle naam is, ... (Fp 2:9)

Zijn eerste kleed, het veelkleurige, hebben zijn broers van hem afgenomen en met bloed besmeurd *(Gn 37:31-33)*. Zijn tweede kleed is zijn slavenkleed dat hij in de hand van de vrouw van Potifar achterliet toen zij hem bij zijn kleed pakte om hem tot overspel te dwingen *(Gn 39:10-18)*. Dit kleed is mogelijk zijn gevangeniskleding. In elk geval spreken zijn slavenkleed en zijn gevangeniskleren van zijn vernedering. Zijn gevangeniskleren worden verwisseld voor kleren waarin hij bij de farao kan komen. Het zijn de kleren van zijn verhoging door en bij de farao.

Nadat zijn uiterlijk zo is veranderd dat het geschikt is om in de tegenwoordigheid van de farao te komen, wordt hij vanuit de kerker in het paleis gebracht. De farao verwacht van Jozef dat deze hem zonder meer zijn droom uitlegt, omdat dit van hem is gezegd. Jozef wijst echter elke verwachting af die op hem gericht is en geeft God de eer. Net zomin als de wijzen van Egypte is Jozef zelf in staat de droom uit te leggen. Tevens spreekt hij er vooraf, nog voordat hij de dromen heeft gehoord, over dat God door de droom aan de farao bekendmaakt wat tot zijn welzijn dient.

De farao vertelt zijn dromen | *verzen 17-24*

> *17 Toen sprak de farao tot Jozef: Zie, in mijn droom stond ik aan de oever van de Nijl. 18 En zie, uit de Nijl kwamen zeven koeien op, vet van vlees en mooi van gestalte, en ze graasden in het rietgras. 19 Maar zie, na hen kwamen er zeven andere koeien op, zwak, zeer lelijk van gestalte en mager van vlees. Ik heb in heel het land Egypte [nog] nooit zoiets lelijks gezien. 20 Die magere en lelijke koeien aten die zeven eerste, vette koeien op. 21 Die kwamen in hun buik, maar het was niet te merken dat ze in hun buik waren gekomen, want hun uiterlijk was [even] lelijk als in het begin. Toen werd ik wakker. 22 Vervolgens zag ik in mijn droom, en zie, zeven aren kwamen op in één halm, vol en mooi. 23 En zie, daarna kwamen er zeven dorre, dunne, door de oostenwind verschroeide aren op. 24 En de zeven dunne aren verslonden die zeven mooie aren. Dit heb ik ook tegen de magiërs gezegd, maar er was niemand die mij [de betekenis] kon vertellen.*

In de weergave van de droom zegt de farao er iets bij wat in het eerste verslag *(verzen 1-7)* niet vermeld is. Hij heeft opgemerkt, mogelijk na erover te hebben nagedacht, dat de magere koeien niet dikker zijn geworden, nadat ze de vette koeien hebben opgegeten. Ook is hij nagegaan of hij in zijn land

wel eens zulke lelijke en magere koeien heeft gezien als in zijn droom. Hij zegt tegen Jozef dat hij dit alles aan zijn wijzen heeft verteld, maar dat zij hem de betekenis ervan niet hebben kunnen vertellen.

Jozef legt de dromen uit | *verzen 25-32*

> *25 Toen zei Jozef tegen de farao: De dromen van de farao zijn één. God heeft de farao bekendgemaakt wat Hij gaat doen. 26 Die zeven mooie koeien betekenen zeven jaren, die zeven mooie aren betekenen ook zeven jaren; de dromen zijn één. 27 Die zeven magere en lelijke koeien, die na hen opkwamen, zijn zeven jaren; die zeven lege, door de oostenwind verschroeide aren zullen zeven jaren van honger zijn. 28 Dit is het woord dat ik [zojuist] tot de farao gesproken heb: God heeft aan de farao laten zien wat Hij gaat doen. 29 Zie, de komende zeven jaren zal er in heel het land Egypte een grote overvloed zijn. 30 Maar daarna zullen er zeven jaren van hongersnood aanbreken; dan zal al die overvloed in het land Egypte vergeten zijn, en de honger zal het land verwoesten. 31 Ook zal er niets [meer] van de overvloed te merken zijn in het land, vanwege de honger die daarna zal komen, want die zal zeer zwaar zijn. 32 Dat de farao deze droom twee keer gekregen heeft, is omdat de zaak bij God vaststaat en God Zich haast om die uit te voeren.*

Jozef legt uit – en onderstreept daarmee wat hij eerder heeft gezegd *(verzen 16,28)* – dat God aan de farao door de dromen heeft bekendgemaakt wat Hij gaat doen. Er is geen enkele twijfel bij Jozef aanwezig over de uitleg die hij geeft. Twijfel wordt vandaag verheerlijkt, maar in wie de Geest van God werkzaam is *(vers 38)* en wie met God leeft, beoordeelt alle dingen *(1Ko 2:15a)*.

Maar wie geestelijk is, beoordeelt alle dingen, ... (1Ko 2:15a).

Zo kunnen ook wij met zekerheid spreken over wat God gaat doen in en met de wereld waarin wij leven. Het boek *Openbaring* bijvoorbeeld maakt dat duidelijk. Om het te begrijpen en door te geven moeten we slaven van Jezus Christus zijn *(Op 1:1)*. De gezindheid van een slaaf – dat is gehoorzamen en dienen – is voorwaarde om Gods gedachten te leren kennen.

Openbaring van Jezus Christus, die God Hem heeft gegeven om Zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren; en Hij heeft die door Zijn engel gezonden en aan Zijn slaaf Johannes te kennen gegeven. (Op 1:1)

Eerst zullen er zeven jaren van overvloed komen en daarna zeven jaren van hongersnood. De hongersnood zal zo groot zijn, dat alle overvloed wordt opgemaakt. De mensen van de wereld hebben ook hun toekomst-

visie. Op grond daarvan stellen zij hun beleid vast. Ze houden echter geen rekening met God, terwijl alleen God kan bekendmaken hoe het zal gaan. Net als in *Openbaring 1:1* betreft het een zaak die spoedig of met *"haast" (vers 32)* door God zal worden uitgevoerd.

Advies van Jozef | *verzen 33-36*

> *33 Nu dan, laat de farao naar een verstandige en wijze man uitzien en die over het land Egypte aanstellen. 34 Laat de farao [het volgende] doen: Laat hij opzichters over het land aanstellen en tijdens de zeven jaren van overvloed het vijfde deel van [de opbrengst van] het land Egypte opeisen. 35 Laten zij alle voedsel van de komende goede jaren bijeenbrengen en op last van de farao [het] koren opslaan, als voedsel in de steden, en dat bewaren. 36 Dan zal dat voedsel als voorraad dienen voor het land in de zeven jaren van honger die in het land Egypte zullen komen, zodat het land niet van honger omkomt.*

Ongevraagd, maar met waardigheid, geeft de slaaf Jozef advies aan de machtige farao. Er is bij hem niets van wraakgevoelens te bespeuren over het geleden onrecht. We zien dat hij een helpende hand biedt. Zijn advies is om één man over Egypte aan te stellen met het oog op de komende dingen. Dat moet *"een verstandige en wijze man"* zijn die moet kunnen beschikken over opzichters die de overvloed op de goede manier kunnen beheren met het oog op de komende hongersnood.

Niet door parlementen, kabinetten of ministers of andere aardse hoogwaardigheidsbekleders zal God regeren, maar door één Man, Die verstandig en wijs is: Jezus Christus *(Js 11:2)*.

Op Hem zal de Geest van de HEERE rusten:
de Geest van wijsheid en inzicht,
de Geest van raad en sterkte,
de Geest van de kennis en de vreze des HEEREN.
(Js 11:2)

Jozef onderkoning | *verzen 37-44*

> *37 Deze woorden waren goed in de ogen van de farao en in de ogen van al zijn dienaren. 38 Daarom zei de farao tegen zijn dienaren: Zouden wij [ooit] iemand kunnen vinden als deze [man], in wie de Geest van God is? 39 Daarop zei de farao tegen Jozef: Aangezien God u dit alles heeft bekendgemaakt, is er niemand zo verstandig en wijs als u. 40 U zult zelf over mijn huis gaan en heel mijn volk zal uw bevel eerbiedigen; alleen wat de troon betreft, zal ik meer aanzien hebben dan u. 41 Verder zei de farao tegen Jozef: Zie, ik stel u [hierbij]*

> *aan over heel het land Egypte. 42 Toen nam de farao zijn ring van zijn hand en deed hem aan Jozefs hand; hij liet hem kleren van fijn linnen aantrekken en hing een gouden keten om zijn hals. 43 Hij liet hem rijden op de tweede wagen die hij had, en ze riepen voor hem uit: Kniel! Zo stelde hij hem aan over heel het land Egypte. 44 De farao zei tegen Jozef: Ik ben de farao, maar zonder uw [goedvinden] zal in heel het land Egypte niemand zijn hand of zijn voet optillen.*

Er is maar één man die aan het geschetste 'profiel' voldoet en dat is Jozef. De farao erkent dat God aan Jozef alles heeft bekendgemaakt en dat Jozef aan God zijn verstand en wijsheid te danken heeft. Daarom plaatst hij Jozef over alles wat hij heeft. Hierin is de farao een beeld van God Die alle dingen onderwerpt aan de voeten van de Heer Jezus *(1Ko 15:27)* en oproept om Hem te eren.

Want 'Hij heeft alles aan Zijn voeten onderworpen'. Wanneer Hij nu zegt dat alles [Hem] onderworpen is, is het duidelijk dat Hij wordt uitgezonderd Die Hem alles onderworpen heeft. (1Ko 15:27)

Jozef ontvangt zijn vierde kleed *(vers 42)*. Dit kleed staat in verbinding met de openbare heerlijkheid die hij heeft als heerser over alles wat van de farao is. Hierin is hij een beeld van de Heer Jezus in de heerlijkheid die Hij heeft als de Koning van de koningen en Heer van de heren. Die heerlijkheid straalt van Hem af als Hij Zijn openlijke heerschappij over alle dingen in de hemel en op de aarde aanvaardt *(Ef 1:10)*.

..., dat Hij Zich had voorgenomen in Zichzelf aangaande [de] bedeling van de volheid der tijden, om alles wat in de hemelen en wat op de aarde is onder één Hoofd samen te brengen in Christus; ... (Ef 1:10)

Een naam en een vrouw voor Jozef | *vers 45*

> *45 De farao gaf Jozef de naam Zafnath Paäneah en gaf hem Asnath, de dochter van Potifera, een priester uit On, tot vrouw. En Jozef vertrok [en reisde] het land Egypte door.*

De naam die de farao Jozef geeft, *"Zafnath Paäneah"*, betekent 'openbaarder van verborgenheden' of 'redder van de wereld'. De farao geeft hem niet alleen een naam, maar ook een vrouw. Zij is een beeld van de bruid die de Heer Jezus heeft gekregen na Zijn verhoging: de gemeente uit de volken.

Jozef aan het werk | *verzen 46-49*

> *46 En Jozef was dertig jaar oud, toen hij bij de farao, de koning van Egypte, in dienst trad. Toen ging Jozef bij de farao weg en trok heel het land Egypte door.*

> *47 Het land bracht in de zeven jaren van overvloed bij handen vol op, 48 en hij bracht al het voedsel van de zeven jaren dat in het land Egypte was, bijeen en sloeg het voedsel op in de steden; het voedsel van de akkers van elke stad, die eromheen lagen, sloeg hij binnen die [stad] op. 49 Jozef sloeg koren op als het zand van de zee, zeer veel, totdat men ophield met tellen, want er was geen tellen [meer] aan.*

Toen Jozef zeventien jaar was, begon de weg naar beneden. Nu hij dertig jaar is, is hij door de farao tot onderkoning gemaakt. De weg naar de heerlijkheid gaat altijd door lijden heen. De Heer Jezus is nu in de heerlijkheid. De wereld maakt nu nog als het ware een tijd van overvloed mee, een overvloed aan genade. Helaas heeft de wereld er geen weet van, men beseft het niet.

We lezen niet dat de Egyptenaren zelf zorgen voor een voorraad. Het is Jozef die daarvoor zorgt. Het is belangrijk dat ook wij in de jaren van geestelijke overvloed voedsel voor onze zielen verzamelen. We kunnen dat doen door samenkomsten te bezoeken waar het Woord wordt gepredikt en uitgelegd en ook door persoonlijke bijbelstudie. Zo kunnen wij de schatkamers van ons hart en onze gedachten vullen. Vooral als we jong zijn, is dit van belang. *"Denk aan uw Schepper in de dagen van uw jeugd"* (Pr 12:1).

De zonen van Jozef | *verzen 50-52*

> *50 [Nog] voor er een jaar van honger kwam, werden bij Jozef twee zonen geboren, die Asnath, de dochter van Potifera, een priester uit On, hem baarde. 51 Jozef gaf de eerstgeborene de naam Manasse. Want, [zei hij,] God heeft mij al mijn moeite en heel mijn familie doen vergeten. 52 De tweede gaf hij de naam Efraïm. Want, zei hij, God heeft mij vruchtbaar doen worden in het land van mijn verdrukking.*

In de tijd van overvloed worden de twee zonen van Jozef geboren. De betekenis van de namen is veelzeggend. *"Manasse"* betekent 'vergeten', *"Efraïm"* betekent 'dubbele vruchtbaarheid'. Verworpen door zijn broers is Jozef in een positie dat hij alle leed, dat hem is aangedaan, kan 'vergeten' *(Jb 11:16)*, terwijl hij ten aanzien van anderen voor 'veel vrucht' zorgt.

> *Voorzeker, jíj zult de moeite vergeten,*
> *je zult er [net zo min] aan denken als aan water*
> *dat langsgestroomd is. (Jb 11:16)*

Zo is het in zeker opzicht ook met de Heer Jezus. Verworpen door Zijn aardse volk, Zijn broeders, is Hij nu in de heerlijkheid en heeft de gemeente als bruid gekregen, waardoor Hij de smaad, die Hem is aangedaan, kan vergeten. Vanuit de heerlijkheid zorgt Hij ervoor dat zij die Hem kennen, die met Hem in verbinding staan, vrucht dragen.

De hongersnood begint | *verzen 53-57*

> *53 Toen eindigden de zeven jaren van overvloed die er in het land Egypte geweest waren, 54 en begonnen de zeven jaren van hongersnood te komen, zoals Jozef gezegd had. Er was honger in alle landen, maar in heel het land Egypte was brood. 55 Toen ook heel het land Egypte honger kreeg, schreeuwde het volk bij de farao om brood, en de farao zei tegen alle Egyptenaren: Ga naar Jozef [en] doe wat hij u zegt. 56 Toen er honger in heel het land was, opende Jozef alle [korenschuren] en verkocht koren aan de Egyptenaren, want de honger werd sterk in het land Egypte. 57 [Uit] alle landen kwamen [ze] in Egypte bij Jozef koren kopen, want de honger was in alle landen sterk.*

Er komt een einde aan de jaren van overvloed. De jaren van hongersnood beginnen. In die tijd handelt Jozef met Egypte en met zijn broers. Het is de tijd die is te vergelijken met *"het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen" (Op 3:10)* en over Israël in het bijzonder *(Jr 30:7)*. Gedurende de jaren van overvloed horen we niets van de broers. Dat gaat nu gebeuren.

> *Wee!*
> *Want die dag is groot,*
> *er is er geen als hij.*
> *Het is een tijd van benauwdheid voor Jakob,*
> *toch zal hij daaruit verlost worden. (Jr 30:7)*

Als de honger begint en het land om brood roept, zegt de farao: *"Ga naar Jozef [en] doe wat hij u zegt."* Ook dit is weer een prachtig beeld van het evangelie. God zegt tegen mensen die in nood zijn over hun zonden en tot Hem roepen: 'Ga naar Jezus, doe wat Hij u zegt' *(vgl. Jh 2:5)*.

> *Zijn moeder zei tot de dienstknechten: Wat Hij u ook zegt, doet dat. (Jh 2:5)*

Genesis 42

Inleiding

Na de wijsheid die Jozef in het vorige hoofdstuk toont tegenover de farao, zien we in dit hoofdstuk en de volgende hoofdstukken zijn wijsheid ten opzichte van zijn broers. Tijdens het hele gebeuren met Jozef wordt ons niets vermeld van de lotgevallen van Jakob en zijn zonen. Het is alsof de Geest van God daarmee zegt: 'Na hun misdaad, en nu Jozef niet meer in hun midden is, heb Ik niets meer over hen mee te delen.'

Het is de geschiedenis van Israël na de verwerping van de Heer Jezus. Israël is nu *"Lo-Ammi"*, dat betekent 'niet Mijn volk' *(Hs 1:9)*. Dat wil niet zeggen dat God hen en Zijn beloften aan hen vergeten is. Hij wacht tot het gunstige moment is aangebroken om de draad weer met hen op te nemen. En dat gebeurt allemaal in verbinding met de ware Jozef, de Heer Jezus.

En Hij zei:
Geef hem de naam Lo-Ammi,
want u bent niet Mijn volk
en Ík zal er voor u niet zijn.
(Hs 1:9)

Tien broers gaan koren kopen | *verzen 1-6*

> *1 Toen Jakob zag dat er koren in Egypte was, zei Jakob tegen zijn zonen: Waarom kijken jullie elkaar aan? 2 Verder zei hij: Zie, ik heb gehoord dat er koren in Egypte is; trek erheen en koop daar koren voor ons, zodat wij in leven blijven en niet sterven. 3 Toen vertrokken tien broers van Jozef om koren uit Egypte te kopen. 4 Maar Benjamin, de broer van Jozef, stuurde Jakob niet met zijn broers mee, want hij zei: Anders zou hem een ongeluk kunnen overkomen! 5 Zo kwamen de zonen van Israël daar aan om koren te kopen, te midden van [anderen] die kwamen, want er was hongersnood in het land Kanaän. 6 En Jozef – híj was de machthebber over dat land; hij verkocht koren aan de hele bevolking van het land. De broers van Jozef kwamen en bogen zich voor hem neer [met] het gezicht ter aarde.*

Er is een groot verschil in de manier waarop Jozef met de Egyptenaren omgaat die honger hebben en hoe hij met zijn broers omgaat. De broers hebben een grote schuld op zich vanwege de verwerping van hun broer. Daarom moet er in hen een diep werk van berouw plaatsvinden, voordat ze de zegen kunnen ontvangen. Dit geldt ook voor de Joden in de toe-

komst, vlak voor de komst van de Heer Jezus. Dat berouw zal bewerkt worden door wat ze in de grote verdrukking meemaken.

Bij de broers wordt het berouw bewerkt door de manier waarop Jozef met hen omgaat. Net als de verloren zoon door honger naar huis wordt gedreven *(Lk 15:17-18)*, zo drijft de honger de broers naar Jozef. Zij hebben geen bijzondere plaats meer onder de volken, want zij bevinden zich *"te midden van [anderen] die kwamen"* om koren te kopen. Toch bewaart de Geest van God hun aparte plaats die ze voor het geloof hebben door te spreken over *"de zonen van Israël"* en niet over 'de zonen van Jakob', wat wel begrijpelijk zou zijn geweest.

Toen kwam hij tot zichzelf en zei: Hoeveel dagloners van mijn vader hebben overvloed aan broden, en ik verga hier van honger. Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan en tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ... (Lk 15:17-18)

Ook in ons leven laat God wel eens perioden van 'honger' toe, beproevingen, waardoor Hij ons ertoe wil brengen tot de Heer Jezus de toevlucht te nemen of tot Hem terug te keren. Hij wil dat Christus, de ware Jozef, Zijn ware plaats in ons leven krijgt.

Jakob laat Benjamin niet met de broers meegaan. Hij kent zijn zonen. Mogelijk is er toch twijfel bij hem over hun verhaal dat ze over Jozef hebben gedaan. Misschien dat ze ook Benjamin zullen opofferen om hun eigen belangen zeker te stellen. Benjamin is in de plaats van Jozef zijn lievelingszoon geworden, de overgebleven zoon van zijn lievelingsvrouw Rachel.

Meer dan twintig jaren zijn er voorbijgegaan wanneer de broers voor Jozef verschijnen en zich voor hem neerbuigen, zonder dat ze hem herkennen. De omstandigheden zijn totaal veranderd. Jozef is na de farao de machtigste man van Egypte. De hele wereld is van hem afhankelijk voor voedsel.

Beschuldigd van spionage | *verzen 7-14*

> *7 Toen Jozef zijn broers zag, herkende hij hen, maar hij deed zich tegenover hen voor als een vreemde en sprak harde [woorden] tot hen. Hij zei tegen hen: Waar komt u vandaan? Zij zeiden: Uit het land Kanaän, om voedsel te kopen. 8 Jozef herkende zijn broers, maar zij herkenden hem niet. 9 Toen dacht Jozef aan de dromen die hij over hen gekregen had, en hij zei tegen hen: U bent spionnen, u bent gekomen om de onbeschermde plekken van het land te bekijken. 10 Zij zeiden tegen hem: Nee, mijn heer, uw dienaren zijn gekomen om voedsel te kopen. 11 Wij zijn allemaal zonen van één man; wij zijn eerlijke [mensen], uw*

dienaren zijn geen spionnen. 12 Maar hij zei tegen hen: Nee, u bent wél gekomen om de onbeschermde plekken van het land te bekijken. 13 Zij zeiden: Wij, uw dienaren, waren twaalf broers, zonen van één man in het land Kanaän; en zie, de jongste is heden [nog] bij onze vader, en een is er niet [meer]. 14 Maar Jozef zei tegen hen: Het is [zoals] ik tot u gesproken heb: U bent spionnen!

De broers, die eerst zo machtig en ook meedogenloos zijn tegenover Jozef, liggen nu machteloos aan zijn voeten. Zodra hij hen ziet, begint hij met het werk dat nodig is om hun harten in de rechte verhouding tot hem brengen. Het is als met de Heer Jezus Die in het bewustzijn van Zijn heerschappij over alle dingen, de voeten van de discipelen gaat wassen *(Jh 13:3-5)*.

..., stond Hij, terwijl Hij wist dat de Vader Hem alles in de handen had gegeven en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging, van de maaltijd op en legde Zijn kleren af; en Hij nam een linnen doek en omgordde Zich. Daarna goot Hij water in het bekken en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek waarmee Hij omgord was. (Jh 13:3-5)

In plaats van zijn voet op hen te zetten, terwijl zij voor hem geknield liggen – wat zij wel bij hem hebben gedaan –, gaat de wijze Jozef in liefde met hen om. Zijn houding lijkt in eerste instantie niet veel op liefde *(vgl. Mk 7:24-30)*. Toch handelt hij in liefde met hen. Hij heeft geleerd alles uit de hand van God aan te nemen *(Gn 45:7)*. Dan zijn er geen wraakgevoelens. Hij ziet hen, kent hen en heeft hen lief.

Hij wil zien of zij innerlijk veranderd zijn, of ze niet alleen maar knielen ter wille van het voordeel. Hij stelt zich hard op, maar niet om wraak te nemen. Dat is voor hem in zijn positie niet moeilijk, maar zo is Jozef niet. Hij is nog steeds moreel ver boven hen verheven. Hij slaat ook niet door naar de andere kant, door heel edelmoedig alles wat hem is aangedaan te vergeten. Daarmee zijn de broers ook niet echt gediend.

In de toekomst zal God ook zo met Israël handelen. Hij zal Zich niet direct aan hen openbaren als ze het moeilijk hebben. In het boek *Psalmen* lezen we dat het overblijfsel zegt dat God Zich verborgen houdt. God zoekt in alles een verandering steeds meer naar Zijn eigen beeld. Die verandering zal Hij Zelf bewerken. Dan moet het verleden beleden zijn. Dat kan alleen als ze inzien wat verkeerd is. Dan komt er ruimte voor genot van de zegen.

De broers willen koren kopen. Ze moeten ook leren dat er iets is wat niet te koop is: genade. In hun verdediging maken ze melding van hun eerlijk-

heid. Terwijl ze dit zeggen, beseffen ze niet dat ze staan tegenover hem die het tegendeel kan bewijzen. Daarvoor is niets anders nodig dan hun zijn naam te noemen. Dat doet hij niet, want zijn werk met hen is nog niet klaar, het is nog maar net gestart. Ze moeten ook leren dat ze van hun eerlijkheid niet veel hebben laten zien in hun handelen met Jozef en het bedriegen van hun vader.

Veel mensen beroemen zich op hun eerlijkheid of vroomheid of medemenselijkheid, maar ze beseffen niet dat ze schuldig staan aan de dood van de Zoon van God. De broers zeggen van Jozef: *"Een is er niet [meer]"* *(vers 13)*. Wat hen betreft, is Jozef voorgoed verdwenen.

De test | *verzen 15-20*

> *15 Hiermee zult u beproefd worden: [Zo waar] de farao leeft, u zult niet vanhier vertrekken, tenzij dat uw jongste broer hier komt! 16 Stuur er een van u [terug] om uw broer te halen, terwijl u gevangen blijft. Zo zullen uw woorden beproefd worden, [om te zien] of u de waarheid [spreekt]. Zo niet, [zo waar] de farao leeft, dan bent u spionnen! 17 En hij hield hen gezamenlijk drie dagen in hechtenis. 18 Op de derde dag zei Jozef tegen hen: Doe dit, zodat u in leven blijft, [want] ik vrees God. 19 Als u eerlijke [mensen] bent, laat dan een van uw broers gevangen blijven in het huis waar u in hechtenis bent. U echter, ga koren brengen om de honger van uw gezinnen [te stillen]. 20 En breng uw jongste broer naar mij toe; dan zullen uw woorden bewaarheid worden, en zult u niet sterven. En zij deden zo.*

Alleen door Benjamin bij Jozef te brengen kunnen ze bewijzen dat ze eerlijke mensen zijn. Jozef en Benjamin horen bij elkaar. Profetisch wijst dit vooruit naar het aanvaarden door Israël van de Heer Jezus, niet alleen als Benjamin, maar als Jozef, het beeld van Hem als de door hen Verworpene, én Benjamin, een beeld van Hem in Zijn regering in kracht.

Jozef besluit hen in de gevangenis te zetten. Hij laat hun een beetje voelen wat hij heeft meegemaakt. Hij heeft daar onschuldig gezeten, zij zitten er terecht. Toch beleven ze er maar een schijntje van. Tevens kunnen ze daar drie dagen nadenken over hun lot *(Jb 36:8-9)*.

> *En als zij met ketenen gebonden zijn,*
> *gevangen in banden van ellende,*
> *dan maakt Hij hun werk aan hen bekend,*
> *en hun overtredingen, omdat die de overhand genomen hebben.*
> *(Jb 36:8-9)*

Als ze eruit komen, krijgen ze te horen op welke manier ze de juistheid van hun beweringen kunnen bewijzen.

Om zijn broers tot een oprechte schuldbelijdenis te brengen gaat Jozef op verschillende wijzen met hen om. Nu eens gebruikt hij strengheid, dan weer goedheid; nu eens bedreigt hij hen, dan weer bemoedigt hij hen; nu eens beschuldigt hij hen, dan weer richt hij een feestmaal voor hen aan. Dit is geen willekeur, maar een handelen in grote wijsheid. Zo gaat de Heer ook met ons te werk als Hij ons hart en geweten wil bereiken.

De beschuldiging van spionage, die Jozef vier keer uit *(verzen 9,12,14,16)*, is niet terecht. De broers zijn geen verspieders. Het gaat Jozef echter om hun reactie daarop. Hun reactie op deze beschuldiging laat zien dat ze er niet meer op uit zijn zichzelf te verdedigen. Ze merken dat God met hen bezig is. In plaats van ons op te winden over onrecht dat ons wordt aangedaan, moeten we ons meer afvragen wat God hiermee tot ons te zeggen heeft. Hebben wij oog voor Gods hand in ons leven?

Bewustzijn van schuld | *verzen 21-24*

> *21 Toen zeiden zij tegen elkaar: Werkelijk, wij zijn schuldig vanwege onze broer. Wij zagen zijn zielsbenauwdheid toen hij ons om genade smeekte, maar wij gaven hem geen gehoor! Daarom komt deze benauwdheid over ons. 22 Ruben antwoordde hun: Heb ik het jullie niet gezegd: Bezondig je niet aan deze jongen! Maar jullie luisterden niet; zie, nu wordt er vergelding geëist voor zijn bloed! 23 Zij wisten echter niet dat Jozef het verstond, want er was een tolk tussen hen. 24 Toen wendde hij zich van hen af en huilde. Daarna keerde hij naar hen terug en sprak met hen; hij nam Simeon uit hun midden en [liet] hem voor hun ogen vastbinden.*

De behandeling die ze ondergaan, brengt de gebeurtenis met Jozef terug in hun herinnering. Er kunnen gebeurtenissen in ons leven zijn die ons met kracht herinneren aan dingen die we hebben gedaan en die nog niet zijn opgeruimd of waaraan we met schaamte terugdenken en waardoor we vernederd worden *(vgl. 1Kn 17:18)*. Het bewustzijn van schuld begint te ontwaken. De gevangenis heeft zijn werk gedaan. Ze zeggen: *"Wij zijn schuldig vanwege onze broer" (vers 21)*.

Toen zei zij tegen Elia: Hoe heb ik het [nu] met u, man Gods? Bent u bij mij gekomen om mijn ongerechtigheid in herinnering te brengen en om mijn zoon te doen sterven? (1Kn 17:18)

Als Jozef hoort hoe ze erover spreken, moet hij huilen *(vers 24)*. Dat zal hij in de volgende hoofdstukken nog verschillende keren doen *(Gn 43:30; 45:2,14; 46:29; 50:1,17)*. Het laat zien hoezeer de Heer Jezus bewogen is met de ontwikkeling die iemand doormaakt om met Hem in het reine te komen. Zoals gezegd, is het werk in hun harten nog maar net begonnen; er moet nog meer aan gedaan worden. Simeon wordt gebonden. Zullen ze om hem terugkomen?

Het geld in de zak | *verzen 25-28*

> *25 Jozef gaf opdracht om hun zakken met koren te vullen, bij ieder het geld in zijn zak terug te leggen en hun proviand voor onderweg te geven; en zo deed men voor hen. 26 Zij laadden hun koren op hun ezels en gingen vandaar op weg. 27 Toen een [van hen] zijn zak opendeed om in de herberg zijn ezel voer te geven, zag hij zijn geld; zie, het lag boven in zijn zak! 28 Hij zei tegen zijn broers: Mijn geld is teruggelegd! Zie toch, het zit in mijn zak! Toen ontzonk hun de moed, en bevend zeiden zij tegen elkaar: Wat is dit [dat] God ons heeft aangedaan?*

Jozef heeft zich nog niet bekendgemaakt. Toch is het geld in de zak een bewijs van zijn genade. Dit bewijs van genade wordt door hen niet als zodanig beleefd. Ze zien zich erdoor in de tegenwoordigheid van God geplaatst. Het geeft echter geen gevoel van dankbaarheid, maar van vrees en twijfel. Ze ontdekken dat *God* met hen handelt.

De goedheid van Jozef is bedoeld om hen blij te maken, maar een schuldig geweten kent geen blijdschap. Het is een schrikken van de genade. Het bewijst dat ze God nog niet goed kennen. Maar God is met hen op weg, opdat ze Hem leren kennen als Gever.

Terug bij Jakob met verslag | *verzen 29-34*

> *29 En zij kwamen in het land Kanaän bij hun vader Jakob, en zij vertelden hem al wat hun overkomen was: 30 Die man, de heer van dat land, sprak harde [woorden] tegen ons en hield ons voor spionnen van het land. 31 Maar wij zeiden tegen hem: Wij zijn eerlijke [mensen], wij zijn geen spionnen. 32 Wij waren twaalf broers, zonen van onze vader; een is er niet [meer], en de jongste is heden [nog] bij onze vader in het land Kanaän. 33 Toen zei die man, de heer van dat land, tegen ons: Hierdoor zal ik te weten komen dat u eerlijke [mensen]*

> *bent: laat een van uw broers bij mij, neem koren mee om de honger van uw gezinnen [te stillen], en ga [op weg]. 34 Breng uw jongste broer naar mij toe; dan zal ik weten dat u geen spionnen bent, maar eerlijke [mensen]. Uw broer zal ik aan u teruggeven, en u kunt [vrij] in dit land rondtrekken.*

Terug bij Jakob geven ze een eerlijk verslag. Ze proberen in elk geval niet meer hun vader te bedriegen. Ze beseffen dat zij de gebeurtenissen niet zelf in de hand hebben. Dat is een les die de Heer ons ook wil leren. Er kunnen bepaalde omstandigheden in ons leven zijn waar we geen raad mee weten, die we niet kunnen beïnvloeden en alleen maar eerlijk onder ogen kunnen zien.

Benjamin mag niet mee | *verzen 35-38*

> *35 En het gebeurde, toen zij hun zakken leegmaakten, zie, ieders geldbuidel zat in zijn zak! Zij zagen hun geldbuidels, zij en hun vader, en zij werden bevreesd. 36 Toen zei Jakob, hun vader, tegen hen: Jullie beroven mij van kinderen! Jozef is er niet [meer], en Simeon is er niet; nu willen jullie Benjamin [ook nog] meenemen! Al deze dingen zijn tegen mij! 37 Toen zei Ruben tegen zijn vader: U mag mijn twee zonen doden, als ik hem niet bij u terugbreng! Geef hem in mijn hand en ik zal hem bij u terugbrengen! 38 Maar hij zei: Mijn zoon zal niet met jullie meetrekken, want zijn broer is dood en alleen hij is overgebleven. Als hem een ongeluk overkomt op de weg die jullie zullen gaan, dan zullen jullie mijn grijze haar met verdriet in het graf laten neerdalen.*

Vervolgens blijkt dat allen het geld in hun zak hebben teruggekregen. De vrees bij de broers neemt toe *(vers 28)*. Ook Jakob wordt bevangen door vrees. In de woorden *"jullie beroven mij van kinderen"*, klinkt ook door dat Jakob vermoedt dat de broers de hand hebben gehad in de verdwijning van Jozef. Er is bij hem over wat er met Jozef is gebeurd nog geen rust.

Jakob kan (nog) niet de taal van het geloof spreken: *"Wij weten dat hun die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede" (Rm 8:28)*. Hij ervaart het alles als tegen hem. Hij ziet alleen alles wat hij al kwijt is (Jozef, Simeon) en ook wat hij nog kwijt dreigt te raken (Benjamin). Ruben is een beeld van het volk Israël zoals het nu is, in zijn huidige toestand, een volk dat zijn eigen zonen opoffert en meent daardoor 'Benjamin' (de Messias) niet te verliezen.

Jakob is niet van plan Benjamin prijs te geven. Zolang dat het geval is, kan Jozef zich niet bekendmaken. Zolang ook wij niet van plan zijn alles prijs te geven, kan God Zich niet aan ons bekendmaken.

Genesis 43

De tweede reis naar Egypte | *verzen 1-14*

> *1 Maar de honger bleef zwaar in het land. 2 En het gebeurde, toen zij het koren dat zij uit Egypte meegebracht hadden, opgegeten hadden, dat hun vader tegen hen zei: Keer terug [en] koop voor ons wat voedsel. 3 Toen zei Juda tegen hem: Die man heeft ons nadrukkelijk verzekerd: U zult mij niet [meer] onder ogen komen tenzij uw broer bij u is. 4 Als u onze broer met ons meestuurt, zullen wij vertrekken en voedsel voor u kopen. 5 Maar als u hem niet meestuurt, zullen wij niet gaan, want die man heeft tegen ons gezegd: U zult mij niet [meer] onder ogen komen tenzij uw broer bij u is. 6 Toen zei Israël: Waarom hebben jullie mij kwaad gedaan door die man te vertellen dat jullie nog een broer hebben? 7 Daarop zeiden zij: Die man vroeg nadrukkelijk naar ons en onze familiekring: Leeft uw vader nog? Hebt u [nog] een broer? En daarom hebben wij [het] hem overeenkomstig die woorden verteld. Konden wij soms weten dat hij zou zeggen: Breng uw broer mee? 8 Toen zei Juda tegen Israël, zijn vader: Stuur de jongen met mij mee; dan zullen wij opstaan en [op weg] gaan, zodat wij in leven zullen blijven en niet zullen sterven: wij niet, u niet en onze kleine kinderen niet. 9 Ikzelf zal borg voor hem staan; van mij mag u hem opeisen – als ik hem niet bij u terugbreng en hem voor u plaats, dan sta ik voor altijd schuldig tegenover u. 10 Want als wij niet geaarzeld hadden, dan waren we zeker al twee keer terug geweest. 11 Toen zei Israël, hun vader, tegen hen: Als het zo [gesteld] is, doe dan dit. Neem van het beste van dit land in jullie zakken mee en geef dat die man als geschenk: wat balsem, wat honing, specerijen, mirre, pistachenoten en amandelen. 12 En neem een dubbel [bedrag] aan geld met jullie mee, [en] neem ook het geld dat boven in jullie zakken teruggekomen is weer met jullie mee terug; misschien was het een vergissing. 13 Neem ook jullie broer mee, sta op [en] ga terug naar die man. 14 God, de Almachtige, geve jullie barmhartigheid in de ogen van die man, zodat hij jullie andere broer en Benjamin met jullie [terug] laat gaan. En wat mij betreft, als ik van kinderen beroofd word, dan word ik maar van kinderen beroofd.*

Jozef en Benjamin samen zijn een beeld van de Messias. In Jozef zien we de lijdende Knecht van de HEERE, verworpen en in deze tijd verheerlijkt. In

Benjamin zien we de Messias Die spoedig in kracht en majesteit zal regeren *(Gn 49:27)*, de Zoon van de rechterhand van de Vader *(Gn 35:18)*. De orthodoxe Joden verwachten vandaag de Messias, maar alleen als Benjamin. De broers hebben Jozef verworpen, maar ze houden van Benjamin.

Het verschrikkelijkste is voor Jakob ook niet de hongersnood, maar dat hij Benjamin moet afgeven. Gedwongen door de hongersnood moeten Jakob en de broers nu toch Benjamin naar Jozef brengen, dat betekent Benjamin en Jozef met elkaar verenigen. Juda, die heeft aangezet tot de verwerping van Jozef *(Gn 37:26-27)*, toont zich nu als degene die het belang van zijn vader en Benjamin zoekt. Er is een werk van herstel in hem en de broers gaande. Jakob geeft ten slotte toe. Eerst regelt hij weer van alles om *"die man"* gunstig te stemmen. Pas daarna geeft hij de zaak in handen van God, de Almachtige. Hier zien we weer even de oude Jakob.

Toch is er ook de herinnering aan de barmhartigheid van God, waarop hij wil vertrouwen. Daaraan kunnen we ons toevertrouwen in de weg die we moeten gaan; er is geen andere weg. Soms moeten we gedwongen worden om die barmhartigheid te ervaren. Jakob denkt alles te verliezen, maar hij krijgt alles terug en dat in rijkere mate dan hij het heeft verloren. Zo is Gods weg om ons te zegenen.

Ontvangst in Egypte | *verzen 15-23*

> *15 De mannen namen dat geschenk en een dubbel [bedrag] aan geld met zich mee, en Benjamin. Zij stonden op, trokken naar Egypte en stonden voor Jozef. 16 Toen Jozef Benjamin bij hen zag, zei hij tegen degene die over zijn huis [ging]: Breng deze mannen naar [mijn] huis, slacht vee en bereid [het], want deze mannen zullen vanmiddag met mij eten. 17 De man deed zoals Jozef gezegd had; en de man bracht deze mannen naar het huis van Jozef. 18 Toen werden de mannen bevreesd, omdat ze naar het huis van Jozef gebracht werden. Ze zeiden: Wij worden [hier] binnengebracht vanwege het geld dat de eerste keer in onze zakken teruggelegd is, zodat hij ons kan overrompelen, ons kan overvallen en ons tot slaven kan nemen, en [ook] onze ezels. 19 Daarom benaderden zij de man die over het huis van Jozef [ging], en zij spraken hem aan bij de deur van het huis. 20 Ze zeiden: Och, mijn heer, wij zijn de eerste keer alleen maar gekomen om voedsel te kopen. 21 En het gebeurde, toen wij in de herberg gekomen waren en onze zakken openden, zie, ieders geld zat boven*

in zijn zak, ons geld in zijn [volle] gewicht, en dat hebben we nu [weer] mee teruggebracht. 22 Wij hebben ook ander geld met ons meegebracht om voedsel te kopen. Wij weten niet wie ons geld in onze zakken gedaan heeft. 23 Hij zei: Vrede zij u, wees niet bevreesd. Uw God en de God van uw vader heeft u een schat in uw zakken gegeven; uw geld heeft mij bereikt. Toen [liet] hij Simeon naar buiten brengen, naar hen toe.

Ze gaan op weg, met Benjamin. Maar er moet nog bewezen worden of ze alleen gaan vanwege de honger en daarom Benjamin meenemen, of dat er ook werkelijke zorg voor Benjamin is. Als Jozef ziet dat de broers Benjamin bij zich hebben, gaat zijn hart verder voor hen open. Hij wil dat ze bij hem in huis komen en met hem eten. Jozef verlangt ernaar de broers te zegenen, maar alle weldaden maken de broers alleen maar banger en achterdochtig. Ze vertrouwen het niet. Weer proberen ze hun geweten tot rust te brengen door allerlei verklaringen en verontschuldigingen te geven.

Dan horen ze uit de mond van de huisbestuurder van Jozef: *"Vrede zij u, wees niet bevreesd. Uw God en de God van uw vader heeft u een schat in uw zakken gegeven."* Er is al betaald voor wat zij willen kopen, zonder dat zij ervan weten. Ze zijn op weg om te leren dat geen enkele eigen verdienste kan voorzien in de nood waarin ze zijn, maar dat in alles is voorzien door de genade van God. Die les moeten wij ook leren en we moeten ook nog wel eens op herhaling.

Tweede ontmoeting met Jozef | *verzen 24-34*

24 Daarna bracht de man deze mannen in het huis van Jozef; hij gaf water en zij wasten hun voeten. Hij gaf ook hun ezels voer. 25 Zij maakten het geschenk gereed tot Jozef 's middags zou komen, want zij hadden gehoord dat zij daar de maaltijd zouden gebruiken. 26 Toen Jozef thuisgekomen was, brachten zij het geschenk dat zij voor hem bij zich [hadden] het huis binnen en zij bogen zich voor hem ter aarde. 27 Hij vroeg hun naar [hun] welstand en zei: Gaat het goed met uw vader, de oude [man], over wie u gesproken hebt? Leeft hij nog? 28 En zij zeiden: Het gaat goed met uw dienaar, onze vader; hij leeft nog. Toen knielden zij en bogen zich neer. 29 Hij sloeg zijn ogen op en zag Benjamin, zijn broer, de zoon van zijn moeder, en zei: Is dit uw jongste broer, over wie u met mij gesproken hebt? Daarna zei hij: Mijn zoon, God zij u genadig. 30 Jozef haastte zich, want zijn medelijden werd opgewekt vanwege zijn broer.

> *Hij wilde huilen, en [daarom] ging hij een kamer binnen en huilde daar. 31 Daarna waste hij zijn gezicht en kwam naar buiten. Hij bedwong zich en zei: Dien het voedsel op. 32 Zij dienden op: voor hem apart, voor hen apart en voor de Egyptenaren die met hem aten apart. De Egyptenaren mogen namelijk niet [samen] met de Hebreeën de maaltijd gebruiken, omdat dat voor de Egyptenaren een gruwel is. 33 Zij zaten vóór hem: de eerstgeborene overeenkomstig zijn eerstgeboorterecht en de jongste overeenkomstig zijn jeugd, zodat de mannen onder elkaar verbijsterd waren. 34 En hij [liet] hun van de gerechten brengen die vóór hem stonden, maar het gerecht van Benjamin was vijf keer groter dan dat van hen allen. Zij dronken en werden dronken met hem.*

Wanneer ze bij Jozef zijn aangekomen, buigen ze zich voor de tweede keer voor hem neer. Jozef vraagt niet naar hun geld, maar handelt naar zijn eigen hart. Hij verzorgt hen. De broers menen een geschenk mee te moeten brengen nu ze met de onderkoning zullen dineren. Jozef lijkt aan het geschenk echter geen enkele aandacht te besteden. Zo hoeven ook wij niet bij God te komen met geschenken als we menen Hem daardoor gunstig te moeten stemmen.

Jozef heeft gezegd: *"Deze mannen zullen vanmiddag met mij eten" (vers 16)*. Dit zomaar accepteren gaat te ver voor iemand die niet overtuigd is van zijn goedheid. Hetzelfde geldt vandaag nog voor ieder die uit valse nederigheid weigert in te gaan op het aanbod van de Heer Jezus: *"Komt, want het is <alles> al gereed" (Lk 14:16-17)*.

Jozef is niet geïnteresseerd in hun geschenken, maar in henzelf. Hij vraagt naar hun welstand en hoe het met hun oude vader gaat. Met de vraag naar hun welstand had zijn vader hem meer dan twintig jaar geleden naar de broers gezonden *(Gn 37:14)*. Hun antwoord is dat het goed met hem gaat. Maar is het wel waar? In hun antwoord vermelden ze niets van het verdriet van hun oude vader.

Als Jozef Benjamin ziet, moet hij opnieuw huilen. Hij zondert zich daarvoor af. Soms is het goed dat anderen onze tranen zien *(Hd 20:19; 2Tm 1:4)*, maar soms is het ook goed

..., terwijl ik de Heer diende met alle nederigheid, onder tranen en met beproevingen die mij overkwamen door de aanslagen van de Joden; ... (Hd 20:19)

..., verlangend je te zien als ik mij je tranen herinner, opdat ik met blijdschap vervuld word; ... (2Tm 1:4)

dat anderen onze tranen niet zien *(vgl. Jr 13:17; Lk 22:62)*. Hoe graag zou hij zich bekend hebben gemaakt! Maar het werk in de broers is nog niet klaar. Op dezelfde manier handelt de Heer Jezus met de vrouw aan de bron van Sichar in *Johannes 4*. Hij maakt Zichzelf ook niet direct aan haar bekend, maar pas nadat haar geweten in het licht is gekomen *(Jh 4:25-26)*.

Als u dan [nog] niet luistert,
zal mijn ziel wenen op verborgen plaatsen vanwege de hoogmoed,
bitter schreien, ja, tranen stromen er [uit] mijn ogen naar beneden,
want de kudde van de HEERE is gevangen weggevoerd. (Jr 13:17)

En hij ging naar buiten en weende bitter. (Lk 22:62)

De vrouw zei tot Hem: Ik weet dat [de] Messias komt, Die Christus wordt genoemd; wanneer Die is gekomen, zal Hij ons alles verkondigen. Jezus zei tot haar: Ik ben het, Die tot u spreek. (Jh 4:25-26)

Jozef bedwingt zich. Hoewel hij zich nog niet bekendmaakt, laat hij door de regeling aan tafel zien dat hij hen en hun geschiedenis kent. Dit maakt opnieuw indruk op de broers, die uit deze handelwijze merken dat hun hooggeplaatste gastheer over bovennatuurlijke kennis bezit ten aanzien van hun familieverhoudingen. Ze kunnen elkaar er alleen maar verbijsterd over aankijken. Door Benjamin vijf keer meer te geven dan de broers test Jozef hun gezindheid tegenover Benjamin. Zullen ze jaloers worden of het hem gunnen?

Aan het slot van het hoofdstuk lezen we voor de eerste keer na alle treurigheid over vrolijkheid. De blijdschap van de broers is nog niet over Jozef zelf, maar alleen over wat ze van hem krijgen.

Genesis 44

Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de volledige schuldbekentenis van de broers, uitgesproken door Juda. God brengt de broers, door middel van de aan Jozef verleende wijsheid, als het ware terug naar het veld van Dothan, waar zij Jozef in de put hebben gegooid en hebben verkocht *(Gn 37:17-24)*. Destijds hebben de angstkreten van Jozef niets uitgewerkt *(Gn 42:21)*. Wat zullen ze nu met Benjamin doen, die door zijn vader geliefd wordt *(vers 20)*? Zullen ze hem ook opofferen?

De beker in de zak van Benjamin | *verzen 1-13*

> *1 Hij gebood degene die over zijn huis [ging]: Vul de zakken van deze mannen met voedsel, zoveel als ze kunnen dragen, en stop ieders geld boven in zijn zak. 2 En mijn beker, de zilveren beker, moet u boven in de zak van de jongste leggen, [samen] met het geld voor zijn koren. Hij handelde in overeenstemming met de woorden van Jozef, die hij gesproken had. 3 's Morgens, toen het licht werd, liet men de mannen gaan, hen en hun ezels. 4 Zij waren de stad uitgegaan [en nog] niet ver gekomen, toen Jozef tegen hem die over zijn huis [ging] zei: Sta op en achtervolg die mannen. Als u ze ingehaald hebt, moet u tegen hen zeggen: Waarom hebt u kwaad voor goed vergolden? 5 Is dit niet [de beker] waaruit mijn heer drinkt en waarmee hij [dingen] met zekerheid kan waarnemen? U hebt slecht gehandeld met wat u gedaan hebt. 6 En hij haalde hen in en sprak deze woorden tot hen. 7 Zij zeiden tegen hem: Waarom spreekt mijn heer zulke woorden? Er is geen sprake van dat uw dienaren zoiets zouden doen! 8 Zie, het geld dat wij boven in onze zakken vonden, hebben wij uit het land Kanaän naar u teruggebracht! Waarom zouden wij [dan] zilver of goud stelen uit het huis van uw heer? 9 Degene van uw dienaren bij wie [de beker] gevonden wordt, moet sterven; bovendien zullen wij dan zelf slaven van mijn heer worden. 10 Daarop zei hij: Welnu dan, overeenkomstig uw woorden, zo zal het zijn. Degene bij wie hij gevonden wordt, zal mijn slaaf zijn, terwijl ú onschuldig zult zijn. 11 Zij haastten zich en ieder zette zijn zak op de grond, en ieder opende zijn zak. 12 En hij doorzocht ze, beginnend bij de oudste en eindigend bij de jongste; en de beker werd gevonden in de zak van Benjamin.*

> *13 Toen scheurden zij hun kleren. Ieder laadde [alles weer] op zijn ezel en zij keerden terug naar de stad.*

Opnieuw krijgen de broers een overlopende maat koren mee, terwijl ze ook het geld weer mee terugkrijgen. Gedurende hun hele beproeving blijft de HEERE Dezelfde in het betonen van Zijn genade.

De beker moet in de zak van Benjamin worden gedaan. Als enige van de broers is hij onschuldig aan de verwerping van Jozef, maar hem wordt alle schuld toegerekend. Dat is ook wat met de Heer Jezus is gebeurd. De Rechtvaardige heeft geleden voor de onrechtvaardigen *(1Pt 3:18)*. De broers (en wij) moeten dat leren.

Want ook Christus heeft eenmaal voor [de] zonden geleden, [de] Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen; Hij Die wel gedood is in [het] vlees, maar levend gemaakt in [de] Geest. (1Pt 3:18)

We kunnen de huisbestuurder wel zien als een beeld van de Heilige Geest. Hij doet alles wat Jozef zegt. Hij gaat de broers achterna en 'ontdekt' de beker in de zak van Benjamin. Hierdoor komen de broers in grote verslagenheid. Ze hebben geen verontschuldigingen meer. Daartoe wil de Heilige Geest een ziel altijd brengen: een erkenning zonder verontschuldiging.

Wat de beker betreft, zijn ze inderdaad onschuldig. Voor hun geweten heeft dat echter niets te betekenen. Juda vermeldt het niet eens. Als het geweten eenmaal is ontwaakt en van zonde is overtuigd, houdt het zich alleen met de echte schuldvraag bezig. Ze scheuren hun kleren, zoals eens Jakob heeft gedaan toen zij hem het huichelachtige bericht brachten van de dood van Jozef *(Gn 37:32-34)*.

Belijdenis voor Jozef | *verzen 14-17*

> *14 En Juda kwam met zijn broers in het huis van Jozef, die daar nog aanwezig was, en zij wierpen zich voor hem op de grond. 15 Jozef zei tegen hen: Wat is dit voor een daad, die u verricht hebt? Weet u niet dat een man als ik [zoiets] met zekerheid kan waarnemen? 16 Toen zei Juda: Wat zullen wij tegen mijn heer zeggen? Wat zullen wij spreken? Waarmee kunnen wij ons rechtvaardigen? God heeft de misdaad van uw dienaren aan het licht gebracht. Zie, wij zullen slaven van mijn heer zijn, zowel wij als hij bij wie de beker gevonden is. 17 Maar hij zei: Er is geen sprake van dat ik zoiets zou doen! De man bij wie de beker gevonden is, zal mijn slaaf zijn, maar u, trek in vrede naar uw vader.*

Als ze weer bij Jozef komen, buigen ze dit keer niet alleen, maar ze werpen zich voor hem neer. De broers erkennen de gerechtigheid van God. Ze zeggen dat Hij hun schuld aan het licht heeft gebracht, waarmee ze wellicht het kwaad bedoelen dat ze Jozef hebben aangedaan. Ze ervaren wat hun nu overkomt, als de rechtvaardige afrekening van God. Er komt geen weerwoord meer over hun lippen. Het enige wat ze kunnen doen, is zich aanbieden als slaven, samen met Benjamin. De broers tonen zich solidair met Benjamin.

Maar Jozef gaat verder met het toetsen van hun gezindheid. Hij voert hen steeds verder naar het doel en dat is een volledige belijdenis en herstel van de gemeenschap met hem. Jozef weet dat ze onschuldig zijn wat de beker betreft, maar hebben ze ook het verleden beleden? Daarom heeft hij hen in een situatie vergelijkbaar met die van vroeger gebracht. Wat zullen ze nu doen? Zullen ze hun broer in slavernij achterlaten, terwijl ze weten dat hij onschuldig is? Zullen ze vader Jakob weer met een verzonnen verhaal bedriegen, nu ten aanzien van Benjamin? Dan blijkt dat genade zijn werk in hun harten heeft gedaan.

Juda pleit voor zijn vader | *verzen 18-34*

> *18 Toen trad Juda op hem toe en zei: Och, mijn heer, laat uw dienaar toch
> een woord ten aanhoren van mijn heer mogen spreken, en ontsteek niet in
> woede tegen uw dienaar, want u bent als de farao. 19 Mijn heer heeft aan zijn
> dienaren gevraagd: Hebt u [nog] een vader of een broer? 20 Toen hebben wij
> tegen mijn heer gezegd: Wij hebben een oude vader, en [die heeft] een kind
> van [zijn] ouderdom, de jongste. Zijn broer is dood, en hij is als enig [kind]
> van zijn moeder overgebleven, en zijn vader heeft hem lief. 21 Toen hebt u
> tegen uw dienaren gezegd: Breng hem naar mij toe, zodat ik mijn oog op
> hem kan slaan. 22 Wij zeiden toen tegen mijn heer: De jongen kan zijn vader
> niet verlaten, want als hij zijn vader verlaat, zal deze sterven. 23 Toen zei u
> tegen uw dienaren: Als uw jongste broer niet met u meetrekt, mag u mij niet
> onder ogen komen. 24 En het gebeurde, toen wij naar uw dienaar, mijn vader,
> getrokken waren en wij hem de woorden van mijn heer verteld hadden, 25
> en onze vader zei: Keer terug, koop wat voedsel voor ons, 26 dat wij zeiden:
> Wij kunnen [daar] niet heentrekken. [Alleen] als onze jongste broer bij ons is,
> zullen wij gaan, want wij mogen die man niet [meer] onder ogen komen als*

> *onze jongste broer niet bij ons is. 27 Toen zei uw dienaar, mijn vader, tegen ons: Jullie weten dat mijn vrouw mij twee [zonen] gebaard heeft. 28 De ene is bij mij weggegaan, en ik heb gezegd: Hij is vast en zeker verscheurd; ik heb hem tot nu toe niet teruggezien. 29 Als jullie nu ook deze zoon van mij afnemen en hem een ongeluk overkomt, dan zullen jullie mijn grijze haar van ellende in het graf laten neerdalen. 30 En nu, als ik bij uw dienaar, mijn vader, [terug]kom zonder dat de jongen bij ons is – want hij is met hart en ziel aan hem verbonden – 31 dan zal het gebeuren dat hij zal sterven als hij ziet dat de jongen er niet [bij] is. Dan zullen uw dienaren het grijze haar van uw dienaar, onze vader, met verdriet in het graf doen neerdalen. 32 Uw dienaar heeft zich namelijk bij mijn vader borg gesteld voor de jongen, door te zeggen: Als ik hem niet bij u terugbreng, dan sta ik voor altijd bij mijn vader in de schuld. 33 En nu, laat uw dienaar toch in plaats van deze jongen de slaaf van mijn heer blijven, en laat de jongen met zijn broers gaan. 34 Hoe zou ik immers bij mijn vader [terug] kunnen keren, als de jongen niet bij mij is? Anders zou ik de ellende moeten zien die mijn vader zal treffen.*

In dit gedeelte luisteren we naar een hartroerend pleidooi van Juda. Jozef heeft het doel bereikt. Hij merkt hoe Juda veranderd is. Er is niets meer aanwezig van gevoelloosheid ten aanzien van zijn vader, zoals bij de mededeling van de verwerping van Jozef. Ook spreekt uit zijn pleidooi zijn liefde voor Benjamin, de zoon van de ouderdom van Jakob. Hij heeft geleerd zich in te leven in de gevoelens van zijn vader en van zijn jongste broer.

Dit is ook in de onderlinge verhoudingen tussen gelovigen belangrijk. Vooral ook is het belangrijk met betrekking tot de verhouding tussen de Vader en de Zoon, dat we gevoel krijgen voor wat de Vader heeft gevoeld toen Zijn Zoon leed, zowel van de kant van de mensen als van de kant van God. Zijn wij daar ook niet vaak ongevoelig voor?

Deze verandering in het hart van Juda heeft alleen God kunnen bewerken. Juda pleit niet om zelf vrij te komen, maar om Benjamin weer terug te krijgen bij zijn vader. Er is ook geen krachtig verweer om de onschuld van Benjamin te bewijzen. Hij zoekt niet naar woorden van rechtvaardiging, maar doet een beroep op het medelijden van Jozef. Juda argumenteert niet om Benjamin vrij te pleiten, maar vraagt om genade *(Jb 9:15)*.

[Zelfs] als ik rechtvaardig ben, kan ik geen antwoord geven;
mijn Rechter zal ik om genade smeken. (Jb 9:15)

In de gevoelens van Juda ten aanzien van zijn vader is niets meer aanwezig wat erop wijst dat hij zijn vader wil bedriegen, zoals vroeger naar aanleiding van het gebeuren met Jozef. Juda is de drijvende kracht achter de verwerping van Jozef geweest. Ook zijn persoonlijke leven is verwerpelijk *(Gn 38:1-26)*. Hier beluisteren wij de belijdenis dat God hun misdaad aan het licht heeft gebracht *(vers 16)*.

Hij beschrijft op een indrukwekkende manier de liefde van Jakob voor Benjamin en hoeveel moeite het heeft gekost Benjamin mee te krijgen. Hij brengt het verdriet tot uiting dat Jakob zal hebben als Benjamin ook niet meer terugkomt – veertien keer noemt hij de naam ‘vader’; twaalf keer spreekt hij over zijn ‘broer’. Ten slotte biedt hij zichzelf aan om in plaats van Benjamin slaaf te zijn.

Juda vertegenwoordigt hier het hele volk. Als stam is Juda het meest verantwoordelijk voor de verwerping van de Messias. Zij zijn, als de teruggekeerden uit Babel, in de tijd van het optreden van de Heer Jezus in het land.

Genesis 45

Jozef maakt zich bekend | *verzen 1-3*

> *1 Toen kon Jozef zich niet [meer] bedwingen voor allen die bij hem stonden en hij riep: Laat iedereen van mij weggaan. Er stond niemand bij hem, toen Jozef zich aan zijn broers bekendmaakte. 2 Hij huilde zo luid dat de Egyptenaren en het huis van de farao het hoorden. 3 Jozef zei tegen zijn broers: Ik ben Jozef! Leeft mijn vader nog? Maar zijn broers waren niet in staat om hem antwoord te geven, want zij waren door schrik voor hem overmand.*

Juda heeft zijn roerende toespraak zonder enige onderbreking van de kant van Jozef afgesloten. Dan is het moment aangebroken waarop Jozef zo lang heeft gewacht. Na het duidelijke bewijs van Gods werk van genade in de harten van de broers dat uit de mond van Juda is gekomen, kan Jozef zich niet langer bedwingen en maakt zich aan zijn broers bekend.

Niets anders kan zijn hart bevredigen dan juist zijn bekendmaking aan hen. Hij wil dat ze hem kennen. Hij wil bewuste gemeenschap met hen op basis van het zojuist bewezen werk van genade. Niets anders ook kan rust geven aan de harten van de broers.

Dit is ook de weg waarop God met de zondaar handelt en waartoe Hij hem wil brengen: dat de Heer Jezus Zich aan hem bekend kan maken. Dit is ook de weg waarop God met de Zijnen handelt: Hij wil dat ze niemand anders zien dan Jezus alleen *(Mt 17:6-8)*. Dit is een bekendmaking voor iedere ziel afzonderlijk. Daarbij kan niemand anders aanwezig zijn.

En toen de discipelen dit hoorden, vielen zij op hun gezicht en werden zeer bang. En Jezus kwam bij hen, raakte hen aan en zei: Staat op en weest niet bang. Toen zij nu hun ogen opsloegen, zagen zij niemand dan Jezus alleen. (Mt 17:6-8)

Opnieuw lezen we dat Jozef huilt, zelfs luid huilt, zodat iedereen het hoort. Het resultaat van het werk dat in de broers is gebeurd door de wijsheid waarmee hij hen heeft behandeld, laat hem niet onberoerd. Hij is met zijn diepste innerlijk betrokken bij dit werk. Als hij dan ziet wat de uitwerking is, laat hij zijn emoties de vrije loop. We kunnen er zeker van zijn dat dit een voorbeeld is van de betrokkenheid van de Heer Jezus bij elk werk van bekering en berouw in een mens, ongelovig of gelovig.

De bekendmaking is voor de broers zo ingrijpend, dat ze van schrik voor hem terugdeinzen. Op soortgelijke manier maakt de Heer Jezus zich bekend aan Saulus, tegen wie Hij zegt: *"Ik ben Jezus."* Saulus wordt ook overrompeld en op de grond geworpen door het besef dat Degene Die hij voor dood heeft verklaard, toch leeft *(Hd 9:4-5)*.

...; en hij viel op de grond en hoorde een stem die tot hem zei: Saul, Saul, waarom vervolg je Mij? En hij zei: Wie bent U, Heer? En Hij zei: Ik ben Jezus, Die jij vervolgt. (Hd 9:4-5)

Jozef opent zijn hart | *verzen 4-15*

> *4 Jozef zei tegen zijn broers: Kom toch dichter bij me! En zij kwamen dichterbij. Toen zei hij: Ik ben Jozef, jullie broer, die jullie naar Egypte verkocht hebben. 5 Maar nu, wees niet bedroefd en laat jullie ogen niet [in toorn] ontvlammen omdat jullie mij hiernaartoe hebben verkocht, want God heeft mij voor jullie uit gezonden tot behoud van [jullie] leven. 6 Deze twee jaren is er immers honger geweest in het midden van het land, en er [komen] nog vijf jaren waarin er geen ploegen of oogsten zal zijn. 7 God heeft mij voor jullie uit gezonden, om voor jullie een overblijfsel [veilig] te stellen op aarde, en jullie door een grote uitredding in leven te houden. 8 Nu dan, niet jullie hebben mij hiernaartoe gestuurd, maar God. Hij heeft mij aangesteld als een vader voor de farao, als heer over heel zijn huis en [als] heerser over het hele land Egypte. 9 Maak haast, ga naar mijn vader en zeg tegen hem: Dit zegt uw zoon Jozef: God heeft mij tot heer over heel Egypte aangesteld; kom naar mij toe, wacht er niet mee. 10 U kunt in het land Gosen wonen. Dan zult u dicht bij mij zijn, u, uw kinderen en kleinkinderen, uw kleinvee, uw runderen en alles wat u hebt. 11 Ik zal u daar onderhouden – want er zal nog vijf jaar honger zijn – zodat u niet verarmt, u, uw huis en alles wat u hebt. 12 Zie, jullie ogen zien het, en de ogen van mijn broer Benjamin [zien het], dat mijn mond tot jullie spreekt. 13 Vertel mijn vader over al mijn eer in Egypte en over alles wat jullie gezien hebben. Haast je en breng mijn vader hierheen. 14 Toen viel hij zijn broer Benjamin om de hals en huilde, en [ook] Benjamin huilde [terwijl hij] hem omhelsde. 15 Vervolgens kuste hij al zijn broers en hij huilde met hen; daarna [durfden] zijn broers met hem te spreken.*

De bekendmaking *"ik ben Jozef"*, vervult de harten van de broers met vrees en beven. Hier zien ze hun broer, die ze dood hebben gewaand, die zij

hebben gehaat, verworpen en in wezen vermoord. Hij leeft niet alleen, maar hij is heer over alles. Ook hierin is hij een beeld van de Heer Jezus *(Hb 2:8)*.

...; alles hebt U onder zijn voeten onderworpen'. Want door <Hem> alles te onderwerpen heeft Hij niets overgelaten dat Hem niet onderworpen zou zijn. Maar nu zien wij nog niet alles aan Hem onderworpen; ... (Hb 2:8)

Jozef opent zijn hart in goedheid en liefde voor de broers. Hij vertelt hun dat hun boosaardige handelingen hem tot die plaats hebben gebracht! Hun verwerping is het middel geweest om hem die positie te geven. God heeft het zo bestuurd. Er is bij hem geen enkele wraakzucht.

De zekerheid dat de wil van God, niet die van de mensen, alles bestuurt, zal ons voor wraakzucht of bitterheid bewaren en ons integendeel tot verzoening bereid maken. De geestelijke mens kan de hand van God in alle gebeurtenissen herkennen en is daardoor in staat hem te vergeven die hem onrecht aandoet.

Dat vermindert in geen enkel opzicht het kwaad dat zij hebben gedaan. Maar *"in de zaak waarin zij overmoedig handelden, [stond Hij] boven hen" (Ex 18:11)*. Wat de mens ten kwade heeft bedoeld, heeft God ten goede gebruikt. Zo is het ook met de Heer Jezus, Die enerzijds is overgeleverd naar de raad van God en anderzijds door de hand van moordenaars is omgebracht *(Hd 2:23)*.

..., Hem, door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven, hebt u door [de] hand van wettelozen aan [het kruis] gehecht en gedood. (Hd 2:23)

We zien hier wat voor de mens wel eeuwig een mysterie zal blijven. Aan de ene kant zien we de verantwoordelijkheid van de mens, die hem ook ten volle kan en zal worden aangerekend. Aan de andere kant zien we de raad van God, waarin Hij, wat de mens in boosaardigheid doet, een plaats geeft, zonder daar de mens minder toerekeningsvatbaar voor te verklaren.

De vreugde die het hart van Jozef vervult, is de vreugde van de herder die zijn verloren schaap heeft gevonden *(Lk 15:6)*. De broers krijgen de vreugdevolle opdracht hun vader te gaan halen en hem te vertellen *"over al mijn eer in Egypte en over alles wat jullie gezien hebben"*. Dat is ook een opdracht voor ons: vertellen aan God de Vader alles wat we hebben gezien van de heerlijkheid van de Heer Jezus.

En wanneer hij thuis komt, roept hij zijn vrienden en buren bijeen en zegt tot hen: Weest blij met mij, want ik heb mijn schaap gevonden dat verloren was. (Lk 15:6)

Jozef vergeldt zijn broers goed voor kwaad *(vgl. Mt 5:44; Rm 12:19-21)*. Hij neemt de hele zorg voor hen en hun gezinnen op zich tijdens de resterende vijf jaar van hongersnood. Bovenal mogen ze dicht bij hem zijn.

Maar Ik zeg u: hebt uw vijanden lief en bidt voor hen die u vervolgen, ... (Mt 5:44)

Jozef wijst erop dat ze hem zien en horen. Ze zien en horen geen wraakzuchtige broer, maar een die hen overlaadt met weldaden en hun nog veel meer weldaden in het vooruitzicht stelt. Hij doet alles om hun vrees weg te nemen. Hun ogen zien zijn heerlijkheid, hun oren horen zijn beloften, hun harten voelen zijn warme liefde als hij hen om de hals valt en hartelijk kust. *"In de liefde is geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit" (1Jh 4:18a)*. Van zijn vroegere hardheid is niets meer te merken.

Als ze zo overweldigd zijn door al zijn bewijzen van liefde en goedheid, komen hun tongen los. Zo werkt dat ook bij ons. Een hart dat overweldigd is door de liefde van de Heer Jezus, kan niet zwijgen. Waar het hart vol van is, loopt de mond van over, zowel in de richting van God om Hem te eren als in de richting van de mensen om hun te vertellen wat Hij aan onze ziel heeft gedaan.

De farao geeft opdracht om Jakob te halen | *verzen 16-24*

> *16 Toen het gerucht dat de broers van Jozef gekomen waren in het huis van de farao gehoord werd, was het goed in de ogen van de farao en in de ogen van zijn dienaren. 17 En de farao zei tegen Jozef: Zeg tegen uw broers: Doe dit: bepak uw dieren en ga op weg naar het land Kanaän, 18 haal uw vader en uw gezinnen op en kom naar mij toe. Ik zal u het beste [deel] van het land Egypte geven en u zult het voortreffelijkste van het land eten. 19 Ú hebt de bevoegdheid; doe dit: Neem uit het land Egypte wagens mee voor uw kleine kinderen en voor uw vrouwen. Vervoer [ook] uw vader [ermee] en kom. 20 Laat uw oog uw huisraad niet ontzien, want het beste van heel het land Egypte, dat is voor u. 21 Zo deden de zonen van Israël. En Jozef gaf hun wagens, naar het bevel van de farao; ook gaf hij hun proviand voor onderweg. 22 Hij gaf hun allen, iedereen, een stel kleren; Benjamin gaf hij echter driehonderd zilverstukken en vijf stel kleren. 23 En aan zijn vader stuurde hij evenzo tien ezels, die van het beste van Egypte droegen, en tien ezelinnen, [die] koren en brood droegen, en proviand voor zijn vader voor onderweg. 24 En hij stuurde zijn broers [op weg], en zij gingen; en hij zei tegen hen: Maak onderweg geen ruzie.*

Om bij Jozef te zijn moet alles worden opgegeven. Dat hoeven ze niet jammer te vinden *(vers 20)*. De farao, die hier een beeld van God is, zegt tegen hen dat hij hun het beste van het land Egypte zal geven. Eerder zijn ze bij Jozef gekomen met een beetje van het beste van het land Kanaän *(Gn 43:11)*, maar door Jozef krijgen ze het beste van Egypte. Met een dergelijke belofte heeft de Heer Jezus Zijn discipelen bemoedigd en daarmee bemoedigt Hij ook ons *(Mk 10:29-30)*.

Jezus zei: Voorwaar, Ik zeg u: er is niemand die [zijn] huis, broers, zusters, moeder, vader, kinderen of akkers heeft verlaten ter wille van Mij en ter wille van het evangelie, die niet honderdvoudig ontvangt, nu in deze tijd: huizen, broeders, zusters, moeders, kinderen en akkers, met vervolgingen, en in de toekomstige eeuw eeuwig leven. (Mk 10:29-30)

Ze krijgen niet alleen een land. Jozef, een beeld van de Heer Jezus, geeft hun ook alles wat nodig is om er te komen. *Wagens*, waarop ze kunnen rijden, kunnen we zien als een beeld van de Heilige Geest Die de gelovigen kracht en leiding geeft op de reis; ze hoeven niet in eigen kracht te gaan. *Voedsel* kunnen we zien als een beeld van het Woord van God dat de gelovigen mogen eten en waardoor ze ook kracht krijgen voor de reis. *Kleren* kunnen we zien als beeld van Christus met Wie de gelovigen bekleed zijn en Die door hen zichtbaar wordt in de wereld *(Gl 3:27)*.

Want u allen die tot Christus bent gedoopt, hebt Christus aangedaan. (Gl 3:27)

Zo worden de broers weggestuurd door Jozef, met als laatste vermaning: *"Maak onderweg geen ruzie."* Heel gemakkelijk kunnen ze onderweg, als ze met elkaar hun ervaringen bespreken, elkaar verwijten gaan maken over hun optreden in hun hele behandeling van Jozef. De een kan erop wijzen dat hij het van tevoren heeft gezegd *(Gn 42:22)*, een ander kan zeggen dat hij Jozef niet zelf in de put heeft gegooid, enzovoort. Maar Jozef heeft hun allen vergeving geschonken, daarom moeten ze elkaar geen verwijten gaan maken.

De vermaning om geen ruzie te maken hebben ook wij hard nodig. Ondanks alles wat de Heer Jezus ons heeft geschonken, vergeten we die vermaning nog wel eens. De discipelen maken ook een keer ruzie over wie wel de belangrijkste is en dat terwijl de Heer Jezus bezig is met Zijn lijden en daarover met hen spreekt *(Lk 22:24)*.

En er ontstond ook strijd onder hen, wie van hen wel [de] grootste mocht zijn. (Lk 22:24)

Jozef leeft nog! | *verzen 25-28*

> *25 Zij trokken weg uit Egypte en kwamen weer bij hun vader Jakob in het land Kanaän. 26 Toen vertelden zij hem: Jozef leeft nog! Hij is zelfs heerser over heel het land Egypte! Toen bezweek zijn hart, want hij geloofde hen niet. 27 Maar toen zij hem alle woorden overgebracht hadden die Jozef tot hen gesproken had, en toen hij de wagens zag die Jozef gestuurd had om hem te vervoeren, leefde de geest van hun vader Jakob op. 28 En Israël zei: Genoeg! Mijn zoon Jozef leeft nog! Ik zal gaan, ik wil hem zien, voordat ik sterf.*

Wanneer Jakob de in bloed gedoopte mantel van zijn zoon te zien krijgt, is er bij hem geen twijfel: zijn zoon is door een wild dier verscheurd *(Gn 37:33)*. Nu hij te horen krijgt dat Jozef nog leeft, gelooft hij het niet. We geloven eerder slecht nieuws dan goed nieuws, we geloven eerder de leugen dan de waarheid. Alleen door het werk van genade geloven we de waarheid.

Jakobs hart 'bezwijkt' of 'verdooft' – de letterlijke vertaling is *"verdoofde"* – als zijn zonen hem vertellen dat Jozef nog leeft. Er komt weer leven in hem, nadat ze hem *"alle woorden overgebracht hadden die Jozef tot hen gesproken had, en toen hij de wagens zag die Jozef gestuurd had om hem te vervoeren"*. Hierin kunnen we een beeld zien van de levendmakende kracht van het Woord van God (de woorden van Jozef) en de Heilige Geest (de wagens die Jozef heeft gezonden).

Nu wordt Jakob Israël genoemd, want zijn geestkracht komt terug. Jakob spreekt niet over de heerlijkheid van Jozef, maar over het feit dat hij nog leeft. Dat is genoeg, daarom gaat het. Het enige dat hij nog wil, is hem zien. Daarna kan hij rustig sterven.

De Heer Jezus heeft gezegd dat alleen als iemand opnieuw wordt geboren, wordt geboren uit water en Geest, hij het koninkrijk van God kan zien en ingaan *(Jh 3:3,5)*. Water is een beeld van het Woord van God *(Ef 5:26)*. Dat wil zeggen dat alleen het Woord van God, onder de werkzaamheid van de Heilige Geest, in staat is nieuw leven te laten ontstaan. Dat is het, in beeld, wat het verdoofde hart van Jakob doet herleven.

Jezus antwoordde en zei tot hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. (Jh 3:3)

Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het koninkrijk van God niet binnengaan. (Jh 3:5)

..., opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door [het] Woord, ... (Ef 5:26)

Als ons hart verdoofd is geworden, komt er alleen weer nieuw leven als we weer in Gods Woord gaan lezen. Daarin horen we de woorden van de ware Jozef, de Heer Jezus. Door de Heilige Geest, Die in ons woont, gaan die woorden voor ons leven.

Genesis 46

Jakob vertrekt naar Egypte | *verzen 1-7*

> *1 Israël brak op met alles wat hij had en hij kwam in Berseba; [daar] bracht hij offers aan de God van zijn vader Izak. 2 En God sprak 's nachts tot Israël door visioenen en zei: Jakob! Jakob! En hij zei: Zie, [hier] ben ik. 3 En Hij zei: Ik ben God, de God van uw vader; wees niet bevreesd om naar Egypte te trekken, want Ik zal u daar tot een groot volk maken. 4 Ik zal met u meetrekken naar Egypte en Ik zal u ook zeker doen terugkeren; en Jozef zal uw ogen sluiten. 5 Toen stond Jakob op [en vertrok] uit Berseba en de zonen van Israël vervoerden hun vader Jakob, hun kleine kinderen en hun vrouwen op de wagens die de farao gestuurd had om hem te vervoeren. 6 Hun vee en hun bezittingen die zij in het land Kanaän verworven hadden, namen zij [mee]; en zij kwamen in Egypte aan, Jakob en heel zijn nageslacht met hem. 7 Zijn zonen en zijn kleinzonen met hem, zijn dochters, zijn kleindochters en heel zijn nageslacht bracht hij met zich mee naar Egypte.*

Om Jozef te ontmoeten moet Jakob alles achterlaten wat hem vertrouwd en dierbaar is. Ook wij moeten vergeten wat achter is en ons uitstrekken naar wat voor ons is: Christus *(Fp 3:14)*. Op weg naar Jozef brengt Jakob op de grens van het land, bij Berseba, offers aan God. Berseba betekent 'put van de eed'. Het herinnert aan Gods beloften.

..., maar één ding [doe ik]: terwijl ik vergeet wat achter is en mij uitstrek naar wat vóór is, jaag ik in de richting van [het] doel naar de prijs van de hemelse roeping van God in Christus Jezus. (Fp 3:14)

Voordat hij uit het land vertrekt, wil hij God eren. Het is alsof hij nu niet verder wil zonder de overtuiging dat God met hem meegaat. Het antwoord blijft niet uit. God herinnert Jakob daar aan Zijn belofte om hem tot een groot volk te maken.

God wordt hier de God van zijn vader Izak genoemd. Dat herinnert eraan dat God de God van de opstanding is. Het herinnert aan de Heer Jezus als Degene Die door de dood is heengegaan en is opgestaan. Jakob bevindt zich, in beeld, op de grondslag van de opstanding, de grond van het nieuwe leven. Met Christus als de Opgestane is alle zegen verbonden.

Met Jakob naar Egypte | *verzen 8-27*

> *8 Dit zijn de namen van de zonen van Israël die naar Egypte kwamen, Jakob en zijn zonen. De eerstgeborene van Jakob: Ruben. 9 De zonen van Ruben: Hanoch, Pallu, Hezron en Charmi. 10 De zonen van Simeon: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar en Saul, de zoon van een Kanaänitische [vrouw]. 11 De zonen van Levi: Gerson, Kahath en Merari. 12 De zonen van Juda: Er, Onan, Sela, Perez en Zerah. Er en Onan waren echter in het land Kanaän gestorven. De zonen van Perez waren Hezron en Hamul. 13 De zonen van Issaschar: Tola, Pua, Job en Simron. 14 De zonen van Zebulon: Sered, Elon en Jahleël. 15 Dit waren de zonen van Lea, die zij Jakob gebaard heeft in Paddan-Aram, met Dina, zijn dochter. Het totale aantal zielen van zijn zonen en dochters was drieëndertig. 16 De zonen van Gad: Zifjon, Haggi, Suni, Ezbon, Eri, Arodi en Areli. 17 De zonen van Aser: Jimna, Jisva, Jisvi, Beria, en Serah, hun zuster. De zonen van Beria: Heber en Malchiël. 18 Dit waren de zonen van Zilpa. Haar had Laban aan zijn dochter Lea gegeven. Zij baarde hen bij Jakob: zestien zielen. 19 De zonen van Rachel, de vrouw van Jakob: Jozef en Benjamin. 20 In het land Egypte werden bij Jozef Manasse en Efraïm geboren, die Asnath, de dochter van Potifera, een priester uit On, hem baarde. 21 De zonen van Benjamin: Bela, Becher, Asbel, Gera, Naäman, Echi, Ros, Muppim, Huppim en Ard. 22 Dit waren de zonen van Rachel, die bij Jakob geboren zijn, bij elkaar veertien zielen. 23 De zonen van Dan: Husim. 24 De zonen van Naftali: Jahzeël, Guni, Jezer en Sillem. 25 Dit waren de zonen van Bilha. Haar had Laban aan zijn dochter Rachel gegeven. Zij baarde hen bij Jakob: bij elkaar zeven zielen. 26 Het totale aantal zielen die met Jakob naar Egypte kwamen en die van hem afstamden, afgezien van de vrouwen van de zonen van Jakob, was bij elkaar zesenzestig zielen. 27 De zonen van Jozef, die bij hem in Egypte geboren waren: twee zielen. Het totale aantal zielen die tot het huis van Jakob behoorden en die naar Egypte kwamen, was zeventig.*

Dit zijn de namen van hen met wie Jakob naar Egypte trekt. In *vers 26* wordt het getal zesenzestig genoemd. Zes is het getal van de mens. De mens schiet altijd tekort en bereikt op eigen kracht nooit de volmaaktheid, waarvan het getal zeven spreekt. In *vers 27* is het totaal zeventig zielen. Dat aantal is inclusief Jakob, Jozef, Efraïm en Manasse. De onvolmaaktheid van de mens (zesenzestig) wordt opgeheven en verandert in volkomenheid (zeventig) als Jozef (beeld van de Heer Jezus) wordt toegevoegd.

In *Handelingen 7* is sprake van vijfenzeventig zielen *(Hd 7:14)*. Beide aantallen zijn correct. Stéfanus – of Lukas als de schrijver van *Handelingen* – baseert zich op de Septuaginta of LXX, de Griekse vertaling van het Oude Testament. De Septuaginta komt op vijfenzeventig door in *vers 20* een andere zoon en een kleinzoon van Manasse en twee zonen en een kleinzoon van Efraïm te noemen.

En Jozef zond [hen] weg en riep zijn vader Jakob bij zich en al zijn verwanten, totaal vijfenzeventig zielen. (Hd 7:14)

Jakob ziet Jozef weer | *verzen 28-34*

> *28 [Jakob] stuurde Juda voor zich uit naar Jozef om hem [de weg] te laten wijzen naar Gosen. Toen zij in het land Gosen aangekomen waren, 29 spande Jozef zijn wagen in en ging naar Gosen, zijn vader Israël tegemoet. Toen hij voor hem verscheen, viel hij hem om de hals en huilde hij lange tijd aan zijn hals. 30 Toen zei Israël tegen Jozef: Nu kan ik sterven, nu ik jouw gezicht weer gezien heb, want je leeft nog. 31 Daarop zei Jozef tegen zijn broers en tegen het huis van zijn vader: Ik ga [het] aan de farao vertellen. Ik zal tegen hem zeggen: Mijn broers en het huis van mijn vader, die in het land Kanaän woonden, zijn naar mij toe gekomen. 32 De mannen zijn herders van kleinvee, want zij zijn [altijd] veehouders geweest. Zij hebben hun kleinvee en hun runderen, en alles wat zij hebben, meegebracht. 33 Wanneer het zal gebeuren dat de farao u roept en vraagt: Wat is uw beroep? 34 dan moet u zeggen: Uw dienaren zijn [altijd] veehouders geweest, van onze jeugd af aan tot nu toe, zowel wij als onze vaderen. Dan zult u wel in de landstreek Gosen mogen wonen, want elke herder van kleinvee is voor de Egyptenaren een gruwel.*

Jakob verlangt ernaar Jozef weer te zien, maar Jozef verlangt er ook naar zijn vader terug te zien. Hij rijdt hem tegemoet. Als wij op weg gaan om de Heer te ontmoeten, zullen we zien dat Hij op weg is ons tegemoet. Wat Jakob zegt *(vers 30)*, doet denken aan wat Simeon zegt als hij het Kind Jezus in zijn armen neemt *(Lk 2:25-30)*.

Nu laat U, Heer, uw slaaf in vrede heengaan naar uw woord, ... (Lk 2:29)

We zien in het hele gedrag van Jozef hoe hij als zoon zijn vader eert. Het is de plicht van de kinderen hun ouders te eren *(Ef 6:1-3)*. Deze verplichting blijft, ook als de kinderen in maatschappelijk opzicht een betere positie

Kinderen, weest jullie ouders gehoorzaam <in [de] Heer>, want dat is terecht. 'Eer uw vader en uw moeder', – dit is het eerste gebod met een belofte: 'opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde'. (Ef 6:1-3)

hebben dan hun ouders. De liefde van Jozef voor zijn vader is in de loop van de jaren niet afgenomen. Voor Jakob is het weerzien de vervulling van zijn grootste verlangen. Hij is voldaan en kan sterven. Hij zal echter nog zeventien jaar leven *(Gn 47:28)*.

Jozef wil zijn familie aan de farao voorstellen. Hij zegt hun wat ze moeten zeggen als de farao naar hun beroep vraagt. Het lijkt een gebruikelijke vraag van de farao te zijn aan hen die bij hem komen. Jozef bereidt hen daarop voor. Het antwoord moet luiden dat ze altijd veehouders zijn geweest.

God, van Wie de farao hier een beeld is, vraagt ons ook: 'Waar ben je mee bezig?' Kunnen wij dan ook antwoorden: 'Met zorg voor het vee, met zorg voor wat ons is toevertrouwd, met het ervoor zorgen dat alles wat we doen, tot Uw eer is' *(Ko 3:17)*?

En al wat u doet, in woord of in werk, [doet] alles in [de] Naam van de Heer Jezus, terwijl u God [de] Vader door Hem dankt. (Ko 3:17)

Het woord voor *"beroep"* is hetzelfde woord dat in *Psalm 45* met *"gedichten"* is vertaald: *"Ik draag mijn gedichten voor over een koning"* *(Ps 45:2b)*. In het antwoord dat Jozef de broers in de mond legt, zeggen de broers, dat hun beroep een gedicht is dat gaat over de Koning, over Zijn heerlijkheid die in *Psalm 45* verder wordt beschreven. Dat is ook wat de Heer Jezus in ons leven wil bewerken, wat Hij ons als het ware in de mond wil leggen. Hij wil dat ons leven een gedicht is, waarin de heerlijkheid van God wordt bezongen.

Het is niet verwonderlijk dat er staat: *"Want elke herder van kleinvee is voor de Egyptenaren een gruwel"* *(vers 34)*. Daardoor wordt de familie van Jakob een afzonderlijk deel van het land Egypte toegewezen en wordt voorkomen dat zij zich met de Egyptenaren zullen verbinden. Door een vermenging met de Egyptenaren zullen zij hun identiteit verliezen, wat nu niet het geval is. Zij blijven afgezonderd van de Egyptenaren en bewaren zo hun nationale en godsdienstige zelfstandigheid.

Er is ook een geestelijke toepassing van de gruwel van de Egyptenaren van de herder. De Egyptenaren zijn een beeld van de wereld. Iemand van de wereld vindt het leven van een christen die tot eer van God leeft, een gruwel.

Genesis 47

De broers bij de farao | *verzen 1-6*

> *1 Toen kwam Jozef en vertelde de farao en zei: Mijn vader en mijn broers zijn met hun kleinvee, hun runderen en alles wat zij hebben uit het land Kanaän gekomen; zie, zij zijn [nu] in de landstreek Gosen. 2 Hij had een deel van zijn broers meegenomen, [te weten] vijf man, en stelde hen aan de farao voor. 3 Toen zei de farao tegen zijn broers: Wat is uw beroep? Zij zeiden tegen de farao: Uw dienaren zijn herders van kleinvee, zowel wij als onze vaderen. 4 Verder zeiden ze tegen de farao: Wij zijn gekomen om als vreemdeling in dit land te wonen, want er is geen weidegrond [meer] voor het kleinvee dat aan uw dienaren toebehoort, omdat de honger zwaar is in het land Kanaän. Nu dan, laat uw dienaren toch in de landstreek Gosen wonen. 5 Toen zei de farao tegen Jozef: Uw vader en uw broers zijn naar u toe gekomen. 6 Het land Egypte, dat ligt voor u open. Laat uw vader en uw broers in het beste deel van het land wonen; ze mogen in de landstreek Gosen wonen. En als u merkt dat er onder hen bekwame mannen zijn, stel die dan aan tot opzichters over het vee dat mij toebehoort.*

Jozef vertelt de farao over de komst van zijn familie en de plaats die hij hun heeft toegewezen in het land Gosen. Hij schaamt zich niet voor hen *(vgl. Hb 2:11)*. Jozef heeft vijf van zijn broers meegenomen. De namen worden niet genoemd. De nadruk ligt daardoor op het getal vijf. Vijf is het getal van verantwoordelijkheid, wat een mens doet. De vraag van de farao gaat daarover: *"Wat is uw beroep?"*

Want èn Hij Die heiligt èn zij die geheiligd worden, zijn allen uit Eén; daarom schaamt Hij Zich niet hen broeders te noemen ... (Hb 2:11)

Ze zeggen dat ze herders zijn. Het houdt zorg in voor wat zwak is en zelf niet in staat is om gevaar af te slaan. De Heer Jezus is *"de goede Herder" (Jh 10:11,14)*, *"de grote Herder" (Hb 13:20)* en *"de overste Herder" (1Pt 5:4)*. Hij zorgt voor alle gelovigen, die Hij *"Mijn schapen"* noemt *(Jh 10:27)*.

Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken ze en zij volgen Mij. (Jh 10:27)

De broers zeggen dat zij gekomen zijn om als vreemdelingen in het land te wonen. Het is niet hun bedoeling zich er te vestigen, want hun eigenlijke

woonplaats is in Kanaän. Ze willen in Egypte blijven zolang de honger duurt.

De farao zegt tegen Jozef dat zijn familie in Gosen mag wonen. De toestemming van de farao is in overeenstemming met de wens van Jozef. Zo willigt de Vader elk verzoek in dat de Zoon doet ten aanzien van hen die bij Hem horen. Het beste van het land is voor zijn familie. De broers sluiten met hun vraag, om in Gosen te mogen wonen, aan op wat de farao al heeft toegezegd aan Jozef. Zo wil God ons graag op grond van ons gebed geven wat Hij in Zijn raad heeft voorgenomen ons te zullen geven.

De farao vraagt aan Jozef ervoor te zorgen dat bekwame herders uit zijn familie tot opzichters van zijn kudde worden aangesteld. De Heer Jezus heeft aan de gemeente onder andere *"herders"* gegeven *(Ef 4:11)*. Zij hebben een verantwoordelijkheid om voor de kudde te zorgen *(1Pt 5:1-3; Hd 20:28)*.

Jakob bij de farao | *verzen 7-10*

> *7 Jozef bracht zijn vader Jakob mee en stelde hem aan de farao voor; en Jakob zegende de farao. 8 De farao zei tegen Jakob: Hoe groot is het aantal van uw levensjaren? 9 Jakob zei tegen de farao: Het aantal van de jaren van mijn vreemdelingschap is honderddertig jaar. Weinig [in getal] en [vol] kwaad zijn mijn levensjaren geweest, en zij hebben het aantal van de levensjaren van mijn vaderen in de dagen van hun vreemdelingschap [nog] niet [eens] bereikt. 10 En Jakob zegende de farao en ging weer bij de farao weg.*

Jozef stelt niet alleen zijn broers aan de farao voor, maar ook zijn vader Jakob. Hij schaamt zich niet voor zijn oude, kreupele vader. Dat is een les voor alle jonge mensen die het in het leven verder hebben geschopt dan hun ouders. Jakob mag in vergelijking met de farao dan een arme grijsaard zijn, hij is rijk in God.

Wat de jaren van zijn leven betreft, moet hij het afleggen tegen zijn vaderen, die allen ouder zijn geworden dan hij: Terah – 205; Abraham – 175; Izak – 180; Jakob – 147. Maar hij is zich bewust van de bewarende genade van God in zijn leven. Hij is zich ook bewust dat hij zijn hele leven een vreemdeling is geweest en dat belijdt hij voor de farao *(Hb 11:13)*.

In [het] geloof zijn deze allen gestorven, zonder de beloften te hebben ontvangen, maar zij zagen het in de verte en begroetten het, en beleden dat zij vreemdelingen en bijwoners op de aarde waren. (Hb 11:13)

Jakob is, door de beloften die God hem heeft gedaan, de meerdere van de farao. Hij is zich daarvan bewust en zegent als zodanig de farao, in die tijd de machtigste man op aarde. *"Zonder enige tegenspraak nu wordt het mindere gezegend door het meerdere" (Hb 7:7)*. Eenzelfde tafereel zien we als gevangene Paulus voor Festus staat en zich tot koning Agrippa richt *(Hd 26:29)*.

Paulus echter zei: Ik zou God wel willen bidden dat én straks én voor lange tijd niet alleen u, maar ook allen die mij vandaag horen, zodanig werden zoals ook ik ben, uitgezonderd deze boeien. (Hd 26:29)

Jozef zorgt voor zijn familie | *verzen 11-12*

> *11 Jozef zorgde voor woonplaatsen voor zijn vader en zijn broers en gaf hun [grond]bezit in het land Egypte, in het beste [deel] van het land, [namelijk] in de landstreek Rameses, zoals de farao geboden had. 12 Jozef onderhield zijn vader, zijn broers en heel het huis van zijn vader met voedsel, tot de mond van de kleine kinderen toe.*

Jozef zorgt voor zijn vader en zijn broers. Hij geeft hun het beste deel in het land Egypte. Dit is naar het bevel van de farao. Alles wat de Heer Jezus voor de Zijnen doet, is in volkomen overeenstemming met de wil van de Vader. Zijn zorg gaat uit naar oud en jong, groot en klein, waarbij ieder krijgt wat hij nodig heeft. Niemand wordt vergeten.

Ieder lid van zijn familie ondervindt de zorg van Jozef. Er is persoonlijke aandacht voor ieder lid. Dat is een belangrijke les voor de zorg in de gemeente.

Jozef koopt alles voor de farao | *verzen 13-21*

> *13 Er was in heel het land geen brood [meer], want de honger was zeer zwaar, en het land Egypte en het land Kanaän raakten uitgeput door de honger. 14 [In ruil] voor het koren dat men kocht, zamelde Jozef al het geld in dat in het land Egypte en in het land Kanaän te vinden was. Jozef bracht dat geld naar het huis van de farao. 15 Toen nu het geld uit het land Egypte en uit het land Kanaän op was, kwamen alle Egyptenaren naar Jozef en zeiden: Geef ons brood! Waarom zouden we in uw aanwezigheid moeten sterven? Het geld is immers op! 16 Jozef zei: Geef uw vee; ik zal u [brood] geven [in ruil] voor vee, als uw geld op is. 17 Toen brachten zij hun vee naar Jozef, en Jozef gaf hun brood in ruil voor paarden, kleinvee, runderen en ezels. In dat jaar voorzag hij hen van brood in*

> *ruil voor al hun vee. 18 Toen dat jaar voorbij was, kwamen zij in het tweede jaar naar hem toe en zeiden tegen hem: Wij zullen het voor mijn heer niet verbergen dat, nu het geld op is en nu de veestapel aan mijn heer [is toegekomen], er voor mijn heer niets anders overgebleven is dan ons lichaam en onze grond. 19 Waarom zouden wij voor uw ogen sterven, zowel wij als onze grond? Koop ons en onze grond in ruil voor brood, dan zullen wij en onze grond de farao dienstbaar zijn. Geef [ons] ook zaad, zodat wij in leven kunnen blijven en niet sterven, en zodat de grond niet woest wordt. 20 Zo kocht Jozef voor de farao al de grond in Egypte, want de Egyptenaren verkochten allen hun akker, omdat de honger hun te sterk was geworden. Zo werd het land [het eigendom] van de farao. 21 En wat het volk betreft, dat liet hij overbrengen naar de steden, van het [ene] einde van het gebied van Egypte tot het [andere] einde ervan.*

Jozef gebruikt zijn positie als heer over alles om alles in volkomen onderwerping aan de farao te brengen. Hij doet dat door alles aan hemzelf te onderwerpen: eerst het geld *(vers 15)*, daarna het vee *(verzen 16-17)*, ten slotte de mensen zelf en hun land *(verzen 18-20)*. Zo wordt alles dienstbaar aan de farao. Op gelijke wijze zal de Heer Jezus straks alle dingen onderwerpen aan God *(1Ko 15:24-28)*. Hij heeft alles voor God gekocht *(Op 5:9; Mt 13:44; 2Pt 2:1)*.

En zij zingen een nieuw lied en zeggen: U bent waard het boek te nemen en zijn zegels te openen; want U bent geslacht en hebt voor God gekocht met Uw bloed uit elk geslacht en taal en volk en natie, ... (Op 5:9)

Het handelen van Jozef gaat niet ten koste van het welzijn van de Egyptenaren, maar is juist tot hun welzijn *(vers 25)*. De zegen van de mens ligt juist in het uitleveren van zichzelf met alles wat hij heeft aan de Heer Jezus.

De priesters | *vers 22*

> *22 Alleen de grond van de priesters kocht hij niet, want de priesters kregen een vaste toelage van de farao. Zij aten van hun vaste toelage, die de farao hun gaf. Daarom hoefden zij hun grond niet te verkopen.*

Er is een groep mensen die niet aan Jozef wordt onderworpen: de priesters. Dat doet denken aan de gelovigen van de gemeente nu. Zij zijn priesters *(1Pt 2:5)*. Wanneer straks alles aan de Heer Jezus zal worden

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

onderworpen, is de gemeente daarvan uitgezonderd. De gemeente mag met Hem regeren: *"En Hij heeft alles aan Zijn voeten onderworpen en Hem als Hoofd over alles gegeven aan de gemeente" (Ef 1:10-11,22-23)*.

Het deel voor de farao | *verzen 23-26*

> *23 Toen zei Jozef tegen het volk: Zie, ik heb u en uw grond nu voor de farao gekocht. Zie, hier is zaad voor u, zodat u de grond kunt bezaaien. 24 Maar met de opbrengsten zal het zo zijn, dat u het vijfde deel aan de farao zult geven, en dat de vier [andere] delen voor u zullen dienen tot zaad voor de akker, tot voedsel voor u en voor hen die in uw huizen zijn, en tot voedsel voor uw kleine kinderen. 25 Zij zeiden toen: U hebt ons in leven gehouden. Laat ons genade vinden in de ogen van mijn heer, en wij zullen slaven van de farao zijn. 26 En Jozef maakte dit tot een verordening ten aanzien van de grond in Egypte, tot op deze dag, dat de farao een vijfde deel [van de opbrengst] kreeg; behalve dat alleen de grond van de priesters niet aan de farao toebehoorde.*

In aansluiting op de verlossing die Jozef heeft bewerkt en waardoor hun leven gespaard is gebleven, geeft hij nu aan het volk wat het nodig heeft om in leven te blijven. Zo is de Heer Jezus ook voor allen die Hem toebehoren. Hij verlost niet alleen, maar geeft alles wat nodig is om voor Hem te kunnen leven. *"Zijn Goddelijke kracht heeft ons immers alles geschonken betreffende [het] leven en [de] Godsvrucht" (2Pt 1:3)*.

We hebben leven gekregen en al het nodige om voor God te leven. Daartoe heeft Hij ons zaad gegeven, dat is het Woord van God, dat we mogen uitzaaien en dat we als voedsel tot ons mogen nemen. Eerst moet het deel voor de farao apart worden gezet. Steeds moet bij ons het bewustzijn aanwezig zijn dat God op alles de eerste rechten heeft *(Sp 3:9)*.

Vereer de HEERE met je bezit,
met de eerstelingen van heel je opbrengst,
... (Sp 3:9)

Jakobs laatste levensjaren | *verzen 27-31*

> *27 Zo woonde Israël in het land Egypte, in de landstreek Gosen. Daar verwierven zij bezit. Zij waren vruchtbaar en werden zeer talrijk. 28 Jakob leefde [nog] zeventien jaar in het land Egypte, zodat de dagen van Jakob, de jaren van zijn leven, honderdzevenenveertig jaar waren. 29 Toen de dagen voor Israël*

> *naderbij kwamen, dat hij zou sterven, riep hij zijn zoon Jozef en zei tegen hem: Als ik toch genade in jouw ogen gevonden heb, leg [dan] toch je hand onder mijn heup [en zweer] dat je mij goedertierenheid en trouw zult bewijzen. Begraaf mij toch niet in Egypte, 30 maar laat mij bij mijn vaderen liggen. Daarom moet je mij uit Egypte vervoeren en mij in hun graf begraven. Hij zei: Ík zal overeenkomstig uw woorden handelen. 31 Hij zei: Zweer [het] mij. En hij zwoer [het] hem. Toen boog Israël zich neer aan het hoofd[einde] van het bed.*

Jakob heeft van de eerste honderddertig jaar van zijn leven tegen de farao gezegd: *"Weinig in getal en vol kwaad zijn mijn levensjaren geweest" (vers 9)*. Dat komt omdat hij de leiding van de HEERE niet had aanvaard, maar zijn eigen weg was gegaan. Daarom ook hebben zijn levensjaren *"het aantal van de levensjaren van mijn vaderen in de dagen van hun vreemdelingschap [nog] niet [eens] bereikt"*.

Izak is niet uit het land weggeweest en heeft, voor zover de Schrift ons vertelt, geen bijzondere moeilijkheden gekend. Het leven van Abraham speelde zich voor het grootste deel af in de gunst van en gemeenschap met God. Jakob heeft niet begrepen dat God hem in liefde heeft willen leiden en die leiding dan ook niet ervaren. Hij heeft niet op God vertrouwd, maar gedacht er zelf voor te moeten zorgen te krijgen wat God hem heeft beloofd. Zo komt hij na honderddertig jaar in Egypte.

In de laatste zeventien jaar van zijn leven, jaren die hij in Egypte bij Jozef doorbrengt, groeit hij echter naar een einde toe dat heerlijker is dan dat van zijn vaderen. In de weg van het geloof blijft hij achter bij Abraham en Izak, maar zijn einde is beter. We hebben geen verslag van het sterfbed van Abraham of Izak. We lezen wel uitvoerig van het sterfbed van Jakob. Dat is om te laten zien hoe uiteindelijk de genade van God ten opzichte van deze man triomfeert. Het is de bekroning van Gods geduldige werk van tucht.

Houdt uw voorgangers in herinnering die het Woord van God tot u gesproken hebben, en volgt, terwijl u het einde van hun wandel beschouwt, hun geloof na. (Hb 13:7)

"Toen de dagen voor Israël naderbij kwamen, dat hij zou sterven" (vers 29). Het einde van zijn wandel is nabij *(vgl. Hb 13:7)*. Hij roept Jozef en zegt tegen hem zijn hand onder zijn heup te leggen. Aan zijn heup is hij geslagen bij Pniël *(Gn 32:25)* en sindsdien loopt hij mank *(Gn 32:31)*. Voortdurend is hij in

zijn wandel herinnerd aan zijn gevecht met God. Nu is hij waar God hem hebben wil.

Jakob laat Jozef zweren dat hij in het land begraven zal worden. Hij wil begraven worden met het oog op de opstanding en met het oog op alle door God gedane beloften die in verbinding staan met het land van de belofte. De Heer Jezus beantwoordt de vraag naar de opstanding ook met het verwijzen naar God als de God van Abraham, Izak en Jakob. Hij zegt daarbij: *"Hij is niet <de> God van doden, maar van levenden"* *(Mt 22:31-32)*. Daarmee zegt Hij dat de aartsvaders voor God leven al zijn ze gestorven en dat ze in de opstanding zullen leven en de beloften zullen beërven.

Jozef verklaart met een eed dat hij aan de wens van zijn vader zal voldoen. Jozef is ook hier een beeld van de Heer Jezus, want door Hem zullen alle beloften van God worden vervuld.

"Toen boog Israël zich [aanbiddend] neer aan het hoofd[einde] van het bed" *(vers 31)*. Hij gelooft Jozef op zijn woord. Dit geeft hem rust en hij kan aanbidden. Dit vers wordt in *Hebreeën 11* aangehaald. Daar wordt het vertaald met: *"En hij aanbad [leunend] op het uiteinde van zijn staf"* *(Hb 11:21)*. De staf spreekt van de steun die hij nodig heeft gehad op zijn levensweg. Die steun heeft hij eerst niet willen aanvaarden. Hij heeft alles zelf willen doen. Sinds God hem aan de heup heeft geslagen, is de staf een onmisbaar onderdeel van zijn leven. Hier erkent hij dat God zijn steun is geweest en dat voert hem tot aanbidding.

Zijn sterven wordt gekenmerkt door het aanbidden van God en het uitdelen van zegen aan zijn nageslacht. Dit laatste zien we in de volgende hoofdstukken. Is er een mooier einde denkbaar?

Genesis 48

Jozef en zijn zonen bij zijn vader | *verzen 1-7*

> *1 Na deze dingen gebeurde het dat men tegen Jozef zei: Zie, uw vader is ziek! Toen nam hij zijn twee zonen, Manasse en Efraïm, met zich mee. 2 Men vertelde Jakob: Zie, uw zoon Jozef komt naar u toe. Israël verzamelde toen zijn krachten en ging op het bed zitten. 3 Daarna zei Jakob tegen Jozef: God, de Almachtige, is aan mij verschenen in Luz, in het land Kanaän, en Hij heeft mij gezegend. 4 Hij heeft tegen mij gezegd: Zie, Ik zal u vruchtbaar maken, u talrijk maken, en u tot een menigte van volken maken; en Ik zal dit land aan uw nageslacht na u geven als eeuwig bezit. 5 Nu dan, jouw twee zonen, die bij jou in het land Egypte geboren zijn voordat ik bij je in Egypte kwam, zijn van mij; Efraïm en Manasse zijn van mij, net als Ruben en Simeon. 6 Maar je nakomelingen die je na hen zult verwekken, zullen van jou zijn. Bij [het ontvangen van] hun erfelijk bezit zullen zij onder de naam van hun broers gerekend worden. 7 Wat mij betreft, toen ik uit Paddan kwam, is Rachel onderweg in het land Kanaän onder mijn ogen gestorven, terwijl het nog maar een kleine afstand was om bij Efrath te komen. Ik heb haar daar begraven, langs de weg naar Efrath, het [tegenwoordige] Bethlehem.*

Jozef krijgt bericht dat zijn vader ziek is. Hij begrijpt dat deze ziekte tot de dood zal voeren. Hij neemt zijn beide zonen mee naar zijn zieke vader, in de verwachting dat zij de zegen van hun stervende grootvader zullen ontvangen. Jozef is, meer dan al zijn broers, vol liefde geweest voor zijn vader. Daarom heeft hij reden om bijzondere gunst van hem te verwachten.

Het is een voorrecht voor jonge mensen, die net aan hun loopbaan in de wereld beginnen, in contact te zijn of te komen met hun grootouders die met de Heer hebben geleefd en op het punt staan de wereld te verlaten. Oude gelovigen kunnen getuigen van de goedheid van God en van Zijn wegen die Hij in Zijn wijsheid met hen is gegaan. Dat zal een grote bemoediging zijn voor het opkomende geslacht.

Als *Israël (vers 2b)* hoort dat Jozef komt, verzamelt hij zijn krachten en gaat rechtop in bed zitten. Het horen van de naam Jozef geeft hem kracht. Als *Jakob (vers 3)* begint hij te vertellen over de zegen waarmee God hem heeft

gezegend en de beloften die hem zijn gedaan. De zegen die hij heeft gekregen, wil hij nu overdragen aan zijn nageslacht.

Jakob ontneemt aan Ruben en Simeon de zegen van het eerstgeboorterecht en geeft die zegen aan de zonen van Jozef. Hiervoor neemt hij de beide zonen van Jozef, die een heidense vrouw hem geschonken heeft, aan tot zijn eigen zonen *(1Kr 5:1)*. Ruben heeft het eerstgeboorterecht verspeeld; Jakob zelf heeft het gekocht en zich met bedrog toegeëigend, door te doen alsof hij Ezau is *(Gn 25:31-33; 27:19)*. De Heer Jezus wordt ook de Eerstgeborene genoemd, omdat Hij die titel waard is, terwijl de eerste Adam die heeft verspeeld. Jakob noemt Efraïm als eerste.

De zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël -- hij was namelijk de eerstgeborene, maar omdat hij het bed van zijn vader geschonden had, is zijn eerstgeboorterecht aan de zonen van Jozef, de zoon van Israël, gegeven, maar niet [zo], dat deze in het geslachtsregister als eerstgeborene werd ingeschreven, ... (1Kr 5:1)

Jakob wordt door de zonen van Jozef herinnerd aan de dood van Rachel, zijn lievelingsvrouw. In haar dood heeft hij – in beeld – geleerd dat alles waar het vlees op vertrouwt, moet worden weggenomen. God heeft Rachel van hem weggenomen, Rachel die hij ten koste van alles heeft willen sparen. God heeft hem ook Jozef en Benjamin afgenomen. God geeft hem Jozef en Benjamin echter terug en hij ziet zelfs de zonen van Jozef.

Een begrafenis spreekt ook van nieuw leven. De dood van Rachel is gepaard gegaan met de geboorte van Benjamin. Bethlehem is het keerpunt in het leven van Jakob, Bethlehem is ook het keerpunt in de geschiedenis van het volk Israël, omdat de Heer Jezus, hun Messias, daar geboren is: *"En u, Bethlehem-Efratha, [al] bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda, uit u zal Mij voortkomen Die een Heerser zal zijn in Israël. Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwige dagen af" (Mi 5:1; Mt 2:1)*. Ze zien het nu nog niet, maar ze zullen het zien.

Toen nu Jezus was geboren in Bethlehem in Judéa, in [de] dagen van koning Herodes, zie, wijzen uit [het] oosten kwamen naar Jeruzalem ... (Mt 2:1)

Jakob zegent Jozef en zijn zonen | *verzen 8-16*

> *8 Toen zag Israël de zonen van Jozef en zei: Wie zijn dat? 9 Jozef zei tegen zijn vader: Dat zijn mijn zonen, die God mij hier gegeven heeft. En hij zei: Breng hen toch bij mij, dan zal ik hen zegenen. 10 De ogen van Israël waren echter zwak van ouderdom; hij kon niet [goed meer] zien. Hij liet hen dichter bij*

zich komen; toen kuste hij hen en omhelsde hen. 11 En Israël zei tegen Jozef:
Ik had niet gedacht je gezicht [ooit nog] te zien, maar zie, God heeft mij zelfs
je nageslacht laten zien. 12 Toen liet Jozef hen bij [Jakobs] knieën weggaan,
en hij boog zich met zijn gezicht ter aarde. 13 Daarna nam Jozef hen beiden:
Efraïm aan zijn rechterhand – voor Israël was dat links – en Manasse aan zijn
linkerhand – voor Israël was dat rechts. Zo liet hij hen dichter bij hem komen.
14 Maar Israël stak zijn rechterhand uit en legde die op het hoofd van Efraïm,
hoewel deze de jongste was, en [hij legde] zijn linkerhand op het hoofd van
Manasse. Hij kruiste zijn handen, hoewel Manasse de eerstgeborene was. 15
En hij zegende Jozef en zei:

De God voor Wiens aangezicht mijn vaderen, Abraham en Izak, gewandeld hebben,
de God Die mij als herder geleid heeft, mijn [leven] lang tot op deze dag,
16 de Engel, Die mij verlost heeft van al het kwaad, zegene deze jongens,
zodat door hen mijn naam genoemd zal blijven, en de naam van mijn vaderen Abraham en Izak
en zij in het midden van het land in menigte zullen toenemen.

Als Jozef zijn zonen bij zijn vader brengt, vraagt zijn vader wie dat zijn. Het antwoord is hetzelfde als het antwoord dat Jakob eens aan Ezau heeft gegeven *(Gn 33:5)*. Hoewel Jakob de zonen van Jozef, zijn kleinzonen, niet kan zien, omhelst hij hen. Hij heeft hen lief, zoals een grootvader zijn kleinkinderen liefheeft. Zij zijn zijn kroon *(Sp 17:6a)*. Hij erkent Gods goedheid dat hij niet alleen Jozef, maar ook diens kinderen heeft mogen zien en dat terwijl hij Jozef zo lang dood gewaand heeft. Hij zegt daarmee dat God hem overvloedig heeft gezegend.

Kleinkinderen zijn de kroon van de ouderen, ... (Sp 17:6a)

"Door het geloof zegende Jakob bij zijn sterven elk van de zonen van Jozef" (Hb 11:21). Er is wel gezegd dat Jakob nooit zo krachtig heeft gewandeld als hier waar hij ziek in bed ligt, en nooit zo helder heeft gezien als hier terwijl zijn ogen zwak zijn geworden. Mogelijk dat hij bij het zegenen van de jongste vóór de oudste heeft gedacht aan het bedrog dat hij als de jongste heeft gepleegd om de zegen van de oudste te krijgen *(Gn 27:19)*.

Jakob zegent in de zonen van Jozef ook Jozef zelf *(vers 15)*, terwijl hij God belijdt als zijn Herder. Hij weet dat God hem heeft geleid, hoewel hij zo

vaak niet aan Hem heeft gedacht. Hij weet dat God hem uit alle nood heeft gered *(vgl. 2Tm 4:18)*, waarin hij door eigen schuld is terechtgekomen.

De Heer zal mij redden van elk boos werk en behouden voor Zijn hemels koninkrijk. Hem zij de heerlijkheid tot in alle eeuwigheid! Amen. (2Tm 4:18)

Bij de zegen die Jakob uitspreekt, gebruikt hij drie aanduidingen voor God.

1. Eerst spreekt hij over *"de God voor Wiens aangezicht mijn vaderen, Abraham en Izak, gewandeld hebben"*. Daarmee geeft hij aan dat hij God kent als de God van het verbond.
2. Daarna spreekt hij over *"de God Die mij als herder geleid heeft, mijn leven lang tot op deze dag"*. Hiermee duidt hij aan dat God zijn hele leven lang voor hem heeft gezorgd en het hem aan niets heeft laten ontbreken.
3. Ten slotte noemt hij God *"de Engel, Die mij verlost heeft van al het kwaad"*. Jakob is zich ook bewust van Gods bescherming en bevrijding uit alle verdrukking die hij heeft ervaren.

Met deze drie bijzondere benamingen voor God bidt hij om Gods genadige zegen voor de beide jongens.

Jakob zegent eerst de jongste | *verzen 17-20*

> *17 Toen Jozef zag dat zijn vader zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm legde, was dat kwalijk in zijn ogen. Daarom greep hij de hand van zijn vader om die te verleggen van het hoofd van Efraïm naar het hoofd van Manasse. 18 Jozef zei tegen zijn vader: Niet zó, mijn vader, want dit is de eerstgeborene. Leg uw rechterhand op zijn hoofd. 19 Maar zijn vader weigerde het en zei: Ik weet het, mijn zoon, ik weet het. Ook hij zal tot een volk worden, ook hij zal aanzien krijgen; maar toch zal zijn jongste broer meer aanzien krijgen dan hij, en zijn nageslacht zal tot een grote menigte van volken worden. 20 Zo zegende hij hen op die dag; hij zei:*
>
> *Israël zal met jullie [naam] zegenen door te zeggen:*
> *Moge God u maken als Efraïm en als Manasse.*
>
> *Zo plaatste hij Efraïm vóór Manasse.*

Jozef meent dat zijn vader zich vergist. Het is de enige onvolkomenheid die we van Jozef lezen in de Bijbel, waaruit blijkt dat ook hij een feilbaar mens is. Alleen de Heer Jezus is altijd volmaakt geweest, zonder één enke-

le onvolkomenheid. Jakob zegent door geloof. Zijn geloofsoog ziet Gods bedoeling om ook hier de jongste vóór de oudste te zegenen, zoals Hij dat ook bij hem en Ezau heeft gedaan. Hij drukt zijn vertrouwen op God uit door twee keer te zeggen: *"Ik weet het."*

God gaat voorbij aan natuurlijke voorrechten en kiest hen die anders niet in aanmerking zouden komen voor de zegen van het eerstgeboorterecht. De *zegen* van het eerstgeboorterecht komt bij Jozef – in zijn zonen – terecht. Juda krijgt de *positie* die aan het eerstgeboorterecht is verbonden *(1Kr 5:1-2)*.

De zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël -- hij was namelijk de eerstgeborene, maar omdat hij het bed van zijn vader geschonden had, is zijn eerstgeboorterecht aan de zonen van Jozef, de zoon van Israël, gegeven, maar niet [zo], dat deze in het geslachtsregister als eerstgeborene werd ingeschreven, want Juda werd machtig onder zijn broers, en een uit hem werd tot vorst, maar het eerstgeboorterecht was van Jozef -- ... (1Kr 5:1-2)

In de boeken van de profeten wordt, na de scheuring van het rijk in tien en twee stammen, het tien stammenrijk regelmatig aangeduid met de naam Efraïm. Manasse is niet zo groot geworden als Efraïm en is daarbij ook nog in tweeën gedeeld. Een halve stam woont in het land en de andere helft woont in het Overjordaanse.

Een extra zegen voor Jozef | *verzen 21-22*

> *21 Toen zei Israël tegen Jozef: Zie, ik ga sterven, maar God zal met jullie zijn en Hij zal jullie terugbrengen naar het land van jullie vaderen. 22 En ík geef jou één [deel] meer dan je broers, een bergrug, die ik met mijn zwaard en mijn boog uit de hand van de Amorieten heb genomen.*

Jozef krijgt een extra zegen van Jakob. Het is een bergrug die Jakob met zijn zwaard en zijn boog op de vijand heeft veroverd. Daar heeft hij zich voor ingespannen. Het zwaard is een wapen dat gebruikt wordt als de vijand dichtbij is. De boog wordt gebruikt als de vijand veraf is. Het zwaard is een beeld van het Woord van God dat we in geloof gebruiken om de vijand te verslaan. De boog stelt de hoop voor, waardoor we wat nog toekomst is, ons nu al eigen maken *(2Kn 13:15-17)*.

Het kan zijn dat wat Jakob hier zegt, als profetische tegenwoordige tijd moet worden gezien. Het is niet bekend dat Jakob een stuk land in Kanaän heeft veroverd. Daarom kan het zijn dat hij hier doelt op de verovering ervan door zijn nageslacht. Het kan ook zijn dat hij doelt op het stuk land

dat hij eerst heeft gekocht *(Jz 24:32)*, maar dat dit land later, wanneer hij naar Egypte is getrokken, door de Amorieten in bezit is genomen. In elk geval is het een stuk land waarvoor strijd is geleverd. Dit land schenkt hij aan Jozef *(vgl. Jh 4:5)*.

Hij kwam dan bij een stad in Samaria, Sichar geheten, dicht bij het veld dat Jakob zijn zoon Jozef had gegeven. En daar was de bron van Jakob. (Jh 4:5)

We mogen leven in het licht van de toekomst, wanneer alle vijandschap teniet is gedaan. Door zwaard en boog nemen we een bergrug in bezit om die aan de ware Jozef te kunnen geven. Een bergrug is een hoogte, een plek verheven van de aarde en daardoor dichter bij de hemel. Het spreekt van gemeenschap met God, van genoeg hebben aan Hem.

Habakuk kan zingen, terwijl alles hem ontbreekt: *"De HEERE Heere is mijn kracht ... en Hij doet mij treden op mijn hoogten" (Hk 3:17-19)*. Ook wij kunnen zegen doorgeven aan onze kinderen, zegeningen die we hebben verkregen door de overwinningen die wij op de vijand hebben behaald. Als wij die doorgeven, is het goed erbij te vertellen hoe we die zegen hebben veroverd, opdat onze kinderen op dezelfde wijze te werk zullen gaan voor hun nageslacht. De zegen is: gemeenschap met God.

Genesis 49

Jakob roept zijn zonen bij zich | *verzen 1-2*

> *1 Daarop riep Jakob zijn zonen en zei:*
> *Verzamel jullie, dan maak ik jullie bekend*
> *wat jullie in later tijd overkomen zal.*
> *2 Kom bijeen en luister, zonen van Jakob,*
> *luister naar Israël, jullie vader.*

Uit de woorden van Jakob blijkt dat dit hoofdstuk profetisch van karakter is. Hij gaat zijn zonen vertellen wat hun *"in later tijd overkomen zal"*, of beter: *"in het laatst van de dagen overkomen zal"*. Het is de geschiedenis van het volk Israël in de eindtijd. Jakob roept zijn zonen zowel in *vers 1* als in *vers 2* op om te komen en te luisteren. Hij eist hun volle aandacht. Dat geeft wel aan hoe belangrijk het is wat hij te vertellen heeft.

Hij spreekt zijn zonen aan als *"zonen van Jakob"* en hij spreekt hen toe als *"Israël, jullie vader"*. Hij kent zijn zonen in hun gedrag, het gedrag dat hij zelf ook zo vaak heeft laten zien. Hij heeft echter geleerd door zijn worsteling met God en de overwinning die hij heeft behaald, waaraan hij zijn naam 'Israël' te danken heeft. Hij spreekt als een vader die ten slotte een overwinnaar geworden is. In die kracht gaat hij zijn zonen vertellen hoe het in de toekomst met hen zal gaan.

Ruben | *verzen 3-4*

> *3 Ruben, jij bent mijn eerstgeborene,*
> *mijn kracht en de eerste [vrucht] van mijn mannelijkheid,*
> *de voortreffelijkste in hoogheid*
> *en de voortreffelijkste in sterkte.*
> *4 Onstuimig als het water [als je bent],*
> *zul je niet de voortreffelijkste zijn,*
> *want je bent het bed van je vader ingeklommen,*
> *[en] toen heb je [het] geschonden.*
> *Hij is mijn sponde ingeklommen!*

Ruben (betekent 'zie, een zoon') is de oudste zoon. Tot hem richt Jakob het eerst het woord. Eerst meet Jakob de zegeningen breed uit die Ruben als eerstgeborene ten deel zijn gevallen. Op hem heeft Jakob eerst zijn natuurlijke verwachting gevestigd, maar hij is bedrogen uitgekomen in zijn verwachting. Ruben weet zijn begeerten niet te beheersen en gaat zich in wellust te buiten aan de vrouw van zijn vader *(Gn 35:22)*. De hoge positie van Ruben maakt zijn val des te dieper. Hij verspeelt zijn eerstgeboorterecht.

Jakob herinnert aan dit voorval dat ongeveer veertig jaar geleden heeft plaatsgevonden. Elke zonde, ook de zonde van seksuele aard, kan vergeven worden. Dat neemt niet weg dat de zonde van overspel en hoererij vaak als onuitwisbare vlek aan iemands leven blijft kleven *(Sp 6:32-33)*.

Wie met een vrouw overspel pleegt, is zonder verstand.
Wie dat doet, richt zijn ziel te gronde.
Plaag en schande zal hij vinden
en zijn smaad zal niet uitgewist worden,
... (Sp 6:32-33)

Hoeveel is er al door gelovigen aan zegen verspeeld door de vrije teugel te geven aan seksueel kwaad! De zegen van de eerstgeborene is onder andere kracht, een hoge positie (aanzien) en veel vermogen (een dubbel deel). Het is allemaal verdwenen door de uitbarsting van zijn ontembare natuur. In Ruben zien we het verderf van de mens. Ruben behoudt zijn rechten als zoon, maar hij raakt het voorrecht van de eerstgeboren zoon kwijt.

Zo heeft het volk Israël de zegen verspeeld door zijn verdorven natuur de vrije loop te laten. Ze hebben zich als volk niet aan God gestoord en zijn de lusten van hun vlees gevolgd. Ze hebben God de rug toegekeerd en zich verbonden aan de afgoden.

Simeon en Levi | *verzen 5-7*

5 *Simeon en Levi zijn broers,*
hun wapens zijn werktuigen van geweld.
6 *Laat mijn ziel niet in hun geheim overleg komen,*
en mijn eer niet aan hun bijeenkomst deelnemen;
want in hun woede hebben zij mannen doodgeslagen;
en in hun moedwil hebben zij runderen de pezen doorgesneden.
7 *Vervloekt zij hun woede, want die is hevig,*
en hun verbolgenheid, want die is hard.

Ik zal hen verdelen over Jakob
en hen verspreiden in Israël.

Jakob heeft een woord over Simeon (betekent 'verhoring') en Levi (betekent 'aanhechting'). Na de zonde van Ruben, waarin het kenmerk van verderf te zien is, spreekt Jakob over de zonde van zijn volgende twee zonen. Daarin komt een ander kenmerk van de zonde naar voren: geweld. Jakob doelt op het geweld van Simeon en Levi in *Genesis 34 (Gn 34:5-29)*. Hij neemt duidelijk afstand van de handelwijze van zijn zonen.

Hij spreekt niet *tot* hen, maar *over* hen ten aanhoren van al zijn zonen. Allen, ook wij, moeten ervan leren. Deze twee zijn broeders in het kwaad geweest. Jakob verwerpt elke verbinding met hen. Hij wil niet in hun denken betrokken worden. In zulk gezelschap wil Jakob niet zijn, en ook wij horen er niet *(Ps 1:1)*.

Welzalig de man
die niet wandelt in de raad van de goddelozen,
die niet staat op de weg van de zondaars,
die niet zit op de zetel van de spotters, ...
(Ps 1:1)

Hij neemt zijn kinderen niet in bescherming en praat hun zonde niet goed, maar noemt die bij de naam. Hij vervloekt hun woede en verbolgenheid, niet hen persoonlijk. De gevolgen van hun handelwijze blijven niet uit *(Gl 6:7-8)*. In plaats van samen te blijven – ze zijn samen geweest in het kwaad – zullen ze verdeeld en verstrooid worden onder Israël.

Van Simeon als stam zal niet veel overblijven *(Nm 1:23; 26:14; Jz 19:1-9)*. Ze zullen in het land grotendeels te midden van Juda wonen. De verstrooiing van Levi wordt door de genade van God veranderd in een zegen. Door hun verstrooiing komen ze te midden van het hele volk, waardoor ze het hele volk onderwijs kunnen geven uit Gods wetten.

Juda | *verzen 8-12*

8 *Juda, jij bent het,*
jou zullen je broers loven!
Je hand zal rusten op de nek van je vijanden;
voor jou zullen de zonen van je vader zich neerbuigen.
9 *Juda is een leeuwenwelp;*
van [je] prooi ben je opgestaan, mijn zoon.

Hij heeft zich gekromd, zich als een leeuw neergelegd,
als een leeuwin; wie zal hem doen opstaan?
10 *De scepter zal van Juda niet wijken*
en evenmin de heersersstaf van tussen zijn voeten,
totdat Silo komt,
en Hem zullen de volken gehoorzamen.
11 *Hij bindt zijn jonge ezel aan de wijnstok*
en het veulen van zijn ezelin aan de edelste wijnstok;
hij wast zijn kleren in wijn
en zijn gewaad in druivenbloed.
12 *Zijn ogen zijn donker door de wijn*
en zijn tanden wit door de melk.

Over Juda (betekent 'lof') spreekt Jakob op een heel andere toon dan over zijn oudste drie zonen. Hij vermeldt over Juda alleen prijzenswaardige dingen, een grote tegenstelling met de eerste drie zonen. Dat komt omdat de toekomst van Juda ten nauwste verbonden is met de Messias, Die uit Juda zal voortkomen. We kunnen Juda zelf hier als een type van de Heer Jezus als de Messias zien. Daarom ook wijdt Jakob meer woorden aan hem dan aan de andere zonen – met uitzondering van Jozef, om dezelfde reden.

Al zijn broers zullen hem loven, hij zal de eerste plaats innemen die zijn oudste broer heeft verspeeld. Zo neemt Christus de eerste plaats in te midden van Zijn broeders *(Rm 8:29; Hb 2:12)*.

Want hen die Hij tevoren heeft gekend, heeft Hij ook tevoren bestemd om aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij [de] Eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. (Rm 8:29)

Juda heeft de vijanden overwonnen. Daarom loven zijn broers hem. Zijn zegevierende kracht komt in het beeld van de leeuw duidelijk naar voren. Christus is *"de Leeuw uit de stam van Juda" (Op 5:5)*. De heerschappij van Juda zal niet tijdelijk, maar eeuwig zijn: zijn scepter of heersersstaf zal niet wijken. Als Silo (betekent 'rustbrenger' of 'vredestichter') komt, dat wil zeggen als de Heer Jezus als Messias komt, zal zijn heerschappij zijn hoogtepunt bereiken. Dan zullen zelfs volken hem gehoorzaam zijn. Dat zal in het vrederijk gebeuren.

Het tafereel met de ezel *(vers 11a)* doet denken aan de intocht van de Heer Jezus in Jeruzalem, waar die tijd als het ware even wordt beleefd: *"Verheug*

u zeer, dochter van Sion! Juich, dochter van Jeruzalem! Zie, uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland, arm, en rijdend op een ezel, op een ezelsveulen, het jong van een ezelin" (Zc 9:9). De tijd zelf, dat is de tijd van het vrederijk, zal gekenmerkt worden door een overvloed van vreugde, waarvan de wijn een beeld is *(Js 25:6)*.

De HEERE van de legermachten zal
op deze berg voor alle volken
een feestmaal met uitgelezen gerechten aanrichten,
een feestmaal met gerijpte wijnen,
met uitgelezen gerechten vol merg,
met gezuiverde belegen wijnen. (Js 25:6)

De zegen van Juda wordt afgesloten met een beschrijving van de persoonlijke heerlijkheid van de Heer Jezus *(vers 12; vgl. Hl 5:10-16)*.

Zebulon | *vers 13*

> 13 *Zebulon zal aan de zeekust wonen,*
> *ja, hij zal wonen aan de kust, [bij] de schepen,*
> *en zijn zijde zal naar Sidon [gericht] zijn.*

Over Zebulon (betekent 'woning') persoonlijk spreekt Jakob geen woord. Hij zegt alleen waar Zebulon zal wonen. We moeten wat Jakob over Zebulon zegt, plaatsen in het profetisch perspectief dat Jakob volgens *vers 1* voor ogen heeft. Na het falen van de oudste drie zonen, komt in Juda de Messias in beeld. De heerschappij is Hem gegeven. Maar wanneer Hij komt, wordt Hij verworpen en Israël wordt verstrooid onder de volken. Dat wordt in beeld in Zebulon voorgesteld. De zee is een beeld van de volken *(Op 17:15; Js 17:12-13)*.

En hij zei tot mij: de wateren die u hebt gezien, waarop de hoer zit, zijn volken en menigten en naties en talen. (Op 17:15)

Israël is onder de naties verstrooid, daarmee drijft het volk handel, wat wordt voorgesteld in *"de schepen"*. Israël richt zich op de volken, wat wordt voorgesteld in het *"naar Sidon [gericht]"* zijn *(Js 23:2)*. In dit lot van Zebulon, en van Israël in zijn geheel, zal een omkeer komen. Die omkeer is in zekere zin gekomen, wanneer de Heer Jezus daar gaat wonen *(Mt 4:12-16)*. Zebulon wordt ook door Mattheüs verbonden met de volken. Door de komst van de Heer Jezus is er zegen voor Israël én de volken gekomen. De zegen voor Israël is uitgesteld door de verwerping van de Heer, maar zal zeker komen wanneer Hij de tweede keer verschijnt.

Issaschar | *verzen 14-15*

> 14 *Issaschar is een ezel met sterke beenderen,*
> *die tussen twee lasten ligt.*
> 15 *Toen hij de rust zag, dat die goed was,*
> *en het land, dat het lieflijk was,*
> *boog hij zijn schouders om te dragen*
> *en verrichtte slaafse herendienst.*

Wat Jakob over Issaschar (betekent 'loon') zegt, typeert deze zoon als iemand die gemak en voordeel zoekt, maar daar wel een prijs voor moet betalen. Zo is het met Israël na de verwerping van de Heer Jezus. Israël is gaan wonen bij de zee, de volken (Zebulon). Daarbij is het echter niet gebleven. Het volk is afhankelijk van de volken geworden. Ze zijn een lastdier geworden, ze zijn er slaven van *(Ne 9:36)*, terwijl het Gods bedoeling is dat de volken hun slaven zijn *(Dt 28:1,13)*.

Zie, vandaag zijn wij slaven, en het land dat U aan onze vaderen hebt gegeven om de vrucht en het goede daarvan te eten, zie, wij zijn slaven daarin. (Ne 9:36)

En het zal gebeuren, als u de stem van de HEERE, uw God, nauwgezet gehoorzaam bent, door al Zijn geboden, die ik u heden gebied, nauwlettend in acht te nemen, dat de HEERE, uw God, u dan [een plaats] zal geven hoog boven alle volken van de aarde. (Dt 28:1)

Dan en de verlossing | *verzen 16-18*

> 16 *Dan zal over zijn volk rechtspreken,*
> *als een van de stammen van Israël.*
> 17 *Dan zal een slang zijn op de weg,*
> *een adder op het pad,*
> *die in de hielen van het paard bijt,*
> *zodat zijn berijder achterovervalt.*
> 18 *Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE!*

Bij Dan (betekent 'rechter') spreekt Jakob over de verlossing. In Dan zal een rechter, een leider, opstaan om het volk van het juk van de volken te verlossen. Daarbij zal hij zich bedienen van een verraderlijke tactiek. Deze leider, de toekomstige koning van de Joden, zal geïnspireerd worden door de satan, *"de oude slang" (Op 12:9)*. Dit is de antichrist, voor wie ten volle het woord geldt dat Paulus uit de mond van David citeert: *"Addergif is onder hun lippen" (Ps 140:4b; Rm 3:13b)*.

Jakob spreekt hier geen wens uit, maar een gebeurtenis. Daardoor begrijpen we ook de verzuchting die Jakob uit *(vers 18)*. Hij verwacht de *"zaligheid"*, in de betekenis van het heil of de verlossing, niet van Dan, want die is bedrieglijk, maar van de HEERE Zelf. Als we nagaan wat we van Dan in de Schrift lezen *(Lv 24:10-11; Ri 18:1-31)*, lijkt er veel voor te zeggen dat de antichrist inderdaad uit de stam Dan zal voortkomen, of misschien al voortgekomen is; wie weet, leeft hij al.

Gad | *vers 19*

> 19 *Gad: een bende zal hem aanvallen,*
> *maar híj zal hen op de hielen zitten.*

Gad (betekent onder andere 'bende') stelt de dapperheid voor van het overblijfsel van Israël dat veel te lijden heeft van de terreur die de antichrist uitoefent. Als de Heer Jezus komt om heil of verlossing te brengen, zal Hij dit overblijfsel gebruiken om de vijanden, *"een bende"*, die hem het leven zo moeilijk hebben gemaakt te achtervolgen en te verslaan.

Aser | *vers 20*

> 20 *Aser: zijn brood zal overvloedig zijn,*
> *en hij zal koninklijke lekkernijen leveren.*

Met Aser (betekent 'gelukkig') is alleen zegen verbonden. In het vrederijk dat aanbreekt als de Heer Jezus is verschenen en de vijanden heeft vernietigd, zal er een overvloed van zegen, van het heerlijkste eten, zijn *(Ps 72:16; 85:13; Hs 2:20-21)*. Tevens zal Israël van die zegen uitdelen aan anderen.

Is er een handvol koren op het land,
op de top van de bergen,
de vrucht daarvan zal ruisen als de Libanon;
de stedelingen zullen bloeien als het gewas op de aarde.
(Ps 72:16)

Naftali | *vers 21*

> 21 *Naftali is een losgelaten hinde;*
> *hij laat schone woorden horen.*

Bij Naftali (betekent '(mijn) worsteling') is de hoofdgedachte vrijheid, terwijl bij Gad en Aser de hoofdgedachte respectievelijk overwinning en overvloed aan het kostelijkste eten is. Deze vrijheid is een groot verschil met

Issaschar, die onder een slavenjuk gaat. Naftali is *"een losgelaten hinde"*, wat getuigt van de grootst mogelijke bewegingsvrijheid. Een losgelaten hinde wordt door niets in haar snelle loop gehinderd en voelt zich volkomen vrij. Het is een hele 'worsteling' om tot die vrijheid te komen.

Geestelijk is dit ook zo. In *Romeinen 7* zien we de worsteling van de gelovige en in *Romeinen 8* zijn vrijheid. Het is ook niet verwonderlijk dat deze vrijheid tot *"schone woorden"* voert. Zie het slot van *Romeinen 8 (Rm 8:31-39)*. De vrijheid is alleen gebaseerd op het werk van Christus op het kruis. Het gevolg is dat we Hem daarvoor willen eren met *"schone woorden"*. *Psalm 22* laat zowel het een, het werk van Christus *(Ps 22:1-22)*, als het ander, de lofzang *(Ps 22:23-32)*, zien. Als Israël eenmaal bevrijd is van zijn vijanden, zullen zij het halleluja laten horen.

Jozef | *verzen 22-26*

> 22 *Jozef is een jonge vruchtbare [boom],*
> *een jonge vruchtbare [boom] bij een bron.*
> *Elk van [zijn] takken loopt over de muur.*
> 23 *[Boog]schutters hebben hem verbitterd,*
> *beschoten en hem gehaat,*
> 24 *maar zijn boog bleef gespannen;*
> *zijn armen en handen bleven soepel*
> *door de handen van de Machtige van Jakob,*
> *– vandaar dat Hij de Herder is, de rots van Israël –*
> 25 *door de God van je vader, Die je zal helpen,*
> *en [door] de Almachtige, Die je zal zegenen*
> *met zegeningen uit de hemel van boven,*
> *met zegeningen uit de watervloed, die beneden ligt,*
> *met zegeningen van borsten en baarmoeder.*
> 26 *De zegeningen van je vader*
> *gaan de zegeningen van mijn vaderen te boven,*
> *tot aan de begerenswaardigheid van de eeuwige heuvels.*
> *Zij zullen zijn op het hoofd van Jozef,*
> *ja, op de schedel van de gewijde onder zijn broers.*

Aan Jozef (betekent 'Hij zal toevoegen') wijdt Jakob de meeste woorden. Het is niet verwonderlijk dat naar inhoud en lengte de zegen die Jakob aan

Jozef geeft het grootst van alle is. Jakob spreekt erover wat God allemaal voor Jozef heeft weggelegd. Het is niet moeilijk om achter Jozef het beeld van de Heer Jezus te zien.

Jakob gebruikt enkele vergelijkingen in verbinding met Jozef. De eerste is die van een vruchtboom, waarvan de takken over de muur groeien. Dat is Jozef. Hij draagt vrucht omdat hij bij een bron staat. Door zich te laven aan de bron, God Zelf, en hij zich van Hem afhankelijk weet, draagt hij rijke vrucht voor God *(Jr 17:8; Ps 1:3)*.

Hij zal zijn als een boom, die bij water geplant is,
en [die] zijn wortels laat uitlopen bij een waterloop.
Hij merkt het niet als er hitte komt,
zijn blad blijft groen.
Een jaar van droogte deert hem niet,
en hij houdt niet op vrucht te dragen. (Jr 17:8)

Vrucht is daar, waar *"een bron"* van gemeenschap en een *"muur"* van afzondering zijn. Dat zien we volmaakt bij de Heer Jezus. Hij draagt niet alleen vrucht binnen de muren van het volk Israël, maar Zijn vrucht is ook voor ieder buiten Israël die in Hem gelooft *(Mk 7:24-30; Jh 4:39-42).* Tevens leeft Hij in volmaakte gemeenschap met Zijn Vader.

De tweede vergelijking is die van de boogschutter. 'Moordende pijlen' zijn op hem afgevuurd *(Jr 9:8; vgl. Ef 6:16b)*. Denk aan de behandeling door zijn broers en door de vrouw van Potifar. Ook op Christus zijn zulke pijlen afgevuurd, die Hij heeft beantwoord met pijlen uit Gods Woord: *"Er staat geschreven" (Mt 4:1-10).* Al onze kracht om verzoekingen te weerstaan en beproevingen te dragen komt van God. Zijn genade is ons genoeg en Zijn kracht wordt in onze zwakheid volbracht.

Hun tong is een moordende pijl,
bedrog spreekt hij.
Met zijn mond spreekt men van vrede met zijn naaste,
maar in zijn binnenste legt men hem een hinderlaag.
(Jr 9:8)

..., waarmee u al de brandende pijlen van de boze zult kunnen uitblussen. (Ef 6:16b)

Jozef beantwoordt die pijlen met trefzekere pijlen. Hij reageert in de kracht van God, Die met Zijn handen Jozefs handen sterkt. Het is wel eens vergeleken met een klein kind dat de zware koffer van zijn vader wil dragen. Het kind kan die koffer zelf onmogelijk optillen. Toch lukt het hem die koffer op te tillen omdat de sterke hand van zijn vader om zijn hand heen gaat en samen met zijn hand de koffer optilt.

De namen die Jakob voor God gebruikt, laten zien dat hij veel over God heeft geleerd. Daardoor kent hij Gods gedachten over de zegen die Hij wil geven en ook in staat is te geven. Hij is immers ook de *"Almachtige"*!

De zegen is drieledig:

1. zegeningen uit de hemel van boven,
2. zegeningen uit de watervloed, die beneden ligt en
3. zegeningen op aarde: van borsten (voeding) en baarmoeder (nieuw leven).

Jakob ziet dat de zegen die hij zijn zoon geeft, ver uitgaat boven de zegeningen die aan de aartsvaders zijn toegezegd. Alles zal komen *"op het hoofd van Jozef, ja, op de schedel van de gewijde onder zijn broers"*. *"Gewijde"* is letterlijk 'afgezonderde' of *"nazireeër"*. Dit is de derde vergelijking die Jakob gebruikt. Hier vinden we voor het eerst het begrip *"nazireeër"*. Uit *Numeri 6* leren we dat dit iemand is die zich vrijwillig aan God toewijdt *(Nm 6:1-21)*.

De Heer Jezus is de ware Nazireeër. Door Hem zullen Zijn broeders, Zijn volk en de hele aarde in het vrederijk worden gezegend.

Benjamin | *vers 27*

> *27 Benjamin is een verscheurende wolf;*
> *'s morgens verslindt hij [zijn] prooi,*
> *en 's avonds deelt hij buit uit.*

Benjamin (betekent 'zoon van de rechterhand') is een beeld van Christus Die terugkomt en al Zijn vijanden tenietdoet wanneer Hij in heerlijkheid verschijnt. Jozef en Benjamin horen bij elkaar. Dat hebben we in de voorgaande hoofdstukken gezien. Jozef is een beeld van Christus in Zijn vernedering en Zijn verhoging als de Drager van al Gods gunst; Benjamin is een beeld van Christus Die in macht en majesteit terugkomt en op aarde zal regeren. Zo'n dubbelbeeld zien we ook in David en Salomo. *"'s Morgens"* en *"'s avond"* omvatten de hele dag ofwel de hele periode van het vrederijk.

Elke stam een eigen zegen | *vers 28*

> *28 Dit waren al de stammen van Israël: twaalf. En dit was wat hun vader tot hen sprak toen hij hen zegende. Hij zegende hen, elk met een eigen zegen.*

"Elk met een eigen zegen." Dat geldt dus ook voor Ruben en Simeon en Levi. Het kan vreemd lijken om in hun geval van zegen te spreken. Toch is het een zegen om gewezen te worden op ons falen. We kunnen dat dan belijden en vervolgens verdergaan met de Heer om door Hem gezegend te worden.

Jakob sterft | *verzen 29-33*

> *29 Daarop gebood hij hun en zei: Ik word met mijn volk verenigd. Begraaf mij [dan] bij mijn vaderen in de grot die op de akker van Efron, de Hethiet, ligt; 30 in de grot die op de akker van Machpela ligt, dat tegenover Mamre ligt, in het land Kanaän, [en] die Abraham [samen] met die akker gekocht heeft van Efron, de Hethiet, als eigen graf. 31 Daar hebben ze Abraham begraven en Sara, zijn vrouw; daar hebben ze Izak begraven en Rebekka, zijn vrouw; en daar heb ik Lea begraven. 32 De akker en de grot die daarop ligt, zijn gekocht van de Hethieten. 33 Toen Jakob klaar was met het geven van bevelen aan zijn zonen, legde hij zijn voeten bij elkaar op het bed en gaf de geest; en hij werd verenigd met zijn voorgeslacht.*

Jakob herhaalt wat hij eerder heeft gezegd over zijn begrafenis *(Gn 47:30)*. Hieruit blijkt duidelijk zijn geloof in de opstanding en dat God de God van de opstanding is. Zijn hart is niet bij wat hij achterlaat, maar bij wat hem wacht in de opstanding. De belofte van het leven wordt door de dood niet tenietgedaan. Als Jakob sterft, wordt hij verenigd met zijn voorgeslacht. Als Gods volk ons volk is, zullen we door de dood met hen verenigd worden.

Genesis 50

Inleiding

In dit hoofdstuk zien we meer het karakter en de mooie eigenschappen van Jozef, dan zijn positie en de waardigheden die daarmee samenhangen. Hij is ook hier een prachtige verwijzing naar de Heer Jezus.

Jozef huilt om zijn vader | *vers 1*

> *1 Jozef liet zich op het gezicht van zijn vader vallen, huilde om hem en kuste hem.*

Jozef huilt om zijn vader. Hier zien we voor de zesde keer dat Jozef huilt. Hij kust de dode Jakob en brengt daarmee zijn genegenheid voor zijn vader tot uitdrukking. De band met zijn vader is door de dood verbroken, maar de liefde van Jozef voor zijn vader blijft. In de opstanding zal die band worden hersteld. Zo blijft de liefde van de Heer Jezus voor Zijn aardse volk, ook al is de band ermee voor een tijd verbroken *(Hs 1:9)*. Die band zal worden hersteld *(Hs 3:4-5)*.

En Hij zei:
Geef hem de naam Lo-Ammi,
want u bent niet Mijn volk
en Ík zal er voor u niet zijn.
(Hs 1:9)

Want de Israëlieten moeten veel dagen zonder koning en zonder vorst blijven, zonder offer en zonder gewijde steen, zonder efod en afgodsbeelden. Daarna zullen de Israëlieten zich bekeren, en de HEERE, hun God, zoeken en David, hun koning. Zij zullen zich in diep ontzag tot de HEERE en Zijn goedheid wenden, in later tijd. (Hs 3:4-5)

De balseming van Jakob | *verzen 2-3*

> *2 Jozef gebood zijn dienaren, de geneesheren, zijn vader te balsemen, en de geneesheren balsemden Israël. 3 [Het balsemen] van hem duurde veertig dagen, want dat is het aantal dagen dat het balsemen duurt; en de Egyptenaren beweenden hem zeventig dagen.*

De uitvoerige balseming van Jakob toont aan dat hij tot de groten van Egypte wordt gerekend. Hij sterft, naar de betekenis van zijn naam, als een vorst van God en krijgt een vorstelijke begrafenis. Als hij of Jozef dat zouden hebben gewenst, zou er zeker een piramide voor hem gebouwd zijn. Maar Jakob heeft geen plaats te zijner ere gewenst.

Profetisch vertelt de balseming dat God Zijn volk, dat Hij voor een tijd heeft moeten verstoten, door de tijd heen zal bewaren, tot de tijd is aangebroken dat Hij hen weer als Zijn volk zal aannemen.

Jakob wordt in het beloofde land begraven | *verzen 4-9*

> *4 Toen de dagen van het bewenen van [Jakob] voorbij waren, sprak Jozef tot het huis van de farao: Als ik toch genade gevonden heb in uw ogen, spreek dan ten aanhoren van de farao: 5 Mijn vader heeft mij laten zweren: Zie, ik ga sterven; in mijn graf, dat ik voor mijzelf in het land Kanaän uitgehouwen heb, daar moet je mij begraven. Nu dan, laat mij toch gaan om mijn vader te begraven; daarna zal ik terugkomen. 6 De farao zei: Ga en begraaf uw vader, zoals hij u heeft laten zweren. 7 En Jozef ging [op weg] om zijn vader te begraven, en alle dienaren van de farao, de oudsten van zijn huis en al de oudsten van het land Egypte gingen met hem mee; 8 en verder heel het huis van Jozef, zijn broers en het huis van zijn vader. Alleen hun kleine kinderen, hun kleinvee en hun runderen lieten zij in de landstreek Gosen achter. 9 Met hem gingen zowel wagens als ruiters mee; het was een zeer grote menigte.*

Jozef krijgt toestemming van de farao om zijn vader te gaan begraven in Kanaän omdat het hart van Jakob dáár is geweest. Jakob heeft meer dan eens gesproken over zijn dood als gevolg van zijn verdriet vanwege het beroofd zijn van kinderen *(Gn 37:35; 42:38)*. Dat is in de tijd dat hij eigen wegen is gegaan. Nu de tijd van zijn dood is gekomen en God met hem aan Zijn doel is gekomen, sterft hij in eer en wordt hij bij zijn begrafenis begeleid door al zijn kinderen en alle voorname mannen van het land Egypte.

Een grote en zeer zware rouwklacht | *verzen 10-11*

> *10 Toen ze bij de Doornendorsvloer kwamen, die zich aan de overzijde van de Jordaan bevindt, bedreven ze daar rouw [over hem] met een grote en zeer zware rouwklacht. Hij hield zeven dagen rouw over zijn vader. 11 Toen de inwoners van dat land, de Kanaänieten, de rouw op de Doornendorsvloer zagen, zeiden ze: Dit is een zware rouw van de Egyptenaren! Daarom gaf men [die plaats] de naam Abel-Mizraïm; hij ligt aan de overzijde van de Jordaan.*

De rouwklacht is ook een rouwklacht die past bij een groot man. Daarvan gaat een getuigenis uit. Zo kan elke begrafenis van een gelovige een getuigenis zijn voor allen die het zien of ervan horen. De dorens, die de aarde

heeft voortgebracht na de zondeval *(Gn 3:18)* en daarom spreken van de gevolgen van de zonde, wijzen erop dat Jakob in zijn leven veel te maken heeft gehad met de gevolgen van de zonden die hij heeft begaan. Wat een mens zaait, dat zal hij oogsten *(Gl 6:7b-8)*.

Er is echter niet alleen sprake van dorens. Met de dorens is de dorsvloer verbonden. Op de dorsvloer wordt het koren van het kaf gescheiden. De dorsvloer ziet dan ook op de tucht in het leven van Jakob, waardoor God het kaf uit het leven van Jakob heeft verwijderd. Wat overblijft, is de tarwe als vrucht voor God. Die vrucht wordt bij het sterven van Jakob openbaar.

Begrafenis en terugkeer naar Egypte | *verzen 12-14*

> *12 En zijn zonen deden met hem zoals hij hun geboden had: 13 zijn zonen vervoerden hem naar het land Kanaän en begroeven hem in de grot op de akker in Machpela, die Abraham [samen] met de akker als eigen graf gekocht had van Efron, de Hethiet; [deze grot] ligt tegenover Mamre. 14 Nadat hij zijn vader begraven had, keerde Jozef terug naar Egypte; hij en zijn broers, en allen die met hem meegetrokken waren om zijn vader te begraven.*

Jakob heeft het eerbetoon dat verbonden is aan een begrafenis in Egypte, geweigerd en heeft ervoor gekozen om te worden begraven in een spelonk in Kanaän. Kanaän is het land van de belofte. Zijn zonen brengen hem erheen en geven hun Godvrezende vader een waardige begrafenis *(vgl. Hd 8:2)*. De inwoners van Egypte en van Kanaän hebben dat niet begrepen.

Godvrezende mannen nu droegen Stéfanus ten grave en bedreven grote rouw over hem. (Hd 8:2)

Jozef troost zijn broers | *verzen 15-21*

> *15 Toen de broers van Jozef zagen dat hun vader dood was, zeiden ze: Als Jozef ons haat, zal hij ons zeker al het kwaad dat wij hem aangedaan hebben, vergelden. 16 Daarom lieten zij tegen Jozef zeggen: Uw vader heeft voor zijn dood [deze] opdracht gegeven: 17 Dit moeten jullie tegen Jozef zeggen: Och, vergeef toch de overtreding van uw broers en hun zonde, want zij hebben u kwaad gedaan. Maar nu, vergeef toch de overtreding van de dienaren van de God van uw vader. Jozef huilde toen zij zo tot hem spraken. 18 Daarna gingen ook zijn broers [naar hem toe]. Zij vielen voor hem neer en zeiden: Zie, wij zullen u tot slaven zijn. 19 Jozef zei daarop tegen hen: Wees niet bevreesd, want sta ik soms*

> *op de plaats van God? 20 Jullie [weliswaar], jullie hebben kwaad tegen mij bedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht, om te doen zoals [het] op deze dag [is]: om een groot volk in leven te houden. 21 Nu dan, wees niet bevreesd. Ikzelf zal jullie en jullie kleine kinderen onderhouden. Zo troostte hij hen en sprak hij naar hun hart.*

Als vader Jakob begraven is, worden de broers bang dat Jozef zich alsnog zal wreken om wat zij hem hebben aangedaan. Ze menen dat hij hun goed heeft behandeld ter wille van hun vader. Zeventien jaar lang heeft hij voor hen gezorgd. Nu hun vader er niet meer is, menen ze dat Jozef wel zal veranderen. Hoe slecht kennen ze Jozef! Het is alsof ze zeggen: 'We weten wat hij voor ons heeft gedaan, maar we weten niet wat hij voor ons voelt.'

Opnieuw blijkt het uitzonderlijke karakter van Jozef. Hij maakt de broers geen verwijt dat ze hem intussen toch wel beter moeten kennen. Hij laat hun de onvoorwaardelijke liefde zien die hij voor hen heeft en stelt hen gerust met woorden van troost. Hij staat niet op de plaats van God. Hij heeft de loop van de gebeurtenissen niet bepaald, dat heeft God gedaan. Als er al sprake van vergelding zou moeten zijn, dan laat hij dat aan God over *(Rm 12:19)*. Jozef onderwerpt zich volledig aan de wil van God.

Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn; want er staat geschreven: 'Aan Mij de wraak, Ik zal vergelden, zegt [de] Heer'. (Rm 12:19)

Soms zijn wij als de broers van Jozef. We weten dat de Heer Jezus voor ons Gods oordeel op het kruis heeft ondergaan. We weten dat Hij voor ons zorgt, dat hebben we ervaren. Als er echter een probleem in ons leven opduikt, kan ineens blijken hoe weinig we Hem echt vertrouwen. Als er niet direct uitkomst is, menen we dat Hij Zich tegen ons keert. We kunnen veel met de Schrift bezig zijn en veel weten van de Heer, maar als het niet samengaat met een persoonlijke, levendige gemeenschap met Hem Zelf, zullen we net zo reageren als de broers van Jozef.

Jozef huilt – voor de zevende keer lezen we dit van hem – als hij hoort wat de broers zeggen. Het is een groot verdriet voor hem om te merken dat zijn liefde op die manier door de broers wordt beantwoord. Hij laat door zijn tranen zien dat hun houding hem pijn doet *(vgl. Jh 14:9)*. Hun houding verraadt het gebrek aan vertrouwen in hem.

Jezus zei tot hem: Ben Ik zo lange tijd bij u en heb je Mij niet gekend, Filippus? Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien; hoe zeg je dan: Toon ons de Vader? (Jh 14:9)

Er is nog een les te leren uit het gedrag van de broers. Als in onze omgeving iemand wegvalt, blijkt of ons geloof alleen op de Heer Jezus is gericht of dat wij ons toch te veel aan de ander hebben gehecht in de beleving van ons geloof.

Jozef sterft | *verzen 22-26*

> *22 Jozef bleef in Egypte wonen, hij en het huis van zijn vader; Jozef leefde honderdtien jaar. 23 Jozef zag van Efraïm de derde generatie; ook werden de zonen van Machir, de zoon van Manasse, op de knieën van Jozef geboren. 24 En Jozef zei tegen zijn broers: Ik ga sterven, maar God zal zeker naar jullie omzien en jullie uit dit land laten trekken naar het land dat Hij gezworen heeft aan Abraham, Izak en Jakob. 25 En Jozef liet de zonen van Israël zweren: God zal zeker naar jullie omzien en dan moeten jullie mijn beenderen vanhier meenemen. 26 En Jozef stierf toen hij honderdtien jaar oud was; ze balsemden hem en men legde hem in een kist, in Egypte.*

De laatste woorden van Jozef gaan niet over zijn positie in Egypte, maar over de belofte van God aan zijn voorvaders ten aanzien van het land Kanaän. Jozef sterft, maar God blijft. Aan Hem vertrouwt Jozef de broers toe. Als hij sterft, wordt met hem als het ware alle heerlijkheid van Egypte in een kist gelegd. Het geloof van Jozef ziet vooruit naar het land van de belofte. Met het oog daarop geeft hij bevel aangaande zijn gebeente: *"Door [het] geloof maakte Jozef bij zijn levenseinde melding van de uittocht van de zonen van Israël en gaf bevel aangaande zijn gebeente" (Hb 11:22)*.

De eed die de zonen van Israël zweren, wordt door Mozes ingelost *(Ex 13:19)*. Veertig jaar lang dragen ze Jozefs lichaam mee door de woestijn, om hem bij aankomst in het land te begraven op de plek die hij genoemd heeft *(Jz 24:32)*. Daar ligt hij nog steeds te wachten op het moment dat God Zijn beloften vervult.

En Mozes nam de beenderen van Jozef met zich mee, want die had de zonen van Israël plechtig een eed laten zweren, en gezegd: God zal zeker naar jullie omzien, en dan moeten jullie mijn beenderen hiervandaan met jullie meevoeren. (Ex 13:19)
En de beenderen van Jozef, die de Israëlieten uit Egypte meegenomen hadden, begroeven zij in Sichem, op het stuk land dat Jakob voor honderd geldstukken gekocht had van de zonen van Hemor, de vader van Sichem. Het was namelijk erfelijk bezit van de zonen van Jozef geworden. (Jz 24:32)

Jozef laat zijn gebeente niet overbrengen naar Kanaän. Hij wil nadrukkelijk dat zijn gebeente in het midden van het volk zal zijn. Hij weet dat het

volk eens zal optrekken naar het beloofde land. Tot die tijd zal de kist met zijn gebeente als een getuigenis bij het volk zijn. Als ze verdrukt zullen worden – en die tijd zal komen –, dan worden ze door de aanwezigheid van Jozef, ook al is hij gestorven, toch herinnerd aan zijn woorden dat God naar hen zal omzien en hen zal verlossen.

De laatste woorden die Jozef tegen zijn broers zegt, gaan over de toekomst. Ze bewonen het beste deel van het land en staan in de volle gunst van de koning. Hun broer Jozef is de tweede heerser over het land. Niets wijst erop dat in die buitengewoon bevoorrechte positie een verandering zal optreden.

Ook Jozef zelf is gelukkig. Hij ziet zijn kinderen tot in het derde geslacht. Toch zegt hij: *"God zal zeker naar jullie omzien."* Hij voorziet dagen van zorg, dagen waarin alleen God alleen hun Helper zal zijn. In het geloof ziet Jozef de dag van Israëls verdrukking. Hij ziet ook dat God hen zal bevrijden om hen te brengen naar het land van de belofte. Bovenal is dit omzien van God naar Zijn volk te zien in de komst van de Heer Jezus om Zijn volk te bevrijden uit de grote verdrukking en het in de zegen van het vrederijk in te voeren. Net als we bij zijn vader hebben gezien *(Gn 49:29-32)*, is zijn hart niet bezig met wat hij achterlaat, maar wat hij in de opstanding zal ontvangen.

Dan sterft Jozef. Hij wordt gebalsemd en in een kist gelegd. Van een begrafenis horen we niet. Hij blijft als een gestorvene te midden van het volk. De gestorven Jozef te midden van het volk doet denken aan wat Paulus zegt: *"Altijd het sterven van Jezus in het lichaam omdragend, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam openbaar wordt" (2Ko 4:10)*.

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

1. De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
2. De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangeliën en *Handelingen*.
3. De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
4. Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als pdf bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is de publicatie ook in boekvorm verkrijgbaar. Het boek kan worden besteld door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de Duitse website www.daniel-verlag.de.

De Nederlandse commentaren staan ook op www.kingcomments.com. Bijbelboeken en verzen kunnen eenvoudig en snel worden benaderd. De commentaren kunnen worden gelezen op elk beeldscherm, van pc tot smartphone. Meer info staat onder 'Informatie' op de site. Het is raadzaam die eerst te lezen.